

Liepājas Universitāte
Izglītības zinātņu institūts

ARTURS MEDVECKIS

**KĀRLIS RŪDOLFS KREICBERGS UN VIŅA LAIKS:
IDENTITĀTE PEDAGOGA DZĪVESDARBĪBĀ**

Promocijas darbs pedagoģijas zinātņu doktora grāda iegūšanai
vispārīgās pedagoģijas apakšnozarē

Promocijas darba zinātniskā vadītāja
Dr.paed., prof. Alīda Samuseviča

Promocijas darbs izstrādāts ar Eiropas Sociālā Fonda projekta „Doktora studiju attīstība
Liepājas Universitātē” finansiālu atbalstu. Vienošanās
Nr.2009/0127/1DP/1.1.2.1.2./09/IPIA/VIAA/018

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Liepāja
2016

Anotācija

Artura Medvecka promocijas darbs pedagoģijā vispārīgās pedagoģijas apakšnozarē „Kārlis Rūdolfis Kreicbergs un viņa laiks: identitāte pedagoga dzīvesdarbībā” izstrādāts Liepājas Universitātes Izglītības zinātņu institūtā *Dr.paed.*, profesores Alīdas Samusevičas vadībā laika posmā no 2002. līdz 2016. gadam.

Promocijas darba mērķis: aprobējot teorētiskajās atziņās pamatoto pedagoga identitātes modeli, izpētīt Kārļa Rūdolfa Kreicberga (1921–2014) identitāšu daudzveidību pedagoga dzīvesdarbībā.

Promocijas darba apjoms ir 318 lappuses un 14 pielikumi.

Promocijas darba ievadā pamatota empīriskā pētījuma aktualitāte un problēma, izvirzīti pētījuma jautājumi, formulēts mērķis un uzdevumi, raksturots pētījuma dizains, struktūra, metodes, norise, bāze un izlase.

Promocijas darba 1. daļā ietverts pedagoga un diriģenta Kārļa Rūdolfa Kreicberga dzīvesdarbības atspoguļojums, kas balstīts biogrāfiskās izpētes avotos: K. R. Kreicberga un viņa laikabiedru, ģimenes locekļu dzīvesstāstos, intervijās; dzīves vēstures dokumentālajās liecībās.

Promocijas darba 2. daļā veikta pedagoga identitātes padziļināta izpēte. Identitātes teorētiskās atziņas integrētas promocijas darba autora izstrādātajā pedagoga personības un identitātes izpētes teorētiskajā modelī, kas izmantots praktiskajā naratīva pētījumā personības attīstības un identitātes veidošanās un nostiprināšanās likumsakarību identificēšanai, analīzei un interpretācijai noteiktā laika posmā un kultūrvidē.

Promocijas darba nobeigumā apkopoti būtiskākie empīriskā pētījuma secinājumi un piedāvāti ieteikumi līdzīgu pētījumu veikšanai citās kultūrvidēs vai citu personību identitātes un to ietekmējošo faktoru padziļinātai izpētei.

Atslēgas vārdi: biogrāfiskā pētniecība, pedagoga dzīvesdarbība, personība, identitāte, profesionālā identitāte.

Promocijas darbs izstrādāts ar Eiropas Sociālā Fonda projekta „Doktora studiju attīstība Liepājas Universitātē” finansiālu atbalstu. Vienošanās

Nr.2009/0127/1DP/1.1.2.1.2./09/IPIA/VIAA/018

Abstract

Arturs Medveckis' doctoral thesis in pedagogy in the subfield of general pedagogy "Kārlis Rūdolfs Kreicbergs and His Age: Identity in Pedagogue's Life Activity" has been developed under the supervision of professor Dr. paed. Alīda Samuseviča at the Institute of Educational Sciences of Liepāja University from 2002 until 2016.

The aim of the doctoral thesis: to research Kārlis Rūdolfs Kreicbergs' (1921–2014) diverse identities in his pedagogical life activity through the approbation of the pedagogue's identity model based on theoretical findings.

The volume of the doctoral thesis – 318 pages and 14 appendices.

Topicality of the empirical study and the research problem have been set forth in the introduction of the doctoral thesis, the aim and objectives have been formulated, the research design, structure, methods, procedure, and also resources and their selection have been described.

The first part of the doctoral thesis includes the reflection of Kārlis Rūdolfs Kreicbergs as a pedagogue and choir conductor's life activity from the study of biographical sources: life stories and interviews with K. R. Kreicbergs and his contemporaries, and also his family members; documentary evidence of his life history.

An in-depth study has been continued in the second part of the doctoral thesis. Theoretical ideas on identity have been integrated in the theoretical model of the pedagogue's personality and identity as elaborated by the author of the thesis. The model has been applied in the study on the narrative to identify the regularities in the development of personality, identity formation and consolidation; also, in the analysis and interpretation of certain time period and cultural environment.

The final part of the doctoral thesis summarizes the most important conclusions about the empirical study, and the suggestions about similar studies on other cultural environments and/or other personality identities and their influencing factors for more advanced research have been made.

Key words: biographical study, pedagogue's life activity, identity, professional identity.

The doctoral thesis has been elaborated with the financial support of the European Social Fund project "Development of Doctoral Studies at Liepāja University". Agreement No. 2009/0127/1DP/1.1.2.1.2./09/IPIA/VIAA/018

Saturs

Anotācija	2
IEVADS	6
1. KĀRĻA RŪDOLFA KREICBERGA DZĪVESDARBĪBA	39
1.1. Ieskaņai	39
1.2. Dzimtās saknes	40
1.3. Dzīve „Kanneniekos” un Rūdolfas izglītības ceļa sākums	50
1.4. Audzēkņa gadi Jelgavas Valsts skolotāju institūtā	56
1.5. Skolotāja gaitu sākums: ar Latviju sirdī, ar vācu zābakiem kājās	65
1.6. Atgriešanās pārvērtības	71
1.7. Tēvzemē bez mājām	75
1.8. „Tēvu zeme man ir Saldus” (K. R. Kreicbergs)	78
1.9. Rīgas torņa galiņā	82
1.10. Liepājnieks es esmu pēc pieraksta	84
1.11. Koru virpuļos ierautais	87
1.12. Kreicberga laikabiedrs Valdis Vikmanis: savā patībā un darba gaitu kopsolī	104
1.13. Mūzikas mūzas skartie kolēģi	111
1.13.1. Saruna ar Edgaru Račevski	111
1.13.2. Saruna ar Vilni Kronbergu	114
1.13.3. Saruna ar Mirdzu Paipari	119
1.13.4. Saruna ar Olgu Blauzdi	121
1.13.5. Saruna ar Ilzi Valci	122
1.14. Amata un gara mantinieki par skolotāju un diriģentu	128
1.14.1. Saruna ar Ilzi Balodi	129
1.14.2. Saruna ar Līgu Ameriku-Ansiņu	140
1.15. Ģimenes acīm	146
1.15.1. Ilgas Kreicbergas dzīvesstāsta pavedieni – variācija par Kārli Rūdolfu Kreicbergu un viņa laiku	147
1.15.2. Meita un dēls – vecāku aizvējā, ar vēju rūdījumu savā dzīvē	161

1.15.3. Vienojošais atstatums: vedeklas Andras un mazdēla Kristapa impresijas	174
1.16. Kārļa Rūdolfā Kreicberga dzīves filozofija un filozofija par dzīvi	180
1.17. Daudzpunkte mūsu sarunai	187
2. IDENTITĀTE PEDAGOGA DZĪVESDARBĪBĀ	188
2.1. Pedagoģa personības kopveselums un tās struktūras komponenti	188
2.2. Identitātes teorētiskie aspekti	195
2.3. Pedagoģa profesionālās identitātes diskurss	204
2.4. Pedagoģa identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošie faktori	209
2.5. Identitāte kā Liepājas Universitātes pedagoģu personības komponente	215
2.6. Profesionālā identitāte kā Liepājas Universitātes pedagoģu profesionālās kompetences kritērijs	225
2.7. Kārļa Rūdolfā Kreicberga identitāšu daudzveidība	230
SECINĀJUMI	261
Ieteikumi turpmākiem pētījumiem	263
Tēzes aizstāvēšanai	264
Nobeigums	265
Personu rādītājs.....	268
Izmantotie avoti un literatūra	274
Papildus materiāli	304

IEVADS

Empīriskā pētījuma idejas attīstība

Autora pieredze, kas saistīta ar pedagogu, izglītības vēstures un kultūrvides pētījumiem, balstoties uz biogrāfiskās pētniecības pieeju, iesniedzas otrajā gadu desmitā. No pirmajām dzīvesstāstu ekspedīcijām un apgūtajiem zināšanām semināros 2001. gadā Liepājā, ko organizēja Nacionālā mutvārdu vēstures projekta iniciatori, līdz ar patstāvīgām pētniecības aktivitātēm ir izkristalizējušās atziņas, kas izriet no autora veidotās empīriskās pētījuma bāzes, padziļinātām biogrāfiskās pētniecības un pedagoģisko atziņu studijām, kas teorētiskā pamatojuma nodaļā skatītas pedagoģijas zinātnes mijattiecībās ar citām zinātnēm.

Autora pievēršanās mērķtiecīgam biogrāfiskās pētniecības darbam ir saistāma ar sākotnējiem teorētiskajiem semināriem un ekspedīcijas lauka darbu, uzsākot 2001. gadā projektu „Dzīvesstāsts Lejaskurzeme: 2001”. Ar dzīvesstāstu veidošanas teorētiskajiem jautājumiem un metodiku iepazīstināja Augusts Milts, Māra Zirnīte, taču padziļinātam ieskatam metodoloģijā noderīgi bija Tāļa Tisenkopfa, Viedas Skultānes, Baibas Belas-Krūmiņas un Paula Tompsona (Paul Thompson) zinātniskie darbi (Dzīvesstāsts 2001; Bela-Krūmiņa 2004).

Metodiskie semināri, kurus vadīja profesors A. Milts un citi ar dzīvesstāstu pētniecību saistītie praktiķi, lika pamatu tālākai pētnieciskai darbībai, fokusējoties uz biogrāfisko pētniecību, aptverot to personu loku, kuri strādāja Liepājas Pedagoģijas akadēmijā (kopš 2008. gada – Liepājas Universitāte).

Postpadomju telpā pievēršanās noklusētās vēstures izziņai lielā mērā atraisīja nereti ideoloģiski ietekmēto cilvēku pašapziņu un pamodināja gan nacionālās identitātes, gan citu personības identitāšu daudzveidīgo slāņu apzināšanas un arī autora pētnieciskā darba izziņas centienus.

Gūtā pieredze bija rosinoša, lai pievērstos Liepājas Pedagoģijas akadēmijas (tagad – Liepājas Universitāte) darbinieku dzīvesstāstu pirmā krājuma (Dzīvesstāsti 2004) veidošanai ar mērķi padziļināti apzināt augstskolas vēsturi, sagaidot Liepājas Pedagoģijas akadēmijas piecdesmito gadadienu 2004. gadā, kam sekoja dzīvesstāstu 2. laidiena (Dzīvesstāsti 2006) un 3. laidiena (Dzīvesstāsti 2009) izdevumi, kā arī sagatavotais dzīvesstāstu 4. laidiena manuskripts. Katrā no izdevumiem ir iekļautas deviņas līdz desmit intervijas, papildinātas ar foto dokumentiem, kas ilustrē un atklāj ne tikai ar teicēja biogrāfiju saistītus faktus, bet dokumentētā veidā ieskicē laikmeta koptēlu.

2004. gadā vienlaicīgi ar dzīvesstāstu krājuma pirmajām intervijām tika uzsākta Liepājas Pedagoģijas akadēmijas Akadēmiskā personāla biogrāfiskā rādītāja izveide, ko izdevās pabeigt 2007. gadā.

Paralēli dzīvesstāstu krājuma izveidei tika uzsākts darbs pie Liepājas Pedagoģijas akadēmijas Akadēmiskā personāla biogrāfiskā rādītāja. Biogrāfiskie dati tika apkopoti pēc iepriekš izveidotas matricas, tajā iekļaujot informāciju, kas atspoguļoja personas akadēmiskās izaugsmes sasniegumus atbilstoši profesionālās un akadēmiskās kompetences kritērijiem; kā personu loka izvēles ierobežojošais faktors bija akadēmiskā darba stāžs (ne mazāks par pieciem gadiem). Matricu papildināja būtiskākie demogrāfiskie dati, dzimšanas, dzīves un darba vietas, kā arī apbalvojumu uzskaitījums.

Iepriekš minētie grāmatu izdevumi radīja loģisku turpinājumu pievērsties atsevišķu personību gadījuma izpētei, izraugoties Latvijas lokālā kultūrvīdē pazīstamu personību – pedagogu un koru diriģentu Kārli Rūdolfu Kreicbergu, kura vārds minēts līdzās saviem laikabiedriem dzīvesstāstu izdevumos un akadēmiskā personāla biogrāfiskajā rādītājā un kuram, pamatojoties uz gadījuma pētījuma rezultātiem, tāpat kā lielākajai daļai humanitārās zinātņu jomas pārstāvju, noteicošā personības iezīme bija identitāte. Atbilde uz jautājumu par monogrāfijas titulpersonas izvēli daļēji sniegta pirmā izdevuma ievadā: *Sākotnējā iecere – veidot biogrāfisko apceri, balstītu uz vēsturisko notikumu paralēlu skatījumu – laika gaitā mainījās, ieguva citas aprises. Priekšplānā izvirzījās personība savā daudzšķautņainībā, par kuras diženumu un nereti arī rakstura spūrainību ieskatu sniedz laikabiedri: kolēģi, studenti, audzēkņi, koristi, ģimenes locekļi. Tāpat apceres veidošanas gaitā būtiska nozīme ir biogrāfiskās izpētes, mākslinieciskās un pedagoģiskās darbības atspoguļojuma avotiem, kurus, lielākoties rūpīgi arhivētus, piedāvāja pats Kreicberga kungs. Cerams, ka laikmeta vēsturisko notikumu klātesamība, ko sniedz gan intervijas, gan laikabiedru autobiogrāfiskās refleksijas, mudinās lasītāju iedziļināties kultūrtelpas pārmaiņu cēloņos, ļaus pakavēties pie vērtībām, kuras veido K. R. Kreicberga personības esību. Pieļausim domu, ka arī viena personība var iemiesot laikmeta kultūras garu un ideālus, mantotus no saviem skolotājiem, padarot tos par atdarināšanas cienīgiem vai veicinot sava ceļa izvēli* (Medveckis 2012, 7).

Katram no trijiem biogrāfiskajā izpētē balstītajiem žanra darbiem: dzīvesstāstam, biogrāfiskā rādītāja šķirklim un monogrāfijai, kas veltīta vienai personai, ir sava specifika. Dzīvesstāsts ir teicēja dzīves refleksija (Abrams 2010), kas izriet no stāstījuma brīža situācijas (Spogulis 2001, 2007; Milts 2005) un tā brīža teicēja redzējuma skatu punkta; biogrāfiskā rādītāja šķirklā veidošana pakļauta noteiktai koncepcijai (Medveckis 2007a) un formalizētiem kritērijiem, taču monogrāfijas saturā atbilstoši izstrādātajam konceptuālajam veidolam iespējams integrēt ne tikai iepriekšējo uzrakstīto darbu gala rezultātu – faktoloģijā balstīto šķirklā saturu vai uzklusītā dzīvesstāsta transkripciju –, bet dziļāk izpētīt pirmavotus, analizēt daudz plašāku biogrāfiskās izpētes avotu klāstu, kā to uzsvērusi Liepājas Universitātes (turpmāk – LiepU) zinātnes prorektore Ieva Ozola: *Liepājas Universitātes vēsture vēl nav*

mērāma gadsimtos, tāpēc varam sarunāties ar tās tapšanas laikabiedriem – mūsu „dzīvo vēsturi”. Kopā ar mums ir cilvēki, kurus 20. gadsimta piecdesmitajos gados Liepājā vienoja skolotāju izglītošanas ideja un kopīgs radošs darbs. Ar atšķirīgu pieredzi no dažādiem Latvijas novadiem nākuši, viņi kopā ar studentiem piepildīja toreizējā Liepājas Pedagoģiskā institūta dzīvi gan lekcijās, gan pēc tām, vienlaikus bagātinādami arī Liepājas garīgo vidi. Tie ir cilvēki, kuru zināšanas un dzīves filozofija ir veidojusi vairākas Latvijas skolotāju paaudzes.

Viens no Liepājas Universitātes laikabiedriem ir Kārlis Rūdolfs Kreicbergs, sieviešu kora „Atbalss” dibinātājs un 30 gadus – tā galvenais diriģents. Grāmata ļauj ielūkoties personības tapšanā un dzīves principos ar viņa tuvinieku, kolēģu, audzēkņu acīm, tā atklāj personības un laikmeta mijattiecības (Medveckis 2012, 5).

K. R. Kreicberga dzīves gājums, darba gaitas, uzskatu sistēma, daiļrades un pedagoģiskā darba metodes, kolēģu un laikabiedru vērtējums laikmeta kultūrvēsturisko notikumu kontekstā izklāstīts darba autora monogrāfijā **Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks** (Medveckis 2012). Monogrāfijā izmantoti K. R. Kreicberga personīgā arhīva materiāli, intervijas ar ģimenes locekļiem, skolēniem, studentiem, kolēģiem.

Monogrāfija ir pētniecisks darbs, kas deskriptīvā sistēmiskā veidā atklāj personības veidošanās procesu un tos faktorus, kas ietekmē personības attīstību, identitātes veidošanos un nostiprināšanos kopsakarībās ar sociālo un kultūrvēsturisko aspektu kopumu.

Likumsakarības, kas attiecas uz pedagoga identitāti, saskatītas katrā no minētajiem autora izdevumiem un daļēji atspoguļotas citos autora zinātniskajos rakstos. Tās bija rosinošas tālākam pētniecības darbam: ir izstrādāts pedagoga personības izpētes modelis un veikts pilna cikla pētījums, analīzei izmantojot dzīvesstāstus, pielietojot kvalitatīvās un kvantitatīvās datu apstrādes metodes. Iegūtie dati atklāj pedagoga personības veidošanās un esības ietekmējošos faktorus, priekšplānā izvirzot identitāti.

Visos tapušajos izdevumos ietverta „dzīvā” vēsture, attiecinot to uz mutvārdu vēstures apkopojumu, ko sniedz Liepājas Universitātes akadēmiskais personāls, reproducējot ne tikai savu dzīves filozofiju, bet atklājot faktiski visas Latvijas kultūrvēsturisko panorāmu, jo Liepājas Universitātes akadēmisko personālu veido docētāji praktiski no visas Latvijas teritorijas un viņu mūža gājums ietver laika diapazonu, kas pārsniedz Liepājas Universitātes pastāvēšanas ilgumu.

Personību subjektīvā pieredze un personīgā atmiņa veido sociālās atmiņas koptēlu, ko var apstiprināt ar avotos balstītu materiālu esamību.

Pētījuma rezultāti par personības veidošanos prezentēti starptautiskās konferencēs Čehijā, Itālijā, Vācijā, Latvijā un starptautiskās publikācijās (Medveckis 2012, 2013, 2014).

Pedagogu personības daudzveidīgo struktūras komponentu izpēte veido nākamā pētījuma posma pamatu. Pētījuma turpinājumam izveidots konkrētas personības identitātes izpētes modelis. Tas izmantots monogrāfijas *Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks* titulpersonas identitāšu daudzveidības izpētei.

Pirmā monogrāfijas izdevuma analīze, pielietojot dažādas pētījuma metodes un balstoties uz iegūtajiem rezultātiem, ļauj interpretēt K.R. Kreicberga personības, sociālā un kultūrvēsturiskā aspekta identitāšu daudzveidīgās mijattiecības un veido pamatu jaunajam otrajam pārstrādātajam un papildinātajam monogrāfijas izdevumam ***Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks: identitāte pedagoga dzīvesdarbībā.***

Pētījuma aktualitāte pamatojama vairākos aspektos.

Metodoloģijas skatījumā biogrāfiskās pētniecības pieejai ir savas vēsturiskās saknes. To izmantojuši socioloģijas, antropoloģijas, vēstures, psiholoģijas un pedagoģijas u.c. zinātņu pārstāvji, tā aktualizēta arī pētījumā par Kārļa Rūdolfa Kreicberga identitāti pedagoga dzīvesdarbībā. No metodoloģijas perspektīvas biogrāfiskās pētniecības pieeja pati par sevi nesniedz atbildes uz visiem jautājumiem par pedagoga identitāti vai neatklāj viņa dzīvesdarbību visā tās daudzveidībā, taču tā izmantota kā līdzeklis tādu pētījuma jautājumu noskaidrošanai, uz kuriem nav rodamas atbildes, izmantojot citas pētniecības pieejas; biogrāfiskās pētniecības daudzveidība, izmantojot dzīvesstāstus, personīgos dokumentus, dzīves vēstures liecības u. tml. pedagoģiskajos pētījumos, ir bijusi aktuāla pedagoga personības, tostarp identitātes un to ietekmējošo faktoru izpētē cilvēka dzīvesdarbībā, pamatojoties uz respondentu pašrefleksiju un iegūto empīrisko datu daudzveidību, kas ļauj izsekot pedagoga identitātes veidošanās procesam, tās noturībai un mainībai.

Pedagoga personības un identitātes problēmu izpēte ir bijusi un ir daudzu pētnieku redzeslokā. Autora izmantotā biogrāfiskās pētniecības pieeja aptver visu pedagoga dzīves gājumu un apzinātās dzīvesdarbības izpēti, par izpētes objektu izvēloties noteiktas izglītības iestādes pedagogus, kuru darba mūžs gandrīz aptver visus Liepājas Universitātes attīstības un transformācijas posmus. Tā ir izglītības iestāde, kur tika un līdztekus citām studiju programmām tiek izglītoti pedagogi augstākajā izglītības pakāpē darbam atbilstoši visos izglītības līmeņos.

Tematiskās ievirzes skatījumā pēdējās divās desmitgadēs izglītības jautājumi saistīti lielā mērā ar pedagoga personības un identitātes pētniecību gan Latvijas, gan Eiropas izglītības telpā.

Pētījuma aktualitāti nosaka tas, ka ar identitāti saistītie jautājumi tiek aktualizēti Latvijas ilgtspējīgas attīstības plānošanas dokumentos, prognozējot, ka identitāte, tās daudzveidība, noturība un mainība kļūs par vienu no 21.gs. sabiedrības izaicinājumiem.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030” izstrādāta kā atbilde uz globālajiem izaicinājumiem ar mērķi *veicināt piederības izjūtu Latvijas kultūras telpai, attīstot sabiedrības radošumā balstītu konkurētspējīgu nacionālo identitāti un veidojot Latvijā kvalitatīvu kultūrvidi* (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030” 2010, 12), kur viens no prioritārajiem ilgtermiņa rīcības virzieniem ir „Piederības izjūtas Latvijas kultūras telpai stiprināšana”. Tajā teikts: *Kultūra nosaka pamatu tam, kas mēs esam un kas gribam būt. Kopīgs kultūras mantojums, valoda, tradīcijas un vērtību izpratne ir galvenie komponenti, kas nodrošina piederības izjūtu noteiktai kopienai un veicina sabiedrības saliedētību. Plašā nozīmē kultūra ir vērtību sistēma, kas ir identitātes un indivīda, kopienas, nācijas dzīvesveida pamatā* (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030” 2010, 14). Savukārt *Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam* (Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam 2013) rīcības virziena „Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana” ietvaros plānots nodrošināt pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi, kas pētījuma kontekstā atbilstoši mūsdienu teorētiskajām atziņām ietver arī profesionālās identitātes nostiprināšanos.

Latvijas Universitātē īstenotā pētījuma „Jaunu izaicinājumu un to risināšanas iespēju identificēšana un analīze, kas ietekmē pieaugušo (18–24 gadi) iesaistīšanos (atgriešanos) mūža mācīšanās procesā” autori (Maslo, Fernández González 2015) aktualizējuši mērķtiecīgas kompensējošas un profilaktiskas stratēģijas izstrādes nepieciešamību izglītībā mūžizglītības kontekstā, pedagoga profesionālās identitātes attīstību izvirzot kā nozīmīgu resursu tās sekmīgai īstenošanai.

Pedagoga identitāte saistīta ar personību un kultūrvidi visplašākajā skatījumā, kas uzsvērts arī valsts nozīmes pētījumu programmas dokumentos. Valsts pētījumu programmas „Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības” mērķis ir veicināt letonikas kā stabilas starpnozaru kompleksas pētījumu nozares pastāvēšanu un attīstību Latvijā un tās iekļaušanos pasaules zinātnē, veikt fundamentālus un lietišķus, tostarp starpdisciplinārus, pētījumus, izstrādājot jaunas, zinātniski pamatotas atziņas par letonikas tēmām, un nodrošināt to pieejamību sabiedrībai (Letonika 2016). Programmas ietveros īpaša vērība veltīta nacionālās identitātes jautājumiem, kas ir būtiski arī pedagoga personības un identitātes skatījumā.

Pēc Liepājas Universitātes akadēmiskās vides pētniecības tematiskā un saturiskā darba izvērtējuma varam secināt, ka pedagoga un sabiedrības sociālās identitātes daudzveidīgie aspekti analizēti vairākās zinātniskās konferencēs un zinātniskajos rakstos. Izsekojot tikai vienas Liepājas Universitātes konferences “Sabiedrība un kultūra” tematiskajai un pētniecības

ievirzei, konstatēts, ka tāda paša nosaukuma rakstu krājumā *Sabiedrība un kultūra* 1.–17. sējumā sociālās identitātes tematika caurauž gan pedagogijas un psiholoģijas, gan filozofijas un socioloģijas pētnieku rakstus, ko analizējis sociologs Vladislavs Volkovs (Volkovs 2015). Minētais piemērs izvēlēts apzināti ar piesaisti Liepājas Universitātes sociālajai un kultūrvēsturiskajai videi, kur turpinās akadēmiskās pētniecības darbs, saglabājot kontinuitāti starp iepriekšējo paaudžu un mūsdienu akadēmisko personālu; no Liepājas Universitātes izraudzīti visi respondenti – dzīvesstāstu teicēji, kuru naratīva analīzes rezultātā izkristalizējās aktuālais personības identitātes pētījuma fokusējums, savukārt konferences dalībnieku pētnieku interese, kas vērsta uz identitātes problēmu jautājumiem, pamato personības un sociālās identitātes pētījumu aktualitāti (*Sabiedrība un kultūra* 1999, 2000, Medveckis 2001, 2002, 2003, 2004b, 2005, 2006b, 2007b, 2008, 2009b, 2010, 2011, 2012c, 2013d, 2014b, 2015b, 2016c).

Atsevišķas personības dzīvesdarbības un identitātes pētījums ir saistīts ar pedagogijas vēstures, vispārējās un kultūras vēstures pētniecību, kas simboliskā līmenī atklāj laikmeta un kultūrvides iezīmes; veido daļu no Liepājas Universitātes vēstures kopainas, saglabā sociālās un emocionālās atmiņas liecības dokumentētā veidā, ko pie zināmiem nosacījumiem var attiecināt uz kopīgo izglītības vides ainu lokālā un arī Latvijas kontekstā.

Pētījuma problēma

Identitātes problemātikas izpētes plašums un dažādu Latvijas zinātņu nozaru pārstāvju izpētes fokusējuma specifiskās intereses veido kaleidoskopisku personības identitātes un sociālo identitāšu traktējumu: pētniecības plašuma filozofiskais skatījums ne katreiz vērsts personības izpētes dziļumā, savukārt personības identitātes izpētes atsevišķu komponentu padziļināta izpēte nedod pilnīgu priekšstatu par personības kopveselumu.

Identitātes veidošanās sakņojas personības iezīmēs un socializācijas procesa gaitā, kas, mijiedarbojoties faktoru kopumam, veido pedagoga identitāti. Tā var atbilst personības pašidentitātei, bet var arī kontrastēt ar sociālo institūtu sabiedriskās apziņas konstruētajiem ideāliem un jāmūtības gaidām vai arī citu personību individuālajiem priekšstatiem par kādas personības atbilstību profesionālās kompetences kritērijiem.

Globalizācijas procesu ietekmē kultūras un izglītības atvērtajā un mainīgajā telpā nonākam dilemmas priekšā par pedagoga identitātes tradicionālo vērtību saglabāšanas un noturības sekmēšanu vai ļaušanos tās transformācijas procesam. Izvirzītā tēze un antitēze paver iespējas sintēzes procesā izkristalizēties katrā kultūrvīdē pieņemamai personības galvenajai identitātei ar kultūrvēsturiski un sociāli determinētām daļu identitātēm.

Pedagoga personības galveno iezīmju konstatācija, pašidentitātes un socializācijas procesā iesaistīto aģentu (ģimene, darba biedri, kuru dalībnieki, audzēkņi/studenti) viedokļu

izzināšana ir vērsta uz personības identitāti raksturojošo iezīmju noskaidrošanu, kā arī identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošo faktoru izpēti, salīdzinot ar pašas personības uzskatiem. Padomju režīma apstākļos, kad brīva viedokļu paušana ir bijusi ierobežota vai ārējo apstākļu iespaidota (politisko režīmu cenzūra, vārda un preses brīvības ierobežojumi, darba un personīgās dzīves kontrole u.tml.), pedagogu uzskatu izpēte pilnībā uz objektivitāti nevarēja pretendēt.

Augstākās izglītības vēstures pētījumi Liepājā un pedagoģijas vēstures atspoguļojošie izdevumi lielākoties saistās ar augstskolai nozīmīgu gadadienu atzīmēšanu. Tie ir bukleti, jubilejas izdevumi, kuru saturu veido fakti par augstskolas statusa maiņu, katrai jubilejas gadadienai raksturīgās pārvaldības struktūras atainojumu, studiju un pētniecības raksturojumu, studentu radošo aktivitāšu, sporta, sabiedrisko organizāciju darbības atspoguļojumu. Sākot ar 2004. gadu ir uzsākts padziļināts biogrāfiskajā pētniecībā ievirzīts sistēmisks Liepājas Universitātes vēstures un personību dzīvesdarbības izpētes darbs: uzsākta monogrāfijas autora iniciēta un īstenota tagadējās Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāstu digitālā audio un video krājuma veidošana, izdotas vairākas dzīvesstāstu grāmatas (Medveckis 2004a, 2006, 2009), *Liepājas Pedagoģijas akadēmijas (Liepājas Universitāte) Akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs* (Medveckis 2007a), sagatavoti dzīvesstāstu turpinājumi izdevumu manuskripti, izstrādāta autora monogrāfija *Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks* (Medveckis 2012).

Kompleksa biogrāfiskās pētniecības pieeja, kas ietver arī mutvārdu vēsturi, ļauj reljefāk un objektīvāk atainot personības rīcības motīvus, rast atbildes uz jautājumiem, kuri vēsturisko un politisko notikumu gaitā okupāciju laika oficiālajās biogrāfijās un izglītības iestāžu vēstures dokumentos tika atspoguļoti atbilstoši reglamentētajām prasībām un konjunktūrai, nereti daudzi fakti netika minēti, bet personību patiesā attieksme pret notikumiem un parādībām tika sagrozīta vai noklusēta.

Pētījuma objekts – Kārļa Rūdolfa Kreicberga dzīvesdarbība.

Pētījuma priekšmets – pedagoga identitāte, tās veidošanās un nostiprināšanās likumsakarības.

Pētījuma mērķis – aprobējot teorētiskajās atziņās pamatoto pedagoga identitātes modeli, izpētīt Kārļa Rūdolfa Kreicberga identitāšu daudzveidību, noteikt identitātes veidošanās un nostiprināšanās likumsakarības pedagoga dzīvesdarbībā.

Pētījuma jautājumi

- *Kādas ir pedagoga identitātes veidošanās un nostiprināšanās nosacījumu likumsakarības?*

- *Kāda K. R. Kreicberga identitāte ir noturīga un nemainīga un kāda transformējusies pedagoga dzīvesdarbībā?*
- *Kādi faktori ietekmējuši K. R. Kreicberga personības attīstību un identitātes veidošanos un nostiprināšanos?*

Pētījuma mērķa sasniegšanai tika izvirzīti šādi uzdevumi:

1. *Izanalizēt zinātnisko literatūru par biogrāfisko pieeju, dzīvesdarbību, personību un identitāti.*
2. *Izveidot biogrāfiskās pieejas koncepcijā balstītu empīrisko pētniecības datu bāzi.*
3. *Pamatojoties uz teorētiskajām atziņām un izmantojot empīrisko pētniecības datu bāzi, noteikt pedagoga personības kategorijas un apakškategorijas (indikatorus), strukturēt tās un izstrādāt pedagoga personības izpētes modeli.*
4. *Aprobēt pedagoga personības izpētes modeli identitātes kā LiepU pedagogu personības struktūras komponentes identificēšanai un adaptēt pedagoga profesionālās kompetences modeli (Garrido, Levi, Medina, Méndez 2014, 243) LiepU pedagogu profesionālās identitātes kā profesionālās kompetences kritērija noteikšanai.*
5. *Pamatojoties uz pedagoga personības izpētes modeli un pētījuma 3. posma rezultātiem, noteikt pedagoga identitātes kategorijas un apakškategorijas (indikatorus), strukturēt tās un izstrādāt pedagoga identitātes izpētes modeli.*
6. *Aprobēt pedagoga identitātes izpētes modeli, veikt pilna cikla kvalitatīvā pētījuma primāro datu apstrādi sekundāro datu ieguvei, to analīzi un interpretāciju K. R. Kreicberga galvenās identitātes un mainīgo identitāšu noteikšanai.*
7. *Izstrādāt secinājumus un ieteikumus inovatīvu risinājumu piedāvājumam vispārīgās pedagoģijas (pedagoģijas vēstures) pētniecībā.*
8. *Multiplificēt pētniecības praksi un tās izmantošanas iespējas starpdisciplinārajā pētniecībā.*

Empīriskā pētījuma metodoloģija: biogrāfiskās pieejas raksturojums, pētījuma dizains, struktūra, metodes un norise

Promocijas darba autora biogrāfiskās pētniecības teorētiskais koncepts veidojies vairāku zinātņu teoriju un pieeju analīzes rezultātā. Sociālajos un kultūrantropoloģiskajos pētījumos kā sociālās realitātes un kultūras izziņas paņēmiens atzītā biogrāfiskā pieeja ietver dzīvesstāstus, dzīves vēstures, dzimtas ģeneoloģijas un personīgos dokumentus (Tisenkopfs 1993). Līdzīgi Līna Abrams (Lynn Abrams), pievēršoties mutvārdu vēstures specifikas raksturojumam, atzīmē, ka mutvārdu vēstures lauks skar antropoloģiju, psiholoģiju, socioloģiju, lingvistiku, taču nenovelk konkrētas naratīva analīzes robežas; ir saskatāma

interdisciplināra, interpretatīva iespēja pievērsties pašidentitātes, apziņas, atmiņu, vēstījumu zinātniskai interpretācijai. L. Abrams definē zinātniskās kategorijas: autobiogrāfiskā atmiņa, kolektīvā atmiņa, kultūras cikls, diskurss, starpsubjektivitāte, dzīves vēsture, dzīvesstāsts, naratīvs, naratīva analīze, narators, mutvārdu tradīcija, performance, personīgie dokumenti, refleksivitāte, patība, subjektivitāte (Abrams 2010, 175–177).

Plašāku ieskatu biogrāfiskās izpētes metodes teorētiskās un praktiskās pētniecības laukā sniedz Gerijs Makkaloks (Gary McCulloch), vēšot uzmanību uz dokumentu analīzes specifiku, kas attiecas uz dienasgrāmatu, vēstuļu un autobiogrāfiju, ierakstu, drukāto mediju un literatūras analīzi (McCulloch 2004). Mutvārdu vēstures teorētiskās izpētes analīze saistībā ar vēstures izziņas procesu balstās uz Rebekas Šarplesas (Scharpless 2007) un Ronalda Grela (Grele 2007) atziņām, kas bagātina vēstures kopainu saistībā ar indivīda un indivīdu kopības rīcības, attieksmes, motivācijas izklāstu par vēsturiskajiem notikumiem no subjektīvās perspektīvas skatu punkta. Mutvārdu vēstures apkopoto pētījumu un dizaina stratēģija izvēlēta atbilstoši Mērijas A. Larsones (Larson 2007) aprobētajai praksei, respektējot Lindas Šapes (Shopes 2007) biogrāfisko pētījumu ētiskos standartus, kas galvenokārt attiecināms uz dzīvesstāstu intervijām, personīgo dokumentu izmantošanu, par ko publicēšanas gadījumā ir panākts informanta akcepts. Pēc publicētajiem tekstiem tālāk veiktie pētījumi balstās uz informācijas kodēto saturu.

Biogrāfiskā pieeja teorētiski pamatota un izklāstīta socioloģijas doktora Tāļa Tisenkopfa rakstā „Dzīve un teksts: biogrāfiskā pieeja sociālajās zinātnēs”: *Izziņas paņēmienu, kurā izmantoti dzīves stāsti, mutvārdu vēstures un citi personālie dokumenti, sauc par biogrāfisko metodi. Tiek lietoti arī apzīmējumi „dzīves stāstu metode” un mutvārdu vēstures metode (pieeja). To izmanto psiholoģijā, socioloģijā, antropoloģijā, vēsturē. Strādājot ar šo metodi, tiek izvēlēts savdabīgs problēmas skatījums, kas saistīts ar individuālās esības jautājumiem, objekts, kas parasti ir konkrētu cilvēku dzīves gājums, bet dažkārt arī sabiedriski notikumi* (Tisenkopfs 1993, 1). Tajā pašā rakstā izteiktā doma, ka (...) nav tēmu, kuras nevarētu pētīt ar biogrāfiskās metodes palīdzību. (...) Biogrāfiskā metode ir auglīgs pamats starpdisciplināriem pētījumiem (Tisenkopfs 1993, 3).

Daudzi Latvijā pazīstami un atzīti pētnieki ir uzskatāmi par biogrāfiskās pētniecības tradīcijas autoritātēm, piemēram, Baiba Bela-Krūmiņas izstrādājusi promocijas darbu par tematu „Dzīvesstāsti kā sociāli vēstījumi” (Bela-Krūmiņa 2004a), kam sekojuši arī citi zinātnieces pētījumi, kas atspoguļoti Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta Nacionālās mutvārdu vēstures izdevumos *Spogulis* (Spogulis 2001, 2007), kur līdzās minētās dzīvesstāstu pētnieces vārdam atrodami Māras Zirnītes, Augusta Milta, Viedas

Skultānes, Maijas Hinkles, Dagmāras Beitneres, Irēnas Salenieces un daudzu citu dzīvesstāstu pētnieku vārdi ar dažādu pētniecības darba pieredzi un pētnieciskajām interesēm.

Dzīvesstāsti kā pašu stāstītāju veidoti sociāli vēstījumi atšķiras no dzīves vēstures, kas ir dzīves notikumu hronoloģisks virknējums (Bela-Krūmiņa 2004). Mutvārdu vēsture ietver naratīvu – stāstījumu, kas atklāj attiecības starp dzīvi un stāstītāju, kurš savā izpratnē reproducē pagātnes notikumus. Par to plašāk izteikušies Pols Tompsons (Tompson 2000) Baiba Bela-Krūmiņa (Bela-Krūmiņa 2001a,b, 2002, 2004a,b, 2007), Inta Gāle-Kārpentere (Gāle-Kārpentere 2010), Vieda Skultāne (Skultans 1998, 2011; Skultāne 2001, 2007), Maija Hinkle (Hinkle 2001, 2007), Ene Keresāre (Keresāre 2007), Ilze Trapenciēre (Trapenciēre 2007), skatot plašu mutvārdu vēstures teorētisko un praktisko pētniecības problēmu loku. Pagātnes notikumu izklāstu ietekmē komunikācijas situatīvie nosacījumi: fona informācija, pētnieka un naratora attiecības, dialogs visplašākajā tā izpratnes nozīmē (Bahtins 2006, Bakhtin 1981).

Biogrāfiskā pieeja saistīta ar kvalitatīvo pētniecības metožu pielietojuma pirmsākumiem, ko socioloģijā ieviesa Čikāgas skolas pārstāvji Aizeks Tomass un Florians Znaņeckis (Thomas, Znaniecki 1958, 1996), pētot poļu imigrantu ieceļošanas procesus un ar to saistītās ieceļotāju un emigrantus uzņemošās sabiedrības attiecības. Aprobēto metodoloģiju sekmīgi pielietoja Viljams Tomass, Roberts E. Parks un Herberts Ādolfs Millers, simboliskā interakcionisma redzamākais pārstāvis Herberts Blumers, līdz 40.–60. gados socioloģijā guva virsroku pozitīvisma ievirze, kas bija orientēta uz kvantitatīvajām metodēm, kritizējot Čikāgas skolas tradīciju mantiniekus par subjektivitāti un indivīda dominanti, iepretī sabiedrības sociālo struktūru funkcionēšanas izpētei, kuru sociālo klasisko teoriju iedibinātāji un redzamākie pārstāvji bija Kārlis Markss, Maksis Vēbers, Talkots Parsons (Tisenkopfs 1993, 2). Šo divu tradīciju mainīgā dominante skaidrojama ne tikai ar zinātniskās pētniecības pieeju sadursmi, bet arī ar mainīgo attieksmi pret pētījumu objektu un saskatāmo pielietojamību. Padziļināta interese un pievēršanās cilvēka kā personības un viņa subjektīvā pasaules redzējuma interpretācijas izpētei raisījās līdz ar Latvijas trešo Atmodu, kas vainagojās ar Latvijas Valsts neatkarības atjaunošanu 1990. gadā, priekšplānā izvirzot tautas vēstures un nacionālās kultūras vērtību apzināšanu, kas glabājās kolektīvajā atmiņā, ko bija iespējams izziņāt, uzklusot pagātnes liecību glabātājus. *Kad komunistiskais režīms kļuva vājāks un sabruka, cilvēki no jauna atklāja paši sevi un savas personiskās dzīves vērtību* (Tisenkopfs 1993, 4). Rezultātā cilvēki, izstāstot savu dzīvi, izkopa savu patību un identitāti.

Pētījuma autors pievienojas socioloģes Marutas Prankas viedoklim, ka biogrāfiskās pieejas metodoloģijā ietilpst naratīvi, kas attiecas uz atsevišķiem dzīves posmiem vai ir fokusēti uz noteiktiem procesiem. *Šie naratīvi var būt indivīda dzīvesstāsti, kas aptver visu*

indivīda dzīves gājumu. Stāstījumus var papildināt novērojumi, dažādu personisko dokumentu un audiovizuālo materiālu analītiska pētniecība. Biogrāfiskā pieeja vērsta uz personisko un sociālo attiecību atklāšanu, aplūkojot šīs attiecības visa dzīves gājuma kontekstā un uzsverot personības lomu šajās attiecībās. Būtiskas identitātes pārmaiņas, kas norisinās biogrāfiskā pārrāvuma gadījumā, atklājas, pētot indivīda pieredzi un notikumu interpretāciju biogrāfiskā kontekstā, un ietver skatījumu uz pagātņi, tagadnes izpratni un nākotnes vīziju, ņemot vērā sociālo kontekstu (Pranka 2015, 55).

Biogrāfiskā pieeja, kas saistās ar humānistisko socioloģiju, humānpedagoģiju, no metodoloģijas viedokļa vērš uzmanību uz daudzpusīgajām attiecībām, kas veidojas starp pētnieku un naratoru jeb stāstītāju, kura tekstos atklājas attiecību aina starp pašu stāstītāju, apkārtējo vidi, notikumiem un to interpretāciju. Biogrāfiskā pieeja izmantojama gadījumos, kad pētnieka interešu lokā ir fokusējums uz viena cilvēka dzīvi kopumā, bet, ja arī īpašu interesi izraisa kāds dzīves posms, tad tas tiek skatīts sasaistē ar personas dzīves gājumu, kas nesaraujami saistīts ar laikmetu, dzīves telpu, kultūrvīdi un pastāvošajām mijattiecībām starp cilvēkiem un cilvēku grupām. Biogrāfiskās pieeja izmantojama pētījumos, ja pētījuma intereses saistās ar indivīda un sabiedrības mainīgo mijattiecību izpēti, indivīda pārdzīvojumiem, subjektīvo realitātes atspoguļojumu, paša indivīda identitātes mainību un naratīvu konstruktiem.

Biogrāfisko pētījumu metodoloģija balstās starpdisciplinārā pieejā. To izmanto socioloģijas, vēstures, antropoloģijas, pedagoģijas, muzikoloģijas zinātnieki u.c. Lai arī katrai zinātnes pārstāvju grupai ir savas pētnieciskās intereses un katras zinātnes veidošanās un attīstības loģika var būt atšķirīga, biogrāfiskai pieejai ir būtisks indivīda holistisks skatījums.

Biogrāfiskā pieeja

- atklāj indivīda pieredzi, kas sakņojas ģimenē un citos sociālajos institūtos vienojošajā un atšķirīgajā cilvēku dzīves telpā (Lūse 2007; Abula 2007; Vusa-Mundeciema 2007; Loers 2007; Pranka 2007; Zirnīte 2005, 2007, 2009, 2010; Beijaard, Meijer, Verloop 2004);
- atklāj sociālās un kultūrvīdes reālijas, dzīves tvērumu kā kultūras izpausmi (Hoks 2007; Gīrcs 1998; Macionis, Plummer 1998; Ēriksens 2010);
- reproducē personības faktisko dzīvesveidu, filozofisko un ētisko uzskatu daudzveidību, izpausmi literatūrā un mākslā (Ķīlis 2000, 2001; Rozītis 2007; Milts 1996, 2001, 2005a,b; Lasmane 2011a,b; Beitnere 2005, 2007, 2010);
- bagātina vēstures izziņas, rekonstrukcijas un interpretācijas iespējas (Saleniece 2007, 2008; Plato 2007; Vajda 2007; Jāgo 2007; Auliciema 2007; Bormane 2016);

- sniedz bagātīgu izziņas materiālu etnogrāfijā, folklorā, muzikoloģijā, mūzikas vēsturē (Klotiņš 2008; Boiko 2006; Garda 2006; Garda-Rozenberga 2014; Beitāne 2001; Kursīte 2007; Bernāts 2011).

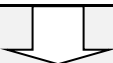

Biogrāfiskā pieeja izmantota humānpedagoģijas un kopveseluma teorētisko nostāju kontekstā, pētot izcilu pedagogu dzīvesdarbību, kā arī pedagoģijas vēstures, nozaru pedagoģijas un psiholoģijas problēmas (Karpova 1994, 1998; Krūze 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006a,b, 2008a,b, 2011, 2013; Lieģeniece 1999; Maddi 1996, 2007; Maslo 2001; Samuseviča 2013; Špona 2006, 2010).

Humānpedagoģijas metodoloģiskais pamats rodams hermeneitikā – *saprašanas labirintos*, kā to nosaukusi Maija Kūle (Kūle 1989), saglabājot filozofijas virziena pamatlicēju Vilhelma Dilteja (Dilthey 2010) un Martina Heidegera (Heidegger 1962) iedibinātās tradīcijas. Par saprašanas būtības, cilvēku izturēšanās un sociālo tradīciju iztulkošanas aspektiem plašāks izklāsts skatāms Hansa-Georga Gadamera (Hans-Georg Gadamer) filozofiskajā hermeneitikas iezīmju izklāstā (Gadamers 1999). Savukārt Herberta Gudjona (Herbert Gudjons) pedagoģijas kognitīvā sistēma, apkopojot mūsdienu audzināšanas zinātnes virzienus (Gudjons 1998), ļauj fokusēties uz pamatproblēmas izpēti, nosakot pētījuma robežas – galvenokārt akcentējot personības identitātes izpratnes jautājumus.

Tā kā biogrāfiskā pieeja lielā mērā sakņojas kvalitatīvo pētījumu tradīcijās (Thompson 2000; Freeman 1993), tas noteica kvalitatīvā pētījuma dizaina izvēli, izstrādājot naratīva pētījumu (Williams 2015; Creswell 2014; Pipere 2011), kam raksturīga pētnieka un naratora attiecību klātesamība – stāstījumā tiek veidota naratīvā identitāte, kas atklājas, stāstot par savu dzīvi vai notikumiem, kuri sakņojas pārdzīvotajā un izdzīvotajā biogrāfijā. K. R. Kreicberga biogrāfijas jeb dzīves vēstures un dzīvesdarbības izpētei veltītajā biogrāfiskajā pētījumā (Brian 2001), iegūto biogrāfisko datu analīzē un interpretācijā kombinētas tādas biogrāfisko datu analīzes metodes (Rosenthal 2004) kā hermeneitika (Oevermann et al. 1979, 1987), interpretējot cilvēku praksi, notikumus, situācijas, naratīva analīze, gūstot ieskatu personības izpratnē par notikumu nozīmi cilvēka dzīvē (Schütze 1983), un tematiskā lauka analīze (Fischer, Kohli 1987), novērtējot personības pieredzes un darbības nozīmi saistībā ar sociālo un kultūras vidi.

Empīriskais pētījums norisinājās 4 posmos (sk. 1. tab.). Pilnajā pētījuma ciklā ietvertas filozofijas, socioloģijas, antropoloģijas, semiotikas, pedagoģijas, psiholoģijas, vēstures, kulturoloģijas teorētiskās atziņas. Vienojošais starpdisciplinārā pētījumā ietver vēsturisko, biogrāfisko izziņas avotu, naratīva izpēti un analīzi, kā arī modelēšanu. Teorijās balstītais un praktiskajā pētījumā aprobētais modelis veido pamatu jauna pētījuma cikla uzsākšanai.

Empīriskā pētījuma posmi

Posmi	Saturs	
1. posms (2002): Pētījuma konteksta izpēte un pētījuma dizaina izstrāde	1.1. Zinātniskās literatūras teorētiskā analīze, iegūtās informācijas sistematizēšana	
	1.2. Pētījuma jautājumu, mērķa un uzdevumu izvirzīšana	
	1.3. Pētījuma metodoloģijas izstrāde	
	1.4. Pētījuma programmas izstrāde	
		
2. posms (2003–2012): Pētījumu primārās empīriskās bāzes sagatavošanas posms	2.1. Lauka darbs Liepājas Universitātes pedagogu un citu dzīvesstāstu krājumu sagatavošanai un grāmatu publicēšana (Medveckis 2004a, 2006, 2009) (2003–2012)	
	2.2. <i>Liepājas Pedagoģijas akadēmijas (Liepājas Universitāte) Akadēmiskā personāla biogrāfiskā rādītāja</i> (Medveckis 2007a) koncepcijas, datu matricas izstrāde. Datu vākšana, apstrāde, izdevuma sastādīšana, rediģēšana, publicēšana (2003–2007)	
	2.3. Monogrāfijas <i>Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks</i> (Medveckis 2012) sagatavošanas posms: avotu un literatūras studijas, interviju ieraksti, filmēšana, tekstu transkribēšana, dokumentu un monogrāfijā ietvertu avotu sistematizācija, grāmatas koncepcijas izveide, satura un tekstu strukturēšana, monogrāfijas sagatavošana, rediģēšana un izdošana (2003–2012)	
	2.4. LiepU pedagogu dzīvesstāstu empīriskās bāzes veidošanas un metodoloģijas pieredzes multiplicēšana Latvijā un starptautiskā līmenī (LiepU studiju programmās un Socioloģisko pētījumu centra dzīvesstāstu laboratorijā, semināros, zinātniskajās konferencēs Latvijā un ārzemēs) (2003–2012)	
	2.5. Biogrāfiskās pētniecības pieejā balstītās pētījuma metodoloģijas un teorētisko atziņu popularizēšana zinātniskajās konferencēs (2012)	
		
3. posms (2013): Identitātes kā pedagoga personības un profesionālās kompetences kategorijas identificēšana, analīze un interpretācija	3.1. Pedagoģa personības kategoriju un apakškategoriju (indikatoru) noteikšana un konceptualizēšana	
	3.2. Biogrāfiskās pētniecības pieejā balstīta pedagoģa personības izpētes modeļa izstrāde pilna pētījuma cikla īstenošanai, izmantojot empīriskā materiāla primārās datu bāzes	
	3.3. Pedagoģa personības izpētes modeļa aprobācija identitātes kā personības struktūras kategorijas noteikšanai: pētījuma sekundāro datu ieguve un apstrāde	
		
	datu ieguves metodes	datu apstrādes metodes
	dzīvesstāsti (42)	kvalitatīvās – AQUAD (frekvenču (<i>frequencies</i>) tabulas; mījsakarības (<i>linkages</i>); nosacījumu likumsakarības (<i>implicants</i>)) kvantitatīvās – SPSS (Kolmagorova- Smirnova kritērijs (<i>Kolmogorav-Smirnov's test</i>); krostabulācija; Hī-kvadrāta (<i>Chi-Square</i>) tests, Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Walis H</i>) H-tests; Kendella (<i>Kendall's tau-b</i>) korelācijas analīze; klāsteranalīze)
	3.4. Pedagoģa profesionālās kompetences modeļa adaptēšana profesionālās identitātes noteikšanai (Garrido, Levi, Medina, Méndez 2014, 243)	
	3.5. Pētījuma rezultātu analīze un interpretācija izmantoto teoriju kontekstā	
3.6. Pētījuma rezultātu popularizēšana starptautiskās konferencēs		
		
4. posms (2014–2016): K. R. Kreicberga galvenās identitātes	4.1. Pedagoģa identitātes kategoriju un apakškategoriju (indikatoru) noteikšana un konceptualizēšana (2014)	
	4.2. Biogrāfiskās pētniecības pieejā balstīta un no pedagoģa personības izpētes modeļa izrietoša pedagoģa identitātes izpētes modeļa izstrāde pilna pētījuma cikla īstenošanai, izmantojot empīriskā materiāla primārās datu bāzes (2014)	
	4.3. Pedagoģa identitātes izpētes modeļa aprobācija K. R. Kreicberga galvenās identitātes	

pedagoga dzīvesdarbībā noteikšana, analīze un interpretācija	noteikšanai: pētījuma sekundāro datu ieguve un apstrāde (2014)	
		
	datu ieguves metodes	datu apstrādes metodes
	gadījumu analīze (40), strukturētās intervijas (7), daļēji strukturētās intervijas (7), dziļās strukturētās intervijas (6), fokusgrupas diskusija (4)	kvalitatīvās – AQUAD (frekvenču (<i>frequencies</i>) tabulas; mījsakarības (<i>linkages</i>); nosacījumu likumsakarības (<i>implicants</i>)) kvantitatīvās – SPSS (Kolmogorova–Smirnova kritērijs (<i>Kolmogorav-Smirnov's test</i>); krostabulācija; <i>Chi-Square</i> tests; Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Walis H</i>) H-tests; Kendella (<i>Kendall's tau-b</i>) korelācijas analīze; klāsteranalīze)
	4.4. Pētījuma rezultātu analīze un interpretācija izmantoto teoriju kontekstā (2015)	
	4.5. Ieteikumu izstrāde inovatīvu risinājumu piedāvājumam vispārīgās pedagoģijas (pedagoģijas vēstures) pētniecībā	
	4.6. Pētījuma rezultātu popularizēšana starptautiskās konferencēs (2015–2016)	
	4.7. Monogrāfijas <i>Kārlis Rūdolfs Kreičbergs un viņa laiks: identitāte pedagoga dzīvesdarbībā</i> 2. pārsrādātā un papildinātā izdevuma manuskripta sagatavošana un grāmatas izdošana (Medveckis 2016)	
	4.8. Promocijas darba priekšizstāvēšana – pētījuma rezultātu apspriešana metodoloģiskajā seminārā 2015. gada 24. aprīlī Izglītības zinātņu institūtā, LiepU Izglītības zinātņu institūta Promocijas padomes ekspertu sēdē un paplašinātajā pilnsapulcē 2016. gada 25. februārī	

Personības izpētē izmantots vecumposmu iedalījums: bērnība, pusaudzība (pusaudža gadi), briedums (brieduma gadi), vecums (vecumdienas). Ņemot vērā dzīvesstāstu teicēju respondentu grupu, respektējams ir Annas Stepčenko viedoklis, ka augstskolu akadēmiskais personāls, kas veic pētniecisko un mācību darbu un kam iestājušās tiesības pensionēties, uzskatāms par akadēmiskajiem senioriem, vēlīno posmu var apzīmēt senioritāte – posms, kura iestāšanās robeža Rietumu civilizācijā piesaistīta tiesībām saņemt vecuma pensiju. Pensionēšanās vecums dažādās valstīs ir atšķirīgs un mainīgs lielums. Šo vecumposmu mēdz iedalīt vairākās apakšgrupās ar 5 līdz 10 gadu intervālu (Stepčenko 2011, 388–426).

Biogrāfiskajos pētījumos neizbēgama ir laika dimensija, ko iespējams skatīt šauri ierobežotā diapazonā, kas ir kā robežšķirtne, kas ietver gan cilvēka mūža gājumu, gan filozofiskos apceres dziļumus. Monogrāfijā par izcilo kultūras un izglītības darbinieku – diriģentu un skolotāju K. R. Kreičbergu – laika jēdziena skatījums ietver vēsturisko notikumu hronoloģisko pieeju, kas ļauj gan personīgo biogrāfiju skatīt laikmeta vēsturisko notikumu kopsakarībās, gan arī iedziļināties laiktelpas gara pasaulē.

K. R. Kreičberga dzīvesdarbības atspoguļošanai saglabāts hronoloģijas princips, taču, lai raksturotu personību, monogrāfijā iekļautas arī intervijas ar ģimenes locekļiem, dažādu pedagoģiskās darbības laika posmu vispārīgā skatījumā skolu skolēniem, Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolas audzēkņiem, Liepājas Universitātes studentiem, izglītības iestāžu kolēģiem, diriģentiem un koru dalībniekiem. Laikmeta raksturojums, kas ietver K. R. Kreičberga dzīvesdarbību, balstīts Latvijas historiogrāfijas pieejā, kas respektē Latvijas valstiskuma kontinuitāti. Tādējādi Latvijas 20. gs. ģeopolitisko notikumu konteksts ietver

vēsturiskos posmus līdz Latvijas valsts dibināšanai (1918), starpkaru periodu līdz 1940. gadam, Latvijas okupācijas režīmus (padomju (1940–1941), nacistiskās Vācijas (1941–1945), padomju režīmu (1945–1990)), neatkarības atgūšanas laiku pēc 1991. gada (Bleiere, Butulis u.c. 2005).

K. R. Kreicberga dzīvesdarbības pavērsiena punkti sakrīt ar Latvijas vēsturisko posmu iedalījumu, kas atbilstoši saistīts ar katras varas īstenoto politisko, ekonomisko sistēmu, ideoloģiju, kas tiešā veidā skāra arī izglītības sistēmu.

Laikmeta un kultūrvēsturisko faktoru ietekmes noskaidrošanai uz monogrāfijas titulpersonas identitāti izmantota kontentanalīze, respektējot iepriekš minētos Latvijas historiogrāfijā atzītos laika posmus.

Irēnas Salenieces skatījumā, kura raksturojusi Latvijas iedzīvotāju četru paaudžu vēsturiskās pieredzes pagātnes recepcijas formu, t. i., tautas atmiņu, K. R. Kreicbergs būtu piederīgs tai paaudzei, kuras (*dzimuši 1910.–1935. gadā*) *vecākie pārstāvji bija Pirmā pasaules kara un Latvijas valsts dibināšanas laikabiedri, viņi atcerējās Latvijas Republikas parlamentāro periodu, K. Ulmaņa apvērsumu un dzīvi viņa vadītā režīma apstākļos, kā arī varas maiņu 1940.–1941. gadā* (Saleniece 2015, 9). K. R. Kreicberga dzīves posmi ietver arī vēlāk dzimušo paaudžu pieredzi, kas attiecināma uz 2. paaudzi (dzimuši laika posmā no 1935. gada līdz 1960. gadam), 3. paaudzi (dzimuši laika posmā no 1960. gada līdz 1985. gadam), 4. paaudzi (dzimuši laika posmā no 1985. gada līdz 2010. gadam). To svarīgi ņemt vērā, analizējot paša K. R. Kreicberga dzīvesstāstu un viņa laikabiedru, kuri dzimuši dažādos laika posmos, intervijas.

Pētījuma metodes:

1. Teorētiskās metodes:

1.1. Filozofijas, socioloģijas, antropoloģijas, semiotikas, pedagoģijas, psiholoģijas, vēstures, kulturoloģijas zinātnisko pētījumu analīze;

1.2. Vēsturisko un biogrāfisko izziņas avotu izpēte un analīze;

1.3. Modelēšana.

2. Empīriskās metodes:

2.1. datu ieguves metodes:

- anketēšana;
- intervēšana;
- fokusgrupu diskusijas;
- biogrāfisko un vēsturisko datu vākšana, apkopšana;

2.2. datu apstrādes metodes:

2.2.1. interviju transkribēšana, kodēšana;

- 2.2.2. interviju kontentanalīze;
- 2.2.3. vēsturiski loģiskā analīze;
- 2.2.4. deskriptīvā metode;
- 2.2.5. kvalitatīvo datu apstrāde programmas AQUAD 6 (Huber, Gürtler 2003) vidē:
  - frekvenču (*frequencies*) tabulas;
  - mijsakarības (*linkages*);
  - nosacījumu likumsakarības (*implicants*).
- 2.2.6. kvantitatīvo datu apstrāde programmas SPSS 21.0 (*Statistical Package for Social Sciences*) vidē:
  - Kolmagorova–Smirnova kritērijs (*Kolmogorov-Smirnov's test*);
  - krostabulācija un Hī-kvadrāta (*Chi-Square*) tests;
  - Kruskala–Vollisa (*Kruskal-Wallis H*) H-tests;
  - Kendella (*Kendall's tau-b*) korelācijas analīze;
  - klāsteranalīze.

Pētījuma teorētiskās pamatnostādnes

Personības teorētiskais koncepts:

- izpratne par personības būtību un kopveselumu pedagoga dzīvesdarbībā (Krūze 2005; Lieģeniece 1992, 1996, 1999, 2013; Špona 2006; Volāne, Špons 2010; Karpova 2005; Maddi 1996);
- izpratne par personības raksturīgām iezīmēm (uzvedības, domu un izjūtu individuālās atšķirības), adaptācijas raksturotājiem (motīvi, mērķi u.c.) un integratīvo dzīvesstāstu (internalizēti un izvērsti personas paša stāstījumi, ar kuru palīdzību indivīds rekonstruē pagātņi un iztēlojas nākotni, tādējādi savu dzīvi izjūtot kā nozīmīgu, vienotu un mērķtiecīgu) kā personības struktūras komponentiem (Hooker, McAdams 2003; McAdams 2006; McAdams, Pals 2006a,b; Sheldon 2004; McAdams, Pals 2007; Strika 2009);
- izpratne par emocijām, talantu, uzvedību un uzskatiem kā personības raksturīgām iezīmēm (Schachter, Singer 1962; Rizzolati, Fogassi, Galesse 2001; Mayer 2005, 2006; McAdams, Pals 2007; Maddi 1996, 2007; Strika 2009; McCrae, Costa 1997; Hooker, McAdams 2003; Sheldon 2004; McAdams 2006a,b; McAdams, Pals 2006, 2007; Farndale, Scullion, Sparrow 2010; Sheldon 2013a,b; Nijs, Gallardo-Gallardo et al. 2014; Miltuze, Mārtinsons 2015; Thunnissen, Van Arenbergen 2015);

- izpratne par raksturu, interesēm, motivāciju, vērtībām, attieksmi un identitāti kā adaptācijas raksturotājiem (Schwarz, Bohner 2001; Fox 2008; Plutchik 2002; Ekman 1992; Izard 2009; Mihailova 2015; Strika 2009; Parsons 2011);

Socializācijas procesa teorētiskais koncepts:

- simboliskā interakcionisma teorijās balstītas atziņas (Kūlija, Mīda, Balantine, Roberts 2009), kur socializācijas process traktēts kā sociālās mijiedarbības rezultāts, kurā iesaistīts plašs aģentu tīkls – ģimene, skola, sabiedriskās organizācijas u.c.;
- indivīda tapšana par sabiedrības locekli, balstoties uz subjektu orientēto perspektīvu, institūciju orientēto perspektīvu un kultūru orientēto perspektīvu (Gudjons 1998).

Pedagoga identitātes teorētiskais koncepts:

- indivīda priekšstati par esamību un piederību, sevis apjēgsmi un izziņas procesu (Bisley 2007; Jenkins 2008; Coldron, Smith 1999; Beijaard, Meijer, Verloop 2004; Sugrue 1997; Knowles 1992);
- sociālā identitāte kā vienošanās rezultāts starp indivīdu un sociālajām grupām (Jenkins 2008; Volkovs 1915; Niklass 2012; Grīnfelde 2011; Omārova 2011; Pranka 2011; Trapenciēre 2004, 2007; Porozovs, Porozova, Bullis 2011; Eglīte 2009; Bite 2008; Goodson, Cole 1994; Tajfel 1978);
- profesionālā identitāte kā pedagoga kompetences kritērijs (Moore, Hofman 1988; Paechter, Head 1996; Garrido, Levi, Medina, Méndez 2014; Bernhardsson, Lattke 2009; Rauhvargers 2008; Koķe 2003);
- atziņas par pašidentitāti un sociālo identitāšu daudzveidību un identitāšu mijattiecībām (Burdjē 2004; Gidenss 1999; Ēriksens 2010; Eriksons 1998; Gudjons 1998; Berger, Luckmann 1966);
- izpratne par identitātes struktūru, ko veido galvenajā identitāte un mainīgo identitātes elementu slānis (Illeris 2014).

Pedagoga identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošo faktoru teorētiskais koncepts:

- izpratne par izvēli, līdzdalību, atzīšanu, uzticēšanos, jāvūtību un drošību kā identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošajiem faktoriem (Maslo, Fernández González 2015; Day, Stobart, Sammons, Kington 2007; Riegel 2004; Hasbrauer 2001; Deming 1951);
- apkārtējās fiziskās vides kā dzīves telpas traktējums un kultūrvides interpretācija, kas ietver attieksmi, ticējumus, reliģiskos priekšstatus, kultūras tradīcijas, mentalitāti (Spārītis 2010), sociālo vidi, mediju telpu (Zobena 2006; Grīviņš 2006; Brikše 2006; Rubene 2006; Zelče 2006).

Atbilstoši pētījuma stratēģijai, balstoties uz teorētiskajām nostādnēm, tika izstrādāta kodu sistēma, ko veido respondentu kodi, profilkodi, saturiskie (konceptuālie) kodi (multiplie kodi un metakodi) (sk. 2. tab.).

2.tabula

Kodu sistēma identitātes kā pedagoga personības un profesionālās kompetences kategorijas noteikšanai

Profilkodi	Respondentu kodi	Saturiskie (konceptuālie) kodi	
/humanit	\$beitina_m_a	Multiplie kodi	
	\$grinvalde_a	ri_uzsk	mikro_kont
	\$strautina_v	ri_uzv	
	\$ozolina_l	ri_emoc	
	\$romanova_g	ri_tal	
	\$kalme_v	ar_ident	
	\$petre_b	ar_int	
	\$laumane_b	ar_rakst	
	\$vanags_m	ar_vert	
	\$bauere_s	ar_mot	
	\$huna_v	ar_att	
	\$selivanova_v	darb_vidē	mezo_kont
	\$klavins_a	stud_vidē	
	\$liegenieks_e	gim_vidē	
	\$kreicbergs_k_r	kop_vidē	
	\$kronbergs_v	ikd_vidē	
/soc	\$bluka_z	izgl_vidē	makro_kont
	\$stepko_v	etn_vidē	
	\$snipke_l	geogr_vidē	
	\$veita_i	polit_vidē	
	\$straume_dz	kult_vidē	
	\$stepina_r	ppk_profident	ppk
	\$ozola_r	ppk_kom	
	\$liepa_m	ppk_met	
	\$vanags_m	ppk_mot	
	\$polencs_z	ppk_strpk	
	\$perkons_j	ppk_kons	
	\$sandere_a	ppk_inov	
	\$svarinskis_e	ppk_nov	
	\$sprindule_l	ppk_itmed	
	\$birzkops_j_i	ppk_plan	
	/dbzin	\$kruce_dz	ppk_instp
\$mencis_j		ppk_petn	
\$dobelis_k			
\$vaivode_a_l			
\$bumeistere_p			
\$eistere_i			
\$karule_l			
\$rate_l			
\$abula_s			
\$svarinskis_d			
\$keire_l			

Pētījuma 3. posmā piedalījās 42 dzīvesstāstu teicēji, kuriem pētījumā tika piešķirti respondentu kodi.

Liepājas Universitātes pedagogu (senioru) viedokļu par identitāti kā personības struktūras komponenti un pedagoga profesionālo identitāti kā pedagoga profesionālās kompetences kritēriju salīdzināšanai, kā arī atšķirību starp dažādām respondentu grupām noteikšanai tika izveidoti profilkodi, ņemot vērā respondentu pārstāvēto zinātņu jomu: humanitāro (/humanit), sociālo (/soc) un dabaszinību (/dbzin). Humanitārās zinātnes pārstāvēja 16 respondenti, sociālās – 15, bet dabaszinības – 11 respondenti.

Multipto kodu sistēma gadījuma pilotpētījumā tika izstrādāta, iekļaujot tajā personības, vides un pedagoga profesionālās kompetences kategorijas.

Pedagoga personības kategoriju identificēšanai tika izveidoti tādi multiplie kodi kā personības raksturīgās iezīmes apzīmējošais kods „ri” un adaptācijas raksturotājus apzīmējošais kods „ar”. Personības raksturīgo iezīmju apakškategoriju (indikatoru) identificēšanai tika izveidoti tādi multiplie kodi kā emocijas apzīmējošais kods „ri_emoc”, uzvedību apzīmējošais kods „ri_uzv”, uzskatus apzīmējošais kods „ri_uzsk”, talantu apzīmējošais kods „ri_tal”, bet adaptācijas raksturotāju apakškategoriju (indikatoru) identificēšanai tika izveidoti tādi multiplie kodi kā intereses apzīmējošais kods „ar_int”, raksturu apzīmējošais kods „ar_rakst”, vērtības apzīmējošais kods „ar_vert”, attieksmi apzīmējošais kods „ar_att” un motivāciju apzīmējošais kods „ar_mot”, kas tika apvienoti individuālo kontekstu apzīmējošajā metakodā „mikro_kont”.

Vides kategoriju identificēšanai tika izveidoti tādi multiplie kodi kā darba vidi apzīmējošais kods „darb_vidē”, studiju vidi apzīmējošais kods „stud_vidē”, ģimenes vidi apzīmējošais kods „gim_vidē”, kopienas vidi apzīmējošais kods „kop_vidē” un ikdienas vidi apzīmējošais kods „ikd_vidē”, kas tika apvienoti mezo kontekstu apzīmējošajā metakodā „mezo_kont”. Savukārt izglītības vidi apzīmējošais kods „izgl_vidē”, etnisko vidi apzīmējošais kods „etn_vidē”, ģeogrāfisko vidi apzīmējošais kods „geogr_vidē”, politisko vidi apzīmējošais kods „polit_vidē” un kultūrvidi apzīmējošais kods „kult_vidē” tika apvienoti makro kontekstu apzīmējošajā metakodā „makro_kont”.

Profesionālās identitātes kā pedagoga profesionālās kompetences kategorijas identificēšanai tika adaptēts pedagoga profesionālās kompetences modelis (Garrido, Levi, Medina, Méndez 2014, 243), un izveidoti tādi multiplie kodi kā profesionālo identitāti apzīmējošais kods „ppk_profident”, komunikāciju apzīmējošais kods „ppk_kom”, metodoloģiju apzīmējošais kods „ppk_met”, motivāciju apzīmējošais kods „ppk_mot”, starpkulturalitāti apzīmējošais kods „ppk_strpk”, konsultēšanu apzīmējošais kods „ppk_kons”, inovācijas apzīmējošais kods „ppk_inov”, novērtēšanu apzīmējošais kods

„ppk_nov”, informācijas tehnoloģijas un medijus apzīmējošais kods „ppk_itmed”, plānošanu apzīmējošais kods „ppk_plan”, institucionālo piederību apzīmējošais kods „ppk_instp” un pētniecību apzīmējošais kods „ppk_petn”, kas tika apvienoti profesionālo kompetenci apzīmējošajā metakodā „ppk”.

Izmantojot izstrādāto kodu sistēmu, programmas kvalitatīvo datu apstrādei „AQUAD” vidē primārie dati tika kodēti un pētījuma 3. posma sekundāro datu ieguvei tika veidotas frekvenču tabulas (*frequencies*) pedagoga personības kategorijas un apakškategorijas, kā arī profesionālās kompetences kategorijas apzīmējošo kodu biežuma noteikšanai un mijsakarības (*linkages*) starp identitāti un vidi, kā arī identificētas pedagoga profesionālās kompetences veidošanās nosacījumu likumsakarības (*implicants*).

Pētījuma rezultātu maksimālas objektivitātes un ticamības nodrošināšanai, kā arī to vispārināšanai tika izmantotas jaukto datu apstrādes metožu pieeja (Saunders, Lewis, Thornhill 2009) – paralēli kvalitatīvajām metodēm programmas AQUAD vidē tika izmantotas kvantitatīvās datu apstrādes metodes programmas SPSS vidē, lai pārlicinātos, vai ar kvalitatīvajām metodēm iegūtie sekundārie dati nav pretrunā ar kvantitatīvajām metodēm iegūtajiem datiem.

SPSS vidē datu apstrādē tika izmantota krostabulācija un Hī-kvadrāta (*Chi-Square*) tests saiknes (*relationship*) noteikšanai starp kategorijām, kā arī klāsteranalīze grupu identificēšanai. Empīriskā sadalījuma neatbilstība normālajam ($p=0.000$), pamatojoties uz Kolmogorova–Smirnova kritēriju (*Kolmogorov-Smirnov's test*) rezultātiem empīriskā sadalījuma noteikšanai, noteica neparametriskās metodes – Kruskala–Vollisa (*Kruskal-Wallis H*) H-testa izvēli atšķirību (*differences*) noteikšanai starp 3 neatkarīgām respondentu grupām.

Pētījuma 4. posmā tika analizēti 64 gadījumi 25 respondentu intervijās.

Dažādu respondentu grupu viedokļu par K. R. Kreicberga identitāti, tās veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošajiem faktoriem socializācijas procesā salīdzināšanai, kā arī atšķirību noteikšanai starp dažādām respondentu grupām pētījuma 4. posmā kodu sistēma tika papildināta un izveidoti profilkodi, respondentus grupējot pēc izmantotās primāro datu ieguves metodes: gadījumu analīze (/krcb_gd), fokusgrupas diskusija (/krcb_fkg_dsk_kr), strukturētās intervijas (/krcb_str_int_klg), daļēji strukturētās intervijas (/krcb_dl_str_int_audz/st) un dziļās strukturētās intervijas (/krcb_dz_stra_int_gm), tādējādi nodrošinot triangulāciju (Williams 2015). Izmantojot strukturētās intervijas, tika intervēti 7 K. R. Kreicberga kolēģi; izmantojot daļēji strukturētās intervijas – 7 audzēkņi/studenti; izmantojot dziļās strukturētās – 6 ģimenes locekļi, fokusgrupas diskusijā piedalījās 4 koristi, kā arī tika analizēti 40 gadījumi paša K. R. Kreicberga refleksijā par identitāti (sk. 3. tab.).

**Kodu sistēma K. R. Kreicberga identitātes un tās veidošanas un nostiprināšanos
veicinošo faktoru pedagoga dzīvesdarbībā noteikšanai**

Profilkodi	Respondentu kodi	Saturiskie (konceptuālie) kodi		
		Multiplie kodi	Metakodi	
/LR /LoiPSRS /LnVol /LPSRSs /LRnan	/krcb_str_int_klg	\$vikmanis_v	ident_uzsk	pers_asp
		\$racevskis_e	ident_uzv	
		\$kronbergs_v	ident_emoc	
		\$paipare_m	ident_tal	
		\$blauzde_o	ident_int	
		\$valce_i	ident_rakst	
		\$medveckis_a	ident_vert	
		/krcb_dz_str_int_gm	\$sieva	
	\$masa		ident_att	
	\$meita		ident_skdcdr	
	\$dels		ident_stud	
	\$vedekla		ident_gim	
	\$mazdels		ident_relig	
	/krcb_fkg_dsk_kr	\$rijnieks_o	ident_ikd	kult_vest_asp
		\$valters_a	ident_prof	
		\$kirsteins_j	ident_kult	
		\$bercis_g	ident_polit	
	/krcb_dl_str_int_audz/st	\$ivanova_a	ident_nac	ivnvf
		\$piraga_m	ident_viet	
		\$smiltiece_g	ivnvf_izv	
		\$dambe_l	ivnvf_ldzd	
		\$ziemele_kluce_i	ivnvf_atz	
		\$balode_i	ivnvf_dros	
		\$amerika_ansina_l	ivnvf_uzt	
	/krcb_gd	gd_1-40	ivnvf_jb	

K. R. Kreicberga identitātes veidošanās un nostiprināšanās kultūrvēsturisko faktoru ietekmē salīdzināšanai un atšķirību noteikšanai dažādos Latvijas vēsturiskajos posmos, pamatojoties uz Latvijas vēstures iedalījumu (Bleiere, Butulis u.c. 2005), tika izveidoti profilkodi, Latvijas Republikas (1918–1940) posmu apzīmējot ar profilkodu „LR”, Latvijas okupācijas un iekļaušanas PSRS sastāvā (1940–1941) posmu apzīmējot ar profilkodu „LoiPSRS”, Latvijas nacistiskās Vācijas okupācijas laikā (1941–1945) posmu apzīmējot ar profilkodu „LnVol”, Latvijas PSRS sastāvā (1945–1990) posmu apzīmējot ar profilkodu „LPSRSs” un Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas un nostiprināšanas (1991–2014) posmu līdz pedagoga aiziešanai mūžībā apzīmējot ar profilkodu „LRnan”.

Identitātes personības aspektu apzīmējošajā metakodā „pers_asp” tika iekļauti tādi multiplie kodi kā emocijas apzīmējošais kods „ident_emoc”, uzvedību apzīmējošais kods „ident_uzv”, uzskatus apzīmējošais kods „ident_uzsk”, talantu apzīmējošais kods „ident_tal”, intereses apzīmējošais kods „ident_int”, raksturu apzīmējošais kods „ident_rakst”, vērtības

apzīmējošais kods „ident_vert”, attieksmi apzīmējošais kods „ident_att” un motivāciju apzīmējošais kods „ident_mot”.

Identitātes sociālo aspektu apzīmējošajā metakodā „soc_asp” tika iekļauti tādi multiplie kodi kā pedagoga identitāti apzīmējošais kods „ident_skdcdr”, studenta identitāti apzīmējošais kods „ident_stud”, ģimenes identitāti apzīmējošais kods „ident_gim”, reliģisko identitāti apzīmējošais kods „ident_relig” un ikdienas identitāti apzīmējošais kods „ident_ikd”.

Identitātes kultūrvēsturisko aspektu apzīmējošajā metakodā „kult_vest_asp” tika iekļauti tādi multiplie kodi kā profesionālo identitāti apzīmējošais kods „ident_prof”, nacionālo identitāti apzīmējošais kods „ident_nac”, vietas identitāti apzīmējošais kods „ident_viet”, politisko identitāti apzīmējošais kods „ident_polit” un kultūras identitāti apzīmējošais kods „ident_kult”.

Kontentanalīzes rezultātā tika identificētas identitātes apakš kategorijas (sk. 3. pielik.), un identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošos faktoros apzīmējošajā metakodā „ivnvf” tika iekļauti tādi multiplie kodi kā izvēli apzīmējošais kods „ivnvf_izv”, līdzdalību apzīmējošais kods „ivnvf_ldzd”, atzišanu apzīmējošais kods „ivnvf_atz”, drošību apzīmējošais kods „ivnvf_dros”, uzticēšanos apzīmējošais kods „ivnvf_uzt” un jābūtību apzīmējošais kods „ivnvf_jb”.

Izmantojot papildināto kodu sistēmu, programmas kvalitatīvo datu apstrādei „AQUAD” vidē primārie dati tika kodēti (sk. 4. pielik.) un biogrāfiskā pētījuma sekundāro datu ieguvei tika veidotas frekvenču tabulas (*frequencies*) pedagoga identitātes kategorijas un apakš kategorijas apzīmējošo kodu biežuma noteikšanai (*frequencies*) un mijsakarības (*linkages*) starp identitāti, tās veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošajiem faktoriem un vidi, kā arī identificētas pedagoga identitātes veidošanās un nostiprināšanās nosacījumu likumsakarības (*implicants*).

SPSS vidē datu apstrādē tika izmantota krostabulācija, Hī-kvadrāta (*Chi-Square*) tests saiknes (*relationship*) noteikšanai starp kategorijām, kā arī klāsteranalīze grupu identificēšanai. Pamatojoties uz Kolmogorova–Smirnova kritērija (*Kolmogorov-Smirnov's test*) rezultātiem empīriskā sadalījuma noteikšanai ($p=0.000$), tika izmantotas neparametriskās metodes – Kendella (*Kendall's tau-b*) korelācijas analīze sakarību (*correlation*) noteikšanai starp kategorijām un Kruskala–Vollisa (*Kruskal-Wallis H*) H-tests atšķirību (*differences*) noteikšanai starp 5 neatkarīgām respondentu grupām.

Pētījuma bāze ir Liepājas Universitāte, kurā tapuši pēc promocijas darba autora koncepcijas izstrādātie un publicētie izdevumi, kas saistās ar biogrāfisko pētniecību, nodrošinot turpmākā pētījuma empīriskās pētniecības bāzes loģisku pēctecību:

- 1) loģiskajā virknējumā ierindojams tagadējās Liepājas Universitātes akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs ar izdošanas brīdī atbilstošo nosaukumu *Liepājas Pedagoģijas akadēmija. Akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs* (Medveckis 2007);
- 2) četri Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāstu turpinājumizdevumi ar katram vēsturiskajam posmam atbilstošu augstskolas nosaukumu:
  - *Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti. 1. laidieni* (Medveckis 2004a),
  - *Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti. 2. laidieni* (Medveckis 2006a),
  - *Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāsti. 3. laidieni* (Medveckis 2009a),
  - *Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāsti. 4. laidieni* (Medveckis 2013 – manuskripts);
- 3) monogrāfija *Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks* (Medveckis 2012);
- 4) otrais pārstrādātais un papildinātais monogrāfijas izdevums *Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks: identitāte pedagoga dzīvesdarbībā* (Medveckis 2016).

Pētījuma izlase katram biogrāfiskās pētniecības izdevumam ir atšķirīga, bet kopumā tā veido loģiski strukturētu daudzpakāpju izlases sistēmu.

Biogrāfiskā rādītāja šķirklju satura sagatavošanai autora izstrādātā matrica veidota pēc noteiktiem kritērijiem, un tajā iekļautas personas, kuras atbilst akadēmiskā personāla statusam: (...) *biogrāfiskā rādītāja tapšanas gaitā izveidojās divas personu grupas, par kurām tika veidoti šķirklji: pamatdarbā strādājošie, kuri darba attiecībās bijuši kopš 1954. gada¹ un nostrādājuši ne mazāk kā 5 gadus, no kuriem vismaz 2 gadi aizvadīti akadēmiskā darbā, un pašreiz² pamatdarbā strādājošais akadēmiskais personāls, kurš atbilst vairākiem kritērijiem: pabeigtas maģistrantūras vai doktorantūras studijas, iegūts akadēmiskais grāds vai ir izstrādāta disertācija, uzrakstīta mācību grāmata, sastādīti mācību līdzekļi, veikti fundamentāli vai lietišķi pētījumi; ir atzīti zinātniskie raksti, monogrāfijas, nozīmīgi sasniegumi mākslinieciski radošajā darbībā un sportā* (Medveckis 2007a, 7). Biogrāfiskajā rādītājā iekļautās personas, salāgotas ar atlases kritērijiem, un šķirklja matricu, sniedz pārskatāmu tā laika (1954–2007) akadēmiskā personāla fiksēto portretējumu, kas atbilst

---

¹ 1954.gads – augstākās izglītības pirmsākumi Liepājā, kad dibināts Liepājas Pedagoģiskais institūts, kam pamati likti izveidotajā Liepājas pedagoģiskajā skolā (1945.- 1950.) un tam sekojošajā Liepājas Skolotāju institūtā (1950 – 1954.)

² Šķirklju sagatavošana pabeigta 2006. gadā, atsevišķas būtiskas aktualizācijas īstenotas īsi pirms grāmatas izdošanas 2007.gadā.

formālajiem akadēmiskuma kritērijiem. Biogrāfiskajā rādītājā atbilstoši kritērijiem par personālijām izveidoti 238 šķirklī.

Dzīvesstāstu teicēju izvēle veidojās atbilstoši vecuma struktūrai, pedagoģiskā darba stāžam, nostrādātajiem darba gadiem tagadējā Liepājas Universitātē. Izlase ir veikta pēc *Biogrāfiskajā rādītājā* fiksētajiem datiem. Dzīvesstāstu krājuma veidošanas laikietilpības un pētnieciskā darba ierobežotās kapacitātes dēļ, kā arī grāmatu publicēšanas ierobežoto resursu dēļ bija jānosaka teicēju izvēles prioritātes. Dzīvesstāstu 1. laidiena respondentu izvēles noteikšanai bez formālajiem (vecums un darba stāžs) kritērijiem tika veiktas ekspertu – universitātes akadēmiskā personāla un administrācijas pārstāvju aptaujas. Apkopotie aptaujas rezultāti, ņemot vērā personāliju minēšanas biežumu un arī formālos demogrāfiskos kritērijus, noteica personu izvēles ranžējumu. Katra nākamā izdevuma personāliju izvēlei kā papildus kritērijs tika ieviests iepriekšējos dzīvesstāstos teicēju minēto laikabiedru personu minēšanas biežums. Rezultātā *Dzīvesstāstu* publicētajos un publicēšanai sagatavotajos izdevumos pētījumā ir izmantotas 42 dzīvesstāstu intervijas.

Pētījuma titulpersonas izvēle ir autora subjektīvitatē nosacīta, kam par pamatu bija vairāki izvēles kristalizācijas procesa komponenti: Kārlis Rūdolfs Kreicbergs darba gaitas tagadējā Liepājas Universitātē uzsāka 1954. gadā, – tas ir laiks, kad Liepājā sāka darboties pirmā augstskola, kuras nosaukumi ir mainījušies līdz ar augstākās izglītības satura, profila un izglītības sistēmas izmaiņām. K. R. Kreicbergs simboliskā līmenī ir iemiesojis tos Latvijas izglītības sistēmas pārvērtības procesus, ko determinēja vēsturiskie, politiskie, kultūrvides un sociālie faktori, kas nav absolutizējami un attiecināmi uz visiem Liepājas Universitātes pedagogiem, jo personību raksturo arī personības individuālās iezīmes. Monogrāfijas pirmā izdevuma tapšanā izmantoti gan akadēmiskā personāla biogrāfiskā rādītāja veidošanas procesā sistematizētie materiāli, gan K. R. Kreicberga dzīvesstāsts, gan 313 avotu un literatūras vienības, bet pārstrādātajā un papildinātajā izdevumā – 617 avotu un literatūras vienības, izmantojot K. R. Kreicberga personīgā arhīva materiālus: koncertu programmas, pateicības, atzinības rakstus, goda rakstus, diplomus, K. R. Kreicberga manuskriptus un publikācijas, autobiogrāfiskās apceres, video hronikas, intervijas, vēstules, pētījumus, publicistiku, preses publikācijas, neskaitot fotogrāfijas, kuras selektīvi atlasītas un publicētas monogrāfijā.

Promocijas darba struktūra atbilst pārstrādātās un papildinātās monogrāfijas saturam. To veido ievads, 2 daļas, 34 nodaļas un apakšnodaļas, secinājumi, ieteikumi turpmākiem pētījumiem, tēzes, nobeigums, personu rādītājs, 617 avotu un literatūras vienības. Pielikumi (14) ar empīrisko materiālu pievienoti atsevišķā sējumā.

Pētījuma zinātniskā novitāte

1. Pirmo reizi Latvijas augstskolu vēsturē izveidota vienas universitātes akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs, darbinieku dzīvesstāstu sērijveida izdevumi, monogrāfija, kas veltīta diriģentam, pedagogam Kārlim Rūdfam Kreicbergam (1921–2014).

2. Uz izveidotās datu bāzes pamata izpētīta Liepājas Universitātes attīstības gaita, fokusējoties uz pedagoga daudzdimensiālu izvērtējumu profesionālā, sociālā un kultūrvēsturiskā aspektā, kas skatīts individuālā, mikro un makro kontekstā personības dzīvesdarbības laikā.

3. Pēctecīgi izstrādātais un aprobētais pedagoga personības un identitātes izpētes modelis, kas kā instrumentārijs izmantojams pedagoga personības un identitātes veidošanās un nostiprināšanās likumsakarību noteikšanai, var būt saistošs arī citu zinātņu pārstāvjiem.

4. Kompleksais biogrāfiskās pieejas pētniecības metodoloģiskais un praktiski aprobētais pētījums bagātina pedagoģijas vēstures pētniecības teoriju un praksi: kultūrvēsturiskajā, sociālajā un personības aspektā papildina iespējas rekonstruēt izglītības un kultūrvides ainu, personību dzīvesdarbības izpēti, akcentēt personību lomu pedagoģiskās darbības un kultūras izpētē, pievērsties dziļākai noteiktas personības identitātes, sociālo un psiholoģisko faktoru izpētei. Teorētiski pamatots un praktiski aprobētais pedagoga identitātes izpētes modelis ir atvērts citu padziļinātu teorētisko un praktisko pedagoģijas jautājumu noskaidrošanai, izmantojot jau esošo pētījuma bāzi vai nepieciešamības gadījumā to paplašinot.

Pētījuma praktiskā nozīme

1. Akadēmiskajam personālam pētījuma rezultāti noderīgi metodoloģijas un pētīšanas metožu spektra bagātināšanai, veicot starpdisciplinārus pētījumus pedagoģijas vēsturē, psiholoģijā, filozofijā, vēsturē, kultūras vēsturē, antropoloģijā, socioloģijā, semiotikā, literatūrzinātnē, lingvistikā, muzikoloģijā u.c.; empīriskais materiāls un uz tā bāzes veiktais pētījumu cikls, kā arī autora grāmatas pieejamas Latvijas un ārzemju bibliotēkās, nodrošinot interesentiem atvērtu lauku jauniem pētījumiem, kam iecerēts turpinājums arī Liepājas Universitātē.

2. Pedagoģiem – dzīvesstāstu izmantošana audzināšanas darbā, kā arī metodikas un metodoloģijas adaptēšana – izglītības procesa nodrošināšanai.

3. Studentiem – pilna pētījumu cikla modelis un rīcībepētījuma praktiskās darbības lauks.

4. Muzeju un novadpētniecības darbiniekiem pētījumi izmantojami cilvēkarhīva krājumu papildināšanai un kā pētnieciskā pieeja – tālākai krājumu veidošanai un to

izmantošanai atbilstoši muzeju darba virzieniem saskaņā ar muzeju un novadpētniecības darba misiju.

5. Medijiem – pētnieciskās žurnālistikas un citu žanru nodrošināšanas empīriskā bāze un iedvesmas avots populārzinātniskām apcerēm par laikmetu un pedagogiem.

6. Ikvienam interesentam – gan kā vispārināma izziņas avotu kopa, kas nav saistīta ar konkrētām personālījām, gan kā pieturas punkts padziļinātākiem pētījumiem par konkrētām personām un gadījumiem; metodoloģiskās pieejas ierosmes avots dzimtu vēstures, iestāžu un organizāciju vēstures izziņai, dokumentēšanai, saglabāšanai un tālākai multiplicēšanai.

Promocijas darba rezultātu aprobācija: empīriskā pētījuma teorētiskie un praktiskie rezultāti ir apspriesti Liepājas Universitātes zinātniskajos semināros un starptautiskajās konferencēs, kā arī publicēti zinātnisko konferenču starptautiski recenzētos izdevumos, zinātniskos žurnālos un iekļauti starptautiski citējamā *Web of Science* datu bāzē.

Zinātniskās publikācijas:

Monogrāfijas:

1. **Medveckis, A.** *Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks: identitāte pedagoga dzīvesdarbībā.* Monogrāfija, 2. pārstrādātais un papildinātais izdevums. Liepāja: Liepājas Universitātes Socioloģisko pētījumu centrs, 2016. ISBN 978-9934-522-82-6.
2. **Medveckis, A.** *Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks.* Monogrāfija. Liepāja: Liepājas Universitātes Socioloģisko pētījumu centrs, 2012, 324 lpp. ISBN 978-9984-864-55-6.

Raksti:

Starptautiski citējamās datu bāzēs

1. **Medveckis, A.** Biogrāfiskā pieeja pedagoģiskos pētījumos: no dzīvesstāsta līdz monogrāfijai (Biographical Approach in Pedagogical Research: from Life Story to Monograph). *Sabiedrība, integrācija, izglītība.* Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli 2013. gada 24.–25. maijs, II daļa, Rēzeknes Augstskola, Rēzekne, 2013, 423.–438. lpp. ISSN 1691-5887 – *Web of Science.*

Starptautiskos recenzējamajos izdevumos

1. **Medveckis, A.** The reflektion of Pedagogue's Identity in the Life activities: Theoretical Reserch Model. *Society. Integration. Education.* Proceedings of the International Scientific Conference, May 27th – 28th. Volume IV. Rezekne : Rezekne Academy of Tehnologys, 2016, pp. 80–96.

2. **Medveckis, A.** Identity of Kārlis Rūdolfs Kreicbergs in his Life. *Society. Integration. Education*. Proceedings of the International Scientific Conference, May 27th – 28th. Volume IV. Rezekne : Rezekne Academy of Tehnologys, 2016, pp. 512 –524.
3. **Medveckis, A.** Daugavpils un Liepājas krustpunkti akadēmiskā personāla biogrāfiskās pētniecības avotos. (Daugavpils and Liepāja Intersections in the Sources of Biographic Research of Academic Staff). *Vēsture: avoti un cilvēki. XXIV zinātniskie lasījumi*. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds “Saule”, 2015, 173.–184.lpp., 348 lpp. ISSN 169-9297.
4. **Medveckis, A.** *Model of Teachers Identity Factors in the Biographical Research*. International Journal of Arts & Sciences International Conference for Academic Disciplines. Freiburga (Vācija), 2014.
5. **Medveckis, A.** Biogrāfiskā izpētes avoti un literatūra. *Aktuālas problēmas literatūras zinātnē*. Rakstu krājums, 19. Atb. red. Edgars Lāms. Liepāja: LiePA, 2014, 315.–330. lpp. ISSN 1407-4729.
6. **Medveckis, A.** Latvian cultural environment transformation testimonies in biographical research sources (Latvijas kultūrvides pārvērtību liecības biogrāfiskās izpētes avotos) *Internacional Journal of Arts & Sciences Multidisciplinary conferences in a „study abroad” format. Prague Conference*. 2013.
7. **Medveckis, A.** Educators’ personality qualities in biographical research sources: from the life-story to biographical monograph. (Publicēts Šauļu Universitātes starptautiskās zinātniskās konferences „Teachers’ Training in the 21st Century: Changes and Perspectives” rakstu krājumā. Šauļi, 2012.
8. **Medveckis, A.** Latvijas kultūrvides pārvērtību liecības biogrāfiskās izpētes avotos. (53.–68. lpp.) // Apvienotais Pasaules latviešu zinātnieku 3. un Letonikas 4. kongress. Novadnieciskās identitātes meklējumi Kurzemē. Liepāja 2011. gada 19. – 20. oktobris. Rakstu krājums. Liepāja : Liepājas Universitāte, 2012. 193 lpp. ISBN. 978-9984-79-2.
9. **Medveckis, A.** Liepājas jaunieši ārzemēs: iespēja vai emigrācija? *Youth in Latvia, Europe, Globe: oportunities and risks*. (pp. 46.–48.) Internacional conference, Riga, 1–2 June 2012. University of Latvia.
10. **Medveckis, A.** Особенности нарративного жанра на примере жизнеописаний сотрудников Лиепайской педагогической академии: аксиологический контекст

(45.–53.lpp.) // Kultura, literatura i sztuka w edukacji językowej w świetle badań empirycznych. Rzeszow: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2007. – 554 lpp.

11. **Medveckis, A.** Vērtību priekšstati Liepājas Pedagoģijas akadēmijas docētāju dzīvesstāstos. (200.–205. lpp.) // Society, integration, education. Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2005.

Valsts nozīmes recenzējamās izdevumos

1. **Medveckis, A.** Divos krastos: Otrā pasaules kara Latvijas bēgļu un pēckara izsūtīto refleksijas biogrāfisko avotu liecībās. (276.–284. lpp.) *Latvija ārpus Latvijas. Kultūra, vēsture, emigrācija un nacionālā identitāte*. Krājuma sastādītāja Daina Kļaviņa. Rīga: Latvijas Nacionālais arhīvs, 2014.–431 lpp. ISBN 978-9934-14-196-6.
2. **Medveckis, A.** Lūcija Prindule dzīvē un zinātnē. (206.–251.lpp.) Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte 14. rakstu krājums *Laikmets un personība*. Rīga: RaKa, 2013. – 414 lpp.
3. Zeltiņa, M., **Medveckis, A.**, Rimšāns, J. Sadarbība starp Liepājas Universitātes zināšanu institūcijām un praktiķiem reģiona ilgtspējīgai attīstībai. (337. –366.lpp) // *Augstskolas reģionos: zināšanu un prakses mijiedarbe*. Rīga: Zinātne, 2011. – 494, [1] lpp.: il., tab.
4. **Medveckis, A.** Liepājas iedzīvotāji: izmaiņas vēstures gaitā un situācija 21.gs.sākumā. (59.–69.lpp.) *Liepāja kā attīstības ceļvedis*. Latvijas Valsts prezidenta kanceleja. Stratēģiskās analīzes komisija. – Rīga: Zinātne, 2008., 248.lpp. ISBN 978-9984-808-43-7.
5. Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2006/2007. Cilvēkkapitāls: mans zelts ir mana tauta? Galv.red. Aija Zobena. – Rīga: ANO Attīstības programma, LU Sociālo un politisko pētījumu institūts, 2007. – 118 lpp. (līdzautors).
6. Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2004/2005: Rīcībspēja reģionos. Galv.red. Aija Zobena. Rīga: ANO Attīstības programma, LU Sociālo un politisko pētījumu institūts, 2005. – 148 lpp. (līdzautors).

Citos izdevumos

1. Markausa, I. M., **Medveckis, A.**, Romaņuka, L. Kurzemes un Liepājas jauniešu nākotnes ieceres un to īstenošanas iespējas. Iedzīvotāju ataudzes pētījums Kurzemē un Liepājā. III posms. // Atbildīgais redaktors **Arturs Medveckis**. Liepāja, 2011. – 93 lpp. ISBN 978-9984-864-38-9.

2. Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāsti. 3.laidiens // Sastādītājs un redaktors **Arturs Medveckis**. Liepāja: LiePA, 2008. – 290 lpp. ISBN 9984-754-80-4.
3. Markausa, I. M., **Medveckis, A.**, Pavlina, I., Romaņuka, L. Iedzīvotāju ataudzes kvalitatīvā aspekta pētījums Kurzemē un Liepājā. II posms. //Atbildīgais redaktors **Arturs Medveckis**. Liepāja, 2008. – 64 lpp.
4. Markausa, I. M., **Medveckis, A.**, Pavlina, I. Jaundzimušo dzīves kvalitātes perspektīva // Atbildīgais redaktors **Arturs Medveckis**. Liepāja, 2007. – 70 lpp. ISBN 978-9984-821-12-2
5. Liepājas Pedagoģijas akadēmija (Liepājas Universitāte). Akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs // Sastādītājs un redaktors **Arturs Medveckis**. Liepāja: LiePA, 2007. - 174 lpp.
6. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti. 2.laidiens // Sastādītājs un redaktors **Arturs Medveckis**. Liepāja: LiePA, 2006. – 310 lpp. ISBN 9984-754-80-4.
7. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti. 1.laidiens // Sastādītājs un redaktors **Arturs Medveckis**. Liepāja: LiePA, 2004. – 164 lpp.

Citas publikācijas kontekstā ar akadēmisko un lietišķo pētījumu, t.sk. pētnieku biogrāfiju iekļauto empīrisko materiālu apkopojumu – kopskaitā 30

Referāti zinātniskajās konferencēs

Starptautiskās konferencēs

1. Medveckis, A. *Identitāšu daudzveidība Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāstos*. Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta konference “Dzīvesstāstu konstrukciju mijietekmes: nacionālās, etniskās un lokālās identitātes.”: FSI, Rīga, 24.–25. 05. 2016.
2. Medveckis, A. *Citādās vietas, svešās mājas Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāstos*. 19. starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība un kultūra: Lokālais un globālais”. Liepājas Universitāte, Liepāja. 19.–20. 05. 2016.
3. Medveckis, A. *Identitātes atspulgi Liepājas Universitātes pedagogu biogrāfiskās pētniecības avotos*. 19. starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība un kultūra: Lokālais un globālais”. Liepājas Universitāte, Liepāja. 19.–20. 05. 2016.
4. Medveckis, A. *Laikmeta un kultūrvēsturisko faktoru ietekme diriģenta Kārlā Rūdolfa Kreicberga (1921–2014) identitātes attīstībā*. Starptautiskā zinātniskā konference: “XXVI Zinātniskie lasījumi. Vēsture: avoti, cilvēki”. Daugavpils Universitāte, Humanitāro zinātņu fakultāte. 28.–29.01.2015.

5. Medveckis, A. *Biogrāfiskā pieeja pedagoga identitātes pētniecībā: monogrāfijas "Kārlis Rūdolfis Kreicbergs" un viņa laiks analīze*. Liepājas Universitātes Izglītības zinātņu institūta 7. zinātniskā konference "Izglītības kvalitātes dimensijas zināšanu sabiedrībā". Liepājas Universitāte, Liepāja. 24.04.2015.
6. Medveckis, A. *Liepājas Universitātes saknes biogrāfiskās pētniecības avotos: Liepājas Pedagoģiskai skolai 70*. 18. Starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība un kultūra: Saknes un izaugsme”. Liepājas Universitāte, Liepāja. 14.–15. 05. 2015.
7. Medveckis, A. *Liepājas Universitātes saknes: biogrāfiskās pētniecības avotu liecības*. Starptautiskā zinātniskā konference: "XXV Zinātniskie lasījumi. Vēsture: avoti, cilvēki". Daugavpils Universitāte, Humanitāro zinātņu fakultāte. 29.–30.01.2015.
8. Medveckis, A. *Kultūrvēsturisko un sociālo vijumu impresijas Vijas Vētras dzīvesstāstā*. Liepājas 21. starptautiskā zinātniskā konference „Aktuālas problēmas literatūras un kultūras pētniecībā”. Liepājas Universitāte, Liepāja, 19.–20. 03.2015.
9. Medveckis, A. *Pētera Stepiņa dzīves darbības liecības biogrāfiskās pētniecības avotos: Liepājas Pedagoģiskās skolas periods*. 17. Starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība un kultūra: Zinātne laiku lokos”. Liepājas Universitāte, Liepāja, 22.–23.05.2014.
10. Medveckis, A. *Divos krastos: Otrā pasaules kara Latvijas bēgļu un pēckara izsūtīto refleksijas biogrāfisko avotu liecībās*. PBLA konference „Latvija ārpus Latvijas”, Nacionālā bibliotēka, Rīga. 6.–7.10.2014.
11. Medveckis, A. *Daugavpils un Liepājas krustpunkti akadēmiskā personāla biogrāfiskās pētniecības avotos*. Starptautiskā zinātniskā konference: XXIV Zinātniskie lasījumi. Daugavpils Universitāte, Daugavpils. 30.–31.01.2014.
12. Medveckis, A. *Model of Teachers Identity Factors in the Biographical Research*. International Journal of Arts & Sciences International Conference for Academic Disciplines. Freiburga (Vācija), 2014.
13. Medveckis, A. *Biographical approach to pedagogical research: from life course to approbation of research model that focuses on pedagogue as personality* International Journal of Arts & Sciences International Conference for Academic Disciplines. Roma (Itālija), 22.–25.10.2013.
14. Medveckis, A. *Latvian cultural environment transformation testimonies in Liepaja University seniors' biographical research sources* (Latvijas kultūrvides pārvērtību liecības Liepājas Universitātes senioru biogrāfiskās izpētes avotos) International Journal of Arts & Sciences multidisciplinary in a „study abroad” format conference Prague. Prāga (Čehija), 31.05.2013.

15. Medveckis, A. *Biogrāfiskās pētniecības avotu liecības par skolotāju sagatavošanu Liepājā pēckara periodā (1945–1964)* 7. Starptautiskā zinātniskā konference: „Pedagoģija: teorija un prakse”. Liepājas Universitāte, Pedagoģijas un sociālā darba fakultāte, Liepāja, 10.–12.10.2013.
16. Medveckis, A. *Biogrāfiskā pieeja pedagoģiskos pētījumos: no dzīvesstāsta līdz monogrāfijai.* (Biographical Approach in Pedagogical Research: from Life Story to Monograph.) Starptautiskās zinātniskā konference „Sabiedrība, integrācija, izglītība”. Rēzeknes Augstskola, Rēzekne, 24.05.2013.
17. Medveckis, A. *Ētiska rakstura dilemmas biogrāfiskās izpētes avotos.* Liepājas Universitātes Dabas un sociālo zinātņu fakultātes 16. starptautiskā konference „Sabiedrība un kultūra”. Liepājas Universitāte, Liepāja, 23.05.2013.
18. Medveckis, A. *Liepājas Universitātes Socioloģisko pētījumu centra darbības izvērtējuma metodoloģijas jautājumi.* Liepājas Universitātes Dabas un sociālo zinātņu fakultātes 16. starptautiskā konference „Sabiedrība un kultūra”. Liepājas Universitāte, Liepāja, 23.05.2013.
19. Medveckis, A. *Biogrāfiskā pieeja mūzikas vēstures pētniecībā: diriģenta un pedagoga Kārļa Rūdolfa Kreicberga mūža ieguldījums.* (Biographical approach of research in music history: lifetime investment conductor and educator Karlis Rudolfs Kreicbergs) 8. Starptautiskā zinātniskā konference “Mūzikas zinātne šodien: pastāvīgais un mainīgais”. Daugavpils, 09.05.2013.
20. Medveckis, A. *Izglītības aina un skolotāju tēls biogrāfiskās izpētes avotos DU HF* (Educational view and teachers’ image in biographical research sources) Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes starptautiskās zinātniskās konferences XIII zinātniskie lasījumi. Vēstures sekcija: „Avoti un cilvēki”. Daugavpils, 24.01.2013.
21. Medveckis, A. *Literatūra un biogrāfiskā izpēte.* Liepājas Universitātes 19. starptautiskā zinātniskā konference „Aktuālas problēmas literatūras zinātnē”. Liepāja, 21.–22.03.2013.
22. Medveckis, A. „*Educators’ personality qualities in biographical research sources: from the life-story to autobiographical monograph*” Šauļu Universitātes starptautiskajā zinātniskā konference „Teachers’ Training in the 21st Century: Changes and Perspectives”. Šauļi, 23.11.2012.
23. Medveckis, A. *Skolu jaunatnes dzīvesveida izvēļu daudzveidība un ierobežojumi.* Apvienotais pasaules latviešu zinātnieku III kongress un Letonikas IV kongress „Zinātne, sabiedrība, un nacionālā identitāte”. Sekcija: „Jaunatne Latvijā, Eiropā un pasaulē: izaicinājumi, problēmas un perspektīvas”. Rīga, 25.10.2011.

24. Medveckis, A. *Latvijas kultūrvides pārvērtību liecības biogrāfiskās izpētes avotos*. „Letonika” Liepājas sekcija „Novadnieciskās identitātes meklējumi Kurzemē”. Liepāja, 20.10.2011.
25. Medveckis, A. *Liepājas Universitātes zinātnisko konferenču 20 gadi: Sociālo zinātņu performances*. Liepājas Universitātes gadskārtējās starptautiskā zinātniskā konference. Referāts plenārsēdē. Liepāja, 16.03.2012.
26. Medveckis, A. *Paaudžu ideālu un identitāšu transformācija: liecības biogrāfiskās izpētes avotos*. Liepājas Universitātes Dabas un sociālo zinātņu fakultātes un Melardalenas augstskolas Sociālo zinātņu departamenta (Zviedrija) 14. starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība un kultūra”. Liepāja, 19.–20.05.2011.
27. Medveckis, A. *Kara gadu un pēckara perioda notikumu interpretācija aculiecinieku dzīvesstāstos un citos biogrāfiskās izpētes avotos*. Daugavpils Universitātes Humanitārā fakultāte. Starptautiskā zinātniskā konference. XXI zinātniskie lasījumi. Sekcija: Vēsture: avoti un cilvēki. 27.–28.01.2011.
28. Medveckis, A. *Haosa un harmonijas intepretācija starpnozaru skatījumā*. 13. starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība un kultūra: Haoss un harmonija” (referāts plenārsēdē). Liepāja, 29.04.2010.
29. Medveckis, A. *„Dzīvesstāsti un citi biogrāfiju izpētes avoti Latvijas skolotāju institūtu vēstures apzināšanā”*. Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes XIX Zinātniskie lasījumi, referāts darba grupā „Vēsture: avoti un cilvēki”. Daugavpils, 29.–30.01.2009.
30. Medveckis, A. *Jauniešu pretpadomju organizācijas „Kursa” dalībnieku autobiogrāfisko liecību un dokumentu vērtējums Roberta Jansona apcerējumā*. Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes XVIII zinātniskie lasījumi (darba grupa: Vēsture: avoti un cilvēki). Daugavpils, 24.–25.01.2008.
31. Medveckis, A. *Vēstures notikumu un kultūras refleksiju atainojums 2.pasaules kara laika latviešu emigrācijas pārstāvju dzīvesstāstos*. Daugavpils universitātes XVII Zinātniskie lasījumi. 25.–26.01.2007.
32. Medveckis, A. *Life History of Employees of Liepaja Academy of Pedagogy in Social Context // Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti sociālo pētījumu kontekstā*. Viļņas Sociālo pētījumu institūta organizētā konference „Social Groups: From Past to Present”. Viļņa, 15.12.2006.
33. Medveckis, A. *Dzīvesstāstu atspoguļojums mūžībā aizgājušo atvadu vārdu tekstos*. Daugavpils Universitātes XVI Zinātniskie lasījumi. Daugavpils, 26.–27.07.2006.

34. Medveckis, A. *Biogrāfiskās izpētes metodes sociālajos pētījumos*. LPA Sociālo zinātņu un vadības katedras organizētā IX starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība un kultūra”. 27.–28.04.2006.
35. Medveckis, A. *Mūžībā aizgājušo atvadu vārdu tekstu izmantošanas iespējas izglītības procesu pētījumos*. Rēzeknes Augstskolas starptautiskā zinātniskā konference „Sabiedrība. Integrācija. Izglītība”. Rēzekne, 24.–25.02.2006.

Valsts nozīmes konferencēs – kopskaitā 14

Vietējās konferencēs – kopskaitā 10

1. KĀRĻA RŪDOLFA KREICBERGA DZĪVESDARBĪBA

1.1. Ieskaņai

Griežot bērņībā kaleidoskopu un pret gaismu ieraugot savai acij tīkamu rakstu, gribējās, lai to redz arī citi, bet, ak vai, cik bieži pie vismazākās kustības, stikliņiem ar klusu klikšķi krītot un sabirstot citā kombinācijā, paša redzēto nav izdevies pavērst cita skatam! Taču otrs cilvēks, redzot tos pašus sakritušos stikliņus atšķirīgā kārtojumā, nereti par jauno „vitrāžu” priecājas tikpat jūsmīgi.

Dzīvesstāstos krāsainie stikliņi – vieni un tie paši notikumi, fakti, emocionālie uzplauksnījumi – skatāmi dažādās kopsakarībās, un katrs apskatāms atsevišķi, taču tie savas krāsas un formu dažādībā, būdami neatkārtojami savā vienreizībā, cits ar citu atrodas nepārtrauktā mijiedarbībā.

Ja izdotos kaleidoskopa rakstu apturēt un fiksēt sastinguma momentu, ko lemts skatīt vienlaicīgi vairākiem, būs kāds, kurš varēs par to pašu attēlu teikt, ka ir redzēts kaut kas vēl krāšņāks – tie ir atmiņā saglabātie veidoli, reizēm bez konkrētas formas, kā iepriekšējās jūsmas, aizkustinājuma saglabājušās atmiņas.

Kaleidoskopā krāsainie stikliņi vairākkārtīgi atstarojas trijstūra prizmas spoguļu ietvertā telpā, tādējādi veidojot sarežģītu regulāru ornamentu – spilgtāku pašā viducī, taču, vairākkārt atstarojoties, krāsu intensitāte ir dziestošāka. Vai nav līdzīgi ar atmiņām? Ir lietas, ko vislabāk atceramies mēs paši, taču ir reizes, kad mūsu pabalējušās atmiņas kļūst par leģendu, kuras spilgtāk „atceras” citi, paši nebūdami notikumu aculiecinieki.

Šajā reizē nemēģināsim izjaukt krāsainības burvību, kas toreiz bērņības zinātkārē pamudināja preparēt kaleidoskopu – tur stikliņu drumslas, tur spogulīši, tur tukšs papīra cilindrs, matētais stikliņš gaismas kļiedēšanai... Noticēsim, ka katra sastaptā cilvēka redzējums ir visspilgtākais un neatkārtojamākais, krāsainākais, ko vislabāk redzēt kopumā, vienotā nedalāmībā, uzburot iztēlē katram savu apceri „Kārlis Rūdolfis Kreicbergs un viņa laiks”. Laiks, ko skaita dzīves metronoms līdz ar katra ienākšanu raibajā pasaulē, taču atcerēsimies, ka pasaule nav sākusies ar mums. Ir bijuši vecāki, vecvecāki un vēl tālāk par septīto augumu – kāds jau ir bijis pirms mums.

Laiks ir dots teju visiem vienādi, taču tā ritējums ir katram savs, tāpat kā dzīves trauka piepildījums, ko mēs varam izdarīt sev atvēlētajā sprīdī. Mēs laika mērīšanai varam likt klāt savu olekti – noskrietos kilometrus, paveiktos darbus, pastrādātās nerātnības, no pelavām izsijātos graudus, dziedātās dziesmas, līdzcilvēkiem veltīto uzmanību. Varam sūkstīties par laika trūkumu, izniekoto laiku vai klausīties žēlabās par garlaicību. Mēs varam runāt par

pārļaicīgo, par to, kā vārdā mēs dzīvojam, ar to reizēm saprotot mūžību. Un vietā jautājums par dzīves jēgu: kas es esmu, kāds ir mans uzdevums?

Laiks ir pauze trakulīgā skrējienā, bet tik un tā pulkstenis „iet”. Pauze ir derīga apcerei par paveikto, tā ir atelpa pirms jaunām virsotnēm, jauna kāpuma, lai izdzīvotu ik mirkli tepat un tagad.

Katra cilvēka dzīves simfonijas nošu rakstā ir zināmi pieturas punkti, ko mūzikas plūdamā aiz katras takts svītras neakcentēsim, tāpat arī nav pieņemts gaidīt aplausu vētras pēc katras simfonijas daļas, taču cilvēka dzīvē ir jubilejas reizes, kas kļūst par dominanti, kura ne katru reizi sakrīt ar augstās dziesmas kulminācijas brīdi, ar laiku, kad pateicības vārdi, cieņas apliecinājums būtu pelnīts visvairāk.

Bet mēs esam tikai cilvēki, iesprostojuši sevi laika ratā, uzskaitot ritējumu, pakavējamies pie jubilejām cerībā, ka nepiemirsīsim straujākos kāpumus, spilgtākos pārdzīvojumus, kādreiz pietauptos aplausus un laba vēlējumus.

1.2. Dzimtās saknes

Par savu nākšanu pasaulē, par savas dzimtas saknēm mēs uzzinām no nostāstiem, nereti tos padarot par saviem kā atmiņā iegūlušos patiesību, kas sakņojusies paša pieredzē. Taču mūsu pieredze un sociālā atmiņa veidojas noteiktā laikā un kultūrtelpā tiešā saskarē cilvēkam ar cilvēku, ar ļaužu radīto materiālo un garīgo piepildījumu, savstarpējo attieksmju kopumu, attieksmi pret lietām un parādībām. Tas viss veicina spēju rast izskaidrojumu ikdienišķām un pāri ikdienas robežām eksistējošām parādībām, atstājot vietu pārdomām par racionālam prātam neizskaidrojamām lietām.

Kārļa Rūdolfa Kreicberga stāstījumā par sevi un savas dzimtas saknēm tagadnes redzējums un zināšanas par saviem senčiem ir jaušamas jau pašā sarunas sākumā:

Tas laiks ir, kā saka, simts gadus atpakaļ, atcerēties nevar. Tik daudz jau gan laikam nav...Kad es piedzimu, mani vecāki vēl bija rentnieki Cieceres pagastā. Tas bija Kuldīgas apriņķī, tagad Saldus rajonā. Bet pēc tam, kādā divdesmit sestajā gadā, vecāki nopirka māju netālajā Gaiķu pagastā. Tai laikā Gaiķos bija jaunsaimniecības, jo muižas tika sadalītas. Pa lielākai daļai divdesmit hektāru ik jaunsaimniecībai. Mums bija četrdesmit hektāru. Tagad es skaitos zemnieks ar savu māju un zemi. Esmu tur mantinieks, īpašnieks (Medveckis 2004a, 45).

Varam iedomāties, ka par savu vecāku dzīvi kopš bērnības par Rūdi sauktais cienījamais K. R. Kreicbergs uzzināja agrā bērnībā, bikli ieklausoties kaimiņu sarunās, darbā vienmēr aizņemto vecāku pārmītajos vārdos vai vecākās māsas pamācošajos izteikumos.

Varam domāt, ka interese par dzimtu un dzimtas saknēm tika uzjundīta laikā, kad tapa K. R. Kreicberga veidotais dzimtas koks (Dzimtas koks; sk. arī attēlu pielikumā), taču tikpat labi iespējams, ka bērnībā tas viss zēnu neinteresēja. Tāpat varam tikai minēt, kādi apstākļi rosināja K. R. Kreicberga tēvu Jāni Kreicbergu uzrakstīt par savu dzīvi vēstījumu nākamajām paaudzēm, kas uz līniju papīra glītā rokrakstā kā rakstītais avots atklāj ne tikai radu rakstus, bet ir noderīgs tautas vēstures, ideālu un centienu atspulgs zināmā laika posmā.

Mana dzīve

Esmu dzimis 4. jūnijā 1888. gadā Sātiņu muižā, kur mans tēvs dzīvoja kā kalējs. Esmu saviem vecākiem sestais bērns, trīs miruši mazi, bet pieci izaugām. Kad sāku kaut ko no bērnības atminēties, tad mani vecāki dzīvoja lielā mājā, kas turēja trīs kalpus, bet visiem bija jādzīvo vienā istabā. Istabā plīts nebija, ēdienu vārīja kukņā un, ja bija auksts laiks, tad kurināja maizes krāsni.

Kad paliku pieci gadi vecs, tad māte mani sāka mācīt grāmatu un līdz septiņi gadi jau mācēju labi lasīt. No septiņi gadi sākot bij' jāsāk iet ganos pie saimniekiem, un tā līdz 15 gadi pa vasaru ganos, pa ziemu skolā.

Mācījos Sātiņu skolā 6 ziemas, bet tā kā skolā bija tikai 4 klases, tad beidzamās ziemas skolotāji mums dažiem skolniekiem deva privātstundas un sagatavoja ka varējām braukt uz Skrundu un nolikt Ministrijas skolas eksāmenus, jo toreiz Skrundā bija Ministrijas skola. Pēc skolas beigšanas skolotāji gribēja mani ielikt kādā vieglākā darbā, jo tad vienmēr skolotājiem pieprasīja pēc labākiem skolniekiem. Gadījās 3 vietas: vienā pagastā par Darbveža palīgu mācīties; otrā pie koka tirgotāja par brāķeri, un trešā – Saldū pie viena zolīda tirgotāja. Bet visur bija gandrīz vieni un tie paši noteikumi: pirmā gadā par brīvu, bet divi beidzami pie maza atalgojuma. Bet mans tēvs tai laikā no kalpa bij' palicis par graudnieku, un tā kā bij' vajadzīgi zirgi pirkt un arī inventāru, kur pašiem mums naudas nebija, bij' jāaizņemas no kunga kur dzīvojām, tad priekš manis nekā neatlika un nevarēju nevienu no 3 vietām ieņemt, lai gan bij' ļoti žēl. Tai vasarā palīdzēju vēl tēvam, bet ziemā nodeva mani mācīties par kalēju uz 3 gadi. Vienu gadu pie kalēja nostrādāju, bet tad nolēmu atstāt, jo kalēja amats man nepatika. Nu nekā neatlika, ka līgt par puisī un strādāt zemi. Par puisī nostrādāju 5 gadi – pie četriem saimniekiem. Man labprāt patika strādāt pie tādiem saimniekiem, kas bija labi iztikuši, kur bij' labi lopi, labas ēkas, labi lauki, jo tur varēja daudz ko mācīties, jo tad jau man sāka aust doma – reiz būt pašam par saimnieku. Alga tad bij' ne visai liela; es pelnīju no 80 līdz 115 rubļu gadā, bet pēc 5 nostrādātiem gadiem bij' 300 rubļu krājīkasē.

Tai laikā nomira mans tēvs un man kā mantojumu atstāja vienu govi un vienu aitu. Nu bij' jāmeklē sieva un tāda jau man sen bij' norunāta – mana tagadējā sieva. Kad apprecējos

man bij' 22 gadi. Ko nu iesākt, ko darīt? Man bij' 300 rubļu, sievai 400 rubļu. Par abiem 5 govīs un dažī sīklopi, bet mājas? Mājas nav, lai gan izmeklējos, bet par to naudu neko nevarēju dabūt. Nolēmām dzīvot uz renti, varbūt vēl iekrāt un tad varbūt ko dabūt.

Bet uznāca pasaules karš un visas domas izjauca, atņēma lopus, nauda izputēja un pēc kara bij' jāsāk viss no jauna. Izbēgt nepaspējām, un visu kara laiku dzīvojām vienā muižā kā graudnieki. Kad nodibinājās Latvijas valsts, tad dzīvojām turpat uz renti līdz sāka zemi dalīt. Domāju, ka man arī tiks zeme, bet nekā. Nebiju karavīrs, nebiju tā pagasta pilsonis un tad vēl ceturtā kategorija un tiem tur zeme neiznāca, un kaut kur nomalē negribēju ņemt. Nekas cits neatlika, ka atkal meklēt, kur pirkt. Beidzamie gadi, kamēr zeme bij' uz renti – bij' labi, un tāpēc bij' atkal drusku nauda iekrāta. Kanneniekus (Kuldīgas apriņķī, Gaiķu pagastā) nopirkām 1922. gadā, bet toreizējais Kannenieku zemes lietotājs negāja no mājas ārā un sākās sūdzības. Sūdzības vilkās 4 gadi un pa to laiku mums bija jāmeklē cita rentes vieta. Kanneniekos iegāju 1926. g. pa Jurģiem.

Ja, mājas nu bij', pēc 20 gadu gaidīšanas nu biju ticis par saimnieku; bet kādas izskatījās tās mājas. Divas pussagruvušas ēkas, visi lauki atmatā, visi grāvji pilni, neviena kociņa, pilnīga postaža. Pirmie gadi bija grūti, ēkas jātaisa, lauki jākopj, bērni jāsūta skolā. Bet nu jau arī bērni varēja sākt ko palīdzēt pa skolas brīvlaiku. Pirmajā gadā uzcēlām šķūni un sapravijām divas vecās ēkas un līdz 1931. gadam visas saimniecības ēkas bij' kārtībā. Bij' jāķeras pie istabām. Līdz šim, dzīvodami citu pajumtē, arvien bijām spiesti iztikt ar vienu vai divām istabām. Tāpēc tagad nolēmām, lai vismaz vecuma dienās būtu mums pašiem un bērniem ērtas un glītas telpas, būvēt plašu dzīvojamo ēku. (Divi stāvi – 10 istabas). Istabas plāns ar visu darba aprēķinu maksāja 110 latu. Visa ēkas būve līdz galīgam nobeigumam maksāja 13700 latu.

Tagad pēc 12 nodzīvotiem gadiem Kannenieku ēkā esmu ieguldījis pāri par 16000 latu. No 8 bērniem – meita Milda beigusi mājturības skolu, dēls Roberts beidza 2 gadīgo lauksaimniecības skolu. Dēls Voldemārs apmeklē augstskolu, Fricis ģimnāziju, Rūdolfs skolotāju institūtu, Austrā pamatskolu, Visvaldis vēl pavisam maziņš. Vecākais dēls – Alberts mira Pirmā pasaules kara laikā. Un ja Dievs līdzēs kā līdz šim, tad ceru, ka varēšu visiem bērniem dot pienācīgu izglītību.

Parādi uz Kanneniekiem vairs nav. Ja ir vēl kādi hipotekārie parādi, tad par tik daudz ir brīva nauda pretī.

Nobeidzot īsumā savu dzīves stāstu un šogad pārkāpjot savu mūža 50. gada sliekšni, ar prieku varu teikt, ka mans darbs man labi atmaksājies. Un ja arī kādreiz darbā rokas pagurst, tad tomēr tu zini, ka strādā priekš sevis, savas ģimēni, saviem bērniem, priekš visas valsts.

Un, ja nāk svētku brīvdienas un visi bērni pārnāk mājā, tad atskan jautrība visā mājā, skan mūzika, skan dziesmas – un tad tev izliekas, ka atgriežas otrā jaunība un tu kļūsti nemirstīgs, jo tu dzīvo iekš saviem bērniem. Vēl darba daudz –lauki jāiztīra no akmeņiem, pļavas jādrenē, lopi jāizkopj, mājas apkārtne jāizdaiļo – bet tas tagad vairs nebūs tik grūti. Mūsu Vadonis, mūsu nacionālā valdība tik ļoti par zemniekiem rūpējas, ka būtu tīri kauns viņu aicinājumam nesekot.

Ja mani vecāki būtu varējuši man jaunībā drusku palīdzēt varbūt būtu bijušas vieglākas dienas, labāks stāvoklis, vairāk mantas, bet vai tad vieglās dienas un bagātība ir laime.

Laimīgs cilvēks ir tas, kam dzīves cīņā ir uzstādīts kāds mērķis pēc kā censties, un kaut ar grūtībām, bet tomēr viņš mērķi sasniedz – tad viņš ir laimīgs. Visā savā darbā par pamatu esmu licis šos vārdus: „Nebalto dienu nebūs, ja baltajās par tām domāsi”. Un vadoties no šiem vārdiem, esmu daudzreiz ticis pāri visādām grūtībām.

Esmu pie zemes pieradis, zemi kopt man prieks, jo „Zemesmāte – zeme baro”.

1938. gada 15. februārī

Jānis Kreicbergs

Gaiķu pagasta Kannenieku mājā

(Sk. arī Kreicbergs 1938)

To pašu dzīves telpu ap laika posmu, kad Jānis Kreicbergs dibināja ģimeni, kad dienas gaismu ieraudzīja viens pēc otra saskanīgā laulībā dzimušo bērnu pulciņš, apraksta K. R. Kreicberga māsa M. Bērziņa gan autobiogrāfiskā apcerē „Mani dzīves deviņdesmit gadi” (Bērziņa 2002a), gan rakstītajās atmiņās par saviem vecākiem „Mani vecāki Kreicbergi Saldus rajona Gaiķu pagasta „Kannenieku” mājas īpašnieki. Jānis un Anna. Atmiņas par viņu dzīves gadiem no 1910. līdz 1959., kad mira tēvs, un 1977. gadam, māte” (Bērziņa 2002b). Tas ir pieauguša cilvēka dzīves vērtējums, taču bērnu un jaunības dienu redzējums uzbur vidi, kurā nāca pasaulē brālis Rūdolfs, ko vēlāk daudzi iepazīna kā skolotāju un diriģentu K. R. Kreicbergu.

Pats diriģents par savu vārdu un ar to saistītajām pārvērtībām ievieš skaidrību:

Mammai patika vārds Rūdolfs, bet pirmais vārds parasti tika dots tāds kā krusttēvam, un, tā kā krusttēvs man bija Kārlis, tad arī man tas ir pirmais vārds. Kad sāku iet tālākās skolās, kur pēc dzimšanas apliecības skatījās, ka esmu Kārlis Rūdolfs, visur sāka mani saukt par Kārli. Jelgavas Skolotāju institūtā izdeva apliecību – Kārlis Rūdolfs. Krievu laikā gan es tikai par Kārli saucos. Bet tagad, kad atkal sākās jauni laiki, tad visur, kur oficiāli dokumenti, tur esmu Kārlis Rūdolfs. Lai nebūtu pārpratumu (Medveckis 2004a, 45).

Māsas Mildas rakstītajās atmiņās par savu un vecāku dzīvi ir pavedieni, kuri ļauj saskatīt bērnu dienu apkārtējās pasaules ietekmi uz topošās Kārļa Rūdolfa personības veidošanās ievirzi, kas ir vecāku sapņu par savas zemes kopšanu caurstrāvota. Tiek izvirzīti dzīves mērķi, kuru sasniegšanai veltītas nesavtīgas pūles, balstoties uz cilvēku savstarpējo attiecību morālo skaidrību, sirdsapziņu, kultūras un izglītības vērtību apjausmu un dzīvi saskaņā ar dabu.

Kārļa Rūdolfa tēva Jāņa ilgas pēc zemes un darbiem savā saimniecībā Mildas Marijas rakstītajā parādītas kā jauna zēna sapnis un apņēmība to īstenot:

Rudeņos cūkas ganot, vērojis, kā puisis aris zemi. Staigājis aiz arāja, vērojis, kā strazdi uzlasa sliemas, un domājis: „Kad izaugšu liels, arī man būs zeme, mājas, zirgi.” (Bērziņa 2002b, 2).

Lai arī sešpadsmit gadu vecumā uz iesvētībām nopirkta pirmās kurpes un astoņpadsmit gados uzsāktas puīša darba gaitas pie cienījama saimnieka, ar kuru pielīgta ne tikai nauda, bet arī darba drēbes, cimdi, zeķes, pašausta lina krekli un ēšana, līdz patstāvīgas dzīves gaitu uzsākšanai Jānim vēl jāpagaida:

Drēbes tev ir, paēdis esi, naudu es nolieku bankā. Kad precēsies, būs ko dzīvi uzsākt! (Bērziņa 2002b, 3) – tā toreiz teica saimnieks, un rakstītāja piemetina: *Toreiz jau saimniekus godāja un klausīja* (Bērziņa 2002b, 3).

Pēc vairākiem puīša darba gadiem apgūti visi lauku darbi, iekrāta nauda. Nu laiks lūkot sievu. Tiek noskatīta kaimiņu rentnieka Kristapa Leismaņa vecākā meita Anna.

Par savu māti Annu Kreicbergu, dzimušu Leismans, Milda Marija raksta:

Anna dzimuse 1889. gada oktobrī. Ģimenē pirmais bērns no deviņiem bērniem. Septiņas meitas, divi dēli. ...Annas tēvs rentē lielas lauku mājas Lutriņu pagastā. (..) Tuvu kaimiņos strādā par puisī Jānis Kreicbergs. Jaunieši viens otru redz un iemīl. Annas māte arī viņai pūrā nolikuse 400 rubļus zeltā. Brīdinājuse meitu teikdama: „Būtu gan labi, ja tu ieskatītu vīru, kam pašam būtu sava māja, jo grūti dzīvot rentniekam; staigāt ar visu iedzīvi no mājas uz māju, ja rodas ar saimnieku nesaskaņas. Bet mana māte teikuse: „Nebēdā, mēs strādāsim, un arī mums reiz būs sava māja!” Tā arī 1910. gada Ziemassvētkos viņus (Saldus) baznīcā salaulā.

Vienu gadu jaunais pāris nodzīvo pie sievas vecākiem. Annai tēvs pūrā var dot visu iedzīvi: lopus, zirgu, arkļus, ecēšas, ratus, ragavas, – kas laukos tajos laikos bija vajadzīgs. Viņi otrā pavasarī nolīgst (..) Kursīšu pagastā lauku mājas „Ķesterus” un sāk paši savu dzīvi (Bērziņa 2002b, 4).

Jaunā ģimene, kurā vēlāk lemts nākt pasaulē arī K. R. Kreicbergam, līdz ar pirmo bērnu piedzimšanu piedzīvo prieka brīžus, taču ne mazāk arī raīžu, kad, Pirmajam pasaules

karam sākoties, daudziem grūst sapņi, valda neziņa un bailes. Daudzi izšķiras doties bēgļu gaitās uz Krieviju, atstājot savas mājas, iedzīvi.

Par bēgļu straumēm un kara izraisītajiem postījumiem varam spriest pēc vēsturnieku V. Šalda un T. Barteles veiktās arhīvu materiālu analīzes un aptuvenajiem aprēķiniem:

1916. gada pavasarī Baltijas latviešu bēgļu apgādāšanas komitejas (BLBAK) Statistikas birojs, ko vadīja M. Skujenieks, veicot bēgļu reģistrāciju Rīgā, izdarīja zināmus aprēķinus. Pēc to veicēju domām, no Kurzemes bija bēguši 357 000 cilvēku (..) (Šalda, Bartele 2007, 81; par to arī Šalda 2005).

Jaunā Kreicbergu ģimene 1915. gada pavasarī kopā ar citām trim ģimenēm, tikko pārcēlušies uz dzīvi Lemzeres muižā, izšķiras par palikšanu:

Bailes un neziņa arī laukos. Cilvēki pamet savas mājas, dodas bēgļu gaitās. Sola dedzināt arī šo muižu. Mūsu cilvēki sadzen lopiņus pa mežiem un gaida, kas notiks. Toreiz bēga no vāciešiem uz Krieviju. Tomēr mūsu muižu atstāja nepostītu. Tā visas trīs ģimenes* te nodzīvo līdz 1917. gadam (Bērziņa 2002b, 6).

Kara laikā 1916. gadā mirst pirmdzimtais dēls Alberts, par ko bērnības atmiņās kavējas māsa Milda Marija:

Atceros tādu ainu. Man ir trīs gadi. Ir gaiša istaba, deg sveces, mans brālītis guļ baltā gultiņā, cilvēki raud, dzied. Es piesēžos uz malas, kur sveces, un skatos, kā viņš saldi guļ. Citu atmiņu nav (Bērziņa 2002a, 3).

Lai arī ir karš, ko pavada tautā sauktie juku laiki, kad mainās varas un vienkāršie zemnieki ir apdraudēti no visām pusēm, laukos dzīve rit saskaņā ar dabas likumiem: tiek arts, sēts, pļauts un nokults; priekšlaicīgi mirst jauni, aiziet mūžībā vecmamma, saukta *Grosīte*, dzimst brāļi Voldemārs (1916.gada oktobrī) un Fricis (1919. gada martā). Kopš 1917. gada Kreicbergiem, rentējot kopā ar citām četrām ģimenēm Veccieceres kalpu muižas no barona Rekkes, kurš pats dzīvoja galvenajā lielajā Kalnamuižā, jāsaskaras gan ar vācu, gan komunistu valdīšanu:

Jaunus, spēcīgus iesauc karot, vecāki vīri palīdz ar braukšanu dažādās izpalīdzēs. Mans tēvs bieži tiek norīkots šādos darbos. Arī šeit atceros vienu vakaru. Mūs, bērnu, iznesa laukā – naktī. Meta arī stelles, ratiņus, no kūtīm (dzina) lopus, jo solīts šo muižu aizdedzināt. Laiks jau skrien, dedzinātāji bēg, un ēkas paliek neskārtas. Ģimenes, kas palikuši mājās, turpina savus zemnieku darbus (Bērziņa 2002b, 7).

Mājās nepārnāk karā ierautie tuvie cilvēki:

Uz kara lauku aiziet un vairs nepārnāk brāļa Roberta krusttēvs Krišus – mammas [Annas] brālis (Bērziņa 2002a, 3).

---

* Bez Kreicbergu ģimenes muižas zemi rentēja vēl divas ģimenes, kuras bija rados.

Vēsturiski sarežģītā laika peripetijas spilgti izgaismotas dokumentu apkopojumā par latviešu strēlniekiem grāmatā „Latviešu strēlnieki par un pret lieliniekiem 1915–1920” (sk. Šalda 2006), atklājot notikumu skaudrumu, kas ierakstīts tautas likteņa grāmatā, kad, apstākļu spiesti, svešu ideoloģiju iespaidoti, latvieši karo dažādās pusēs ne tikai svešās zemēs, bet arī viens pret otru tēvu zemē, līdz rodas vēsturiskā izdevība nostāties gan pret lieliniekiem, gan vācu valdīšanu, kas vainagojas ar neatkarīgas Latvijas proklamēšanu un tālākajām varonīgajām Atbrīvošanās cīņām.

Kārlis Skalbe gadu pēc Latvijas dzimšanas dienas raksta:

Viens gads ir nodzīvots zem republikas saules. Tak visu gadu mūs vēl ir pavadījis šaurs, skumīgs pusmēness. Bāls pusmēness, kas pavada ceļā visus bēgļus un jaunās dzīves meklētājus.

Vis gads ir pagājis aiziešanā un pārnākšanā. Un līdzī šai mēness malai ir dilusi un augusi mūsu republika. Atcerieties, pagājušā ziemā viņa jau bij sadilusi tā, ka zem sarkanbaltā karoga stāvēja tikai šaura zemes mala aiz Ventas. Un, tikko viņa sāka iemirdzēties gaišāk, tikko sāka uzplaukt mūsu cerības, pār viņu gāja pāri tumšā baronu un mācītāju revolūcija. No brīvas Latvijas palika pāri tikai slims kuģis „Saratov” Liepājas ostā, uz kura angļu lauvas ēnā glābās mūsu Pagaidu valdība. Likās, ka Latvija ir satriekta un apstājusies savā ceļā kā šis kuģis ar sabojātām mašīnām, kurš nevarēja svabadi kustēties. Tumsa un nakts valdīja mūsu zemē. Bet mēnesim ir tā jaukā īpašība: Kad viena mala ir sadilusi tumsā, tad no otras malas viņš sāk mirdzēdams pieaugt. Kad uz Ventas gaisma nodzisa, viņa mums atspīdēja otrā pusē uz Gaujas. Varonīgā Vidzeme ar Igaunijas palīgu sakāva vāciešus pie Cēsīm un pie Rīgas vārtiem atnesa brīvās Latvijas karogu.

Nākošā gadā Latvija būs iztīrīta no ienaidniekiem. Pār Kurzemi, Vidzemi un Latgali pacelsies republikas saule pilnā spožumā (Skalbe 2008, 48).

Šādos apstākļos un līdzīgās noskaņās ritēja Kreicbergu ģimenes un daudzu citu dzīve. Rūpes un raizes aizmirstas, varoņu cildinājums iegulst tautas atmiņā, ar ko pēc dažiem gadu desmitiem būtu skaidrojama arī daudzu citu jauniešu patriotiskā noskaņa, izvēloties cīņas ceļu zem svešiem karogiem ar cerībām uzvarēt gan austrumu, gan rietumu Latvijas zemes tīkotājus.

Pēc kara tie, kas bija piedalījušies Latvijas brīvības cīņās, varēja saņemt valsts piešķirto zemi un domāt par precībām:

Jaunie zemes īpašnieki nu meklē sev sievas ar pūru. Manai mammai ir piecas māsas, Leismana meitas, kurām nu brauc precinieki. Tanīs laikos meitas pašas darināja sev pūru. Tēvs audzēja linus, māte kūtī katrai meitai audzēja govī, teļu, aitas, cūkas. Ja meita iziet pie vīra, kam vēl nekas nav, dod sākumam visu līdzī. Tā nu ziemās meitas vērpj linus, vilnu, ada

cimds, zeķes. Uz pavasari liek istabā stelles un auž, gan lina palagus, dvieļus, audumu biksēm, krekliem un pat maisiem. Svētdienās nestrādā. Tad sabrauc ciemiņi, dejo, dzied iet rotaļās. (..) Mana krustmāte Marija mani jau iemācīja pareizi dejojot valsī un polku sešu gadu vecumā. Pie vecās mātes vienmēr bija ļoti jauki. Un, kad krustmātei bija kāzas, mēs ar brāli [Robertu] nesām viņas garā plīvura malu baznīcā. Un mūsu papus ar mammu bija vedēji. Kā jau muižā, – kopā daudzas ģimenes, gan lieli, mazi, jauni, veci. Ļoti svinēja visus svētkus. Arī baznīca tika pienācīgi svētkos un svētdienās apmeklēta (Bērziņa 2002a, 4).

Sadzīves kultūras un tradīciju atspoguļojums aprakstīts galvenokārt vecmamma ģimenē, kuru Milda regulāri apciemoja, jo tur ne cik daudz vecākas par pašu bija arī mamma Annas jaunākās māsas Matilde un Minne:

Ziemassvētkos dedza eglīti katrā mājā! Jaungada naktī lielā laimes liešana un citas zīlēšanas. Lieldienās šūpoles, olu krāsošana, Vasarsvētkos saveda jaunus bērziņus, pušķoja istabas un āra durvis. Jāņos augstu kārtī mucīņa ar degošu saturu. Un visās reizēs dziesmas, dejas, rotaļas. Mums, bērniem, tas viss ir iegūlies atmiņā vēl šodien. Neatceros nevienu gadījumu, kad būtu redzējusi piedzērušu vārtāmius istabās vai svētku laukumā (Bērziņa 2002a, 5).

Bez svētku reizēm bērniem arī ikdienas dzīve piepildīta un piedzīvojumiem bagāta, par ko var atceroties stāstīt, vienlaicīgi iestarpinot informāciju par minētajām personām daudzus gadus vēlāk:

Arī ikdiena bija interesanta. Ziemās pie vecāsmātes ciemojāmiem vai katru dienu. Uz pavasari tur ienesa kādu jēriņu, kurvīšos čivināja cālīši, kāds sunītis, kaķītis. Meitas vērpa, dziedāja. Mūsu mājā jau tā nebija. (..) mūsmājās bija kāds šūpulī un kāds, kas staigā, bet jāpieskata. Un tur nu nekā, mums lielajiem nekā interesanta nav. (..)

Mēs ar Robi bijām kā dvīņu bērni. Ļoti mīļš un labsirdīgs brālis. Nezinu kāpēc, bet šinīs muižās nekādi ābeļu un ogu dārzi nebija. Gājām pa rudzu lauka grāvjiem lasīdami zemenes. Vienā tādā gājienā, paņēmuši līdzī brāli Valdi un aizmirsuši – viņš siltumā aizmidzis. Pārņākam, mamma prasa: „Kur Valdis?” Gāja [mamma] meklēt, mēs abi iemukām pie ezera pirtī, domādami būs pēriens, kad papus pārbrauks. Mamma tā teica, bet viss iznāca labi. Es nemaz neatceros, kad papus būtu mani kādreiz iepēris.

Manas mazākās māsas*, viena ganīja mūsu govīs, otra savas. Tur arī vasarās bieži gājām. Māsa Minne mācēja no māliem veidot ļoti pareizus zirgus, govīs, aitas, cūkas un citus visus, ko redzēja. Tā vēlākos gados viņas meita Ausma izmācījās keramiķe. (..) Matilde atkal

---

* Minne un Matilde, sauktas par māsām, bet pēc radu rakstiem – tantes, mātes Annas māsas, vecākas par Mildu tikai attiecīgi par 5 un 7 gadiem.

šuvēja izmācījās, un bija mana šuvēja. Tanīs gados apprecējās arī māsa Jūliete ar Rūda [K.Kreicberga] krusttēvu Kārli, kam zeme tuvu Kalnsētas parkam (Bērziņa 2002a, 6).

Atbildība par ģimenes iztiku un dzīves apstākļu nodrošināšanu kara un pēckara apstākļos bez zemes darbiem atraisa Jānī Kreicbergā darījumu cilvēka dotumus:

Pēc kara laika veikalos daudz kas trūka. Viņi uztaisīja mazu biznesu. Pāpus iepirka no iedzīvotājiem sviestu, olas, speķi, dzīvus teļus, ar zirga vezumu tos veda uz Jelgavu vāciešiem. Pretim saņēma cukuru, sāli, ziepes, sērkokciņus, dažādus vīnus. Mājās mamma tos pārdeva, kūtī turēja lopus, audzēja sivēnus. Krāja naudu, lai nopirktu sev lauku mājas. Pāpus nebija karā piedalījies, tā arī viņam zemi no valdības nepiešķīra (Bērziņa 2002a, 3).

Ar dziļu cieņu un godbijību Milda savos pierakstos uzbur gaišo tēva tēlu, viņa zinātkāri, patriotismu, muzikalitāti, dievbijību, sabiedriskās aktivitātes, kas kā kaleidoskopa krāsaino stikliņu neatkārtojamie musturi ieaudušies atmiņu rakstos:

Mans pāpus starp visiem muižas cilvēkiem bija kā gudrākais. Arī ticīgs Dievam. Viņam bija mājās Bībele, Jaunā derība un sprediķu grāmata. Visos godos, kā iesvētībās, kristībās, kāzās, bērēs, viņš ar Dieva vārdiem svētīja pirmo mielasta galdu, bērēs runāja un dziedāja iepriekšējos vakaros, kad gāja pie mirušā vēl pasēdēt (Bērziņa 2002a, 2).

Līdzīgi ir rakstīts apcerē par vecāku dzīvi:

Mans tēvs vienmēr bijis ar gaišu prātu. Lasa avīzes, interesējas, kas notiek kara laukā un ko dara kungi, lai būtu mūsu Latvija brīva (Bērziņa 2002b, 4).

Citā vēstījuma epizodē tēvs nereti salīdzināts ar māti vai pretnostatīts viņas raksturojumam:

Pāpus bija pret visiem vienādi laipns un palīdzīgs. Pats, izbaudīdams kalpa bērna dzīvi, saprata arī mazo cilvēku pasauli. Mamma gan bija valdonīgāka, lepnāka. Bet ar ļoti stipru raksturu un gribasspēku (Bērziņa 2002b, 3).

1920. gadā, tikai divus gadus pēc Latvijas valsts izveidošanās, miera laiku dzīve ļauj piepildīt sen loloto sapni – iegādāties savu zemi un māju Gaiķu pagastā, kura saukta „Kannenieki”. Ģimene, neuzsākusi dzīvot savās nopirktajās mājās, no iepriekšējās dzīves vietas pārceļas uz pagaidu dzīvi Gaiķu pagasta Purvamuižā*, jo iepriekšējais īrnieks iegādātās mājas neatstāj.

Sākam dzīvot (..) Purvamuižā. Man jau astoņi gadi. Abi ar brāli, Robertu, apmeklējam Gaiķu pamatskolu. Skola iekārtota Gaiķu bijušā muižnieka pilī. Muižas zemi pusi apsaimnieko mani vecāki, un otra puse sadalīta jaunsaimniecībās. Sešām ģimenēm. (..) Visiem telpas muižas lielā dzīvojamā mājā. Esam daudz bērnu un lieli cilvēki. Notiek visa veida svētku svinēšana, dziesmas, rotaļas, sadzīve, no kā mums bērniem interesanti piedalīties

---

* K. R. Kreicberga piezīmēs lasāms *Purmuiža*.

un mācīties. Ļaunais karš ir beidzies, zemi ieguvušie ved būvēm materiālus, ceļ sev jaunas mājas, stāda dārzus un puķes. Manā atmiņā skaists laiks, jo mēs bērni visur bijām ziņkārīgi, tā mazi jau varējām dejot un dziedāt lielajiem līdzi, un pareizi izdziedāt katru melodiju gan ziņģēm, gan tautasdziesmai (Bērziņa 2002b, 7).

Šādi raksturotā ģimeniskā idillē, ko bērna acīm redzējusi Milda, 1921. gada 31. oktobrī Kreicbergu ģimenē dzimst Kārlis Rūdolfis un manto ne tikai krusttēva Kārļa vārdu. Spriežot pēc māsas izteikuma par brāļa krusttēvu, starp viņu un krustdēlu saskatāma līdzība:

Kārlis bija tas lielākais danču meistars, kad brauca precībās. Nekāds liels zemnieku darba mīļotājs nebija. Tā nu arī viņa krustdēls Rūdis nevar lielīties būt zemnieks (Bērziņa 2002a, 3).

Drīz, 1924. gada decembrī, divus gadus pirms ģimenes pārceļšanās uz „Kannenieku” mājām, Purvamuižā dienas gaismu ierauga arī jaunākā māsa, kristīta baznīcā un saukta Austrā Matilde.

Mazajam Rūdim par šo laiku atmiņas saglabājušās vien apjaušamā emocionālā līmenī, taču vecākā māsa pēc daudziem gadiem, pat Kārļa Rūdolda Kreicberga 80 gadu jubilejas pasākumā, var uzburt to dienu redzējumu ainu pēc ainas:

Nu tādā vidē mēs tur augām. Nu tā jau nebija, ka mammai tie bērni visi četri bija jāvēd, nu jau pieci bija. Jo turēja kalponi, kas strādāja, un puīši bija un tā. Nu un tagad (..) es pateikšu, kā viņš auga. Tagad jau vajag biksītes, ka vēl dēls nemaz lāga nav no bindeles (‘zīdaiņa autiņš, kurā ievīstīja zīdaiņi, pie auguma pietinot arī rokas’ – A. M.) izaudzis. Un arī tos pamperus. Tad jau līdz trīs gadiem audzināja tikai kleitiņā. Nekādas bikšeles. Lai tur nekādas, nekādas klapatas nav. (..) Un es atceros viņa pirmos solīšus. Ik vakarus kurina krāsni paps, un tāds puišelītis kleitiņā piecēlies, nu var stāvēt. Paps saka: „Nāc! Nāc!” Un tip, tip, tip – pirmie solīši, viņam piegāja klāt (Kreicbergs 2001, 14:43).

Turpinot stāstījumu, tiek minētas sadzīviskas epizodes, kas mūsdienu ļaudīm var likties nesaprotamas, par ko filmētajā materiālā liecina jaunākās paaudzes pārstāvju jautājumi.

Nu, un tā nu viņš bija man jāauklē. Kad bija trīs gadiņi, tad es šuju pirmo uzvalciņu. Un nu ir pavasaris tāds agrs, un es esmu priecīga, jo es jau vienmēr gribēju viņus pucēt. Bet viņi jau visi [jaunākie bērni] bija diezgan tādi, nu zini, nošmulējušies. (..) Sestdienā, kad vannā mazgāja, tad mani iesēdināja pirmo, ielika ķieģeli, es jau arī nevarēju noturēt [bērnus], ielika ķieģeli un tad kā mazus ķiļķenus (‘klimpas’ – A. M.) citu pakaļ citam man padeva.

– Bet nu kam tas ķieģelis bija vajadzīgs?

– Es jau nevarēju noturēt. Viņš jau tik maziņš, ka viņam ūdens smeļas mutē (..)

– Tas ir, tas bērniņš uz to ķieģeli tiek nolikts?

– *Kā tad! Es turu tās kājiņas uz to ķieģeli. Bērnām tās kājiņas uz ķieģeli, bērnam!*

(..) tad tāds katls stāv ar siltu ūdeni, un tāds koka ķipelis (‘ķipītis’ – A. M.), mamma iesmeļ tīru ūdeni un pārlej pāri pa galvu, noskalo. Jo nemazgāja vienu, tur mazgāja visus četrus. Un noskaloja pēc tam. Satina tīros palagos. Un ziniet, viņi bija tikvien, ka nomazgāja, tik mīli un tik smuki, un tik sārti, ka es šodien vēl to atceros (Kreicbergs 2001, 14:50)

Stāstījumā par brāļa Rūda bērnību nelielā runas fragmentā redzam gan dzīves apstākļu ilustrāciju, gan ģimenes sociālā stāvokļa ieskicējumu, ar sirsnību tiek pieminēta gan kalpone, gan brāļa zinātkāre, pacietība un patstāvība:

Nu tā viņš auga lielāks, nāk jau tā pieci gadi. Un mums bija tāda vecāka kalponīte. Bet dikti tāda labsirdīga. Un šitas šausmīgi ziņkārīgs uz grāmatām, uz zīmēšanu. Tur vēl bija ... Tad vēl nebija jaunā māja. Tur vēl bija pie loga tāda, tajā vecajā mājā, biezs, biezs mūris (..) pie loga tāda bēģele (‘palodze’ – A. M.). Tajā vecajā mājā. Tur viņš sēdēja, tupēja. Galds viņam bija, ķebļis gar malu. Tupēja stundām un zīmēja, un skatījās tās bildes. Nu, kad tai kalponei vakarā bija vaļa, viņš teica: „Vera, nāc palasi man priekšā!” Tā ka viņš lasīt jau dikti ātri gribēja (Kreicbergs 2001, 17, 33).

Stāstījuma sižetā pavīd kolorīti iestarpinājumi par mazā brāļa oriģinālo valodu:

Viņam nebija valoda, tāda mūsu valoda. Mani viņš sauca par Ņillu. Un, un vienu brāli par Bobi. Kā tur tiem citiem bija? (..) Un tad, kad sauca, tad viņš nekad nesauca mūs vārdos. Ņilla, Bobi, pusdienās! Nu tas tā bija. Nu tad viņš auga arvien lielāks...Nu un tad sāka iet skolā, nu tad es nezinu, ko vairāk var par viņu pateikt (Kreicbergs 2001, 17, 33).

Paša K. R. Kreicberga atmiņas par šo dzīves posmu ir skopas un pašraksturojumā kritiskas, pretēji māsas Mildas vērojumiem:

Man vēl nebija pilni pieci gadi. Biju parasts zēns bez kādas izcilības. Katram bērnam ir savas atmiņas, it sevišķi pirmās. Manā atmiņā palikušas Lieldienu šūpoles un kaimiņu puišeļu darbošanās ar revolveru. Tā varu teikt: „Pirmās paliekošās atmiņas četru gadu vecumā.” (Kreicbergs 2011, 2).

1.3. Dzīve „Kanneniekos” un Rūdolfā izglītības ceļa sākums

Ja ļautos tēlainam lauku dzīves aprakstam „Kanneniekos” starpkaru periodā, tad tas līdzinātos gan R. Blaumaņa laika ļaužu savstarpējo attiecību kolorītajam tēlojumam, gan J. Jaunsudrabiņa idilliskajām dabas vērojumu un lauku dzīves gleznām, gan Virzas „Straumēnu” saimnieciskās dzīves atspoguļojumam. Par tā laika dzīves telpas izjūtu varam spriest no Mildas Marijas rakstītā, lai gan dzīves uzsākšana savās mājās ir ar skarbu nokrāsu:

1926. gada pavasarī braucam uz savu iepirkto māju Gaiķu pagasta Kanneniekiem. Maniem vecākiem nu ir liela ģimene, seši bērni no 13–1 gadam. Arī labs ganāmpulks, zirgi un visi darba rīki, vienīgi nav vēl pļaujmašīnas ne kartupeļu izmetēja mašīna. Ir divas vecas, senlaicīgas akmeņu mūra ēkas, ar noplīsušiem skaidu jumtiem. Neviena ābele nedz ogu krūms. Zeme maz apstrādāta. Zemes platība mājai 40 hektāri, tuvu lielā ceļa malā, 10 km no Saldus. Pagaidu dzīvošana kūts galā. Ir viena maza istaba ar dēļu grīdu un liela virtuve ar bedrainu klona grīdu. Blakus ved durvis uz telpu, kur glabā graudus, mazi apcirkņi. Nu tā jāsarūmē – aiz virtuves kūtī zirgus un cūkas, pēdējā galā dziļā kūts govīm. Citas mantas sakrāmē rijā. Bez mums vēl algo puisi un meitu, mēs, bērni, vēl mazi. Arī tā var sarūmēties, tik daudz cilvēku (Bērziņa 2002b, 9).

Pirmās bērnības atmiņas, pašapzināšanās laiks K. R. Kreicberga dzīvē saistās ar „Kanneniekiem”, kuros viņš tika radināts no bērna kājas atbilstoši savam vecumam veikt zināmus pienākumus. „Ganu gaitas, lauku darbi,” kā atceras Kreicbergs, „bija obligāti”:

Ziemā bērni pa skolām, vasarā – lauku darbos (Kreicbergs 2011, 2).

Par skolas gaitām varam lasīt gan paša K. R. Kreicberga piezīmēs (Kreicbergs 2011, 2, 3), papildinātās ar filozofiskām pārdomām par skolas, izglītības un audzināšanas sūtību, gan Gaiķu skolas muzeja vadītājas Helmīnes Edelmanes rakstītajā novadnieka biogrāfisko materiālu apkopojumā (Edelmane 2001), gan uzzināt no audio un video ieraksta, pēc kura tapa dzīvesstāsta fragments.

Iznāk, ka kādu septiņu vai sešu gadu vecumā esmu sācis. Līdz skolai bija kādi četri kilometri. Ziemas laikā tur dzīvoju kopmītnē. Bet, kad bija skaists laiks, gāju četrus kilometrus no rīta prom, vakarā – mājās (Medveckis 2004a, 45).

K. R. Kreicbergs pieturas pie uzskatiem, ka arī mūsdienās, lai bērni nebūtu kilometriem tālu jāved ar autobusu uz skolu, varētu dzīvot internātā, to pamatojot ar atzinumu par saviem skolas gadiem kā pozitīvu ieguvumu:

Tanī laikā, ja skolā kaut ko neizprata, vakaros pajautāja skolotājiem, kuri arī dzīvoja skolā. Dzīvojot internātā, kopmītnē, rodas ciešāka kopības sajūta. Šodien katrs ir par sevi – mans, mans, mans (Kreicbergs 2011, 3).

Vairākkārt ar laika distanci K. R. Kreicbergs ir kritiski izteicies par sekmību un daudzajiem vilinājumiem, taču radis tam arī skaidrojumu:

Mācījos tā pa vidam, jo man daudz kas patika. Mani visu dzīvi tas ir mocījis, ka ir tik daudz novirzienu, ka nevaru koncentrēties vienā virzienā. Man fizikultūra patika, dziedāšana patika, vēsture patika, ģeogrāfija. Nepatika valodas, tā ka tur man visvārgākās atzīmes vienmēr ir bijušas. Gan latviešu, gan angļu, gan vācu, gan krievu valodā.

Es daudz sportoju. Jaunībā brālis bija liels sportists, mājās uztaisīja nelielu sporta laukumiņu. Tas bija tas Daliņa* laiks. Vidējais brālis liels soļotājs bija. Ja mazāk būtu ar sportu nodarbojies, šo to vairāk būtu varējis mūzikā izdarīt... Kaut kas jau zudībā arī iet, bet veselība vismaz saglabājusies (Medveckis 2004a, 45).

Skolas mācību laika vide atšķiras no mūsdienu skolas ierastās kārtības:

Gaiķu sešgadīgajā skolā vecākajās klasēs notika apvienotas mācības. Mums bija pieci skolotāji un pāri par divsimt skolnieku. Pirmajā klasītē iestājās pāri par trīsdesmit bērnu, bet mēs beidzām tikai seši. Princips bija apmēram tāds – katrā klasē palika divus gadus visi tie, kas negribēja mācīties. Ja tev bija pāris divnieku, paliki otru gadu. Es beidzu sesto klasi, mani draugi tikai trešo. Bet daudzi par to nebēdāja. Galvenais bija, ka līdz četrpadsmit gadiem ir jāiet skolā, pretējā gadījumā vecākiem bija jāmaksā. Es pat domāju, vai nebija piecdesmit santīmu par dienu jāmaksā, ja bērns nenāca uz skolu. Bet, kad palika četrpadsmit gadu, tad tu varēji iet strādāt vai nu kādā amatā, vai par puisi, vai pat par ganu (Medveckis 2004a, 46).

Bilstot, ka skolotājam ir būtiska loma jauna cilvēka dzīvē, K. R. Kreicbergs pirmām kārtām min savu pamatskolas skolotāju, ko uzskata arī par atdarināšanas cienīgu:

Trīsdesmit pirmajā gadā uz Gaiķu skolu atnāca Jūlijs Ampermanis, jo tai reizē vajadzēja dziedāšanas, rokdarbu, matemātikas un fizikultūras skolotāju. Iepriekšējais skolotājs aizgāja pensijā. Izsludināja konkursu, un kādi četri pieci pieteicās. Tikai viens bija vīrietis, nesen Rīgas institūtu beidzis – Jūlijs Ampermanis. Viņš prata labi dziedāt, vingrošanu – tā pa vidam, vēsturi labi un matemātiku sevišķi labi. Negribot man šie priekšmeti ir palikuši labākie, mīļākie (Medveckis 2004a, 46).

Atmiņās pavīd izteikumi, kas liecina, ka ideoloģiska ievirze skolojoties netika uztverta kā speciāla mācība:

Speciāla ideoloģiska apmācība nenotika. Mēs visi sevī nesām savas ģimenes, savas tautas izjūtu. Nekādas pasūtītas nacionālas nodarbības vai sarunas nebija. Bijām „liela ģimene”, un bija liela kopības izjūta (Kreicbergs 2011, 3).

Tas arī varētu būt saprotami, ja pievēršam uzmanību gaisotnei, kas atspoguļojās preses izdevumos laika posmā īsi pirms Rūdolfas skolas gaitu uzsākšanas, kurus, kā noprotam, lasīja arī Rūdolfas tēvs. Ielūkojoties 1926. gada laikrakstos „Kuldīgas Vēstnesis”, tas ir gadā, kad ģimene bija pārcēlusies uz „Kanneniekiem”, gūstam apstiprinājumu, ka kopības noskaņas bija iesakņojušās teju vai katrā ģimenē, ko raksturoja saimnieciskā stabilitāte un ticība

---

* Daliņš Jānis – izcils Latvijas soļotājs, izcīnījis otro vietu 1932. gada olimpiskajās spēlēs 50 km distancē, bet jau 1934. gadā – pirmo vietu Eiropā (par to Bleiere, Butulis u. c. 2005, 216).

ekonomiskai un kultūras izaugsmei. Bija pašlāvība uz valsti, un drošību radīja apziņa par savu pūļu augļiem, par spēju kopīgiem spēkiem vairojot valsts labklājību.

Lai arī pirmais gads „Kanneniekos” bija sūrs, tomēr salīdzinājumā ar citiem pagastiem Gaiķi ierindoti turīgāko skaitā, par ko liecina „Kuldīgas Vēstneša” ziņas:

Kuldīgas apriņķa pagastu valdes reģistrējušas kopskaitā 367 trūcīgus skolas gadus esošus bērnus varbūtēja valsts pabalsta saņemšanai mācības līdzekļu, drēbju un apavu iegādāšanai, izņemot Saldus, Planicas, Pampaļu, Gaiķu un Kabiles pagastus, kur šādu trūcīgu neesot (KV Nr. 49d).

Par pagasta turību un sabiedrisko dzīvi varam spriest arī pēc ziņas rubrikā „Apriņķa dzīve”.

Gaiķi. Pagasta pašvaldība nolēmusi sarīkot bazaru 1927. g. 30. janvārī Vecgaiķu bijušajā pilī, atlikums nāks par labu pagasta nama iekārtai.

Skolas padomes lūgumam[,] lai klaušu kārtā izcirstu un pievestu stabus telefona līnijas pagarināšanai no pagasta nama līdz skolai[,] padome noraidīja (KV Nr. 46a).

Valstiskuma apziņu stiprināja neseno cīņu vēsture un Latvijas neatkarības iegūšana un nosargāšana, neaizmirstot cīņu dalībniekus, kad tika dalītas zemes, cildinot cīnītājus, pieminot kritušos, atceroties un godinot valsts vīrus svarīgās valsts vēstures dienās. Par atmosfēru un svinīgu noskaņu 18. novembrī varam spriest pēc fragmenta laikraksta slejās:

Sirmās Kuldīgas nami pušķoti karogiem. Viena daļa veikalu logi dekorēti nacionālās krāsās un izstādītas mūsu ievērojamāko valsts vīru ģimenes. Latviešu draudzes baznīcā svinīgs dievkalpojums.

Vakarā ar maz izņēmumiem veikali iluminēti. Iluminēti arī daudzi privāti dzīvokļi. Ar sevišķu atzinību jāmin Latviešu Jaunatnes Biedrība, kura nebija taupījuse pūles pie sava nama izgreznošanas[,] lai ar to izteiktu[,] ko jūt viņas biedri pret Latviju (...) (KV Nr. 47b).

Neizpaliek arī patriotiski raksti, piemēram, „Nācija un valsts”, kurā cita starpā nacionālisms tiek minēts kā tautas izdzīvošanas nosacījums, kaut arī paša jēdziena skaidrojums un transformācija atšķirīgu ideoloģiju gaisotnē vēlākos laikos ir mainījušies:

Pēc pasaules kara (..) dibinājās jaunas valstis uz nacionāliem principiem. Līdzīgā kārtā radās arī mūsu valsts. Tādēļ arī mums nepieciešams zināt [,] kas ir nacionālisms, jo no tā atkarajās mūsu būt vai nebūt (KV Nr. 47a).

Tēvzemes mīlestība nebija tikai plakātiska izkārtne, tie bija centieni ar darbiem veicināt Latvijas vai savas dzimtās vietas izaugsmi. Par to liecina dažādu sabiedrisko organizāciju daudzveidība, kuras nodarbojās ar saimnieciskās dzīves pārvaldību, kultūras dzīves organizāciju u. tml., nereti ietverot kopumā gan saimnieciskās dzīves pusi, gan

patriotisko audzināšanu, gan tikumisko satvaru. Piemēram, rakstā „Pošaties uz Baltijas valstu jaunatnes svētkiem” tikai minēto organizāciju klāsts vien liecina par ambīcijām un vērienu:

Mūsu lolotā vēlēšanās – sarīkot kopā ar Somijas, Igaunijas un Lietuvas jaunatni 1. Baltijas valstu jaunatnes svētkus – grib piepildīties 1927. gada vasarā Rīgā. Par šādu pirmo svētku sarīkošanu Latvijā Baltijas valstu jaunatnes savienība pēdējā konferencē vienbalsīgi lēmusi. Izpildot šo mums dāvāto uzticību, latvju centrālo jaunatnes organizāciju apvienība – Latviešu jaunatnes savienība, Latviešu nacionālās jaunatnes savienība, Centrālā latvju jaunatnes savienība un Latvijas kultūras veicināšanas biedrība – pieaicinot programmas sagatavošanas darbā visas pārējās jaunatnes organizācijas – atklāti turpinās jau iekārtot 1. Baltijas jaunatnes svētku sarīkošanas darbus (KV Nr. 46b).

Tā paša laikraksta slejās no dažiem virsrakstiem vien noprotama virmojošā sabiedrisko aktivitāšu gaisotne un aktīvu cilvēku centieni. *Aizraujiet mūsu zēnus un jūs iegūsiet nākotnes vīrus* (KV Nr. 46b) – ar šādu virsrakstu publicēts aicinošais raksts jauniešiem pievērsties skautu kustībai, uzsverot skautu tikumus, kuri veidojas, ja ievēro organizācijas postulētos likumus. Nav retums arī jaundibinātas biedrības, kuras ir altruistiskas, to aktivitātes vērstas sabiedriskā labuma vairošanai:

Svētdien, 24. oktobrī š. g. Latvijas Universitātē notika Saldus un apkārtnes studentu biedrības dibinātāju sapulce. Jaunā biedrība iziet dzīvē ar devīzi: „Visu priekš Saldus un apkārtnes garīgās un materiālās kultūras.” (KV Nr. 44).

Līdzās patriotiskam rakstam, kurš publicēts ar nosaukumu „Brīvība” un kā autors minēts *Stud. oec. T. Mednieks* (KV Nr. 45a), ievietots cits – „Valsts saimnieciskā krīze” (KV Nr. 45b), kas ļauj domāt par laikraksta objektivitāti, saucot lietas īstajos vārdos. Taču grūtību pārvarēšanā ir saskatāma arī izeja, par ko liecina Latviešu Zemnieku savienības redzējums pieņemtajās konferences rezolūcijās, kur vienā punktā teikts:

Ievērojot to, ka Latvijas saimnieciskās dzīves atjaunošanā tiek ieguldīti lieli līdzekļi, kuru atmaksāšanās paredzama tikai pēc gadu desmitiem, konference atzīst par vēlamu ārējā aizņēmuma noslēgšanu (KV Nr. 49c).

Tajā pašā nedēļas laikraksta numurā rakstā „Ierēdņu algu paaugstināšana nav pamatota” (KV Nr. 49b) izskan kritika, ka grūtos laikos algas ierēdņiem nebūtu jāpalielina, iekams tiks sagaidīta saimnieciskā augšupeja.

Līdzīgā veidā laikraksts apraksta Saeimas dzīvi, tās pieņemtus likumus, plaši atspoguļo partiju dzīvi un to politiskās krīzes, sniedz ieskatu kaimiņu zemju politisko u. c. notikumu apskatos. Reklāmas un sludinājumi liecina par tā laika dzīves kvalitātes standartiem, modes tendencēm, sabiedriskajām aktivitātēm un, kas ir ļoti būtiski, kultūras un

mākslas plašā piedāvājuma iespējām laicīga rakstura sarīkojumos un pasākumu organizācijā, kā arī garīgās dzīves jomā, galvenokārt latviešu evaņģēliskās draudzes kontekstā.

Laikrakstam ir arī būtiska kultūrizglītojoša nozīme. Turpinājumos tiek publicēti gan pašmāju, gan ārvalstu rakstnieku daiļdarbi prozā un dzejā. Aprīnķa lielākajā avīzē publicēti raksti par ievērojamiem cilvēkiem, to jubilejām, ir aprakstītas mākslas izstādes, kuras organizētas Kuldīgā, teātra izrādes, koru dalība dažādos sarīkojumos, it īpaši dziesmu svētkos, ko varam redzēt pēc Jāzepa Vītola rakstītā aicinājuma fragmenta dziedātājiem:

Tas varenais dziesmu vilnis, kas līdz ar šiem svētkiem sabangojis mūsu tēvzemi – viņš vairs nav nomierināms. Viņš trauksies vienmēr tālāk, ieraus visus šinī skaistajā cīņā – cīņā par sentēvu dailes mantojuma glābšanu un vairošanu; cīņā par mūsu skaisto, brīvo dziesmu.

Uz redzēšanos Sestajos Dziesmu un mūzikas svētkos! (KV pielikums Nr. 22)

Savukārt rakstā „Garīgās un materiālās kultūras nozīme tautas un valsts dzīvē” daudzpusīgi tiek iztirzāti mākslas nozīmes jautājumi kopsakarībās ar izglītības un audzināšanas darbu, akcentējot *kulturālo biedrību nozīmi tautas un valsts dzīvē*, sniedzot ieskatu par biedrību iedalījumu:

Atkarībā no sprauto mērķu dabas mēs biedrības varam iedalīt divi lielās grupās, un proti: pirmā grupā mēs varam ietilpināt biedrības, kuru mērķis ir materiālās kultūras veicināšana, kā dažādas akciju sabiedrības. Mašīnu koplietošanas biedrības, lauksaimniecības biedrības, meliorācijas biedrības un taml. Un pie otras puses varam pieskaitīt biedrības, kuru mērķos izpaužas griba veicināt garīgas kultūras attīstību, kā zinātņu biedrības, studentu biedrības, izglītības biedrības, bibliotēku biedrības un tml. (KV Nr. 3).

Laikraksta nelielā apskata ieskicējumā ir tikai fons, kas atspoguļoja gan sabiedrisko domu, gan varēja iespaidot ikviena apziņu. Laikā, kad Kreicbergu ģimenes vecākie bērni skolojās, bet jaunākie tikai gatavojās vērt skolas durvis, audzināšana, apkārtējā vide galu galā ietekmēja bērnu un jauniešu pasaules redzējumu.

Pieļausim domu, ka Rūdolfā vecāki, lasot „Kuldīgas Vēstnesi”, bez tautsaimniecības ziņām nedēļas nogalēs lasīja rakstus par bērnu skološanas gudrībām, kurus rakstīja izglītotais novadnieks Mārtiņš Freibergs (par to Tomāss 1940). M. Freibergs dzimis 1879. gada 4. maijā Lutriņu pagasta „Lanceniekos”, 1900. gadā beidzis Baltijas skolotāju semināru Kuldīgā, strādājis Lutriņu pamatskolā par skolas pārzini (1920–1935), ar pārtraukumiem gan Saldū, gan Zvārdē. Publicējis pedagoģiskus rakstus laikrakstos un žurnālos, t. sk. „Kuldīgas Vēstnesī”, ko redzam apskatītā 1926. gada laikraksta populārzinātniskajos rakstos „Mājmācība”, „Prāts un dziņas”. Rakstā „Mājmācība” uzsvērtā vecāku loma bērnu izglītošanā, salīdzinot ar senču laika mācībām, kad bija pietiekami, ja māte iemācīja meitai pašas pieprastos darbus, tēvs nodeva savu pieredzi dēlam. Šobrīd, pēc M. Freiberga domām,

tas ir nepietiekami. Arī pieņemtais likums par bērnu sagatavošanu skolai ar lasīšanas prasmēm netiekot pilnībā ievērots, pat vērojama vecāku izvairīšanās no pienākuma, kas skolā skolotājiem rada grūtības:

„Ja mācības piemēros vairākumam, t. i., neattīstītajiem, attīstītais mazākums garlaikosies, slinkos un ar laiku noslīdēs uz vienādas pakāpes ar neattīstītajiem. Ja mācības piemēros labākajiem, vājākie nespēs tiem sekot un sēdēs bez darba. Dalīt klasi 2 un vairākās grupās – arī reti kad iespējams, jo lauku skolās skolotājam pa lielākai daļai jau tā jānodarbojas ar 2 nodaļām vienā klasē (KV Nr. 49a).

Augstās skolotāju prasības un K. R. Kreicberga izteikumi par savas sekmības viduvējību šķiet pārspīlēti, ja redzam, ka no skolu apmeklētājiem teju vai lielākā skolnieku daļa palika uz otru gadu, ko nevar teikt par viņu pašu. Būs vien jāsliecas domāt, ka māsai Mildai ir taisnība:

Viņš labi mācījās, viņš bija ļoti apzinīgs. Un tad ir jābrīnās tikai par to, kad viņam bija trīspadsmit gadi, viņš beidza sesto klasi. Un viens. Un viņš bija tik patstāvīgs. „Man nevajag neviena!” Viņš bija izdomājis, un mamma arī tā bija izdomājusi (..) Tu iesi par skolotāju, uz Jelgavas skolotāju institūtu – par skolotāju (Kreicbergs 2001, 17:35).

Arī citi Kreicbergu bērni bija skoloti:

„Man divi brāļi jau studēja, māsa un brālis mācījās lauksaimniecības un mājturības skolās (Medveckis 2004a, 46).

Savu tā laika izvēli K. R. Kreicbergs pamato, spriežot diezgan racionāli:

Tai laikā, trīsdesmit piektajā gadā, tas skaitījās labs amats. Kāda vaina? Viens brālis man bija par arhitektu mācījies, viens par mehāniķi, vecākais bija lauksaimnieks. Tam bija jāamanto māja. Un māsa, kā jau meitene, bija mājturības skolā mācījusies. Nu, skolotājs jau bija tāds solīds. Es nepretojos (Medveckis 2004a, 46).

1.4. Audzēkņa gadi Jelgavas Valsts skolotāju institūtā

Laika posmā no 1935. gada, kad K. R. Kreicbergs pabeidza skolas gaitas dzimtajā pusē, līdz 1941. gadam, kad Jelgavā saņēma izglītības dokumentu – diplomu ar tiesībām būt par skolotāju, Latvijas sabiedriski politiskajā, saimnieciskajā dzīvē un kultūrvīdē gan iekšpolitisko, gan ārpolitisko apstākļu ietekmē notika vēsturnieku un pat laikabiedru pretrunīgi vērtētas pārvērtības, kas izmainīja ikviena cilvēka dzīvi līdz Otrajam pasaules karam un atstāja iespaidu uz tālāko Latvijas likteni.

Demokrātijas brieduma trūkums liedza paliekoši iesakņoties parlamentārajām tradīcijām:

Starpkaru periodam raksturīgā attīstības pamattendence – no demokrātijas uz diktatūru – skāra daudzas Eiropas valstis. Cīņā ar diktatūrām Eiropas līmenī demokrātija un tiesiska valsts pakāpeniski cieta neveiksmi. 20. gadsimta 30. gadu nogalē no 29 Eiropas valstīm vairs tikai 12 valstīs pastāvēja demokrātiska iekārta. Notikumu norise Latvijā organiski iekļāvās Eiropas politiskās attīstības kontekstā. Latvija uz autoritārisma ceļa nostājās 1934. gada pavasarī – pēdējā no Baltijas valstīm. Naktī no 15. uz 16. maiju Ministru prezidents K. Ulmanis kopā ar saviem līdzgaitniekiem izdarīja apvērsumu, kas neapšaubāmi bija Latvijas parlamentāri demokrātiskās iekārtas vājuma izpausme. Demokrātiju Latvijā iznīcināja politiķis, kam bija izšķiroša nozīme valsts tapšanā un izveidē (Bleiere, Butulis u. c. 2005, 149).

Pārmaiņas likumdošanā un pārvaldē izpaudās ne tikai kā politisko partiju darbības krasa ierobežošana, bet arī sabiedrisko organizāciju darbība bija atļauta tikai ar attiecīgo arodu kameru, kurām bija stingra centralizēta varas struktūra, akceptu:

Kameras faktiski kļuva par Ministru kabineta kontrolētiem konsultatīviem orgāniem, kas tieši pakļāvās attiecīgām ministrijām – atbilstošo resoru ministri uz trim gadiem iecēla kameru locekļus. (..) Agrāk pastāvošās biedrības attiecīgā kamera pārorganizēja vai arī likvidēja, pārņemot to īpašumus, kas nereti radīja neapmierinātību un asus protestus. Jaundibinātām biedrībām bija nepieciešama kameras atļauja. Ārpus kameras neviena profesionālā biedrība vairs nevarēja darboties. Šādi autoritārā valsts faktiski centās ierobežot sabiedrības interešu daudzveidību un to izpausmes formas (Bleiere, Butulis u. c. 2005, 157).

Jaunās ideoloģijas stūrakmens bija deklarētās pamatvērtības, kuru iedzīvināšanā liela loma bija Alfrēda Bērziņa vadītajai Sabiedrisko lietu ministrijai, kuras pārziņā bija preses kontrole, norises literatūrā un mākslā:

Jaunās ideoloģijas būtību izteica autoritārā režīma trīs galvenās pamatvērtības – vadonība, tautas vienība un nacionālisms. (..) Pārraudzības un kontroles funkcijas veica arī Valsts kultūras padome un kultūras kameras. Nozīmīgākās idejas tika institucionalizētas un nostiprinātas daudzos likumos (Bleiere, Butulis u.c. 2005, 157).

Likumsakarīgi, ka 15. maija politiskajai sistēmai bija nepieciešams atbalsts. Deklarēto vērtību atbalstītāji un K. Ulmaņa, saukta arī par vadoni, cildinātāji veidoja lielu sociālo slāni, kurā atbilstoši tā laika sociālajai struktūrai bija daudz zemnieku:

Viņš varēja balstīties uz armiju, aizsargiem, zemniecību un latviešu inteliģences daļu, kas bija cieši saistīta ar laukiem. Autoritārā režīma pastāvēšanā un nostiprināšanā bija ieinteresēti arī valsts sektorā nodarbinātie ierēdņi, kuru skaits 30. gados strauji pieauga (Bleiere, Butulis u.c. 2005, 152).

Neapšaubāmi, ka izglītības sistēma bija tā, kuru vispirms bija jāievirza jaunajās sliedēs. Tiek mainīti likumi, reorganizēta pārvaldība, vērojama jaunajām idejām lojālu kultūras un izglītības darbinieku iecelšana atbildīgos amatos.

Jelgavas Valsts skolotāju institūts, līdzīgi kā skolotāju institūti Rīgā, Daugavpilī, Cēsīs, Rēzeknē, savu likumīgo pastāvēšanu un funkcionēšanu pārkārto atbilstoši 1935. gada 24. septembra „Likumam par skolotāju institūtiem” (sk. Ansons, Avots 1978, 204), ko Rīgā parakstījis ministru prezidents K. Ulmanis un izglītības ministrs A. Tentelis, atceļot 1929. gada noteikumus par skolotāju institūtiem.

Minētā 1935. gada likuma 1. nodaļas 5. punktā teikts:

Institūtā māca vispārīgās izglītības priekšmetus pilna vidusskolas kursa apmērā, piemērojoties kādam noteiktam ģimnāziju tipam un piegriežot īpašu vērību pamatskolā mācāmiem priekšmetiem, un gatavo audzēkņus teorētiski un praktiski skolotāja un audzinātāja darbam, izkopjot viņos nacionāli valstisko domu, darba un tēvzemes mīlestību, personisko un sabiedrisko krietnību (sk. Ansons, Avots 1978, 204).

Domājams, ka K. R. Kreicberga uzskati veidojās līdzīgi kā simtiem Latvijas jauniešu, kas bija mācījušies valsts skolās, kurās par izglītības kvalitāti, morālo stāju un valstisko apziņu rūpējās attiecīgi sagatavoti un izraudzīti skolotāji:

No pašas bērnības es sapratu, ka man ir pienākums mācīties, man ir pienākums strādāt, man ir pienākums otru neapvainot.

Es tagad šausminos, kad skolā saka, ka tiesības ir pirmajā vietā. Jebkurā skolā, kur es biju, skolniekam bija pienākumi. Tajā pašā laikā mēs zinājām, ka skolotāja pienākums ir mūs mācīt. Man liekas, ka pienākums un tēvzemes apziņa ir ļoti svarīgi. Nevar būt cilvēks bez tēvzemes. Tās kultūra, idejas jāpārņem ikvienam. Ja kāds grib savu tēvu zemi atstāt un meklēt jaunu, tad viņam ir jāpieņem šīs jaunās zemes īpašības (Medveckis 2004a, 47).

Atbilstoši apskatītā likuma 25. punktam, *institūta direktora, inspektora, skolotāju un ārsta, kā arī mēģinājuma iestāžu pedagoģisko darbinieku izraudzīšana, iecelšana, pārcelšana un atlaišana no darba notiek tautas izglītības likuma noteiktā kārtībā* (Ansons, Avots 1978, 206).

Līdz ar to saprotams, ka direktora pilnvaras attiecībā uz skolotāju izvēli bija ierobežotas. Direktors varēja pieņemt un atlaist kancelejas darbiniekus, skolas apkalpotājus un strādniekus, bet ne skolotājus. Direktors, pildot amata pienākumus, kā rakstīts likumā par skolotāju institūtiem, *ieteic Izglītības ministrijai inspektora un skolotāja amata kandidātus* (Ansons, Avots 1978, 205).

Būtu vietā minēt institūtu pedagoģiskā personāla profesionālos kritērijus, kuru atbilstības nosacījumi ir ar likumdošanas aktiem regulēti, taču pašu bijušo audzēkņu atmiņās

ir uzsvērts, ka, lai arī kādas savdabības bija viņu skolotājiem, tie bijuši erudīti sava priekšmeta pārzinātāji, stingri prasībās, objektīvi zināšanu vērtēšanā – personības, kuru lielums redzams tiklab skolēniem, kā arī sabiedrībai. Respekts, bijība un pietāte pret skolotājiem nav iedzītas bailes, tas viss balstās uz godpilnu cieņu, ko ieaudzināja ģimenē, nereti svētdienas skolās:

Kad gāju pamatskolā, biju tāds kluss bērniņš. Kādu kilometru no mūsu mājas bija draudzes māja. Mācītāja kundze vadīja svētdienas skolu, un es biju viens no centīgākajiem apmeklētājiem. Bija tādi baznīcas uzvedumi – uzģērba vienu par eņģeli, otru – par to, trešo – par to, katrs skaita savu pantiņu. Man pat bildītes ir, kur esmu tai uzvedumā. Tā ka es nepārspīlēju, ka tāds kluss bērniņš biju. (..)

Mācītājkundze nolasīja kādu stāstiņu un tad sāka iztirzāt. Apmēram divas stundas tur mums pagāja, un iespaids bija. Tagad es domāju – vajadzēja tā vai ne? Bet godīgs es esmu izaudzis (Medveckis 2004a, 47).

Izglītojoties tālāk, jaunieši vecumā no 14 gadiem, nākuši no laukiem, projām no vecākiem, dzīvoja internātā. Dienas pagāja mācībās institūtā, sportojot, iesaistoties dažādos pulciņos, dziedot koros, muzicējot, spēlējot teātri u. tml. Audzēkņi tika radināti pie patstāvības, stingras kārtības un atbildības.

Atskatoties atpakaļ, K. R. Kreicbergs, pats būdams skolotājs, pedagogs ar daudzu gadu pieredzi, ļoti atzinīgi vērtē sava laika skolotājus, taču neslēpj arī vēlamu, ko būtu vēl varējis gūt:

Manuprāt, tai laikā, beidzot Jelgavas Skolotāju institūtu, neradās īsti spēcīgi koru diriģenti. Teiksim, es savā kursā biju gandrīz labākais. Kāpēc Jēkabs Mediņš, kas bija ļoti labs mūziķis, nepamācīja mūs arī, kā vajag diriģēt, kā vajag strādāt ar kori? Bet viņš tik mācīja mums solfēdžiju, harmoniju, klavieres.

Neradās arī lieli gleznotāji. Zīmēšanas skolotājs bija gleznotājs Kārlis Baltgailis, un atkal – viņš tikai parāda kaut ko, un viss. Bet viņiem jau nebija laika. Paši viņi bija lieli meistari, un viņiem nebija laika (Medveckis 2004a, 49).

Neraugoties uz to, ka minētās radošās personības bija ļoti aizņemtas, K. R. Kreicbergs uzskata, ka šie skolotāji bija arī izcili metodiķi:

Oskars Priedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi iemācīja, ne velti viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te, Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī Jēkaba Mediņa iespaidā (Medveckis 2004a, 49).

Zīmīgi, ka daudzu Jelgavas Valsts skolotāju institūta absolventu atmiņās minētās personas ir visbiežāk pieminētās, piemēram, Arturs Liepkalns atceras:

Izcila personība mākslas laukā bija institūta zīmēšanas un mākslas vēstures skolotājs gleznotājs Kārlis Baltgailis. Viņš piederēja jauno gleznotāju un dzejnieku biedrībai Zaļā Vārna un vadīja tās gleznotāju sekciju. Viņš gleznās, jūtami stilizētā veidā, tēloja latviešu strēlniekus, kuru „zvaigžņu pulku” saimei viņš pats kā izlūku jātnieks bija piederējis. (..) Gadu gājumā K. Baltgailis bija bijis audzinātājs vairākām klasēm. Viņa bijušie audzēkņi zina teikt, ka viņš bijis ļoti rūpīgs un gādīgs, pat tēvišķs (Ansons, Avots 1978, 92, 94).

Plašs K. Baltgaiļa daiļrades un pedagoģiskās darbības izvērtējums sniegts Ivetas Bērziņas diplomdarbā „Mākslinieka Kārļa Baltgaiļa daiļrades procesa loma pedagoģiskajā darbībā” (Bērziņa 1995), kurā, balstoties uz plašu avotu un zinātniskās literatūras klāstu, analizēta izcilā pedagoga un mākslinieka daiļrade, kā arī pedagoģiskās darbības posmi skolotāju institūtos Jelgavā un Cēsīs, kad viņš vienlaicīgi aktīvi iekļāvies apkārtējā kultūrvidē un organizējis mākslinieciskās jaunrades dzīvi. Biogrāfisko datu uzskaitījums, neskaitāmo skiču vai gleznu apraksts atklāj tikai personības virsējo slāni – čaulu, taču personības būtība ir apslēpta dziļākos slāņos, kurus varam apjaust, iedziļinoties mākslinieka dzīves redzējumā, kas atklājas visintīmākajos personīgo piezīmju krājumos, no svešām acīm un naidīgas varas sargātos manuskriptos. Tikai daži K. Baltgaiļa domu graudi, kuri paspilgtinās personības apgaroto laikmeta ilustrāciju:

Pildi katru pienākumu tā, it kā tas tevis paša karsti ilgots, karsti gaidīts, tvīkts! Un nevis cita rokas dots vai uzspiests... (43. atziņa)

Mācīt ar rīksti – nav liela māksla, jo tā prasa tikai rokai mazliet stipruma... (66. atziņa)

Tā būs cilvēku mīlestība, kas uzcelš sagrautus tiltus, kas uzcelš vēl augstākus namus un tempļus un iepilūdinās atpakaļ krastos nemierīgos ūdeņus! (101. atziņa)

Iekšējās gaismas stars ir tas spēks, kas neļauj cilvēkam pagurt, tā pagurt, ka viņš vienaldzībā atraida kā gaismu, tā tumsu un padodas pārspēkam. (118. atziņa)

Labi ir atcerēties vēl naktij esot, ka ausīs rīts. Šī apziņa neļauj galīgi aizmigt un ieslīgt nakts tumsā... (129. atziņa)

Labi darīts darbs ir karsta Dievam raidīta lūgšana. (313. atziņa) (sk. Baltgailis 1995).

Skolotājs Oskars Priedītis Artura Liepkalna atmiņās sasaucas ar K. R. Kreicberga raksturojumu:

Gan ģeometriju, gan algebru, gan arī aritmētikas metodikas O. Priedītis mācīja ar lielu skaidrību. Viņa stundās sausā matemātika atdzīvojās. Izsaukts audzēknis, reti kad varēja sacensties ar savu skolotāju matemātisko atbilžu formulēšanā. Kad Priedītis redzēja, ka

audzēknis ar uzdevumu galā netiks, viņš klusi noteica: „Sēdieties!” Cits būtu kauninājis un aprājis, bet šis „sēdieties” aizstāja dažādus cita veida rosinājumus, ko skolotāji audzēkņiem mēdz izteikt nesekmības gadījumos (Ansons, Avots 1978, 96).

K. R. Kreicberga diriģenta dzirksti uzšķīla Jēkabs Mediņš, kurš bija izteicies:

Jums, Kreicberga kungs, ir īsta diriģenta roku kustības. Gribētos Jūs kādreiz redzēt kora priekšā (Edelmane 2001)!

Dažus gadus vēlāk Jēkaba Mediņa vēlējums piepildījās, ko K. R. Kreicbergs nevar noliegt, lai gan bez pateicības vārdiem atmiņās par skolotāju institūta laikiem Jelgavas Valsts skolotāju institūta 80. gadu jubilejai veltītajā sarīkojumā savā runā teica:

Tā kā esmu kora diriģents, tad izteikšos par mūziku.

Jēkabs Mediņš bija labs pedagogs, bet viņš visai maz radīja apstākļus audzēkņu individuālo spēju attīstībā. Pirmos 4 gadus bija nodarbības mūzikā: solfedžo, harmonija, klavieru spēle, koris. Šajos četrosursos bijām ap 160 audzēkņu. Visas muzikālās nodarbības vadīja tikai J. Mediņš. Vēlākos gados bija arī viena klavierskolotāja.

Institūtā noteikti vajadzēja būt vismaz pūtēju orķestrim, spējīgākiem audzēkņiem mācīt diriģēšanas tehniku, veidot metodisko darbu kora vadīšanā. Mēs it kā visi bijām muzikāli apdāvināti (pirmais eksāmens – muzikālās dzirdes pārbaude), bet, izejot darbā, ļoti maz bija to, kuri kaut cik profesionāli darbotos skolas, pagastu un pilsētu muzikālajā dzīvē (Atmiņas par..).

No skolotāju institūtu audzēkņu gribas nebija atkarīgs Latvijas izglītības iestāžu tālākais liktenis. Zīmīgi, ka grāmatas „Atmiņu gaismā” (Metuzala-Zuzena 1990) gadu skaitļi pie Rīgas Skolotāju institūta apakšvirsraksta 1922.–1938. g. iezīmē laika robežu, kurā Rīgas Skolotāju institūtā tika sagatavoti izcili pedagogi, kuru profesionalitāti kaldināja Latvijas izcilākie skolotāju skolotāji, kaut vai minot tikai Ludi Bērziņu* un viņa audzēkni Latvijā zināmo Liepājas Universitātes emeritēto profesoru Jāni Mencī**. 1938. gads ir tas laiks, kad Rīgas Skolotāju institūts tika pārcelts uz Cēsīm, to pamatojot ar piemērotu telpu trūkumu, par kuru uzturēšanu vai jaunu būvniecību Rīgas amatpersonas nebija ieinteresētas. Cēsu Valsts skolotāju institūta darbības laiks ir tikai divi gadi (1938–1940). Tas valstī ir liktenīga pavērsiena laiks – Latvijas okupācija un iekļaušana PSRS sastāvā.

Šā laika skaudrumu ieskicē J. Menča dzīvesstāsta epizode:

Trīsdesmit astotajā gadā aizgāju obligātajā kara dienestā. Tur pusotra gada. Kad pārnācu mājās no dienesta, Rīgas Skolotāju institūts bija pārcelts uz Cēsīm un saucās Cēsu Skolotāju institūts. Nu, tad mana atgriešanās bija uz Cēsu institūtu.

* Ludvijs Ernests Bērziņš (1870–1965) – pedagogs, folklorists, literatūrvēsturnieks, dzejnieks (Stašulāne 2003, 77).

** Jānis Mencis (1914–2011) – matemātiķis, matemātikas profesors, matemātikas grāmatu autors, arī Triju zvaigžņu ordeņa kavalieris (sk. Medveckis 2007, 94–95).

Tad bija traģiskais 1940. gads. Jūnija vidū bija institūta jauno skolotāju izlaiduma vakars – jau pēc diplomu saņemšanas. Gaujmalā, tālāk no Cēsīm. Agrā rītā, braucot ar velosipēdu mājās no šīs svētku vietas, – saulīte tikko bija lēkusi – no skolotāju institūta, lielās Bērzaines pils, man brauca pretī Latvijas armijas karavīri ar smagajām mašīnām un veda laukā skolotāju institūta mēbeles. Naktī bija saņemta no Rīgas pavēle, ka divdesmit četru stundu laikā jāatbrīvo Cēsu Skolotāju institūta telpas Bērzainē, jo tur rītu ienāks sarkanarmija. Institūtu nolikvidēja vienā dienā. Visu inventāru, tai skaitā septiņpadsmit klavieres, aizveda uz Cēsu 1. vidusskolas pagalmu, un tur sētā tās zem klajas debess stāvēja labu laiku. Starp citu, sarkanarmija Bērzainē neienāca, jo „viesi” laikam baidījās no kādas provokācijas vai kā citādāk. Tikko Cēsīs iebraukuši, viņi mainīja apmešanās vietu un apmetās netālu, kādus piecus kilometrus no Cēsīm, kādā skolā. Bet institūts bija likvidēts, un viss jau bija mainījies (Medveckis 2004a, 88).

Padomju okupācijas gads, kurš pazīstams ar apzīmējumu *baigais gads* dēļ represijām, kas tika īstenotas pret Latvijas iedzīvotājiem. Tas bija grūts gads skolu jaunatnei, kas savu apzinīgo mūžu bija vadījusi saskaņā ar latviskās identitātes, valstiskuma ideāliem un kristīgās morāles tikumiem, ko pēkšņi svešas lielvaras un tās uzspiestās ideoloģijas vārdā bija jānoliedz.

Likvidētā Cēsu Skolotāju institūta audzēkņi, kuri mācības vēl nebija pabeiguši, meklēja izglītības turpināšanas iespējas. Tās varēja īstenot vai nu Rēzeknē, vai arī Jelgavā. Jaunā vara nekavējoties uzsāka skolu sistēmas reorganizāciju:

Tūlīt sākās skolotāju institūtu pārorganizēšana. 1940. g. 15. jūlijā izglītības ministra biedrs J. Lieknis un Skolu departamenta direktora v.i. J. Jansons izdeva 109. rīkojumu. Ar 16. jūliju slēdza Cēsu, Jelgavas, Daugavpils un Rēzeknes Skolotāju institūtu, atbrīvojot no dienesta šo institūtu mācības un administratīvo personālu un visus citus šo institūtu darbiniekus. Cēsu un Jelgavas Skolotāju institūta inventārs un archīvs nododams jaundibinātajam Jelgavas Valsts pārdarītiskajam institūtam, bet Daugavpils un Rēzeknes inventārs un archīvs – jaundibinājamam Rēzeknes valsts pārdarītiskajam institūtam. Dibināšanas datums – 1940. g. jūlijs (Skolotāju institūts 1998, 59).

Vēsturisko pavērsienu dēļ pēc Cēsu institūta slēgšanas savas izglītības gaitas gan Jelgavā, gan vācu okupācijas laikā Rēzeknē mēģina turpināt brāļi Gido un Imants Kokari, ar kuriem vēlāk K. R. Kreicberga dzīves ceļi krustojās jau kā diriģentiem, kaut arī Jelgavas laikā nekāda īpaša draudzība ar jaunpienācējiem neizveidojās. Brāļu Kokaru dzīves gājuma pārstāstā ir jūtama rakstnieces Laimas Muktupāvelas spalvas klātbūtne, taču faktoloģiskās liecības par tranšeju rakšanu, civilās aizsardzības mācībām un Jelgavas bombardēšanu sakrīt

ar daudzu citu tā laika audzēkņu memuāros rakstīto gan par baigo gadu, gan Otrā pasaules kara ienākšanu Latvijā (par to plašāk Mukstupāvela 2008, 52–54).

K. Kreicberga mācības Jelgavas institūtā turpinājās, un sākumā pat nebija zināms par padomju režīma zvērībām, kas kulmināciju sasniedza ar Latvijas iedzīvotāju deportācijām un, kā vēlāk atklājās, ar Latvijas armijas virsnieku iznīcināšanu, arestiem, spīdzināšanu un nogalināšanu.

Jaunajam padomju režīmam noticejušie, saskaroties ar dzīves īstenību, izjūt dziļu vilšanos. Domājams, ka izcilais matemātikas skolotājs, kurš cerēja, ka, robežām paplašinoties, pavērsies lielākas iespējas zinātniekiem un māksliniekiem, pēc brīža sirdsapziņas tiesas priekšā bija bezspēcīgs. Tādas pārdomas jaušamas Artura Liepkalna rakstītajā:

„Plašās dzimtenes” ideja Priedītī apdzisa it drīz pēc komunistu varas nostiprināšanās Latvijā. Lai gan O. Priedītis kļuva par skolotāju institūta inspektoru un citādi bija aktīvs Jelgavas tā laika sabiedriskajā dzīvē, kādu vakaru, satiekoties pēc koncerta Jelgavas teātrī, ejot lejā pa kāpnēm, O. Priedītis atzinās: „Viss ir citādi, nekā biju domājis!” Sirsnīgi atvadījāmies, un drīz pienāca ziņa, ka O. Priedītis labprātīgi šķīries no dzīves. Vilšanās lielajās iecerēs bija smagāka nasta, nekā lielais pedagogs savos cilvēciskos spēkos spēja panest (Ansons, Avots 1978, 96).

Par upuriem *baigajā gadā* kļuva no Jelgavas uz Rēzekni pārceltais institūta inspektors Pilapis, par kura nāvi kļuva zināms, kad padomju režīmu nomainīja nacistu okupantu vara. Pēc dažādiem avotiem ir ziņas arī par audzēkņu, skolēnu un skolotāju upuriem, tāpat garīgās kultūras eliti, kura tika iznīcināta vai deportēta kara priekšvakarā, transportēšanai izmantojot lopu vagonus:

Sevišķi smagi cieta skolotāji 1941. gada jūnija deportācijās. Jau minēju izcilākos skolu darbiniekus. Skolu departamenta vicedirektors A. Čuibe nošauts reizē ar dēlu architektu Čuibi, Iksķilē krievi atkāpjoties nošāva vidusskolas direktoru A. Jaunzemi un Rēzeknē institūta inspektoru Pilapu.

Deportēja 372 skolu vadītājus un skolotājus, 33 tika nogalināti, 67 pazuda bez vēsts pēc apcietinājuma, tika atlaisti vai paši atteicās 1500 skolotāju, tika pārcelti citās vietās ap 6000 skolotāju. 157 skolniekus deportēja atsevišķi vai spaidu kārtā aizveda no bērnu kolonijām, 1726 skolēnus deportēja kopā ar vecākiem, 20 skolēni tika nogalināti, 16 krita kara apstākļos, kopskaitā tātad 2093. Starp tiem bija 1932 tautskolu skolēni, 498 no ģimnāzijām, 129 no arodskolām, 44 no lauksaimniecības skolām un 23 no Kr. Valdemāra jūrskolās. Deportēto skolotāju un skolnieku sarakstu devis J. Kronlins grāmatā „379 baigā gada dienas”, 208. lpp. (Dravnieks 1970, 129).

Šo gadu ne bez ironijas, lai arī cik tas tautas vēsturē bija smags, atceras Jelgavas institūta audzēkņi. Gan iepriekšējo skolotāju un administrācijas nomaiņu, gan jaunos politiskos aģitatorus, gan pirmos naivos pionierus, gan komjauniešus, gan atmosfēru, kad ierasto Ziemassvētku svinēšanas laiku bija jāpavada mācībās un darbos, gan jaungada svinības vai citus padomju svinamos svētkus ar obligāto „Internacionāles” dziedāšanu, ielu gājieniem u. tml. ārišķīgām izdarībām, kurām jaunieši formāli pakļāvās, taču nepatiku un uzticību saviem ideāliem pauda dažādos veidos. To atceras Erna Poča-Ziņģe:

Boļševiku ideoloģiju mums, pēdējās klases audzēkņiem, trieciena tempā mēģināja iemācīt visos mācību priekšmetos, bet no visa mācību gada nav atmiņā aizķēries nekas vairāk kā priekšmetu metodikas un prakses stundas. Pārējais nebija iegaumēšanas vērts, un ir kā pelavas vējā izgaisis un neapgrūtina vairs atmiņu. Atmiņā gan vēl neskaitāmās parādes un demonstrācijas, uz kurām mūs dzina pārāk bieži. Kaut tās mums bija svešas un pretīgas, jaunības dzirksts apdvesa arī tās: katru reizi, kad garais gājiens apstājās aiz kāda stūra, institūta orķestris rāva vaļā deju mūziku, un institūta audzēkņi griezās dejā pa Jelgavas ielām. Deva mūsu puisiem nest visādus plakātus šajās parādēs. Ja uz plakāta bija boļševiku saukļi, tad plakātu atstāja pie pirmā izdevīgā stūra aiz sētas, tālāk nesot tikai tos, kas mudināja uz mācīšanos un sasniegumiem, vai slavināja darbu un brīvību (Ansons, Avots 1978, 118).

Kārtējais krasais vēsturiskais pavērsiens skāra ne tikai K. R. Kreicberga dzīvi, bet daudzējādā ziņā ietekmēja visu institūta audzēkņu turpmākos likteņus:

1941. gada jūnijā, liekot valsts eksāmenus, sākās karš. Kopmītnēs izrakām dziļus grāvjus, kur slēpties trauksmes laikā. Tad gandrīz visa klase izbraucām uz laukiem un tad pamazām kājām devāmies uz savām tēvu mājām.

Diplomus nesaņēmām. Tāpēc oktobrī mūs sauca atpakaļ uz Jelgavu. Vienu mēnesi apskaidroja jauno situāciju un tad izdeva diplomus. Tos mums izsniedza fon Medems, Jelgavas pilsētas un Zemgales ģeietsskomisārs. Pie sekojošā tējas galda tika slavināts pulkvedis Oskars Kalpaks, kurš bija kopā ar vāciešiem 1919. gada martā, cīnoties pret sarkanajiem. Vēlākā Latvijas valdība tika kritizēta, jo bija notikušas Cēsu kaujas, Bermonta sakāve (Kreicbergs 2011, 5).

Studiju biedru atmiņās par to pašu laiku lasāmas līdzīgas noskaņas:

Karš! – Iesoļoja vācu armija, un pamazām no chaosa zemē radās cita, jauna, sveša kārtība. – Un tad, rudens pusē, saņēmām ziņu, ka mūs uz institūtu atpakaļ aicina tā laika direktors Pauls Kupčs. Sabraucām. Skaitījām robus audzēkņu un audzinātāju rindās, kur boļševiki bija atstājuši lielu, šausmīgi melnu robu ar matemātikas skolotāja A. Čuibes mežonīgo noslepkavošanu. Jaunā okupācijas vara prasīja savus meslus. Veselu mēnesi

diendienā mācījāties vācu valodu un nacionālsociālistu ideoloģiju par āriešu rases pārkāpumu. Neatceros, ka kādam tas būtu kaitējis. Visas svešās ideoloģijas aizgāja dvēselei garām, jo tajā bija jau iepriekš paguvis nostiprināties mūsu dzīves uzskats, latviskums, nacionālisms un ideālisms.

Vislielākās gaviles izsauca tas, ka mūsu izlaidums varēja saņemt diplomus ar brīvās Latvijas ģerboni uz tiem, nevis jau nodrukātos „vissavienības” papīrus. Institūta darbvedis Kaliksons bija izglābis pie sevis J. V. S. Institūta diplomu blankas, riskējot ar boļševiku nežēlastību, ja pie viņa būtu atrasti viņam iznīcināšanai nodotie dokumenti (Ansons, Avots 1978, 120).

Ar diplomu kabatā, kura ieguvējus, topošos skolotājus, centās ideoloģiski iekrāsot sev tīkamās krāsās gan padomju varas nesēji, gan vācu okupācijas režīma ideologi, jaunie skolotāji izklīda pa Latvijas skolām, sagatavoti teju vai visu pamatskolas mācību priekšmetu mācīšanai, saglabājuši sirdī galvenokārt tos ideālus, kuri mantoti no Latvijas pirmsokupācijas laika.

1.5. Skolotāja gaitu sākums: ar Latviju sirdī, ar vācu zābakiem kājās

Savus skolotāja gaitu pirmsākumus K. R. Kreicbergs apraksta ļoti konspektīvā veidā:

Tā 1941. gada novembrī sāku strādāt par skolotāju sava Gaiķu pagasta skolā. Strādāju 2 gadus. Tad aizgāju leģionā – iesauca. Par šo laiku sīkāk. Skolā bija sešas klases, strādāja seši skolotāji. Es mācīju dziedāšanu, matemātiku, vēsturi, ģeogrāfiju, vingrošanu, rokdarbus. Vadīju skolas kori, vietējo pagasta kori, pagasta sporta pulciņu, spēlēju teātri, izveidoju vīru dubultkvartetu. Dzīvoju skolā (Kreicbergs 2011, 5).

Daudzkārt K. R. Kreicbergs ir izteicies, ka būtu bijis daudz labāk, ja skolotāji jau izglītojoties būtu specializējušies un attīstījuši savus dotumus kādā konkrētā jomā. No nelielā citāta redzam, cik daudzpusīgam vajadzēja būt skolotājam, kur nu vēl atlicināt laiku sabiedriskajai dzīvei! Daudzie vilinājumi, kuru priekšplānā kopš Jelgavas laikiem izvirzījās sportošana, iegrieza robus klavierspēles meistarībā, lai gan vecāki topošajam skolmeistaram bija iegādājušies pat klavieres:

Es vēl gribēju pateikt, kas bija nepareizi, ka Ulmaņa laikos pieņēma tādu lēmumu, ka skolotāju institūtu beidzēji var mācīt visus priekšmetus. Es pirmajās septiņās klasēs jebkuru priekšmetu varu mācīt. Pirms tam, divdesmitajos gados, trīsdesmito gadu sākumā, bija reālais novirziens un humanitārais novirziens. Reālais sagatavoja speciālistus fizikā, matemātikā, bet humanitārais – valodās, vēsturē.

Es domāju, ka labāk būtu bijis, ja būtu varējis vairāk spēku veltīt mūzikai. Ja to laiku, ko veltīju valodām, es būtu varējis veltīt mūzikai, man pavisam citāds uzskats būtu. Un pamatskolās būtu bijuši labāki skolotāji. Padomā – divdesmit vienu gadu vecs iet mācīt visus priekšmetus: matemātiku, ģeogrāfiju, vēsturi, vingrošanu, rokdarbus! Nevar tā – visas disciplīnas, gan reālās, gan humanitārās! Vajag tomēr padalīt nost (Medveckis 2004a, 48).

Lai nu cik kritiski Kreicbergs izteiktos par savas paaudzes jaunajiem skolotājiem, galvenokārt skatu vērsdams savā virzienā, tomēr divdesmit viena gada vecumā paveiktais jau toreiz ir apbrīnas vērts:

Sestdienās un svētdienās dzīvoju pie vecākiem Kanneniekos. Vasarā strādāju saimniecībā, kontrolēju izpalīgus (Līgumdarbu veicējus – A. M.) pagastā. Darbošanās visās līnijās. Pagasta koris piedalījās koncertos savā un kaimiņu pagastos. Bija vietējie Dziesmu svētki un 1943. gadā Kurzemes Dziesmu svētki Liepājā* Pagasta korī bija ap 30 dziedātāju, pie tam vīru vairāk par desmit. Ja tagad korī dzied arī ar vidēju balsi noturību, tad toreiz visiem bija labas balsis, kā mūsdienu kamerkoros. Paskatoties 1943. gada Dziesmu svētku repertuāru, varu tikai pats nobrīnīties, kā es spēju šīs dziesmas iemācīt un vadīt. Jelgavā mums nebija nodarbības diriģēšanā. Jēkabs Mediņš vadīja institūta kori un teica: „Skatieties, kā es to daru, un mājās ar iekšējo dzirdi izdiriģējiet sevī šīs dziesmas!” Un, ja es to spēju, gan vācu laikā, gan vēlāk – pēc kara Saldus vidusskolā, tad laikam kaut kādas diriģenta spējas ir manī bijušas (Kreicbergs 2011, 5).

Par pagasta rosīgo kultūras dzīvi liecina arī cits sarunas fragments:

Baznīcas kori bija vācu laikā. Trīsdesmito gadu sākumā, kad es gāju uz draudzes namu, tur mācītāja kundze vienkārši nodarbojās ar maziem bērniem, bet četrdesmito gadu sākumā, kad bija cits mācītājs, jau nodibinājās īsts jauniešu pulciņš un koris, uzvedumus taisīja. Es 1941. gadā sāku strādāt turpat Gaiķos un vadīju laicīgo kori. Baznīcas kori vadīja kāda mana institūta beidzēja. Tā ka mēs Gaiķos vienā pagastā bijām divi kori, bet tagad nav neviena (Medveckis 2004a, 47–48).

Gaiķu kultūras dzīves ilustrācija un skolas dzīves raksturojums, kad pagasta ļaudis dzied koros, muzicē kapelas, notiek balles, rada bezbēdīga laika iespaidu, tomēr par kara apstākļiem liecina arī cita rosība: gan pazīstamiem, gan neapazītiem karavīriem tiek gatavotas paciņas, kurās tiek sūtīti silti adījumi ar klāt pievienotām vēstulēm, tautasdziesmām, laba vēlējumiem un mīlestības apliecinājumiem.

---

* Kurzemes Dziesmu svētku programmā iekļautas dziesmas: J. Vītola „Gaismas pils” un „Beverīnas dziedonis”, J. Zālīša „Ceļš uz dzimteni”, P. Barisona „Latvijā”, V. Dārziņa „Birzīm rotāts Gaiziņš”, E. Dārziņa „Senatne” un „Mēness starus stīgo”, V. Ozoliņa „Krēslā”, J. Norviļa „Balsis”, A. Jurjāna kantāte „Tēvijai”, A. Feila „Div’ pļaviņas es nopļāvu”, E. Melngaiļa „Svešai zemē” un „Pūt, vējiņi”, J. Rozīša „Sirmi zirgi, jauni puīši”, A. Kalniņa „Dziedot dzimu” (sk. 5. Dziesmu svētki).

Kara sākumā, saskārušies ar pirmās padomju okupācijas režīma baismajiem darbiem, daudzi brīvprātīgi iestājās citkārt nīstajās vācu armijas rindās, lai cīnītos pret komunistiem. Gaiķos tuvāko lokā tāds bija K. Kreicberga māsas vīrs Jānis Bērziņš, kura ģimenē nesen bija dzimusi meitiņa. Līdz ar karavīra gaitu sākumu Bērziņu laimīgā ģimenes dzīve bija beigusies – pirmajās kaujās gūtie ievainojumi un kara ceļi, kā tas ir bijis ne vienai vien ģimenei, Jāni aizveda prom no ģimenes. Pēc klejojumiem bēgļu gaitās Milda ar citiem piederīgajiem no Vācijas atgriezās Latvijā, bet viņas vīrs, izgājis daudziem leģionāriem zināmās nometnes, nokļuva Austrālijā, un ģimenes atkalredzēšanās Latvijas otrreizējās padomju okupācijas dēļ bija neiespējama.

Kārlis Kreicbergs, smēlies patriotiskās noskaņas savā dzimtā un galvenokārt skolās, saskārās ar līdzīgi domājošiem jauniešiem, kuriem svarīgas bija latviskuma un Latvijas valsts idejas.

Vācu laikā bijušie Cēsu Skolotāju institūta audzēkņi, kuri kopš 1940. gada Cēsu Skolotāju institūta likvidācijas turpināja mācības Jelgavā, izveidoja Latviešu jaunatnes organizāciju un ar apkārtrakstu palīdzību Latvijas skolās veidoja pulciņus. Šī apvienība darbojās līdz 1943. gada beigām. Tad galvenos vadītājus – Dānielu un Nepertu vācieši apcietināja un aizsūtīja uz koncentrācijas nometni, jo viņi par daudz domāja latviski. Mēs, šo pulciņu vadītāji, 1942. gada vasarā bijām Vācijā un apskatījām, kā tur notiek jauniešu apmācība galvenokārt karam (Kreicbergs 2011, 6).

Par jauniešu pretestības garu, kas izpaudās jau 1940. gadā, sniegts ieskats Leonīda Siliņa sakārtotajā un rediģētajā grāmatā par Latvijas Centrālās Padomes darbību un ar to saistītās latviešu nacionālās pretestības kustības atspoguļojumu laika posmā no 1943. gada līdz 1945. gadam, kurā pieminēts, ka bez Latvijas Centrālās Padomes bija plaši izplatītas nacionāli noskaņotas jauniešu organizācijas, gan neminot vārdos tos jauniešus, kuri, pēc Kreicberga domām, tautā bija zināmāki nekā pagrīdē darbojošies aktīvisti.

Brīvā Latvijā uzaugusi, nacionālā garā audzināta, bet pēdējos gados politiskā tumsā turētā latviešu jaunatne bija apmulsusi un jutās pievilta, vērojot dažu latviešu vecākās paaudzes politiķu divkosīgo rīcību. Jaunatne sāka meklēt pati savus ceļus nacionāli demokrātiskas pretestības izpausmēm. Visaktīvākā bija studējošā un darba jaunatne, kas rada atbalsi vidusskolniekos un pat pamatskolu audzēkņos. Visādi pretestības izpausmes veidi bieži bija bērnišķīgi naivi un radīja nevajadzīgus jauniešu upurus. Ļoti aktīvi pretestības gara iedvesmotāji bija vairāki augstāko mācības iestāžu mācības spēki un liels skaits skolotāju (Andersons, Siliņš 1994, 20).

Sabiedriski aktīvo Gaiķu skolas skolotāja K. R. Kreicberga dzīvi, arī brāļu Roberta un Valda dzīvi liktenīgi ievirza iesaukums dienestā vācu armijas tā sauktajā „brīvprātīgajā”

leģionā. Brālis Roberts pēc ievainojuma miris un apbedīts Vācijā, bet Valdis – pazudis bez vēsts.

Īsajā kara gaitu pārstāstā nav šausminošu ainu, tikai smeldze, ko no Kreicberga atmiņas nav dzēsuši gadu desmiti:

Četrdesmit trešā gada rudenī aizgāju dienēt. Bija iesaukšanas pavēle. Es gan trīs mēnešus nobastuju. Aizbraucu uz Rīgu. Koferītis bija pilns ar gaļu. Brāļi jau studēja, dzīvoju pie tiem. Nu jau nāk novembris. Es, kādas pāris nedēļas pa Rīgu klejodams, jau biju saticis vienu otru savējo institūtnieku. Viņi teica: „Nav, kur steigties! Kur tu steidzies?” Aizbraucam līdz kazarmām, brālis saka: „Braucam atpakaļ.” Nu, labi. Braucam atpakaļ. Un tad es divus mēnešus – novembra beigās, decembri, janvāra sākumu – visus Rīgas teātrus apmeklēju. Pa dienu izstāvēju rindas, vakarā gāju uz teātri. Vecāki sūtīja maizīti, pārtiku – gan brāļiem, gan man. Gājām uz pastu, saņēmām paciņas.

Tad tēvs janvāra sākumā atsūtīja depešu: „Dēls, brauc mājās. Jāizcērt malka.” Aizbraucu mājā, un atnāca otra depeša. Janvāra beigās aizgāju te, uz Vaiņodi. Iesauca. Un atkal – riktīgam karotājam jau citādi, bet man, tādām maigam puisītīm, – brālis aiziet uz kazarmām līdz, aizved mani tur, pagaida, kamēr es apmainu drēbes. Mums, jauniesauktajiem, tur iedod jaunas karavīru drēbes.

Saproti, visu laiku tu esi dzīvojis brīvībā, bet tagad tā kā džungļos iesviests. Arī vecie kareivji atbraukuši no atvaļinājuma un ir tur desmitiem. Vēlāk braucām uz Vaiņodi. Tur tie veckareivji šauj gaisā un vietām pa vagoniem. Es domāju: „Nu gan ellē esmu atnācis!” Pamazām pieradu. Un tāpēc es domāju, ka var ticēt tiem cilvēkiem, kas saka, ka ļoti pārdzīvo iesaukšanu (Medveckis 2004a, 50–51).

Tā nu iegrozījās karavīra dzīve, ka frontinieka gaitas sākās teju vai tēva pagalmā:

Tas bija četrdesmit ceturtā gada janvārī. Kad Hitleru četrdesmit ceturtā gada Jāņos gribēja nošaut, mūs visus uzreiz izsūtīja uz Saldu, uz fronti. Bet, tā kā man bija brilles, tad es derēju tikai kā rakstvedis. Biju rechnerfīrers artilēristu štāba baterijā. Nu, tur man tā labi laimējās, virsseržants bija labs. Es rēķināju, cik katram uzturu vajag, cik katram alga jāmaksā. Un tad, kad izbraucām uz Saldu, uz Blīdeni, uz Anneniekiem, artilēristi jau vienmēr drusku atpakaļ paliek.

Četrdesmit ceturtā gada rudenī Vidzemē bija sakauta piecpadsmītā divīzija, un bija jābrauc uz Dancigu, kur atjaunoja piecpadsmīto divīziju. Tur mūsu štāba priekšnieks, virsseržants, man bija labs draugs. Viņš savā komandā paņēma arī mani. Tā es esmu bijis abās divīzijās. Vispirms deviņpadsmitajā, tad aizbraucu ar kuģīti decembrī uz turieni un četrdesmit piektajā gadā biju piecpadsmītās divīzijas štāba rechnerfīrers. Polijā mums uzsvieda bumbas virsū, un slimnīcā četrdesmit piektā gada martā mani saņēma ciet

(Medveckis 2004a, 51; sīkāku informācija par Latviešu leģiona vēsturi sk. Stöber 1981; Silagailis 2006).

Emocionāli piesātinātas, tikai dažos teikumos ietvertas atmiņas saiknē ar ģimeni, domājot par savu zemi, par māti:

Jau 1944. gada vasarā vairākas reizes atnācu uz Kanneniekiem dažu dienu atvaļinājumā pie vecākiem. Tad biju pie vecākiem Meklenburgā. Tā tiku vairākas reizes aizvadīts kara gaitās!

Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē, tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko – ka tikai prom no patreizējās nelaiimes (Kreicbergs 2011, 6).

Kara pēdējā gadā, atceroties padomju okupācijas „baigo gadu”, Kreicbergu ģimene izšķīrās par došanos ceļā uz Vāciju. Tas, ka Kreicberga tēvs Jānis bija pagasta vecākais un viņa trīs dēli – Roberts, Valdis un Rūdolfs – kara gadus vadīja leģionā, bija vairāk nekā pietiekams iemesls, lai viņi tiktu represēti. Tādēļ tika izlemts pamest tik mīļās pašu iekoptās mājas, kuras kuru katru brīdi varēja krist sarkanarmijas rokās:

Tai pašā laikā mani vecāki arī izbrauca uz Vāciju, uz Meklenburgu, jo mans tēvs jau bija par pagasta vecāko kļuvis, mēs, divi dēli, jau bijām dienestā. Māsas vīrs jau bija Volhovā bijis. Vecāki bēga. Līdz Meklenburgai viņi tika. Jau četrdesmit piektā gada janvārī es un vēl viens brālis aizbraucām ciemos. Vecāki tur bija pie viena vācu muižnieka – zemnieka. Turpat blakus vienā mājiņā franči, kādi četri gūstekņi. Aizbraucām, tur bija arī jaunākais brālis un abas māsas. Viņus atveda atpakaļ četrdesmit piektā gada rudenī. Nelaida tālāk uz Vāciju (Medveckis 2004a, 51).

Māsas Mildas autobiogrāfiskā apcere par Kreicbergu ģimenes kara laiku odiseju no 1943. gada, kad sākās bēgļu gaitas, līdz brīdim, kad no Meklenburgas, kura 1945. gadā krita sarkanarmijas rokās, viņi, baiļu un neziņas mākti, bija spiesti atgriezties Latvijā, ir krietni vien izvērstāka:

Tā pienāca 1944. gada pavasaris. Ieradās arī mūsu mājās vācu virsnieki un karavīri. Virsnieki dzīvoja istabās, karavīri šķūnī. Bija jau jūtama krievu armijas tuvošanās. Mums virsnieki ieteica braukt uz Vāciju. Izturējām līdz rudenim, visu laukos nokopām. Bija bagāts gads. Tomēr palikt un sagaidīt krievus nedrīkstējām. Tā 1944. gada novembrī devāmies bēgļu gaitās uz Vāciju. Govis pārdeva vāciešiem, līdzī vedām žāvētu gaļu, miltus, putrainus, medu un veļu, apģērbus. Pārējais viss palika. Uz staciju vedām divos ratos. Kad vedumu sakrāva vagonā, zirgus ar pajūgiem atstājām stacijā, lai ņem, kas grib. Vispirms uz Liepāju, tad ar kuģi uz Dancigas ostu. Man tas šķita interesants ceļojums. Bailēs no Sibīrijas nemaz nebija žēl aizbraukt.

Kuģis man likās liels. Uz klāja stāvēja smagās mašīnas, kas izskatījās mazas. Braucām reizē ar virsnieku, policistu un dažādām ģimenēm. Izsiedza mums glābšanas vestes. Uz klāja staigājot, redzējām – aiz mūsu kuģa katrā pusē netālu brauca vēl divi kuģi. Jūra mierīga. Mūs, sievas ar maziem bērniem, ievietoja kajītēs; galdiņš un divas gultas viena uz otras. Gar lauka sienu skalojās ūdens skaņas. Zem mums dzīvoja pieaugušie. Pa gaišu koridoru staigāja smukās formās, baltos pletkreklos ar šlīpsēm kuģa virsnieki. Dancīgas ostā izkāpām, izcēla visiem līdzņemtās mantas. Sadalījās cilvēki pulciņos, sapazinās. Mūs ar bērniem atkal siltās telpās, ēšana, putriņas bērniem, gultas gulēšanai. Tur gaidījām tālāko, kādu nedēļu. Tur es izlasīju romānu „Aija”. Jaunsudrabiņa grāmatu. Tālākais – vagonā nedēļu, līdz nonācām Meklenburgas apg. Teterovas pilsētā. Pretim bija Hitlera jaunieši ar transportu. Drošināja, lai braucam līdz, jo mūsu mantas jau tur nogādātas. Un tā arī bija. Liela, gaiša telpa, balti salmi uz grīdas, silts ūdens. Tur nedēļu jauki bariņos, lika kārtis, zīlēja, stāstīja katrs par sevi.

Sagaidījām savus saimniekus. Mani vecāki, Valdis un Austra nozīmēti vienā muižā. Valda sieva ar vienu gadu veco Valdu, citā muižā, bet mani ar Silviju pie viena zemnieka. Zemnieks ar 14 ha zemes. To mantojis no Hitlera dotu. Hitlers savā valdīšanas laikā muižniekiem, kas visu zemi neapstrādā, daļu atņē, uzbūvē jaunas ēkas un dod, kam nav. Tā tur ir plata šoseja pa vidu un katrā pusē četras saimniecības. Manam ir liela, plata māja, vienā galā augšā divas istabas, lejā virtuve un trīs istabas. Liels pagrabs saknēm un visādiem konserviem. No virtuves durvis uz kūti. Priekštelpa, tad cūku aizgaldi 8 gab., govīs 6, zirgi 2, putni 60 gab. Seklā kūts, celiņi spožām flīzēm, vienmēr tīri nomazgāti. Ūdens pa krāniem. Tālāk šķūnis ar labības kuļmašīnu, darbina elektrība, arī sudmalas. Izkuļ tik cik vajag. Kara laiks, bet tur to nemana. Ēdam četras reizes dienā, sestdienās cep smalkmaizes. Arī rupjmaizi cep mājās, elektriskā krāsnī. Un tas viss tā ir arī citās 7 mājās turpat. Padomājiet, tanī laikā, kad pie mums uz laukiem, pat lampas vēl tik deva gaismu. Kā lai tādu valdnieku Hitleru tie cilvēki neslavētu! Ēdām pie viena galda, Silviju lutināja. Pašam divi dēli frontē, mājās viena meita. No novembra līdz martam dzīvojām, tad sāka ierasties vācu bēgļi, kur krievi jau iesoļojuši. Dabūju atļauju no viņu pagasta vecākā un papus no muižas kunga piekrišanu, mūs uzņemt, ieradāties pie vecākiem. Arī Valda sieva jau bija tur. Esam atkal visi kopā. Papus strādā par muižas strādnieku, Austra pie muižnieces par rokas meitu. Austrai valoda netraucē, jo skolā mācījusies, un papus gan vācu, gan krievu valodas sarunu līmenī saprotas. Muižu sauc Šrederhof un kungs Bitners. Arī divi dēli ir frontē, meita 14 g. veca Priska. Atbrauc Rūdis ciemos, no frontes, meitenei patīk, nāk vakaros ar viņu runāties.

Tā pienāca maija mēnesis un diena, kas daudziem nesa bailes. Izvilcām visās ēkās baltos karogus, muižnieks saņemts, ģimene aizbraukusi. Ienāk krievi, papus stāsta, mēs

latvieši, šeit izsūtīti, mūs liek mierā. Atstāj pat no savas devas cukuru, konservus. Vēlāk gan atradu, ka no pieliekamā pazuduši mana vīra jaunie hromādas zābaki. Vācu meitenes gan slēpās, jo krievu karavīriem bija atļauts pirmās nedēļas izpriecāties. Tā muižā viss turpinājās. Sanāca tie latviešu zēni, kas prata krieviski, uzgērba privātās drēbes, lai nezina, ka bijuši vācu armijā, teicās izsūtīti darbos. Trīs ģimenes ar bērniem, vēl citi, ieņēma istabas pilī un citās ēciņās. Mani vecāki sāka kopt muižas cūkas. Radās arī viņiem savi agronomi, kas darbus turpināja. Stādījām kāļus, ravējām burkānus, stādījām kartupeļus. Mūsu mamma vienu govī jau bija nopirkusi. Kad muižas govīs veda prom, vienu atstāja mums priekš bērniem. Krievi nošāva gaļai lielu sivēnmāti, sivēnus deva tiem, kas grib. Mana mamma paņēma četrus gabalus. Nu mums bija divas slaucamas govīs, četras cūkas, bagāti. Iestādīti kartupeļi, sēti zirņi. Bijām ar mieru lūgt no muižas zemes piešķirt zemi, un palikt dzīvot. Vasara pagāja labi, svinējām Jāņus, vakaros pils zālē dancojām, klavieres bija un cilvēki bija daudz. Bet uz rudens pusi atnāca ziņa, visiem atgriezties savās bijušajās dzīves vietās. Gudri domāts, lai izzinātu, kas kurš bijis savā dzimtenē. Tas nu nekādu prieku mums nedeva. Sivēni paauguši pa vasaru labi. Septembrī nokāva, izsālīja, sažāvēja. Nu bija ko ņemt līdzī uz Latviju. Govīs gan atstājām, lai ņem, kam vajag.

Tā 1945. gada oktobrī sākām savu ceļu atpakaļ uz dzimteni (Bērziņa 2002a, 32–37).

Savs mājupeļš bija arī K. R. Kreicbergam. Ļoti personisks, bet tik daudziem līdzīgs. Ievainojumi, gūsts, gūstekņu nometne, filtrācijas pazemojumi.

Šķembu ievainojumi sarētojuši, apdzijuši, bet kara gadu rētas sirdī ik uz soļa vēlākos gados lika par sevi manīt.

1.6. Atgriešanās pārvērtības

Tālredzīgi izrādījās skolotāja un virsnieka Jāņa Menča pravietojumi vēstulē Arvīdam Dravniekam*, kas rakstīta 1945. gada 21. janvārī frontē, kādā skaistā Zemgales priežu silā:

(..) varētu lappusēm gari rakstīt par atziņu, ka skola, galvenokārt tautskola, ir ceļa un pamata licēja nākamajam karavīram. Cik daudz te grēkots vai noslinkots, bet cik daudz skaistā arī jau paveikts un tagad ievācams. Taisni te frontē es arvien vairāk nostiprinu atziņu, ka pēc kara mūsu tautas augšupceļi jāsāk ar skolu. Tā var tautu vai nu vest kalnā, vai darīt pagājušās cīņas veltas. Ak, ja mēs to enerģiju un nesavtību ieliksīm darbā pēc kara, kā mēs to tagad parādām, tad drīz būsīm atkal saulē...

---

* Dravnieks, Arvīds (arī Dravenieks) (1904–1977) – literatūrzinātnieks, skolotājs, izglītības darbinieks Latvijā un ASV, 2. pasaules kara gados Rīgas skolu departamenta direktors (par to Kalendārs 2009; Kalniņa, Gūtmane 2009; Klimovičs 2011, 572).

(..) *Kā būs turpmāk? Manas domas – mums visiem priekšā vēl daudz smagas un nežēlīgas dienas. Pat varbūt ļoti nežēlīgas. Ticu, ka mums, kas paliksim dzīvi, būs atkal brīvība. Rīga un mūsu zeme. Bet maksa vēl nav ne pusē samaksāta. Tak tas mūs vēl vairāk stiprina* (Mencis 1945).

K. R. Kreicberga ģimenes mājupceļš nebūt nav, kā izrādās, atgriešanās savās mājās, par ko atceras Kārļa Rūdolfā māsa Milda:

Tā 1945. gada oktobrī sākām savu ceļu atpakaļ uz dzimteni. Ceļojām reizē ar krievu jauniešiem, kas bija izsūtīti darbos. Braucām gan ar vaļējām mašīnām, gan vagonos. Naktīs tumsā jāpārsēžas. Mazi bērni, paunas. Jaunieši piedāvājās palīdzēt. Kad pēc vairākām nedēļām izkrāvām no vagoniem, Daugavpilī, savas mantas, katram kaut kas bija pazudis. Man bija paņemts labs ādas koferis, ar visu labāko, ko biju saglabājis. No Daugavpils uz Rīgu, Saldu un mājām. Vecāki palika Kanneniekos, es Mērnīkos. No rīta papus gāja pie pagasta kungiem, kur saņēma atbildi: „Jūs Kanneniekos dzīvot nevarat, nav atļauts.” Nu to ziemu vecāki palika Puriņos. Tur saimniece nekur nebija bēgusi, bet vīrs gan paņemts uz neatgriešanos.

Manas mammas brālis, Andžu māju saimnieks, bija abi ar sievu apcietināti. Mājās trīs skolas vecuma bērni. Lopi un visas lauksaimniecības mašīnas aizvesti, bērniem viena veca govs pamesta. Māte cietumā nomirusi.

Papus [Jānis Kreicbergs] lūdzis, lai kungi ļauj dzīvot Andžās, viņš par bērniem rūpēsies. Tas arī izdevās. 1946. gada pavasarī viņi tur ierodas. Māja pieder Šķēdes sovhozam*. Pārvaldnieks, krievu virsnieks, dzīvo Kanneniekos. Galvenā priekšniecība – Šķēdes muižā. Lai bērniem tēvs un māte sodīti, bērniem pagasts piešķīris skolā brīvas pusdienas. Viena govs atstāta bērniem, vecākiem [Kreicbergiem] atdod vienu no Kannenieku govīm. Radi dod 2 sivēnus, vistas, ir palikuši kādi rati, ragavas, arkli, pārvaldnieks iedod vienu zirgu, un mani vecāki ir atkal uz kājām.

Kannenieku pārvaldnieks ir ukraiņis Antonovičs, ļoti labs cilvēks. Pie labības kulšanas izgādā pāris maisus kviešu, lai bērniem būtu ko ēst, jo pirmajā vasarā jau arī maniem vecākiem nekas nav izaudzis. Mani no Mērnīkiem paņem par palīdzību attāls brālēns Kreicbergs, kas nopircis Satiķu muižas centru, nekur nav izbēdzis, saimniecība palika.

Ziemassvētku rītā aizeju uz baznīcu. Pēc gada prombūtnes, sirds tik ļoti jūt prieku, atkal būt savā dzimtenē. Pārmaiņas jūtamās. Kaimiņos, vienās mājās, kāds vīrietis atradis mājvietu, kur paslēpties no komunistu vajāšanas, otrās tas pats. Viens bijis virsnieks, otrs skrīvelis. Baznīcā, nākot mājās, iepazīstamies. Dažu vakaru atnāk, ar savu saimnieku Dišleru, ciemos pie mana saimnieka.

---

* Tulk. no saīsinājuma krievu valodā – padomju saimniecība.

1946. gada februārī es ar meiteni aizejam dzīvot pie manas mammas māšas Minnas, Ķīšu mājās. Viņa viena, ar 90 gadus vecu tēvu un 6. klases meitu. Tanī ziemā tikko pārbraukusi no bēgļu gaitām. Mājā vēl divas ģimenes tur patvērušās. Viena no Vidzemes, 5 cilvēki. Māte, dēls un meitai divi bērni. Otra ģimene, sieviete un divi bērni. Miķelsoni un Krūmiņi. Dēls strādā meža darbos, arī slēpjas. Mums ar tanti uzliek izcirst 70 ciešmetrus kokus un sagatavot pēc mēriem. Ir saglabātas divas govīs, klibs zirgs, pāris aitas, cūka. Tā nu abas saimniekojam.

Pirmā ziema grūta. Braucu pie vieniem vīra radiem, kas nav izbēguši, visa saimniecība kūtī. Bet priekš mums rudzi maizei neesot, jo vīrs iemainījis pret akordeonu. Kartupeļi arī nav, dažus desmitus sīpolu saņēmu. Braucot mājās pusceļā nakšņojām mazāk turīgās mājās. Tur, no rīta, mums nezinot, vezumā bija ielikuši divus maisus rudzu. Cik dažādi ir cilvēki! Rudenī tante iesēja savā zemē rudzus, kviešus, citu stādāmo. Tad jau varējām dzīvot.

1948. gada vasarā, apcietināja un aizveda Miķelsonu. Vēlāk dzirdējām, tiesāts uz 30 gadiem, jo Rīgā strādājis pret komunismu. Arī paziņa Blauss, bijušais skrīvelis, pēkšņi, bez paskaidrojuma, pameta dzīvi pie Dišleriem. Miķelsona māte un māsa, no „Ķīšiem” aizbrauca arī 1948. gadā, tāpat arī Krūmiņa sieva ar bērniem. Palikām mēs tikai viena ģimene. Tantes meita aizbrauca uz Kuldīgas mākslas skolu, mana Silvija 1. klasē pamatskolā. Bet 1949. g. 25. martā, tanti, veco tēvu un tantes brāļa dēlu Leismanu Egonu, kas bija no skolas atnācis ciemos, arī paņēma līdzī uz Sibīriju. Mājās visu aprakstīja.

Mēs ar Silviju tad pārcēlāmies pie vecākiem uz Gaiķu pagasta Andžām. Tās mājas bija sovhoza saimniecībā, centrs – Šķēdes muiža. Vasarās strādāju lauku darbos. Ziemās tīrīju labību, kopu bullēnus gaļai. Bija divas slaucamas govīs, cūkas, aitas, zirgs. Paēduši bijām un vēl vedām sviestu, pienu un citus produktus uz Saldu.

Tā pienāca 1950. gads. Sovhoza filiāli Gaiķos likvidēja, sāka veidot kolhozus. Mūsu mājas kolhozā Gaiķi atnāca sieviete, kas karojusi karavīru rindās. Izzinājusi mūsu ģimenes pirmskara dzīvi, lika pagasta valdei mūs ierindot kulakos, un no kolhoza izslēgt. Bijām atkal bez dzīves telpas. Bet liktenis vai Dievs mūs vienmēr pavadījis. Brāļa sievai Saldū atradās virtuve, maza istaba un kūtiņa govij, sivēnam. Māsa strādāja iestādē, kur dabūja zāli pļaut laukos ganībās. Pāpus dabūja darbu Kalnsētas tehnikumā, un es turpat pie būvdarbiem. Tur būvēja vairākas mājas. Mamma rūpējās pa māju.

Sākās mana lielā ceļošana, jo es biju labi pazīstama arī cilvēkiem, kas tagad bija labās vietās, partijas biedri, kas ļoti ticēja idejai un nīda pretējos. Saldus bērnu dārzs meklēja, kas bērniem gatavo ēšanu, pavāri. Paziņas, zinādami, ka esmu beigusi mājturības skolu, ieteica mani. Atstāju būves un aizgāju barot bērnus.

Pēc nepilna gada, direktore saņēma pavēli mani atbrīvot. Es esot fašiste, noindēšot bērnus. Meklēju atkal darbu. Saldū atver inkubatorus, perinās cālīšus. Tur mani pieņēma par

operatori, jo vēl jāskata temperatūra, nav automātiski. Esam trīs. Sezonu beidzam, mani grib atstāt līdz nākošajai sezonai. Bet grāmatvedībā sēž dāma, kas saņēmusi ziņu, mani atstāt nevar. Nav komuniste. Caur pazišanos tieku Brocēnu šīfera cehā. Darbs rit dienu un nakti, ļoti smags. Nostrādāju astoņus mēnešus.

Rodas iespēja strādāt vilnas fabrikā. (..) Pārceļos uz vilnas fabriku. Visās darba vietās ar priekšniecību attiecības labas, tāpēc darba grāmatiņā, mainot darbu, ieraksti skan: „uz pašas vēlēšanos”. Ja būtu atlaista, diezin kā tad būtu dabūjusi darbu.

Atkal ar paziņu ieteikumu, (..) mani pieņem par vilnas punkta vadītāju. Visā Saldus rajonā tāds ir tikai viens. Darba daudz, no rītiem jau pie durvīm stāv lielas rindas. Jo pieņem arī vilnas maisus kārst, vērpt dzijās un mājās austus audumus apstrādāt. Man ir palīdzē, kas nosvērto vilnu bāž maisos, pēc darba saved telpas kārtībā. Ziemās krāsni kurina cita. Kurtuve ir priekšnamā, kad aizeju telpa jau silta. Man pielikts braucējs, vilnas maisu daudz. Tā katru otro dienu, lielu vezumu vedu prom, un no noliktavas gatavo produkciju uz veikalu. Katru mēnesi atskaites un kvīšu kaudzes. Naudu katru dienu kasierei. Un par to darbu mēnesī alga 50 rubļi. Nostrādāju tur desmit gadus. Pēdējos trīs adītavā, adīju jakas, lai izpelnītu lielāku pensiju.

1968. gadā man palika 55 gadi. Varēju un arī gāju pensijā. Pāpus bija miris 1959. gadā, mēs ar mammu dzīvojām nopirktajā Meža ielas mājiņā [Saldū]. Iekopām dārzus, turējām cūkas, trušus. Vasarās pie mums viesojās bērni (Bērziņa 2002a, 37–42).

Citāda ir paša K. R. Kreicberga pārnākšana, kā jau no gūstekņiem, kuri, sabiedroto karaspēkam ieņemot Vācijas teritoriju, radās tai daļā, pār kuru bija teikšana padomju bruņotajiem spēkiem:

Tad mani tur ievainoja un paturēja pie Dancigas gūstekņu nometnē. (..) Nu, iznāk no četrdesmit ceturtā gada aprīļa, kad man uzsvieda bumbu virsū, līdz četrdesmit piektā gada augustam, kad mani atlaida. Atsūtīja uz Rīgu, uz Balasta dambi, kur bija gūstekņu nometne. Tie, kas bija veseli, gāja drupas jaukt nost.

Tad arī vecāki jau bija atgriezušies, palaikam atsūtīja maizīti. Es visu pareizi biju uzdevis, ka esmu bijis „rechnungsfürers” štāba baterijā, nevienu šāvis neesmu. Nu, tad atlaida (Medveckis 2004a, 51).

Citā atmiņu pierakstu dokumentējumā reizumis Kreicbergam raksturīgajā ironiskajā izteiksmē saklausāms arī savdabīgs morāles kontrastu kontekstuāls pretnostatījums:

(..) Sarkanās armijas aviācijas uzlidojuma laikā Dancigā mani ievainoja. Guļot slimnīcā, ienāca „mūsējie”, un mēs tikām „atbrīvoti” no pulksteņiem, gredzeniem un visa cita īpašuma. (..)

Bet, kā saka, katram melnam mākonim ir arī sava zelta maliņa. (..) Arī kara laika nejēdzības var uztvert ar humoru un plēst jokus uz velna paraušanu. Dzīvojot gūstekņu nometnē

Breslavā jeb Vroclovā, visi bija ievērojuši, ka tur mājās ir ideāla apkures sistēma. Pie katra radiatora misiņa krāni. Tos gūstekņi noskrūvēja, sazāģēja, bet latviešu zēni izvilēja pirmklasīgus „zelta” gredzenus, par kuriem saņēma kādu maizes gabalu, vai ko citu ēdamu – krievi tos par labu samaksu pārdeva poļiem kā laulības gredzenus. (..)

Pa starpu gūstekņu statusā kādu laiku pavadīju cietumā. Tur no maizes gabaliņiem sameistarojām šaha figūriņas un rīkojām turnīrus, kuros man ne vienreiz vien izdevās izcīnīt uzvaras (Edelmane 2001, 9).

1946. gadā Kreicberga atbrīvošana no tai laikā pazīstamajiem filtrācijas pasākumiem vēl nenozīmēja, ka padomju deokupācijas režīms aizmirs „pagātnes grēkus”.

Karš ne tikai fiziski iznīcināja daudzus miljonus karavīru un civiliedzīvotāju, izšķīra ģimenes, bet ievilka dziļu robežšķirtni starp cilvēkiem, kuru atrašanās vietas vai otras nesamierināmās lielvaras pusē nereti bija apstākļu sakritība.

Patības un valstiski latviskās stājas demonstrēšana varēja būt iznīcinoši liktenīga, kā tas bija ar Jelgavas pretošanās kustības organizācijas biedriem vai ģenerāļa Kureļa bruņoto cīnītāju nostājas gadījumā pret abiem – padomju un nacistu režīmu.

Kā veidot turpmāko dzīvi? Kā sadzīvot ar jaunajām realitātēm vai izdzīvot, nekonfliktējot ar sirdsapziņu? Uz šiem un līdzīgiem jautājumiem bija jārod atbildes.

Valstiskās neatkarības zaudējums, jaunības ideālu īstenošanas cerību neatgūstamība paliek kā gruzdošas ogles dedzinoša nemitīga sāpe, ar kuru var sadzīvot, bet nevar aizmirst. Nevar aizmirst tautas daļu, kura palika šķirta no tēvu zemes bez drošas iespējas atgriezties dzimtenē, pie kuras pieskaitāmi Kārļa Kreicberga brālis, māsas vīrs un tie 120 tūkstoši, īpatsvara ziņā lielākoties inteliģences pārstāvji (par to plašāk Žīgure 2009)*, kuru atrašanās Rietumu sabiedroto okupācijas daļā bija kaut cik cerīga kailās dzīvības glābšanai, par ko nevarēja būt pārliecināti tie, kuri atradās padomju demarķētajā teritorijā, ja atceras kaut vai „baigo gadu” un 1941. gada deportācijas, kuras, par nožēlu, nebija beidzamās.

1.7. Tēvzemē bez mājām

K. R. Kreicberga vecāki, atgriezušies no bēgļu gaitām, bija spiesti samierināties ar kolektīvizācijas un nacionalizācijas gaitu. Zaudējuši dzimtas īpašumus, varēja būt priecīgi, ka viņus neskāra arestēto un izsūtīto radu un kaimiņu liktenis.

---

* Anna Velēda Žīgure, citējot vēsturnieku Kārli Kangeri, norāda, ka no visiem 120 000 latviešu bēgļu, kuri atradās Rietumu sabiedroto teritorijā, tikai 10 % bija nodarbināti lauksaimniecībā, bet tādu Latvijā bija 67%, piezīmējot, ka Vācijā atradās 50% visu akadēmiski izglītoto latviešu.

Pašu spēkiem iekoptie lauki, būvētā dzīvojamā māja ar vienpadsmit istabām, lai katram bērnam būtu sava, dzīvojamās telpas vecākiem, virtuve un saimes istaba nu kalpo „kolektīvajam labumam”. Mājās izvietojies sovhoza filiāles kantoris.

Kara beigu posmā, dodoties no „Kanneniekkiem” bēgļu gaitās uz Vāciju, ostā iejūgā atstātie zirgi, kuri godam kalpojuši ģimenes pārticības vairošanai, simboliski iezīmēja Latvijas saimnieciskā pagrimuma sākumu, godā turēto ideālu aizvietošanu ar padomju ideoloģijas uzspiesto vērtību mērauklu, par ko Kreicbergi pārliecinās jau pirmajā dienā pēc atgriešanās no Vācijas. Pēc vienas savās mājās izgulētās nakts atsākas kādreiz turīgās, pagastā cienījamās ģimenes sen aizmirstās gājēju gaitas, kad patvērums un jumts virs galvas meklējams svešās mājās:

Zienu vēl vecāki pavada kaimiņos Purviņos un 1946. gada pavasarī ierodas Andžās. Viena daļa šīs un vēl citas mājas ieskaitītas sovhoza rindā, kur par darbu maksāja naudā (Bērziņa 2002b, 18).

Jaunības sapņi izsapņoti. Četrdesmit hektāru zeme, kuru bija paredzēts mantot vecākajam dēlam – jaunākajiem dota laba izglītība, kas nodrošina cienījamus amatus, – tagad pasludināta par sociālistisko īpašumu.

No jaunās varas visžēlīgi tiek piešķirts kāds eksistences nodrošināšanas mazumiņš:

Tēvam paliek 58 gadi, mātei – 57 gadi. Sāk dzīvi atkal no nulles. Līdaks* atdod vienu govī, bērniem** ir otra – atstātā. Radi [iedod] divus sivēnus. [Padomju saimniecība] piešķir 700 kvadrātmetrus zemi. Māte atvedusi no Vācijas labas kāļu, galda bietes un citas sēklas. Tās iesēj dobēs arī priekš saimniecības dārziem. Ganības pietiek. Iestāda kartupeļus. Pirmā vasara grūtāka, pēc tam jau viss uzlabojas.

Pārvaldnieks izrādās saprotošs cilvēks, pie kulšanas kviešus un rudzus atstāj arī priekš bērniem graudus maizei, pagasta valde [bērniem] piešķir skolā brīvas pusdienas (Bērziņa 2002b, 19).

Šķiet, dzīve varētu normalizēties, ja samierinās ar jauno laiku spēles noteikumiem:

Brālis Rūdis pārnāk no gūsta, dabū darbu Saldus skolā. Māsa Austra – Saldū grāmatvede, mazais Visvaldis – vēl skolā. Tēvs labi saprotas ar priekšniecību. Šķēdes direktors Briedis un agronoms – Krievijas latvieši, sievas krievietes (Bērziņa 2002b, 19).

No dzimtas vēstures nav izsvītrojami pagātnes notikumi, kuri nākuši gaismā arī jaunizveidotā kolhoza priekšniecei. Netiek aizmirsti tēva „grēki” vien tikai tā iemesla dēļ, ka bijis pagasta vecākais, kur nu vēl dēli leģionāri:

---

* Līdaks – jaunsaimnieks, kuram ceļā uz Vāciju tika atstātas Kreicbergu ģimenes mantas.

** Bērni – izvesto radnieku bērni, kuru aprūpi uzņēmas Kreicbergu vecāki.

Ar 1950. gadu Gaiķu mājas no sovhoza noņem, iekļauj kolhozā. Kolhoza priekšniece, kara laikā – plintniece, mīl labi iedzert, šķīsta komuniste, mūs ar tēvu ieskaita kulakos, un neļauj uzņemt mūs kolhozā. Ar 1951. gada pavasari, mums telpas jāatbrīvo (Bērziņa 2002b, 19).

Kārtējo reizi jākravā ceļa somas. Lauku ļaudīm jāpielāgojas neierastākam dzīvesveidam:

Brāļa Valda sieva var mums atbrīvot Saldū mazu dzīvoklīti un kūtiņu govij. Tēvs sarunājis Kalnsētas tehnikumā darbu kā saimniecības amatnieks. Direktors – tur strādā paziņa no Šķēdes vadības. Bijušais veterinārārsts Jānītis. Arī Krievijas latvietis. (..) Vasarās tēvs ar mašīnu sapļauj Zvārdes pologonā sienu visai saimniecībai un strādnieku govīm (Bērziņa 2002b, 19).

Milda Marija par saviem vecākiem un tuvākajiem radu rakstiem vēl piebilst:

Bērni* izauguši, savos darbos, dzīvot varētu, vienīgi gadi un veselība liek sevi manīt. 1958. gadā tēvs aiziet pensijā, un 1959. gadā janvārī mirst ar aknu vēzi. Apglabājam Saldus pilsētas kapsētā. Māte vēl nodzīvo 18 gadus un tēvam pievienojas 1977. gada oktobrī.

No saviem dēliem [vecāki pēc kara] sagaida tikai skolotāju Rūdi. Valdis pazudis bez vēsts kara laikā, Roberts mirst Vācijā 1952. gadā. Znots Bērziņš Austrālijā 1994. gada oktobrī. Fricis 1969. gadā Rīgā. Visvaldis 1997. gadā Saldū.

No vecāku [bērniem] šodien, tas ir, 2002. gada 28. februārī, mēs, īstie bērni: es, Milda dz. 1913. gada martā, māsa Austra – 1924. gada decembrī, brālis Rūdis Kārlis – 1921. gada oktobrī.

(..) Mazbērni kopā astoņi un mazmazbērni kopā divpadsmit (Bērziņa 2002b, 20).

Lai nu kā, bet Saldus kļūst par turpmāko cieši sieto mezglu, kas satur kopā dzimtu, ļauj tai sakuplot, dod patvērumu un it sevišķi sniedz veldzi K. R. Kreicberga radošajām izpaušmēm kora mākslā daudzu gadu desmitu garumā:

Saldū dzīvo abas manas māšas. Es katru mēnesi aizbraucu pie viņām viesos. Saldū visu laiku esmu bijis ar dziedāšanu saistīts. Visa mana dzīve no četrdesmit sestā gada līdz šodienai ir ar Saldu saistīta (Medveckis 2004a, 60), tā pirms vairākiem gadiem teicis pats K. R. Kreicbergs.

---

* Jāņa un Annas Kreicbergu bērni.

1.8. „Tēvu zeme man ir Saldus” (K. R. Kreicbergs)

Savu atgriešanās stāstu pēc filtrācijas nometņu epopejas 1946. gadā Kreicbergs sāk ar tā brīža īsu reālās īstenības ieskici, piebilstot par „Kannenieku” nožēlojamo stāvokli mūsdienās:

Mūsu saimniecībā jau bija iemeties kolhozs. Tagad man tās, tādas nolaistas, ir atdotas atpakaļ. Nu, kad atbraucu atpakaļ, vecāki bija pārcēlušies pie radiem, to bērnus audzināja, jo radi bija apcietināti. Tā nu tēvs strādāja sovhozā, māte pa mājām. Māsa arī strādāja sovhozā (Medveckis 2004a, 51).

Pēckara skolās bija jūtams skolotāju trūkums. Iepriekšējo pirmskara gadu skolotāju sagatavošanas politika bija ar zināmu ievirzi, lai skolās būtu vairāk vīriešu. Pašsaprotami, ka daudzi skolotāji spēka gados palika kara laukā vai arī, kā liecina kaut vai skolotāju institūtu absolventu izdoto grāmatu (piem., Ansons, Avots 1978; Skolotāju institūts 1998) liecības, bija spiesti dzīvot Rietumos emigrācijā, tāpat izsūtījumā Sibīrijas plašumos vai Gulaga nometnēs (par to Burijs 2007*).

Lai aizpildītu trūkstošo skolotāju rindas, kā likās, varētu būt noderīgi arī tie skolotāji, kuri netika uzskatīti par īstajiem „kara noziedzniekiem” pēc padomju iestāžu kritērijiem salīdzinājumā, piemēram, ar tiem, kas leģionā bija iestājušies brīvprātīgi kara pirmajos gados. Par labu esam ar tīriem papīriem tika atzīts skolotājs, arī bijušais „rechnungsfirers”, K. R. Kreicbergs:

Saldus pamatskolā tūlīt augusta beigās vajadzēja skolotāju. Viena māsa man bija Saldū, tai bija dzīvoklis. Brāļa sieva arī tur, viņai arī bija dzīvoklis. Brālis bija pazudis. Tā nu tur es apmetos dzīvot, Saldus pamatskolā mani paņēma par matemātikas un vēstures skolotāju, un man bija brīvlaišana. Visi dokumenti kārtībā (Medveckis 2004a, 51).

Arī Saldus vidusskolā bija jūtams skolotāju trūkums. Kreicbergs, vispirms aicināts par skolas kora diriģentu 1946. gadā, pēc gada saņem arī piedāvājumu mācīt ģeogrāfiju:

Saldus vidusskolā vajadzēja dziedāšanas skolotāju, es paņēmu tūlīt kori. Četrdesmit sestā gada rudenī sāku strādāt par kora diriģentu.

Tad vajadzēja ģeogrāfijas skolotāju, un es iestājos ģeogrāfijas fakultātē neklātienē*. Četrdesmit septītajā, astotajā gadā sāku mācīt vidusskolā ģeogrāfiju. Man Padomju Savienības ģeogrāfija bija jāmāca. Pats iemācījos mājās. Te atkal tāds humors – es mācu

---

* Lai gan Aijas Burijs sastādītajā izdevumā apkopota informācija par Liepājas novada politiski represētajiem (par citiem novadiem tāda veida apkopojums nav pieejams), taču pēc līdzības var pieļaut, ka ikvienā Latvijas novadā situācija bija līdzīga.

* Domāta Latvijas Valsts pedagoģiskā un skolotāju institūta ģeogrāfijas neklātienes nodaļa, kuru pēc apmēram viena nostudēta gada nākas pamest.

ģeogrāfiju, ik pa laikam nāk kāds no partijas pilsētas komitejas paklausīties. Man taisni par Sibīriju ir temats, par Sibīrijas tautām. Es biju izlasījis vecā ģeogrāfijas grāmatā, kas izdota cara laikā vai Ulmaņa laikā, ka Sibīrijas tautām nav augsts attīstības līmenis, un gribēju tā pozitīvi pateikt par krieviem. Pēc stundas tā, kas klausījās, teica: „Biedri Kreicberg, visas Sibīrijas tautas bija ļoti labā attīstības līmenī. Tur šādi tādi trūkumi bija, bet kā jūs saviem audzēkņiem varējāt stāstīt... arī cara laikā viņiem bija labs intelīģences līmenis. Jūs nedrīkstat stāstīt, ka viņi bija uz zema intelīģences līmeņa.” Es jau gribēju labi – teikt, ka krievi tur ienesa kultūru (Medveckis 2004a, 52).

Padomju ideologu rūpes par „kadru tīrību”, diktētas no Maskavas, vistiešākā veidā personīgi skāra arī skolotāju un Kuldīgas apriņķa izcilāko kordiriģentu Kārli Kreicbergu. 1948. gada pavasarī viņam tika uzteikts darbs, bet radošie panākumi koru vadībā laikam jau bija izšķirošais faktors, jo rudenī viņš tika atjaunots darbā.

Šos laikus spilgti raksturo Saldus vidusskolas skolotāja, Kreicberga toreizējā skolniece Aina savās atmiņās:

Es atnāku, lauku meitene, no Pampāļu skolas uz Saldus vidusskolu un esmu klasē, kur bija trīsdesmit skolnieki, milzīgs skaits. Bet meitenes saka, ka ļoti jauns un smuks ir dziedāšanas skolotājs un viņš mācīšot mums arī ģeogrāfiju. Un tā kā man bija ģeogrāfija ļoti patīkams priekšmets, tad mēs tā gaidījām skolotāju. Nu, tieši to es nevaru pateikt, kā mēs tur pirmo reizi satikāmies, bet balsu pārbaude bija, lai dziedātu korī. Jo tomēr jau nedziedāja visas korī.

Un ko es varu teikt par repertuāru? Mēs taču toreiz dziedājām „Gaismas pili”! Bet bija jādzied arī nodevas. Kad mēs gājām uz valsts svētkiem, tad bija jādzied arī dažas tādas dziesmas. Mēs visu ko mākam! Un šodien arī – sataisiet kori no bijušajiem, un mēs visu nodziedāsim (Saruna 2007a).

Saldus vidusskolas periods K. R. Kreicberga radošajā biogrāfijā bija būtisks pavērsiens, kas ļāva apjaust savu varēšanu:

Četrdesmit septītajā gadā mums jau bija jauktais koris. Vidusskolā tad jau bija divpadsmitās klases un pāraudži. Man vienpadsmitā, divpadsmitā klasē bija divdesmit vienu, divdesmit divus gadus veci skolēni. Tā kā tagad studenti. Jauktais koris bija, kādi septiņdesmit cilvēki. Kādi trīsdesmit puikas bija, meitenes četrdesmit. Un tūlīt četrdesmit astotā gada dziesmu svētki, pirmie padomju laikā. Saldus vidusskolas koris Kuldīgas apriņķī dabūja pirmo vietu. Braucām uz Rīgu. Pat konservatorijā dziesmu karos piedalījāmies. Četrdesmit deviņtajā gadā atkal Kuldīgas apriņķī dabūjām pirmo vietu.

Un tad es sāku sapņot, ka man vajadzētu par kora diriģentu mācīties (Medveckis 2004a, 52).

Pirmā titulētā kora dalībnieces atceras gan dziedāšanu Rīgā Esplanādē, gan mēģinājumus, gan tērpu gādāšanu, kas parāda tautas gara mantu turēšanu godā, mantotu vēl no iepriekšējām paaudzēm:

...mēs braucām vaļējās mašīnās. Smagajās mašīnās. Dziesmu svētkos četrdesmit astotā gadā nebija īstas gulēšanas, bija tikai salmi. Rīgā mums bija ierādīta telpa, kur bija salmi. Un tomēr mēs tur bijām. Un kaut kas uz tiem salmiem sedzams bija jāaiznes līdzi, ēdamais bija jāpaņem līdzi, jo itin nekā nevarēja nopirkt. Nebija arī, par ko pirkt, bet nebija jau arī, kur pirkt. Un tautas tērps arī bija jāstiepj. Un pēc tiem Dziesmu svētkiem, es tik atceros, tik ārkārtīgi smags man likās... turp braucot, man nelikās tas koferis tik smags. Kaut gan es biju savu tiesu apēdusi. Bet es biju laikam tomēr nodziedājusies ļoti, jo pirmie mēģinājumi sākās piecos no rīta. Ļoti karsta vasara bija. Vakaros bija jādejo un no rīta piecos jau bija jābūt mēģinājumā.

– Toreiz jau Esplanādē bija.

– Esplanāde, jā, bija, tālu jau nebija jāiet, bet no rīta bija jāceļas, lai var aiziet laikā.

– Redziet, kas ir! Šodien ir sadalīta uzmanība. Cilvēkiem ir iespējas. Mums tas bija kaut kas īpašs. Mēs bijām pirmie pēc kara dziesmu svētkos, kas tur bijām, un mums tie bija svētki, patiešām. Šodien, viens skatās tur, cits citur. Un par atbalstu vienkārši nebija runas. Brauca, kā katrs varēja, un ieradās tāpēc, ka nemaz citādi nevarēja. Te nu ir tas, ko skolotājs saka: Pienākums. Kad mēs beidzām Pampāļu skolu, tad mēs dziedājām izlaidumā, un tur bija tāda mūsu paša skolas direktora sacerēta dziesma, kurā bija tādi vārdi: „Darbs un pienākums ir svēts, viss ir darbs, kas skolā sēts (Saruna 2007a).

Šajā pašā sarunā pēckara paaudzes stāstījums par tautas tērpiem:

Katrā mājā tautastērpu nebija, bet jāsaka tā – inteliģences pārstāvjiem bija. Tiem, kas bija sabiedrībā redzami cilvēki, tiem bija. Visiem nebija. Manai māmiņai tajos dziesmu svētkos bija tāds stilizēts tautas tērps, kādu es negribēju vilkt mugurā. Man bija jāmeklē autentisks, un tad es dabūju īstu. Jo pirmās Latvijas laikā tad tā neskatījās uz to, lai būtu noteikts kāda novada tērps.

– Pampāļos bija visām kora dziedātājām Pampāļu tautas tērps. Manai mātei kā jaunsaimniecei tautas tērpa nebija, tāpēc man bija jāaizlienē. Mana tante teica: „Es tev, meit, došu savu tērpu par labu dziedāšanu. Bet es jau neaizgāju pie viņas, bet aizgāju pasaulē.

– Un vidusskolā izlaidumā meitenes arī sagērbās tautas tērpos, jo tās formas jau toreiz nebija un vienotu apģērbu arī nevarēja sagādāt.

– Mūsu vecākiem tie tautas tērpi bija svētkiem, piemēram, piecpadsmitā maijā!

– Astoņpadsmitais novembris! Jāņos... (Saruna 2007a).

K. R. Kreicberga dzīve ir divdesmitā gadsimta tautas traģēdiju un diženuma apliecinājuma caurausta. Viņa dzīvesstāstā cieši ievijas laikmeta zīmes, un personīgais, dziļi intīmais nav šķirams no tautas likteņa. Nu jau sešdesmit gadu garumā nesaraujamām saitēm viņu saista kopdzīve ar Ilgu, dzimušu Fridrichsoni*, kuru iepazinis kā Saldus vidusskolas skolnieci, koristi. Ne tikai savstarpējām simpātijām, bet arī abu dzimtu gara radniecībai droši vien bija sava loma, liekot pamatus jaunajai ģimenei, un tie, balstīti uz kopīgām vērtībām, izrādījās gana stipri, lai spītētu represijām, saglabātu jaunības ideālus.

Arī represiju gaisotne ir atmiņu neatņemama sastāvdaļa, ko līdz ar jauniešu jūsmu par vidusskolas gadiem nav izdzēsuši citi iespaidi vairāk nekā piecdesmit gadu garumā, ko sarunā piemin Kreicberga skolnieces Aina un Mirdza, viena otru papildinot:

Paldies par to, ka jūs bijāt tik jauks tad, kad mēs vēl bijām tik jaunas! Mēs ar viņu bijām kopā, kad bijām ļoti jaunas – no piecpadsmit līdz divdesmit. Es gribu pateikt vēl vienu lietu, ka skolotājs Kreicbergs bija augstas profesionalitātes. Tādu nav mazums, bet viņam kopā ar to vēl bija izteikta cilvēcība. Viņš bija drosmīgs ļoti. Redziet, kas notika. Mūsu klasē nomira divi puikas – viens četrdesmit devītā gada ziemā, viens piecdesmitā gada ziemā. Skolotājs Kreicbergs atrada laiku mācīt mums dziedāt, lai mēs varētu tos puikas izvadīt. Tas vēl nebija viss. Mēs mācījāmies to, ko drīkstēja dziedāt, un mēs mācījāmies arī „Tur, augšā, aiz zvaigznēm”. Jūs iedomājaties, kā viņš riskēja tanī laikā! Ka mēs kapos dziedājām „Augšā, aiz zvaigznēm”! Nu, mīļie... es domāju, ka tikai tāpēc, ka viņš bija tik ļoti vajadzīgs apriņķī, ka diezin vai kāds viņu par to spīdzināja. Mūsu klases audzinātāja, piemēram, tajās bērēs nemaz nepiedalījās. Viņai tas laikam bija tik nesvarīgi. Bet viņš taču bija. Un mēs braucām uz Utēniem toreiz vaļējās mašīnās. Citu jau nebija satiksmes līdzekļu. Ziemā. Šoferis, mājās braucot, bija piedzēries. Un viens no mūsu puikām stāvēja ārpusē pie durvīm tai mašīnai, lai tas šoferis nenobrauktu no ceļa. Un viņš toreiz stāstīja anekdoti, ko var stāstīt arī tagad. Kā klājas vecam vīram, kad viņš apprec jaunu sievu? Jūs esat aizmirsis, bet man tas ir palicis prātā!

– Mēs jau piedzīvojām arī izvešanas... ienāca tur direktorei līdzī vīri klasē. Mēs visi piecēlamies kājās kā štiki, meitenes jau pamirušas, kāda tur sāk raudāt – nezina jau, kuru tad sauks ārā.

– Tā skolotājam personiska lieta – viņš apprecēja skolnieci, kuru bija jāved prom! Viņš viņu izglāba! Tā bija Ilga. Ilga palika neizvesta (Saruna 2007a).

---

* Ilgas Kreicbergas (dzim. Fridrichsone) dzīvesstāsta fragmenti un atmiņas ievietotas nodaļā „Ģimenes acīm: Ilgas Kreicbergas dzīvesstāsts – variācija par Kārli Rūdolfu Kreicbergu un viņa laiku”.

Nav brīnums, ka Saldus Kreicbergiem ir ne tikai tēvzeme, bet arī jaunu dienu zeme, kurā sācies divu jaunu cilvēku kopīgais dzīves gājums, kurš sakrita ar kārtējo tautas traģēdijas dienu notikumiem:

Četrdesmit devītā gadā divdesmit piektajā martā bija izvešana. Es biju skolotājs. No rīta ienāk sarkanarmietis un vēl kāds vietējais un izsauc pa klasēm. Izsauc arī manas nākamās sievas uzvārdu – Frīdrihsons Kārlis. Skolas direktors bija gleznotājs Ventiņš, viņš saka: „Te tāda mums nav.” Nu, ja nav, nav. Izsauc vēl kādu. Dažu paņem. Manai nākamai sievietai – tad viņa man bija tikai iecerēta – māti no laukiem paņem un aizved uz Saldus staciju. Un iznāk tā savādi – viņa raud, raud, tik briesmīgi raud, ka viņu pēc pus dienas atlaiž. Viņa aizbrauc mājās, bet pēc divām dienām atkal viņu paņem ciet un aizsūta. Ko tad otrreiz gāja mājās?! Būtu bēgusi uz Rīgu!

Tad mēs – manai līgavai bija deviņpadsmit gadu, es jau tāds vecāks puika, divdesmit pirmajā gadā dzimis – tūlīt apprecējāties. Domājām, ja mainīs uzvārdu, tad nesameklēs. Kas tad tajā laikā zināja, kā būs. Tagad jau mēs zinām –, kas pabēga, tos vairs nemeklēja. Reti kādu meklēja. Apprecējāties, bet uz dzimtsarakstu nodaļu nevarējām iet. Manai mātai tur strādāja pazīstama sekretāre, kas izdod apliecības. Māsa aizgāja, parakstījās par manu sievu, par mani, ka esam noslēguši laulību. Tā ka tie faktiski ir viltoti dokumenti. Tie nav mūsu paraksti. Tomēr dzīvojam laimīgi (Medveckis 2004a, 54).

Saldus vidusskolas kora diriģents, skolēnu respektētais, dažbrīd par lēnīgumu meiteņu aizmuguriski pazobotais K. R. Kreicbergs kādu brīdi ir spiests no Saldus atvadīties un kopā ar jauno sievu Ilgu doties uz Rīgu. Divu mūža mīlestību – dzīvesbiedres un kora mākslas – vārdā. Pirmkārt, lai būtu tālāk no ļaužu valodām un nedraugu acīm, otrkārt, oficiāli paziņojot par apņemšanos uzsākt kordiriģēšanas studijas konservatorijā Rīgā.

1.9. Rīgas torņa galiņā

No visiem dzīves posmiem Rīga nav atstājusi gaišākos iespaidus. Skanīgākas ir bijušas Gaiķu un Saldus laika lakstīgalas, bet ne tā, kura tautas dziesmā „Rīgas torņa galiņā”...

Rīga nedaudz iepazīta kara laikā, kad varēja apmeklēt koncertus, klausīties operu, cerībā attālināt iesaukšanu dienestā, laikā, kad galvenās rūpes bija pašam par sevi.

Tagad puīša dzīve beigusies. Pašam vēlme studēt konservatorijā, un arī dzīvesbiedrei Ilgai izglītošanās alkas nav mazākas. Tās jāsalāgo ar izdzīvošanas prasmēm īrētos mitekļos, pašiem rūpējoties arī par iztiku.

Kreicberga apņemībai uzsākt studijas radās zināmi apgrūtinājumi. Kara laikā bija pazaudēts Jelgavas Valsts skolotāju institūta diploms. Kā iegūtās izglītības apliecinājums

noder triju personu liecība, ka institūts ir sekmīgi absolvēts. Divi no galvotājiem ir jau zināmie bijušie Kreicberga skolotāji Kārlis Baltgailis un Jēkabs Mediņš. Tā ir formālā puse, taču jākārto arī iestājpārbaudījumi:

Es noskaidroju, ka, lai tiktu konservatorijā, man jāiemācās kādi pāris gabali klavierēm. Tur, kur es dzīvoju, man pretī bija pamatskola. Tolaik elektrību ieslēdza četros no rīta, un tad katru rītu no četriem līdz sešiem es gāju klavieres spēlēt. Kaut kā jau ielauzos. Vēl gāju uz privāttundām pie man pazīstamās Albiņas. Viņa ir zināma muzikoloģe. Un tā es tai konservatorijā visus pārbaudījumus izturēju (Medveckis 2004a, 54).

Par K. R. Kreicberga mērķtiecību liecina fakts, ka, vēl Saldū būdams, viņš mūzikas skolā teorijas grupā papildinājis savas zināšanas un pilnveidojis izpratni par nošu rakstniansēm, tāpat trenējies klavierspēlē, ko Jelgavas periodā pienācīgi nebija apguvis, tāpat kā nebija izmantojis iespēju izkopt vokālos dotumus (Kreicbergs 2011, 7).

Apņēmība, sevis pilnveidošanas darbs pavēra jaunu ceļu mūzikas aicinājumam – augstākā līmeņa kordirigēšanas studijām, kuras mijās ar sadzīviskām neērtībām un atbildību par ģimeni, gādājot iztiku:

Tajā rudenī mani uzņēma konservatorijā, bet, tā kā man bija sieva, tad jāgādā arī par sievu. Tūlīt dabūju darbu kādā pamatskolā Pārdaugavā par dziedāšanas skolotāju. Bet kur dzīvot? Ja es būtu viens, tad studentu kopmītnē, bet pa diviem gadus divus nodzīvojām Zaķusalā. Ar kuģīti braukājām, pa ledu esam gājuši. Pēc tam divus gadus nodzīvojām vēl citā vietā, tad vienu gadu pie radiem.

To piecu gadu laikā es visu laiku par skolotāju strādāju. Viņa beidza vidusskolu Rīgā, tad iestājās pedagoģiskajā klasē un beidza arī to. Pēc tam strādāja par skolotāju. Kad viņa beidza pedagoģisko klasi, viņai samaksāja divtūkstoš rubļu darba naudu, un tad viņa bija tik laba, ka uzdāvināja man klavieres, lai es mājās varu spēlēt un, kā saka, kaimiņus traucēt. Es Rīgā strādāju gan tai pamatskolā, gan divus gadus arī 2. vidusskolā par dziedāšanas skolotāju. Tur vadīju jaukto kori, meiteņu kori, tai pašā laikā vēl vienu medicīnas māsu kori. Pēdējo gadu paņēmu brīvu, lai varētu beigt konservatoriju.

Par korjiem runājot, Jaunjelgavā jau biju par virsdiriģentu piecdesmitajā gadā, jo skaitījos pieredzējis (Medveckis 2004a, 55).

Nemitīgais prasīgums pret sevi kārtējo reizi pavīd K. R. Kreicberga atziņā:

Šī mana nemierīgā dzīve neļāva man ar visu sirdi nodoties studijām, un 1954. gadā beidzu konservatoriju ar daudz trūkumiem mūzikas, kora diriģenta sagatavoībā (Kreicbergs 2011, 8).

Tomēr būtu lieti piebilst, ka par virsdiriģentu nekļuva kurš katrs, vēl jo vairāk apstākļos, kad biogrāfijā bija ierakstītas leģionāra gaitas. Acīmredzot noteicošais bija

varēšana un muzikalitāte. Protams, varēja vēlēties, lai studiju laikā diriģēšana būtu apgūta sistēmiski un sistemātiski, tomēr nevajadzētu vainu uzņemt vienīgi tikai pašam. Viņa paša stāstītais atklāj, ka konservatorijā mainījās kordiriģēšanas nodaļas mācību spēki, bija izveidojies dažādu diriģēšanas rokrakstu sajaukums:

Nu, par konservatoriju... Man ir pluss, kāpēc es beidzu konservatoriju, kaut manā diriģēšanas mākā bija pietiekami daudz nepilnību. Piecos gados bija seši pedagogi. Padomā! Es atzīstu ļoti, ka pedagogs var daudz ko izaudzināt individuālajos priekšmetos. Pirmajā gadā bija Līcītis, komponists. Tad to kopā ar Graudiņu aizveda... Piecdesmitā gada sākumā uz Sibīriju. Tad bija Mednis Harlds (par Haraldu Medni un minēto notikumu sīkāk sk. Baltakmens, Gilba 2006). To pēc pus gada noņēma nost, jo viņš ar savu vīru kori, kādreiz „Dziedonis” viņam bija, vienā Vidzemes baznīcā bija dziedājis „Svētceļņiekus”. Tāpat aizgājis ekskursijā – nu, nostāsimies, vīri, nodziedāsim! „Svētceļņieku kori”, Vāgnera. To kāds pateica čekai*, un noņēma no konservatorijas nost. Tad bija Jēkabs Mediņš pus gadu kā rektors. Kad viņš vairs rektors nebija, tad viņš nevadīja vairs mūs. Tas jau ir divos gados trīs pedagogi. Tad tāds Klemenss Mediņš. Vidējs mūziķis. Tad mēs to negribējām. Jo viņš bija mūsu līmenī tikai. Vislabākais tad bija Bašs. Ļoti labs mūziķis. Un tas mani riktīgi sāka mācīt. Jo es biju tāds izdarīgs pašdarbnieks. Zin', vairāk mētāties ar rokām un tā tikai. Un viņš teica: „Nu tad iesim tā, Kreicberg, vajadzētu klasiski pamācīties!” Liek mani pie sienas, kā es arī liku vēlāk diriģēt, lai žesti būtu, attālums, viss tas. Un es jau biju iedomājies: „Nu ko tad, es jau te biju virsdiriģents, kori man bija!”

Man beidzamajā gadā bij vēl citi pedagogi bijuši. Teodors Kalniņš bija beidzamajā gadā. Bet Teodoram Kalniņam nebija laika. Viņš tikai atnāca. „Nu tad to, labi.” Tas tikai par izteiksmi. Rādi, kā tik tu gribi! (Saruna 2006a).

K. R. Kreicberga Rīgas perioda bilance nav sarēķināma kā uzdevums grāmatvedības lietās, taču viņš ir kļuvis pazīstams kordiriģentu vidē, bijušie skolotāji kļuvuši par radošās sadarbības partneriem, ir iegūta izglītība un pilnveidota diriģēšanas meistarība, radošajā biogrāfijā ierakstāma skolotāja prakse un skolu koru diriģenta pieredze darbā ar sastāva ziņā dažādiem skolēnu koriem.

1.10. Liepājnieks es esmu pēc pieraksta

Ja reiz sirds ir tēvzemē – Saldū, tad kas ir Liepāja? Pats K. R. Kreicbergs ar sev raksturīgu humoru skaidro, runājot arī par pavisam nopietnām lietām:

---

* Čeka – atvasinājums no krievu valodas abreviatūras, ar to saprotot Valsts drošības komiteju.

Es dalu šos trīs jēdzienus – darba vieta, dzīves vieta un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme, un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši, ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man nebūtu krāsns jākurina. Bet labi vien ir. Ir ar ko nodarboties (Medveckis 2004a, 60).

Šie vārdi teikti 2004. gadā, teju vai zīmīgā jubilejā – pagājuši piecdesmit gadi, kopš K. R. Kreicbergs 1954. gadā ieradās Liepājā:

Pienāca piecdesmit ceturtais gads. Kur Rīgā palikt? Darba nav, dzīvokļa nav. Atbrauca Valdis Vikmanis no Liepājas. Es jau nemaz viņu nebiju redzējis, zināju tikai diriģentu Dreimani. Viņam vajagot skolotāju vīrieti diriģentu nodaļā, tādu, kas varētu arī arodbiedrību vadīt. Viņš noskatās – es jau tā vairāk gados nāku. Neesmu vairs puiselis. Vai esmu ar mieru? Jā! Parakstīju līgumu. No piecdesmit ceturta gada augusta es skaitījos Emīla Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolas skolotājs, arodbiedrības priekšnieks, nodaļas vadītājs. Visi amati (Medveckis 2004a, 60).

Kādā sarunā par savu kolēģi Valdis Vikmanis atceras Kreicberga angažēšanu:

Tur jau nu būs diezgan švaki, jo es neesmu vēsturnieks. Un pat savu biogrāfiju lāga nezinu. Es pat nezinu, kurā gadā mēs ar Kārli Kreicbergu sākām kopā strādāt. Es tā visu to darbību zinu... Ir tāds Grudulis. Viņš bija ministra vietnieks arī savā laikā. (..) Es tā atceros, ka viņš ieteica, ka Kārlis būtu noderīgs Liepājai. Un tādā sakarībā mēs sākām. Bet, kurā gadā tas bija, es nemaz nezinu.

Tā[tikšanās] bija ļoti oficiāla. Es lāga neatceros vairāk. Nu, kā jau visās vietās, nu, tā kā uz tirgošanas. Uz sadali. Te ir prece – tas ir konservatorijas absolvents.

Man nav arī tā spilgti palicis pats tas sadalīšanas moments prāta. Un tādā sakarībā, tāpat viņš tika norīkots, lai strādātu pie mums. Un es domāju, ka visa tā biogrāfija (...) viņš jau mācēs labāk atstāstīt. Viņam diezgan raiba bija biogrāfija (Saruna 2006c; sarunas īsināts teksts iekļauts arī turpmākajā nodaļā „Valdis Vikmanis – Kreicberga laikabiedrs: savā patībā un darba gaitu kopsolī”).

Par darba pirmsākumiem mūzikas skolā Kreicbergs ir lakonisks:

Mācīju diriģēšanu, teoriju, harmoniju, aranžēšanu, solfedžo; biju arodbiedrības priekšnieks, [kordiriģēšanas] nodaļas vadītājs, pretaizsardzības vadītāja vietnieks; vadīju vairākus korus (Kreicbergs 2011, 8).

Darbs paralēli ar vairākiem koriem, pedagoga ikdiena un ģimenes dzīve, kā arī sabiedriskā dzīve savijusies nedalāmā vienībā. Paša atmiņās gan dominē kori, salīdzinoši mazāk tiek runāts par ģimeni vai citām radošām izpausmēm, tikai kā garāmejot pieminot:

Kordiriģentu nodaļā mums bija pie simts audzēkņu, ieskaitot neklātieni (Medveckis 2004a, 55).

Sava priekšvēsture ir arī notikumiem, kuri ievirzījās tā, ka tagadējās Liepājas Universitātes ļaudis K. R. Kreicbergu sauc par savējo, savukārt Kreicbergs par savējo dēvē universitātes priekštecī Liepājas Pedagoģisko institūtu, pieminot to vienkārši – institūts:

Reizē ar mani konservatorijas kordirigentu nodaļu beidza Zenta Minde. Viņa bija liepājniece. Tikko nodibināja institūtu, viņa tur kļuva par Mūzikas katedras vadītāju un mani kā laba draudzene aicināja strādāt. Viena klasīte institūtā bija ar mūzikas novirzienu, un tai vajadzēja teoriju mācīt, solfedžo mācīt. Klavieres es nevarēju mācīt. To es pats zināju. Diriģēšana drusku bija. Nu, un tā es sāku strādāt.

Pati Minde tūlīt nodibināja jaukto kori. Jauktais koris tika dibināts skolotāju institūtā piecdesmit ceturtā gada rudenī. Divus gadus viņa to vadīja, bet koristiem nepatika – vai nu viņa bija par maigu, vai ne par maigu, varbūt nebija tas ķēriens. Tad sarunāja mani. Man jau tai laikā bija citi kori – mākslas skolā un kur tur vēl. Es biju virsdiriģents Aizputē, Priekulē un citur. No piecdesmit sestā gada es pārņēmu institūta jaukto kori. Piecdesmit astotajā gadā notika Baltijas republiku 2. studentu svētki. Es ar savu jaukto kori, kurā bija simt divdesmit dalībnieku, piedalījos šajos svētkos. Man bija desmit tenori – Ivars Virga, Gunārs Petris, Edvīns Tauriņš, rakstnieks, pasniedzējs Bušenieks, Ēriks Kudums. Daudzi pasniedzēji bija kādreizējie mani koristi.

Tajos studentu svētkos Rīgā notika arī humors. Dzīvojam kopmītnē kādā krievu skolā, kas bija tikko atjaunota, izkrāsota. Meitenes augšstāvā, aktu zālē, puikas apakšējā stāvā, sporta zālē. Es pats tur negulēju. Pie radiem dzīvoju. Vienu rītu es aizeju, jābrauc uz mēģinājumu. Bet puikas paņēmuši ugunsdzēsēju šļūtenes, uzvilkuši tur augšā – tūlīt laidīs meitenēm ūdeni virsū. Pagriez vaļā, bet tās šļūtenes sakaltušas, un ūdens nāk visos stāvos pa visām malām. Šausmas! Kamēr šie aizgriez ciet, vietējais dežurants saka – jāsauc milicija. Bet puikas teikuši – pag, pag, lai direktore atnāk. Tikmēr gudro, ko darīt – visa trepju telpa nolijusi. Direktore atnāk un saka – jāsauc milicija. Tad nezina kurš no viņiem bija pateicis: „Nu, labi, labi. Mēs jau rājienu dabūsim, varbūt samaksāsim, bet padomājiet, ja būtu ugunsgrēks noticis. Direktore, jūs taču tagad nonāktu cietumā!” Viņa bija padomājusi un teikusi – pareizi. Ugunsgrēka gadījumā tās šļūtenes nebūtu darbojušās. Un tā studenti tika sveikā cauri, rektors tikai rājienus viņiem izteica. Pat nebija jāmaksā nekas.

Parasti studentu svētku nobeigumā bija balles, un tajā reizē balle bija Siguldā. Lai kolhozs varētu sagādāt mums ēšanu, tad bija pavasarī uz turieni jābrauc strādāt. Mūsu institūta puīši tur aizbrauca, kaut ko padarīja, un jūlija mēnesī Liepājas institūta korim bija bezmaz vai bagātākais galds – siers un alus bija. Dzīvojam teltīs. Tie bija interesantākie studentu svētki, kādi varēja būt. Pasniedzēji Bušenieks un Krūče – tie abi bija mani galvenie palīgi (Medveckis 2004a, 56).

Latvijas studentu koru vēsturē Kreicberga vārds arī ir ierakstīts tieši saistībā ar minētajiem notikumiem, tiesa gan diezgan akadēmiski ieturētā oficiālā tā laika stilā:

Liepājas Pedagoģiskā institūta jauktais koris.

Liepājas Pedagoģiskā institūta koris ir pats jaunākais starp Padomju Latvijas augstskolu koriem. Kori sāka organizēt 1954./1955. mācību gadā, kad Liepājā izveidoja pedagoģisko institūtu. Pirmajos gados institūta studentu skaits nebija liels, kas savukārt traucēja stabila kora rašanos. Tā kā institūta studentu skaits ar katru gadu pieaug, līdz ar to palielinās arī kora sastāvs.

Koris jau sniedzis priekšnesumu institūta sarīkojumos, piedalījies dziesmu dienās Liepājā. 1957. gada pavasarī, mākslinieciskās pašdarbības skatē Liepājā koris ierindojas trešajā vietā. Sākot 1957./1958. mācību gadu, ievērojami papildinās kora sastāvs. Patlaban korī ir vairāk nekā 130 dalībnieku, un tas ir viens no lielākajiem republikas studentu mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem. Sava enerģiskā diriģenta Kārļa Kreicberga vadībā koris rosīgi gatavo savu pirmo patstāvīgo atklāto koncertu (Porietis 1958, 112).

Pasaulē ir tā iekārtots, ka nav ļaunuma bez labuma. Sakarā ar izglītības politikas peripetijām, ko nereti iespaidoja nevis Latvijas izglītības funkcionāri, bet gan Maskavā pieņemti lēmumi, mainījās studiju programmu saturs, augstskolas profils. Ja tas nebūtu noticis, nebūtu radies arī diriģenta mūža lolojums sieviešu koris „Atbalss”.

Koris iznīka tāpēc, ka piecdesmit devītajā gadā likvidēja matemātikas fakultāti. Mūsu institūts pārgāja uz pamatskolas skolotāju specialitāti, un mēs palikām par meiteņu institūtu. Tāpēc piecdesmit devītā gada janvārī jauktajam korim notika beidzamais koncerts un es sāku strādāt ar jauno sieviešu kori „Atbalss”, tad gan tas tā vēl nesaucās. Piecdesmit devītajā gadā mēs gatavojāmies uz sieviešu koru salidojumu Smiltenē, un vakar* pagāja tieši četrdesmit pieci gadi, kopš „Atbalss” deva pirmo koncertu. Tātad piecdesmit devītā gada divdesmit devītajā martā „Atbalsij” bija pirmais koncerts (Medveckis 2004a, 56).

1.11. Koru virpuļos ierautais

Koru virpuļos ierautais diriģents, neizsīkstošas enerģijas pārpilns, raitā solī pārvietojās no mūzikas skolas uz pedagoģisko institūtu, kursēja uz Brocēniem un Saldu, apceļoja novada korus, sniedza konsultācijas, pildīja virsdiriģenta pienākumus un visu paspēja izdarīt.

Ir jāpiekrīt K. R. Kreicbergam, ka, salīdzinot ar laiku, kad tika nodibināts Gaiķu koris, gadu gaitā pilnveidojušās viņa prasmes un spējas.

---

* Intervija notika Liepājas Pedagoģijas akadēmijā, 2004. gada 30. martā.

Gandrīz līdz pat šodienai, es atzīstu, ka kaut vai par mazu milimetru, es tomēr tehnikas ziņā un dziesmas izpratnes ziņā nepārtraukti esmu audzis (Kreicbergs 2011, 8).

Līdz ar diriģenta izaugsmi skanīguma un mākslinieciskās varēšanas augstāko lidojumu sasniedza gan sieviešu koris „Atbalss”, gan vīru koris „Brocēni”, gan labā līmenī turējās Liepājas „Dziedonis”, skolotāju koris „Saldava”, arī kamerkoris, kuram nošu raksti nebija šķērslis un varēja ļauties smalkai muzicēšanai, kā arī visi citi kori, kuru priekšā nostājās diriģents K. R. Kreicbergs. Diriģenta pašrocīgi rakstītajā vadīto koru uzskaitījumā un nelielajos komentāros lasāms:

Pirmie kori: Gaiķu pamatskolas koris un Gaiķu pagasta Tautas nama jauktais koris ar 1941. gada rudenī. Jauktais koris sniedza koncertus pagasta sarīkojumos, baznīcā; piedalījās pagastu kopdziedāšanā Remtē, Jaunlutriņos un 1943. gada vasarā Kurzemes novada Dziesmu svētkos Liepājā (Mani kori 2006).

Par jaunā diriģenta varēšanu un kora sagatavotību liecina repertuārs, kurš tika apgūts, lai piedalītos dziesmu svētkos. Nošu burtnīcā (5. Dziesmu svētki), kas paredzēta koristiem, ir latviešu mūzikas pērles, kuras ne katram mūsdienu korim ir pa spēkam. Ja no piecpadsmit kora dziesmām, minam kaut vai J. Vītola „Gaismas pils” un „Beverīnas dziedonis”, J. Zālīša „Ceļš uz dzimteni”, P. Barisona „Latvijā”, A. Jurjāna „Tēvija”, E. Melngaiļa „Pūt, vējiņi!”, redzams augstais mākslinieciskais uzstādījums.

Turpinājumā par saviem koriem Kreicbergs raksta:

Ar 1946. gadu kori Saldus pamatskolā un Saldus vidusskolā. Vidusskolas koris 1948. gadā un 1949. gadā bija labākais Kuldīgas apriņķī. 1948. gadā koris piedalījās Dziesmu svētkos Rīgā.

1950. gads – Jaunjelgavas rajona koru virsdiriģents. 1950. gadā vadīju medicīnas darbinieku sieviešu kori Rīgā. No 1950. gada līdz 1954. gadam vadīju pārmaiņus 32. pamatskolas kori un Rīgas 2. vidusskolas meiteņu un jaukto kori.

Ar 1954. gadu sāku strādāt Liepājā. Šajā laikā – 1955. gadā biju Priekules un Aizputes rajonu koru virsdiriģents; vadīju Mākslas vidusskolas un Mūzikas vidusskolas jauktos korus, kā arī Pedagoģiskā institūta jaukto kori.

No 1958. gada līdz 2001. gadam vadīju Brocēnu vīru kori.

No 1959. gada līdz 1989. gadam Tautas* sieviešu kori „Atbalss”.

No 1967. gada līdz 1976. gadam Tautas vīru kori „Dziedonis” [Liepāja].

---

* Goda nosaukums „Tautas” kopš 1964. gada.

Sešdesmitajos, septiņdesmitajos gados vadīju gan Brocēnu sieviešu kori, gan jaukto kori „Baltija” [Liepāja] un Medicīnas darbinieku jaukto kori [Liepāja]. Vēl 70. gados vadīju Liepājas kultūras nama sieviešu kamerkori un Mūzikas vidusskolas meiteņu kori.

No 1965. gada līdz 1967. gadam vadīju Saldus kultūras nama kori „Varavīksne”. Piecus gadus – līdz 2003. gadam Saldus rajona skolotāju kori „Saldava”.

Deviņdesmito gadu beigās vairākus gadus vadīju vīru kori „Skrunda”. Daudzus gadus biju Saldus rajona koru virsdiriģents – līdz 2003. gadam (Mani kori 2006).

Tas nebūt nav pilnīgs koru uzskaitījums vai pārskats par diriģenta pienākumu pildīšanu, turklāt vēl darbs dažādās žūrijas komisijās koru skatēs vai vienkārši konsultāciju nodrošināšana rajonu koriem un diriģentiem.

K. R. Kreicbergs atzīst, ka vislielāko gandarījumu ir guvis no koriem, ar kuriem kaldinātas pirmās uzvaras skatēs, sākot ar Saldus vidusskolas kori un dižāko atzinību guvušo „Atbalsi”, kurš izcīnīja tik grūti sasniedzamo Tautas kora goda nosaukumu, kas toreiz bija pa spēkam vēl tikai vienam Latvijas sieviešu korim „Dzintars”.

Par kora pirmsākumiem un diriģentu K. R. Kreicbergu dažos intervijas fragmentos stāsta viena no pirmajām „Atbalss” dziedātājām, bijusī Liepājas Pedagoģijas akadēmijas rektore (2001.–2006. gads) asociētā profesore Gunta Smiltiece (Medveckis 2007a, 137, 174), toreiz studente un koriste:

Es iestājos Liepājas Pedagoģiskajā institūtā 1964. gadā un studēju līdz [19] 68. gadam. Tātad tā bija 60.gadu otrā puse, un visu studiju laiku es arī dziedāju mūsu korī. Tad, kad es iestājos, vēl nebija „Atbalss”. Bija koris, bija meitenes, bija Kreicbergs, bet nebija nosaukuma. Un, cik es atceros, tad tieši tie pirmie divi gadi bija ārkārtīgi sīva cīņa par Tautas kora nosaukumu. Nu, ja jūs atceraties, tad padomju laikā tas jau tā saucamajiem pašdarbniekiem bija augstā virsotne – iegūt Tautas kolektīva nosaukumu. Nu, un mēs to arī izcīnījām. Un tad bija jautājums par nosaukumu korim. Tieši Kreicberga priekšlikums bija „Atbalss”. Tur sākumā bija visādi citādi varianti: tur bija „Kaija” un „Banga”, un nezin kas tur vēl. Bet tad Kreicberga priekšlikums bija „Atbalss”. Tā ka var teikt, „Atbalss” – tas ir tikpat kā Kreicberga bērns izauklēts.

Par Kreicbergu kā par diriģentu. Diriģentam ir jābūt autoritātei, stingram. Kreicbergs tāds arī bija. Tātad ļoti stingrs un prasīgs. Mēs, kora meitenes, tolaik vēl ļoti jaunas būdamas, viņu vairāk uztvērām kā tādu ļoti stingru audzinātāju. Viņš vienmēr iestājās par lielu kora sastāvu. Atšķirībā no tagadējā „Atbalss”, kas ir tāds tuvu jau kamerkorim, Kreicbergam uz Dziesmu svētkiem bija tendence savākt vismaz simt meiteņu. Tad tur arī absolventes tika aicinātas.

Mēģinājumus vajadzēja apmeklēt. Mēģinājumos vajadzēja no visas sirds dziedāt, tur nevarēja sēdēt vai stāvēt un bakstīties. Un vajadzēja zināt savu balsi partiju. Bez Kreicberga ar kori strādāja arī viņa palīgi: bija Zenta Minde, bija Vilnis Kronbergs, bija Tamāra Strazdiņa. Viņi strādāja atsevišķi pa balsu grupām. Jāņem vērā, ka mēs jau lielākā daļa nebijām meitenes ar muzikālo izglītību. Tātad [palīgi] sagatavoja balsu materiālus, un Kreicbergs mūs ņēma tikai tad, kad vajadzēja sadziedāties. Es atceros, ka tolaik Dziesmu svētkiem bija milzīgi nopietna gatavošanās. Mūsu sīvākās pretinieces jau tolaik bija slavenais Cepīša vadītais sieviešu koris „Dzintars”. Tolaik jau mēs Latvijā bijām tikai divi Tautas sieviešu kori – mēs un „Dzintars”. Un tad bija tās mūžīgās cīņas. Nu, protams, ka mēs vienmēr bijām otrās. Un es domāju, ka Kreicbergs to ļoti pārdzīvoja. Kreicbergam bija arī savas mīļākās dziesmas, varēja just, ka tās viņam no sirds nāca. Un viena no tādām neapšaubāmi bija dziesma „Ieviņa”, Jāņa Ozoliņa mūzika. Tā bija veltīta kara beigām. Otrā pasaules kara beigām, kā vīri nāk mājās no kara. Un tā viņam bija tāda dziesma, ka, man šķiet, diriģējot viņam pat bija asaras acīs. Es nezinu, vai viņam bija kādas personiskas atmiņas, bet asaras bija acīs. Un es atceros, ka mēs toreiz kādos Dziesmu svētkos arī šo dziesmu kā obligāto lielajā aulā „dziesmu karā” dziedājām. Nu, tad varēja just, ka no Kreicberga emocionālais lādiņš kaut kā neapšaubāmi nāca uz mums, un mēs bijām pilnīgi līdz asarām. Tā bija tāda ļoti, ļoti emocionāla dziesma. Man liekas, būtībā viņš bija ļoti emocionāls cilvēks, bet, man arī šķiet, ka viņš to savu emocionalitāti īpaši neizpauca. (..)

Es nebiju tajā specialitātē, kur ar mūziku saistība. Viņš jau bija arī pasniedzējs studentiem, bet man personīgi ar viņu ārpus mēģinājumiem nebija tāda saskare, jo es mācījos filologos, pavisam citā fakultātē. Bet man viņš ir prātā kā pedagogs un prasīgs diriģents.

Nu, protams, neviens koris neiztiek bez tā saucamajiem saviesīgajiem pasākumiem. Toreiz mums kā meitenēm bija ļoti cieši kontakti ar vīru koriem: ar Jelgavu, ar Lauksaimniecības akadēmijas kori jeb, kā mēs toreiz teicām, la la lā vīriem, tad ar Rīgas Tehnisko universitāti bija ļoti cieša saistība, arī ar diriģentu Edgaru Račevski. Tie bija, protams, jauki, neaizmirstami pasākumi – gan draudzības koncerti, gan Dziesmu svētkos tikāmies, gan Studentu dziesmu svētki. Kā jau koriem tas mēdz būt.

Katrā ziņā man par šo laiku visu mūžu ir vissiltākās atmiņas. Un arī visi kora koncerti man ir ļoti tuvu pie sirds un emocionāli, īpaši, ja dzird vēl tās kādreizējās, vecās dziesmas dziedam, kur var ar savu balsi, sēžot zālē, dungot līdz. Nu, tas ir tā ļoti, ļoti silti un emocionāli. Un es domāju, ka jauniešiem tas tomēr ļoti daudz ko dod, un arī man tas ir devis (..).

Mums tas nebija obligāti. Pamatskolas skolotājiem gan tas bija obligāti. Cik es zinu, toreiz viņiem kordziedāšana bija obligāta, un pārbaudīja balsi. Ja tu nederēji Kreicberga

korī, tad tev bija jādzied tā saucamajā vitamīnu korī. Jūs zināt, kas tas bija? Tas bija tas, ko Kreicbergs neņēma. Tas bija vitamīnu koris.

Es nepateicu vienu lietu par Kreicbergu kā par augstskolas mācībspēku, par cilvēku. (..) Tad, kad es biju vadošā administratīvā amatā, viņš vispār jau bija beidzis aktīvās darba gaitas. Bet es domāju, ka viņš vienmēr ir bijis mūsu augstskolas patriots, vienmēr. Un vienmēr viņam ir rūpējis un sāpējis, kas ar mums notiek. Un es atceros to ... Kurš gads tad mums bija tas? Deviņdesmit otrs, kad mūs te mēģināja visādi „nospiest”^{*} Tolaik arī man ar Kreicbergu bija pavisam nejauša saruna, viņš bija ārkārtīgi satraukts par to un satriekts. Un arī vēlāk, kad viņš jau bija pensijā, šad tad satiekoties, viņš vienmēr ir informēts, kas pie mums notiek, un ļoti dzīvo visam līdzī. Viņa sirds un dvēsele ir ne tikai koris, bet arī visa mūsu augstskola (Saruna 2011g).

Jā, K. R. Kreicbergu vienā ziņā varēja apskaust citu koru diriģenti. Koris bija jaunu meiteņu skanīgo balsu piepildīts, taču, kā pēc intervijas piebilda G. Smiltiece, diriģentam lielas rūpes sagādāja koristu mainība. Katru gadu nomainījās viena ceturtā kora daļa. Tāda ir studentu kora specifika. Katru gadu jāsāk viss no jauna. Un Kreicberga prasīgums, darba spējas, neatlaidība un godaprāts nepieļāva domu, ka kora skanējuma kvalitāte drīkstētu pazemināties.

Par minētajām diriģenta rakstura iezīmēm kā nemainīgu vērtību izsakās arī citas paaudzes „Atbals” dziedātāja Ligita Dambe, toreiz Liepiņa, kura pirms dažiem gadiem viesojās Liepājā, lai satiktos ar Viļņa Kronberga vadītā ansambļa „Līga” dziedātājiem:

Es mācījos institūtā no septiņdesmit devītā līdz astoņdesmit trešajam gadam. Un biju savā ziņā slavena vai atpazīstama ar savu zemo balsi. Es varēju nodziedāt do diez' lejā. Man nebija nekādas atlaides. Bija jādzied gan korī ... nu, ja ansambli gribēja dziedāt, tad uz kori bija obligāti jāiet. Ansambli vadīja Kronbergs. Kori vadīja Kreicbergs. Jo viņi abi bija labs tandēms. Un, ja Kronbergs kādreiz savā stingrībā bija arī tāds jokdaris, tad Kreicbergs bija vienmēr tāds ar nopietnu attieksmi pret to mūziku, ko viņš no mums gribēja dabūt laukā. Mēs ar īpašām pieredzēm nebijām. Tikko no dažādām Latvijas malām sanākušas meitenes. Bet man visu mūžu atmiņā ir tā viņa labestība. Viņš bija ārkārtīgi gaišs cilvēks. Un tāds viņš paliks atmiņā. Un salidojumā es viņu satiku. (..) Cik tūkstoši cilvēku viņa rokām cauri nav izgājuši? Bet darbiņš, ko viņš ir veicis, ir svētīgs bijis. Un visi tie koru braucieni. Mēs braucām uz studentu svētkiem ar „Atbalsi” kopā. Tallinā bijām. Tad mēs bijām Rīgā uz studentu svētkiem. Studentu dziesmu svētki tie bija. Un tad mums bija tādi sadraudzības pulciņi. Mēs ārkārtīgi cerīgiem skatiem skatījāmies uz Jelgavas akadēmijas „Ozoliem”. Tur

---

^{*} Minētais notikumu virknējums saistās ar centieniem Liepājas Pedagoģisko institūtu reorganizēt, ierodoties IZM izveidotajai komisijai, kas dokumentēts DVD formāta 4 video kasetēs.

bija tāds vīru koris „Ozoli”. Un Kreicbergs bija tas lielākais kūdītājs, ka ar tiem jādraudzējas. Vēl kaut kādi lietuvieši mums bija draugos. Bet viņš vienmēr bija korekts, viņš vienmēr bija tāds ieturēts. Viņam bija skaidrs, uz ko viņš iet.

Tāds plastisks viņš bija savā darbā. Tāds man viņš palicis atmiņā.

Ja Kronbergs atļāvās jokus, un tas mums ārkārtīgi patika, tad Kreicbergs bija tāds nopietns. Viņš parasti daudz neblēņojās.

[Koru] „karos” mēs piedalījāmies. Bet atmiņā man palikušas tādas sarkanas kleitas ar baltām villainēm. Viņas bija simtgadīgas. Tikpat simtgadīgi arī „Līgas” tērpi toreiz... Es arī biju viena no pēdējām, kas vēl valkāja vecos „Līgas” svārkus ar šķēlumu. Tie svārki bija divdesmit gadus bijuši. Kad nāca nākošā grupa, jau tika pie jauniem tērpiem ar „Laumas” palīdzību.

Braucot uz Dziesmu svētkiem, bija arī vaļas brīži. Pa brīvo laiku mēs dziedājām. Un, cik es atceros, Kreicbergs jau arī bija mūžīgi tanī dziedātāju pulkā. Viņš bija mūsu vidū. Nekad viņš sevi neizcēla kā kaut ko nozīmīgāku. Viņš bija viens no (Saruna 2004).

Dziesmotais gars Tautas kori „Atbals” pavadīja no koncerta līdz koncertam, tādējādi koris vienmēr bija mākslinieciski augstvērtīgā formā, par ko liecina diriģenta rūpīgi glabātās iespīestās koncertprogrammas (drukātās saglabātās koncertu programmas skatīt avotu un literatūras sarakstā), kuru skaits mērojams vairākos desmitos, taču kopējais koncertu skaits sniedzas simtos. Saprotais, ka jaunās kora dziedātājas četru gadu laikā apgūtais repertuārs nevar līdzināties visa kora muzikālajai vēsturei. Nākamās skolotājas ir bijušas tās, kas visos Latvijas novados pēc studijām augstskolā ar savām balsīm ir kuplinājušas citu koru skanējumu, pašas vadījušas mūzikas nodarbības, citas pat korus, tādējādi nesot tālāk pie Kreicberga iemācīto koru vadīšanas kultūru.

Pēc pirmā sieviešu kora koncerta 1959. gada janvārī, kas tiek uzskatīts par „Atbals” dzimšanas dienu, koris ir bijis visu Vispārējo latviešu Dziesmu svētku dalībnieks un korus „karos” izcīnījis godalgotās vietas. Pirms desmit gadiem Kreicberga audzēkne Inese Ziemele-Kluce, beidzot Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Mūzikas pedagoģijas nodaļu, bakalaura darbā rakstīja:

Koris šajos 40 gados aktīvi, ar labiem panākumiem piedalījies studentu konkursos, skatēs, festivālos, no 1960. gada visos Vispārējos Latviešu Dziesmu svētkos (1960., 1965., 1970., 1973., 1977., 1980., 1985. gadā – iegūstot godalgotas vietas), no 1967. gada visos Baltijas studentu Dziesmusvētkos „Gaudeamus”. Jau 1959. gada jūlijā koris piedalījās 1. republikas sieviešu korus salidojumā ar 59 dalībniecēm Smiltēnē, kurš aptvēra 33 sieviešu korus kolektīvus ar aptuveni 1300 dziedātājiem.

1964. gada 18. janvārī diriģentu žūrija – Teodora Kalniņa, Imanta Kokara, Haralda Medņa, Daumanta Gaiļa vadībā – korim tika piešķirts Tautas kolektīva nosaukums.

Koris piedalījies dažādu komponistu autorkoncertos, piemēram, Aldoņa Kalniņa, Valtera Kaminska, Jāņa Ozoliņa, Leona Amoliņa u. c., dziedājis dažādos valsts svētkos, rīkojis jubilejas koncertus ik pa 5 gadiem. Kārlis Kreicbergs rosinājis Latvijas komponistu jaunradi. Sadarbībā ar komponistiem radušās dziesmas – veltījumi tieši korim „Atbalss”: Agra Engelmaņa „Par tevi dzied naktī apmātas zvaigznes”, Edgara Račevska „Tautai”, Leona Amoliņa „Mūžīgais vērdiņš”, trīsdaļīgs dziesmu cikls sieviešu korim „Meža mātes dziesmas” (Ziemele-Kluce 2001, 10).

Tautas sieviešu kora „Atbalss” meistarības, uzdrīkstēšanās un māksliniecisko spēju robežas – tās ir atsevišķa muzikoloģiska pētījuma cienīgas tēmas. Tikai nelielā ieskice par kora repertuāra bagātību, formu daudzveidību, autorprogrammu atskaņošanu, kā arī komponistu veltījumi tieši K. R. Kreicberga vadītajam korim „Atbalss” ir liecība, ka mākslinieciskais līmenis ir bijis pietiekami respektējams.

Pēc būtības koris ir sava laikmeta un kultūrvides bērns. Kora vadītājam reizēm bija jāpieņem dažs labs repertuāra piedāvājums neatkarīgi no savas muzikālās gaumes, sagatavojot koncertprogrammas vai gatavojoties dažādām skatēm ar obligāti iekļaujamajām padomju ideologu akceptētajām dziesmām, taču kora zelta fondu veidoja pārsvarā muzikāli augstvērtīgi skaņdarbi no latviešu klasiķu bagātā kora dziesmu klāsta vai arī atzītu slavu baudījušu komponistu skaņdarbi:

„Atbalss” dziesmu repertuāra pamatā ir bijis *Vispārējo latviešu Dziesmu svētku*, kā arī *Tautas koru salidojumu obligātais repertuārs*, ko papildināja attiecīgajiem svētkiem vai autorkoncertiem gatavotās dziesmas. Kora „Atbalss” himna ir Orlando di Lasso „Atbalss”. Dziedātas gan latviešu komponistu klasiķu Jāzepa Vītola „Rasa un zvaigznes”, „Baltā ziemas nakts”, Emīla Dārziņa „Nāru dziesma”, Emīļa Melngaiļa „Pasaciņa”, Pētera Barisona „Melodijas”, gan neskaitāmas latviešu un citu tautu dziesmu apdares, gan lielas formas darbi: Džovani Pergolezi „Stabat Mater”, Bendžamina Brittena „Saulgriežu dziesmas” u. c. Operkori no Džuzepes Verdi operas „Aīda”, Riharda Vāgnera operas „Klīstošais holandiešis”, Žorža Bizē operas „Karmena”, Aleksandra Borodina operas „Kņazs Igors”, Kamila Sen-Sana operas „Samsons un Dalila” u. c. (Ziemele-Kluce 2011, 10).

K. R. Kreicberga vadītajam Tautas korim „Atbalss” ir sava individuālā, neatkārtojamā muzikālā seja, ko raksturo tembrālā nokrāsa, toņa vokālā kultūra daudzskaitlīgā koristu sabalsojumā; emocionalitāte, kas panākta caur dziesmu satura izpratni un vēstījuma līdzpārdzīvojumu, kas sakņojas diriģenta Kreicberga dzīves gudrībā

un emocionālajā pieredzē, ko koristēm varēja nodot, ne tikai ietērpjot vārdos skaidrojamo domu, bet arī ar koristēm raidīto nepārprotamo žestu, mīmiku, čukstu vai piepildīto klusumu. Pēc sešdesmit mākslinieciskās jaunrades un darba gadiem, kuri aizgājuši, strādājot ar koriem un veicot pedagoga darbu, K. R. Kreicbergam ir daudz ko atcerēties. Pakavēsimies kaut vai tikai pārdomās par vienas dziesmas iestudējumu, kurš „Atbals” izpildījumā atstājis dziļas pēdas ne tikai paša diriģenta sirdī:

Mūsu dienās jau 25-gadīgiem, profesionāliem kora diriģentiem ir mācītas visas tās nepieciešamības, kas jādara, izejot kora priekšā. Man vajadzēja 60 gadus, lai ap 2000. gadu skaidri zinātu un daļēji veiktu visu labam koru skanīgumam, izteiksmībai, izjūtai un pārdzīvojumam utt.

Šobrīd – kā vajadzētu tehniski, dvēseliski, līdzdzīvojoši, izjusti iestudēt dziesmu, to no nošu raksta ar dziedātāju starpniecību nodot klausītājiem un no klausītājiem saņemt saprotošu atdevi darītājam – man ir visai skaidri un izprotami.

Diriģents ir režisors, kuram ļoti, ļoti jāprot koncentrēties dziesmas materiālā. Katrai dziesmai ir sava doma, sava iekšējā izjūta un darbība. Koncertā, kurā ir visai daudz dziesmu, šī diriģenta pašatdeve ir mainīga, viņa iedarbībai uz dziedātāju arī jābūt mainīgai. Arī pašam dziedātājam – starpniekam jābūt jūtu bagātam, vokāli spējīgam mainīt sevi un radīt paliekošus tēlus. Kā bieži saka, dziedot tu ataino doto saturu, klausītājs it kā redz un sajūt gan dabas ainavu, gan domu saturu, gan skaņas un vārdu vienreizību. Ja diriģents ir viss iekš dziesmas, tad klausītājs (arī tam jābūt garīgi sagatavotam) to uztver, kas pārņem viņu dziesmu izpildījumu laikā. Šos jautājumus mēs it kā mācību stundās izrunājam, iztēlojamies, bet bieži vien nevaram atklāties izpildījuma laikā. Bieži diriģentam nav laika to visu izkārtot, un tad nu „rullējam” uz priekšu ar teicienu: „Jūs to jau zināt!”, un tikai uz priekšu. Arī diriģents nav pārcilvēks, un kur nu vēl parastais dziedātājs. Bet tomēr, ja sagatavošanās darbā ir nopietni strādāts, tad tas var izdoties.

Parunāsim par kādu dziesmu. Man personīgi ļoti patīk J. Ozoliņa „Ieviņa”. Kaut arī dzīvē dziesmu iestudējumos esmu daudz „grēkojis”, „Ieviņa” ir kaut kas no manas dzīves, manu līdzcilvēku atmiņām, izjūtām.

Kā mācību stundā ir noteikts, dziedātāju noskaņot jaunās dziesmas saturā, muzikālā bagātībā, izpratnē. Jādod nedaudz ziņa par dzejnieku, komponistu un teksta saturu.

Tad lielais izklāsts. Kara ainas. Dzīvība un nāve. Sākas ar sāpju kliedzienu, kas lido kā dzērves pār zemi un cilvēkiem. Iestājas pēc kaujas klusums: „Kru, krū”!

Tad šajā mākoņu gaišajā ainavā parādās dzīvība, nāk mājās tie, kuri palikuši dzīvi un kuri kā balti mākoņi, viņu dvēseles atgriežas dzimtajā pusē. Ir vēl dzērves, kas nes ziņu – bieži ļoti drūmu. Šeit vajadzētu mazliet plašāku libretu, un iznāktu iespaidīga filma – par ļaunumu, gaidīšanu, par vizbuļiem zilgiem, kas vēl gaida un gaida. Šī ir vēl traģiskāka aina nekā par Pēri Gintu. Šie vizbuļi vēl ilgi būs ceļmalā un meitenes sirdī. Un ik pavasari, skan dzērvju „kru, krū”.

Manuprāt, „Ieviņas” liktenis nav tikai kara laika skumjas, bet tā ir gandrīz katra cilvēka sirdī, jo ciešanas, sāpes, dzīves nedienas mums ir uz katra soļa. Tās ir jāpārdzīvo, jāizjūt un jādomā – kā no tā varētu izvairīties.

Man kā diriģentam, kurš, būdams karavīrs, leģionārs, ir visu to redzējis, vairāk vai mazāk sapratis un izjutis, tas viss parādās atmiņās, šo dziesmu skandējot. Ne par velti 1970. gadā mūsu dziedājumu „dziesmu karā” publika ļoti atzinīgi uzņēma.

Diriģenti un koru dziedātāji dod paliekamas vērtības tautas kultūras un izglītības jomā. Ja cilvēku domāšanas un izjūtu pasaulē dominē cilvēciskās patiesības, tad tautas garīgais un arī materiālais līmenis būs paliekošs (Kreicbergs 2011, 10).

Kora jubilejas, atbildīgo koncertu apskats ir regulāri bijis Liepājas un citu laikrakstu* uzmanības centrā. Lasītāji ir iepazīstināti gan ar kora sasniegumiem, gan draudzības koncertiem, gan ceļojumu piezīmēm pa tuvām un tālām zemēm.

Būtu tikai godīgi, atzīstot kora dibinātāja, ilggadējā diriģenta un daudzu apbalvojumu un atzinību guvušā „Atbalss” dibinātāja K. R. Kreicberga īpašo lomu, pieminēt personības, kuras ir līdzdarbojušās kora mākslinieciskajā izaugsmē no tā dibināšanas pirmsākumiem līdz mūsdienām, kad kora mākslinieciskās izpausmes ir ieguvušas jaunus vaibstus.

Liepājas Universitātes Tautas sieviešu kora „Atbalss” mākslinieciskie vadītāji un galvenie diriģenti:

Kārlis Kreicbergs (1959.–1989.),

Vilnis Kronbergs (1989.–1991.),

Ilze Valce no 1991. līdz šim;

diriģenti/kormeistari:

Tamāra Strazdiņa (1961.–1975.),

Mārīte Aigare (1962.–1964.),

Mirdza Blimberga (1968.–1970.),

---

* Par K. R. Kreicbergu un viņa vadīto koru muzikālās dzīves aktualitātēm plašāku ieskatu sk. literatūras sarakstos pievienotos laikrakstos un žurnālos.

Vilnis Kronbergs (1978.–1992.) un no 2004. gada līdz šim,

Ilze Valce (1998.–1991.),

Liene Ozola (1995.–1998.),

Ieva Tālberga (2001.–2004.),

Inga Almane no 2006. līdz šim;

vokālie pedagogi:

Zenta Minde (1959.–1964.),

Iveta Ozola (1998.–2001.),

Evija Goluba (2005.–2006.);

koncertmeistari:

Aristīds Tiltiņš (1959.–1991.),

Gundega Hartmane (1991.–1998.),

Daiga Hiršsone (1999.–2000.),

Lotars Džeriņš no 2000. līdz šim*.

K. R. Kreicbergs ir gandarīts par paveikto, atceroties kora „Atbalss” izaugsmes ceļu, tāpat pateicīgs kolēģiem par radošo sadarbību. Kora dibinātājs ir apmierināts, ka viņa lolojums Tautas sieviešu koris „Atbalss” ir nonācis diriģentes Ilzes Valces drošās rokās, piebilstot:

Vissolīdākais man ir institūts. Ilze man tur... Ilze jau man mīlulis ir (Saruna 2006a, 10).

* * *

Nu atnāca mana reize,

Nu es varu gaviļēt!

Ar Latvijas vīru koru ieskaņas dziesmu iesākas gan Liepājas „Dziedoņa”, gan Brocēnu vīru kora koncerti. Pēc intensīva ikdienas darba Liepājā kopš 1957. gada divas reizes nedēļā Kreicbergs ir ceļā pie brocēniešiem. Koris pēc K. R. Kreicberga brāļa Friča ierosinājuma dibināts 1956. gadā, bet gadu vēlāk par diriģentu tiek aicināts novadnieks K. R. Kreicbergs. Vīru kora „Brocēni” piecdesmit gadu jubilejas bukletā rakstīts:

Kultūras dzīve Brocēnos sākās 1945. gadā, kad netālu no Brocēnu cementa un šīfera kombināta sāka augt ciemats un tajā veidojās pašdarbības pulciņi un no tiem izauga kolektīvi.

Tas bija 1953. gadā, kad Brocēnu vīri, skolotājas Zeltas Kunkules aicināti un vadīti, jauktā kora sastāvā sāka dziedāt.

---

* Ilzes Valces apkopojums par „Atbalss” māksliniecisko vadību pirms 50 gadu jubilejas koncerta 2009. gadā.

Diriģenta Jāņa Gaiļa vadībā 1955.–1956. gadā sapulcējās dziedāt mīlošu vīru grupa un sāka intensīvi mācīties vīru kora dziesmas. Šis laiks tad arī jāuzskata par vīru kora „Brocēni” tapšanas sākumu.

Kora dibinātāji: Aleksandrs Lediņš, Arvīds Ēvarsons, Fricis Kreicbergs (Rijnieks 2006, 3).

Pēc pašu koristu atzinuma par „Brocēnu” ziedu laikiem uzskatāms laika posms, kas sakritis ar K. R. Kreicberga aktīvo diriģenta darbību, par ko liecina kora augstie novērtējumi, pietuvojoties teju Tautas kora goda nosaukuma piešķiršanai.

Koris ir bijis vīru un sieviešu kora salidojumu dalībnieks, tāpat visu Dziesmu svētku dalībnieks, piedalījies kora skatēs:

1960. gadā Latvijas Dziesmu svētkos,

1965. gadā Latvijas Dziesmu un deju svētkos,

1970. gadā Latvijas Dziesmu un deju svētkos,

1973. gadā Latvijas Dziesmu svētku simtgadē,

1977. gadā Latvijas Dziesmu svētkos,

1980. gadā Latvijas Dziesmu un deju svētkos,

1985. gadā Latvijas Dziesmu un deju svētkos,

1993. gadā XXI Vispārējās latviešu Dziesmu svētkos,

1995. gadā Dziesmu un mūzikas svētkos Jelgavā,

1998. gadā XXII Vispārējās latviešu Dziesmu un deju svētkos,

2001. gada Dziesmu un deju svētkos „Rīgai 800”,

2003. gadā XXIII Vispārējās latviešu Dziesmu svētkos (Rijnieks 2006, 10).

„Nu atnāca mana reize...” divas reizes nedēļā, bet pirms koncertiem pat biežāk un tā gandrīz 40 gadu garumā! Tas attiecināms uz diriģenta Kreicberga aktīvo sadarbību ar vīru kori „Brocēni” līdz pat 2001. gadam. Kopā ar kori plūkti lauri skatēs, dziedāts dažādos sarīkojumos, draudzības koncertos pašu mājās Brocēnos, tuvākās un tālākās Latvijas vietās, piedaloties viesturnejās:

1958. gadā republikāniskajā Būvmateriālu rūpniecības un celtnieku arodbiedrības mākslinieciskās pašdarbības kolektīvu skatē iegūstam 1. vietu. 1960. un 1965. gadā koris republikas vīru kora skatē iekļuva finālā. 1968. gadā Ogrē – 1. vieta dziesmu karā starp republikas vīru koriem, 1970. gadā 2. vieta (Rijnieks 2006, 6).

Sarunā ar „Brocēnu” dziedātāju no kora dibināšanas pirmsākumiem Albertu Valteru atspoguļojas kora darbības spilgtākie momenti, vīru kora gara kvintesence, kora mākslinieciskās dzīves pārmaiņu nianšes (Saruna 2006b):

Es korī esmu no piecdesmit ceturta gada. No piecdesmit trešā mēs tur jauktajā dziedājam, piecdesmit ceturtajam ansambli izveidojam. Piecdesmit sestajam gadam saorganizējam lielo vīru kori. Mums bija pāri sešdesmit cilvēku.

Tie bija Brocēnu ļaudis. Arī no Saldus. Jo Brocēnos jau strādāja arī no Saldus. Pašā sākumā tur sanāca astoņpadsmit cilvēku. Tas neattiecas uz Kārli. Kārlis sāka strādāt piecdesmit sestā gadā. Tad mums bija sešdesmit, sešdesmit pieci vīri jau sanākuši. Pirms tam, kad bija, tas tāds mazs korītis, tur bija cits diriģents – skolotājs Gailis.

No piecdesmit sestā gada Kārlis strādāja līdz... nu, ļoti ilgi. Pēc tam vienā laikā viņi bija ar Lekstuti pamainījušies. Viņš aizgāja to „Dziedoni” Liepājā diriģēt. Lekstutis pie mums bija. Pēc tam Kreicbergs ar Lekstuti samainījās atpakaļ. Kārlim astoņdesmit gadu jubileja bija, un viņš aizgāja projām. Viņš bija cītīgs darbā, darba spējīgs cilvēks, kurš mācēja izmantot jebkuru minūti. Negribēja daudz lieki runāt un pļāpāt. Ja mēģinājuma laikā ienāca direktore, tad viņš fiksi, fiksi, fiksi vadīja viņu ārā – dziedāt vajag!

Mēs pamatā klasiku dziedājam ar patriotisku novirzienu. Patriotisms visu laiku valdīja. Krievu laikos mēs nevarējām atļauties neko daudz. „Dievs, svētī Latviju!” mēs nevarējām dziedāt. Bet pēc iespējas mēs dziedājam patriotiskas dziesmas. Neko īpaši viņš tā neuzstājās ar patriotismu, jo tajā laikā jau bija pabail. Viņš taču armijā bija, leģionā bija, un zina, ka uz tādiem skatījās. Viņam jau pabail bija. Bet tā jau nebija viņš ierāvis sevī. Viņš ir ļoti malacis tajā ziņā.

Es jau smējos – mums bija piecdesmit gadu jubileja, Kreicbergs mūs gribēja iztaisīt par akadēmisko kori. Braucām apkārt. Dziedājam gan Pēterburgā, gan Igaunijā, gan Lietuvā. Viņam ir labs, noteikts raksturs. Viņš iejutīgs ir. Stingrs diriģents bija. Stingram jābūt diriģentam. Spējīgs. Divas reizes nedēļā braukt no Liepājas uz Brocēniem – tā ir ļoti liela apņemšanās. Pēc tam vēl koncerti – papildus jābrauc.

Saviesīgos saietos atrakcijas viņš vada... viņam viens tāds labs gājiens ir. Tur ar „lielgabaliem” un „ložmetējiem”. No Blīdenes nāca vācieši, no otras puses krievi. Un tad tur no sākuma bija ložmetēji – visi plaukstas sita. Pēc tam lielgabali – ar kājām. Un pēc tam ber no vietas. To viņš korus apmācījis bija. Arī tagad jubilejā viņš to pašu izveda. Vienreiz viņš man ir teicis tā: „Iemācīt kori jau var, bet tās izdarības, kas vajadzīgas otrā daļā, tās galvenais ir sadomāt!” Tie gan ir viņa vārdi.

Es domāju, korī tāds draudzīgs, biedrisks gars valdīja. Nebija nekādi tādi grupējumi, kā ir citos koros. Nekas tāds īpašs negatīvs nebija. Tagad, kad sasparojamies, tad pie četrdesmit vīriem mēs varam būt.

Nu, tā pa jokam varu pateikt, ka neiznāk lielīšanās, ka mēs esam četri tenori trijās paaudzēs – Valteri. Es dziedu, mans dēls dzied un divi mazdēli dzied. Viens studē. Viens

skolas direktors ir – izlaidumi tagad, ļoti noslogots. Viens aizbrauca pie brāļa uz Rīgu. Bet, kad atbildīgi koncerti, tad viņi ir klāt.

Tad mums atnāca citi diriģenti. Tagadējie diriģenti tā vieglāk palaiž... Kreicbergs vienmēr bija darbīgs. Mēs tā bijām pieraduši pie viņa kā pie tēva. Un, kā atnāk jaunie diriģenti, mēs tā uzreiz tā kā apdedzinājāmies – to es darīšu, to nē, bet Kreicbergs visu darīja! (Saruna 2006b)

Līdzīgas sarunas tikšanās laikā ar „Brocēnu” kora vīriem raisījās ar koncertmeistaru un diriģentu Jāni Kiršteinu, kora dziedātāju, ilggadēju kora vecāko no pašiem pirmsākumiem Ojāru Rijnieku un tā brīža kora prezidentu Gunti Berci (Saruna 2007b). Atsevišķas sarunu epizodes atklāj un papildina to gaisotni, kas raksturīga vīru koriem, kā arī sniedz bagātīgu kultūrvēsturisku panorāmu ar ieskici par personībām, par Brocēnu kā industriālā un kultūras centra izaugsmi, par sabiedriskajām un politiskajām niansēm, ko pilnībā neizlasīsim nevienā oficiālā bukletā.

Ojārs Rijnieks, dziedātājs un aktīvs kultūras dzīves organizētājs, uzsākot sarunu ar iestarpinājumu par izteikšanās brīvību, izdara nelielu ekskursu kultūras dzīves pirmsākumos kora tapšanā ciešā kopsakarībā ar Brocēnu kombināta vēsturi:

Tagad cenšas katrs pastāstīt to, ko toreiz it kā nevarēja... Brocēnu cementa un šīfera kombinātā izveidoja kori, pateicoties inženiertehniskajiem darbiniekiem, jo viņi, faktiski visi, kas mācēja dziedāt, tajā korī arī dziedāja: es, Lediņš, Eversons, Dombrovskis, Kreicbergs Fricis – viņš bija galvenais mehāniķis. Un viņi visus aicināja, un neviens būtībā nebija pretī. Arī strādnieki, kas varēja dziedāt, tai korī dziedāja. Tur nāca līdz septiņdesmit dziedātāju. Es sāku sešdesmit ceturtā gadā strādāt, bet pirms tam jau es strādāju no piecdesmit sestā gada rajona komitejā par sekretāru. Kad izveidojās Brocēnos tāds vīru koris, attiecīgi orgāniem radās aizdomas. Kas tur pulcējas? Kas tur būs? Ar kombināta administrācijas un arodbiedrības atbalstu varēja tāds koris rasties. Lai gan vadītājs bija krievu tautības – Popovs. Lūdzu! Korim bija viss. Autobusi, cik vajag! Divus, trīs. Divus obligāti. Viss par velti! Un arodbiedrības līgumā bija rakstīts, ka visiem par velti transports jādod. Nebija tikai ogotājiem! Un es biju arī ogotājs! Dzērvēnēs! Teiks, ka tā nav! Medniekiem dod, māksliniekiem dod, bet ogotājiem nedod. O, un viņš izlemj, ka jādod ogotājiem transports arī.

Nu jā, izauga kombināts. Bija transporta cehs, kaļķu ceplis, cementa cehs, šīfera cehs un kā cehs arī kultūras nams. Tas bija atkarīgs no administrācijas, no arodbiedrības atbalsta, arī pašu ieinteresētības. Ieinteresētība bija ļoti liela. Par tādu var tagad sapņot.

Divreiz nedēļā bija mēģinājumi. Vienreiz bija Saldū, vienreiz bija fabrikā. Man liekas, pulksten piecpadsmiņos. Darba laikā. Tātad nedomā, ka tu iesi mājās. Bija jābūt.

Tad tos, kuri strādāja maiņās, kad koris brauca uz koncertiem, citiem bija jāaizvieta. Viņam par to samaksāja. Arī, ja tu brauksi darba laikā dziedāt, tev maksāja par to. Ja brauca uz Dziesmu svētkiem, nedēļu vai divas – nebija bēdu. Tagad man jādomā – aha, jākārto atvaļinājums.

Septiņi gadi biju direktora vietnieks, direktors biju vairāk kā divus gadus. Un tie desmit gadi biju, kā tagad saka, domes priekšsēdētājs.

Tā kora darbība, tā būtībā ļoti sekmēja kultūras dzīvi. Ļoti daudz kolektīvu bija pie kultūras nama. Viss sākās ar to kombinātu. Un tad sešdesmitā gadā to Kultūras namu uzcēla un atvēra. Ir daudz kas, kas sākās Brocēnos.

Sešdesmit piektajā gadā Latvijas čempioni futbolā un hokejā bija Brocēni (Saruna 2007b).

Gan savs dzīvesstāsts, gan savs sakāmais par Brocēniem un K. R. Kreicbergu ir Jānim Kiršteinam:

Vispār es esmu tāds – visu mūžu stāvējis koru priekšā un dziedājis koros. Bet, kas attiecas uz Brocēnu vīriem, tad man Kuldīgā bija pirmā darba vieta – Kuldīgas vidusskola, matemātikas skolotājs. Tā man visu laiku kaut kāda saskare ar mūziku bija bijusi. Arī pedagogiskajā institūtā Rīgā iznāca pašam sākt tādu korīti. Atnāca uz institūtu brāļi Kokari, abi divi. Tur nebija koris – uztaisīja kori. Un tad es viņiem biju pirmais kormeistars. Tad, kad es biju ceturtā, pēdējā, kursā, tad viņi „izkauca” kordiriģenta specialitāti. Tā ir palīgspecialitāte, ko var pie kādas fakultātes piekabināt klāt. Un tad man deva iespēju tajā pēdējā kursā pabeigt šos te visus četrus gadus. Iedeva papīru numur viens, kas man ļāva stāvēt kora priekšā oficiāli. Atbraucu uz Kuldīgu, un man tur atkal trāpījās... Un pirmais koris man Kuldīgā bija, kad sākās tā skolotāju koru kustība. Kāds piecdesmit piektais gads varēja būt. Tur bija tāds skolotāju korītis – kādi trīsdesmit cilvēki. Mēs atbraucām vai tikām uzaicināti – to es vairs neatceros. Saldū bija tādas dziesmu dienas, dziesmu svētki. Tas kaut kur iznāk taisni ap to laiku, kad tas koris dibināts. Vīriem pirmais gads bija, es atceros, ka es pirmo reizi redzēju Kreicbergu Kārli – diriģentu.

Es neatceros, kā jūs dziedājāt toreiz. Es zinu, ka Saldus koris toreiz tika slavēts ļoti, jo viņiem priekšā bija Reinholds. Un es tur tā ar trīcošu sirdi ar diriģēju kaut ko ar visiem kopā. To es tā pieminēju, jo tas bija pirmo reizi, kad es redzēju, vīrus pašus nē, bet, kā tur stāvēja upes līkumā Kreicbergs, to es skaidri atceros. Saldū, parkā, tur lejā, pie upītes.

Tā pagāja gadi. Es Kuldīgā paspēju pabūt... tā bija mana dzimtā puse. Es Kuldīgā trīspadsmit gadus nostrādāju. Un pa to laiku es jau biju paguvis izveidot kori kultūras namā. Tā ka man jau bija tāda zināma prakse stāvēt kora priekšā. Un tad sanāca... sagāju ragā ar valdību. Man likās, ka valdība nav tāda, kādai vajadzētu būt, tāpēc pārcēlos uz Brocēniem. Un,

tikko kā atnācu uz Brocēniem, otrā vakarā atnāk pie manis Lediņš, teic, ka jāiet uz kori esot. Man ne prātā nebija, ka es kādreiz stāvēšu korim priekšā. No kurienes dabūja zināt, ka es ar kori pats ālējos? (Saruna 2007b)

Tā nu koris tika pie uzticama kormeistara Jāņa Kiršteina, kuram bija nācies diriģēt arī laikos, kad K. R. Kreicbergs savas aizņemtības dēļ bija uz laiku ar „Brocēniem” iepauzējies un diriģenta zizli uzticējies Andrim Lekstutim. Šo situāciju sarunā komentē pats Kreicbergs:

(..) septiņdesmit piektā gadā laikam es aizgāju. Pats patvaļīgi! Ļaunu izdarīju. Man bija „Brocēni”, tad man bija koris „Dziedonis”, man bija „Atbalss”, man tur bija vēl citi Liepājas fabrikas kori. Es nevarēju vilkt. Tieši no septiņdesmit trešā līdz septiņdesmit piektajam man bija mazāks kontakts.

Kādu brīdi ar diriģentiem valdījis sajukums: J. Kiršteins pārcēlies uz Saldu, K. Kreicbergs atgriezies pie brocēniešiem, A. Lekstutis stājies citu koru priekšā, ko atceras Kiršteina kungs:

Un tā es pārgāju, pateicu Lekstutim, ka es aizeju no Brocēnu kora uz Saldus kori, un tad tā sadarbība beidzās. Tad atnāca Kārlis atpakaļ, bet es jau tur biju iekārtojies tīri labi, tad tur viss sajuka. Un es atnācu atpakaļ. Divi tūkstoši pirmā gadā tas bija ar Kārli beidzamais mūsu kopkoris. Tas bija pavasarī, un rudenī savu dzimšanas dienu koris jau svinēja pie jaunā diriģenta (Saruna 2007b).

Pēc O. Rijnieka atzinīgajiem K. R. Kreicbergam veltītajiem vārdiem par disciplīnu korī, par aprunāšanos, ja gadījās kavējumi un par kulturālo audzināšanu sarunā iesaistās arī Guntis Bercis. Toreizējais kora prezidents par savu izvēli dziedāt korī saka:

Jā, tad es biju jauns – pēc armijas. Arī biju tikko atnācis uz kombinātu. Dzirdējis biju, ka ir tāds vīru koris. Ar mūziku kaut kāda saistība bija. Orķestrī pūtējos biju spēlējis. Es spēlēju kādus divus gadus, un tagad gribējās tajā korī nākt. Tad bija tā: divreiz nedēļā koris bija, tad pūtējiem bija mēģinājums un sestdien, svētdien bēres jāspēlē. Izšķīros par labu tikai korim. Tas, kā rādījās, foršāk bija. Faktiski neviens jau nespēda. Kaut kā uz to pusi vilka. Nu, man ģimenē tas viss tā. Tēvs bija pūtējos, māte ar kultūras dzīvi saistīta visu laiku.

Tad nāca pārmaiņu laiki, kad visu kombinātā izjauca. Sāka sadalīties. Es paliku šīfera ražotnē. Izrādās, tā bija privāta firma. Bet arodbiedrība joprojām ir kombinātam diezgan spēcīga un vienmēr ir atbalstījusi korus: „Aha, Kreicbergs brauks tālu gabalu, bet kā tad viņš tur tiek? Viņam tur kaut ko maksā, bet nē – mēs dosim kaut kādus līdzekļus, lai ceļu nosedz.” Tas bija vēl ilgi.

Tagad katram pašam ir jāplāno, vai viņš pirms koncerta ņems atvaļinājumu, vai samainīsies. Nekādas tādas priekšrocības nav.

Bet tagad jau koris pastāv ne vairs pie fabrikas, bet tagad noteicēja ir dome. Ja vajag tagad kaut kur braukt, autobusu, tad zvani pa privātām firmām.

Kad ir Dziesmu svētki, skates, transportu nodrošina, bet sadziedāšanās koncertos, kad jūs paši braucat, tad tā ir jūsu darīšana. Nu, labi, sametam. Lēti neiznāk!

Korim ir ar ko lepoties! Katra skate, katri dziesmu svētki, izbraukumi. Tādi brīnišķīgi. Vai salidojumi. Tie ir neatkārtojami (Saruna 2007b).

Ar to saruna nebeidzās. Tika runāts par kora tradīciju turpinājumu, par savu bērnu iesaisti kultūras procesos, tāpat par ceļojumiem, kuru daudzumu varētu apskaut ikviens Latvijas koris, par vīru kritisko attieksmi, dzirdot lētas „mākslinieciskās” izpausmes, par „Brocēnu” zelta fonda repertuāru, kuru varētu nodziedāt katrā diennakts stundā. Netika taupīti atzinīgi vārdi visiem diriģentiem, īpaši cildinoši izsakoties par K. R. Kreicbergu, taču izskanēja arī kritiskās koristu piezīmes par saviem diriģentiem, no kurām pasargāts tika vienīgi K. R. Kreicbergs. Par savu visilglaicīgāko diriģentu vīri cits caur citu teica:

Cilvēciskums, prasme runāt ar cilvēkiem – es tomēr no visiem tiem, kas te ir bijuši, visaugstāk vērtēju Kārli šajā ziņā.

– Viņš ļoti cilvēcisks bija. Jūs paanalizējiet, vai ir otrs diriģents tagad republikā, kurš četrdesmit trīs gadus ir braucis pie viena kora vidēji divreiz nedēļā obligāti, dažreiz pat trīs. No Liepājas viņš sēž mašīnā vai vilcienā. Nez, vai otrs tāds būs. Pie tam no zemnieka cēlies. Viņam tomēr kaut kāda saprašana par tiem cilvēkiem, strādniekiem ir.

– Jā, tiešām brauca un arī prasīja no korista, lai tu būtu, nāktu uz mēģinājumu.

– Vienīgais nerakstītais noteikums bija, ka uz kori var nenākt, ja tu esi slims uz gultas vai uz miršanas gultas, bet pamatā tev ir jābūt, kaut vai stāvi malā un mācies vārdus!

– Es, piemēram, jutu, ka man jāiet ir, kad pienāca tā mēģinājuma reize.

– Un Kārlis taču visur brauca līdzī. Un tas ļoti disciplinē. Kopā iedzēra ar' un dancoja ar'! (Saruna 2007b)

Par K. R. Kreicberga mākslinieciskajiem dotumiem un profesionālo kompetenci, strādājot ar vīru kori „Brocēni”, būs vien jāpiekrīt viņa kolēģa Jāņa Kiršteina sacītajam:

Teorijā var runāt par mākslinieciskiem sasniegumiem vai ko citu, ja ir bijis nopietns darbs klāt. Un no visiem tiem, ar kuriem man ir gadījies strādāt kopā, tad Kārlim tā pieeja darbam patiesi ir bijusi profesionāla. Ar lielu nopietnību un ar atbildības sajūtu. Es atceros, kaut kad pēdēja laikā tāda smaga bija paņēmusies tā programma, viņš šķendējās, ka par daudz smaga ir bijusi tā programma. Tātad, kā lai saka, pārvērtētas ir kora iespējas bijušas. Bet man ir grūti salīdzināt tāpēc, ka es vispār tā pēdējā laikā neredzu tādas lietas. Viss ir tādā... viss, man liekas, tas ko dara... ka es kādu neaizvainoju, bet varu pateikt, ka tas ir kaut kas tāds amatniecisks. Tas vispār nav darbs ar kori, ar māksliniecisku kolektīvu. Kaut vai ar

pašdarbību kā tādu. Ja sauc par pašdarbību, tad tomēr ir jābūt kaut kādām mākslas pazīmēm, tur jābūt ir kādiem mākslas tēliem iekšā. Kārlis, man liekas, visu laiku par to ir domājis. Patiesi, pēdējā laikā es vairs neredzu tādas lietas augstākā pakāpē (Saruna 2007b).

Laika gaitā saruna ievirzījās filozofiskā gultnē par vērtībām, kultūras sūtību, par pienākumu gan pret saviem bērniem, gan tautas gara mantām, vienkārši dziedātprieku u. tml., kam kārtējo reizi toni bija uzdevis K. R. Kreicbergs. Taču pāri visam izskanēja vīru teiktais:

Mēs gribam dziedāt!

Gribētos pievienoties vīru apņēmībai un ticēt, ka „mūžu mūžos būs dziesma^{*} un mūžu mūžos alus smēķēs”, ka „nāks meitenes baltās zeķēs”, ka vīru mazdēli un mazmazdēli dziedās latviešu dziesmas skaistā sabalsojumā un kopkoru diženumā.

* * *

Tautas vīru koris „Dziedonis” – Liepājā, Tautas sieviešu koris „Atbals” – Liepājā, vīru koris „Brocēni” – Brocēnos, cits koris Skrundā, cits Saldū – tāds gadu desmitos ir ceļojumu maršruts ar labi noregulēta pulksteņa mehānisma precizitāti, nereti precīzāks par satiksmes transporta līdzekļu kustības grafiku, kas pievīla diriģentu un četrdesmit gadu laikā divas reizes mūžā aizkavēja „Brocēnu” kora mēģinājumu.

Ar gadiem diriģenta kora skaits samazinājās. Par beidzamo aktīvo diriģenta gaitu skaisto akordu uzskatāms koris „Saldava”:

Pēdējais manis vadītais koris bija Saldus rajona skolotāju koris „Saldava” – jauktai koris. Darbs izbeidzās 2003. gadā. Pēc tam dažreiz tiku pieaicināts dažu dziesmu diriģēšanai vīru korī „Brocēni”, sieviešu korī „Atbals” un vīru korī „Dziedonis” (Kreicbergs 2011, 11).

Netiek slēpts gūtais gandarījums par uzticēto virsdiriģenta zizli:

(..) gandarījumu deva virsdiriģenta darbs rajonos. Šajos daudzajos darba gados biju Baltijas studentu Dziesmu svētkos „Gaudeamus” virsdiriģents, Tautas kora salidojumu virsdiriģents, sieviešu kora salidojuma virsdiriģents (Mani kori 2006).

Bez diriģenta Kreicberga neiztiek studentu kora dziesmu svētki „Gaudeamus” 2006. gadā Tartu (Puusemp, Alo, Ants 2006), diriģents ir visās kora skatēs Liepājā, neaizmirst savu kādreizējo kora jubilejas, apmeklē savu audzēkņu vadītos kora koncertus. Nav vietā sakāmais „reiz bija...”, bet joprojām viss ir. Cita lieta, ka kritiskā attieksme par notiekošo Latvijas kultūras dzīvē var būt tikpat skaudri konkrēta kā savulaik Leonīda Vīgnera (plašāk par L. Vīgneru sk. Paula 2001) kultūras dzīves redzējums, kas ļoti tuvs K. R. Kreicberga dzīves filozofijai, kam veltīsim uzmanību citā grāmatas sadaļā.

---

* Citētas Imanta Ziedoņa dzejas rindas no K. R. Kreicberga drauga komponista Valtera Kaminska sacerētās dziesmas.

1.12. Kreicberga laikabiedrs Valdis Vikmanis: savā patībā un darba gaitu kopsolī

Kārļa Rūdolfa Kreicberga dzīves un darba vieta, kas saistās ar Liepāju, lielā mērā bija Valda Vikmaņa ietekmēta. Apzinoties, ka izraudzītās biogrāfiskas apceres galvenā persona ir K. R. Kreicbergs, likās, ka ne mazsvarīgāk ir minēt izcilas personības, kuras tādā vai citādā veidā ietekmēja grāmatas varoņa gaitas. Šķita svarīgi uzklaut laikabiedrus, kuru dzīves gājums ir vienas laikmeta un kultūrtelpas ieskaits, atstājot lasītāju ziņā vilkt dzīves audumā paralēles, meklēt atšķirības vai saskatīt kopīgo dzīves redzējumā, mākslas procesu vērtējumā. Ceram, ka ar ekskursu dzīvesstāsta saīsinātā formā mēs dziļāk atklāsim laikmeta griežu, Liepājas muzikālās un kultūras dzīves panorāmas ieskici, uz kuras fona izkristalizējas cilvēciskās rakstura iezīmes, nenovelkot robežu – tas par Kreicbergu, bet tas par Vikmani.

Ar Valda Vikmaņa laipnu piekrišanu saruna (Saruna 2006c) notiek viņa „Vērbeļnieku” mājās Liepājas tuvumā 2006. gada 24. novembrī, laikā, kad vēl dienas gaismu nebija ieraudzījusi grāmata „Valdis Vikmanis. Sava mūža diriģents” (Vikmanis 2010).

Intervētāja rosināts, Valdis Vikmanis par pirmo tikšanos ar K. R. Kreicbergu sev raksturīgā mierā izstāsta jau iepriekšējās daļās minēto epizodi par valsts sadali, kura notika pēc augstskolas absolvēšanas, jaunos speciālistus norīkojot iepļānotajās darba vietās ar obligātu atstrādāšanas laiku, turpinājumā piebilstams:

Bet es domāju, ka viņu liktenis ir sargājis ar'. Tomēr ir frontē bijis. Tajā laikā nepareizajā pusē. Un es domāju, ka izticis ir samērā labi cauri. Ievainojums ir bijis, bet ne traģisks. Nu, tas tā, no sarunām. Nu, tajā laikā jau nebija modē stāstīt par tādām gaitām. Bet, cik jau varēja, tik jau parunājuši esam. Nekāda baiļu sajūta jau nebija. Lai gan... vienmēr jau bija tādi, kā saka, taisnie... Mums jau bija tāds apakšpulkvedis, nu milzīgi pārliecināts. Un viņš bija nemierā, ka visi skolotāji nav bijuši armijā. Un gribēja nodot visu armijā, lai izdien un tad nāk atpakaļ. Nu pavisam tāds fanātiķis (Saruna 2006c).

Lūgts raksturot, kāds ir Kreicbergs, Vikmaņa kungs kolēģa rakstura šķautnēs saskata izglītības ietekmi:

Es domāju, ka daba viņam bija tāda nu, viņš jau tomēr beidza to skolotāju institūtu ar', un tur jau laikam iemācīja strādāt un būt kārtīgam. Skolotājam tomēr ir jābūt kārtīgam. Kreicbergs Kārlis jau tāds ir vēl šodien. Tā ka viņš ir ar savu pašpārliecinātību, ar savu tādu tiešumu. Pēc viņa pārliecības tas ir vienīgais, kas ir. Bet es domāju, ka tādas taisnības jau ir vairākas. Bet viņš tā diezgan konsekventi. Bet pret bērniem viņš bija objektīvs, par daudz objektīvs (Saruna 2006c).

Sarunai ievirzoties par to, cik liela nozīme ir personiskajām rakstura iezīmēm, cik laikmetam un vai visi no tā ietekmējas vienādi, Vikmaņa kungs ļaujās pārdomām:

Nu, tur jau ir jābūt analītiķim lielākam. Es domāju, ka mēs visi esam laikmeta cilvēki. Kādā laikmetā esam dzīvojuši... Tā ka, ja kāds tā domā, ka izej piecdesmit gadus cauri pilnīgi neskarts, tad jau tas ar kaut ko nozīmē. Tajā laikmetā bija visādi cilvēki. Tie paši, kas liela daļa vēl tagad dzīvo. Un viņi bija visādi. Nu, kaut vai tāds viens no partijas sekretāriem. Otrais sekretārs Pēteris Ezeriņš. Es domāju, ka viņš bija... Nu es domāju, ka viņš bija lielisks cilvēks. Vēlāk viņš bija izpildkomitejas priekšsēdētājs laikam arī. Un pēc tam Jelgavā priekšsēdētājs. Tad viņš laikam nobeidza karjeru Rīgā, par kaut kādu ministru strādāja. Nu, kaut vai tāds gadījums pēc kara. Es jau biju dziedāšanas skolotājs arī kara laikā. No četrdesmitā gada es esmu liepājnieks. Un tāpat pirms kara drusku un pa kara laiku, un pēc kara. Kara laikā iznāca Jēkaba Vītoliņa „Dzirdes mācība”. Tā dziedāšanas grāmata. Un to... Un tur visas tikai tautasdziesmas, bet iesākās ar „Dievs, svētī Latviju!” Un es domāju, to taču nevar tā laist... Es tās lapiņas salīmēju un laižu darbā. Un pirmajā vidusskolā iet arī Pētera Ezeriņa meitas, taisni tajā klasē, kur es mācu. Un tām interesē, kas tur īsti ir iekšā. Un plēš vaļā. Nu, tāpat tāds gadījums varētu būt... Es labi atceros, ka viņš teica: „Nu, ko tu muļķi, būtu izplēsis tās lapas no grāmatas ārā!” Es tā arī izdarīju un atkal turpināju tālāk. Nu tāpat... Bet par tādu darījumu tur... Viņš bija tajā laikā arī izpildkomitejas priekšsēdētājs. Kad bija kora skates, tad viņš nosēdēja līdz beigām. Tagad jau tikai komisijas spriež par kora skates rezultātiem, bet toreiz visi diriģenti mēs bijām kopā ar'. Un ņemāmies tā, ka... es labi atceros, ka iesāka tumsā un uz rīta gaismu tikai pabeidzām. Un viņš visu laiku sēdēja klāt.

(..) Parakstīties es neparakstos, bet saruna bija 49. gadā. Nu, un viņš izsauca mani – kā skatos uz marta notikumiem? Es atbildu, ka pēc iespējas latviski. (..) Viņš pats bija no Sibīrijas latviešiem. Laikam tā. Kādreiz arī taisījās... Ka viņu neapmierina Liepājas šaurums, viņš ir pieradis pie Sibīrijas plašumiem. Bija dažas tādas atklātas sarunas. Un viņš apprecēja atkal dzīves biedri, kurai vīrs 37. gadā[represēts, iespējams nošauts]... Tāpat no tādas ģimenes... No represēto (Saruna 2006c).

Kā skolas direktoram Valdim Vikmanim nācās pieņemt darbā ne vienu vien kolēģi. Viņa kā administradora nostāja gan pret tiem, gan arī pret nerātņiem audzēkņiem bija tam laikam neierasta:

Nu, katrā ziņā, nelasīju es anketas. Tur es biju principā pretī. Tur man ir jāvērtē. Ir jāprot vērtēt. Neviss jābalstās uz citu ieteikumiem (Saruna 2006c).

Interesanti ilggadējais mūzikas skolas direktors raksturo labu skolotāju:

Skolotājam ir jābūt redzīgam. Nevar skatīties uz šodienu, ka bērns ir tāds un tāds. Ir jāprognozē viņa attīstības ceļš un iespējas. Tas ir jāzina. Un tādi ir piemēri mūsu skolā diezgan daudz. Kad izpērts, norakstīts... Un mēs bijām diezgan populāri, ka principā bijām pret izslēgšanu. Ja kāds ir izdarījis aplamību, tad viņam arī tajā pašā vietā ir jālabo. Un es domāju, ka to aizstāvēja diezgan daudzi. Nu, un arī tāpat, kad slēdza citur ārā, mēs bijām pret izslēgšanu. Tagad pat ir diezgan pazīstami vārdi, kurus mēs ņēmām „pāraudzināšanā”. Un normāli, normāli sanāca. Varbūt pat tas nāca par labu. (..) Bet doma mums bija tāda, ka izslēdzami bērni nemaz nav. Es pat nezinu, vai mēs kādu izslēdzām. Es domāju, ka ne. Taisni ar to mēs bijām tādi populāri (Saruna 2006c).

Ārkārtīgi tolerants un diplomātisks Vikmaņa kungs ir sarunā par saviem kolēģiem, īpaši neakcentējot savu domubiedru esamību kā ko īpaši izredzētu:

Man bija gan sava grupa, tieši tāda atbalsta grupa. Bet tie bija tehniskie darbinieki, grāmatvede. Es labi jutos. Es tā cilvēkus nešķiroju. Es domāju, ka es tomēr pāri par četrdesmit gadiem kalpoju vienā vietā. Un es domāju, ka tā bija tāda laba nojauta. Es vēl tagad vienmēr saku, ka direktors bez grāmatvedes ir nespējīgs strādāt. Un es ar, kā saka, zīmogu pat neturēju. Un tas arī parādījās dažādā veidā, kad man ziņoja, ka es izdodot aplamas apliecības. Bet es varēju kategoriski pateikt, ka tā tas nav. Un tā bija bargā un liela iestāde toreiz. Par grāmatvedi es zināju, ka viņa neliks neko aplamu virsū. Tā bija, uz kuru var pilnībā paļauties. Un ar skolotājiem tāpat. Bet mēs jau tomēr skolotāji pāri par simts bijām. Nu kur tad visi tādi vienādi? Bet es domāju, ka tādas pretišķības nebija.

Savā laikā Kārlis Kreicbergs bija arī arodbiedrības priekšsēdētājs. Viņš bija ilgus gadus.

Es tā nevaru saprast, kad mēs sākām operēt ar orķestra veidošanu, patiesībā tas jau nebija pašdarbības orķestris. Orķestrim ietarificēja stundas, un strādājām četras reizes nedēļā pa trim stundām. Tās visas vajadzēja notarificēt, jāparaksta ir grāmatvedei un arodbiedrības priekšsēdētājam. Bet es domāju, ka Kārlis zināja, ko paraksta. Nu, tās tādas idejas bija, kur tiešām uz daudziem gadiem bija ļoti saspīlēta baiļu sajūta. Jo, ja to atklātu, ka tik un tik tūkstošus tur un tur, kas nav pēc mācību plāniem, nu, tur jau visādi varēja iet. No katras kontroles bija ļoti bail, kā skatīsies uz to, bet arī tajā kultūras ministrijā bija dažādi cilvēki. (..) Un pat piešķīra zināmu summu, kuru es varēju tad lietot. Par finansēm tad atbildīgā bija tāda Rasma Lielmane. Viņas brālis ar' bija tāds ierēdnis. Nu, priekšnieks. Arī tas zināja, ko mēs darām. Bet, kad nāca tādas kontroles, tur bija ļoti, ļoti tādi pakalpiņu cilvēki. Kas tā visu ļoti, ļoti tā pa punktiem. Es jau vienmēr esmu bijis bailīgs. Es vienmēr aizgāju kafiju dzert, kad bija tās kontroles, kā saka, „uzkrāvu” mācību daļas vadītājam virsū. Bet vienmēr no tām kontrolēm bija jābaidās (Saruna 2006c).

Par mūzikas skolas diriģēšanas klasi un Kreicbergu kā diriģēšanas nodaļas vadītāju, koru diriģentu V. Vikmanis saka:

Bez viņa pāri par desmit skolotāju jau bija. Es domāju, ka viņš bija demokrātisks. Mums muzikālie uzskati tādi samērā atšķirīgi. Bet nav jau jābūt vienādiem. Mūs muzikālajā ziņā atšķīra, nu, kā to var pateikt, rokraksts, uztvere, tulkojums.

Nu, kaut vai tā, mūzikas skolā ir kaut kāds koncerts. Uzstājas Kārlis Kreicbergs ar savu Skrundas vīru kori. Nu priekš tiem laikiem viņš bija mazs korītis, starp trīsdesmit, četrdesmit. Tagad jau tas būtu kolosāls bijis. Skaitītos.

Jānis Dreimanis to ar savu „Dziedoni” dziedāja 1. vidusskolas, tagadējās ģimnāzijas, zālē. Viņš to demonstrēja ar milzīgu emocionalitāti. Dreimanis, kad savā nu tādā zvaigžņu brīdī, viņš rādīja brīnumus. Un tad, kad viņš nodziedāja Kovaļa „Ilmeņa ezeru”^{*}, kas tagad un arī toreiz bija nu zelta grauds vīru kora repertuārā. Un pēc tam Kreicbergs ar savu mazo kori bija ļoti tuvs tam. Ir pretišķības, bet ir arī kaut kas ļoti kopīgs.

Tagad ir tādi novada dziesmu svētki, nupat pēdējie, kas bija Saldū. Tur starp virsdiriģentiem bija arī Kārlis Kreicbergs. Viņš tās savas dziesmas novadīja nu ļoti pārlicinoši. (..)

Vairāk jau viņš kā diriģents izcēlās toreiz tajā institūtā. Un tomēr „Atbalss” vienmēr bija ne mazāk par astoņdesmit cilvēkiem. Un es labi atceros, ka man jau maz ko kritizēt, tad es tā, kad man deva vārdu, tad uz soprāniem allaž ir tādi iebildumi, ka tie ir drusciņ par tādiem, mūsu dziedāšanas manierē... Mums nav labi soprāni. ... Es jau neesmu tāds vokālists, lai pateiktu – tur ir tāda un tāda vaina. Nu, tad es labi atceros, kad man bija jāsaka kaut kas kritisks, tad es pie tiem soprāniem vienmēr oponēju. Nu kaut ko tā it kā piesējos. Bet viņš vienmēr ar savu kori „Atbalss” bija republikas koru skatēs pirmajās vietās.

Nu, to es vēl tagad saku, Ilzes^{*} kundzei, kura ir tiešām nopelnījusi augstu amatu un atzinību, kas ir, kā saka, ļoti spējīga diriģente, bet tomēr, kad bija tagad pēdējā uzstāšanās reize „Atbalss” korim, kad es klausījos... Nepilni divdesmit sastāvā... Varbūt, ka es kļūdījos. Ja ir skola, tad ir pēc iespējas jāapmāca daudzi. Un tie, kas iziet cauri Ilzes apmācībai, tā ir liela lieta. Jo viņa tomēr ir ļoti spējīga un spilgta diriģente. Bet ar tādu sastāvu... Bet toreiz Kreicberga vadītais koris bija ļoti stabils. Viņš nekad nebija ārpus laureātiem. Vai tā bija pirmā vieta, vai otrā. Es tik smalki tā nezinu. Bet viņš bija vienmēr spicē (Saruna 2006c).

Jautāts par Viļņa Kronberga un Kārļa Kreicberga sadarbību „Atbalss” diriģēšanā un abu diriģēšanas snieguma salīdzinājumu, Vikmanis ir delikāti izvairīgs:

---

^{*} Vīru kora dziesma „Ilmeņa ezers”, M. Kovaļa mūzika, M. Matusovska vārdi.

^{*} Ilze Valce – Tautas sieviešu kora „Atbalss” diriģente.

Vilnis man ir prātā. Es viņam mācīju trompeti spēlēt mūzikas vidusskolā. Un uz valsts eksāmenu... abi divi stāvējām ārpusē un viņš gāja zālē iekšā, lai spēlētu priekša. Un viņš man teica: „Skolotāj, neuztraucieties, es nospēlēšu!” Viņš mani mierināja. Tas man ļoti palika prātā. Viņi katrs ir mazliet atšķirīgs cilvēks, tā kā saka. Nu es domāju... Kas bija tas ansamblis, ko Vilnis veidoja? (..) „Līga”? Es domāju, katrs bija savā vietā. Un galvenais, ja par Kreicbergu runā, viņš tomēr bija ļoti saistīts, kad mēs iepazināmies, bet viņš līdz pašam beigām nu tomēr auga un veidojās. Taisni tādā emocionālajā ziņā. Un tur cepuri nost! Tā ka viņš nekad nestāvēja uz vietas (Saruna 2006c).

Vikmaņa kungs neņemas arī salīdzināt kolēģa Kreicberga sniegumu, pretnostatot vīru un sieviešu korus, vai meklējot kādas līdzības:

Tas Kreicbergam pašam jāprasa. Es domāju, ka tā ir katra sava forma. Un arī darbības veids ir citādāks. „Brocēni” tomēr ir tā, kā saka, brīvprātīgie. „Atbalss” ir, kā saka, tāda kā administratīva vienība gandrīz. Kur, kā saka, ja salasa, tad ir arī savs pienākums viņiem. Un tam ir ļoti liela nozīme, kad var tā rēķināties. Kad tev būs tik un tik balsis (Saruna 2006c).

Diriģentam un mūzikas skolas ilggadējam direktoram ir ko sacīt arī par kordiriģentu darba spējām, par spēju apvienot pedagoģisko darbību ar administratīvo darbu un sabiedriskajiem pienākumiem, uzsverot, ka tur nekādu pretrunu neesot – klases stunda ir klases stunda, koris ir koris, tāpat pārējās aktivitātes. Cita lieta, ka vairāk nekā pirms pusgadsimta dziedātāju dotumi bijuši izteiktāki, kas atvieglojis skolotāju pūliņus:

Katrā ziņā es no savas prakses zinu, ka 1.vidusskolā es saņēmu skolu bez „rūcējiem”. Es katru pārbaudīju 40. gadā. Vispār jau kaut kur bija arī, es pārnācu no savas pilsētas, no Rūjienas. Un, ja tur bija kāds „rūcējs”, tad tas bija unikāls gadījums. Tas bija tā kā Skalbes pasakā „Jāņu nakts”. Kur tas nevar padziedāt. Viņš saka: „Dziedi puika!” Viņš nes to uz pleciem, jo viņam pašam nav balss.

Nu, es piederu pie tādiem sapņotājiem vairāk. Un es arī gaidīju to rītu, kad sanāks kopā 1. vidusskolas koris. Un tās bija tādas muzikāli piepildītas stundas (Saruna 2006c).

Ir vērts aizdomāties par muzikālās audzināšanas tradīciju pārmantošanu, par ģimenes lomu un kultūrvides ietekmi:

Es domāju, ka tās bija mājas tradīcijas. Kaut vai tas, ka, ja puika ganos nedziedāja, nu, tad gāja skatīties, vai viņš ir atgūlies, vai slimis palicis. Tā ka vajadzēja aurēt.

Un apdziedāšanas dziesmas! Un par kladēm jūs taču zināt, ka nebija nošu, bet vārdu burtnīcas, tas jau mācīja meldiņu ar, tā kā saka. Ļoti daudz ir folklorizēts Alfrēds Kalniņš. Solo dziesmas, kuras folklorizējās. Visi svētki, īpaši jau Ziemassvētki, sasēžas, un visiem ir jāiziet Ziemassvētku grāmatai cauri. Ziemassvētku dziesmas „Jūs, bērniņi, nāciet”, „Ak tu

priecīgā, ak tu svētīgā”, „Klusa nakts”. Tas bija tāds zināms rituāls. Vienkārši nodzied tā, kā pienākas. Un tad atkal dara citus darbus.

Kur cilvēki satikās, tur dziedāja. Gan ar kaimiņiem, gan paši savā starpā. Bet man īpaši atmiņā viena no māsām. Es ar tādu lepnumu, kad kaimiņu mājās sauca ganus mājās, bija tāds dēlis piekārts, pa kuru ar āmuriem sita. Tas arī tālu skan. Bet mūsu mājās bija balss. Un tā tik tālu skanēja. Un es biju lepns par to, kad māsa sauca mājās, tad tas ir dzirdams tālu. Tādas, kādas bija mūsu mājas, nu tādas jau bija, es domāju, visas (Saruna 2006c).

Mēģinot noskaidrot, vai ir velkamas kādas paralēles starp Kreicbergu un Vikmaņu dzimtām, caur kuru vēsturi izgaismotos laikmeta iezīmes, nākas konstatēt atšķirīgu situācijas vērtējumu. Liekas, ka galvenā bagātība – zeme, kas liecina par dzimtas turību, varētu būt objektīvs rādītājs, taču izrādās, ka tāds pieņēmums var būt maldinošs, jo 83 hektāri zemes nav tik dāsni, lai bez liekām pūlēm pabarotu visnotaļ lielo ģimeni:

Kāpēc jūs domājat, ka mums viss bija līdzīgi? Pārtikuši mēs nebijām. Tomēr 11 bērni, tādā ģimenē tas nav maz. Nu seši brāļi mēs bijām un piecas māsas. No brāļiem tomēr mēs četri esam, kas nobeidzām skolas. Viens nenobeidza augstskolu. 41. gadā Staļins pievēca pie sevīm. Un tomēr, kad bija paredzēts, ka mājās nebūs visiem vietas. Un tad bija laikam tā doma tāda, šobrīd es tā domāju, ka dēliem ir jābūt izglītībai un meitas ir jāizprecina. Tā es saprotu. No meitām tikai divas māsas bija beigušas vidusskolu. Viena sāka studēt, un viena nobeidza medicīnas skolu. Un trīs ir tomēr saimnieces. Bet to neviens tā neizjuta, tomēr tas bija kā likums, kad tev ir pieci gadi, tad tu esi cūkgans. Tu jau esi darbinieks. Ar septiņiem gadiem, kad ir divi gadi cūkas noganītas, – pie lopiem. Ar vienpadsmit gadiem vai nu vēl turpini lopus ganīt, vai nu ej uz lauku jau ar grābekli, vai kaut ko tādu darīt. Un visu bērniību bija gandrīz tā, ka tā nāk miegs, tik šausmīgi nāk miegs. Izgulējies neesi nekad. Kad kājas jau vienmēr rasā slapjas palika. Bet fakts ir tas, kad es biju ganiņš, mums bija taisni samaksa ar zināmu naudu. Un varēja ganīt lopus pa mežu. Un tad tie rīti mežos, viņi jau bija interesanti. Bet viegli tas nebija ar. Es domāju, ka Kārlim Kreicbergam māja noteikti nebija tik sliktā zemes kvalitātē kā mūsu. Viņš ap Saldu laikam, tur kaut kur. Es domāju, ka tur ir citādāka zemes vērtība. Bet tagad es tā skatos, ka mana brāļa mazdēls, kas saimnieko tēva mājās. Mums bija daudz lopu, ap divdesmit govīs, vai visas slaucamas, to es nevaru pateikt. Un tagad tomēr viņš ir izsities, tā kā saka, ganāmpulks ir ap simtu. Vai uz tās pašas zemītes, es īsti nezinu. Varbūt, ka kaut kas klāt ir nācis. Nu, bet tomēr, kad viņi saņēma no kolhoza visus tos slimos lopiņus, tas puika, Agris viņu sauca, bimbādams ņēmās. Jo cik daudz naudiņa bija, cik ienāca, tik daudz bija jāatdod par dakterēšanu (Saruna 2006c).

Nākas secināt, ka vienas sarunas laikā, lai arī no citas personības skatu punkta, tomēr zināmas laikmeta iezīmes atklājas – gan kuplo ģimeņu dzīvesveids un pienākumu sadalījums,

gan saimniecības raksturojums, gan laikmetu griežu apjaušamās pēdas pieminētajos kolhozu laikos, gan saimniecību atjaunošanas centieni pēc Latvijas neatkarības atgūšanas.

Tālākajā sarunas gaitā atgriezīamies pie radošo personību spožākajiem sasniegumiem:

Muzikāli izteiktākais brīdis viņam bija ar „Atbalsi”. Stabilākais. To laiku, ko viņš ar „Dziedoni” pavadīja... „Dziedonis” vispār mums ir ļoti problemātiska lieta. Es uzskatu – vai tas ir pareizi, vai nepareizi, tas ir subjektīvi – ka nedrīkst aizmirst vīra koru pamattradīcijas. Un tagadējais „Dziedonis” ļoti kūtri atgriežas pie tādām. Ļoti ir jādodomā par repertuāru.

Nu Kreicbergu Kārlis, kad pārņēma, es nezīnu, no kā viņš pārņēma „Dziedoni”. Patiesi nezīnu. Bet viņš sapulcināja. Un avīzē bija rakstīts, ka „Dziedonim” ir jāatgūst pašpārliecinātība. Tā prātīgi. Laikam tas bija „Kursas” zālē, toreizējā „Boļševika” zālē, kur tas koncerts bija. Tiešām viņam bija 80 vīru ar'. Un tagad atkal pēdējo reizi, kad es satīku, tur kopā ar „Atbalss” kori dziedāja gandrīz visi pilsētas kori. Un „Dziedonim” bija... diezgan tuvu pie divdesmit, bet katrā ziņā ne divdesmit. Es domāju, ka Liepājā ir aplama koru politika. Es pat nezīnu. Es nevaru to tā analizēt (Saruna 2006c).

Var pieļaut domu, ka nepieciešami plašāki pētījumi, lai izvērtētu, kas kultūras dzīvē mainījies, kas mainījies cilvēkos, kāda muzikālās dzīves pulsācija bija aizvadītajos gadu desmitos, kas to uzturēja, veicināja. Diez vai tikai faktu konstatācija par reiz bijušo sniegs visas atbildes, taču tas var ļaut aizdomāties par vērtībām, kas saglabājās un izpaudās tautai dramatiskos laikos – kara apstākļos, pēckara gados, atjaunojot nopostīto, veidojot neierastos apstākļos kultūras dzīvi, kas nāk līdzī kā obligātā piedeva katram režīmam. Bet mūzika bija arī kaut kas tāds, kas vienoja cilvēkus, kompensēja zaudējumus, saglabāja cilvēku garīgumu, ko nebija iespējams katrreiz izteikt vārdos.

Vikmaņa kungs, būdams Liepājas muzikālās dzīves epicentrā teju pus gadsimta garumā, ar dažām pārdomu frāzēm kā meistarīgs gleznotājs ar otas triepīnu diezgan kolorīti iezīmē pēckara dzīves vaībstus, tos sasaīstot arī ar kara laiku:

Ņemiet kā gribat, bet tomēr tad bija tāda politika – ar ko pabarot cilvēkus? Un es atceros, kad rajons ar pilsētu rīkoja kopā dziesmu svētkus pilsētā. Laikam „Olimpījas” stadionā, tur tomēr pulcējās ap divi tūkstoši cilvēku no pilsētas un rajona. Un tagad, lai sadabūtu divus tūkstošus cilvēku, tas jau ir kaut kas tāds. Un entuziasms bija ļoti liels. Īpaši pa kara laiku... Viens no maniem audzēkņiem man atrakstīja tādu vēstuli, lai es neaizmirstu kara laika dziedāšanu. Un patiesi... tas varēja būt kādā 43. gadā, tādā kulminācijā 1. vidusskolas zālē. Un toreiz, es nezīnu, vai es domāju, vai ko nedomāju, bet es tikai jutu: sanāk orķestris un 1. vidusskolas koris, un ar pilnu atdevi dziedam „Tēvijai” ar visu lūgšanu. Un toreiz tas bija vajadzīgs. Un ne par velti arī opera bija vienmēr pilna un apmeklēta.

Es atceros dziedāšanas stundu kara laikā Es vēl tagad vizuāli redzu, bet nevaru ar vārdiem tā pateikt, ka vairākās vietās jāmaina repertuārs, kas izraisīja smagus pārdzīvojumus.

Un arī pēc kara tā baiļu sajūta bija liela. Diezgan liela. Repertuāra izvēlē, man liekas, ka nekādus apgrūtinājumus nejutu. Mēs dziedājām „Dabu un dvēseli” un „Rūķšus un meža veci”. Un ļoti smagu repertuāru dziedājām un visādas senatnes (Saruna 2006c).

Atskatoties uz senāku notikumu virknējumu, mēs tos mēdzam interpretēt pašreizējā skatījumā. Liekas arī saprotams, ka sarunas gaitā pavīd tieši tā brīža uzmanību piesaistījušie atgadījumi, kas pēc zināma laika kļūst par dokumentētu liecību, piemēram, par Liepājas koncertzāles celtniecības lietderību, par valsts svētku pasākumos pieaicināto viesmākslinieku iesaisti, tādējādi mazinot pašu liepājnieku pašizpaušmes iespējas, kaut gan, atskats uz liepājnieku māksliniecisko aktivitāšu kvalitāti daudzu desmitu gadu garumā liecina par iespējamo perspektīvu pacelties pāri ikdienībai:

Tur man tas lielākais protests iekšā, kā saka, ka mēs noniecinām paši sevi. Nu, man ir palicis vienīgi tas, ko var liepājnieki, un tas, ko viņiem jāvar. Ar ārkārtīgu niknumu. Bet tur, kur ir iespējams, tur es to vienmēr sludinu. Un tiešām, kā saka, „Dievs, tava zeme deg” ir jādzied! Mēs aprunājām jau koncertu septiņpadsmitajā*. Tas bija jātaisa pašiem (Sarunas 2006c).

Mūsu saruna kopumā bagātīgi atspoguļoja pagātnes notikumu kaleidoskopu, kurā mijās pārdomas par aktuāliem notikumiem Latvijas un Liepājas kultūras dzīvē un atklājās Valda Vikmaņa nerimtība vēl un vēl sagādāt muzikālu baudījumu klausītājiem, pašiem liepājniekiem iesaistoties māksliniecisko programmu sagatavošanā.

Beigās netiek piemirsts sarunas vadmotīvs par Kreicbergu un laiku, kuru kolēģi izdzīvojuši katrs savā veidā, un izteikts vēlējums, kurā izskan labvēlība pret kolēģi:

Bet par Kreicbergu Kārli savāciet labas ziņas! Viņš tomēr ir sava veida cīnītājs, bezkompromisu cīnītājs (Saruna 2006c).

1.13. Mūzikas mūzas skartie kolēģi

1.13.1 Saruna ar Edgaru Račevski (Saruna 2008b)

XXIV Dziesmu svētku mēģinājumu starplaikā ir bijusi izdevība uzrunāt profesoru, dziesmu svētku virsdiriģentu Edgaru Račevski, lai tuvāk uzzinātu par divu diriģentu radošo sadarbību laikā, kad tika dibināts K. R. Kreicberga vadītais sieviešu koris „Atbalss” un E. Račevska vīru koris „Gaudeamus”:

---

* Runa ir par Latvijas proklamēšanas gadadienas svinīgo koncertu Liepājas teātrī, kurā piedalījās no Rīgas uzaicinātais bērnu ansamblis „Dzeguzīte”.

Nu, tā mēs bijām pazīstami personīgi jau agrāk, bet tā īsti, varētu teikt, sadraudzējāmies no 59. gada, kad praktiski tikko kā bija nodibināts mans „Gaudeamus” koris un, ja nemaldos, arī „Atbalss” ir 59. gadā nodibināta. Ja nemaldos... Nu, un tā sanāca, ka mēs sadomājām ar savu pirmo koncertu braukt uz Liepāju.

Liepāja man ir tāda mīļa pilsēta, kur es sāku mācīties mūziku pie Jāņa Dreimaņa, pēcāk pārcēlos uz Rīgu, bet, vienalga, Liepāja man ir ļoti piesaistīta pie sirds. Un taisni pirmais izbraukums ar „Gaudeamus” vīriem, kas toreiz saucās vienkārši Rīgas Politehniskā institūta vīru koris, bija brauciens ciemos pie meitenēm Liepājas Pedagoģijas institūtā. Un tā mēs skaisti nodziedājām kopīgu koncertu. Un no tā brīža sākās mūsu sadarbība. Praktiski ikgadēja. Un tad jau nāca visas kopdarīšanas ar Dziesmu svētkiem. Lielajiem svētkiem, arīdzan ar studentu, it sevišķi ar studentu Dziesmu svētkiem.

Studentu dziesmu svētki tajos laikos, no sešdesmitajiem līdz astoņdesmitajiem, deviņdesmitajiem bija pat ļoti regulāri. Un tur mēs visur vienmēr bijām kopā. Un šī kopbūšana un kopējās darīšanas vainagojās, es pat nezinu, vai ar vienām vai vairākām savstarpējām precībām, kad meitene noskatīja vai puisis noskatīja kādu meiteni tur. Un pēc kāda laika notika ģimenes veidošana. Un es domāju, ka tas ir tas skaistākais moments, kas varēja rasties šīs draudzības rezultātā.

Nu, un vēl es gribētu vienu momentu atcerēties, ka Kārlis jau bija tāds tiešām atsaucīgs kā diriģents un arī jaunai mūzikai. Un „Atbalss” bija manas pirmās sieviešu koru dziesmas pirmatskaņotājs. Tas notika Rīgā, Anglikāņu baznīcā. Es pats ar' biju tur klāt, un ļoti veiksmīgi meitenes nodziedāja dziesmu „Tautai” ar Aspazijas tekstu. Tā ka man ir ļoti skaisti atmiņā viss tas laiks, nu, protams, tā ir visa mūsu jaunība. Un jaunība pati par sevi ir brīnišķīga. Un visi šie tikšanās momenti. Tie bija ļoti mīļi, jauki, skaisti un aizrautīgi, ja tā varētu teikt.

Račevska kungs pakavējas atmiņās par kopīgajiem koncertiem, piebilstot, ka koncertu repertuārs īpaši netika gatavots, bet lielākoties tas veidojās no programmas, kura bija apgūta, gatavojoties dziesmu svētkiem, vai katra kora sagatavotā repertuāra. Sekoja koncerti ar kopīgiem izbraukumiem un savstarpējo ciemošanos, kā arī neiztrūkstošām ballēm.

Lūgts raksturot savu kolēģi kā diriģentu, profesors pēc pārdomu pauzes izsakās:

Es domāju, ka viņš ir ļoti nopietns mūziķis un ļoti nopietni strādā. Viņš labi veido instrumentu, un viņam ir labs kontakts ar dziedātājiem kā cilvēkam. Viņš atrod šo kopējo valodu, šinī gadījumā ar meitenēm, ar studentēm. Un viņas tic viņam un seko viņa rokai, un seko viņa veidotam mūzikas tēlam un uzburtai ainai, ko viņš ir iedomājies. Meitenes to ļoti labprāt izpilda un atskaņo, un visu izdara. Es viņu vērtēju ļoti pozitīvi kā diriģentu, kas strādāja aizrautīgi un panāca ļoti labus rezultātus, un uzturēja kori labā formā. Vienmēr

„Atbalss” visus tos gadus bija viens no skaitliski lielākajiem sieviešu koriem Latvijā. Tā ka tas ir tieši tāds Kārļa nopelns, ar savu darbu piesaistīt jauniešus un pulcēt viņus ap sevi, lai ieinteresētu kora dziedāšanā.

Koru draudzība un divu diriģentu sadarbība E. Račevskim ļauj koleģiāli pavērtēt K. R. Kreicberga vadītā Brocēnu vīru kora sniegumu no vīru kora eksperta viedokļa:

„Varbūt es tagad nepateikšu precīzi, kurās vietās viņi ierindojās Dziesmu svētku skatēs un konkursos, bet viņi bija vienmēr tādā skanīgā un normālā formā. Ja man jāsaka tā atklāti, tad tagad vīru kora dziedājums ir mazdrusciņ ne tik pārlicinošs, tāpēc ka vīru dziesmas ir gājušas mazumā salīdzinoši ar tiem laikiem. Bet tajā laikā es ļoti labprāt izjutu to aizrautību, ko es izjutu Dziesmu svētku estrādē. Tāpēc, ka visi tur bija iekšā: brocēniešu balsis, vai ne, tāpat arī Kurzemes novada kopmēģinājumā un Kurzemes novada svētkos, kur mēs tos veidojām. Viņi bija vīri, uz kuriem varēja paļauties. Ļoti stabila tāda vīru vienība, kas turējās vispār tādā labā formā. Kārlis bija labi noturējis šo vienību. Tāda sadarbība tieši ar Brocēniem mums kaut kā neizveidojās, bet tikai tik, cik tas bija saistīts ar Dziesmu svētku kustību kā tādu.”

Račevska kungs apstiprina, ka K.Kreicberga radošās aktivitātes un stablais kora sniegums bija par pamatu, lai viņš ieņemtu vietu uz virsdiriģentu pjedestāla Saldū un citur, taču bez nopietnu sasniegumu uzskaitījuma viņš pastāsta arī par personības rakstura iezīmēm, par saskarsmi ar cilvēkiem pēc mēģinājumiem vai pēc koncertiem, atklājot citas cilvēciskās būtības nianšes:

Jā, nu protams, mūsu tikšanās vienmēr tika tā nedaudz atzīmēta, kas jau, kā saka, parasti tikšanās reizēs tiek darīts. Kā saka, mazdrusciņ mmm... kaut kas iebaudīts no stiprāka dzēriena. Un arī šinī ziņā Kārlis bija tāds ļoti izturēts un kārtīgs. Nekad nešāvām pār stripu. Un tas viss kopā savijās tā ļoti draudzīgi un ļoti cilvēcīgi. Gan viņš bija pie manis ļoti bieži mājās Rīgā, gan tāpat arī, teiksim, kad biju Liepājā, pie viņa mājās viesojos. Mēs tāpat pārcilājām visādas problēmas – gan muzikālas, gan sadzīviskas, gan koriskas, gan koristu problēmas. Tā ka tas viss piederēja pie lietās.

Zinot koristu nostāstus par Kreicberga precizitāti un disciplinētību, kas tika prasītas ne tikai no dziedātājiem, bet, pirmkārt, no sevis un par ko liecina zīmīgs fakts, ka, būdams kora „Brocēni” un „Saldava” diriģents, viņš ne reizi nebija nokavējis mēģinājumu, kaut gan nokļūšana no Liepājas, kur viņš dzīvoja, uz Brocēniem vai Saldū, nebūt nebija vienkārša, pajautājām diriģentam Račevskim, vai pienākuma apziņa un pašdisciplīna varētu būt tā laikmeta cilvēku īpašība, vai arī tas raksturīgs tikai atsevišķām personām.

Jā, es tam pilnīgi ticu, pilnīgi ticu! Nu man ir grūti teikt par pārējiem, bet, pazīstot Kārlī, es pilnīgi pieņemu, ka viņš bija ļoti precīzs... Un es gribētu varbūt salīdzināt ar sevi, man

ir tāds labs piemērs, ko arī teicis viens pazīstams liepājnieks – Gunārs Jēkabsons, kas ilgus gadus strādāja radiofonā. Viņa kabinets bija blakus manai studijai, kur es ar radio kori strādāju, ilgus gadus nostrādāju. Un viņš vienā reizē, pat vienā intervijā par mani pateica tā: „Tad, kad tu uzsit pirmo akordu, tad es uzgriežu pulksteni, jo tad ir pusdesmit”. Tas bija radio darbs. Nu, teiksim, es strādāju radio, un, protams, radio darbā absolūti precīzam ir jābūt. It sevišķi pirmos desmit, piecpadsmit gadus mēs gājām ēterā. Tiešajā ēterā – dzīvajā raidījumā. Un tur jau, kā radio pulkstenis parāda to laiku, kad ir jāsākas, tad ir uz sekundi jābūt. Vai ne? Tas darbs radio, radio komitejā vai radiofonā mani tā pieradināja pie šīs precizitātes. Un mans kolēģis atļāvās man tādu raksturojumu dot. Es pilnīgi piekrītu, ka tas ir... redz, es domāju, ka tā vispirms ir tās paaudzes kārtība.

Kārlis ir kādu gadu vecāks par mani. Bet mēs tomēr esam acīmredzot saņēmuši no laimmeta gara, varbūt no saviem vecākiem tādu zināmu impulsu vai ievirzi. Un cenšamies savu darbu darīt precīzi, kārtīgi un savlaicīgi. Varbūt ne vienmēr tas jaunībā ir izdevies, visādas jau palaidnības tiek dažreiz pastrādātas. Un domāju, ka arī Kārlim tādas ir bijušas. Pats es savas zinu ļoti labi! Bet nu... Bet, ja arī tu esi vienkārši kaut kur ciemos vai kur, tad tev ir jāzina, ja tev rīt jābūt darbā, tad tu esi darbā laikā. Tā tas ir pieņemts. Mūsu aprindās toreiz bija tā.

Račevska kungam ir savs redzējums arī uz to, vai mūsdienu diriģenti ir pārmantojuši savu priekšgājēju labākās īpašības attiecībā uz precizitāti, pašdisciplīnu, vai arī jaunajos laikos ir jauni tikumi.

Nu, tā grūti ir salikt vienā plauktā visus. Ir dažādi. Bet katrā gadījumā ir vērojama tāda nedaudz atvieglināta pieeja nu tieši tādiem dažiem momentiem, kurus varbūt mēs centāties turēt stingrā kārtībā. Tas ir mēģinājuma process un tā notikšana. Un es domāju, ka pati mūzika pati par sevi uzliek par pienākumu būt precīziem. Mūzikā nedrīkst būt atkāpes gan no tempa, gan no dinamiskām lietām. Tas viss ir norādīts partitūrā, un diriģenta uzdevums tās ir ievērot stingri. Un atklāt un iemācīt saviem padotajiem vai dziedātājiem vai spēlētājiem. Iemācīt šīs mūzikas skaistās, teiksim, dažādās izpausmes un niansas. Tas radina pie ļoti nopietnas kārtības. Un varbūt šobrīd ir tā, ka visa pasaule meklē tādas atbrīvotības ceļus. Un te mēs redzam, ka arī mūzika, kura šobrīd dominē, diemžēl jābūt, pārsvarā ir popmūzika. Un popmūzikai ir tādas ļoti atbrīvotas izpausmes. Varētu tā teikt, vai ne? Un es labprāt turētos pie vecajām tradīcijām un, cik ilgi varēšu, tik arī turēšos.

1.13.2. Saruna ar Vilni Kronbergu (Saruna 2011e)

Tuvojoties Kārļa Kreicberga deviņdesmit gadu jubilejai, likās likumsakarīgi, ka iespaidos par kolēģa pedagoģisko darbību, mākslinieciskās jaunrades procesu savu vērtējumu

varētu izteikt Vilnis Kronbergs, kurš Liepājas Universitātes pastāvēšanas laikā ir bijis gan ierindas pasniedzējs, gan Mūzikas katedras vadītājs, gan kora „Atbalss” diriģents, tādējādi ar K. R. Kreicbergu saistīts dažādā statusā vairāku gadu desmitu garumā. Stāstījums sākas ar atmiņām par paša darba gaitu pirmajiem gadiem un pirmo sastapšanos ar kolēģi:

Tas bija pēc otrreizējā dienesta armijā. Septiņdesmitajā gadā atnācu šeit turpināt darbu, jo mani iesauca armijā no šejienes, no augstskolas. Tajā laikā aizgāja pasniedzēja Blimberga, kas arī strādāja kopā ar Kreicbergu pie kora, un Kreicbergam bija vajadzīgs palīgs. Tā kā mana izglītība atbilda, diriģēšana man bija arī specialitāte, es septiņdesmitā gada septembrī sāku pie viņa un kopā ar viņu strādāt. Un tā līdz deviņdesmitajam gadam, kad viņš beidza.

Kronbergs akcentē raksturīgāko, ko saskatījis sava kolēģa profesionālajā diriģenta darbībā:

Viņam raksturīgs ir tas, ka ar saviem žestiem viņš panāk to, ko grib. Pirms tam diezgan pamatīgi izskaidrojot verbāli – kas par tēlu, it kā tādas ainiņas uzbūra, kas saistītas ar tekstu. Un tas arī diezgan daudz palīdz koristiem. Bet pats galvenais ir, ka viņš panāca ar žestiem to, ko viņš grib, nevis nodiriģēja kaut kā, bet panāca. Godīgi sakot, tas vispār ir liels pluss diriģentam. Un otrs moments, ko es gribētu izcelt, ka viņš nestāvēja attīstībā uz vietas, bet viņš mācījās i no manis, gan es no viņa, protams. Viņš no manis pieņēma manu koncepciju, bet citreiz nepieņēma, protams, ne jau vienmēr viss iet, kā saka, gludi. Nu, bet pamatā jau es vairāk no viņa mācījos, arī vadīt kori, nevis diriģēt. Tās ir divas dažādas lietas, vadīt un diriģēt.

Diriģēšana ir vairāk tāda vienkārša taks daļu atskaitīšana žestā, bet tu nevadi, tu vienkārši atskaiti. Bet vadīt – kādreiz kāds žests var nebūt, bet panāk ar visādiem, teiksim, sagatavotiem punktiem un sagatavotiem sākumiem un nobeigumiem, raksturu parādot žestā. Īpaši jaunie studenti, kuriem vēl nav nekādas diriģēšanas pieredzes, vienkārši ir laimīgi, ka var taks tīklā sevi saturēt, un viņi nejūt mūzikas sākumu, kad nākošai mūzikai ienākt, arī nobeigumu nejūt. Viņš vienkārši atdiriģē, uzticoties korim. Nu, bet Kreicbergam tas bija tāds liels pluss, un es domāju, ka viņš arī Liepājas „Dziedoni”, kas tolaik jau bija diezgan daudzskaitlīgs, diezgan spēcīgi valdīja. Valdīja vienkārši, citādāk jau nevar. Tur ar maigām rokām neko neizdarīsi.

Izsakoties par pedagoģisko paņēmieni kopumu, Vilnis Kronbergs lielākoties spriež pēc sadarbības laikā konstatētā kora „Atbalss” mēģinājumos un koncertos:

Es jau tikai varu saistībā ar to, kā iestudē dziesmas. Nu, tur ir tradicionāli: pa balsīm, pa posmiem, tāda īstā pedagoģija tur nav. Vienīgi kādreiz audzināšana... Audzināšana jau notiek caur tekstu, kā viņš izskaidro tekstu, sagatavo.

Atzīstot K. R. Kreicberga nopelnus Tautas kora goda nosaukuma kaldināšanā, Kronbergs saskata panākumu atslēgu:

Es domāju, viņš ļoti precīzi strādāja pie nošu raksta, kas ir koru „karu” galvenais noteikums. Otrs – koris bija diezgan masīvs, daudzskaitlīgs. Un, protams, arī muzikālā tēla iznešana.

Es domāju, ka viņam tāda iepriekšējā diriģenta sagatavotība nebija, nu, tik intensīvi kā man, bet es varbūt kļūdos. Pamatā es domāju, ka viņš pats ir izaudzis. Pietiekoši bija dotības uz to. Un izveidojās par meistar.

Jautāts par talanta vai darbaspēju nozīmi kolēģa mākslinieciskajā karjerā, V. Kronbergs uzsver ko citu:

Neatlaidību es liktu pirmajā vietā. Nu, dotības bija, ar lielu darbu viņš daudz ko panāca. Talants? Neņemot spriest, vai tas ir talants vai nav. Vai man ir talants? Man nav. Es uzskatu, ka man nav. Bet man šķiet, ka viņš bija darbmīlis. Viņam savā laikā taču bija trīs kori vienlaicīgi. Varbūt pat vairāk, jā. Un pie visiem viņš ir ilgstoši strādājis. Šai ziņā, uz kora lietām viņš bija diezgan fanāts. Pedagoģiskais darbs mūzikas skolā varbūt ne tik spilgts bija. Vismaz kad es pie viņa mācījos, ne visai spilgti palika atmiņā.

Nu jā. Viņš man mācīja solfedžo. Bet tradicionāli, lika tik dziedāt, nekādas speciālas metodikas jau nebija. Tagad jau ir solfedžo un harmonijas mācības. Bet toreiz vienkārši cilvēki iegāja mūzikas laukā, kā saka, ar tādu sagatavotību, kāda jau nu bija. Tikai pēc tam sāka nākt jaunas paaudzes, kas pārspēja vecākās. Es jau esmu sen pārspēts, tagad nāk ārā tādi profesionāli mūziķi, ka vienkārši apskaužu viņus.

Man zināms, ka viņš bija iesācis vienu darbu pie fermātām. Ir dažādas fermātas – akorda pagarināšana, īsāk, mazāk un tā tālāk, un dažādās vietās. Tur viņš bija savācis materiālus un arī savu pieredzi aprakstījis, bet līdz galam viņam nekādi mācību līdzekļi, kas būtu saistīti ar kori, nebija.

Saprotams, ka daudzie koru koncerti, viesturnejas, koru jubilejas, Dziesmu svētki, ir ļāvuši K. R. Kreicbergu iepazīt arī savstarpējā saskarsmē:

Viņš, kā saka, prata piesaistīt sev uzmanību (...) Viņš labprāt bija jautrs un uzturēja jautrību arī zināmā mērā. Un, ka viņam bija daudz draugu Lietuvā, kopā ar Račevski un vēl ar citiem koriem, to jau viņš noteikti pastāstīs pats.

Tas bija Tallinā, vienā studentu „gaudeamusā”, man šķiet. Mums jau tur bija tādi draudzības vakari ar citiem koriem. Nu, tur viņš uzturēja jautrību! Rītā, kad meitenes vēl nebija pamodušās, mēs gājām viņas cienāt...

Pienāca brīdis, kad K. R. Kreicberga aktīvās diriģenta gaitas Liepājas Universitātē beidzās. Lai nodrošinātu kora attīstības pēctecību, V. Kronbergam, pildot Mūzikas katedras vadītāja pienākumus, nācās respektēt augstos kora vadīšanas standartus:

Nu, tas jau gāja automātiski. Tā kā es arī biju „Atbalss” diriģents, tad es to paņēmu. Bet es tikai vienu gadu nostrādāju ar „Atbalsi” kā galvenais diriģents, pēc tam es to atdevu [Ilzei] Valcei. Es jutu, ka nespēšu tikt galā, jo tad sākās tas laiks, kad gribu – dziedu, eju dziedāt, negribu – neēju. Un tas vairs nav priekš manis. Ja nav regulārs darbs, nav apmeklētības, tad neko nevar sagaidīt no kora. Ilze jau dikti tagad mokās. Katru, ko vien var, kas kādreiz dziedājis, vēl kaut kur kādu no malas pasauc, kamēr tādu kamersastāviņu sadabū. Tas vairs nav tas.

K. R. Kreicberga Tautas sieviešu koris „Atbalss” Latvijā bija viens no lielākajiem korim. Tā bija diriģenta nostāja, ka korim jābūt kuplam, bet to sekmēja arī tā laika kultūrpolitika, koncentrējot skolotāju sagatavošanu vienuviet. Par tādu izveidojās Daugavpils Pedagoģiskais institūts un Liepājas Pedagoģiskais institūts. Liepājā bez pamatskolas skolotājiem tika sagatavoti arī latviešu valodas un matemātikas skolotāji. Pamatskolas skolotājiem muzikālās nodarbības un kora dziedāšana bija obligātas disciplīnas, ko akcentē arī V. Kronbergs:

Toreiz mēs uzņēmām septiņas pamatskolas grupas, un tad vēl plus nāca no literātiem un no matemātiķiem dziedāt. Mums jau bija tā saucamās balss pārbaudes. Ja kaut cik necik varēja balsi noturēt, nevajadzēja ideālo, viņas jau pēc tam iemanījās ļoti normāli dziedāt. Un tad jau bija tā, ka ir jādzied. Nu kā var pamatskolas skolotājs nedziedāt? Kuras galīgi nevarēja, tās mēs atbrīvojām, bet pa lielākai daļa dziedāja. Un tad mums septembrī pamatā bija pāri par simt, simt divdesmit dziedātājām. Nu, līdz pavasarim astoņdesmit stabili palika. Tas jau ir kaut kas, salīdzinot ar šodienu.

Neko nesūdzējās, nāca, īpaši tad, kad bija draudzības koncerti un kad mēs uz Lietuvu braucām. Tas viss jau studentiem tā patika. Grūti pateikt, varbūt cits nāca tikai tāpēc, ka jānāk, cits nāca ar prieku tāpat.

Toreizējais Liepājas Pedagoģiskais institūts bija populārs ar atzīstama līmeņa pamatskolas skolotāju, matemātikas un latviešu valodas un literatūras skolotāju sagatavošanu, kā arī ar rosīgu sabiedrisko un kultūras dzīvi. Visaugstāko atzinību dažāda līmeņa skatēs izpelnījās Tautas koris „Atbalss”, bet atraktivitātes, mākslinieciskā izpildījuma smalkā niansējuma dēļ ar jo lielu pievilcību izcēlās Viļņa Kronberga dibinātais un vadītais sieviešu vokālais ansamblis „Līga”. Lai varētu pretendēt dziedāt populārāajā ansamblī, bija jābūt arī „Atbalss” koristei:

Jā, tāds noteikums bija. Ja gribēja tikt „Līgā”, bija jānāk uz kori. Es negribēju kolēģim atņemt labās balsis, un beigās pat Kreicbergs uztraucās, kāpēc nav „Līgas”. Viņš juta, ka „Līga” tomēr uzreiz ienes stabilitāti kora dziedājumā.

Viena otra cerēja tādā veidā tikt ansamblī. Es jau tā īpaši klausījos: ahā, šī balss ir laba, šī dzied līdzīgi, tā soprāns, bet tobrīd man vajag altu. Un tādā veidā es sev komplektēju ansambļa sastāvu, bet viņām obligāti bija jādzied „Atbalsī”. Un arī korim tas bija pluss – visa „Līgas” pieredze. Tas taču bija dubultieguvums, pat vairāk. Visas tās skates un dalības koncertos, divas reizes nedēļā mēģinājumi korī, divas ansamblī, ja tuvojās skates, bija pat vēl kādi mēģinājumi.

Arī skolotāju sagatavošanas studiju plāni, saskaņoti līdz pat Maskavai, veicināja muzikālo izglītību, bet tagad tas viss atcelts, kaut gan es uzskatu, ka tas nebija slikti. Bija tāds uzskats pedagogijas sfērā, ka skolotājam, sākumklasītēs, jāprot vadīt visi priekšmeti, tai skaitā arī mūzika. Ne tikai fizikultūra, matemātika vai kas, bet arī mūzika, un, uz to balstoties, studiju plānos bija i klavierspēle, i muzikālās audzināšanas metodika. Tā ka ar mūziku studentiem bija diezgan liela saskare.

Daudzas absolventes kļuva par dziedāšanas skolotājām. Gadus divdesmit atpakaļ man bija savāktas ziņas par mūsu beidzējām, tagad tie dati ir novecojuši.

Jāatzīst, ka mēs sagatavojām koristus arī citiem koriem. Dziesmu svētku koru „karos” skaties – viens koris, otrs koris: „Labdien, pasniedzēj! Labdien! Redz, kā es dziedu šite!” „Ausmā” dzied un „Dzintarā” dzied, un daudzos koros. Labos koros pie tam vēl! Un tās ir „Atbalsis” dziedātājas. Nu, „Līgas” pašas par sevi. Tās, kas nedzīvo Rīgā, sev tuvumā kādā korītī dzied. Jā, nu ir jau dažas, ko es nevaru vainot. To koru tur nav tuvumā, tad kur tad nu izbrauks cilvēks, bet toties viņa atkal vietējā ansamblītī dzied. Praktiski nav neviena, kas nedziedātu.

Vilnim Kronbergam atmiņā kora „Atbalsis” augstākais lidojums, kad uz goda pjedestāla pēc koru „kariem” Dziesmu svētkos ir bijis gods nostāties līdzās Latvijas spožākās mākslas virsotnes sasniegušajiem koriem:

Es īsti neatminēšos kurā gadā, bet, kad „Atbalsis” dabūja trešo vietu, tas bija tāds gaišs moments. Ja Dziesmu svētku finālā jeb skatē „karos” tiec, tas nozīmē, ka jau esi ļoti augstu. Un, ja vēl trešo vietu dabū pēc tādiem slaveniem koriem kā „Dzintars” un „Ausma”, nu, tad tas jau vien dod tādu zināmu morālu gandarījumu.

Koleģiālās sadarbības laikā V. Kronbergam veidojies priekšstats, ka K. R. Kreicbergs labāk juties augstskolā nekā pamatdarba vietā:

Mēs viņu esam atminējušies visās jubilejās. Parasti jau atminas tādus cilvēkus, kas ir visu mūžu strādājuši. Bet man bija labi ar viņu kopā strādāt. Mēs tā labi sapratāmies. Viņš uzticējās man, ļaujot iestudēt dziesmas, un pēc tam pārņemt tās diriģēt vai otrādi.

Jautāts par K. R. Kreicberga mīļākajām dziesmām, V. Kronbergs uzskata, ka priekšroka dodama tautas dziesmām:

Viņam jau daudz dziesmas bija tādas, bet visvairāk viņš mīlēja tautasdziesmas. Tur viņš, kā saka, ar sirdi un dvēseli. Tās bija modernākas apdares, nevis tās vienkāršās, kā saka, visas dziesmas Cimzes apdarē, bet tautasdziesmas Leona Amoliņa un Aldoņa Kalniņa apdarē. Nu, vārdu sakot, tautasdziesmas. Bet tas nenozīmē, ka kaut ko citu viņš arī nebija diriģējis, viņš operkorus arī iestudēja.

Kā jau jubilejas reizē, neizpaliek vēlējums:

Nu, tradicionāli, ko parasti – veselību un visus tos pārējos labumus, kas pats par sevi. Bet nu te vajadzētu kaut ko īpašu: lai viņš neaizmirst un turpina nākt uz kora koncertiem, īpaši „Atbalss”, jo ar savu klātbūtni viņš zināmā mērā mobilizē koristus, ja viņi zina, ka klāt būs pirmais „Atbalss” diriģents. Un vēl – būt tikpat labestīgam kā līdz šim!

1.13.3. Saruna ar Mirdzu Paipari (Saruna 2011f)

Docente Mirdza Paipare, K. R. Kreicberga kolēģe no Liepājas Universitātes Mūzikas katedras laikiem, savas asociācijas par diriģentu sāk, pieminot folklorizējušos un ar mītiem par piesaisti notikuma vietai izplatīto izteicienu krievu valodā:

Man pirmās asociācijas ir nostāsti par viņu kā par skolotāju, vispirms jau Mūzikas vidusskolā. Visi zināja, ka viņam ir grūtības ar krievu valodu, jo viņš padomju laikos nezināja perfekti krievu valodu. Runājot par viņa krievu valodas zināšanām, visi minēja par piemēru to viņa slaveno teicienu – siģi pod rojale i pei akordi*. No vienas puses, tas raksturoja viņu kā dziļu latvieti, jo tajā laikā nozīmīgāk bija zināt to valodu. Viņš arī nekautrējās par savām krievu valodas zināšanām. Tas liecināja par viņa nacionālo patriotismu.

Pazīstami bijām kopš Mūzikas vidusskolas laikiem, tas ir, kopš 1971. gada. Viņa meitas draudzene, klasesbiedrene, bija arī mana draudzene. Un tādā veidā mēs bijām arī netieši pazīstami. Mūzikas skolā man viņš nebija diriģēšanas skolotājs, viņš bija citiem.

---

* Krievu val., domāts – sēdi pie klavierēm un izdziedi akordus, bet pateikts – sēdi zem klavierēm un dzer akordus.

Faktiski tad, kad es atnācu šeit strādāt, 1985. gadā, viņš augstskolā nestrādāja**. Viņš tika pieaicināts par diriģēšanas pasniedzēju vēlāk, kad mēs izveidojām mūzikas skolotāju sagatavošanas programmu.

Par laika posmu pirms darba uzsākšanas Mūzikas katedrā kolēģe Mirdza Paipare kora un diriģenta izvērtējumu sniegt nevar, taču uzskats par K. R. Kreicbergu kā diriģentu veidojies no vērojumiem, pašai esot diriģentei un no kolēģu starpā notikušajām sarunām:

Nu, varu teikt, ka viņš vienmēr ir mēģinājis turēties laikam līdzī un ir centies uzturēt savu diriģenta formu, profesionalitāti. Tādu viņu atceros. Varbūt vienkārši ar cietiem kolēģiem sarunās esam tā runājuši.

Runājot par to, kas ir panākumu atslēga tam, ka Tautas koris „Atbalss” ilgus gadus ir bijis ļoti labā formā, Dziesmu svētku kora karos ieņēmis godalgotas vietas, M. Paipare rod savu skaidrojumu:

Nu grūti pateikt (..) Tajos laikos pašdarbība bija lielākā cieņā. Visi labprāt dziedāja. Es domāju, ka diriģenta darbā bieži vien tas ir arī veiksmes jautājums, jo studenti nāk un iet. Citu gadu labāks sastāvs, citu gadu sliktāks. Es domāju, ka arī Kreicberga neatlaidība tajos laikos bija nozīmīga. Kā viņš šodien, skatoties uz „Atbalsi”, saka, ka tā vairs nav tā „Atbalss”, kad tur ir tikai 20 meitenes. Viņa laikā bija 80. Nu, viņš to uzskata par tādu panākumu. Laikam jau ar diriģentiem tā ir, ka koristi nāk tur, kur ir kāda enerģija.

Sarunā tiek akcentēts, ka Kreicberga panākumu ķīla visu pirms ir darbs, neatlaidība, prasīgums pret citiem un sevi:

Es domāju, ka tas ir darbs. Jā. Es domāju, ka tā ir tāda pareiza darba izpratne vispār.

Viņa izglītība sakņojas skolotāju institūtā, un skolotāju institūtā bija augstas prasības, bija vajadzīgs sistemātisks darbs, un tādu pašu darbu viņš prasīja arī no saviem audzēkņiem, koristiem.

Atzinīgus vārdus kolēģe ir radusi, raksturojot K. R. Kreicberga pedagoģisko darbību, skolojot mūzikas skolotājus un sagatavojot diriģentus:

Es domāju, ka viņš ir sagatavojis labus diriģentus vai tā arī ir bijusi veiksmē. Mēs jau neslēpsim, ka ir bijuši talantīgāki audzēkņi un mācīties grībošāki, un, ja tur tā sanāk tāda optimāla divvienība, tad vienmēr ir arī labāki rezultāti. Un acīmredzot tas tā ir bijis. Es domāju, ka Kreicberga audzēkņi nav bijuši sliktāki par citiem. Viņi vienmēr ir bijuši labi. Šobrīd nāk prātā kora „Laiks” diriģente, kas pie viņa šeit augstskolā ir beigusi. Bet es tā citu nevienu nevaru atcerēties un uzteikt.

** Liepājas Pedagoģijas akadēmijas (Liepājas Universitāte) Akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs teiktajam apgalvojumam neļauj pievienoties: K. R. Kreicbergs no 1959. līdz 1989. gadam ir Tautas sieviešu kora „Atbalss” diriģents, savukārt V. Kronbergs no 1970. gada līdz 1992. gadam bija kora diriģents, bet no 1989. gada līdz 1991. gadam kļuvis arī par „Atbalss” māksliniecisko vadītāju (plašāk sk. Medveckis 2007, 68–69).

M. Paipare raksturo Kreicbergu kā sabiedrībā interesantu cilvēku, kas atceras aizvadītos laikus un prot pastāstīt par redzēto, piedzīvoto, analītiski to visu savijot ar mūsdienām un paužot savu nostāju:

Viņš vienmēr bija ļoti liels stāstnieks. Viņš stāstīja par pirmajiem Latvijas laikiem un salīdzināja tos ar šīs Latvijas laikiem. Mēs, kā jau jaunāki, vienmēr ar interesi klausījāmies.

Nu, par uzskatiem, cik es tā biju novērojusi, viņš bija diezgan kategorisks. Varbūt, ka ne gluži tā, ka viss ir balts vai melns viņa sapratnē, bet katrā ziņā, ja viņš par kaut ko runāja, stāstīja vai dalījās, tad tur varēja just viņa attieksmi. Viņa nostāja bija skaidra, tieša.

Tomēr man ar viņu interesantāk bija parunāt par to, kā klājas viņa meitai. Tāpat es zinu, ka viņš ilgu laiku draudzējās ar fizikultūras skolotāju Jansonu. Viņiem bija tāda ilgstoša ģimeņu draudzība. Nu, par to es esmu dzirdējusi tikai no stāstiem sarunā ar pašu skolotāju Jansonu, kas arī tā ļoti labi par Kreicbergu atsaucās. Tad man ir arī ļoti patīkami redzēt, ka viņš savos 90 gados gandrīz ikdienu ir pie mums [Liepājas Universitātē] bibliotēkā, lasa laikrakstus un iepazīstas ar jaunāko. Jā, protams, arī koncertus apmeklē.

1.13.4. Saruna ar Olgu Blauzdi (Saruna 2011b)

Uzsākot sarunu ar docenti Olgu Blauzdi, kura savā laikā Mūzikas katedrā strādāja kopā ar Kārli Kreicbergu, tika uzdots tradicionālais jautājums par asociācijām, kas rodas, dzirdot Kreicberga vārdu. Ar godbijīgu reveransu iesāktais stāstījums savā uzbūvē ir viengabalains, lakonisks, saturiski dziļš, un tajā izpaužas pietāte pret bijušo kolēģi:

Tiešām, man bija tas gods strādāt ar viņu Mūzikas katedrā. Tie laikam bija astoņdesmitie un deviņdesmitie gadi, kad viņš jau bija aizgājis no Liepājas Mūzikas koledžas un strādāja pie mums kā diriģēšanas skolotājs un kora „Atbalss” diriģents. Mācot diriģēšanu, kas man palika atmiņā, ka viņš ļoti interesanti strādāja ar studentiem. Tieši tādā audzināšanas darbā. Tas bija interesanti, jo viņš vienmēr pievērsa uzmanību gan tekstiem, gan tradīcijām koru kultūrā. Viņš nekad nebaidījās runāt par tādām lietām kā patriotisms un skaidri definēja šīs lietas. Man liekas, ka studentiem bija viegli strādāt ar viņu, jo viņš, no vienas puses, bija prasīgs, no otras puses, viņš bija prasīgs arī pret sevi. Viņš ļoti skaidri zināja, kas studentiem patīk – ka ir skaidri mērķi un arī ceļš uz mērķi ir tāds diezgan skarbs, ne tāds skolniecisks. Bet man šķiet, ka viņam sanāca harmoniski visas šīs lietas sakārtot.

Atceroties „Atbalss” koncertus, viņš ļoti rūpīgi strādāja pie izpildījuma. Viņam bija ļoti savdabīgas interpretācijas, raksturīgas tieši viņa rokrakstam. Viņu ne ar ko nevarēja salīdzināt.

Kas vēl man patika – kad bija kādas tikšanās reizes ar kolēģiem, viņš mēdza atcerēties savu studiju laiku. Viņam, man liekas, ir fenomenāla atmiņa. Viņš ļoti precīzi atcerējās un

raksturoja cilvēkus un mācēja kaut kā izvilkt saulītē to labāko, kas ir katram diriģentam. Un noteikti viņš par saviem studiju biedriem daudz runāja. Par Kokariem un vispār par tiem cilvēkiem, kas mums ir, teiksim, kora mākslas tēvi, varbūt – pamatlicēji. Tie cilvēki, kas visu to fundamentu tā skaisti veidoja. Viņš gan viņus vienmēr ar cieņu atcerējās, gan bija tas, kurš arī mums lika atcerēties. Es no viņa tiešām daudz ko mācījos, bet visvairāk, kā jāstrādā ar studentiem. Man personīgi nenācās pie viņa mācīties, jo es nemācījos Liepājā, bet daudzi mani kolēģi, studējot koledžā, kas sākotnēji par Melngaiļa vidusskolu saukta, pie Kreicberga arī dziedāja korī.

Nu un tas, kas man vēl patīk viņā, ka viņš kā kolēģis, kā katedras biedrs, mūs, jaunākos kolēģus, nekad neatšķīra, teiksim, tur vecāka paaudze, tur jūs... Nekad pret mani viņš nebija vīzdegunīgs (...) Tas tiešām tā bija. Viņš ar tādu cieņu. Un līdz šim laikam viņš daudz ko atceras. Un vienmēr viņš bija visos koncertos. Viņš nekad neaizmirsā nevienu jubileju, koru koncertu. Viņš vienmēr ar puķītēm sēž zālē. Jo tiešām, viņš vienmēr ir uz visām kora jubilejām! Un vienmēr viņam ir savs viedoklis. Viņš vienmēr ierodas uz visām koru skatēm, novērtē kori. Arī tad, kad jau vairs pats nederīgē, viņš ir iekšā tajā procesā.

Sarunas nobeigumā izteikt vēlējumu Olga Blauzde nav īpaši mudināma, šķiet tie ir vārdi, kuri ir pietauptīti tieši jubilejas reizei:

Es gribētu viņam novēlēt vēl daudzus gadus būt tikpat mundram, tikpat enerģiskam un arī saglabāt kolosālo iekšējo spēku un interesi par visu notiekošo, jo tas, man liekas, viņam pašam arī ir svarīgi.

1.13.5. Saruna ar Ilzi Valci (Saruna 2011h)

Tuvojoties Kārļa Rūdolfa Kreicberga deviņdesmit gadu jubilejai, sarunā ar Liepājas Universitātes asociēto profesori, kora „Atbalss” diriģenti Ilzi Valci ļāvāmies apcerei par viņas pirmajiem iespaidiem, tiekoties ar skolotāju, vēlāko gadu kolēģi:

Kārli Kreicbergu es iepazinu tūkstoš deviņi simti septiņdesmit astotajā gadā, mācoties Liepājas Mūzikas vidusskolā. Bija tā, ka toreiz Kārlis Kreicbergs skaitījās skolotājs Mūzikas vidusskolā, un mēs visas studentes, audzēkņi bijām sadalīti vairākos koros: jauktajā korī, cits sieviešu korī. Es diemžēl biju jauktajā korī, un mana tā personīgā pieredze bija vairāk ar skolotāju Skaidrīti Kuplo. Skolotāju Kārli Kreicbergu es redzēju tikai koncertos, ieskaitēs un eksāmenos. Ir tā, ka no tiem laikiem man vienmēr ir saglabājies iespaids, ka Kārlis Kreicbergs ir ārkārtīgi prasīgs, ārkārtīgi stingrs pedagogs, kurš vienmēr saviem audzēkņiem ir izvirzījis augstu mērķi, tāpat saviem kolektīviem. Man no tiem laikiem Kārlis Kreicbergs bija pazīstams arī kā virsdiriģents sieviešu un vīru koru salidojumos, novadu dziesmu svētkos,

studentu dziesmu svētkos, viņš vienmēr bija stingrs, varbūt tāds mazliet skarbs vīrs ar noteiktiem sejas vaibstiem un staltu stāju, un konkrētām stingrām prasībām. Tās ir pirmās atmiņas.

Ilzei Valcei ir uzkrāta gan sava koru vadīšanas pieredze, gan gūta starptautiskā atzinība un izbaudīta virsdiriģentes pienākumu saldā un sūrā garša, tādēļ tālākā sarunas gaitā varam iztirzāt profesionālas lietas, runājot, piemēram, par diriģēšanas stilu, rokrakstu:

Tad, kad es tūkstoš deviņi simt astoņdesmit septītajā gadā sāku strādāt Liepājas Pedagoģiskajā institūtā, Kārlis Kreicbergs diriģēja sieviešu kori „Atbalss”. Un faktiski Kārlis Kreicbergs man vienmēr asociēsies tieši ar sieviešu koru kustību dziesmu svētkiem, jo es viņu iepazīnu tieši šādā rakursā, neskatoties uz to, ka viņam ir bijuši arī vīru kori un jauktie kori. Man vienmēr ir patīcis tas, kā viņš veido dziesmu. Cik labi viņš nostrādā, atrod jaunas nianšes. Un es gribētu teikt, ļoti asprātīgas nianšes. Piemēram, ļoti pazīstama ir latviešu tautasdziesmas apdare Oļģerta Grāvīša aranžējumā „Rozēm kaisu istabiņu”. Faktiski etalons šai dziesmai man vienmēr būs Kārļa Kreicberga interpretācija. Gan astoņdesmit gadu jubilejas koncertā, gan arī veidojot universitātes sieviešu kora „Atbalss” piecdesmit gadu jubilejas koncertu, tas vienmēr tika ārkārtīgi asprātīgi nostrādāts. Ļoti īpatnēji. Tāds neaizmirstams rokraksts. Es gribētu teikt, ka Kārlim Kreicbergam ir tāds spilgts rokraksts. Tas mūzikā ir ārkārtīgi svarīgi. Nevis ļaušanās vispārējām norādēm, nekāds vidējais aritmētiskais, bet tieši tāda individuālā rokraksta pazīmes.

Ilze Valce, būdama ne tikai diriģente, bet persona, kuru interesē arī mūzikas pedagoģijas joma, var spriest par citas personības devumu gan pedagoģijā, gan metodikā, kā arī kora mūzikas mākslā:

Klasē, auditorijā Kārlis Kreicbergs noteikti ir skolotājs-mākslinieks. Koncertos, strādājot ar kori, viņš noteikti ir mākslinieks. Es domāju, ka viņam šī iedvesma, šī improvizācija, negaidītība ir raksturīga, un tas ir ļoti svarīgi mākslā. Tāds māksliniecisks impulss. Māksliniecisks vārda labākajā nozīmē. Un klasē, es domāju, ka viņš ir skolotājs – mākslinieks, kurš vienmēr izvirza augstākus mērķus. Protams, viņš vienmēr prasa ļoti labu amata prasmi, tāpēc viņam ir ārkārtīgi spēcīgi audzēkņi, studenti. Piemēram, Inese Egle, Līga Amerika-Ansiņa, Ilze Balode un daudzi citi. Šīs meitenes visas strādā Liepājā, Liepājas rajonā ar kolektīviem ļoti labā līmenī. Bet es domāju, ka viņš vienmēr ir iemācījis daudz vairāk, nevis tikai amatu, bet arī saskatīt šo augsto māksliniecisko pusi. Labā nozīmē.

Nav noslēpums, ka korim „Atbalss” Latvijas mērogā ir bijuši izcili panākumi. Vai šo panākumu pamatā ir darbs vai diriģenta talants par to kora „Atbalss” mantinieci ir savs redzējums:

Es domāju, ka gan darbs, gan talants, jo bez darba diemžēl ar talantu vien nepietiek. Es domāju, ka Kārļa Kreicberga vadībā šo panākumu pamatā vienmēr ir bijis konsekvents darbs, ļoti stingras prasības un neatkāpšanās no savām prasībām. Tas ir ļoti būtiski. Varbūt, ka mūsdienās var daudz diskutēt par demokrātisku vadīšanas stilu un tamlīdzīgi. Teiksim, tādā izpildītājmākslā ļoti bieži pastāv uzskats, ka tomēr vadītājam jābūt arī mazlietiņ diktatoram, jo tā demokrātija der sadzīvē, bet tikko ir kādas prasības, mākslinieciski uzstādījumi, tomēr šim vadītājam jābūt nedaudz ... nu, kā lai saka, – diktators ir slikts vārds – nedaudz autoritāram, jo tomēr tie vadītāji, kuri ir nedaudz autoritāri, gūst ļoti labus panākumus. Piemēram, Māris Sirmāis. Viņš tomēr arī ir diezgan autoritārs. Arī Kārlis Kreicbergs ir diezgan autoritārs, tomēr šim autoritārisma jābūt, lai tu panāktu savu koncepciju. Par šādu vadīšanas modeli tiek daudz diskutēts profesionālos kolektīvos, piemēram, orķestra darbībā. Teiksim, mēs bieži dzirdam, šis vadītājs ir ļoti autoritārs vai diktatorisks, vai tamlīdzīgi. Bet grūti pateikt, kā tas ir profesionālam kolektīvam, cik daudz ir pieļaujama šī demokrātija.

Kārlis Kreicbergs attieksmē pret cilvēku, sadzīvē, manuprāt, ir ļoti demokrātisks, gan iesaistoties pasākumos ārpus koncertiem vai pēc koncertiem, gan dibinot draudzības saites ar citiem kolektīviem. Jā, tur var būt demokrātija, bet tikko ir runa par mākslinieciskiem uzstādījumiem, es domāju, ka vajag sekot šim vadītāja viedoklim, un būtu labi, ja vadītājs spēj aizraut sev līdzīgu kolektīvu. Protams, tā ir abpusēja sadarbība diriģentam ar kolektīvu, bet ir ļoti svarīga personīgā harizma. Un es domāju, ka šī harizma Kārlim Kreicbergam vienmēr ir bijusi. Tieši tāpēc šie panākumi nekad nav izpalikuši. Šie panākumi viņam ir bijuši vienmēr.

Vai viņa darbi, uzstādījumi, filozofiskās pārdomas par dzīvi arī izpaudās kontaktos ar kolēģiem, sadzīvē – to I. Valce atceras pēc kopā būšanas gan oficiālos sarīkojumos, gan sadzīvīskos brīžos:

Ir tā, ka Kreicbergu es pazīstu arī kā kolēģi Mūzikas katedrā. Jāsaka, ka tieši pedagoģiskajā darbā Kārlis Kreicbergs vienmēr ir izcēlies ar šo pedagoģisko uzstādījumu, ar audzināšanas darbu, īpaši latviskās identitātes saglabāšanā. Viņam svarīgi nacionālās piederības uzstādījumi. Viņš par to vienmēr ir runājis. Varbūt to var saukt, kā studentiem nereti liekas, ka tā ir tāda moralizēšana, bet tā ir Tēvzemes apziņas popularizēšana. Es to tomēr atbalstu. Es piekrītu viņam. Un tas vienmēr ir bijis pārlicinoši. Galvenais, ka Kārlis Kreicbergs vienmēr ļoti konsekventi savus principus ir izklāstījis un pie šiem uzstādījumiem turas. Tas ir ļoti būtiski. Līdzīgi kā Valdis Vikmanis. Līdzīgi kā Jānis Mencis. Tas tomēr ir tāds skolotāju paraugs, šie trīs cilvēki, ko es tagad nosaucu.

Likās tikai likumsakarīgi pajautāt, vai tās ir izcilo personību personiskās rakstura iezīmes, vai arī mēs uz minēto pedagogu izcilību varam raudzīties kā visu tā laikmeta pedagogu etalonu?

Manis nosauktie cilvēki ir piedzīvojuši brīvās Latvijas laikus trīsdesmitajos gados, un es domāju, ka šīs jūtas, kas viņiem radušās, šos uzstādījumus, kas viņiem radušies bērnībā un jaunības laikā, šo tīrības apziņu, šos ideālus viņi ir saglabājuši visu mūžu. Es ticu, ka Latvijas otrreizējās neatkarības laikā dzimusi paaudze arī aug ar ideāliem, un es ļoti ceru uz šo jauno paaudzi, ka arī viņu nostāja būs līdzīga. Protams, šie jaunie cilvēki ir atvērti visai pasaulei, bet tomēr es ticu, ka viņi būs labāki par mana gadu gājuma cilvēkiem.

Nezaudējot cerības par nākamās paaudzes izaugsmi un kultūras pēctecības nodrošināšanu, likās būtiski noskaidrot to dzinējspēku, to koku mākslas pievilcību, kas K. R. Kreicbergam ļāva pulcēt savos koros, it sevišķi „Atbalsī”, ap simtu dziedātāju, ko nevarētu vairs teikt par šodienas koku kvantitatīvo sastāvu:

Kārļa Kreicberga aktīvais un panākumiem bagātais mūžs ir bijis padomju laikos, kad cilvēku mobilitāte ārpus Padomju Savienības bija ārkārtīgi ierobežota. Un faktiski šī dziedāšana kolektīvā bija tāda ļoti spēcīga radošā pašizpaušme. Arī mūsdienās tā, protams, ir spēcīga radošā pašizpaušme, bet galvenais faktors ir cilvēku mobilitātes iespējas – vai nu viņas bija vai nebija. Tanī laikā mobilitāte bija vērsta uz „brālīgās” Padomju Savienības republiku apceļošanu, un tas arī bija tāds spēcīgs dzinulis. Bija ārkārtīgi liels atbalsts no valsts puses. Vēl jāņem vērā, ka padomju laikos tie kolektīvi, kuri tika finālā, piemēram, seši, septiņi kolektīvi, visi tika godalgoti. Piemēram, divas pirmās vietas, divas otrās vietas, divas trešās vietas. Līdz ar neatkarības atjaunošanu ir mainījies šis vērtēšanas kritērijs. Ir uzstādījums, ka ir tikai viena pirmā vieta, viena otrā, viena trešā vieta. Un varbūt tas ir tas faktors, ka ne vienmēr izdodas iekļūt šajā trijniekā. Bet nu katrā gadījumā „Atbalss” savu kvalitāti nav zaudējusi. Tādā nozīmē, ka tā vienmēr ir šajā fināla sešiniekā, septiņniekā. Tikai šīs vietas tiek savādāk sakārtotas, jo pēc punktiem un kritērijiem varbūt tas līmenis nav krities, tas ir tāds pats.

Bet mans uzstādījums, sākot strādāt ar kori bija – mazāk, bet labāk. Grūti pateikt, vai tas ir attaisnojies. Protams, ka šai masveidībai arī ir daudzas pozitīvas tendences – var iestudēt lielākus formas darbus. Bet mums tomēr jāņem vērā studentu milzīgi lielā individuālā mobilitāte, cilvēku iespējas darboties daudzās jomās. Radoši izteikties individuāli, pašizteikties, kas varbūt padomju laikā bija izteikts daudz mazākā mērā.

Par „Atbalss” pārņemšanu savā mākslinieciskajā aprūpē un tālākajā virzībā diriģentei nākas minēt vairākus faktus, kas raksturo priekšgājēju māksliniecisko kritēriju augstos standartus, nenoniecinojot jaunās mākslinieciskās vadītājas apņēmību paveikt ko nebijušu:

Kārlis Kreicbergs deviņdesmitajā gadā pielika skaistu punktu savai radošajai darbībai, jo līdz ar Atmosdas laiku cilvēku intereses kļuva mazliet plašākas un daudziem gribējās izmēģināt kaut ko jaunu. Kārlis Kreicbergs jūta, ka līdzšinējā kvalitāte nedaudz krīt. Viņš faktiski atteicās no kolektīva, jo nepieļāva kvalitātes kritumu. Pēc tam par kolektīva vadītāju kļuva Vilnis Kronbergs. Viņš mani lūdza palīgos par kormeistari, un pēc tam deviņdesmit pirmajā gadā Vilnis Kronbergs atteicās no kolektīva vadības un ierosināja uzņemties kolektīva vadību man.

Faktiski, tas notika kaut kā tā dabiski. Es vairāk specializējos jaukto koru repertuārā un nevarētu teikt, ka ar tādu lielu sajūsmu tajā metos, jo sieviešu koru dziedāšana uzskatāma par jaunu žanru. Tur ir daudz savādāka specifika. Bet ir viena lieta, ka šis amats ir jāapgūst, šis žanrs ir jāapgūst no pamatiem. Pirmkārt, ir jāapgūst repertuārs, un arī tam ir pilnīgi cits skanējums, cita dinamika, cita atdeve. Man jāatzīst, ka sieviešu koru repertuārs ir ierobežotāks. Bet divdesmit gadu laikā, kopš es strādāju ar sieviešu kori, es esmu atklājusi ļoti daudz skaistuma, ļoti daudz tādas smalkas nianšes, daudz niansētākus, smalkākus dziedājumus. Tā ir pavisam cita specifika.

Šķiet pašsaprotami, ka I. Valcei ir arī iespēja salīdzināt Kārļa Kreicberga un Viļņa Kronberga diriģēšanas un kora vadīšanas nianšes, kā arī raksturot sadarbībā plūktos atzinības augļus:

Man grūti pateikt, kā ir gājis kopā Vilnim Kronbergam un Kārlim Kreicbergam, jo faktiski šo tandēmu es iepazinu tikai divus gadus. Man kā jaunajai speciālistei bija tik liela slodze, ka es tā nevarēju pārāk daudz tajā iedziļināties. Bet man ir iznācis darboties kopā gan ar vienu diriģentu, gan ar otru. Varbūt ir tā, ka Vilnis Kronbergs ir demokrātiskāks vadītājs un pēc sava mākslinieciskā rakstura daudz intīmāks, daudz smalkāks mūziķis. Kārlis Kreicbergs, ja mēs varētu salīdzināt, ir tā monumentālā māksla, viņa mākslinieciskais lasījums ir monumentālāks, tverts lielās līnijās. Un es iedomājos, ka varbūt arī mans lasījums ir tāds monumentālāks. Bet Vilnim Kronbergam lasījums noteikti ir niansētāks, detaļās precīzāk izstrādāts, jutīgāks. Bet es domāju, ka abi lasījumi ir vienlīdz kvalitatīvi, jo ir tā, ka tādā monumentālā lasījumā kāda nianse arī paslīd garām un otrādi. Var būt, ka tādām niansētām lasījumiem arī tāds koptēls paslīd garām un otrādi: niansētais lasījums iegūst tādu smalkumu un krāsu, kas varbūt monumentālajam paslīd garām. To nevar izvērtēt. Es domāju, ka abi ir vienlīdz labi un abi ir vienlīdz interesanti. Jo ir tā, ka, lai arī Vilnis Kronbergs pēc dabas ir maigāks, tomēr viņa prasības ir tikpat striktas un konsekventas kā Kārlim Kreicbergam.

Man ar laiku atstarpi ir bijis tas gods iepazīt gan vienu, gan otru, un es esmu no katra pedagoga ļoti daudz mācījusies, jo tad, kad mēs esam reāli dzīvē, mēs daudz ko neredzam,

daudz kas paslīd garām. Bet tad, kad šķir laiks, piemēram, man ir šie divdesmit gadi, atskārستم milzīgo bagātību, ko mēs no viņiem ieguvām.

Domājams, ka V. Kronberga un K. R. Kreicberga sadarbību varētu raksturot kā radošo laboratoriju, kam ir zināma kvalitāte, kura izpaudās Kronberga vadītā populārā ansambļa „Līga” skanējumā, kas bija kora „Atbalss” stiprais balsts, un otrādi – no kora sastāva varēja izvēlēties ansamblim atbilstošākās balsis īpašnieces, kuru skanīgums arī pēc vairākiem gadiem nav zaudējis savu šarmu, par ko jūsmo arī Ilze Valce:

Vilnis Kronbergs savā septiņdesmit gadu jubilejas atskaņu koncertā kopā ar ansambļa „Līga” kādreizējām dziedātājām, kas nupat pirms nedēļas notika salidojuma laikā, apliecināja, ka tās iemaņas, ko Vilnis Kronbergs vai Kārlis Kreicbergs ir ielikuši viņu jaunības studiju laikā, ir tikai augušas. Klausoties šo muzikālo kvalitāti, šīs meitenes, kas pēc divdesmit, trīsdesmit gadiem satikās, – viņu balsis ir nobriedušas, tembrs ieguvis krāsainu sulīgumu, godīgi sakot, man pat skudriņas skrēja cauri. Tā kvalitāte ir tikai augusi, man pat radās doma, ka es gribētu šīs meitenes tagad saņemt savās rokās, lai izveidotu no kādreizējām „Līgas” meitenēm kori, jo tā skaņa ir tik pilnīga, tik kvalitatīva, tik sulīga. Kā kādreiz teica, ka korim „Dzintars” ir tik sulīgi alti un tik smalki soprāni. To es visu dzirdēju ansambļa „Līga” salidojumā pagājušā nedēļā. Tā ir bauda klausīties tik skaistas balsis.

Jā, toreiz bija prasības, ka visām, pirmkārt, pamatskolas skolotājām, kurām bija muzikālie dotumi, ir obligāti jādzied. Padomju laikos tas bija obligāti, ka pamatskolas pedagogiem ir jāiet korī. Bet es domāju, ka tie cilvēki, kas šai korī vai ansamblī ir dziedājuši, viņi arī tikai tagad vai pēc kāda laika var novērtēt tās kvalitātes, ko ir ieguvuši, darot šo radošo darbu.

Jauni laiki, jauni tikumi, bet vai var uzskatīt, ka līdz ar Kārļa Rūdolfa Kreicberga „Atbalss” diriģenta zižļa mantošanu ir nodrošināta muzikālo tradīciju pēctecība vai ir izvēlēts jauna ceļa gājums, uz to Ilzei Valcei ir izvērstāks skaidrojums:

Ir tā, ka, tikko es sāku strādāt, vienmēr jauniem cilvēkiem gribas tradīciju lauzt. Jauni cilvēki vienmēr ir tādi sava ceļa meklētāji, sava rokraksta meklētāji. Un es domāju, ka tad, kad es tikko kā jauna speciāliste ienācu, man gribējās atrast savu ceļu, un tas ir tikai normāli, ka katrs jauns cilvēks to meklē. Piemēram, tad nāca modē tādi kvalitatīvi kolektīvi ar nelieliem sastāviem kā eksperimentālās laboratorijas, kamersastāviem. Un es domāju, ka savu rokrakstu tur arī atradu, to pieredzi es uzkrāju. Bet, gadiem ejot, nāk izpratne. Daudziem cilvēkiem, ne tikai man. Bet arī man nāk izpratne par tradīcijas glabāšanu, un īpaši tad, kad ir bērni un kad jau nāc pusmūžā, un jau ir šī pieredze un savs rokraksts ir atrasts, kad tu savu ceļu esi izsitis. Ir ļoti svarīgi saprast, un paldies Dievam, ka es esmu sapratusi šo vērtību, ko ir devuši mūsu skolotāji. Mēs savus skolotājus novērtējam tikai ar

gadiem, jo mēs, apzināti vai neapzināti, tomēr darām tā, kā darīja mūsu skolotāji. Mēs apzināti vai neapzināti darām daudz ko no tā, ko darīja mūsu vecāki un skolotāji. Un tas ir labi, ka mums šī izpratne atnāk. Un, jo stingrākas ir vecāku un skolotāju prasības, jo lielāku pateicību mēs viņiem izsakām pēc tam dzīvē.

Gatavojot jubilejas sarīkojuma koncertprogrammu, sarunas laikā bija interesanti uzzināt, vai diriģentes Ilzes Valces mākslinieciskā intuīcija sakrītīs ar K. R. Kreicberga muzikālās programmas ieceri, par ko pārlicināties varēsim tikai pēc koncerta (jubilejas sarīkojuma programmu sk. 1. pielik.):

Viens no viņa labākajiem numuriem noteikti ir latviešu tautas dziesma Oļģerta Grāvīša apdarē „Rozēm kaisu istabiņu”. Taču uz iepriekšējo „Atbalss” jubileju Kārlim Kreicbergam bija kāda vēlēšanās ar tādu ļoti smagu tematiku, tā ir kara tematika. Tad, kad „Atbalss” bija piecdesmit gadu jubileja, Kārlis Kreicbergs par to ieminējās, un es gribētu saprast, vai šis darbs ir paceļams, vai viņu vajag vai nevajag. Tas man būtu plānā.

Un Kārlis Kreicbergs ir izteicis vēlēšanos, ka viņš šajā reizē gribētu parādīt tos kolektīvus, ar kuriem ir strādājis – Brocēnu vīru kori, sieviešu kori „Atbalss”; viņš ir Saldū vadījis kori „Saldava”. Viņš vēlas uzaicināt šos kolektīvus, tāpat savas studentes ar viņu korim, tātad „Atbalss” ir tikai viena daļa no Kārļa Kreicberga radošās darbības.

Savam skolotājam, kolēģim un kora „Atbalss” dibinātājam Ilze Valce izsaka ne tikai vēlējumu, bet nenoliedz, ka pleca sajūta arī turpmāk ir vajadzīga gan viņai pašai, gan Liepājas Universitātes korim:

Novēlu sagaidīt radošu simtgadi! Kvalitatīvu simtgadi! Es patiešām no sirds to vēlu, jo, kamēr mums ir šī aizmugure, mēs paši jūtamies drošāk un stabilāk. Es gribētu, lai man būtu šāda aizmugure.

1.14. Amata un gara mantinieki par skolotāju un diriģentu

Koru uznācieni koncerttērpos, dziesmu svētku gājieni, kur nu vēl koru mūzikas skanējums – tas viss ir ikdienas skrupulozā darba rezultāts, ko kopumā varam saukt par koru mākslas kultūru. Tā ir redzamākā daļa, taču ne tik atvērta ārējai apskatei ir pedagoga darbība, īpaši kordinēšanas skolotāja meistarklases nodarbības, ko nepavada simtu acu pāru skatieni vai klausītāju tūkstoši.

Tāpat daudziem neiepazīta ir pedagoga gatavošanās nodarbībām vai skaņdarba iestudēšanai, vai arī metodisko līdzekļu un mācību grāmatu izstrāde; tās ir radošās izpausmes, kas dažādām personībām var būt sakārtotas atšķirīgās prioritātēs.

Atšķirsies, piemēram, Kreicberga laika biedra un kolēģa Alfrēda Eidiņa* devums muzikālās izglītības jomā kaut vai ar to, ka kolēģis ir vairāk pazīstams ar zinātniskām publikācijām, mācību grāmatām, kas izstrādātas skolēnu izglītošanai, un metodiskajiem izdevumiem, kas paredzēti pedagoģisko augstskolu studentiem.

K. R. Kreicberga kā metodiķa vai mūzikas kritiķa** devums nav līdz šim pētīts, tā varētu nākotnē būt interesanta tēma dziļākiem pētījumiem muzikoloģijā, mūzikas pedagoģijas vēsturē. Viņa izstrādātie darbi nav publiskoti plaši tiražētos izdevumos, taču izmantoti docētāja praksē darbam Liepājas Mūzikas skolā un tagadējā Liepājas Universitātē, tie pieejami paša pedagoga arhīvā rūpīgi izstrādātos lekciju pierakstos (Kreicbergs 1955), manuskriptos (Kreicbergs 1983), piezīmēs (Kreicbergs 1975), nošu partitūru marginālijās***.

Daudzkārt skolotāja darbs salīdzināts ar dārznieka darbu, kurš sava darba augļu pilnbriedu saredz tikai pēc vairākiem gadiem. Ir gandarījuma brīži, kad pedagogs audzēkņos saredz savas meistarības atspulgu, apzinoties, ka atspulgs ir tikai daļa no skolotāja ierosinātās tālākās personības izaugsmes, bet tālākā pašpilnveidošanās ir katra nebeidzamais ceļš.

Arī paša Kārļa Rūdolfa Kreicberga nepārtrauktais ceļš kora mākslā, balstīts ģimenes tradīcijās, turpinājumu guvis dažādās skolās un, stiprināts praktiskajā darbībā, turpinās viņa audzēkņu – kora diriģentu – radošo panākumu vērtējumos. Līdzīgi kā Jēkabs Mediņš no Jelgavas Valsts skolotāju institūta laikiem ir pirmais profesionālās muzikālās izglītības pamatlicējs Kreicbergam, tā pats K. R. Kreicbergs tos devis daudziem jo daudziem audzēkņiem, būdams skolotājs, kura autoritāte bijusi nozīmīga tālākajā diriģenta ceļa izvēlē.

Diplomu un neskaitāmo atzinības rakstu klāsts par radošajiem sasniegumiem ir būtisks novērtējums, taču aiz tiem nereti nav saskatāma cilvēcisko attiecību daudzveidība, par ko varētu liecināt apsveikumi svētkos, telefona zvans, sarunas apciemošanas reizēs, kuras paliek citiem nezināmas.

Domājams, ka dažas sarunas ar skolotāja K. R. Kreicberga skolniecēm, nu jau pazīstamu kora diriģentēm, ļaus ielūkoties gan skolotāja, gan viņa audzēkņu gara pasaulē.

1.14.1. Saruna ar Ilzi Balodi (Saruna 2009)

Saruna ar kora „Laiks” diriģenti Ilzi Balodi notika 2009. gada 23. martā. Tas bija laiks, kad topošās grāmatas aprises vēl tikai veidojās. Ir paskrējuši vairāk nekā divi gadi. Diriģentes

---

* Alfrēds Eidiņš (1922–1983) – vairāk nekā 40 ar mūziku saistītu publikāciju, mācību grāmatu un metodisko mācību līdzekļu autors (Medveckis 2007, 37).

** Pēc K. R. Kreicberga izteikumiem ir minētas viņa kritisko rakstu epizodes Liepājas laikrakstos, piemēram, par J. Zābera koncertturneju pēdējos dzīves gados Liepājā, kad vēl nebija zināms, ka dziedātājs ir smagas slimības skarts, u. c. muzikāliem notikumiem, kuru tālākai apzināšanai būtu veltāms atsevišķs pētījums.

*** Sk. pielikumā K. R. Kreicberga nošu partitūras darba eksemplāra kopijas fragmentu.

A.M.: Man liekas, ka mēs šajā ziņā esam domubiedri. Mēs varam runāt par laiku kā par nogriezni, kā par pagājušo laiku, kā laiku, kas tagad ir, kurā mēs dzīvojam, bet patiesībā tā ir jēga, tas ir laika piepildījums.

I.B.: Tieši tā.

A.M.: Bieži vien uz pagātni mēs raugāties caur tās piepildījumu, caur saviem ideāliem un vērtībām. Taču vērtību maiņa vai noturība ir izvērtējuma un saskatāma ar laika distanci. Rau, vai es velti esmu nodzīvojis mūžu? Šie motīvi pavīd „Pērā Gintā” un citos daiļdarbos. Ir tādi cilvēki, gana skopi, ar to es nedomāju tādu mantrausīgu krājēju, bet gan tos, kam žēl laiku izniekot. Un tad ir steiga, skriešana...

I.B.: Un uzmanības nepievēršana kaut kam, kas patiesībā ir ļoti svarīgs, svarīgāks par to skriešanu.

A.M.: Kad Jūs pirmo reizi tikāties ar diriģentu Kārli Kreicbergu?

I.B.: Nu, tur īstenībā ir ļoti interesanti. Mēs pirmo reizi ar Kārli Kreicbergu tikāmies astoņdesmit septītajā gadā. Es esmu dzimusi un augusi Vaiņodē un nācu uz Liepājas mūzikas vidusskolu. (..)

Braucu uz konsultāciju, lai stātos kordiriģentu nodaļā. Es neko nebiju dzirdējusi un nezināju neko par tādu Kārli Kreicbergu. Bet tā pirmā tikšanās... Tagad es varu pateikt pavisam godīgi, ka viņš bija vainīgs pie tā, ka gandrīz neiestājos mūzikas skolā, jo Kārlis Kreicbergs bija tāds „šerpais” vīrs. Viņš ienāca, tāds straujš kā jau parasti: „Nu kas te, ko tu te atraukusi, kas tu tāda esi?” Ārprāts, es tāda sabijusies, jau uztraukusies. Viņš izprasa mani, tā ļoti bez tādām liekām runām.

Un, es atceros, bija jāspēlē kaut kāda Cimzes tautas dziesmas apdare. Vajadzēja nospēlēt četrbalsīgi, man neviens to nebija teicis, bet es jau biju iemācījusies. Protams, vieglāk ir spēlēt, kad klavierēm lieto pedāli – visus tos akordus sapīt kopā, un tad arī labāk tur viss sapludinās. Es, protams, spēlēju, pielieku pedālīti smuki klāt. Viņš saka: „Ko tu dari? Tu te tāda princese atbraukusi, domā, ka varēsi ar pedāli spēlēt?” [Smejas] Es jutos tā drusciņ pazemota un tik šausmīgi apjukusi, jo man to neviens nebija teicis. Bet viņš tā ļoti šerpi... (..) Es biju laimīga, ka konsultācijas beidzās. Mājās bija lieli puņķi un asaras. Un patiesībā, paldies mammai, kas mani pierunāja, ka vajag mēģināt vēl tomēr.

A.M.: Bet vai pašai Jums ir kaut kas no princese?

I.B.: Man liekas, ka nē. Tas nav tā augstprātīgi, bet es parasti necenšos sevi tā iztēlot, es īstenībā parasti kaut kā šausmīgi neērti jūtos. Bieži, kad jāiet uz skatuves, man gribas iet mājās, zem segas un stūrī. [Smejas] Man nav tādas vēlmes rauties uz āru.

A.M.: Būtu vietā pajautāt – ko tad esat mantojusi no sava pedagoga? Teiksim, tādā profesionālajā jomā vai varbūt tīri cilvēciskajā ziņā?

I.B.: *Tad, kad es mācījos mūzikas vidusskolā, tieši Kārlis Kreicbergs nebija manas specialitātes skolotājs. Es mācījos pie skolotājas Skaidrītes Kuplās. Bet, protams, tad, kad tu mācies tajā nodaļā, vienalga, tie skolotāji visi ir, un tu viņus ikdienā redzi. Visos eksāmenos, ieskaitēs viņi tur visi ir. Un viņi visi tev var arī kaut ko teikt un ieteikt. Un varbūt tieši otrādi – viņi var norādīt vai sabārt. Tas viss tur ir kopā. Bet tas, par ko es Dievam esmu pateicīga, ka man ļoti ir noveicies ar pedagogiem.*

Mani pedagogi gan Skaidrīte Kuplā, gan pēc tam augstskolā Kārlis Kreicbergs. Viņš jau mani zināja, un es viņu zināju. Tie pedagogi ir tādi vecā kaluma cilvēki. Tādi diriģēšanas klasikas pārstāvji. Un tas ir arī tas labais, ja ir pedagogs, kas ieliek stabili pamatu, klasiku. Piemēram, visus latviešu vecmeistarus, visu zelta fondu es esmu ar šiem abiem pedagogiem krustām šķērsām izņēmusi un izrunājusi, un tas patiesībā ir ļoti, ļoti nozīmīgi. Pēc tam jau tu uz to virsū vari kaut ko citu būvēt, bet es patiešām esmu ļoti laimīga par to.

Kārlis Kreicbergs, es domāju, vienmēr ir ļoti precīzs, ļoti prasīgs, ļoti skrupulozs tehnikas lietās un interpretācijas jautājumos, varbūt es vēl līdz galam neapzinos, cik daudz man no tiem pedagogiem ir dots, bet skaidrs ir.

Man vispār tas kokteilis ir ļoti liels! Man apkārt ir bijuši ļoti labi pedagogi. Man ir draugi un radi, vēl citi, kas ar mūziku nodarbojas, un tādi, ko es augstu vērtēju. Bet skaidrs ir, ka es domāju... nevis domāju, bet esmu pilnīgi pārliecināta, ka ir arī Kārļa Kreicberga ietekme, īpaši augstskolā gūta.

Es atnācu, kad jau biju pabeigusi mūzikas vidusskolu, biju divus gadus nostrādājusi skolā tīri tādā praksē kopā ar bērniem par dziedāšanas skolotāju. Un tad pirmajā gadā [augstskolā] mēs pirmajā kursā bijām septiņi studenti. Kas man ļoti patika, tas bija īpaši pēdējos studiju gados, ka mēs ar skolotāju, ar pasniedzēju varējām par visām lietām izrunāties. Es viņam varēju visu kaut ko jautāt. Es paralēli vadīju arī korus, un man vienmēr bija kaut kas jautājams. Viņš vienmēr arī mani ļoti pamācīja un daudz ko ieteica. Bet viņš man arī savā ziņā, kā es to jutu, ļāva brīvu vaļu. Viņš ļāva man pašai, teica, lai darot tā un tā, bet pēc tam bija ļoti korekts, teica – tu jau pati labāk zini. Nu, tāda ir tā viņa pieeja. Un es domāju, ka tā ir tāda liela uzticēšanās no pedagoga puses, arī tāda ļoti liela gudrība. Viņš ļāva man pārbaudīt to lietu, kas man varbūt tur nemaz neiet cauri, un pēc tam parāda to pareizo, un tā caur pašas pieredzi... Man ir sajūta, ka viņš tomēr turēja roku uz pulsa, galīgi brīvsolī jau viņš mani nelaida. Ja salīdzina, kādas man bija atmiņas un izjūtas par viņu no mūzikas skolas laikiem, tad augstskolā mums bija patiešām laba sadarbība. Nē, arī mūzikas skolā nebija nekas slikts. Man ar viņu vienmēr ir bijušas labas attiecības.

A.M.: *Vai varētu teikt, ka līdz ar Jūsu profesionālo izaugsmi arī pats Kreicbergs mainījās?*

I.B.: *Vēl jau cilvēki, kuriem bija darīšana ar Kārli Kreicbergu, saka, ka viņš tikko pēc konservatorijas pavisam tādos jaunības gados bija kategoriskāks. Kā lai to pasaka – ir jau tā, ka cilvēki, paliekot vecāki, paliek arī tādi pielaidīgāki, mierīgāki. Nu, viņi vairs nav tādi ugunīgie, tādi maksimālisti, ka tur šķīst vai plīst. Bet ar visu to es domāju, ka tikai tādi cilvēki var sasniegt to, ko viņi sasniedz. Arī Kārlis Kreicbergs. Man pašai jau bija pāri divdesmit, kad atnācu studēt. Tie vairs nav piecpadsmit, kad tu esi tikko no mājām atnācis. Tā ir citādāka dzīves uztvere. Un pasniedzējiem arī ir daudz vieglāk strādāt ar tādiem nomierinājušamies.*

A.M.: *Vai, jūsuprāt, autoritārisms – tā ir nepieciešama diriģenta īpašība?*

I.B.: *Es domāju, ka autoritārisms ir jābūt, bet tam ir jābūt tādām, kā lai pasaka, – no tā ir jāizriet, ka koris nevis tikai baidās no diriģenta, bet, ka tā ir cieņa, tā ir paklausība. Skaidrs, ka diriģentam ir jābūt autoritātei korī. Vai vienmēr autoritāte un autoritārisms ir ar vienādības zīmi? Es domāju, ka ne. Skaidrs, ka diriģents ir viens no noteicējiem un korī viņam ir jābūt. Tur vispār nav divu domu par to. Bet tanī pašā laikā ar to vien tur nekā nebūs! Es domāju, ka personībai ir jābūt ļoti spēcīgai, un tad tur tas viss sanāk. Bet tāda plikā dūre? Nē!*

A.M.: *Vai tās vadonības īpašības diriģentu saimē netiek pārnestas arī uz citām attiecībām, piemēram, ģimenes dzīvē?*

I.B.: *Es domāju, ka vīriešiem noteikti! Kaut gan, ja paskatās, ja palasa kādas biogrāfijas, ne vienmēr tas tā ir. Es domāju par vīriešiem.*

A.M.: *Bet vai pašai izdodas to nošķirt?*

I.B.: *Pašai? Jā! Mūsu ģimenē es nedirigēju parādi. Viennozīmīgi ne. Pēc savas būtības neesmu ļoti valdonīga, autoritatīva. Varbūt no malas liekas, ka ir, bet īstenībā man vajag ļoti saņemties, lai es pateiktu – būs tā un ne savādāk. Man vajag ļoti saņemties. Tad drīzāk mans vīrs, viņš arī dzied korī, mani iedrošina – nu taču vienreiz pasaki! Ir tādas situācijas, kad viņš mani iedrošina. Bet es vienmēr cenšos tā ļoti pa labam sarunāt.*

A.M.: *Kādām vēl īpašībām vajadzētu būt kora diriģentam?*

I.B.: *Man tūlīt janvārī būs pieci gadi [ar kori „Laiks”], un es tā kādreiz smeļoties teicu, ka „Laiks” ir man trešais bērns. Tagad ceturtais. Bet patiesībā tas tā arī ir. Ja tu pazīsti savu kori, ja tu pazīsti savus cilvēkus, tu vari viņiem uzticēties, viņi tev var uzticēties, tu par viņiem rūpējies visādos veidos, cik tas attiecas uz kori un pat ārpus kora. Tas ir tik smalki, un diriģentam ir jābūt gan uz klausītājam, gan pamācītājam. Gan, šodien moderni teikt, psihologam. Bet tā arī tas ir, jo koris jau nav tikai, ka tu divas stundas aizej nostrādā ar cilvēkiem – paldies, ka jūs atnācāt, un ejiet prom! Tas ir tāds instruments, par kuru visu laiku jā rūpējas. Jā uztur īstā temperatūra. Jājūt... (..)*

A.M.: *Jums koris vairāk ir instruments vai svarīgākas tomēr ir cilvēciskās attiecības?*

I.B.: *Tas nav iespējams, ka tu aizej pie kora kā pie noputējuša flīģeļa, kas stāv kaut kādā vietā, līdz kurai tev ilgi jāaiziet. Nē, tas ir tas, ko tu turi azotē, lai viņš ir silts...*

A.M.: *Līdzīgi kā ar bērnu?*

I.B.: *Tieši tā!*

A.M.: *Tad kā jūs savienojat ģimenes cilvēka dzīvi ar kordiriģenta dzīvi?*

I.B.: *Man liekas, ka tas tik ļoti saplūst. Īpaši man, piemēram, vīrs dzied korī. Tad tas ir jau tik organiski. Tur nav vairs – tu tagad ej vai es tagad nāku. Mēs ejam, un tā patiešām ir tāda kopīga rūpe. Ja jūs domājat par manu ģimeni. Tas jau pārvēršas par mūsu kopīgu lietu.*

A.M.: *Vai šai kopīgajai lietai saknes ir meklējamas vecāku ģimenē?*

I.B.: *Mana mamma arī ir vadījusi korus. Mana krustmāte ir kora diriģente. Tāpēc es to modeli jau esmu redzējusi. Man viņš jau ir. Un vīrs man arī ir ar muzikālu izglītību. Viņa ģimene ir muzicējusi savā laikā. Viņš no piecu bērnu ģimenes nāk, un visi bērni ir instrumentus spēlējuši. Tas nav nekas svešs. (..) Es varu ļoti daudz strādāt, ja tik ir, ar ko strādāt. Ja ir kāds mērķis. Tādā garā skrējienā ne, jo man tomēr ir trīs bērni. Bet mēs esam veiksmīgi tikuši tam visam pāri. Bet man jau tā alga ir salda un garšīga.*

A.M.: *Kas ir jūsu autoritātes kora mākslā?*

I.B.: *Šobrīd noteikti tas ir Māris Sirmāis, Imants Kokars kā diriģens no vecā kaluma. Bet es noteikti nekad neaizmirsīšu Skaidrīti Kuplo, kā viņa strādāja ar kori mūzikas vidusskolas laikā. To roku, ar kuru viņa vienkārši darīja brīnumus. Tāpat uzreiz man acīs ir Kārļa Kreicberga žests, kā viņš nāca, īpaši pie meiteņu kora, un ko viņš varēja dabūt ārā ar visu savu tehniku. Protams, Jēkabs Ozoliņš arī, kurš ir iemācījis dažas lietas varbūt ne diriģēšanas tehnikā, bet tādā kora patriotismā. To pat nevar vārdos pateikt. Un tas liepājnieciskums, tas spīts, tāda sapņu piepildīšana. Man vienmēr ir ļoti patīcis skatīties un klausīties, kā Jēkabs redz tās lietas, kā viņš atbalsta cilvēkus, kā viņš viņus iedrošina. Es domāju, ka ļoti daudzi Liepājas jaunie cilvēki, tieši pateicoties Jēkabam, ir atraduši savu īsto vietu mūzikā.*

A.M.: *Vai varētu teikt, ka minētās autoritātes ir arī laikmeta zīmes, kas atstājušas būtiskas pēdas Liepājas kultūrā?*

I.B.: *Es domāju – viennozīmīgi! Tas ir Kārļa Kreicberga un tāpat Kronberga „Atbalss” laiks. Skaidrīte Kuplā un teātris. Kad viņa sāka teātrī strādāt un pēc tam mūzikas vidusskolā – tie ir gadu desmiti, kuros viņa bija pedagogs. Es domāju – noteikti! Un tāpat Jēkabs Ozoliņš.*

A.M.: Vai ir respektējamas arī Kārļa Kreicberga tā sauktās dzīves gudrības? Vai ir kaut kas tāds, kas palicis no tām prātā un kļuvis par mantoto postulātu, vai tomēr dominē tikai mākslinieciskā joma?

I.B.: Mums, īstenība, bija tāda ļoti laba un mīļa draudzība, un tās attiecības bija tādas mīlas, pat ne pedagoga – studenta. Mēs bijām mūzikas pedagogi un, kad viņam bija jubileja, es baidos sameloties, cik liela, braucām uz Brocēniem. Tur bija vēl Brocēnu vīru koris, viņš braukāja pie viņiem kā diriģents. Un mēs, tās meitenes, uztaisījām ansamblīti, iestudējām dziesmiņas un braucām. Dziedāja vīru koris un mēs.(..) Es tikai visu to labāko varu teikt. Un, lai kaut kā tā tiešām nodalītu, lai pateiktu – tas, tas, tas... Man liekas, visa tā mijiedarbība, viņa attieksme un klātbūtne, un līdzās būšana – es esmu pilnīgi pārliecināta un ticu tam, ka mēs viens otru ietekmējam un iespaidojam un tajā maināmies un veidojamies. Mēs dzīvojam mijiedarbībā un tālāk mēs vairs neesam tādi, kādi bijām pirms satikāties.

A.M.: Ko Jūs pati labprāt redzētu, kas Liepājā varētu būt savādāk tieši mūzikas vai kultūras jomā?

I.B.: Es domāju, ka visa kā vairāk Liepājā varētu būt muzikālajā jomā. Noteikti varētu būt vairāk koru, vairāk dažādu grupu, jo, man liekas, ir tik ļoti daudz cilvēku, kas nedara neko. Man nav receptes, kā to izdarīt, bet es zinu pēc savas pieredzes, ka rodas cilvēki, kas grib darboties. Un ne vienmēr viņiem der tas, ko es viņiem varu piedāvāt. Mēs esam ļoti dažādi, tās daudzveidīgās nianses... Bet, es domāju, ka vēl Liepājā varētu būt vismaz desmit kori.

A.M.: Kā atrast tos cilvēkus, kuri varētu savu laiku ziedot... nē, piepildīt savu laiku?

I.B.: Te ir tā lieta, kādas ir cilvēkiem prioritātes. Vai prioritāte ir pāriet mājās un noskatīties visus seriālus pie televizora. Un es zinu tādus cilvēkus. Tie ir jautājumi par prioritātēm. Un skaidrs, ka tāda pašdarbība, koru dzīve un darbība prasa drausmīgu darbu no diriģenta un arī finanses. Es zinu, ka mani telefona rēķini ir drausmīgi. Ne jau tāpēc...

A.M.: ... ka labpatiktos pačalot!

I.B.: Tieši tā! Bet, ja es viņus visus tā turu uz pulsa, tad man viņiem ir jāzvana, jāaizraksta īsziņa. Tas ir dārgi! Vēl ir „draugi.lv.” Arī caur tiem es komunicēju. Bet tas prasa visu laiku domāt. Tas prasa apņēmību un patstāvību tajā, ja to tu sāc darīt. Man liekas, ka šodien cilvēki baidās uzņemties kaut kādu atbildību un saistības. Ļoti daudzi cilvēki baidās. Sāksim ar šodienas tradīciju dzīvot neprecētiem. Cilvēki negrib uzņemties atbildību (..), negrib saistības.

Un es domāju, ka kolektīva darīšana – tā ir atbildība vienam pret otru. To es savam korim ļoti mācu. Nav jau runa tikai par mani. Ir runa par to, kas tev stāv pa labi, pa kreisi, priekšā, aizmugurē. Mēs visi esam saistīti. Un tas nenozīmē, ka es varu vienkārši nebūt, kad

tik man ienāk prātā. Ja mēs visi kopā darām, tad mēs visi kopā darām. Tā ka es domāju, ka tā ir tāda šī laika tradīcija, kas arī traucē... Bet varbūt ir jānāk vēl šausmīgi grūtākiem laikiem, lai cilvēki ieraudzītu vērtību tam laikam, ko viņi dzīvo, jo šodienas vērtība ir nauda un materiālā labklājība. Pilns vēders un vairāk neko nevajag! To jau mēs redzam pēc koncerta apmeklējumiem. (..) Mēs redzam, kura paaudze apmeklē kora koncertus. Tie ir mūzikas cienītāji, kuri varbūt ir savā laikā dziedājuši pie Kārļa Kreicberga. Viņiem tas ir iekšā, un viņi ar to dzīvo. Viņiem tas ir tuvs, tas savs sentiments. Un viņi novērtē to, kas tas ir un ko tas prasa: tie ir gari mēģinājumu vakari, tā ir atbildība, tā ir uzņēmība no cilvēka puses. Tas patiesībā ir grūts darbs.

A.M.: *Kurus korus jūs varat saukt par savējiem?*

I.B.: *Jūs domājat tā – kur es esmu bijusi kaut kā saistīta ar viņiem? Ne tā, ka tie, kuri man patīk vispār.*

A.M.: *Šis jautājuma paplašinājums arī varētu būt pietiekami interesants.*

I.B.: *Mani kori? Ja kori, kuros es esmu dziedājusi, tad pirmais bija Vaiņodes sieviešu koris. (...) Es sāku tur dziedāt, kad man bija trīspadsmit gadu, ja nemaldos. Tad pēc tam studiju laikā, bet tad es dziedāju arī Nīcas sieviešu korī. (...) Tad ļoti mazu laiciņu biju pašā sākumā, tikko „Intis” radās. Tajā periodā, kad radās „Intiņa” nosaukums. Bet tas tiešām bija tādu īsu laiku pašā sākumā. Tad studiju laikā es strādāju mūzikas vidusskolas korī „Mare”. Un tad man sākās pašas veidotie kori. Es strādāju Vaiņodes skolā. Man bija, protams, visi skolas koriši. Studiju laikā es strādāju Liepājas piektajā vidusskolā. Tur man bija mazo klašu korišis. Mums ļoti labi gāja, labus rezultātus sasniedzām. Tad es vadīju Pāvila baptistu draudzē jauniešu kori. Un pēc tam ir „Laiks”. Tā ka diezgan ilgu laiku jau sanāk tā darbošanās. O, es taču dziedāju slavenajā „Līgā”! Kā es to varēju aizmirst?! Nē, es to nemaz nevaru aizmirst! Tas bija vispār ļoti interesants un labs laiks ar Vilni Kronbergu. Ļoti daudz ko man iemācīja Vilnis Kronbergs.*

A.M.: *Protams, grūti salīdzināt ansambļa dziedāšanu un kora dziedāšanu, bet, ja vajadzētu salīdzināt divus laika biedrus – Vilni Kronbergu un Kārli Kreicbergu. Kas bija Kreicberga trumpji un kas Kronberga?*

I.B.: *Es baidos apgalvot, bet man tā sajūta, ka viņi ir kā viena medaļa – katrs uz savas puses. Man liekas, ka būtu pilnīgi nekorekti viņus kaut kā līdzināt tajā laikā, kad viņi bija „Atbalsī” abi divi. (..) Man nav bijusi iespēja iepazīt Vilni Kronbergu kā diriģentu. Tā grūti pateikt. Bet es nebrīnos, ka viņi gāza kalnus. Es domāju, ka viņi viens otru ļoti papildināja. Kurš tur kuru, es nemāku teikt, jo es tur neesmu bijusi tajā procesā klāt. Bet es viņus abus ļoti augstu vērtēju un cienu.*

A.M.: *Vai Jums pašai ir kāds tīkams repertuārs, piemēram, dziesmu svētkos vai citos pasākumos? Ko mēs repertuāra ziņā darām pareizi vai ne tā kā vajadzētu? Kam pārāk maz esam veltījuši uzmanību?*

I.B.: *Man liekas, tas ir tik subjektīvi. Kaut vai ņemot vērā pēdējos dziesmu svētkus. Bija cilvēki, kuri skandalējās un gražojās līdz pēdējam par repertuāru. Ja godīgi, es nevaru pateikt, ka man kāda no tām dziesmā ir tāda, ko negribas izpildīt. Tas ir atkarīgs no kora varēšanas. Tas ir atkarīgs arī no diriģenta. Katram diriģentam ir savs rokraksts un sava muzikālā gaume. Lai ar kā, vienmēr būs kāds, kuram vilks sentimentu. Nu, ir tāds maigs melodiķis, un viss tā ļoti skaisti, tīri sabalsojas. Bet cits atkal ir ļoti tehnisks un meklē, kur visu ciku caku izdarīt un izstrādāt, un nopulēt. Un būs, tādi, kam vienmēr būs tā tautas dziesma, un būs tas ņiprums un jestrums. Tur jau, no vienas puses, ir tas skaistums, bet, no otras puses, ir ļoti jāuzmanās, jo dažāds repertuārs ir vajadzīgs katram korim. Un ir jābūt daudzveidībai, jo cilvēki jau arī ir dažādi. Kas vienam jā, tas otram nemaz nē. Tad tā mīļā miera labad viena dziesma tāda, kad vieniem patīk, un otra... Bet man ir bijušas situācijas, ka tad, kad tā dziesma ir dabūta un iemācīta, un izgaršota, un nostrādāta, tikai tad cilvēki sāk atzīties, ka sākumā viņiem tā nu nepavisam nebija tīkama. Tā ka tas atkal ir ļoti subjektīvi, un ne vienmēr var ātri reaģēt uz to, ja koristi sākumā dzied gariem zobiem. Tas tā ļoti jājūt. Bet man personīgi ļoti gribas visu laiku latīņu likt augstāk. Man gribas pacīnīties ar to darbu. Gribas to patīkamo pēcgaršu pēc smagā darba. Un ka katru nākamo dziesmu vari ņemt – nu, šī bija grūta – vēl bišķiņ grūtāku. Kad tu tā kāp, man liekas, tas ir ļoti vajadzīgs diriģentam, tas ir ļoti vajadzīgs korim – visu laiku vajag mērķi, visu laiku vajag izaugsmi.*

A.M.: *Vai ir svarīgi, lai šo izaugsmi spētu novērtēt arī klausītāji?*

I.B.: *Protams! Jā, es piekrītu! Vēl jau ir otra lieta tam jautājumam – cik izglītots ir klausītājs? Un pie kā mēs viņu pieradinām, un vai mēs viņu ik pa laikam vispār pie kaut kā pieradinām. Tas viss ir ļoti smalks mehānisms.*

A.M.: *Korim „Atbalss” būs piecdesmit gadu jubileja. Pienāks tas brīdis arī korim „Laiks”. Ja Jums, atskatoties uz paveikto, tagad vajadzētu minēt tādus zelta momentus, kuri tie būtu? Un pie viena nosauciet trīs zelta fonda skaņdarbus, ko jūs gribētu jubilejā izpildīt!*

I.B.: *Man liekas, mēs esam pastāvējuši tikai piecus gadus, un tagad jau zelta fondu priekš piecdesmit gadu jubilejas, man liekas, tas nav nopietni.*

A.M.: *Kas liedz mums būt nenopietniem?*

I.B.: *Protams, lai Dievs dod, ka var tik ilgi pastāvēt koris! Es nebiju domājis par tādu jautājumu, bet tas, ko es varētu pateikt par tiem četriem ar pus gadiem, – mana izjūta ir, ka patiesībā katrs brīdis un katrs... jā, es pat nebaidos teikt, katrs mēģinājums kaut kādā ziņā ir zelta mirklis. Varbūt tajā brīdī tas zelts vēl nav redzams, nav nopulēts. To mēs tikai*

redzēsīm retrospekcijā. Tas ir katrs mirklis, katrs mēģinājums, katra kopā būšana, katrs koncerts vai dziesmu svētki. Var salīdzināt ar puzzle – gabaliņi, kurus mēs vienkārši liekam kopā, un kāda tā bilde būs pēc gadiem piecdesmit... Es ticu, ka Dievs jau zina, kāda tā bildē izskatīsies, bet mēs vēl nezinām. Būtu ļoti jauki pēc tam to ieraudzīt. Tas būtu ļoti interesanti. Es gribētu redzēt!

A.M.: Jā, to es gribētu novēlēt. Kas bija pa spēkam „Atbalsij”, kas bija pa spēkam Kārlim Kreicbergam, kāpēc lai nebūtu Jums!

I.B.: Es domāju, katram cilvēkam ir sava vieta, savs laiks un savs aicinājums, kā viņš šo dzīvi izdzīvo.(..) Skaidrs arī tas, ka šo cilvēku pieskāriens manai dzīvei kaut kādā veidā ietekmi dod. Un galu galā, tas, kas es esmu, tas, kas es būšu, būs saistīts ar to, ar ko es sastapšos, ko es darīšu, kā arī Dievs mani veidos. Tā es tam visam ticu.

A.M.: Varbūt jums vēl kaut kas būtu piebilstams? Ko vajadzētu pateikt, bet mūsu sarunā tas neievirzījās.

I.B.: Jūs man jautājāt un es neatbildēju par emocionālākajiem mirkļiem, kas ir bijuši. Protams, ka tie bija pagājušā gada dziesmu svētki. Un tie bija „koru kari”. Man pašai priekš sevis tā bija tāda interesanta sajūta, jo tad, kad tu mācies skolā koru literatūrā par diriģentiem, par latviešu koru mūzikas vēsturi un visu šo dziesmu svētku kustību, kas ir arī „koru kari”, un tur tu lasi par Imantu un Gido Kokariem un klausies visus leģendām apvītos stāstus, kā tie „kari” notiek, liekas, ka tas nu ir kaut kas! Un es nenoliedzu, ka tas ir kaut kas, bet tā sajūta bija tāda ļoti sirreāla. Tajā dienā, kad mums bija jādzied „koru karos”, es aizgāju uz aulu. Domāju, es ieiešu, paskatīšos, kāds tur gaiss, paklausīšos, kā tur tas notiek, jo viss likās tik neprognozējams un nesaprotams... Viss, ko tu nezini, tevi biedē, vai ne? Es iegāju iekšā, un man bija tāda sajūta, ka sāk ļimt kājas, ka tu brien dziļā, ļoti aukstā ūdenī. Ka elpu sit ciet no tā. Aizgāju prom. Es nevarēju izturēt to sajūtu, ka esmu iebridusi tik dziļā ūdenī, ka vienkārši baidos, ka nevarēšu papeldēt. Un tu apzinies, ka tas tuvojas tā diezgan nenovēršami... Tad man bija jādomā, un to es vēl tagad tā domāju, ka ir lietas, kas liekas tik lielas. (..) Tu vienkārši redzi lietas, kas nav tādiem normāliem, parastiem cilvēkiem pieejamas. Tā bija mana sajūta par to. Vai tad tiešām mans koris var tik labi padziedāt kā tur visi pēc kārtas dzied? Un sāk likties – jābrauc mājās, tev tur vispār nav ko darīt. Bet tad es parunāju ar Dievu un sapratu – ja es tur esmu, tad tas ir tas laiks, kur man jābūt, un Viņš vien zina, kāpēc es tur esmu ar visiem saviem dziedātājiem. Mēs tā arī gājām. Dievs, tu gribēji, ka mēs te esam. Labi, mēs ejam. Dari, ko Tu gribi! Tā bija paļāvība. Man tajā brīdī bija situācija (..), kad es biju Rīgā ar trijiem bērniem, ar mazo Jēkabu, kurš ir ēdināms ar krūti, vīrs slimnīcā un priekšā „koru kari”. Pirms „koru kariem” bija mēģinājums. Mēs visi raudājām. Es tiešām... biju pilnīgi... es biju gatava braukt mājās! Tas bija stāsts par to, ka es

nevaru. Es patiesībā neko nevaru. Bet tad mēs visi kopā mēģinājām Rīgā vienā baznīcā – mums atvēlēja telpas. Un tad mēs tā pamazām, pamazām, pamazām sapratām, ja tik tālu ir, tad noteikti ir jāsaņem. Viņš dos spēku, ko vajadzēs, un dziedājām. Paldies Dievam, nebija tā apziņa, ka es te tagad tāda „krutā” ar savu kori. Absolūti nē! Drīzāk tas bija uz tādu izdzīvošanu, uz tādu pieklājīgu izdarīšanu un tādu milzīgu pašātvību un tādu lielu ticību. Es teiktu, ka tas bija viens no tādiem zelta mirkļiem. Bet ne tādā nozīmē, ka tu kā diriģents izbaudi, ka tagad skan, ka tagad ir. Drīzāk nē. Sākums bija, beigas bija, bet, kas bija pa vidu, to tu tā cilvēcīgi nespēj ne sajust, ne satvert. Tas tā birst kā laiks, kā smiltis smilšu pulkstenī. Tu dzīvo to brīdi un gūsti piepildījumu, bet tu nesajūti tādu milzīgu pašā varēšanu. Tāda ļoti, ļoti laba sajūta.

A.M.: To varētu saukt par katarsi.

I.B.: Es nezinu, vai katarsi. Drīzāk tāda svētlaimīga Dieva klātbūtnes izjūta. (..) Vairāk es novērtēju kora vienotību, uzticēšanos viens otram. Es parasti korim saku – mēs esam kulaks. Ne jau lai kādam iesistu, bet mēs visi esam kopā. Un tad ir tā vienotība. (..) Izdodas tikai tad, kad visi ir vienā garā, vienā domā un vienā mērķī.

A.M.: Tas ir tāds ideāls kora modelis, ja tā varētu būt, bet profesionāliem cilvēkiem nereti ir tā – es jau to māku, es varu retāk nākt. Pašdarbībā tas profesionālākais cilvēks ir vajadzīgs kā balsts otram.

I.B.: Tā ir! (..) Es saviem dziedātājiem saku – ir ļoti patīkami, ja sanāk, ja izdodas un var, bet mēs vienmēr zinām, ka varētu vēl labāk. Un nekad nevajag pieļaut pašapmierinātību.

A.M.: Bet diriģenta gandarījums jau arī ir vajadzīgs?

I.B.: Protams, jā! Nav runa, ka es viņus noniecinātu. Mēs parasti visu izrunājam. Un man tiešām ir prieks, kad dziedātāji saka, ka bija tā sajūta, ka viņi dzied ar visu būtību. Esam klausījušies korus, kas dzied pareizi, ļoti profesionāli, bet tu nejūti baudījumu. Un ir bijuši kādi senioru kori, kuri tevi līdz asarām noved. Tu redzi, ka tas cilvēks dara, cik viņam ir iekšā un ar visu sirdi. Man liekas, tas ir svarīgākais. Viens ir, protams, kvalitāte, un, cik vien labi tu vari, ir jādara. Nekad nebūs latiņa visiem vienādi augsta, bet vienmēr ir jāliek sirds klāt. (...) Es vienmēr savam korim stāstu stāstus, un tikai tad, kad dziedātājs ir iekšā stāstā, skatītājs redz to bildi. Man liekas, tas ir viens no pirmajiem mērķiem, kas korim jāizdara. Protams, kvalitātei jābūt, bet, galvenais, korim ir jādzīvo. Piemēram, „Dziedoņa” vīri – kā koncertā viņi dzīvo! Viņi tā saprot, viņi tā dara. Tu pilnīgi redzi, ka tas ir tā, ka zāle neaug. Ar savu pārlicību. Prieks. Viņu ir maz, viņi ir vīri gados, bet, vienalga, tas tā priecē.

A.M.: Tā tad attieksme izpaužas ne tikai muzikālā kvalitātē, bet patiesumā.

I.B.: Tieši tā! Tas ir diriģenta darbs – atrast un uzburt to bildi. Ne tikai tehnisko varēšanu, bet arī emociju, sajūtu. Ja dziedātājs dzīvo ar visu savu būtību un emocijas liek

balsī, tad ir jānāk tam ārā. Bet ne jau vienmēr izdodas. Ir jau arī situācijas, kad stāsts netiek cauri ikdienas slānim. Un ir kaut kāds nogurums. Un tāpēc – kā Jēkabs Ozoliņš saka – jāķer kaifu. Nu, ir tas svarīgi. Man dziedātāji ir teikuši, ka viņiem ļoti patīk nonākt līdz tai sajūtai, kad dziedot pašiem tirpiņas skrien. Tad liekas, jā, tad ir tas, tad tu vari darīt ar kori jebko. Tas viss kopā tevi vienkārši parauj tādā vilnī iekšā. Tie īstenībā ir tādi fantastiski brīži. Un bieži vien tie ir nevis uz skatuves, publikas priekšā, bet tīri ikdienā, mēģinājumos. Tas nav vienmēr, bet tas palīdz pēc tam, jo, ja tu to esi sajutis...

A.M.: Veidojas atkarība?

I.B.: Tieši tā! Tā labā atkarība, pēc kuras gribas un gribas tiekties. Man dziedātāji arī ir teikuši, ka gribas tos emocionālos sasprindzinājumus.

A.M.: Kad redzēsīm jūsu bērnus dziedam?

I.B.: Viņi jau dzied šur un tur skolās. Un viņi visu repertuāru zina. Visu dziesmu svētku repertuāru zināja manas lielās meitas. Viņas jau ir mēģinājumos bieži vien iekšā vai arī kad mamma sēž mājās un spēlē, bērni klausās.

A.M.: Vai jūs bērniem novēlētu diriģenta mūžu?

I.B.: Man liekas, ka meitām ne. (..) Dēls ir parādījis jau gada vecumā ļoti dziļu interesi par mūziku. Un tad žesti tādi interesanti ir bijuši. Man liekas, ka es nepateikšu neko jaunu. Daudzi vecāki tomēr saka nē par savu darbu. Bet no otras puses, it kā gaida... Tas tā ir. Cilvēks jau ir ļoti dažāds. Mana atbildība ir tik, lai es nebūtu par šķērslī. (..) Cenšos nebūt. Ne vienmēr izdodas, bet, kā lai saka, es cenšos to nedarīt.

A.M.: Paldies par sarunu!

1.14.2. Saruna ar Līgu Ameriku-Ansiņu (Saruna 2011a)

Arturs Medveckis: Kādas pirmā asociācijas Jums rodas, dzirdot Kārļa Kreicberga vārdu?

Līga Amerika-Ansiņa: Pirmās asociācijas – viņš tāds ārkārtīgi šķelmīgs ar savu brillīti. Man uzreiz viņš parādās vizuāli. Tāds vizuālais tēls. Omulīgs, omulības iemiesojums, Vitāls, dzīvespriecīgs.

A.M.: Kad bija Jūsu pirmā tikšanās ar Kārli Kreicbergu?

L.A.A.: Es iestājos Liepājas mūzikas skolā astoņdesmitajos gados. Un Kārlis Kreicbergs bija man specialitātes skolotājs. Mums no sākuma tā ne grūti gāja, bet bija jāpierod pie viņa, pie viņa izteicieniem. Viņš jau bija vienkāršs valodā. Un kādreiz viņš tā: „Ai, kā tu diriģē, tā kā tāds piedzēries lauku šoferis!” Viņš par diriģēšanu vienmēr tā salīdzinājumos. Mēs ar draudzeni Gitu Pāvilu smējāmies, ka viņš tāds. Bet tā, katrā ziņā,

visu cieņu, protams. Pirmais skolotājs, un, pateicoties viņam, jau visa tā diriģēšanas māksla. Tas, ko pirmais skolotājs iedod, ir ceļa maize visai dzīvei. Tas jau nav nekāds noslēpums. Tā ir Kreicberga skola.

A.M.: Jūs tagad runājat par Kreicberga skolu. Domas un vērtējums kā skolniecei, vēlāk arī studentei. Vai Jūs, ar šīs dienas acīm raugoties, ar lielāku distanci spējat saskatīt viņa īpašo devumu?

L.A.A.: (..) Es, skatoties uz sevi, novērtēju, ka ir jau ļoti daudz līdzības. Viņš diriģējot ir ārkārtīgi azartisks. Viņam skaņas nāk, viņš pats tai visā ieiet. Un man ir tieši tāpat. Es domāju, ka pārmantojas jau ļoti daudzas lietas.

A.M.: Es tagad vairākkārt dzirdu vārdu skolotājs. Kas jūsuprāt viņā ir vairāk – skolotājs vai mākslinieks?

L.A.A.: Man liekas, skolotājs. Ir grūti salīdzināt, jo konservatorijā man bija pasniedzējs Zirnis, varbūt arī tāpēc, ka biju pieaugusi (..). Bet visas filozofiskākās lietas ... es varbūt tanī laikā, kad [strādāju] ar Kreicbergu, vēl nebiju izaugusi, bet es viņu [redzu] kā skolotāju. Tas ir skolotājs.

A.M.: Kādas filozofiskās domas, atziņas nāca caur mūziku vai vienkārši saskarsmē kā ar skolotāju?

L.A.A.: Man jau tomēr kā ar skolotāju. Kad mums bija konkurss mūzikas skolā, viņš visus savus skolniekus katru brīvo laiku [aicināja]: „Nāc! Nāc diriģēt!” Tas nekas, ka viņam tas nav jādara. Pie katra brīvā brīža viņš uzreiz ielika visu savu darbu, lai labāk sagatavotu audzēkņus konkursam. Tagad es arī skolā strādāju visu laiku, ne jau tikai stundā. No viņa, [man] tas devums, ka visu laiku jāatdod darbam, jebkurā brīdī, kad ir brīvs laiks.

A.M.: Viņš jau arī kā mūzika vienmēr kustībā vēl šobaltdien.

L.A.A.: Jā, visu laiku kaut ko dara.

A.M.: Acīmredzot tas bija raksturīgi jau mūzikas skolā, strādājot kopā ar viņu.

L.A.A.: Jā. Es ļoti spilgti atceros: „Nu, Amerik, nāc, fiksi, fiksi, nāc, ejam uz klasi, ejam diriģēt!” Uzreiz, tā. Nu nebija, ka pagāja garām – tagad nav mana stunda. Patiesībā viņš visu laiku bija klātesošs ar savu darbu, ar to, ko viņš gribēja panākt. Nu ne panākt, bet lai viss būtu pareizi un labi izdarīts.

A.M.: Vērtējot Kreicberga mākslinieciskos sasniegumus ar „Atbalsi”, Brocēnu kori un citiem koriem, kāda nozīme mākslinieka sūtībai, talantam un darbam?

L.A.A.: Es domāju, darbam ir jābūt vienmēr. Un ir jābūt arī talantam. Es nezinu. Man nepatīk kategoriski apgalvojumi. To nevar izmērīt. Man nepatīk absolūtas patiesības. Bet darbam ir jābūt jebkurā vietā un, protams, talantam un sūtībai. Man ir prātā viņa uzstāšanās ar „Atbalsi”, arī es dziedāju. Viņš tiešām izcēla. Es viņu satiku pagājušogad „Pūt vējiņos”,

un viņš teica: „Jā, Līga, es tagad darītu daudz ko savādāk.” Arī viņš savos gados acīmredzot pārvērtē. Nu, bet tā jau ir, nekas nestāv uz vietas. Diriģentam ir jāmāk nevis pašam ar sevi kaifot, bet ar diriģēšanu, kad koris dzied. Tā ir tā galvenā māksla. (..) Galvenais, ka māki sevi sakoncentrēt un vadīt kori.

A.M.: Vai esat kaut ko mantojusi no Kreicberga skolas vai diriģēšanas rokraksta?

L.A.A.: Jā, arī stājoties konservatorijā, man neviens neko nelaboja – pamatu diriģēšanā, rokas. Viss bija kārtībā. (..) Manuprāt, ja Kreicbergs bija skolotājs, tad tīri teorētiski ar roku nostādīšanu viss ir kārtībā.

A.M.: Vai daudz tika strādāts pie mūzikas interpretācijas?

L.A.A.: Jā. Patiesībā jau visas stundas bija ne tik taktēšana, ievadīšana un noņemšana. Bet liela daļa jau ir, lai paņemtu raksturu. Neko nevar nodalīt, ir jābūt tam garam, un to jau ar rokā, kā sāk. Tās ir tādas lietas, kas saiet kopā.

Es tagad tā, pār citu. Viņš jau tāds ārkārtīgi omulīgs. Bija viņam Brocēnu vīru koris, un es dziedāju Nīcas sieviešu korī, kad diriģents bija Ludvigs Leitis. Un tad bija kaut kur skate. Es neatceros, vai Saldū, vai kur. Mēs braucām mājās. Un viņš parasti vaktēja autobusus, ar ko var atbraukt uz Liepāju, uz mājām. Braucot mājās, viņš sēž aizmugurē tāds lustīgs, un tur arī tāds graķītis. Viņš to graķīti iedzer un saka: „Līga, tu neskaties! Tu neko nedzirdi. Tu neko neesi redzējusi.” Iemet to savu graķīti, un tā brillīte tik nozib. Nu, tāds vitāls. Es apbrīnoju viņa vitalitāti. Es viņu nekad neesmu redzējusi nošļukušu, neapmierinātu. Viņš vienmēr tāds nīprs, dzīvesprieka pilns cilvēks.

A.M.: Un skarbums?

L.A.A.: Nu, bija jau gan. Bet man kaut kā vairs nav palicis [atmiņā], bet bija jau arī skarbs. Es atceros, ka Gitai [Pāvilai], tai vairāk tika. Viņa dažreiz pat raudādama nāca laukā. Bet es laikam nekad neesmu raudājusi.

A.M.: Koru sadziedāšanās, vairāku koru saietu. Vai ir palicis prātā, kāda loma bijusi Kreicbergam šajos saietos?

L.A.A.: Es laikam neesmu piedzīvojusi, ka viņu kā virsdiriģentu sumina.

A.M.: Jā, bet šie sadzīvīskie procesi koru saietos. Kā tie notika? Kādā atmosfērā un kāda bija viņa loma?

L.A.A.: Viņš jau bija un ir runīgs, un viņam nav problēmas uzsākt sarunas. Viņš ir ļoti omulīgs.

A.M.: Kā Kreicbergs ietekmējis Jūsu muzikālo dzīves gājumu vai arī muzikālās gaumes veidošanos?

L.A.A.: Man vēl tagad ir repertuārs no „Atbalss” un viss, ko viņš ir kādreiz diriģējis. Es to atceros, un, kad man vajag, ir ļoti labs repertuārs priekš mana tagadējā kora. Man ir, no kā ņemt. Labi, tas ir divdesmit, trīsdesmit gadu atpakaļ, bet tas ir. Mūzika nenoveco.

A.M.: Tad attiecīgi viņa izvēle jau toreiz, divdesmit un trīsdesmit gadus atpakaļ, tomēr bija ...

L.A.A.: Viņam bija ļoti laba izvēle. Programmas vienmēr viņam bija interesantas. Paskatoties, pašķirstot vecās „Atbalss” notis, man tiešām ir, ko tur ņemt. Man patīk. Man liekas, ka viņam ļoti tuva ir igauņu mūzika. Igauņu komponisti. Gustavs Ernesakss, jo viņam arī ir tāds ziemeļnieka skaudrums.

A.M.: Atskatoties uz Kreicberga radošo darbību ar profesionāļa aci, kas viņam, jūsuprāt, labāk padevās? Kāda veida mūzika viņam bija tuvāka?

L.A.A.: Viņš ar savu humoru, stenēdams un pūzdams, arī visas tās jautrās dziesmas [diriģēja], lai dabūtu tādu bravūru. Lai gan neesot labi, ka diriģents [pie]sit kāju, bet viņam tā kāju [pie]sišana un pūšana – tas viss piedeva tādu rozīnīti. Man jau liekas, ka viņam arī tās skaudrās dziesmas padevās. Tādas ar skaudrumu.

A.M.: Un kas patīk Jums pašai?

L.A.A.: Man jau pašai labāk patīk garīgā mūzika.

A.M.: Tas ir šobrīd vai tā ir noturīga interese?

L.A.A.: Es pat negribētu dalīt, jo mūzika ir universāla. Nu, kas ir garīga mūzika? Laba kristīga [mūzika], labi teksti. Kaut vai latviešu tautasdziesma, tā taču arī ir garīga.

A.M.: Principā, par mūziku vispār var runāt kā par garīgu.

L.A.A.: Tieši tā. Tā ka es negribu nodalīt. Es domāju, viņš ir mūziķis, diriģents un skolotājs numur viens. Un, pateicoties viņam un paldies Dievam, es esmu šeit, kāda es esmu. Es zinu, ka viņš bija arī šerps, bet tādi gadījumi nenāk prātā.

A.M.: Un kāda tai laikā bija Jūsu attieksme pret skolotājiem, pašai esot skolniecei?

L.A.A.: Bija tai mūzikas skolā ļoti spilgta personība – Skaidrīte Kuplā. Un es zinu, ka tur bija kaut kāda rīvēšanās starp Kreicberga audzēkņiem un starp [Skaidrītes Kuplās audzēkņiem], jo Kuplā arī bija ļoti laba skolotāja. Vienmēr skolotāja Kuplā bija tāda, kā var teikt, mēs bijām bišķi nežēlastībā, tāpēc ka mēs bijām Kreicberga audzēkņi. Varbūt tā bija sāncensība. Manuprāt, kur ir divi lieli cilvēki, tur vienmēr ir sāncensība.

A.M.: Un varbūt tas izpaudās arī skolēnu savstarpējā sacensībā?

L.A.A.: Starp skolēniem mums tā noteikti nebija, bet es tik jutu, ka it kā mums vairāk piekasījās. Viņa bija nodaļas vadītāja, un analizē mums viss bija tā riktīgi jāzina. Visur ir konkurence. Arī tanī laikā jau bija konkurence.

A.M.: Kreicbergs pats atzinis, ka viņš daudz ko ir pārmantojis no saviem skolotājiem. Vai Jums kā viņa skolniecei liekas, ka viņš reproducē savu skolotāju darbu vai arī ir pats sava ceļa gājējs?

L.A.A.: Man jau liekas, ka viņš ir pats sava ceļa gājējs. Bet, atklāti sakot, es pat nezinu, pie kādiem skolotājiem dzīves ceļu viņš gājis. Tas akmentiņš manā dārziņā. Man vajadzētu vairāk paineresēties. Nu tad, kad būs grāmata, es izlasīšu.

A.M.: Nākot šurp, droši vien prātā virmoja dažādas domas. Kā Jūs šo stāstiņu par Kreicbergu uzbūrāt savā iztēlē un domās?

L.A.A.: Šurp nākot, es neko nedomāju. Tad, kad Jūs piezvanījāt, es domāju: ops, ko nu lai dara! Bet, jo vairāk laiks tiek dots, jo vairāk nāk atpakaļ. Tagad, sēžot ar Jums, es uzreiz iedomājos arī par Gitu, zinu, ka viņai tur nemaz tik viegli negāja. Bet nu katrā ziņā tāda degsme [Kreicbergam] par savu audzēkni, ka viņš brauca arī man līdz uz Rīgu iestājeksāmenos. (...) Nav tā, ka diploms kabatā ir – še, domā un dari. Viņš ļoti interesējās, viņam tā bija dzīve, tomēr katru [aizvadīt] līdz beigām.

A.M.: Kādas dzīves gudrības vai vērtības no tā Jūs gribētu iemācīt saviem skolēniem?

L.A.A.: Nu, laikam to ārkārtīgo degsmi. Degsmi par savu lietu. Viņš, arī izejot uz dēļiem, tik dikti deg par to. Tas varbūt nemaz nav pareizi, ka tu sadedzini sevi (...). Ir jādedzina, lai koris deg.

A.M.: Bet vai Jūsu audzēkņos ir tāda degsme, vēlme dziedāt un paveikt ko dižu?

L.A.A.: Ja salīdzina ar deviņdesmitajiem gadiem, kad es sāku strādāt, tagad bērniem tas ir mazāk. Ir, bet nu ... Ar maziem bērniņiem ir vieglāk, man ir Ezerkrasta sākumskolā 2.–4. klašu koris. Viņi ir brīnišķīgi. Viņi tā atveras un nāk līdzī. Un vēl man ir 5.–9. [klašu koris]. Tagad jau ir vieglāk, jo es strādāju piekto gadu. Nekad jau nevar ienākt un uzreiz gribēt, lai viss būtu. Ir jāiegulda darbs, un tikai tad varēs sākt plūkt augļus. Sākt uzstāties klasē vēl tā, bet, kā jāiet zālē, saviem vienaudžiem – nedod Dievs. Vecāku koncertā – jā, bet savu vienaudžu – nē, viņiem ir kauns. Viņiem taču kauns dziedāt. Bet tagad tas tā nav, un paldies Dievam, ka tā, jo ir brīnišķīgi skaisti mirkļi piedzīvoti ar bērniem. Tā ir tā sfēra, kur viņi ir emocionāli, un emocionalitāte arī ir jātrenē.

A.M.: Strādājot ar jebkuru kori vai atrodoties kādā noteiktā vidē, ļoti svarīgi ir izkopt tradīcijas. Vai Jums ir nācies kādas tradīcijas pārmantot no priekšgājējiem, vai arī Jūs esat jaunu ceļu gājēja, pati būvējat gan savu māksliniecisko, gan attiecību lauciņu no nulles?

L.A.A.: Man laikam ir sanācis pašai būvēt no jauna, jo Nīcas kori es pārņēmu, kad tas juka. Tad tur bija tikai trīspadsmit cilvēku, bet tagad ir pāri trīsdesmit. Kopš ir krīze, vairāk nāk. Vismaz laukos. Man ārkārtīgi patīk, kā viens saka: „Jā, Līga, vismaz tagad es varu tās kūts drēbes nolikt un iet.” Un viņiem tas prasās.

A.M.: Tie ir pagasta ļaudis?

L.A.A.: Pagasta.

A.M.: Vai ir arī izpalīgi?

L.A.A.: Man nav izpalīgu. Ir pagasta, bet brauc arī no Liepājas. Nu cik? Jāpaskaita. Nē, bet pagasta ļaudis man ir pārsvarā, protams. Un man ir prieks, ka man nav izpalīgu.

A.M.: Kas ir svarīgākais, strādājot korī, lai no trīspadsmit pieaugtu līdz trīsdesmit?

L.A.A.: Nu, tas ir sistemātisks darbs. Pirms tam tas koris bija pieradis, ka atnāk tā kā uz tusiņu. Arī jau nav slikti, ja klubiņš, bet cilvēki grib rezultātus, lai labi nodzied skatēs. Pēdējie gadi arī tādi ļoti veiksmīgi ir bijuši. Un vēl jau korim ir arī braucieni. Mēs paši par savu naudu braucam. (..) Un tas ir daudz no svara. Kaut arī citi, tie labie dziedātāji, nevar, jo viņiem nav tās naudiņas. Un man brīžiem bail, ka koris nešķeļas. Bet visi tā ir pieņēmuši, sapratuši – kas var, tas var, kas nevar – nevar. Nu jā, sistemātisks darbs un mērķi. Ir jābūt vienmēr mērķim.

A.M.: Vai šobrīd kāds mērķis ir sasniegts?

L.A.A.: Diriģentam visvieglāk ir tad, kad nāk dziesmu svētki, jo tad ir padomāts par repertuāru, repertuārs jau ir gatavs, ņem tik un mācies. Vienkārši kvalitatīvi jāizstrādā repertuārs un jāiemāca. Es esmu nodibinājusi Nīcā Vasarsvētku festivālu, kas nu jau notika sesto gadu. Tādu mēs rīkojam katru gadu maijā. Tad aicinām korus. Ir bijuši no Vācijas, no Lietuvas. Mēs bijām uz Franciju. Un tur tajos festivālos atkal pilnīgi kaut kas cits jādzied, nevis no kora [repertuāra]. Ir tāds cikls: Ziemassvētki baznīcā un Lieldienas. Viss jau ir – darbi ir, mērķi ir. Protams, mērķis ir arvien labāk dziedāt.

A.M.: Par koncertu turnejām ir domāts?

L.A.A.: Nākošgad, protams, atkal jādomā.

A.M.: Šogad koris bija Austrijā?

L.A.A.: Šogad Austrijā Šēnbūras pils pagalmā dziedāja un klosterī dziedāja.

A.M.: Tika gatavots īpašs repertuārs?

L.A.A.: Jā, jā. Un sanāca arī divu veidu – garīgais repertuārs klosterī un pagalmā atkal savādāks. Bija daudz darba ieguldīts, un tas jau viss nāk atpakaļ. Ļoti vajag Barisonu, tas arī no Kreicberga laikiem, visiem sieviešu koriem tā ir tāda latviešu klasika. (..) Es jau teicu koristiem: „Ja jūs to nodziedāsiet, tad es būšu tur bijusi.” Austrijā, tai klosterī.

A.M.: Cik noturīgs ir kora sastāvs?

L.A.A.: Papīros – trīsdesmit pieci. Bet uz mēģinājumiem divdesmit trīs, divdesmit pieci. Priekš sieviešu kora tas, es domāju, ir normāli.

A.M.: Nāk arī jaunie vai turpina tie, kuri sākuši?

L.A.A.: Jaunie arī nāk.

A.M.: Tā ka pēctecība ir nodrošināta?

L.A.A.: Jā, tāpēc es arī sāku Nīcā strādāt. Lai es tur būtu, un lai man būtu vietējie un vietējās jaunās balsis.

A.M.: Ko Jūs varētu novēlēt Kreicbergam?

L.A.A.: Kreicbergam diriģēšanā vai vispār?

A.M.: Diriģēšanā, kā jubilāram, kā savam skolotājam.

L.A.A.: Es tomēr gribētu lūgt viņam piedošanu, ka neesmu viņu uzmeklējusi un parunājusi.

A.M.: Nu, to jau var izdarīt dzimšanas dienā.

L.A.A.: To es pēc kāda koncerta, jo gribas ar viņu kafiju iedzert, jo viņš ir skolotājs. Tā jau dzīvē ir: skrien, skrien un skrien. Mums jau skolotāji ir tie, kas mūs ievirzījuši, un es tiešām gribētu (..) izrunāties, parunāt, atcerēties, ko viņš atceras un ko es atceros. Gribas, protams, novēlēt veselību, tas pats par sevi. Nu, jāaizbrauc vienkārši ātrāk ciemos un jāapsveic, lai tiešām pateiktu paldies, vienkāršu cilvēcīgu paldies par visu. Un tad man vajadzētu piezvanīt tai Beļģijas Gitai, viņa varbūt var atbraukt, jo viņa no Beļģijas brauca pie Kārļa, un viņš arī vienmēr: „Kā tad Gitai?”

A.M.: Viņai Beļģijā arī ir koris?

L.A.A.: Jā, viņai ir Briseles latviešu koris.

A.M.: Ko viņa dara Briselē?

L.A.A.: Viņa mācījās konservatorijā, iepazinās ar beļģi un apprecējās. (..) Un tagad viņa [vada] kori. Gita pati vijoli mācījās. Bet beļģi savu tirgu aizsargā, un Gita nevar atrast darbiņu.

A.M.: Viņai arī ir konservatorijas izglītība?

L.A.A.: Jā, viņai ir konservatorijas izglītība, viņa ir mūzikas pedagogs. Viņa tagad ir izstrādājusi metodikas mūzikā un iet uz privātām skolām, jo Beļģijā [skolā] dziedāšana, mūzika nav.

1.15. Ģimenes acīm

Vai varam iedomāties, kā izskatītos mūsu apcere, ja grāmatas nosaukums būtu, piemēram, „Kārlis Kreicbergs un viņa laikmeta mūzas”? Domu attīstot tālāk, varētu ļauties nerealizētās idejas satura organizācijas koncepcijai, ar mūzām saprotot gan mākslas pasauli, gan idejas, kas spārno Tēvzemes apziņas veidošanai, gan personas, kas spārno dzīves piepildījumam.

Domājams, ka pirmā vieta būtu ierādāma skolotāja Kreicberga un viņa skolnieces kopgaitu romantiskam atainojumam laikmeta vēsturisko kolīziju skartajā Latvijā. Tālāk, šķiet, varētu rakstīt par abiem dzīvesbiedriem pirms sastapšanās, kur katrai dzimtai savs gājums, bet pēc tās – abiem kopīgs.

Ja nebūtu liktenīgās satikšanās, izlēmīgās skolotāja apņēmības dibināt ģimeni, ir pašsaprotami, ka nebūtu meitas Dainas un dēla Viestura, nebūtu mazbērnu un mazmazbērnu.

Varam tikai jautāt, vai bez dzīvesbiedres Ilgas, dzimtajā uzvārdā tā laika rakstītajos dokumentos sauktas Fridrichsones (rakstībā „h” tika apzīmēts ar „ch”), mēs šodien pazītu K. R. Kreicbergu kā izcilu skolotāju, diriģentu, kultūras patriarhu? Vai arī bez Ilgas kundzes stabilitātes un mājas dzīves rūpju uzņemšanās K. R. Kreicberga pašrealizācijas iespējas maz būtu iespējamās? Vai dzīvesbiedres teiktais, ka viņas vīram pirmajā vietā ir darbs, otrajā darbs un trešajā arī darbs, būtu iespējams, ja nevaldītu savstarpēja uzticēšanās, uz ārpusi nedemonstrēta dvēseliska harmonija, lai arī abu raksturi ir krasi atšķirīgi?

Pieļausim domu, ka iztēlojamies sevi tādu, kādu vēlētos, lai redz citi. Arī apkārtējā kultūrvidē savu paštēlu varam konstruēt ar dažādiem līdzekļiem. Var gadīties, ka, piemēram, prese atspoguļo kultūras notikumus, tiražē klišeiskas patiesības, kas balstās uz izveidotajiem priekšstatiem par kādu personību, taču starp desmitiem avīžu rakstu neiezogas ne rindiņa par cilvēka gara dzīves trauklākajām stīgām, ko var redzēt un just tikai paši tuvākie – dzīves līdzgaitniece, bērni un mazbērni.

1.15.1. Ilgas Kreicbergas dzīvesstāsta pavedieni – variācija par Kārli Rūdolfu Kreicbergu un viņa laiku (Saruna 2008a)

Teju nemanāma, bet vienmēr klātesoša tajās tikšanās reizēs, kad ir nācies būt Kreicbergu mājās Liepājā, gan iepazīstoties ar personīgo arhīvu, gan pāršķirstot foto albumus vai sarunājoties svinamo jubileju sarīkojumos, tik gaiša, cilvēciski apgarota nāk pretī Kreicberga kundze. Sarunās viņa nedominē, bet, vai nav tā, ka cilvēkos, kuri runā retāk un klusinātākos toņos, ir vērts ieklausīties vērīgāk? Mierīgā balss intonācija, tālumā vērsta acu skatiens ļauj iztēloties to laimīgo zemi, kurā varēja būt īstenots bērnības sapņu piepildījums.

Es esmu dzimusi Fridrihsone. Skaists uzvārds. Fridrihsone Ilga. Vienu vārdu tikai vecāki man devuši. Nu, ko tālāk stāstīt? Esmu dzimusi laukos. Vecākiem bija neliela saimniecība. Pie mums tā skaitījās vidēja – četrdesmit seši hektāri. Labi nostādīta. Esmu līdz astoņiem gadiem augusi viena, jo brālis piedzima tikai tad, kad man jau bija astoņi gadi. Viena starp lieliem cilvēkiem. Mums bija arī strādnieki. Tēvs, māte, bet apkārt visi vienmēr

bija pieauguši, tā ka man bērniņa, no vienas puses, varbūt bija drūma, jo rotaļu biedru man nebija, un tāpēc ir grūti komunicēt ar cilvēkiem, jo es vienmēr biju viena.

Tad es sāku iet skolā. Piedzima tas mazais puisēlis Andris – mans brālis. Es gāju Zvārdes pamatskolā, pirmos divus gadus vēl Ulmaņa laikos. Ulmaņa laiki – labie laiki manā izpratnē. Tad trešā klasē jau bija krievu laiki un ceturtā klasē bija vācu laiks. Un tad mani tēvs aizveda uz piekto klasi. Divus gadus es biju Cieceres skolā, tur es beidzu pamatskolu. Kāpēc viņš tur veda? Tās skolas direktors bija Upmanis, kas bija ārkārtīgi sabiedriska – pagastā vadīja gan kori, gan teātri. Režisors bija. Tikai pozitīvs. Es nezinu, vai kāds lauku skolotājs viņam var līdzināties. Viņu pārcēla uz Cieceres skolu. Un tad tur es beidzu pamatskolu.

Sarunā par dzimtajām mājām jaušama smeldze, tā nav tikai žēluma sajūta par nopostīto māju, bet aizcirsto sakņu nedzīstoša brūce, kas nekad vairs pa īstam neļāva iesakņoties citā vietā. Par Zvārdes pagasta „Mucenieku” dzimtajām mājām dažos vārdos nav pateikts mazāk kā citkārt lasītajos Jaunsudrabiņa izvērstajos Mūsmāju tēlojumos.

Zvārdes pagasta „Mucenieki”. Saldus rajonā. Tas ir desmit kilometri no Saldus uz Auces pusi. Nu, sākās karš, un tad mēs bijām bēgļos izbraukuši Kabiles pagastā. Kapitulācijas dienā tieši ienāca pie mums Sarkanā armija, uzvarētāji.

Četrdesmit ceturtā gada novembrī laikam mēs aizbraucām uz Kabiles pagastu Utēniem. Bēgļu gaitās, jā. Vecāki dabūja dzirdēt, ka Aizupē, tur, kur bija Aizupes meža tehnikums, organizējas bēgļu vidusskola, un mani tur aizveda. Es jau biju nolikusi iestājpārbaudījumus, eksāmenus Rīgas 5. vidusskolā. Bet tur nekas nesanāca, un tad es pirmo gadu it kā tos dažus mēnešus līdz maijam gāju Aizupes vidusskolā. Tad jau, protams, viss tur pajuka un laidās prom. Un tad tēvs ar māti aizbrauca tūlīt 9. maijā skatīties, kas ir ar mājām, un izrādās, ka viss bija nodedzis.

Es kādreiz uzzīmēju, kādā secībā ēkas bija izvietotas, un man iznāca divpadsmit vai cik tur jumtu. Viss bija nodedzis, bet bij' palikusi tikai jaunā pirts. Bij' vecā pirts ar' vēl, bet jaunā pirts bij' palikusi.

Skarbā realitāte ar zaudētajām mājām būtu vēl pusbēda, ja smago zaudējumu nastu nebūtu papildinājuši aresti un deportācijas.

Atgriežoties uz Utēniem, kur mēs toreiz dzīvojām, vecākus tūlīt apcietināja. Tā bija pirmā apcietināšana. Un tad mēs 15. maijā sakrāmējāmies un pārbraucām tomēr uz savu pagastu, bet dzīvot nebija kur, tad apmetāmies kaimiņu mājās.

Es atceros, 15. maijā mēs jau atbraucām mājās un tūlīt ar steigu stādījām kartupeļus. Bija 1945. gads – tēvu izlaida caur visām filtrācijām, atzina, ka viņš neko sliktu nav darījis, un atlaida mājās. Nu, tad tur tā dzīvojām, un 1945. gada augusta beigās tēvu apcietināja

atkal, un tā viņš vairs neatnāca. Tā viņu notiesāja un izsūtīja uz Arhangeļskas apgabalu, kādu tur vergu nometni.

Skolas gaitu turpinājumā padomju režīma apstākļos atklājās daudzu līdzcilvēku cēlākās īpašības, kuras izpaudās visnegaidītākajos brīžos un veidos.

1945. gadā es sāku iet Saldus vidusskolā, bet dažus mēnešus es biju gājusi tai bēgļu skolā. Nu man vajadzētu it kā būt nevis astotā klasē, bet devītā klasē. Tad es tur kaut kādus tos papīrus sameklēju, un direktors teica: „Labi, ej devītā klasē! Ja tu tiksī līdzī, varēsi palikt, ja nē, – cels atpakaļ uz astoto klasi.” Direktors bija ļoti labs, ārkārtīgi labs – tāds Vērdiņš mums bija. Tā sauc arī mākslinieku, gleznotāju. Nu, es tur kaut kā kūlos un paliku devītā klasē. Tā es gāju līdz divpadsmitai klasei.

Kārtējais liktenīgais personīgo traģēdiju datums Latvijas iedzīvotāju un gara metodiskai iznīcināšanai Saldus apkaimi un vidusskolai negāja secen.

1949. gada 25. martā bija izvešanas un agrā trigonometrijas stundā divpadsmitajā klasē nāk pa durvīm iekšā direktors un paskatās uz manīm. Es tā kā pie loga stāvēju. Blakus man bija Ciema Biruta. Viņš skatās uz to meiteni un prasa tā „Vai Ciema ir skolā?” Un skatās uz viņu. Viņš mums rasēšanu mācīja. Mums bija Karakovs Pēteris, komjaunietis, jau liels komunistis, bet viņam laikam tā Biruta patika. Nu, laikam taču saprata tomēr, kas jāsaka. Viņš pielēca kājās un teica: „Birutas šodien skolā nav!” Direktors paskatās uz mani un aizver durvis. Es domāju, kāpēc mani neizsauca, jo manu tēvu apcietināja. Mani vajag izsaukt. Man arī vajag būt starp tiem, kurus apcietinās tagad. Nu, tā tas viss beidzās, un mani toreiz neizsauca.

Lai arī draudzenei šķietami paveicās, tomēr apņēmība izdzīvot kopā ar ģimeni gaidāmos pārbaudījumus jaunās meitenes sirdsbalsij lika izšķirties par pašuzpurēšanos, dzimtās zemes pamešanu.

Tad es aizgāju pavadīt Birutu. Biruta tomēr bija apņēmusies un pati aizgāja uz staciju un nodeva sevi izsūtītāju rokās, jo viņas ģimene – vecāki, māsa un visi – bija tur, un viņa tomēr gribēja būt kopā ar viņiem. Biruta aizbrauca.

Uz dramatisko notikumu fona izlēmīgs bija skolotājs Kreicbergs, riskējot ar visu iespējamo, vēl jo vairāk tāpēc, ka padomju varasvīru acīs bija ar leģionāra pagātni apzīmogots.

Nu, vakarā... draugs jau man bija. Nu, kāds tur draugs, simpātijas ar skolotāju Kreicbergu. Viņš vakarā atnāk tur, kur es ar skolotāju ģimenēm Saldū dzīvoju, un saka: „Zini ko, draugs, brauc uz Rīgu!” Un tai naktī es aizbraucu. Rīgā man bija radi, un mazais brālis gāja Rīgā skolā. Aizbraucu uz Rīgu, un pēc pāris dienām atbrauca Kreicbergs un teica tā: „Zini, otrā dienā tevi meklēja pa visām malām. Tātad sajaukuši bija tavu vārdu, no tā

pagasta telegrafējot, un tevi meklē, un vajadzētu mums mēģināt braukt atpakaļ. Māsa Austra strādā tur, ne dzimtsarakstu, bet izpildkomitejā, varbūt varētu sareģistrēties?”

Tad mēs atbraucām atpakaļ, un viņš teica: „Es gribu sareģistrēties!” Aizgāja deviņos pie priekšnieces mājās.

„Nu, skolotāj, tādā laikā! Kas tad ir? Ko jūs gribat?”

„Nu, tā ir tā, ko jūs meklējat!”

Nu, tad viņa teica tā: „Lai tad tā jūsu izredzētā paliek mājās. Lai atnāk Austra, māsa, pie manis ar pasi.” Un tā arī izdarīja. Austra paņēma manu pasi un viņa pasi un atnesa pusdienlaikā mums zīmogu pasē. Un tad es biju Kreicberga.

Tā ir Kreicbergu leģendārā laulības reģistrācija, kura notika bez pašu laulājamo klātbūtnes. Arī paraksti dokumentos nav pašu – juridiski laulība apstrīdama, bet faktiskā aina ir cita, tā izskan Ilgas kundzes jautājumā un pašas atbildē:

Šogad mēs gribam atzīmēt cik gadus? Sešdesmit! Dimanta kāzas! 29. martā.

Ne tikai šī bezprecedenta gadījuma ar laulības reģistrāciju, lai pasargātu skolnieci no izsūtījuma, bet arī sabiedrības uzskatu un ētisku apsvērumu dēļ Saldus jāpamet.

Nu, viņš ir skolotājs, es – skolniece, kaut kā nebūs „riktīgi”. Man jau uzvārds cits, atbraucām uz Rīgu, un es eju uz republikānisko neklātienes vidusskolu, kur visi iet. Tur man kaut kā atļāva iet, pieņēma mani. Un tā es, Rīgā pie savas krustmātes dzīvodama, pabeidzu vidusskolu. Bet tad nu atkal tur visādi brīnumi bija. Krustmātei pie Biķerniekiem Vienības ielā bija sava māja, bet nacionalizēta. Vēls. – „Šovakar ej gulēt zem jāņogu krūma!” Eksāmena laikā ej gulēt zem jāņogu krūma. Atkal būs izvešanas. Tad atkal, es noliku fizikas eksāmenu, bezmaz vai izgāzos, jo ko tad es tur daudz sajēdzu. Pārņāku mājās. „Brauc projām uz Talsiem, atkal būs izvešanas!” Nu, tādā veidā es to vidusskolu beidzu. Visu laiku stress, tādā stāvoklī... Talsos man otra mammas māsa dzīvoja, tad braucu tur pa starplaikiem starp eksāmeniem.

Neziņa, baumas, ka sekos jauns izsūtīšanas vilnis – tāda ir gaisotne, kurā jābeidz vidusskola, bet vasarā K. R. Kreicbergam jākārtos iestājeksāmeni konservatorijā.

Cilvēki taču bija satraukti līdz pēdējam. Ai, tur jau bija visādi brīnumi! Tad es pabeidzu vidusskolu, pa to vasaru dzīvoju, un tad viņš [Kārlis Kreicbergs] iet uz konservatoriju likt eksāmenus. Nu, ko es darīšu? Vienmēr gribēju tai pedagoģijā lauzties, taču nevajadzēja, bet es aizgāju uz pedagoģisko institūtu! Tur bija rektors Zaķis. Nu, kad es gāju pie viņa iekšā, viņš man uzreiz prasīja: „Kur jūsu vecāki?” Es teicu: „Tēvs ir miris.” Nu, jāsaka taisnība: „Māte ir izsūtīta.” Viņš man pasvieda dokumentus. – „Jums pie mums vietas nav!” Nu, ka nav vietas, ko darīsi, tad es gāju uz to pedagoģisko trīspadsmito klasi, 4. vidusskolā Pārdaugavā.

Jā, redzam, ka par tēvu „grēkiem” jāmaksā, ja uzrodas varai pakalpīgi ļautiņi, taču turpmākajā dzīvē notiek jauns pavērsiens, kurā kārtējo reizi zināma loma jaunajam studentam un skolotājam Kreicbergam.

Tur mani aizveda it kā ieteikt... Viņš jau bija iestājies gan konservatorijā, gan sāka strādāt par dziedāšanas skolotāju trīsdesmit otrajā pamatskolā Pārdaugavā. Un dzejnieks Vēveris nāca mums līdzī tā kā ieteikt, lai šito meiteni vēl pieņem, jo tā ir viņa skolotāja sieva. Es laikam biju nokavējusi pieteikšanos tai pedagoģiskajā klasē. Nu, Brenners, izglītības nodaļas vadītājs, nabadziņš, liels komunistis būdams, arī sāka prasīt: „Kur tad ir jūsu vecāki?” Es teicu, ka tēvs miris, māte izsūtīta. Vēveris uzreiz pieleca kājās un sāka mani lamāt: „Jūs redzat, cik padomju valsts ir humāna un tāda, un tāda. Mēs tādiem kā jums... ļaut mācīties, dot izglītību!” Es čiepstu: „Bet pie kā es esmu vainīga? Pie kā es esmu vainīga?” Viņš ļoti nervozēja, viņš koncentrācijas nometni bija pārdzīvojis, sāka pa telpu soļot. Brenners laikam nožēloja, ka bija man jautājis par tiem vecākiem. Mani pieņēma, un es beidzu pedagoģisko klasi.

Savstarpējā amatpersonu neuzticēšanās varēja izpausties kā poza vai arī būt pārliecības diktēta, jo cilvēki bija malti starp dažādiem lielvaru dzirnakmeņiem, nereti gājuši svešu ideoloģiju maldu ceļus. Valdošajā atmosfērā bija pamats bažām domāt par iespēju strādāt izraudzītajā profesijā, ko atbilstošā izglītība pati par sevi vēl nenodrošināja.

Tad tās dzīvesvietas mēs mainījām tā un šitā, un, kad es beidzu skolu, to klasi, domāju, vai tad mani liks darbā? Tad es sāku strādāt par pirmo trīs klašu skolotāju (...) Pārdaugavā 45. pamatskolā Atgāzenes ielā. Bij' ļoti skaista skola, bērzi apkārt auga. Es tur nostrādāju divus ar pusi gadus, un tad piedzima Daina, un mēs abi atkal aizgājām dzīvot pie manas krustmātes. Viesturs piedzima piecdesmit piektajā gadā, tad, kad tēvs jau bija beidzis konservatoriju un nozīmēts darbā uz Liepāju.

Pirmo dzīves gadu atainojums Ilgas kundzes stāstījumā nav gaišos toņos iekrāsots.

Tad sākās Liepājas gadi vienai pilnīgi svešā pilsētā. Divi mazi bērni. Komunālo dzīvokli mums iedeva Kungu ielā. Trešā stāvā jānes bija ūdens, malka. Drūms bija sākums. Tad es kādus gadus paliku ar bērniem mājās un, kad Viesturu jau varēja nodot bērnudārzā (...), tad es sāku strādāt bērnu namā, tur man laikam pagāja 25 gadi. Vēlāk biju pirmajā bērnudārzā par audzinātāju.

Pārdomās par māju sajūtu tiek uzsvērts, ka tā veidojas, lai visiem ir labi.

Galvenais manai ģimenei, lai viņi visi ir veseli. Kad manam vīram ir labi. Tagad maz kaut kur arī izeju, pamatā ir domas par manu ģimeni, par maniem bērniem un mazbērniem, kā viņiem iet.

Ko saucu par mājām? Šo te māju, savu ģimeni, savu vīru. Tās ir manas mājas. Tas varētu būt ne Liepājā, bet nu diemžēl tās ir Liepājā.

Laikam gan beigu piebilde ir atbalss no jaunu dienu sapņu un dzimtās vietas zaudējuma, taču īsta piederības izjūta Liepājai neizveidojās ne jau tāpēc, ka tā būtu sliktāka vai labāka par jebkuru citu vietu zemes virsū, bet gan tāpēc, ka jauna iesakņošanās, patiesa savas zemes izjūta cilvēkam ir teju vai neiespējama: nav kultūrvides pēctecības, tuvo apkaimes ļaužu. Viss svešs. Jauna mājvieta, bērni, mājas solis. Tāds ir jaunās dzīvesvietas piedāvājums. Jā, protams, līdzās vīrs, bet skolotāja un diriģenta misija un vienlaikus ģimenes apgādnieka rūpes izveido tādu dzīves modeli, kas, pēc gadu desmitiem atskatoties, ļauj Ilgas kundzei paironizēt:

Nu, es jums varu pateikt to, ko esmu kaut kur lasījusi, ka vissliktākā kombinācija pēc horoskopa ir skorpions un lauva. Es esmu lauva, viņš ir skorpions. Tas esot vissliktākais salikums. Varbūt tur ir daļa taisnības, bet nu tomēr mēs līdz sešdesmit gadiem esam novilkuši.

Tie pirmie sešdesmit gadi ir tie grūtākie! Varbūt var teikt, pirmie piecdesmit gadi tie grūtākie. Kas mūs vieno? Mūs vieno tas, ka tādās lielās lietās mēs abi skatāmies vienā virzienā. Tur mums nav domstarpību. Mēs abi esam patrioti, mēs mīlam savu Dzimteni. Kas tad mūs atšķir? Kāpēc tad mums ir tā? Kāpēc tas lauva ar skorpionu nesader? Nu, galvenais jau ir tas, ka viņš visu dara ātri un es lēni. Tas mums abiem nesakrīt. Kas vēl? Par viņu runājot, viņš jau ir tikai savā darbā bijis – savi kori. Viņam pirmais dzīvē ir viņa darbs. Otrais ir darbs un trešais ir darbs. Un kaut kur tur ģimene pēc tam. Tāds ir Kreicbergs. Tikai darbs. Vai tas ir viegli – sadzīvot? Laikam ne! Bet tas atkal ir pozitīvi, kad es tā padomāju, ka esmu varējusi izturēt viņu, ka esmu vienmēr bijusi droša – viņam nekad nebūs cita sieviete. Viņš nemelo! Viņš ir ļoti patiess. Dzert ar' nedzer. Nesmēķē. Tā ka daudzas negatīvas īpašības, kuru dēļ sievas parasti nevar izturēt un šķirās, viņam nav. Ā, kur vēl izpaužas tas viņa skorpiona raksturs? Viņš vienmēr uzskatījis, ka es esmu viņa skolniece, vienmēr viņš mani ir komandējis. Mana meita kādreiz teica: „Kā tu to varēji vienmēr izturēt?” Kad es gāju taisīt ciet logu, viņš jau teica – aiztaisi ciet! Bet es jau pati redzēju un gāju, bet viņam vajadzēja to pateikt. Diezgan nedraudzīgs raksturā. Nekomunicē ar citiem cilvēkiem. Nu, ja tas ir viņa darbs, tad tas ir savādāk, bet viņš nav, kā saka, „savs zēns” tādā izpratnē. Bet es jau viņu sapratu. Manā mūžā ir divi vīrieši bijuši – mans tēvs un mans vīrs, un abi ir skorpioni. Un viņi ir tik līdzīgi! Kad es atceros papu, kāds viņš bija – tēvs bija diktators savā mājā. Tikai tā, kā viņš teica, tā varēja darīt, un tas bija tas pareizākais. Nekāda tur apspriešana ar mammu, nē! Tāds ir arī mans vīrs.

No teiktā atskārستم K. R. Kreicbergam piemītošo valdonību, vien domās ļaujot vaļu pārspriedumiem – lūk, tas jau nāk no patriarhālo attiecību uzvedības modeļa, kāds bija

iesakņojies „Kanneniekos”, vai tādām ir jābūt skolotājam, kāds redzēts bērnu dienās vai mācoties skolotāju institūtā, taču dzīvesbiedre pauž savu domu, ka droši vien diriģentam tādām ir jābūt:

Viņš briesmīgi gribēja būt galvenais, visu varošs. Bet, no otras puses – varbūt nebija tās spējas tik lielas. Milzīgi vadošs ... Varbūt jā. Milzīgi skriet, milzīgi sagrābt visu, visus korus – vienu, otru.

Nu, viņam nesanāca arī tā biogrāfija... Viņam jau Kaupužs* teica par to, ka nepareiza programma sastādīta Tautas korim. Jūsu biogrāfijai jāparāda, ko jūs varat korī izdarīt. Bet visi citi klusē. Visi diriģenti. Un pēc tam, kad sanāca visi Tautas kori, iznāk ārā un izsaka līdzjūtību. Kaupužs viņu neieredzēja. Šausmīgi!

No visa, kas laicīgajā pasaulē zaudēts – mājas, iedzīve, zeme – daudz kas vairs nav atgūstams, taču tas, ko saucam par garīgo mantojumu, sirdī saglabājas kā paliekoša vērtība. Arī mantojums, kas ielikts šūpulī, nāk līdzī cauri visai dzīvei.

Zeme jau palika... Es jau laikam esmu tēva meita, bet nē, tagad es redzu, ka daudz ko es esmu arī no mātes pārmantojusi – mīlestību uz bērniem, ja ko padarīt, tad rūpīgi, piemēram, rokdarbus, zināma patika ēst taisīt. Agrāk es arī varēju dziedāt. Mammai bija laba balss, mamma skaisti dziedāja. Tagad jau balss galīgi nav vairs tā. Bet no tēva – dusmas un arī nesavaldību. Ja es esmu sakaitināta, tad es nevaru sevi vairs kontrolēt. No tēva arī mīlestību uz zirgiem.

Katra dzīvē, vai mēs to apzināmies vai ne, zināma loma ir vecākiem. Būtiski, ka vecāki ar savu rīcību iekodē bērnos pasaules redzējumu, attieksmi pret dzīvi, ideālus, uz kuriem paši varēja tikai tiekties.

Tēvam jau tikai tās trīs Striķa skolas klases pabeigtas. Mamma skolojusies Rīgā. Abi ir bāreņi, tāpēc man nekad nav bijuši ne vecaistēvs, ne vecāmāte. Mamma, piemēram, vecākus neatceras. Viņu uzaudzinājusi mātes brāļa ģimene. Trīs bērnus. Viņa ir beigusi pamatskolu Čiekurkalnā, pie ūdenstorņa. Viņa Čiekurkalnā bija dzīvojusi un no turienes aizgāja kā ganu meita uz laukiem un pēc tam palikusi par saimnieci. Viņiem bija liela – divdesmit gadu – starpība. Tēvs bija divdesmit gadus vecāks.

Tēvs savu māti neatceras, un viņa tēvs kara laikā miris, kad bijis Krievijā zaldāts, droši vien, pie baltajiem. (..) Mans tēvs atnācis mājās, un mājas jau arī bijušas papostītas, bet viņš jau bija cītīgs strādnieks un saimnieks un pa divdesmit gadiem dabūja visu uz kājām. Kamēr viss nodega. Drūmi.

Bērnu skološana nebija tikai vecāku iegriba, drīzāk ierasta lietu kārtība.

---

* Vladimirs Kaupužs 24 gadus bija kultūras ministrs un noorganizēja sešus padomju dziesmu svētkus. Viņš piedalījās arī XVIII Dziesmu svētkos (Grīnuma 2008).

Tak vajadzēja iet skolā un gāju. Pamatskolu es beidzu, kad ģimene vēl bija kopā. Es biju izdomājusi, ka iešu uz mājturības vidusskolu. Es nezinu, kur tā mājturības vidusskola toreiz bija, bet es iešu uz mājturības vidusskolu. Un tēvs, nezinu, kāpēc viņš tā teica: „Tev jāiet uz vidusskolu!” Noteica, un es gāju. Kā lai jums saka... Manuprāt, mūsu pagasts un sabiedrība, kurā mani vecāki apgrozījās, bija ļoti inteliģenta. Tur daudzi skolojās, daudzi jaunieši studēja Rīgā. Tas vispār bija bagāts pagasts. Mēs jau bijām tikai vidējie ar tiem saviem četrdesmit sešiem hektāriem. Bija jau ar simts hektāriem mums apkārt tie kaimiņi. Viņi saprata, ka bērni jāskolo, ka citādi tas nemaz nevar būt. Varbūt jau vēlēšanās arī bija. Tēvu uzskatīja par ļoti godīgu cilvēku, viņš piedalījās visādās piensaimnieku biedrībās. Tur viņš bija valdē un laikam revīzijas komisijā kasieris, bet viņš pats laikam juta, ka varētu darīt vairāk, bet ka viņam, lūk, nav izglītības. Viņam pamātes visādas bija bijuša, un tas jau uz bērnību atstāja diezgan nožēlojamu iespaidu. Mamma jau pati par sevi saprata, ka viņai tomēr ar vidusskolu vien bija par maz, un meitai jau noteikti ir jāiet skolā. Puika – tas jau vēl bija mazs. Brālis vēlāk neklātienē beidza tehnikumu...

Skatoties dažas saglabājušās fotogrāfijas, redzam gulbalku ēkas fragmentu, citā – vīrieti ar zirgiem, tad jaunbūvētu māju.

Lūk, varu parādīt, tā ir māja, kurā es piedzimu.

Es piedzimu divdesmit devītajā gadā, un esmu jau jaunajā mājā. Tā ir celta trīsdesmitā gada pavasarī. Uz tā lievenīša mamma sēž, un es viņai klēpī. Man tik žēl, ka nav vairāk nekādas fotogrāfijas no tā visa, kas tur bija. Te mans tētis, kad viņam kādi četrdesmit gadi. Kārlis Fridrihsons. (Vīrs arī Kārlis nez kāpēc. Atkal sagadījies.) Tēvs vienmēr visos lauku darbos gāja pa priekšu un puisis aiz viņa. Tā četru zirgu zeme skaitījās. Viņš pa priekšu ar diviem zirgiem, un viņa palīgs aiz viņa.

Un te ģimene. Tas varētu būt trīsdesmit devītais gads. Vai četrdesmitais, jo brālis Andris dzimis trīsdesmit septītā gadā, nu viņš tur ir tāds puīķelis.

Pēc papīriem mamma ir Johanna, bet viņa nav atzinusi to vārdu. Viņa ir Anna.

Maz pirmskara laika fotogrāfiju, taču tās rosina iztēli un gara acīm ļauj uzburt tēva māju veidolu.

Nu, no tēva laika bija tāda laikam no akmens celta liela, gara saimniecības ēka. Tur bija ratnīca, tur bija klēts apvienota, tur bija tā saucamais vāgūzis. Tad zirgu stallis aiz tā vāgūža. Un, kamēr vēl nebija uzcelta jaunā cūku kūts, tur bija cūku kūts. Tad bija govkūts. Es tagad nepateikšu, kādas četrpadsmit laikam bija tās slaucamās govīs. Bija dziļā kūts un seklā kūts. Tāds akmens šķūnis vēl bija. Vecā māja.

Vecāku kāzu fotogrāfija ļauj apjaust cerības par dzīves sapņu piepildījumu, kas šķiet atkarīgs tikai no darba spējām, prasmīgas saimniekošanas, taču apskatāmā fotogrāfija iekrāso jaunu stāstījuma sižeta līniju.

Te ir mana tēva kāzas, mammas kāzas, Rīgā, Čiekurkalnā, kur mamma uzaugusi pie tēva mātes brāļa. To māju tas onkulītis atstāja trijiem bērniem. Mammas brālim, manai mammai un vēl vienai mātai. Tai mājai Čiekurkalnā apkārt bija diezgan liela zeme, un tad, kad būvēja Čiekurkalna staciju, to zemi diezgan daudz atņēma. Laikam jau samaksāja, bet maz tur palika. Un pēc tam, krievu laikā, tur ir uzbūvēta uz tās zemes suņu poliklīnika, kur ārstē dzīvnieciņus. Tad viņi nevarēja saprast, ko darīt. Tā zeme bija mūsu. Nu, un tad to suņu poliklīnikas zemi laikam valstij pārdeva. Nu, un tagad jau pavisam vairs tikai pagalms, kas ir diezgan nožēlojamā stāvoklī. Divstāvu māja – liela tā ir. Tur kādreiz Latvijas laikā bija aptieka un veikals un tagad līdz pēdējam bija pasts un aptieka. Tagad tur vairs ir tikai viena aptieka.

Vai gan kāds varēja iedomāties, ka fotogrāfijā redzamā mazā Ilga krusttēva klēpī nevarēs būt vienmēr drošībā kā kristību dienā? Vai arī tikai idilliskās precību ainiņas liecinās par saimnieku un kalpu saticību Ilgas kundzes tēva mājās „Muceniekos” gluži kā lugā „Mucenieks un muceniece”.

Nu, šitā arī ir mūsu mājā, tās ir kāzas mūsu ilggadējai kalponei Elzai „Muceniekos”, viņa ļoti ilgi bija kalpone.

Skaudruma pieskaņa jūtama ikkatra atmiņu pavediena galā, kas tomēr neliedz šķelmīgi pajokot un saskatīt mūsdienās redzamās līdzības.

Un tā laikam ir tēva pēdējā bilde, jo tas varēja būt četrdesmitajā gadā. Paps, mamma un es, jau tāds skuķis. Te paps ir pie vecās mājas ar savu zirdziņu. Mums lepni ērzeļi bija – Hamleti un visādi. Es tik atceros to Hamletu – melns ērzelis. (..) Zirgi bija lepni mums. Otrdienās Saldū bija tirgus, un, kad mamma ar papu brauca uz tirgu, tad vienam vajadzēja turēt, lai viņa var iekāpt. Un tad visiem brauca garām. Tas bija tāds šiks. Nu, tā ir tāda skorpiona lepnība – es varu visiem aizlaist garām. Tas bija mana tēvam raksturīgs, šitam ar’ laikam. (Smejot tiek rādīta Kreicberga fotogrāfija) Visi klidzina pa lielceļu uz tirgu. Tā ir tirgus diena – otrdiena. Bet viņš aizbrauc visiem garām. Mums bija droška. Lepna. Ar to tikai uz kādām svinībām brauca. Tēvs bija lepns, ļoti daudz līdzības ar Kreicbergu.

Mūsu tālākā saruna ievirzās nedaudz filozofiskākā gultnē. Izvaicāju sarunas biedri par to, kādam ir jābūt skolotājam, jo viņa pati taču arī ir strādājusi par skolotāju.

Ir jābūt mīlestībai uz bērniem. Jāmīl ir dikti. Kas vēl? Noteikti ir jābūt taisnīgumam, nevar vienu izcelt un to, kam iet grūti, pagrūst. Man tur, skolā Rīgā, klasē bija četrdesmit pieci skolēni. Tur visādi bija, un ar visiem bija jātiek galā. Bija izcilnieki, kas nāca no

ģimenēm, kas bija varenas. Un bija jau arī tādi, kas nāca no trūcīgām ģimenēm. Daudz jau nebija, kādi trīs četri. Taisnīgi pret visiem jāizturas. Es domāju, ka tās ir tādas noteiktas īpašības, kas jāpatur prātā, strādājot par skolotāju. Zināšanām arī ir jābūt.

Skarot patriotisma tēmu, par ko jau iepriekš tika runāts, salīdzinot K. R. Kreicberga un dzīvesbiedres sacīto par dzimtenes mīlestību, mēs nonākam pie atziņas par ģimenes lomu bērnu izaugsmei.

Es domāju, ka katram tas ir jāizjūt ģimenē. Es arī esmu daudz grēkojusi. Neesmu tik daudz ar saviem bērniem runājusi, bet vispār bērniem tas ir jāizjūt. Te Viesturs esot kādreiz sūdzējies tai pašai skolotājai Lilijai Jansonei*, ka viņam ir ļoti grūti ģimenē runāt un skolā runāt.

Teiktais var kļūt skaidrāks, ja izprotam laikus, ko saucam par padomju dzīves īstenību: ikdienas dzīves rutīna, rūpes par iztikšanu atbilstoši iespējamajiem dzīves standartiem, ko pavada nedrošība, iepriekšējā pārdzīvojumu pieredze, izjustās bailes un vēlme pasargāt bērnus no liekām nepatīkšanām. Tomēr jāpiekrīt, ka sabiedrībā ir bijusi divējāda attieksme pret vērtībām.

Tā ka es klausos, man „patīk” Skrundas priekšsēdētāja. Viņas tēvs arī ir bijis vai apcietināts, vai kaut kas tamlīdzīgs, un viņa teica: „Es nekā nezināju! Kad izveda cilvēkus, es nekā par to nezināju. Visu man slēpa. Mani vecāki saudzēja mani un slēpa.” Kā varēja to neteikt? Kā varēja to nezināt? Es nezinu. Bet viņi ir lieli pietiekoši tagad, lai jau redz un skatās, bet nu mūsu mājā tā ir bijis vienmēr. Mēs tāpat esam svinējuši Ziemassvētkus. Bet es arī tagad neesmu varējusi pārdzīvot, ka latvieši grib svinēt 8. martu. Lai gan tas nav sācies Krievijā, bet gan tur kaut kur Vācijā, bet tagad to 8. martu grib atkal atjaunot. Nekad! Un arī krievu laikā, es zinu, ka mani neviens neapsveica. Nu, drausmīgi, protams! Un bērni! Nē, viņi mani nē... 8. marts – tas man nekad nekas nav bijis.

Valsts svētki man ir 15. maijs un 18. novembris, citus valsts svētkus jau mēs neesam svinējuši. Nu, tā bija brīvdiena, tad mēs parasti braucām uz Saldu, kur mamma dzīvoja. Pie vīra mātes braucām. Tās bija brīvdienas, bet ne jau svinēšana, tāda nav bijusi mūsu mājās. Un tagad, Latvijas laikā, nekāds ceturtais maijs! Galvenais jau ir astoņpadsmitais, un viss. Tagad, kad par Ulmani aplam raksta, man tas ļoti sāp. Tas ir mans prezidents. Tēvs kopā ar saviem draugiem burkšķēja jau arī Latvijas laikā par viņu. Kaut kas viņiem nepatika. Vai nodokļus lika par daudz lielus? Bet nu tomēr, tomēr... tas jau bija prezidents un mantā neiedzīvojās. Ka tai elitei un valdošiem tagad kaut vienam būtu tāda pieeja valsts lietās kā Ulmanim.

---

* Dzīvokļa kaimiņiene Liepājā, Sudmaļa ielā; Kreicbergu ģimenes draugi.

Cilvēks jau nav vientuļa sala. Viņam ir lemts būt kopā un saskarē ar citiem. Protams, ir pašpietiekamāki ļaudis, ir cilvēki, kuriem ikdienā nav nepieciešama burzma, taču par pašu personību var liecināt draugu esamība un tās saites, kas tuvina un satur bez mazākā merkantilisma.

Tā kā es esmu viena dzimusi, viena augusi, es neesmu sevišķi draudzīga. Ir kolēģes no pirmā bērnu dārziņa, skolotājas viena otra. Un tad Jansoni, ar kuriem mēs esam sasaistījušies, kā mūs salika kopā tajā drausmīgajā Sudmaļa ielas dzīvoklī. Mūrniekam, režisoram, tas bija par prastu, un tad tajā iecēla Kreicbergu un salika mūs kopā divas ģimenes: skolotājus Jansonus un mūs. Tad mēs viens otra istabām cauri staigājām. Viņiem bija pusotras istabas, mums bija divi ar pusi. Tur tā šausmīgā ūdens nešana un malkas nešana augšā. Tā mēs visu mūžu esam palikuši kopā.

Es esmu tālu prom no Saldus, no Rīgas. Divas bija liepājnieces, mēs bijām draudzīgas. Tās nomira. Kad skolas salidojumi bija, tad jau es aizbraucu. Tā klase mums bija draudzīga. Viņi jau atkal skatījās uz mani – lūk, tu jau esi apprecējusies ar skolotāju! Skolā par šito [Kreicberga kungu] diezgan smējās, sauca par lēno Žani. Viņš nebija tāds kustīgs. Un tad vienmēr pasmēja – ko tad lēnais Žanis dara? Mani tas tā apvainoja, bet uz salidojumiem jau es braucu. Mums jau bija diezgan ievērojami cilvēki. Imants Dekšinieks mūsu klasē, tas, kas bija politiskais komentētājs līdz brīvai Latvijai. Tagad jau daudzi apmiruši...

Vairāk par pusgadsimtu Liepājā vadītā dzīve nevar paiet bez pēdām. Ir iekoptas mājas, izaudzināti bērni, ik uz soļa ir bijušo audzēkņu bērnu bērni, tāpat ir saglabājušies iespaidi par kultūras dzīvi.

Katrā ziņā es domāju, ka kultūra bija pietiekoši augsta. Kori bija. Lieli kori bija. Labi kori bija. Mūzikas skolā koncerti bija. Es domāju, ka tajā laikā pirms šitā Latvijas laika tā bija diezgan augsta. Tāpat jau Rīgā arī viss bija. Bet, kas mani tagad tracina, tā estrāde. Tā man nav pieņemama. Es to negribu dzirdēt. Liepāja tāda mūzikas pilsēta, bet mūsu himna – tas ir ārprāts! Mani tas galīgi neapmierina. Ka es kaut kur iešu, un spēlēs, ka tā vārna sēž kokā un ka tur dzer krogā, un tās naglas sit, es nepiecelšos. Tā nav himna.

Mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi, kā to atzīst K. R. Kreicbergs, bija pietiekami labi apgādāti: netrūka līdzekļu svētku sarīkošanai, regulāri tika šūdināti jauni tērpi. Par kādu Kārli Rūdolfu Kreicbergu raksturojošu niansi liecina sarunas fragments ar Ilgas kundzi.

Bet es jums gribēju vēl pastāstīt, kā Kreicbergs šuva kleitu savam institūta korim. Viņš nekad nav redzējis mani – ne ko es ģērbju, ne kas man mugurā. Viņam tas ir vienaldzīgi. Bet tad vienu reizi atnāk mājā un pilns galds ir ar skicēm un zīmējumiem. Es teicu: „Ko tad tu?” „,,Atbalsij” kleitas jāšuj!” Es teicu: „Ko tu sajēdz no kleitām?” Toreiz bija Tamāra Sproģe

kormeistare. Ļoti eleganta sieviete. Vispār labi gērbta. Es teicu: „Tamāra zina! Lai aiziet uz mākslas skolu, viņa pati tik labi gērbjas, un meitenes līdzi. Ko tu tur jaucies?” Nē, viņam pašam jāiet! Un viņš gāja un meklēja audumu. Lūk, tāds viņš ir! Tad es vienmēr smējos, ka viņš šuva institūtam tās kleitas, jo viņam jau tas bija viņa darbs, un tur viņš bija.

Sadzīvē K. R. Kreicbergs ir iepazīts bez retušas, tam veltīti vārdi ar zināmu kritikas devu, lai arī labsirdīgā tonī izteikti, ko varētu uztvert arī kā skarbu humoru.

Redziet, tāds viņš ir! Kas viņu raksturo? Vēl tai pašā Sudmaļa ielas dzīvoklī viena epizode, kas man prātā iespiedusies. Tur virtuvē bija kaimiņienes galdiņš un mans galdiņš, un tāds šaurs logs. Un es kāpju un nekādi nevaru tikt pie tā loga, un krītu, un nokrītu. Un sasitos. [Vīrs]pārnāk mājās, un es saku, ka gribēju notīrīt logu, bet kritu un sasitos. – „Un ja tu būtu to logu izsitusi?” Atkal raksturīgi! Ka es esmu sasitusies, ka man sāp ... Kāds humors?! Neko jau sliktu nevar teikt. Sešdesmit gadi ir kopā nodzīvoti, un arī tās labās īpašības, kas ir bijušas, tās jau ir. Es teicu – nav bijušas sievietes, nav bijušas dzeršanas. Ā, viena studente no „Atbalss” – Bula Ērika, jauka meitene, tagad jau laikam mirusi – kādreiz sen, jau jaunības gados prasīja: „Kā jūs skatāties, ka mēs visas mīlam jūsu vīru?” Es teicu: „Priecājos!” Ne jau nu patika, nekā, tikai gribēja šito sieviņu pakert. Ko tad šī teiks? Nu, varbūt jau patika ar’ jaunībā, kad viņš vēl pēc cilvēka izskatījās. Varbūt patika.

Mēdz sacīt, ka ābols no ābeles tālu nekrīt. Ja mūs interesē kultūrvide un ģimenes tradīcijas, mājas muzicēšana, tad tālākajā stāstījumā varam saklausīt, ka tas ir attiecināms arī uz Ilgas kundzes ģimeni.

Savās mājās, ģimenē Zvārdē mēs dziedājām. Mammai bija ļoti laba balss. Un tas Upmanis, mūsu draugs skolas pārzinis, brauca un spēlēja. Tur jau dziedāja gan. Šite Liepājā tā nav dziedāts. Tagad Viesturs ar savu ģitāru šad tad uzdzied. Vai tad viņš [K. R. Kreicbergs] kādreiz dziedājis? Tā, atsevišķos gadījumos. Ziemassvētkos, protams, Ziemassvētku dziesmas dzied. Pēc saviem koriem vēl dziedāt – tas viņam par daudz laikam būtu.

Ģimene un vēlreiz ģimene – tās ir pamatvērtības, ar ko var lepoties Ilgas kundze, pirmkārt, ja runa ievirzās par bērniem.

Ar ko lepoties? Nekā! Tikai ar saviem bērniem, ka esmu izaudzinājusi par cilvēkiem. Kad es dzirdu, ka saka vai tad tā var neinteresēties, kā vecākiem iet... Gods un slava! Katru nedēļu zvana viens, katru nedēļu zvana otrs: „Kā tev ir? Kā tev ar veselību? Kā tu vari iztikt? Varbūt mums ar Viesturu ir jāpiedod jums kaut kas klāt?” Darbā viņi arī ir cienīti un mīlēti, kāds nu kuram tas raksturīgs ir. Viesturam jau ar’ ir tāds briesmīgi šerps. Kādreiz jau arī man viņš pasaka diezgan tā... Daina jau ir saprotošāka. Es varu vienīgi lepoties ar saviem bērniem. Vairāk neko.

Pus pa jokam, pus nopietni tiek runāts par atzinību, kura gūta, strādājot izglītības jomā.

Es taču esmu bijusi Maskavā uz tautsaimniecības izstādi ar bērnu nama zīmējumiem. Man taču ir arī Tautsaimniecības izstādes medaļa! To tikai man nozaga. Un izglītības darba teicamiece es arī esot laikam bijusi. To arī man nozaga. Tā ka es domāju, ka uz spilventiņa man nesīs divus „bļembaciņus”, bet tos man nozaga. Es pati neprotu zīmēt absolūti nemaz, bet es viņiem liku vērot. Vērojums. Lai viņi zīmē paši un skatās. Nu, un atbrauca no Rīgas bērnu inspektors, un viņai iepatikās tie mūsu darbi, kā bērni tur bija sazīmējuši. Tad viņa mani nozīmēja uz izstādi. Bet kuros gados es aizbraucu? Viena no Rēzeknes, viena audzinātāja bija ar keramiku, bērnu darbiem. Es ar zīmējumiem no Liepājas. Jā, es esmu bijusi Maskavā!

Dzīves papildījums, kas jaušams sarunās par bērniem un mazbērniem, atklājas arī no cita skatpunkta – caur vaļas priekiem, kopjot dārzu un, kas raksturīgs dziļas inteliģences cilvēkam, aizrautīgu literatūras lasīšanu.

Biju liela lasītāja, bet tagad mana uztvere ir palēnināta tāda veidā, ka es lasu ļoti lēni. Un tad man ir grūtības, kad atnāk sestdienas „Diena” un šodienas avīze, tad gandrīz visu nedēļu man ir, ko lasīt. Un „Komunistu”, tas ir, „Kurzemes Vārdu” – es viņu vēl vienmēr saucu par „Komunistu” – kamēr vēl izlasu. Tagad pie grāmatām daudz klāt netieku. Tad man atkal patīk palasīt vecās grāmatas, dzejas grāmatas – Bārda un Plūdonis. Vedekla man liek, lai atmiņa galīgi nezūd, mācīties dzejoļus. Es viņai teicu: „Es tev noskaitīšu!”

„Ne jau tos, ko jūs atceraties no bērnības!”

Tos es atceros.

„Mācieties tagad!”

Nu, es teicu, ka es nemācos. Jā, liela lasītāja biju. Patīk lasīt. Bet tagad man ļoti lēni iet, un acis arī jātaupa.

Par Ilgas kundzes un K. R. Kreicberga kopdzīves kvintesences piemēru, kad abi spēj šķirt lielas lietas no sīkumainības, kad rīcība, bet ne triviālas sentences raksturo savstarpējo attiecību dziļumu, liecina kāds gadījums.

Jā, ko es vēl gribēju pozitīvu teikt par savu vīru. Viņam pie visām negatīvām īpašībām ... Nu jau man operācijas ir bijušas kādas trīs, un tad, kad es pēc operācijas nāku pie samaņas, Kreicbergs sēž pie gultas. Atkal paiet pāris stundas nemaņā, atkal es atžirgstu, viņš atkal sēž. Es domāju: „Ak dies, viņš, kas vienmēr skrien un ar otru nerēķinās bieži, viņš sēdēja pie gultas...”

Jautājot par to, ko bērni ir mantojuši no saviem vecākiem, runa ir tikai par rakstura īpašībām, augstākajām garīguma izpausmēm.

Man liekas, ka viņi ir paši par sevi. Neko jau nav īpaši mantojuši. Vairāk no tēva varbūt. Es tā nevaru pateikt. Es neesmu sevišķi kārtīga. Tēvs ir kārtīgāks. To Daina nav pārmantojusi, tādu izteiktu kārtības mīlestību. Tādu sistemātiskumu, tāds man nav. Un Dainai arī nav, es tā skatos, ka man vajadzēja citādi viņu audzināt. Viesturs jau savu ceļu iet. Mantojuši godīgumu, viņi abi ir godīgi cilvēki. Es nevaru neko tādu citu pateikt.

Nevaram noliegt, ka daudzas lietas, piemēram, zinību alkas tomēr ir vecāku nopelns, ko saklausām Kreicberga kundzes teiktajā par dēlu Viesturu, salīdzinot to ar tēvu. Tajā pašā laikā viņa plašā amplitūdā ieskicē vērtējumus „labi vai slikti” arī par citām savu bērnu dzīves epizodēm, kautrības dēļ ne reizi gan nepieminot dzimtas turpinātāju, dēla Viestura un meitas Dainas, titulus – profesors un galvenā tehnoloģe.

Ko viņam [K. R. Kreicbergam] vēl var pozitīvu „piesiet”? Man liekas, ka viņš bērnus ne īpaši ievēroja, kamēr viņi bija maziņi. Lūk, tagad jā! Tagad viņš gaida, kad meita zvanīs. Viņš grib, lai atbrauc pie viņa. Jo vecāks kļūst, jo citādāka attieksme. Ko viņš ļoti mīl? Savu ģimeni. Tās divas māsu, kas viņam palikušas no tiem pieciem brāļiem. Austru, savu jaunāko māsu. Austras bērnus. Tāpat vecāko māsu. Tās viņš ļoti mīl. Kas viņam nepatika? Viņam nepatīk zemes darbi. Dārzs viņam absolūti nav vajadzīgs. Tas viņam liekas lieka laika izšķēršana. Viņš – lasīt, lasīt, lasīt, lasīt. Skorpions esot filozofisks. Visneatšifrējamākais skorpions esot. Un viņam, tam skorpionam, filozofija padodas. Visu kaut ko viņš ņem no bibliotēkas, lasa. Filozofiskus darbus.

Ziniet, mums bija lieli strīdi, kad Viesturs beidza vidusskolu. Viņam vēstures skolotājs bija Gailis Jānis. Tas tāds izcils skolotājs. Ies uz vēsturi. Es teicu: „Nekādā gadījumā, nē! Uz vēsturi? Kas tā par vēsturi, ko tagad māca? Tu pabeigsi, un tev nebūs, kur likties! Muļķības!” Nu, tā kā Akermanis bija ķīmijā, tas bija izcils skolotājs, tad ķīmija jau viņam bija. Viņš bija tur olimpiādēs piedalījies. Tad viņš aizgāja uz ķīmiju. Bet viņam jau bija vēsture un filozofija. Nu, to es nobremzēju. Slikti darīju, iejaucos. Nevajadzēja. Tā nav viņa sirdslieta, bet vēsture. Viņš zina visu – no sengrieķiem sākot. Tas viņam tāpat kā tēvam. Tas no tēva. Bet to es kaut kā stulbi nobremzēju. Nevajadzēja iejaukties.

Tāpat Daina pirmo gadu gāja uz bibliotekāriem. Viņa ar' tās grāmatas lasīja, lasīja bez jēgas. Nemācījās tā, kā vajadzēja, un aizgāja, un tais bibliotekāros netika. Neuzņēma. Atnāca atpakaļ un te vienu gadu nostrādāja piektā skolā par ķīmijas, fizikas laboranti. Kur tad tagad ies? Jāiet uz lauksaimniecības universitāti. Ķīmija atkal. Ķīmija jau parasti meitenēm ir tas klupšanas akmens. Viņa saka, ka ir beigusi pārtikas tehnoloģiju gandrīz vai ar Akermana piezīmēm, jo viņai tas sanāca pats par sevi. Tāpat kā Viesturs ar' tai ķīmijas fakultātē. Nu, tur jau gan viņš dabūja mācīties, protams. Bet viņai ķīmijā tur nebija ko darīt.

Nu, kur iesi? Jāiet uz piensaimniekiem. Nē! Neies uz piensaimniekiem, jo tur agri jāceļas. Aizgāja uz „dzērieniem”. Tā viņa beidza vīndarus. Tā te ar tiem bērniem iet!

Sarunas noslēgumā skaram muzikālās gaumes jautājumus, protams, galvenokārt domājot kora repertuāra izvēli, un, ja nu K. R. Kreicbergam nāktos uzvilkt diriģenta fraku, tad Ilgas kundzes izvēle būtu par labu patriotiskām un tautas dziesmām.

Patriotiskas. Ja vīru korim, tad Kaminska „Priedes”. Brocēnu kora repertuārā bija tā dziesma.

„Atbalsij”? Paulu man negribētos. Es viņu ne sevišķi cienu kā tādu komponistu. Vispār tautas dziesmas. Es nevaru to pārdzīvot, ka pirmā programmā pa radio nekad neskan tautas dziesmas vai solo dziesmas, vai kora dziesmas. Nu, kas var būt vēl skaistāks par Graubiņa vai Melngaiļa dziesmām? Kolosālas, man liekas, tās ir!

1.15.2. Meita un dēls – vecāku aizvējā, ar vēju rūdījumu savā dzīvē

Pēc iepazīšanās ar Kārļa Rūdolda un Ilgas Kreicbergu dēla Viestura ģimeni – sievu Andru un dēlu Kristapu – pievērsāties labi iekoptās jaunbūvētās mājas apskatei Lielupes līču pļavu saskatāmā tuvumā, bet vēl Jelgavas pilsētas teritorijā. Visur jūtams meistarīgu roku pieskāriens. Acis priecē gaumīgais mājas veidols, pārdomātais, atturīgi elegantais un funkcionālais interjers, māju ieskaujošais ziedošais dārzs – vide, kas prasa ik dienu tai kalpot, pretī sniedzot estētisku baudījumu, ģimenes kopības sajūtu, ko reizumis pavada vīra un sievas konkurences cīņa par ietekmes sfēru sadalīšanu maltīšu pagatavošanas reizēs virtuvē vai arī „dzīves telpas” sadalīšanā, kā jau tas nepieciešams diviem zinātniskā darba veicējiem.

Pēc brīža ierodas enerģijas pārpilnā Viestura māsa Daina, piepildot telpu ne tikai ar līdzatvestās kafijas aromātu, kuru, kā izrādās, pareizās devās un dažādos tehnoloģisko burvestību noslēpumos vītos procesos pati gatavojusi, bet arī ar enerģiskām, čalojošām valodām par bērniem un mazbērniem, kuri šoreiz nav varējuši ierasties, lai parunātu, kāds tad ir tēvs un vectētiņš Kārlis Rūdolds.

Top skaidrs, ka ar visiem par visu saruna būs pārāk ekspresīva. Sākotnējai sarunai ar Dainu esam atraduši klusāku vietu – tālāk no omulīgās viesistabas, kurā vecāku un bērnu atkalredzēšanās prieks mijas ar komplimentiem par Viestura gatavotajām pusdienām un Andras smalkajiem našķiem.

Pēc savstarpējās iepazīšanās ar Dainu saruna raisās nepiespiesti, bez īpašiem reveransiem, atstājot iespaidu kā pēc teju vai iestudēta scenārija (Saruna 2011c).

Esmu dzimusi Kreicberga, tagad Goba. Es savu tēvu atceros kā ļoti stingru, prasīgu cilvēku. Un praktiski bezierunu paklausībai arī bija jābūt. Ja ar mammu vēl kaut ko varēja sarunāt, tad tētis bija savu vārdu pateicis, un tas arī tā bija.

Man pašai arī ir bērni – Anna un Mārtiņš. Anna ir fizioterapeite, 2. slimnīcā strādā. Pētera Roņa, galvenā ārsta, nodaļā. Mārtiņš ir pavārs. Nevēlējās tālāk mācīties.

Ja nāktos salīdzināt Dainas bērnību ar to, kā auga viņas bērni, būtu saskatāma zināma raksturu pārmantojamība, mantota no abiem vecākiem.

No vectēva Mārtiņš laikam neko nav pārmantojis. Ā, Mārtiņš ir sabiedriska cilvēks. Mans dēls ļoti mīl sabiedrību. Viņš mīl organizēt pasākumus. Kaut arī naudiņas nebija, viņš uztaisīja lielisku 25 gadu dzimšanas dienu savai mātai, draugiem. Tas būtu par dēlu. Bet Anna ir ļoti līdzīga savam vecamtēvam rakstura ziņā. Viņiem ir taisni 60. gadu starpība, abi ir dzimuši gaiļa gadā, un abi ir skorpioni. Tētim (K. Kreicbergam) dzimšanas diena ir 31. oktobris, Annai ir 2. novembris. Anna sevi pieteica taisni 31. oktobrī, bet piedzima – 2. Diezgan ilgi mani mocīja. Ja viņa ir pateikusi, tad viņai ir diezgan grūti „atiet” no tā, ko viņa ir teikusi, nu tad tikai pēc kāda laika viņa varbūt var pārdomāt. Annai ir liels gribasspēks. Viņa ir jaunā speciāliste, bet es zinu, ka viņa ir divreiz televīzijā uzņemta. Viņai ir pateicības raksts par darbu. Es ceru, ka mana meita izaugs par ļoti labu speciālisti. Jau tagad viss par to liecina. Nu tad tā, teiksim – viens ir sabiedrības cilvēks, otrs – ar izteiktu raksturu un diezgan mērķtiecīgs.

Mēs dzīvojam ar pieņēmumiem, ka saviem bērniem neviļus ieaudzinām to, ko esam pārmantojuši no saviem vecākiem, patiesībā bērnos varam ieraudzīt iepriekšējo paaudžu atspulgu. Daina šim apgalvojumam pilnībā gan nepiekrīt:

Nu tas laikam ir grūtāk saskatāms, jo tagad jaunā paaudze tomēr ir savādāka. Viņi jau daudz agrāk sāk runāt vecākiem pretī nekā mēs. Mēs tagad ar brāli diskutējam pretī. Mana mamma ir lieliska saimniece, man nepatīk saimniekot. Mana meita var uztaisīt ēst. Ja jūs sakāt – paaudzes... Kārtības mīlestība, tas varētu būt meitai. Mans tētis ir ļoti kārtīgs cilvēks. Es atceros, ka bērnībā mums ar brāli [Viesturu] bija ļoti kārtīga istaba. Viņš vienmēr cīnījās par to, lai mums tur būtu kārtība. Bet to viņš īsti nevarēja panākt. Jo būtībā viņš kapitulēja. Vēlāk viņš vairs mūsu istabā negāja, es atceros, kas viņu vienmēr uztrauca – mūsu nekārtīgais rakstāmgalds. Es domāju, ka mūsu ģimenē Viesturs noteikti ir kārtīgāks. Es mazāk. Atceros, mēs zinājām, ka vecāki nāks vakarā mājās desmitos, tad īsi pirms es ieskrēju virtuvē, paskatījos drupačas. Taisni īsi pirms viņu nākšanas mājās noslaucīju, lai viņus nekaitināju.

Savos bērnos, grūti pateikt... sajaucas jau viss kopā. Bet es saku, Mārtiņam šī vēlēšanās organizēt un būt sabiedrības centrā un Annai mērķtiecīgums, tāds, ja tu esi paņēmis to izdarīt... Es zinu, ka vienmēr varu paļauties uz savu meitu.

Tāpat kā es zināju, ka man ir vecāki, es zināju, ka viņi vienmēr mani atbalstīs. Un interesanti, viņi mūs audzināja ar brāli diezgan pareizi, tāpēc es otrā klasē nesapratu, kad tās jaunās skolotājas* nāca un ko viņas mani pratināja, kur man tētis strādā. Es ļoti ilgi nepatvēru, ka es esmu Liepājā pazīstama tēva meita. Un būtībā to tā īsti sapratu tikai augstskolā, kad tur viena pedagoģe man prasīja par tēvu, jo viņa zināja, ka Jelgavas vīru koris „Ozols” draudzējas ar Liepājas Pedagoģiskā institūta meitām. Un tikai tad, kad es aizgāju dzīvē, šur tur sastapos, ka kāds teica: „Bet tavs tētis Kārlis Kreicbergs!” Kad augu, es to tā neuztvēru. Es nezinu, vai Viesturs uztvēra. Es noteikti ne.

Mums bija noteiktas prasības. Nekāda lutināšana nebija, bet mums vienmēr bija viss nepieciešamais. Es zinu, ka man klasē vienīgajai bija slēpju zābaki. Man bija slidas. Nu, toreiz jau diezgan nabadzīgi bija. Tas, kas ir vajadzīgs, nepieciešamais, tas mums bija. Bet man bija vienai no pēdējām klasē televizors. Tāpēc ka tētis pareizi uzskatīja – televizors atņem ļoti daudz spēka. Un tāpēc mums ļoti vēlu mājās bija televizors. Vēl viņš bišķiņ koriģēja literatūru, ko es lasu. Piemēram, es lasīju „Karu un mieru” laikam 7. klasē vai 6. Un viņš man atņem. Nu, es jau dabiski pa diagonāli lasīju par mīlestību. Viņš uzskatīja, ka šī grāmata man vēl nav piemērota. Nu tādā veidā. Bet viņš jau bija ļoti maz mājās. Bet, tā teikt, roku jau mēs visu laiku manījām.

K. R. Kreicbergs daudzkārt ir deklarējis viņam tik tuvos morālē sakņotos postulātus. Viens no tiem ir pienākums. Arī Dainai ir augsts prasīgums pret sevi.

Es esmu pārtikas tehnoloģe. Man vienmēr ir bijuši pakļautībā strādnieki. Un es zinu, ja viņi ir manā pakļautībā, tad man par viņiem ir jā rūpējas. (..) Man ir jā rūpējas, lai direktors paceltu viņiem algas. Tas ir mans pienākums. Man jāveido viņiem svētki. Un tā. Jā, noteikti es esmu pienākuma cilvēks. Ja tas ir jā dara, ja tur ir jābrauc... ja tur pie radnieka jābrauc, kurš ir slim. Varbūt nemaz negribas, bet ir jābrauc. Pienākuma cilvēks ir arī mana meita, bet tāds nav mans dēls. Nu, Anna ir ļoti līdzīga raksturā savam vecamtēvam. Tiešām līdzīga. Ir viena taisnība, tā ir Annas taisnība. Un ir viena taisnība, un tā ir mana tēta taisnība. Jā, mana meita arī ir izteikts pienākuma cilvēks. Pienākums ir jāpilda. Nevar jau tikai prasīt. Tur tētīm ir taisnība.

---

* Liepājas Pedagoģiskā institūta studentes, norīkotas praksē skolā, savukārt K. R. Kreicbergs bija LPI kora „Atbalss” diriģents.

K. R. Kreicberga fiziskās aktivitātes vedināja ievirzīt sarunu par sportiskās stājas izkopšanu bērnos, galu galā iegādātās slēpes, slidas varētu liecināt par laikmeta garu vai arī tas ir tikai gādīgā un prasīgā tēva nopelns? Dainai bez liekas domāšanas ir savs viedoklis.

Laikmeta iezīme noteikti nē. Es domāju, ka viņš vienkārši zināja, ka cilvēkam ir jākustas, lai nebūtu galvā mulķības. Galu galā mans brālis nesmēķē. Vīrieši mūsdienās smēķē. Tētis uzskatīja – lai mazāk būtu tās tukšās plāpāšanas, brīvajā laikā ej un sporto! Nē, es personīgi īpaši ar sportu neaizrāvos. Es tikai saku, ka viņš uzskatīja, ka tas ir vajadzīgs un jādara. Man viņš lika iet mūzikas skolā, kaut arī es īpaši muzikāla neesmu. Bet man gribējās basketbolā iet, taču abas lietas īsti nevarēja apvienot. Tā ir, bērns ir jāaudzina! Es arī savus bērnus maksimāli centos vest uz kaut kādiem pulciņiem. Nu, kurš ko pieņēma. Anna pieņēma, Mārtiņš – labāk ar draugiem. Viņam vajadzēja cilvēkus apkārt. Bet cilvēkam jānodarbojas ar kaut ko jau no bērnības, lai mazāk pa ielām staigātu. Vai tas ir sports, vai tā ir māksla – tas būtu vienalga, bet ar kaut ko jānodarbojas. Es domāju, kas tas ir tas būtiskākais. Un tētis vienkārši vēlējās... nu jā, kā tas ir – „veselā miesā vesels gars!

Mūsu valodas gan par sportisko audzināšanu, gan muzikālo izglītošanos raisās ar vieglu humora pieskaņu, izvairoties no piepaceltām didaktisko atziņu toņkārtām.

Man ar mūziku ir tā savādāk. Bet es absolūti nekad neesmu jūsmojusi par estrādi. Tētis mūs veda uz kora koncertiem. Un klasiskajiem koncertiem. Galu galā es biju spiesta pabeigt bērnu mūzikas skolu. Ko tagad es varu teikt? Diezgan cītīgi apmeklēju simfoniskos koncertus. Aizeju uz operu. Man patīk tas. (..) Vai tas ir tāpēc, ka mani veda, lika to mācīties? Man bija arī citas intereses. Es bērnībā ļoti daudz lasīju. Dzīvoju savos sapņos. Bet katrā ziņā vai nu tēva iespaidā, vai kā, bet man ir absolūti vienaldzīga estrādes mūzika. Es tikai pēc kāda laika uzzinu, ka ir tur kāda slavena grupa, ko jau visa Latvija zina, visa pasaule. Jā, klasiskā mūzika, tā nomierina. Un es teiktu, ka trīsdesmit, divdesmit piecus gadus atpakaļ prātā nenāca iet ne uz operu, ne uz simfonisko koncertu. Jo es palieku vecāka, jo tā nepieciešamība lielāka, tas tomēr ir vajadzīgs.

Es labprāt klausītos arī kora mūziku, bet, godīgi sakot, laika jau ir diezgan maz. Un visu jau tu nevari apmeklēt, bet, pateicoties tētim, es to labprāt klausītos.

Tā vien šķiet, ka vietā būtu noskaidrot vērojumus par mājas muzicēšanu. Galu galā Dainas un Viestura mamma stāstīja par ģimenes dziedāšanas tradīcijām savās bērnu dienās, tēvs arī mūzikas skartais, taču gaidītās apstiprinošās atbildes vietā nākas caur Dainas smiekliem dzirdēt pavisam kaut ko citu:

Es esmu nemuzikāla, diemžēl. Es esmu beigusi mūzikas skolu. Lai cik tas interesanti, arī mamma ir muzikāla un tētis ir muzikāls, bet es esmu nemuzikāla. Un līdz ar to es varu vilkt līdzi, bet tikpat labi varu arī šķērsām aizvilkt.

Jā, dziedāšanas tradīcija ir šeit, Viestura mājās. Viesturs spēlēja ģitāru, un šeit, pie viņa, dzied. Pie mums nedziedāja. Vai tēti kaitināja nepareiza vilkšana, grūti pateikt. Bet ģimenes saietos un ģimenes ballēs pie mums bērniņā netika dziedāts. Vai tāpēc, ka tas bija tēta darbs, bet mēs tiešām nedziedājām! (..) Bet pie Viestura dzied. Viesturam šeit notiek jubilejas, tad mēs visi dziedam.

Pieminot Viestura vārdu, namatēvs kā saukts ir klāt, lai aicinātu pusdienās, taču Daina tūdaļ brālim klāt, lai saskaņotu viedokļus par nedziedāšanas iemesliem Liepājā vecāku mājās. Piebilstot, ka sarunas vecāku mājās bija pietiekami interesantas, tāpat pasmejot, ka tēvs nelika dziedāt.

Viesturs ir analītiskāks, argumentācijai min piemērus, kurus viņu tēvs savā radošajā biogrāfijā „piemirsis” (Saruna 2011c):

Nu viņam bija cita mūzikas izpratne. Viņš pilnībā neatzina „vieglo” mūziku, kaut gan, ja es nemaldos, viens no pirmajiem Latvijā, ar ko taisīja koncertus kopā, bija Zigmars Liepiņš – viņš vienubrīd vadīja tādu ansambli „Santa”. Es varu kļūdīties, bet viņš taisīja ar tiem 70. gadu vidū koncertus... Bet tēvam tāda mūzika ļoti nepatika. Un, teiksim, arī tas, ka tas Liepiņa dēls* aizgāja pa moderno mūziku. Viņš atzina tikai klasisko.

Līdzšinējā rāmajā dialogā, kas risinājās ar Dainu, iedzirkstījās cits spraugums: tālāk, vienam otru papildinot un reizēm runājot vienlaikus, dialogs notika brāļa un māsas starpā.

Mēs neskatījāmies televizoru, radio.

Nu, Viesturs to pašu saka! Mums bija vieniem no pēdējiem televizors klasē. Man bija vienai no pēdējām!

Tas bija tā... Bet tajā pašā laikā viss kas mainās! Viena no privilēģijām, tā nevar teikt, bet tad jau mēs sākām skatīties, kad jau bija televizors.

Mēs visi skatījāmies, kas bija tie pirmie seriāli?

Tēvs jau bija ļoti maz mājās. Viņš jau vienmēr ilgi strādāja.

Mēs toties klausījāmies radio vienmēr, raidlugas, kad nebija televizors. Tas bija tajos pirmajos skolas gados.

Jā, raidlugas mēs klausījāmies.

Jā, tā nu tas ir. Tēvam darbs ir pirmajā vietā.

Un, pateicoties tēvam, man varbūt ir izveidojies nepareizs uzskats, ka vīrietim ir jāpelna nauda. Bet tas ir, pateicoties tēvam. [Smejas.]

Jā, nu teiksim, ja cilvēks ir pilnībā iekšā savā darbā, tad viņš tajā darbā jūtās apmierināts un laimīgs, tad viņš var arī sevi realizēt. Un mamma nodrošināja aizmuguri, lai

---

* Komponistam Zigmaram Liepiņam tēvs arī bija pazīstams Liepājas mūziķis un vijoļspēles pedagogs.

viņš var strādāt. Un tā ir tā viņu savienība. Raksturi ģimenē ir smagi visiem. Tēvam smags raksturs, mammai smags raksturs, bet kopā ir nodzīvojuši sešdesmit gadus tūlīt jau. Man ir smags raksturs, mātai ir smags raksturs. Nu smags raksturs – nepieņem citu viedokli. Tēvs nepieņem citu viedokli, mamma nepieņem citu viedokli. Nu, uz kompromisiem jau iziet, bet principā – es zinu, kā ir pareizi! Arī man tas ir viens, ko es esmu mantojis. Protams, es to apzinos un piekāpjos.

Tas ir smagi arī darbā un komunikācijā. Teiksim, tāds princips, ko es realizēju – es pasaku tā, tad arī tā ir jābūt. Es esmu pirmais vai pēdējais. Es nebūšu pa vidu. Tēvs arī ir tāds pats – vai nu pirmais, vai nedara neko vispār!

Pēc Viestura ekspresīvā monologa Dainai izdodas iestarpināt savu sakāmo, kas beigās visiem liek pasmieties:

Es tāda neesmu, ticiet man!

Ar mazāku sparū savu iesākto domu Viesturs pabeidz, saskatot tēva un dēla pedagoģiskās pieejas paralēles:

Tēvs stāstīja, kā viņš skolā strādājis, ka viņš pats arī savā laikā ir mācīts ar diktatoriskām metodēm. Es, teiksim, arī realizēju savu ieceri, bet tas man vairāk no Akermaņa – ķīmijā es strādāju ar studentiem kā diktators. No tā līdz tam tev ir jāzina viss, un atkāpes nav! Tas, protams, nav tas labākais no pedagoģijas viedokļa, bet rezultāts kaut kāds ir, kaut ko tu sasniedz. Vienīgais, jāizvirza tādi atskaites kritēriji, ka to var izpildīt.

Viesturs, nedzirdējis Dainas teikto par pienākuma cilvēka izpratni, tēmu var turpināt „no baltas lapas”.

Mums jau ar tēvu drusku tās filozofijas nesakrīt. Viņš agrāk vispār par to nedomāja. Jā, tagad jau viņam ir vairāk laika, un tad viņš sācis nogrimt pasaules apcerēšanā. Jā nu, pienākums, pienākums, pienākums... Bet tas ir relatīvi! Pienākums attiecībā pret darbu. Tikpat labi pienākums attiecībā pret citām lietām varbūt viņam nemaz tā nav, tas ir ļoti relatīvi. Es par to esmu domājis. Man arī, ja liek, tad man ir jāizpilda! Un, ja es neizpildu, tad es esmu ļoti satraucies. Bet tā es neuzskatu, ka esmu tāds pienākuma cilvēks.

Daina pamanās brālim iebilst kā atvainojoties par kategoriskumu, izceļot Viestura cildenākās īpašības, ko pats par sevi viņš taču nebūtu teicis.

Nu, viņš ir ļoti labs dēls saviem vecākiem. Viņš ir labs brālis. Vēl viņš ir labs tēvs saviem bērniem. Nu, ko tad vēl? Viņš ir stingrs pasniedzējs. Es domāju, nav jau slikti, ja ir stingrs pasniedzējs.

Viesturs turpina iesākto, bet gan pielaidīgākā tonī:

Es izvairos, ja man nepatīk cilvēks, man nepatīk sabiedrība, tad es izvairos. Es zinu, ka neesmu tik stiprs, lai vienmēr būtu komunikabls. Es esmu komunikabls, ideāli komunikabls

kaut kādā vienā un pilnīgi atgrūdošs kaut kādā citā līmenī. Šie drausmīgie pretstati. Es nezinu, cik stipri tēvam ir tie galējie pretstati, bet mani viņi beidz nost. Es vienkārši sadzīvoju, jo nākamais moments ir, ka tev ir jāsadzīvo. Tev ir jāapzinās, kāds tu esi. Es, piemēram, esmu katedras vadītājs un zinu, ka neesmu labs vadītājs, laikam daudzi domā, ka es varētu būt, jo vadītājām ir jābūt tādām...

Tik vien Daina paspēj paironizēt:

Tad man tas tā nav. Es esmu komunikabla gan tā, gan šitā. Un, pat ja man nepatīk, es runāšu ar šo cilvēku!

Viesturs oponē un paškritiski turpina iesākto:

Tik vienkārši jau nav... Tu jau nepaskaties uz sevi no malas! Es esmu ļoti daudz centies uz sevi no malas paskatīties, jo, piemēram, Olainē vadīju iecirkni, un visi bija drausmīgā sajūsmā un bīdīja mani uz augšu, bet es visu laiku muku no tā prom. Es esmu tipisks vīrietis, mani nomāc tas, ka man ir vairākas problēmas vienlaicīgi. Tā kā sievietes saka – tipiskais vīrietis. Es nespēju risināt daudzas problēmas, es varu koncentrēties uz vienu. Šobrīd mana liekākā problēma ir tāda, ka pienākumi aizņem tik daudz laika, ka es nespēju atlicināt laika savai filozofijai*. Nu man vienkārši tas spiež. Mācību darbs ļoti labi ar to gāja kopā. Studentiem patīk – es izstrādāju savas tehnoloģijas, kā panākt to, ko es varu. Bet, tikko tev ir jāvada kolektīvs, it īpaši tik sarežģīts kolektīvs kā katedra, pie tam mums ir tāda diezgan izcila katedra ar ļoti augstas kvalifikācijas cilvēkiem. Turklāt es esmu viens no jaunākajiem ar visiem saviem gadiem! Mums ir tāda izcila katedra, es domāju pēc tās komplektācijas – mums ir astoņi doktori. Un visi ir personības.

Pēc brīža izdodas sarunu ievirzīt arī par mātes lomu ģimenē, ne jau tikai tēva nopelni, ka bērni ieraudzījuši saules gaismu, vai tik vien kā tēva raksturā padevušies! Te nu gan brālis ar māsu atkal var sacensties atmiņu zibšņu uzplaiksnījumos. Par mammu pirmā iesāk Daina, tad Viesturs.

Nu, ar mammu jau mēs visus jautājumus kārtojām. Mamma būtībā bija tāda izcila sieviete. Viņa vienmēr paprasīja arī tēva domas, vai mūs tur laist vai nelaist...

Tēvam jau tā saruna ir ļoti īsa. Viņš tāpat kā es. Ienāk, paskatās: „Tu uz treniņu neiesi!” Punkts. Viss. Saruna pabeigta.

Ja tētis sabiedrībā bija jautrs, tad mamma mums mājās bija jautrāka. Tētis mājās bija tāds nopietnāks, drūmāks.

Nu, tāds pats kā es!

---

* Viesturs Kreicbergs, būdams ķīmijas zinātņu doktors, vairāku zinātnisko darbu autors savā zinātņu nozarē, ir pievērsies filozofijai, sarakstījis un publicējis rakstus, izdevis grāmatas.

Kamēr es beidzu vidusskolu, ne reizi nedzirdēju, ka mūsu vecāki strīdas. Kad es aizgāju prom, tad sapratu, ka viņi tomēr ļoti bieži strīdējās, bet mēs izaugām nedzirdot.

Mēs izaugām ideālā ģimenē...

Mēs to nekad nejutām.

Un pat augstskolā man bija kabatas nauda, ko man deva. Nu nebija tā, ka viens vecāks iedod un otrs. Viņiem bija kopīga līnija. Tik un tik man pienācās. Nu, sešdesmit rubļi mēnesī. Un tos man noskaitīja. Nebija tā, ka katrs man kaut ko vēl dod.

Tāds variants man nemaz prātā neienāca, ja mamma kaut ko aizliedza, tad es eju tēvam izprasīt. Vai otrādi. Ja viens ir kaut ko teicis, tad tas nozīmē, ka otrs ar' tā domā. Teiksim, šīs pozitīvās tendences... Tās jau nāk dziļi vēsturiski, nopietnās latviešu ģimenēs audzināja ļoti stingri. Galu galā es tikai tagad saprotu, no kurienes nāk šis audzināšanas un veidošanas stils. Tas nāk no tās dziļās tradīcijas, no tiem zemniekiem, kas ļoti smagi strādāja. Subordināciju ļoti ievēroja.

Pēc jautājuma par dzimtas vēsturiskās apziņas un atmiņas dziļumu pirmajā brīdī Viestura un Dainas uzskati dalās. Tiek pieminēta mums zināmā Kārļa Rūdolfa māsa Milda, Dainas krustmāte, kurai ir ass prāts un laba atmiņa. Viņa arī ir dzimtas vēstures atmiņu lielākā glabātāja. Daina bilst, ka tēvs maz ko stāstījis, pret ko iebilst Viesturs:

Nu, kāpēc ne? Piemēram, par karu viņš teica, ka ir tur bijis. Tad par studiju laikiem. Nu, par to, ka viņš negribēja iet armijā...

Māsa piekrīt, tikai tēva stāstīto uzskata kā kaut ko ļoti vienkāršotu:

Nu, tādas elementāras lietas. Tādas jau viņš pastāstīja.

Viesturs, sirds dziļumos būdams vēsturnieks un filozofiski apcerīgāks, argumentos ir pārliecinošs:

Nu, faktiski mēs esam viena no tām ģimenēm, kurā tomēr izrunājām par radiniekiem, kas bija izsūtīti uz Sibīriju. Un kā tur mūsu vecās mammas brālim, respektīvi, tā saucamajam vecamtēvam gājis. Kā viņš tur šahtās bija un kā tika izsūtīts un izvests. Katrā ziņā tas netika slēpts. Es zinu, ka daudzās ģimenē ar bērniem par to vispār baidījās runāt. Ar mums runāja un diezgan atklāti runāja par to. Tāpēc mēs esam uzauguši dziļā nepatikā pret Padomju Savienību un pret visu to sistēmu. Protams, mēs zinājām, ka skolā par to runāt nedrīkstam. Un es arī zināju, kas man jāatbild, kad man jautā, kur tēvs kara laikā ir bijis. Es saku, ka es nezinu. Nu jā, kad es stājos vienā vai otrā darbā, tad man paprasīja. Un es pateicu, ka nezinu!

Nu, mums tā pa druskai, pa druskai kaut ko stāstīja, jo tas jau ir arī tagad saprotams, ka tam cilvēkam, kas izaudzis liels, liekas – kā tad viņš to nezina! Bet viņš jau nemaz nebija piedzimis. Kad mēs ar saviem bērniem runājam par daudzām lietām, es iedomājos, pagaidi,

bet viņš jau nemaz toreiz nebija piedzimis! Kad mēs gājām un darījām to un satikāmies ar to un to. Un tā liekas, ko tad es stāstīšu tik elementāras lietas, kur viss ir skaidrs!

Tā jau mēs parunājāmies, bet tādā dziļākā novadpētniecībā ar vecākiem neiegrimām. Jo ir ļoti grūti redzēt tos visus īpašumus, kas vecākiem ir tik ļoti dārgi. Un mūs tur aizved tad, kad mums jau ir divdesmit pāri, pie trīsdesmit gadu. (...) Mēs esam braukuši agrāk garām, un tad mums rādīja: „Re, ku' bija Kannenieku māja”. Mēs pat neiebraucām nekad, kad mazi bijām. Nu, kā tu drīkstēji iebraukt, ja tu biji priecīgs, ka tevi neizveda toreiz uz Sibīriju? Nē, runāja, es tā esmu apzinājies. Protams, vairāk būtu jāraksta, jo jūk jau kopā.

Lai arī sākumā Daina teica, ka maz par dzimtu stāstīts, vēlāk, vārdu pa vārdam runājot, viņai nākas secināt pavisam ko citu – tēvs nemanāmi, bez mazākās uzbāzības ir izdarījis to, ko tagad sauc par vēsturiskās atmiņas saglabāšanu, citkārt lietojot apzīmējumu „konstruēšana”.

Vispār jau būtu labi, ja tētis ar' mums būtu kaut ko uzrakstījis. Tētis mums ar Viesturu iedeva, ko bija uzrakstījis tēta tētis – mūsu opaps, Jānis Kreicbergs, kad viņam palika 50 gadu*. Tādā labā valodā un interesanti. Es tagad skatos, un man ir izjūtas – redz, to man opaps, tēva tēvs, ir rakstījis ar savu roku.

Arī Viestura apstiprinošā piebilde par rakstītā datējumu un saturu liecina par informētību.

38., 39. gadā, kad viņš visu ir izmaksājis, kad nu tik viņš dzīvos, kad viņš ir izķepurojies no kalpiem.

Dainai ir zināma vectēva Jāņa radošo izpausmju daudzveidība, ja ne no sava tēva dzirdēta, tad droši ticami, ka tas ir ticis pārrunāts viesošanās reizēs Saldū pie tēva māsām Mildas un Austras, kuras ir cītīgas dzimtas vēstures glabātājas.

Un šī muzikalitāte, tā laikam nāk no Jāņa Kreicberga tēva tēva, jo viņš bijis lielisks stāstītājs, dziedātājs.

Noskaidrojot bērnu viedokli par vecāku lomu nākamās profesionālās darbības izvēlē, neseko tūlītēja tieša atbilde, bet, Viesturs to iesāk, lietojot mūzikas terminoloģiju, ar nelielu „uvertīru”.

Vecāki deva mums brīvu vaļu, viņi gribēja, lai mēs būtu ārsti vai mūziķi. No abiem nekas nesanāca – man veselības stāvokļa dēļ.

Māsa īsi piemetina:

Man – muzikalitātes dēļ.

Viesturs turpina iesākto:

---

* Jāņa Kreicberga rakstītais dokuments publicēts nodaļā *Dzimtās saknes*.

Es varu nodziedāt tikai tad, kad es pats sevi dzirdu. Daudzi brīnās: „Kā, tu nevari kori? Es korim nederu, sevišķi tāpēc, ka man ir otrā balss, nevis pirmā. Un, ja es pats sevi nedzirdu... Pirmajā kursā, tēvam par brīnumu, aizgāju uz kori. Viņš pat neteica: „Aizej un padziedi kori!” Tā es arī nevienā kori īsti nebiju. Bet nu, es spēlēju pats, es varu paņemt ģitāru, spēlēt un uzdziedāt Imanta Kalniņa piecdesmit dziesmas – pa taisno! Nu, tagad mazāk...

Daina pārtrauc brāļa lirisko ekskursu:

Bet tev prasīja, kāpēc tu izvēlējies?

Viesturs nav skubināms turpināt iesākto stāstījumu:

Man bija divas aizraušanās. Vēsture, protams, es gribēju iet uz filozofiem, bet aprēķināju, ka, atskaitot marksismu un ļeņinismu, neko citu es nevarēšu studēt. Un otrs bija Akermanis. Es beidzu 5. vidusskolu. Roberts Akermanis – ir dzirdēts tāds? Jā, nu ļoti izcils. No viņa, starp citu, es ļoti daudz esmu pārņēmis šīs tirāniskās metodes, iemācot elementāras lietas. Teiksim, attiecībā uz ķīmiju tas ir derīgi, jo, ja tev vajag apgūt elementāras lietas, tu vari ar šo te Akermana terorismu. Ir arī radošākas metodes, protams, bet ja tev vajag sasniegt mērķi... un viņš Latvijā ir unikāls ķīmijas mācīšanas metodikā!

Daina par sava izglītības ceļa turpinājumu var būt pateicīga gan vecākiem, gan minētajam skolotājam Akermanim.

Nu, man bišķiņ savādāk, tāpēc ka man absolūti nepadodas svešvalodas, bet tīri normāli matemātika un ķīmija. Un tad es paskatījos, ko tad varu studēt! Sausu ķīmiju? Nē! O, pārtikas tehnologi! Lai tiktu iekšā, tos priekšmetus es varu nolikt. Un mamma ar tēti mani toreiz vēl veda uz akadēmiju* un teica: „Tur ir „rūpnieki” un „sabiedriskie ēdinātāji””. Un man ēst taisīšana... Un mamma teica: „Tikai, lūdzu, nesajauc, kur tev jāstājas iekšā!” Un es iestājos „rūpniekos”, bet vēlāk gandrīz 20 gadus nostrādāju alus un vīna ražošanas apvienībā „Rīga”. Taisīju vīnu „Taizelis”, karstvīnu, pēc tam vēl no aronijām. Pēc tam astoņus gadus „Rīgas oriģinālo”. Un tad viss mainījās. Tagad jau desmit gadus es veidoju kafijas maisījumus. Manus veidotos kafijas maisījumus varat dzert restorānā* „Upe”, arī „Pablo”. Un ja jūs redzat „Emral” tādu krūzīti, tad zināt, ka tas ir mans ražojums.

Jā, pirmajā kursā es vispār nemācījos. Izlasīju tikai skolotāja Akermana pierakstus un gāju likt eksāmenus. Tas bija pirmajā kursā.

Man tāpat kā tēvam ar valodām iet grūti. Man bija tā, jūs saprotat, ka, pateicoties vecākiem, es uz ārzemēm netikšu**. Esmu pēc prāta savā ziņā ļoti racionāla – kāpēc man

---

* Toreiz Latvijas Lauksaimniecības akadēmija Jelgavā – LLA.

* Minētas liepājniekiem labāk pazīstamas savas pilsētas vietas.

** Izbraukšanai no Padomju Savienības bija vajadzīga īpaša atļauja, kuras saņemšanu vai noraidījumu varēja ietekmēt vecāku biogrāfija: dienests vācu leģionā, denacionalizēto īpašumu esamība, deportēti radinieki, radi ārzemēs u. tml.

piespieties uz to, kas man nepadodas. Un es nemācījos! Tagad es to nožēloju! Toreiz vecāki teica: „Daina, bet tev dzīvē noderēs!” Bet es domāju, kas man var noderēt, par vācu valodas skolotāju taču netaisos iet mācīties! Nu, tagad es ļoti to nožēloju.

Zināms, ka K. R. Kreicbergu ir interesējusi vēsture; ir apskaužama viņa fenomenālā atmiņa, faktu, notikumu secīgs kārtojums, pat atceroties gadus un datumus. Daina papildina, ka tēvs pietiekami labi pārzina arī ģeogrāfiju. Tad nu tajā saskatāma zināma tēva un Viestura līdzība, ko pēdējais arī apstiprina, stāstot par Latvijas Lauksaimniecības universitātes kolēģu atzinību, vērtējot viņa filozofiskos darbus:

Nu, ar filozofiem ir tā, ka daudzus no viņiem es tagad satieku, jo mums ir diezgan spēcīga filozofijas katedra un apmēram taisni mani viengadnieki. „Tik traki jau nebija,” viņi saka, bija arī kaut kāds gaišums, bet man vēsture vispār interesē. Tāpēc man ir daudzas vēstures grāmatas.

Katrā ģimenē ir savi paradumi, noteikta lietu kārtība. Katra nākamā paaudze ir savu vecāku dzīves modeļa nedefinētos kultūras valgos. Jauno izvēle – tos savā ģimenē akceptēt vai tiem pretoties. Patiesībā viss ir daudz sarežģītāk, ja dzīvojam modernā sabiedrībā un esam ne tikai vecāku dzīves standartu vai uzskatu atdarinātāji. Arī Kreicbergu dinastijā saskatāmas metamorfozes: to, ko pēc patriarhālās tradīcijas pienāktos darīt meitai, turpinot mātes iesākto, jaunizveidotajā ģimenē labprāt uzņemas dēls, ko nekad agrāk nebūtu darījis paša tēvs.

Kā atzīst Daina, vecāku ģimenē pastāvēja pašsaprotams pienākumu dalījums, it sevišķi mājas dzīvē.

Virtuvē tikai mamma! Bet re, ka dēls gatavo! Saprotiet, meitai nepatīk gatavot. Aiz pienākuma taisīju ēst tikmēr, kamēr bērni mācījās. Viesturs – jā! Bet man nepatīk.

Tā kā Viesturam piedāvāta jauna iztīrājuma vērtā tēma, varam vien konstatēt, ka kulināra dotumi nav no tēva.

Tas sākās tad, kad es pats daudz un intensīvi ar laivām braucu. Un tur ir ēst jātaisa. Tāpat kopmītnēs. Un, izrādās, man tas patīk. Tas bija radošs pasākums gan kopmītņu laikā, gan laivu braucienos. Tur, kad sāku grupas vadīt, bija jāsarēķina, kas ko ņems līdz. Un tad es redzēju, ka meitenes šo to neracionāli izmanto. Var saiet gandrīz ar meitenēm uz īso, ko viņas tur dara! Mums no rītiem jādežūrē. Kurš celsies, kurš vārīs brokastis?! Nu, kurināt uguni, darboties man patīk. Kaut kas jau no ķīmijas ir tā pārtikas gatavošana.

Konstatētās atšķirības bērnu un vecāku raksturos, pienākumu sadalījumā vecāku un pašu veidotajās ģimenēs tomēr urda paaudzes interesētus par to, ko tad tomēr viņi gribētu mantot un nodot no paaudzes paaudzei kaut vai līdz septītajam augumam. Un re, tik diskutabli apspēlētais jautājums par pienākumu uzpeld jau paša Viestura teiktajā:

Nu, pirmkārt, jau tu kaut ko apņemies, tad ņem un izdari to! Atkal daļēji tas, ko tēvs sauc par pienākumu. Tas tad ir viens no tādiem principiem, kas nāk no vecākiem – to, ko viņa apņēmas, to darīja. Vienīgais, nevajag apsūtīt par daudz, to, ko tu nevari.

Daina piebalso:

Tas, ko esi solījis, ir jādara. Ja nē, tad labāk nesoli! Bet tas jau ir no mums atkarīgs, es cenšos nesolīt to, ko nevaru. Jā, tāpēc es solu ļoti minimāli!

Viesturs parāda filozofa dabu:

Nu, tā ir tāda, kā saka, taisnvirziena domāšana – tā un ne citādi. Teiksim, es esmu pārmantojis visas šīs īpašības, lai gan vairāk pēc mātes izskatos, bet es jūtu, ka man ir tas smagais raksturs. Mani bērni daudz no tā ir cietuši, ko es, protams, sapratu tikai vēlāk. Es biju tā audzināts, es tā audzināju savus bērnus, tikai tie bija citi laiki. Un es tikai vēlāk sapratu, ka vajadzēja vairāk parunāties, atrast citu ceļu, bet es nemāku. Tas ir tas, ko es saku – es nemāku būt vadītājs, es nemāku ieiēt, parunāties. Man vajag ātri. Tā kā tēvam, viņam arī vajag ātri. Aiziet izrunāt – jā, nē, labs, slikts... Ejam tālāk! Tempā. Kā man pārmet studenti – pārāk ātri, pārāk lielā tempā.

Jā, gan pēc dzīves biedres teiktā, gan bērnu izteikumiem skaidrs, ka K. R. Kreicbergam darbs ir pirmajā vietā, bet kādas prioritātes izvirza Viesturs un Daina? Tas laikam bija viens no nedaudzajiem jautājumiem, uz kuru Viestura atbilde sekoja tikai pēc pārdomu brīža:

Mēs paši? Te man drīzāk būtu skatāmi trīs jautājumi: darbs, hobijs un ģimene. Hobijs bija tad, kad es sāku nodarboties ar to savu filozofiju, tad man bija jāatņem gan vieniem, gan otriem. Diezgan proporcionāli. Darbs katrā ziņā ģimeni nenoēda. Nu, tagad tas sāk noēst, bet tagad jau mēs tikai divi vien esam. Nu, hobijs man bija it kā prioritāte.

Es gāju 5 km uz darbu tur, kur tēvs jaunībā skrēja. Nu jā, un līdz pilij* man bija pieci kilometri, un es gāju kājām turp un atpakaļ. No 87. gada sāku strādāt, un tad kādus piecpadsmi gadus – lietus vai sniegs – 90% es gāju kājām, 5 kilometrus turp, 5 atpakaļ. Un tad es varēju risināt gan savas pedagoģiskās problēmas, gan savas filozofiskās problēmas. Tagad es vairs nestaigāju ar kājām. Nu, es domāju, ka tā proporcionāli, jo es vienmēr ģimenes intereses, manuprāt, esmu stādījis ļoti augstu. Vienpadsmit gadus taču nostrādāju Olainē. Bet man bija pienākums paņemt bērnus uz bērnudārzu, kad es braucu uz Olaini, – no rīta līdz bērnudārzam, vakarā atpakaļ. Bet bija jau ar' visādi laiki, bija laiks, kad es veselu gadu dzīvoju un mācījos Ļeņingradā, tad trīs mēnešus biju Gentē.

Daina salīdzina sevi ar tēvu:

---

* Darba vieta LLU, iekārtota bijušajā Jelgavas pils ēkā.

Tētīm vispirms bija darbs un pēc tam ģimene, jo tētis vispār pats sevi visu veltīja darbam. Nē, viņš par mums domāja, bet viņam tas bija prioritāri. Es domāju, ka man noteikti tas tā nav. Es nekad neesmu tā aizrāvusies. Es esmu normāls speciālists. Tur, kur es strādāju, tu izdari savu darbu. Nu, man ir izgudrojumi par kafiju, bet tas viss ir darba procesā. Un to es visu izdaru darba laikā. Es nesēžu no rīta līdz vakaram darbā, tā kā tēvs to darīja. Viņš gāja septiņos no rīta prom un desmitos, vienpadsmitos nāca vakarā mājās. Kur mēs esam, to viņš, piemēram, nemaz nezināja, to visu mamma veica. Tētis tikai strādāja, bet tā jau visiem māksliniekiem... Lai tu kaut ko sasniegtu, tev kaut kas jāupurē, bet, ja jūs jautājat, vai tas ir mīnuss, es noteikti tā neuzskatu.

Ir manīts, ka vecāki lepojas ar bērniem, vecvecāki ar mazbērniem, māšas ar brāļiem un otrādi, taču vai būt Liepājā un visā Latvijā pazīstama diriģenta bērniem ir priekšrocība vai apgrūtinājums? Pārfrāzējot savulaik populāras filmas nosaukumu, var vaicāt: „Vai viegli būt nozīmīgas personības bērniem?” Kāda pret to attieksme bija bērnībā un kādos ieskatos esat šodien? Raksturīgi, ka Viesturam pirmajam ir ko teikt:

Nu to, ka viņam ir sasniegumi, es sapratu, bet man vispār nepatīk, ka mani aiztiek tādā veidā – esmu atpazīstams vai neesmu atpazīstams! Man ir bijis tikai viens gadījums, kad es liku eksāmenus, un tad viens komisijā teica: „Vai tad jūs esat tā Kreicberga dēls?”. Es tā galīgi sakaunējos: „Jā, jā – tā.” Es ļoti apzinājos un novērtēju tēvu un tēva sasniegumus.

Daina pārdomā skolas laikos novēroto, taču sev raksturīgā viegla humora manierē pastāsta kādu atgadījumu.

Es, tikai tad, kad sāku mācīties augstskolā, apzinājos, ka tētis ir pazīstams. Kamēr es gāju Liepājā skolā, mūs nekur vecāki nebīdīja, nekur es nekādas prioritātes nejutu.

Jā, bija viena studente, bet tas bija septītajā klasē, viņa, lai tētīm kaut kā izpatiktu, bija teikusi: „Es jūsu meitai šodien matemātikā ieliku piecinieku”. Tēvs atnāk mājās un saka: „Ko tad tu nesaku, ka tev pieci matemātikā?” Es nākošajā dienā skatos žurnālā – nav piecinieka. Eju pie tās studentes. „Vai tad man piecinieks tur nebija matemātikā?” Viņa tā nosarka, un es jau tajā brīdī sapratu, ka viņa to pateica tikai tā...

Māšas teiktais Viesturam uzjunda citas bērnības atmiņas:

Es nemaz šito gadījumu nezināju! Man, piemēram, bija masku balle, mamma posa meitu par lapsu vai par ko tur iegērbā. Man iedeva vienkāršu krāgu: „Nu, tu būsi krauklis!” Kādas tik tur maskas nebija! Kā jūs domājat, kas dabūja balvu? Dabūja melnais krauklis, es pat biju to cepuri noņēmis... Nu, es jutos tik šausmīgi slikti. Kāpēc man iedeva? Nu tāpēc, ka es esmu... nu acīm redzot... Un pie tam māsa bija toreiz šausmīgi dusmīga. Vai tā jaunā skolotāja nebija toreiz pie teikšanas? Acīm redzot manas klases jaunā skolotāja bija pie teikšanas, tātad pa blatu ievērtēja mani.

Māsai gan tik sirdi plosošu atmiņu nav. Var jau būt, ka ir svarīgi, kādām acīm uz bijušo skatāmies.

Un vēl dēļ tēva kuriozs 2. klasē, tas bija 6. vidusskolā. Pēkšņi dzirdu, skolotājs izdomā, kas diriģēs „Seši mazi bundzinieki” „O, Kreicberga, nāc šurp – tu diriģēsi, tu māki?” Es nemāku. Taču tētis uzzināja, ka 2. klasē ir tāds konkurss un man jādiriģē. Un viņš vienā vakarā paņēma un mācīja. Nu, tad gan es izjutu lepnumu. Pirmo četru klašu koris, es izeju priekšā, stāvu kā stabs un diriģēju. Pēc tam tēvs teica: „Nu, nekas, nekas, varēja būt vēl sliktāk!”

1.15.3. Vienojošais atstatums: vedeklas Andras un mazdēla Kristapa impresijas

Ja esam kalna vai meža tiešā tuvumā, mēs neredzam apvārsni, bet tikai no attāluma spējam ieraudzīt kalnu diženumu vai meža plašumu. Līdzība saskatāma ar dižām personībām – atrodoties to tuvumā, ikdienas saskarē ne katru reizi varam būt pārliecināti, ka aiz vienas kalnu virsotnes esam spējīgi saskatīt kalnu grēdu ar līdzīgām vai pavisam atšķirīgām smailēm. Arī aplūkojot gleznu, tikai no zināma attāluma varam saskatīt to pilnībā.

Kārļa Rūdolda un Ilgas Kreicbergu vedekla, nākusi no citas ģimenes, bet, pieņemta un par savējo saukta teju trīsdesmit gadu garumā, var būt gana redzīga, gana dzirdīga, gana vērtējoša, jo viņai ir bijusi iespēja Kreicbergu ģimenes portretējumā redzēt vissīkāko otas triepienu vai gaismēnu spēli, esot tuvu, tuvu klāt, un kopumā tvert un apbrīnot no atstatuma.

Arī mazdēlam Kristapam, kurš sarunas laikā pārstāv trešo paaudzi un, domājams, vismaz daļēji klāt neesošos citus mazbērnus Mārtiņu, Annu, Madaru, ir no paša neatkarīga priekšrocība – mūsdienu jaunieša skatījums.

Saruna ar vedeklu Andru Kreicbergu un mazdēlu Kristapu Kreicbergu (Saruna 2011d) norisinās savrup no pārējiem ģimenes pārstāvjiem. Rosinājums Andrai pastāstīt par savām izjūtām, saskaroties ar sev ierastās vides un jauniepazītās ģimenes klanu, ja tā var izteikties, liekas gana trāpīgs, lai bez kavēšanās sāktos stāstījums.

Nu, es piekristu tam, ka tas patiešām ir klans, jo viņiem ir ļoti plašs radu pulks un ļoti ciešas un pamatīgas saiknes. Radu attiecības tiek arī koptas, jo nepietiek ar to vien, ka radu ir daudz, vajag būt ar viņiem arī kontaktā, tādā aktīvā kontaktā. (..)

Šinī ģimenē bija tādas ļoti labas ģimeniskas tradīcijas. Man likās, ka tā ir tāda stipra ģimene. Tāda, kā tā ir. Tēvs ar savu noteikto vārdu – kā ir pareizi un kā ir jādara, un ar ļoti, ļoti lielo pienākuma apziņu. Mamma – viņai bija sava vieta. Man bija ļoti lieli brīnumi par to, ka viņa nav gribējusi iet līdzī tādās izdarībās, pasākumos ar korjiem, kas notika. Viņa gribēja

būt mājās, un tā bija viņas izvēle. Viņa bija tā mājas pavarda sargātāja. Kad es sāku uz turieni braukt, man likās, ka tā ir tāda ļoti stipra ģimene, kur katram ir sava loma, sava vieta.

Kad mēs ar Viesturu aizbraucām, tie bija tādi svētku vakari, un, kad vēl mazie bērni saradās, mēs pārņēmām savā ģimenē no vecākiem to tradīciju, ka vakaros saklāj tādu mazu galdiņu un visi kopā pasēd. Nevis katrs kaut kur nolien lasīt grāmatu, bet tad tā visi kopā. Tad pārrunājam visādas lietas par to, kā ir gājis un kas ir atkal jauns. Un tad bija kaut kādi našķi un kārumi. Tā bija tā lieta, ko mēs ieviesām arī savā ģimenē, ar saviem bērniem. Teiksim, ir vakars, tad mēs visi kopā tā pasēžam, parunājam, ja ir kādas garšīgas konfektes, tad tās tika taupītas uz to reizi. Katru vakaru jau ne, bet, teiksim, sestdienas vakaros.

Kādi mani pirmie iespaidi bija? Ka tā ir ļoti stipra, sakārtota ģimene. Cits jautājums, vai man patika, vai nepatika, kāda kuram loma bija iedalīta. Mani priekšstati bija drusku citādāki. Bet es sapratu, ka tā sistēma strādāja kā tāds labi noregulēts organisms.

Savā ģimenē mēs varam pieņemt par labu esam vai nu vīra, vai sievas dzimtas ģimenes attiecību modeli. Labi, ja tie ir līdzīgi un atdarināšanas vērti. Tomēr var gadīties, ka kāda iemesla dēļ nerodas vēlēšanās līdzināties vienam vai otram modelim. Līdzīgas atziņas saklausāmas Andras pārdomās.

Protams, mēs jau ienākam katrs ar savu pieredzi un veidojam savu ģimeni. Liela nozīme ir abām pusēm, kas nāk ar savām tradīcijām. Un tad jau tā lielā māksla ir samērot, ko viens ienes un ko otrs. Un mums kā jaunai ģimenei, lai būtu pieņemams tas, ko mēs ievieojam savējā. No abām pusēm jau nāk. Nav jau tā, ka viena puse ir darījusi pareizi un otra nepareizi. Mēs paņemsim pareizo savā izpratnē. Tas jau tā vienmēr ir.

Ar neredzamām saitēm ir sietas attiecības ar vīra Viestura tēvu un mammu, kaut gan dzīve ir iegrozījies tā, ka Jelgavas pilsēta, kura bija K. R. Kreicberga agrās jaunības un mācību pilsēta, kļuva par dēla Viestura un vedeklas Andras dzīvesvietu, bet Liepāja, kas bija Viestura dzimtā pilsēta, nostabilizējās par vecāku turpmāko dzīvesvietu. Saikne ir uzturama arī ar tradīciju kopšanu.

Nu, protams, tās ir jubilejas! Jābūt ļoti nopietnam iemeslam, lai neaizbrauktu, piemēram, uz vectētiņa vai vecmāmiņas jubileju. Cik mani bērni tur piedalās? Viņi drusciņ brīvāk uztver to lietu un aizbrauc tad, kad izbrīvē sev laiku. Man liekas, ka tas nav nemaz tik slikti, jo tad, kad Kristaps aizbrauc pie saviem vecvecākiem, viņi vairāk var viņu uz klausīt, viņš vairāk tiek pamanīts, viņš starp citiem nepazūd. Uzmanība. Kaut gan es noteikti zinu, ka vecmāmiņa gribētu, viņai tas ir sevišķi svarīgi, lai visi mazbērni sabrauktu tanī jubilejas reize.

Mūsmājās tās ir tās reizes, kad sabrauc pie mums. Un tagad veidojas tradīcija vasarā, kad ir Viestura diena, tad mēs cenšamies paaicināt vecākus, arī tādus tālākus

radus. Man gan tikai mamma ir palikusi. Man tiešām gribas, lai kādreiz satiktos arī abas puses, bet tādas dziļas, ciešas tradīcijas te nav izveidojušās.

Tradīciju veidošana nav vienas dienas darbs. Saskatāma līdzība ar dārza kopšanu. Tikai tad, kad pietiekami daudz pūļu veltīts, dārzs priecē ar ziediem un dāņu ražu.

Tas ir sirds darbs. Es domāju, ka tas man no mammas nāk, jo viņai arvien patīcis dārzā strādāt. Un tie „zaļie īkšķīši” man laikam ir no viņas. Nu, bet ar dārzu tā netīšām ir sanācis, – es jau mierinu sevi ar domu, ka katram cilvēkam dzīvē kaut kas ir jāmāk. Un ir jādara arī kaut kas tāds, un ar laiku jau parādās tas, kas man īsti padodas. Laikam man padodas dārzu veidošana.

Kā jau sarunās mēdz gadīties, par jaunas tēmas pavedienu noder pat nejauši dzirdēta frāze, piemēram, par Kristapa aizraušanos ar laivu būvi, bet nav dzirdēts, ka vectētiņam Kārlim Rūdolfam būtu bijusi jel kāda pastiprināta interese par praktiskām amata prasmēm. Cita lieta – sports. Sarunā iesaistās mazdēls Kristaps.

Tā ir tikai pirmā laiva. Interese radās droši vien no tēta. Tētis jau jaunībā brauca, vadīja ūdenstūres. Skolā es uz „tūristiem” aizgāju.

Jautājumi par vectēva un viņa brāļu sportiskā gara pārmantojamību, sportisko dzīvesveidu gan vedeklai, gan mazdēlam izrādījās jaunums.

Tas mums vispār ir pārsteigums, ka viņš ir bijis sportists! To nezinājām, domājām, ka tikai mūzika.

Nē, nebiju dzirdējis!

Iepriekšējā sarunā ar meitu Dainu un Viesturu – Kristapa tēvu – pavīdēja doma, ka savus bērnus K. R. Kreicbergs audzināja ar stingru roku. Protams, gribējās zināt, vai didaktiskais tonis un bezierunu paklausība bija attiecināma arī uz mazbērnu audzināšanu.

Nu, bērnībā – četri mazbērni mēs bijām – tā bija, kad vectētiņš pateica, viss bija uzreiz kārtībā, ar vectētiņu neviens nestrīdējās nevienā brīdī.

Citos ieskatos ir Kristapa mamma Andra.

Tas jau nu ir ļoti sarežģīts jautājums. Es neesmu jutusi šo stingrību, esmu redzējusi to pret citiem, jo es jau tur iegāju kā princese. (..) Es viņu apzeltītu no visām pusēm, jo šinī ļoti skaļajā ģimenē, kurā visiem ir ļoti skaļas balsis, kad viņš manīja, ka es gribu kaut ko teikt, tūliņ ar rokas kustībām apklusināja visu „kori” pie ģimenes pusdienu galda un prasīja: „Ko tu vēlējies teikt?” Jo viņš zināja, ka es jau pārkliegt nevaru un nepārklieģšu. To es atceros vēl arvien. Es tiešām jutu ļoti lielu cieņu pret viņu, ieejot tajā ģimenē, jo tur bija grūti pārkliegt tos runātājus. Nu, pret mazbērniem... Man jāsaka, ka es to redzu mazliet citādāk nekā man to varbūt vajadzētu, – tā varbūt ir tāda nevēlēšanās zināt, ka pasaulē ir vēl kādas problēmas un vajadzības, izņemot manas intereses. Nu, kas bija? Bērni skrēja pie

klavierēm, gribēja patrinkšķināt, tas ir dabiski, ka viņi grib kaut ko pataustīt, kaut ko izdarīt. Tajā vietā, kad varēja paaicināt, parādīt – nāc es tev parādīšu kā spēlēt, bija – prom! Arī tā, jā.

Ne jau tikai pret instrumentu. Tas jau tikai tāds piemērs. Bet, piemēram, kā Viesturs arī – viņš tagad ļoti daudz ar savām rokām dara, būvē mēbeles. Un Kristaps to māku ir pārņēmis vēl lielākā, pat tādā jaunā kvalitātē, ļoti lielā meistarībā, manuprāt. Bet Viesturs man stāstīja, ka viņam tēvs bērnībā nekad neļāva iet pie instrumentiem, jo puika taču tur samaitās, sabojās vai kaut ko salauzīs. Un tas ir nepareizi, jo pieaugušajam ir neērti, ka bērns grib piedalīties, jo viņš, protams, pa ceļam kaut ko salauzīs. Bet tajā pašai laikā viņam nogriež arī ceļu uzināt, kā to lietu dara.

Viens no mūsu stāsta galvenās personas dzīves satura dižākajiem stūrakmeņiem ir mūzika. Varētu saprast, ka mēs neesam skāruši absolūti visas tēmas, kuras kaut vai kontekstā noprotamas, kuras savu reizi ir interesējušas pašam K. R. Kreicbergam, tāpēc gribas ieklausīties atziņās par mūzikas lomu ikviena sarunas biedra teiktajā. Andra par atvērtību mūzikai un savu muzikalitāti nedaudz pasmaida.

Jā, man ir īpašas attiecības ar mūziku, tāpēc ka tā ir lieta, kas man nav dota – es nemāku dziedāt, man nav balss. Bet tad, kad mēs dziedam, es dziedu no visas sirds, jo man ir, ko teikt, un gribas izteikties. Nu, un man taču vīrs ir, un tādu jau es arī viņu iemīlēju, ar ģitāru rokās.

Mūsu mājās arvien ir bijusi mūzika, tāpēc ka Viesturs arvien ir klausījies plates, ko Kristaps tagad ir izvilcis. Piemēram, Imanta Kalniņa „Oktobra oratorija”, „Zvejnieks un nāra”, „Rīta cēliens”. Tā jau ir tāda nopietna mūzika. Tāpat arī ceturtā un „Piektā simfonija”. Tās bija tas, pie kurām mūsu bērni arvien bija klāt. Tāpat kopā izdziedāts viss Imanta Kalniņa dziesmu repertuārs.

Kristapam ar mūziku attiecības veidojušās gan vecāku iespaidā, gan aizkustinājušās vectētiņa diriģētās kora dziesmas, kuras dzirdētas bērnu dienās.

Jā. Patīk mūzika. Kādreiz mēģināju spēlēt kaut kādus instrumentus. Nu, es domāju, ka man muzikālā dzirde ir, bija laiks, kad es ar skaņu ierakstiem ņēmos studijā. Ir, ir tā mūzika tuva. Kādreiz es vairāk gāju uz koncertiem, kad pa Rīgu dzīvojos, tagad ne. Pats es korī nedziedu, bet klausos normālu mūziku.

Zinu, ka pa televīziju rādīja, kā vectētiņš diriģē. Es toreiz maziņš biju. Es atceros pirmo reizi, kad bija tā, ka mūzika caur kauliem iziet. Tur bija tāda dziesmiņa „kamēr vēl dreb mana roka...” Viss koris to dziedāja. Mēs kopmītnē dzīvojām, tas nozīmē, ka es vēl bērnu dārzā mācījos.

Kopīga ģimenes laivošana pa Latvijas upēm, dziesmas pie ugunsкура, maltīšu pagatavošana izbraukumos un mājas apstākļos, tēva Viestura un dēla Kristapa pleca sajūta, kopīgi būvējot un labiekārtojot vecāku mājas Jelgavā, tāpat ikdienas vai nedēļas nogalēs tāds „sīkums” kā telefona zvans vecākiem, apsveikumi svētkos vecvecākiem liecina par piederības sajūtu savējiem, savai dzimtai. Andras sacītajā saskatāma tēva un dēla līdzība.

Viesturs ir pieradinājis savus vecākus. Es saku: „Piezvani taču vecākiem.” – „Nē,” viņš saka, „es zvanīšu sestdien, nav ko viņus uztraukt, piezvanīšu ceturtdienā, viņi uztrauksies, kāpēc es zvanu ceturtdienā.”

Tāpat Kristaps – es jūtu, ka viņš jūtas piederīgs, viņš arvien interesējas, kā klājās, vai kaut ko nevajag palīdzēt, vai kaut kas ir jāizdara? Un, kad ir jubilejas reizes, vārda dienas, dzimšanas dienas, ja nav ieradies, tad ir jābūt iemeslam, un mēs tos iemeslus pieņemam un respektējam, protams.

Rodas pārlicība, ka tas, ko Kreicbergu dzimta no paaudze paaudzē saglabājusi, tiks nodots arī tālāk. Protams, katrai paaudzei ir sava vērtību skala. Kā redzam pirmkārt Kristaps vectēvā un, domājams, dzimtā – darba mīlestība, kam nav žēlotas pūles.

Ja runā tieši par vectētiņu, tad tas ir tāds spēks! Vismaz cik esmu dzirdējis par viņa jaunības gadiem, tad brīžiem ir tā, ka neērti paliek, ja ir tāda sajūta, ka pats esi noguris, ka nevari kaut ko izdarīt (..) Tas arī tagad ir redzams – tāds spēks ir iekšā! Tā pilnvērtīgā dzīvot griba un iešana, un darīšana.

Andra pēctecības nodrošinājumam no Kreicbergu senioriem vēlētos patapināt ētiskas vērtības, kuras uzsvērtas kā galvenais tikums.

Es domāju, ka tas ir iekšējais godīgums vienam pret otru ģimenē, citam pret citu, ja mēs plašāk ņemam, ne tikai divus cilvēkus. Godīgums pret pasauli. Prasīgums, pienākuma apziņa un kaut kas tāds nesamākslots un patiess. Kad es iepazinu Dainu, viņa mani „paņēma” tieši ar to, ka ar viņu bija ļoti vienkārši. Ko domāja – to sacīja. Man nebija jādomā, ko viņa ar to gribēja teikt. Tāda godīga attieksme pret sevi un pret citiem. Nu jā, skaidra valoda. Nevis tāda aplinkus, kad nezin, kā to pateikt. Un mani tas ļoti piesaistīja.

Pārslēdzoties uz filozofiskāku apceri par pārdzīvojumiem, kurus gribētu aiztaupīt saviem bērnu bērniem, Andra ļaujas pārdomām, izsakoties vispārīgi, taču savu domu argumentē ar konkrētu asociāciju uzplaiksnījumiem.

Es domāju, ka vislielākos pārdzīvojumus var sagādāt vistuvākie cilvēki, jo man pāri var nodarīt tikai tas, kas man kaut ko nozīmē. Un tad jau jāatgriežas atkal pie tā paša – ja tu būsi godīgs pret saviem tuvākajiem, pret sevi, pret apkārtējo pasauli, patiess pret šo pasauli un dzīvi. Vīra vecākos tas ir. Kas vēl? Ko es varētu gribēt, lai būtu bijis citādāk? Ja godīgi, tad man ir bijis žēl Viestura mammas arvien par to, ka viņas vīrs ir veltījis dzīvi

tikai savam mērķim un savām interesēm. Jā, viņš bija ļoti godīgs pret ģimeni. Un to es uztveru kā tādu ego, kad veltī savu dzīvi tikai savam mērķim, savai mākslai, bet citādi jau arī neko nevar sasniegt, ja to nedara.

Un, cik es saprotu, nekad nav bijušas nekādas problēmas par to, ka viņam būtu, teiksim, mūza kaut kur citur... tiešām nekad nav manīts. Tāds jautājums vispār nepastāv, jo viņš ir ļoti godīgs pret savu ģimeni.

Pašas Andras un Viestura ģimene ir veidota pēc atšķirīga modeļa, taču, lai arī sen izauguši no vecāku rūpēm, gribot vai negribot, mēs kaut vai atsevišķās niansēs izpaudīsimies kā mūsu vecāki:

Mūsu un vecāku ģimenes atšķiras. Absolūti. Ļoti daudz, ļoti. Es to redzu ikdienā un diendienā, ka, teiksim, negribot, tīri personībā mans vīrs ir pārņēmis no sava tēva kaut kādu stāju, kaut kādu nostāju, – tas jau nāk ģenētiski līdz, tad nāk tas, kas ir bijis ieaudzināts. Un no tā cilvēks prom netiek. Un diemžēl mēs jau kļūdas taisām tāpat diendienā. Cilvēki jau tā dara.

Es nezinu arī, vai ar saviem bērniem, ja es varētu sākt no gala, es darītu daudz ko citādāk. Un kāpēc es darīju kļūdas, kuras es šodien apzinos? Tāpēc, ka man vajadzēja kompensēt to, kas man bērībā ir nodarīts? Tas mani ļoti nomāca. Es jauna apprecējos un vēl nebiju aizmirsusi savu bērību, un ļoti centos saviem bērniem nedarīt to, kas man ļoti, ļoti nepatika, ka man tā darīja. Un, protams, es ļoti pārspilēju.

Lai viestu skaidrību, kur ir senioru un jaunākās paaudzes ģimeņu atšķirība, nācās pajautāt par dzīves prioritātēm, minot pienākumu pret darbu, ģimeni. Andrai, šķiet, atbilde gatava kā iepriekš uzrakstīts postulāts:

Nu, viennozīmīgi – ģimene, ja reiz es izvēlējos dzīves biedru, tad šī izvēle ir izdarīta uz visiem laikiem. Un nekas svarīgāks nemaz nedrīkst pasaulē būt, jo pārējais viss ir tomēr pakārtots. Visa eksistence jau ir atkarīga no tā vistuvākā. Nu, vēl ir tā, ja apstākļi ir tādi, ka darbs šobrīd prasa, tad mans dzīves biedrs to saprot. Tā es to domāju.

Taču šodienas sarunā mums galvenā persona ir Kārlis Kreicbergs, kāds viņš ir ģimenē. Nevar jau mūžu izstāstīt 10 minūtēs. Arī par saskarsmi ir grūti pateikt 10 minūtēs. Bet viņš ir cienījams cilvēks, viņš ir nenogurdināms, viņam ir neaptverama enerģija. Un visu, ko viņš ir sasniedzis savā dzīvē, viņš ir ļoti atdevīgi un godīgi strādājis savam darbam, savai mākslai. Un bijis patiešām godīgs pret savu darbu un pret savu ģimeni. Un savā izpratnē izjutis kā pienākumu gan to vienu, gan to otru. Jebkurā gadījumā ir jāatdod visu līdz galam kaut kur vienā vietā, lai būtu labs rezultāts, lai būtu bez parādzīmes. Un šoreiz laikam ir tas gadījums, kad viņš izvēlējās pilnīgu atdevi darbam. Un nevienu mirkli

neaizmirsu savu ģimeni, savu attieksmi, savu godīgumu. Es laikam kaut kā pārāk bieži atkārtāju to vārdu „godīgums”, bet es nezinu, kā citādi to pateikt, jo tā tas ir.

Nav aiz kalniem laiks, kad varētu izveidoties Kristapa ģimene. Ir retorisks jautājums: „Kāda tā varētu būt?” Skaidrs, ka ne mazsvarīga loma ir otrajai medaļas pusei, taču varam tikai pieļaut, ka tās labākās īpašības, kas ikdienā nav iztirzātas, nāk no dzimtas saknēm un ne tikai no vectēva, par ko mamma izsakās, raksturojot dēlu Kristapu:

Viņš ir cilvēks, uz kuru visnotaļ var paļauties. Mani dažreiz uztrauc nenoteiktība, jo viņš īsti nav izlēmis, vai pēc pus stundas tur būs vai nebūs kaut kāds notikums. Bet tas ir kas cits. Tā ir tāda pieļaušana, ka apstākļi var būt stiprāki par lēmumiem. Bet Kristaps ir izaudzis cilvēks, uz kuru var paļauties. Un to, ko viņš dara, viņš dara ļoti kārtīgi, ļoti precīzi un ar ļoti lielu atbildības sajūtu. Es nekad neesmu domājusi, ka tas varētu nākt no vectētiņa, bet varbūt arī tas nāk līdzī...

1.16. Kārļa Rūdolda Kreicberga dzīves filozofija un filozofija par dzīvi

Mēdz sacīt, ka īsts filozofs savu briedumu sasniedz līdz ar gadiem, kad uzkrāta dzīves pieredze, ļauts pašam izvērtēt jaunības maksimālisma centienus, apcerēt sasniegumus, meklēt vilšanās iemeslus.

Kārļa Rūdolda Kreicberga uzskatus varam iepazīt pastarpināti no izteikumiem un pārspriedumiem, kurus saklausām līdzgaitnieku atmiņās, tuvo cilvēku refleksijās par kopā piedzīvoto un pārdzīvoto, bet iegūtais redzējums būs ar katra teicēja personīgo uzskatu vai, mazākais, attieksmes piedevu.

Citu ieskatu gūstam skolotāja Kreicberga mūzikas mācīšanas metodiskajās izstrādņēs, it sevišķi piezīmēs par muzikālā skaņdarba interpretāciju, tēla veidošanu, teksta analīzi, kas ir paraugdemonstrējumu cienīgas estētikas apgūvē. Netieši par diriģenta muzikālo gaumi varam spriest arī no paša izvēlēta un veidota koncertu repertuāra, kurā sabalansēta obligātā programma ar brīvas izvēles iespējām.

K. R. Kreicberga mūzikas un gara pasaules redzējums ir izpaudies kritiskos rakstos Liepājas laikrakstu slejās par muzikālās kultūras aktualitātēm laika posmā no 1955. gada līdz 20. gadsimta septiņdesmitajiem gadiem.

Visbeidzot – paša cilvēka vairāk vai mazāk veidoto atziņu kristalizācija autobiogrāfiskās piezīmēs iestarpinājumu vai marginālīju veidā, sistematizētos postulātos, publikajās runās, atsevišķos publicētos un nepublicētos rakstos ir unikāls materiāls, kas parāda K. R. Kreicberga pilsonisko stāju, sakņojušos viņa formulētajā Tēvzemes apziņā, pienākuma apziņā un tamlīdzīgos morālās apziņas augstumos.

Lai arī K. R. Kreicbergs deva piekrišanu grāmatas tapšanai, tomēr viņam bija svarīgi, lai tiktu atklāts viņa pasaules redzējums.

Es domāju, ja raksta par kāda cilvēka dzīves un darbības biogrāfiju, tad vajadzētu to balstīt uz šī cilvēka pasaules uzskatu, kāda ir viņa doma un redzējums šajā „grēku” pasaulē.

Visu mūžu esmu vadījies no domas, ka cilvēka dzīve ir skatāma no tagadnes momentiem, kas savieno pagātņi un nākotni (Kreicbergs 2010).

Citētajā vēstules fragmentā ietvertā laika dimensija būtībā iezīmē vienu no filozofijas pamatkategorijām, kas neapšaubāmi bija svarīgi, lai apceres nosaukumā „Kārlis Kreicbergs un viņa laiks” būtu ietverts laika jēdziens.

Arī kādreizējā pagātnes „momenta” uzplaisnījums tagadnē, notikuma brīdī bija tā brīža tagadne, un nepārmetīsim, ka cilvēks mainīgajā laiktelpā uz lietām un parādībām var skatīties atšķirīgi. Ne jau velti K. R. Kreicbergs ir atzinis, ka visu mūžu ir mācījies un muzikāli pilnveidojies. Ar šodienas acīm raugoties, viņš pats sev un kara laika jauniešiem velta pārdomu vērtus vārdus, atceroties leģionāra gaitu odiseju – pārdislocēšanos uz Dancigu ar to pašu kuģi, ar kuru veda apcietinātos kureliešus*, kā vēlāk kļuva zināms, – pretī iznīcībai:

Un atkal interesanti – cik amorāls ir cilvēks! Savos divdesmit divos gados pat nedomājām, ka vieni ir latvieši un otri ir latvieši. Tai brīdī, godīgi sakot, sirds neiesāpējās, ka viņus tā ved. Jo netieši es tā iedomājos – kāpēc viņi negribēja karot pret krieviem? Kāpēc bēga mežā? Tagad es pavisam savādāk uzskatu. Bet jaunam cilvēkam ir ļoti grūti izanalizēt, kā tad tur īsti ir. Un, ja kāds ņemas apgalvot, ka tā visi toreiz domāja, tad tam var neticēt deviņdesmit procentus (Medveckis 2004a, 52).

Tuvākās un tālākās pagātnes izvērtējuma vērtības mērs ir sirdsapziņa, tas ir kaut kas tāds, kas neļauj atslābināties, ieslīgt pašapmierinātības rutīnā, ko kādā sarunā ir minējis gados vecāks Kreicberga laika biedrs profesors Jānis Mencis:

Tādos smagākos jautājumos, es domāju, vajadzētu būt vienam atskaites punktam, pie kura, ja visi striķi trūkst, var atsperties. Es nezinu labāka atbalsta punkta kā cilvēka sirdsapziņa. Lai es pats sev varētu acīs skatīties. Un sirdsapziņa lielākoties ir nežēlīgi taisna un precīza. Kādu reizi, kad tu to neievēro, tā tomēr tev atgādinās: „Tu tomēr šai ziņā man dari pāri.” Tas man liekas tas morālais, kur atsperties (Medveckis 2004a, 92).

Līdzīgi izsakās arī K. R. Kreicbergs:

Sirdsapziņa ir mūsu esības, morālās vienreizības virzītāja, vērtētāja. Sirdsapziņa ir dvēseles izpausme cilvēka dzīvē. Tā uzkrāj pagātnes mantojumu un caur tagadni virzās

---

* Kurelieši – ģenerāļa Kureļa bruņota leģionāru un bijušo Latvijas armijas karavīru vienība Kurzemē cīņai pret vācu un padomju okupācijas armijām.

nākotnē. Nākotne veidojas no bezgalīgiem tagadnes momentiem. Sirdsapziņa ir viena no svarīgākiem cilvēka būtības izteicējiem (Kreicbergs 2010).

Mūsdienu sabiedrības publiskajā telpā aizvien lielāku vietu ieņem dažādos kontekstos skartais tiesību jautājums. Saprotams, ka sabiedrība, kura ir bijusi pakļauta totalitāram režīmam, nav spējīga pēc režīma sabrukuma tūdaļ demokrātiskā veidā pašizpausties. Latvijā ir veikts mērķtiecīgs sabiedrības izglītošanas process gan ar informatīvās vides resursu izmantošanu, gan attiecīgi izgaismojot tiesiskuma izpratni skolu mācību programmās. Nereti cilvēks, kurš tendēts uz pašlabuma gūšanu, tiecoties pēc augstākiem dzīves standartiem, neieguldījis proporcionāli savas personīgās intelektuālās vai fiziskās pūles, zina tikai savas tiesības, ko Kreicbergs skata pienākuma un atbildības apziņas kopsakarībās:

Tiesības ir sekundāras. Jo tikai tas, kas veic pienākumus un ir atbildīgs par savu veikumu, ir radījis šodienas kultūras pozitīvās vērtības. Tiesību jēdziens izvirzās gadījumos, kad sirdsapziņa nav vienota ar pienākuma apziņu (Kreicbergs 2010).

Ieskanoties zelta stīgai – diriģenta Kreicberga mūža tēmai, skarot kora dziedāšanas un kustības morāli ētiskos aspektus, nonākam pie pamatvērtībām, kuras minētas iepriekš.

Žēl, ka šie kori un vispār vairākums koru Latvijā pamazām zaudē savu kulturālo ietekmi latviešu kultūrā. Ja pamatskolās vēl nodarbojas ar kora dziedāšanu, tad vidējās un augstākās skolās, universitātēs tās iedarbība ļoti samazinās. Aizejot dzīvē un darbā, šī dziedāšanas tēma ir daudzkārt zudusi. Tā saucamajos krievu laikos netveramā morāles un cilvēcības filozofija, tas ir, dzīves jēdzieniskums bija saistīts ar tautas tradīciju saglabāšanu, ar tautas līdzvērtīgumu citu tautu starpā, ar cilvēku līdzatbildīgumu savas un citu ģimeņu garīgajās izpausmēs. Tajos gados pamatā nedrīkstēja svaru likt uz otra cilvēka spēju izmantošanu savā labā (Kreicbergs 2011, 11).

Ar teikto nedomāsim, ka K. R. Kreicbergs pilnu krūti dzied slavas dziesmas padomju režīmam, kaut gan sociāldemokrātiskas idejas viņam reizumis šķiet saistošas, taču tālākā doma ir par augstajām morāles sfērām:

Toreiz bija vairāk laika sev pajautāt: kas es esmu, kas vispār ir dzīvība, kas ir un kādai jābūt manai tautai, manai ģimenei utt. Ja šodien cilvēcības prasības nostāda kā lielu ļaunumu personības attīstībā, kur jau bērnu dārzā, skolās par pamatu ņem jautājumu: „svētās” tiesības man, bet pienākumi tev, tad maz domājošam cilvēkam ir viegli izvēlēties savu dzīves ceļu – tikai man, jo dzīvā daba parāda, kurš veiklāks, stiprāks, viltīgāks, tas iegūst kāroto – mans, mans, mans.

Nav gandrīz vairs iespēju šo „mans” ratu pagriezt citā, garīgā līmenī. Par sirdsapziņu, dvēseli nekādi nevaram runāt. Prāts mūsos ir, bet saprāta, taisnīguma izjūtas mazas. Kā jauno paaudzi ievadīsim saprāta, pienākuma apziņas izpratnē? Kuri būs tie, kuri

uzdrošināsies iestāties, ka garīgums dots tikai cilvēkam, ka bērns jau no dzimšanas jāmāca cilvēciskā domāšanā un darīšanā? (Kreicbergs 2011, 11)

K. R. Kreicbergu nodarbina mūžseni jautājumi:

Kas es esmu? Mans „Ego” – mans „Es” ir dots neiedomājamā pasaulē. Pasaulē, kur nav laika un telpas norobežojumu. Kurā mans „Ego” kā vienreizēja gaismiņa pamirdz mūžībā. Ja manī dota saprāta apziņa par šo neizprotamās esības pastāvēšanu, tad es esmu visuma sastāvdaļa, kuru bieži sauc par Mūžīgo Patiesību. Mana mazā „Ego” patiesība ietilpst Augstākā patiesībā. Un jautājumu „Kas es esmu?” jāsāk apskaidrot ar cilvēka piedzimšanu. Es esmu labā un ļaunā darbības (cīņas) lauks. Tā to izskaidro visas ticības, visi cienījamie filozofi. Ja kaut ko tādu mēs būtu klausījušies jau no bērnības, tad pašreizējā dzīvē cilvēcība gūtu virsroku pār ļaunumu. Viensniecīgs piemērs: kā sabiedriskās dzīves vadītāji pamatā var izvirzīt domu – mīlie līdzcivēki, pacietieties, jo mums visiem šodien labklājības nesana, bet esiet droši, jūsu bērniem un bērnu bērniem būs visas tās iespējas un ieguvumi, kādi šodien ir mums, jūsu vadītājiem, morāles un cilvēcības filozofiju atstāsim uz nākošiem laikiem. Un šeit es gribu teikt – mans „Ego” šajā dzīvē ir ieguvējs, jo viņš ir nepastāvīgs, viņš aizies augstākā „Es” eksistencē, Augstākā Patiesībā.

Personīgās nostājas paušanai K. R. Kreicbergs izmanto Raiņa tulkotā V. Gētes darba „Fausts” tēlu, kas pēc būtības jau ir ekspluatēts kāda laikmeta redzējuma izgaismošanai, piemēram, Marģera Zariņa daiļradē, ko plašāk savā disertācijā iztirzājusi Lita Silova (Silova 1998), taču K. R. Kreicberga skatījumā jaušams mūsdienu aktualitāšu konteksts:

Ja paklausīsimies tiesībām kā galvenajām sadzīves prasībām, tad cilvēki kļūs par klonētām dzīvībām – homunkuliem, kā to savulaik izteicies dzejnieks Gēte darbā „Fausts”. Homunkuls ir cilvēciņš, kurš radīts ķīmijas kabinetā – mākslīgais cilvēks. Viņam nav īstu vecāku, viņš ir atjautīgs, zinošs, viņš prot visas cilvēciskās darbības: muzicē, bet mūzikā trūkst melodiskā izteiksmība; viņš labi zīmē, bet zīmējums ir robustains, trūkst krāsu saskaņas, tēlu izteiksmības; viņš labi raksta, bet saturā nejūt dzīves īstenās jūtas un pārdzīvojumus utt. Viņš kļuvis tāds, jo nav jau no dzimšanas jutis cilvēcīgu sirsniņu, iejūtību, mīlestību, uzticību, taisnīgumu. Mēs jau tagad daudzos gadījumos esam garīgi klonēti, drīz varbūt arī fiziski tiksime klonēti. Pēdējā laikā skan sauklis – būsim pasaules pilsoņi, globāli domāsim un rīkosimies it kā visas cilvēces labā. Es varu domāt globāli tikai tad, ja es jau kā vienas ģimenes piederīgais jūtu savu un citu cilvēku esamību, un es saprotu, ka mana esamība nedrīkst nomākt otra esamību (Kreicbergs 2011, 11).

Daudzkārt K. R. Kreicbergs savās runās, intervijās un rakstos ir piesaucis *pienākuma apziņu, tēvzemes apziņu (izjūtu) un sirdsapziņu*. To ir ielāgojuši viņa audzēkņi, koristi un kolēģi, kā jaut tas minēts iepriekšējās grāmatu nodaļās. Kā redzams, morāles jautājumi nav

vienas dienas uzplaiksnījumi, kuri spilgti izgaismojas tikai vienu reizi, bet pēc tam izplēn. Kreicbergs par to ir atgādinājis vairākkārt, piemēram, Liepājas literātu un radošo mūziķu kluba izdevuma „Helikons” rakstos „Tēvzemes apziņa” (Kreicbergs 2006, 6) un „Mana dziesmotā tauta” (Kreicbergs 2005, 92). Neskaitāmās savstarpējās diskusijās par centrālo sarunas objektu Kreicbergs izvirza pienākumu, kā tas redzams arī viņa pārdomu burtnīcā:

Te es nonāku pie jēdzieniem: pienākums ir vadošais jēdziens morāles un cilvēcības filozofijā. Par to ar dažādiem variantiem raksta, sludina visas reliģijas, filozofijas. Tiesības ir sekundāras jebkurā dzīves norisē. Vadoties no pienākuma, mēs izkārtojam tiesību skalu. Tēvzemes apziņa, izjūta. Tā gadu tūkstošos ir izkopusies cilvēces vēsturē; tā ir viena no galvenajām izjūtām, ar ko cilvēks atšķiras no pārējās dzīvās pasaules. Un atkal, tā sākas ar bērnību, skolu, darbu. Cilvēks ir domājoša būtne (daudzreiz tā arī nedomā, un saprāts, atbildība par paša eksistenci nosaka: nu es gribu dzīvot citā zemē starp citu tautu. Ja tā, tad man jāsaprot, ka tikai es došos prom no savas līdzšinējās tēvzemes, ka jaunajā tēvzemē cienīšu tās tikumus, kultūru, valodu, ieražas. Es mīlēšu šo jauno zemi, bet nevis ievēdīšu tur savus līdzšinējos, nemīlētos tikumus. Tēvzemes apziņa – tā ir izjūta katrā domājošā cilvēkā, tā nedrīkst būt ielaušanās, okupēšana citā tautā, zemē (Kreicbergs 2011, 13).

Līdzīga doma ir kristalizējusies jau iepriekš minētajā vēstulē:

Vēsturiski ir izveidojušās un vēl veidojas tautas ar savām garīgajām īpašībām, ar kultūras daudzveidību un īpatnībām. Internacionāls cilvēks ir tas, kurš nacionāli izjūt savu piederību tautai. Tas, kas mīl savu tautu tās baltās un nebartās dienās, tas izprot arī otru tautu. Pretējā gadījumā cilvēks kļūst līdzīgs dzīvniekam, kuram ir gan dzīvības īpašības, bet nav dvēseles izpausmes (Kreicbergs 2010).

Par personības garīgo satvaru Kreicbergs visdziļākajā būtībā skar kultūras izpratnes jautājumus, nereti personībai pretnostatot masu cilvēku:

Cilvēks ir cieši saistīts ar notikumiem, kas viņu darīja par cilvēku. Apziņa, saprāts un atbildība veidojas dažu gudro dzīves izskaidrojumos. Personības saprātā mēs attīstījāmies, kādi mēs šodien esam. Ja lielos jautājumos personības loma ir nenoliedzama, tad ikdienā to nevajadzētu noliegt.

Masu cilvēks pa lielākai daļai saprātīgi nedomā. Masu cilvēks ir tikai cilvēciņš, kurš nedaudz atšķiras no dzīvniekiem, tāpēc skolā jā māca domāt, izprast dzīves būtību, iekļauties dzīves attīstībā. Personība var būt arī ļauna saturā, it sevišķi, ja apkārtējā vide nav pietiekami izglītota, nav spējīga saprast, kas ir taisnīgums. Taisnīgums ir sirdsapziņas pamatā (Kreicbergs 2011, 14).

Ir būtisks Kreicberga uzskatu sistēmā ietverams viņu pašu raksturojošs domu grauds par līdzcietību:

Līdzietība ir viens no taisnīguma punktiem. Vārdos bieži lietojam līdzjūtības izteicienus, bet līdzī ciest ir garīguma augstākā virsotne, kuru, kā es domāju, nevar sasniegt neviens no šīs zemes cilvēkiem (Kreicbergs 2011, 14).

K. R. Kreicbergs, būdams sabiedriski aktīvs, viesojoties ik nedēļas Liepājas vācu biedrībā, Represēto kluba sanāksmēs, kuru skatēs, sabiedriskos pasākumos, ko rīko literāti, akadēmisko forumu organizētāji, ir vērīgs klausītājs, aktīvs diskusiju dalībnieks ar savu priekšstatu sistēmu par pasaules lietu kārtību un jēbūtību. Viņš ir paškritisks savas muzikālās karjeras vērtētājs, ar zināmu pašapziņu, balstītu savā erudīcijā, paštaisns spriedumos par augstiem morāles standartiem, tos attiecinot uz cilvēces eksistenciāliem jautājumiem, tikpat ārēji skarbs savu iekšējo pārdzīvojumu noklusētājs, kas faktiski izpaudās galvenokārt kora dziesmu interpretācijā.

Kā diriģents es neesmu teicamnieks, bet ar saviem pozitīviem uzskatiem varu būt noderīgs mūsu dzīves daudzveidībā: man ir pietiekami daudz īsrakstu par citiem cilvēkiem, par mūzikas dzīves vērojumiem, ir jābūt manām kritikām par mūzikas dzīvi Liepājā, var apvienot kritiku par manis vadīto kora darbību, mani kā pedagogu, organizatoru.

Kā cilvēks visu mūžu esmu bijis pietiekami atturīgs, prasīgs, atdevies dziesmai un tanī pašā laikā dažreiz maziejutīgs saskarsmē ar cilvēkiem.

Atsevišķi izvilkumi no Kreicberga filozofiskās apceres pilnībā neatspoguļo izcilās personības garīgās un cilvēciskās būtības dimensijas, tās var kontrastēt ar mūsdienās izplatītajām teorijām un paradigmām, tās var gūt laika biedru akceptu, tikpat labi kāds var deklarēto pilnīgi noliegt, kam piemeklēs savā pieredzē sakņoto citādo redzējumu, taču neapšaubāmi varam apgalvot, ka bagātajā dzīves gājumā K. R. Kreicbergu mēs neredzēsīm vienādi. Tā taču ir liecība, ka personības daudzšķautņainība un daudzslāņainība ir vēl tik maz iepazīta.

Kā kopsavilkums, kā daudzbarsīgs labi sabalsots akords kora dziedājumā ir mākslinieka, kultūras darbinieka, pedagoga un dzīves filozofa Kārļa Rūdolfa Kreicberga atklāsmes brīdis, sākotnēji domāts tikai topošās grāmatas autora zināšanai, bet ar cerību, ka tas tiks ļauts redzēt arī citiem lasītājiem:

Pārlasot latviešu mūziķu biogrāfijas, manī rodas domas par to nepieciešamību nākotnes vīzijās. Piemēram, ievērojami kora diriģenti – vai ir vērts nopūlēties, radīt pārskatu par kora diriģenta darbu viņa dzīves laikā: notiek mēģinājumi, tiek veidoti dažādi kori, notiek koncerti savā valstī, ārzemēs. Dziedam ar dažādiem panākumiem „Dziesmu karos”, svinīgos sarīkojumos, iepriecinām ārzemniekus, kur jau pamatā ir izzuduši neprofesionālo kora koncerti utt.

Katrai mākslas – garīgās izpausmes parādībai ir jārada cilvēkos vēlme to vēlreiz pārdzīvot, tur iesaistīties, lai mūsu dvēseles taptu ar izjūtām bagātinātas.

Tā, piemēram, par mani: esmu visu dzīvi vadījis ļoti aktīvā darbībā. Ir bijuši dažādi sapņojumi no bērnības – kas es varētu būt? Vienkāršā lauku sabiedrībā biju pietiekami tālā distancē no garīguma Rīgā, no vēlmju bagātības, kādas var būt jaunam cilvēkam, kas tur tālu lauku sētā varētu savos sapņos būt ar daudz bagātākām vēlmēm. Darbojos sporta pasaulē, sapņoju par izgudrojumiem ķīmijas daudzveidībā. Mūzika bija kā tāds nomierinātājs – ne pārlicība.

Tad, kad biju jau 20 gadus vecs, tautas mūzikas pamatos, kora dziedāšanā radās panākumi, bet trūka zināšanas mūzikas pamatu daudzveidībā. Biju īsts, aktīvs pašdarbnieks. Tad no 1940. gada līdz 1946. gadam bija kara notikumi; pats kādu laiku pakaroju, „atpūtos” gūstekņu nometnēs un tad tiku brīvībā! Un atkal mājās: šoreiz Saldū jau koncentrējos tikai mūzikai (kora mūzikai). Bija panākumi, sāku studēt, bija jāpelna iztika. Nevarēju pietuvoties dziļākai kora būtības izpratnei, jo vajadzēja un arī pats sāku par daudz strādāt maizes darbu. Tāpēc pieskaitu sevi cilvēku grupai, kuri visu laiku sevī uzsūc mākslas niansas un, aizejot pensijā, tiešām esmu kļuvis daudz bagātāks mākslā, cilvēku dvēseles kustībās, skaņu un tekstu krāsainākai izpratnei un daudz ko vēl!

Varu droši teikt, ka tagad 90 gadu vecumā varu kora mūzikā izteikt daudz lielākas estētikas izpratnes bagātības, kādas, piemēram, man vajadzēja izteikt manā 50 gadu jubilejā. Svinībās piedalījās „Dziedonis”, „Brocēni”, „Atbalss” un jaundibinātais „Kamerkoris” pie Mūzikas vidusskolas. Arī tad es daudz ko vairāk zināju par kora dziesmas iedarbības izpratni nekā beidzot konservatoriju.

Tagad, izskaidrojot vokālās mākslas pamatbūtību: dziedāt tā, lai klausoties priekšnesumu, klausītājs it kā sevī redzētu tādu kā vīziju, ko izsaka teksts, melodija, harmonija un izpildītājs. Tās daudzās dziesmas, kuras esmu diriģējis savā ilgajā mūžā, tagad skanētu ar daudzreiz lielāku estētisko intensitāti. Secinājums: ja ģimenē, sabiedrībā, mācību iestādē ir morāli bagāti un filozofiski skaidri cilvēki, tad jāatrod veids, kā jaunu cilvēku iespaidot, bet viņš pēc iespējas ātrāk apgūtu savas mākslas būtību.

Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava, savādāku pārlicība – kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis – ko teiks pārējie?

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuļiem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.

Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai (Kreicbergs 2011, 14).

1.17. Daudzpunkte mūsu sarunai

Vēl nav pabeigta darba sajūtas. Tik daudz ik aiz rindkopas palicis nepateikta. Katra fotogrāfijas paraksta veidošana, katras personas iepazīšana ir jauns pavediens turpinājumam – nereti stāstam bez retušas, ko pavada Kārļa Rūdolda Kreicberga šķelmīgs, pašironisks izteikums par sevi vai kādu sabiedrībā pazīstamu personību vai iestājas dziļdomīgs klusums...

Nebija iespējams rekonstruēt K. R. Kreicberga darbību visā pilnībā kā diāriju, kas būtu rakstīts, fiksējot ikkatru dzīves soli. Grāmatas tapšanā būtiska bija izšķiršanās par satura veidošanas principu. Tas kā gala rezultāts ir materializējies piedāvātajā veidolā.

Protams, nav izslēgtas visas iespējas citām radošām izpausmēm – vai tās būtu biogrāfiju pētnieku intereses, vai laikmeta kultūras antropoloģiskie pētījumi, vai muzikoloģijas interešu objekts, u. tml. Vien koncertprogrammu kā avotu analīze būtu vesela akadēmiska pētījuma vērts darbs. Tāpat par atsevišķu pētījumu varētu veidoties laikrakstu tekstu analīze. Tās ir tikai dažas idejas, tālākajā izpētē radāmās domas.

Kārļa Rūdolda Kreicberga radošā mūža aka ir pārāk dziļa un ūdeņiem bagāta, lai to izsmeltu vienā reizē. Ceram, ka izdevums sniegs veldzi tiem lasītājiem, kuri ir pateicīgi skolotājam, kolēģim, dzimtas stiprajam balstam, neliedzot bērnu bērniem iespēju no šīs akas smelt, lai pieplūstu jauni ūdeņi, lai citi pētnieki varētu rakt dziļāk.

Daudzpunktes vietā varētu likt komatu, aiz kura sekotu daudzu citu līdzgaitnieku piedzīvotais. Kāpēc gan ne?

2. IDENTITĀTE PEDAGOGA DZĪVESDARBĪBĀ

2.1. Pedagoģa personības kopveselums un tās struktūras komponenti

Daudzu zinātņu pārstāvju diskusiju objekts bija un ir personība. Pedagoģijas doktore profesore Aīda Krūze zinātniskajā rakstā „Personības psiholoģiskie modeļi izcilo pedagoģiskās domas kopēju dzīvesdarbības atspoguļojumos” (Krūze 2005) atzīst, ka īpaša vieta personības teorētisko un empīrisko pētījumu lokā ir bijusi pedagoģu dzīvesdarbības un personības struktūras izpētei, ko veikuši Latvijas pedagoģijas pētnieki (Guntars Bernāts, Baiba Kaļķe, Ārija Karpova, Iveta Ķestere, Arturs Medveckis, Dzidra Meikšāne, Eridiana Oļehnoviča, Alīda Samuseviča, Maruta Sīle, Ausma Špona, Jeļena Vedišceva, Ērika Vugule, Alīda Zigmunde u.c.), pievēršoties daudzu izcilu pedagoģu personību izpētei, kas rodams profesores Aīdas Krūzes sastādītajā zinātnisko rakstu sērijā „Laikmets un personība”. Dzīvesdarbības izpratne pētījuma kontekstā balstīta pedagoģijas doktores profesores Ausmas Šponas formulētajā atziņā un viņas ideju turpinājumā, ko mantojusi Elita Volāne un A. Špons; tā skatīta kā cilvēkam izveidojusies sevis, sabiedrības un dabas izziņā un pārveidē pilnveidojusies indivīda aktivitātes realizēšanas un vajadzību apmierināšanas paņēmieni un attieksmju sistēma (Špona 2006; Volāne, Špons 2010).

Psiholoģijas doktore profesore Ā. Karpova pamato, ka *Personība ir tik varens, monumentāls veidojums, ka joprojām tā ir un ilgi vēl būs zinātniekiem problēma, jo: pirmkārt, aptver vērtīgāko indivīda būtībā, darbībā, veikumā, īpašībās un īpatnībās; otrkārt, pieņem lēmumus, ko ietekmējušas (vai apzinīgi respektētas) iedzimtība, vide, audzināšana, situācijas, pieredze (biogrāfija, īpašie vēsturiskie apstākļi)* (Karpova 2005, 9). Ā. Karpova arī secina, ka *personība nav pilnīgi brīva, bet vienlaikus var tāda būt – nosacīti patstāvīga, autonoma*” (Karpova 2005, 9). Tas nozīmē, ka personība *spējīga uz pašregulāciju un pašdetermināciju savā uzvedībā un darbībā, balstoties uz pašu izziņām, pārbaudītām, izciestām vispārcilvēciskajām vērtībām* (Karpova 2005, 9). Autore uzsver, ka *personībai piemīt noteiktas ietekmes mērogs, kuru var aplēst teritoriāli*, minot konkrētas personības, kuras ir ietekmējušas kultūru un zinātņi kā lokālā, tā Eiropas un pasaules mērogā, piebilstot, ka šo personību kā skolotāju ietekme uz paaudzēm var būt nemanāma un neredzama, *dažkārt apzināti neatskārsta*, turklāt minot personības individuālās īpatnības, unikālās individualitātes iezīmes, individuālo stilu – *attīstībā, darbībā, dzīves organizācijā, saskarsmē utt.* (Karpova 2005, 10). Analizētajā pētījumā Ā. Karpova, pamatojoties uz ASV psihologa Salvatore Maddi (Salvatore Maddi) teorētiskajām atziņām par personības modeļa izpratni, kā centrālo personības caurviju kategoriju personības raksturojumā min izturību, kas tiek traktēta kā

sekmības, veiksmes, panākumu gūšanas nosacījums arī pie nelabvēlīgiem dzīves apstākļiem, kā arī kā *apzinātas, gudras izvēles labvēlīgos apstākļos, paļaujoties uz savām spējām, spēku un darba mīlestību, gatavību piepūlei*, piebilstot, ka *izturība ir aktuāla visos ievērojamo pedagogu mūžos* (Karpova 2005, 10). Analizējot S. Maddi personības izpēti modeli (par to Maddi 1996), Ā. Karpova kā būtiskāko akcentē personības kodolu un perifēriju, konstatējot, ka *spriedumos par kodolu iztirzāti raksturotāji, kuri piemīt katrai personībai, gandrīz nemainās dzīves laikā un principiāli ietekmē uzvedību, darbību un tās rezultātus (iedzimtais potenciāls, spējas, dzīves virzība, mērķi, pamatvērtības, principi utt.; tajā pašā laikā perifēriju veido citi arī noturīgu uzvedību ietekmējoši raksturotāji (uzvedības stili un modeļi, motivācija, iezīmes, shēmas u. c.), kas skaidro tās atšķirības starp cilvēkiem, kas iegūtas pieredzē, mācīšanās procesā* (Karpova 2005, 11).

Ja uz personību lūkojas tikai no personības iezīmju vai kādas citas personības teorijas viedokļa, tad tā sniedz ierobežotu izpratni par personību, tās raksturotājiem un īpašībām, tādējādi, balstoties uz vairākām autoritātēm (Mayer 2005; Mayer 2006; McAdams, Pals 2007; Maddi 1996, 2007), Evija Strika respektē to personības struktūru, kas ir definēta kā *psiholoģiska sistēma, kas veidota no savstarpēji saistītām daļām* (Mayer 2006). Šī organizētā un attīstībā esošā personības struktūra atspoguļo indivīda apakšsistēmu kopējo darbību (Strika 2009, 11). Zināma līdzība kodola un perifērijas konceptam mūžizglītības kontekstā saskatāma daņu izglītības un pedagogijas pētnieka Knuda Illerisa (Knud Illeris) darbā „Transformative Learning and Identity” (2014). Evijas Strikas personības traktējums, kas strukturēts trīs grupās, t. i., personības *raksturīgās iezīmes, adaptācijas raksturotāji, integratīvais dzīvesstāsts*, izriet no psiholoģijas teorijām, ko pārstāv tādi autori kā Roberts Makrejs (Robert McCrae), Pols Kosta (Paul Costa), Karena Hūkere (Karen Hooker), Dens Makadams (Dan McAdams), Kenons Šeldons (Kennon Sheldon) (sk. McCrae, Costa 1997; Hooker, McAdams 2003; Sheldon 2004; McAdams 2006a,b; McAdams, Pals 2006, 2007; Sheldon 2013a,b). Personības „raksturīgās iezīmes” tiek definētas kā *plaša individuāli psiholoģiskā dimensija, kas apraksta personas uzvedības, domu un izjūtu internālās, stabilās un vispārīgās individuālās atšķirības. Iezīmes parādās indivīda funkcionēšanā dažādās situācijās un dažādos laika sprīžos. Parasti raksturīgās iezīmes tiek mērītas, izmantojot personības pašnovērtējuma metodes. Otrajā grupā tiek iekļauts plašs tādu personības konstruktū kā motīvi, mērķi, intereses, vērtības, uzvedības stratēģijas un attīstības uzdevumi klāsts, kā arī kognitīvās shēmas un stili, identitātes stāvokļi, stresa pārvarēšanas stratēģijas un aizsardzības mehānismi. Tie visi tiek nosaukti par „adaptācijas raksturotājiem”. Šie raksturotāji apraksta, ko cilvēks vēlas no dzīves un ko viņš dara, lai to panāktu, un kā cilvēks izvairās no tā, ko viņš nevēlas. Adaptācijas raksturotājus parasti izzina laika, vietas,*

situācijas vai sociālās lomas kontekstā. Trešā grupa aptver indivīda integratīvo dzīves stāstu, kas ir internalizēti un izvērsti personas paša stāstījumi (angl. val. – self-narrative), ar kuru palīdzību indivīds rekonstruē pagātņi un iztēlojas nākotni. Tas palīdz cilvēkam savu dzīvi izjust kā nozīmīgu, vienotu un mērķtiecīgu (Strika 2009, 10).

Pedagoga personības izpēti biogrāfiskās pētniecības gaitā var raksturot retrospektīvā skatījumā. Tiek fiksētas emocijas, kas paustas vai izpaudušās pedagoga dzīvesdarbības izpētes fiksētā fakta dokumentācijas brīdī, kā arī naratīva analīzes gaitā. Emociju ārējā izpausme interviju laikā (vai nolasāma video dokumentos), fotogrāfiju momentuzņēmumos ir raksturojama kā pamatemocijas jeb bāzes emocijas, kuras amerikāņu emociju pētnieks Kerols Izards uzskatīja par iedzimtām. Bāzes emociju skaits ir svārstīgs. Tas ir atkarīgs no autoru skatījuma, ko ietekmē nenoteiktās robežas pārejai no viena emocionāla stāvokļa citā, kā arī noteiktu kritēriju trūkums, pēc kā varētu veidot kategorizāciju. Ir sastopams daudzveidīgs emociju traktējums: gan kā fizioloģisku, neiroloģisku, uzvedības un verbālās reakcijas uz iekšējiem vai ārējiem kairinājumiem, kuri ir būtiski cilvēka dzīvē (Fox 2008), gan kā emociju klasifikācijā sastopamajā iedalījumā bez hierarhiski grupētām no pretpolu skatījuma perspektīvas – pozitīvās, negatīvās (prieks – skumjas, dusmas – bailes, uzticēšanās –riebums, pārsteigums – nojauta (Plutchik 2002). Biežāk sastopama ir Pola Ekmena (Paul Ekman) pamatemociju klasifikācija: dusmas, riebums, bailes, prieks, skumjas, pārsteigums (Ekman 1992). Interese, prieks, pārsteigums, ciešanas, riebums, dusmas, kauns, bailes, nicinājums, pamatojoties uz K. Izarda atziņām, veido cilvēka motivācijas sistēmas pamatu (Izard 1991). Pamatemocijām transformējoties, izpaužas sekundāras emocijas, ko nereti uzskata par jūtām – mīlestība, padevība, bijība, vilšanās, nožēla, agresija, optimisms (Mihailova 2015). Jūtas tiek traktētas kā cilvēku emocionālais process, *kas parāda relatīvi patstāvīgu subjektīvo attieksmi pret cilvēkam nozīmīgiem reāliem un abstraktiem objektiem/subjektiem. Tās veidojas socializācijas rezultātā un parasti skar cilvēkam svarīgas vērtības* (Mihailova 2015, 175).

ASV kognitīvās psiholoģijas teorijas pārstāvis Stenlijs Šehters (Stanley Schachter) uzskata, ka kognitīvais novērtējums dod ievirzi sagaidāmajām emociju izpausmēm (Schachter, Singer 1962), savukārt Ričards Lazarus (Richard Lazarus) uzsver vides ietekmi uz indivīdu, akcentējot nevis fakta, notikuma iedarbību uz emocionālo reakciju, bet gan to, kā situācija tiek novērtēta, ko ietekmē tas, vai indivīds tuvinās vai attālinās no paša izvirzītā mērķa (Lazarus 2000). Interviju gaitā būtiska ir dialogā iesaistīto personu savstarpējā uzticēšanās un atbilstoša emociju savstarpējā rezonanse un empātija, ko pamato teorija, kura nosaukta par situatīvo pieeju emocijām, kā arī itāļu zinātnieku tā sauktās spoguļneironu sistēmas rezonanse, kas atstāj iespaidu uz interakcijā iesaistītajām personām (Rizzolati, Fogassi, Galesse 2001). Dialoga nozīmību uzsvērusi filozofe Jeļena Celma. Analizējot

Mihaila Bahtina (Михаил Бахтин) intelektuālo nozīmi, skaidri pausta doma par starpdisciplināritāti, kas ietver plašu dzīvesdarbības tverto izpausmju daudzveidību: *Mihails Bahtins ir gan literatūrzinātnieks, gan filozofs, gan estētiķis, lingvists, psihologs, kulturologs, vēsturnieks. Taču nevar nesaskatīt arī visu viņa pētījumu dominanti – tā ir dialoga ideja kā cilvēka dzīvesdarbības pamats* (Celma 2006, 58). Šādā plašā kontekstā būtu skatāma dialoga nepieciešamība kā jābūtība. Dialogs daiļliteratūrā ir saprotams šaurākā nozīmē, iepretī fenomenoloģiskajai dialoga izpratnes būtībai, kā to saskatījusi Maija Kūle (plašāk par šo jautājumu Kūle 2008, 12–20). Uzklusot dzīvesstāstus, no sarunas dialoga formā top uzrakstīti teksti, kuri sāk savu dzīvi, nereti atrauti no tapšanas situācijas un priekšvēstures kontekstuālajām aprisēm, bet tie dzīvo nu jau kā kultūras teksti jaunā dialogā ar lasītāju, kurš nāk ar savu dzīves pieredzi, spriestspēju un attieksmi. Kultūras teksti kļūst par laikmeta zīmi, kas iemieso simbolisko jēgu. Tēls var pārtapt simbolā un izteikt vairāk nekā pats par sevi ir. Atsevišķi tēli pārtop laikmeta tēlā, kas savukārt paver jaunu perspektīvu dialogam ar laikmetu – pietiekami vispārinātu, semioloģiski tulkojamo (Barts 2010), taču *Teksts – iespējams, uzrakstītais vai pēc mutvārdiem pierakstītais – nav pielīdzināms darbam (vai „estētiskajam objektam”) tā kopumā. Darbā ietilpst arī nepieciešamais tā ārpus teksta konteksts (..), kurā darbs tiek saprasts un novērtēts (protams, šis konteksts mainās atbilstīgi uztveres laikmetam, kas rada jaunu darba skanējumu)* (Bahtins 2006). Būtībā notiek saskarsme ar hermeneitikas problēmu loku – saprašanu kā metodi: *Saprašana nav tikai psiholoģiska iejaukšanās, bet pirmām kārtām tā ir domas, jēgas izziņošana. Nozīmi mēs varam izprast tikai tādēļ, ka esam „esam saistīti kopumā” – ar mūsu valodu, kultūru, jutekliskām izpausmēm utt. (..) Procesā no sarunas inspirācijas līdz gatavam tekstam un tā tālākajai izpratnei veidojas jauns klasiski dēvētais hermeneitiskais aplis* (Gudjons 1998, 63). Šīm atziņām var gūt apstiprinājumu M. Bahtina teiktajā: *Jebkura saprašana ir konkrēta teksta salīdzināšana ar citiem tekstiem. Komentēšana. Šīs salīdzināšanas dialogiskums. (..) Saprašana kā salīdzināšana ar citiem tekstiem un kā pārāpņēmšana jaunā (manā, mūsdienu, nākotnes) kontekstā. Apsteidzamais nākotnes konteksts (..). Saprašanas dialogiskās virzības posmi: sākumpunkts – konkrētais teksts, virzība atpakaļ – pagātnes konteksti, virzība uz priekšu – nākotnes konteksta apsteigšana (un sākums)* (Bahtins 2006).

Raksturs ir personas individuālo īpašību un savdabību kopums, kas izpaužas gan rīcībā, gan attieksmē, ko var saskatīt noteiktā uzvedības veidā. Tiek uzskatīts, ka raksturu var ietekmēt paša dzīves darbības laikā gūtā pieredze, kā arī dažādi sociālie faktori un apkārtējā vide. Latviešu autoru darbos raksturs saistīts ar personības audzināšanas jautājumiem, gribas darbības izkopšanu, kas veido pamatu Latvijas pedagoģiskajai psiholoģijai (Students 1928,

1930, 1935; Celms 1933; Dāle 1962), ko mūsdienās kopveseluma skatījumā tālāk attīsta Daina Lieģeniece, Ilga Salīte, Ilze Miķelsone.

Uzskati tiek raksturoti kā *viedoklis, ticība vai pārlicība, ka noteiktā jautājumā patiess ir kāds spriedums, atzinums vai konstatējums* (Ideju vārdnīca 1999). Tie ietekmē rīcību, taču tas nenozīmē, ka domas par sevi atbilst citu cilvēku uzskatiem, attiecinot pašvērtējumu uz rakstura iezīmēm vai talantu, piemēram, izcilām spējām, īpašu apdāvinātību, ko realizējot, var dot nozīmīgu ieguldījumu kultūrā, tādējādi iegūstot sabiedrības atzinību (Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca 2000).

Motivāciju veido iekšējo un ārējo motīvu kopums, kas izraisa noteiktu personas uzvedību. Uzvedība, kas izpaužas kā darbība vai bezdarbība, ir saistīta ar noteiktu mērķi, kas vērsta uz noteiktu vajadzību apmierināšanu. Vajadzības ir gan bioloģiski, gan sociāli determinētas, ko apskata dažādas motivācijas teorijas. Tās iespējams grupēt un attiecināt, pirmkārt, uz *vajadzību teoriju*, kuru pārstāv Ābrahams Maslovs (Abraham Maslow) ar viņa vārdā nosaukto *vajadzību piramīdu* (Maslow 1954) un Ā. Maslova ideju turpinātājs Kleitons Pols Alderfers (Clayton Paul Alderfer) (Alderfer 1972), kurš Ā. Maslova hierarhisko piecu vajadzību uzskaitījumu, kas vērstas no zemākajām iedzimtajām instinktos balstītajām fizioloģiskajām vajadzībām, tām sekojošajām vajadzībām pēc drošuma, piederības un mīlestības, vajadzības pēc pašcieņas, līdz augstākajām, t.i., vajadzībām pēc pašnoteikšanās, noreducēja līdz trijām: eksistenciālās vajadzības, vajadzības pēc attiecībām, vajadzības pēc izaugsmes. Savukārt Frederiks Ērvings Herbergs (Frederick Irving Herzberg) (Herzberg, 1959) attīstīja Ā. Maslova pieeju un izveidoja *divu faktoru teoriju*, kura balstās gan uz vajadzību apmierināšanu, gan neapmierinātības novēršanu. Par pēcteci uzskatāma arī Deivida Maklelanda (David McClelland) *sasniegumu motivācijas teorija* (McClelland 1967), kuras pamatā ir atziņa, ka, pastāvot vajadzību hierarhijai, līdzīgi kā to traktē Ā. Maslovs, iespējamās cilvēka individuālas atšķirības, kas nav tikai bioloģiski nosacītas, bet tās var dzīves laikā mainīties. To ietekmē, piemēram, sociālā vide, gūtā pieredze, izglītība. D. Maklelands savus uzskatus balsta uz pieņēmumu, ka cilvēkus motivē tādas vajadzības kā sasniegumi, vara un attiecības. *Gaidu un mērķu izvirzīšanas teorijas*, kuras spilgtākais pārstāvis ir Viktors Vrūms (Victor Vroom), pamatā ir atziņa, ka motivācija balstās uz indivīda subjektīvo situācijas uztveri un novērtējumu, no kā atkarīga indivīda rīcība un darbības rezultāti. Savukārt mērķa izvirzīšanas teorija balstīta uz pieņēmumu par cilvēka rīcību, kas saistīta ar racionālu apzinātu mērķu skaidrību (Vroom 1964).

Pedagoga pašrealizācijas motivācija sakņojas personības vērtību plašumā un dziļumā, ko ietekmē savstarpēji mijiedarbojošos *personu rakstura iezīmes, prasmes, attieksmes* (Parsons 2011), vērtības kā *fundamentālas pārlicības, kas nosaka un motivē attieksmes un*

darbību (Definitions of Values) skatot gan morālā, gan estētiskā, gan vispārcilvēciskā dimensijā.

Pēc Norberta Švarca (Norbert Schwarz) un Gerda Bonera (Gerd Bohner) uzskatiem attieksme tiek saprasta kā ilgstošu emocionālu uztveres un kognitīvo procesu izpausme, nereti noreducējot to uz „patīk/nepatīk” vērtējumu. Definīcijās ietvertais sociālp psiholoģiskais vērtējums ir gan paplašinājies, gan sašaurinājies savas robežas, atzīstot, ka attieksmi tieši ir grūti novērot, bet var izsecināt no personas pašvērtējuma un uzvedības (Schwarz, Bohner 2001).

Talants cilvēkresursu vadības speciālistu izpratnē tiek traktēts kā cilvēkkapitāls, ar to saprotot kompetenču, zināšanu, sociālo un personības īpašību kopu, ko iemieso spēja veikt darbu tā, lai radītu ekonomisku vērtību (par to sīkāk Farndale, Scullion, Sparrow 2010, 181). Talantu var operacionalizēt kā spēju un emociju komponentu, kas darbojas kā nepieciešams priekšnosacījums, lai sasniegtu izcilību, ko savukārt var operacionalizēt kā darbošanos labāk nekā to dara citi (starppersonu izcilība) vai kā konsekventu darbošanos savā labā, lai sasniegtu personisku izcilību. No tā izriet definīcija: *Talants nozīmē sistemātiski attīstītas indivīda iedzimtās spējas, kas tiek izmantotas darbībās, kas indivīdam patīk, ir svarīgas un kurās indivīds vēlas ieguldīt enerģiju. Tas ļauj indivīdam izcili darboties vienā vai vairākās cilvēkdarbības jomās, kam rakturīga darbošanās labāk, nekā to dara citi tā paša vecuma vai pieredzes indivīdi, vai ko raksturo konsekventa darbošanās savās interesēs.* (Nijs, Gallardo-Gallardo et al. 2014, 182). Līdztekus autoru piedāvātajai talanta definīcijai tiek atzītas arī citas līdzīgas definīcijas, piemēram: *Talantīgi indivīdi ir tie, kurus ir indentificējusi profesionāli kvalificēta persona un kuri ievērojamu spēju dēļ var sasniegt izcilus rezultātus* (par to sīkāk Periathiruvadi, Rinn 2013 ar norādīto literatūru). Respektējot pētnieku atziņas, kur ir integrēta spēju, emociju komponente un akcentēta iedzimtība, tiek pilnveidota definīcija: *Talants nozīmē sistemātiski attīstītas indivīda iedzimtās spējas, kas tiek izmantotas darbībās, kas indivīdam patīk, ir svarīgas un kurās tas vēlas ieguldīt enerģiju. Tas ļauj indivīdam izcili darboties vienā vai vairākās cilvēkdarbības jomās* (Nijs, Gallardo-Gallardo et al. 2014, 183). Līdzās spējām un emociju komponentei kā talanta sastāvdaļām autori uzskata, ka par talantu liecina izcilība jeb ka izcilībai vajadzētu būt galvenajam talanta kritērijam. Tāpat tiek apgalvots, ka motivācija un interese kopā ar iedzimtām spējām un sistemātisku spēju attīstību darbojas kā nepieciešams priekšnosacījums izcilam snieguma kādā jomā.

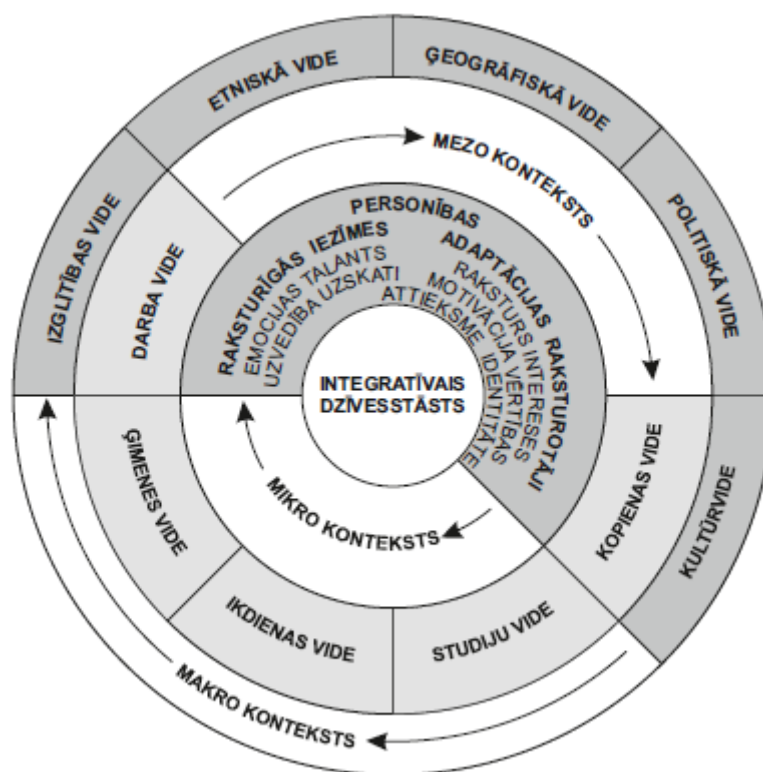
Talanta daudzdimensiālo aspektu pētniecības rezultātā vairāki sociālo zinātņu pētnieki ir nonākuši pie secinājumiem, ka *Izglītības psiholoģijā talantu uzskata par daudzdimensionālu konstrukciju, kas sastāv no vairākiem savstarpēji saistītiem komponentiem, kas laika gaitā mainās un attīstās; talanta definīcija nav statiska, bet subjektīva un atkarīga no konteksta; talants tiek uzskatīts par trīs komponentu kombināciju,*

kas sastāv no spējām, personiskajām īpašībām un snieguma (par to plašāk Thunnissen, Van Arenbergen 2015, 184–192).

Intereses ietver emocionālos un kognitīvos komponentus, kas saista personu ar noteiktu darbību kādā jomā (Schiefele, Krapp, Winteler 1992; Schiefele 1996; Schiefele, Krapp 1996); emocionālās un kognitīvās izpausmes nosaka vēlmi iesaistīties, ko var ietekmēt emocionālā pieredze, kas gūta no iesaistīšanās. Pieredzē un izziņas procesā veidojusies attieksme, mijiedarbībā ar citām personām un apkārtējo vidi var interesi vairot vai arī samazināt.

Uzskatot, ka uzvedība ir jebkāda aktivitāte, kas izpaužas kā paša indivīda rīcība vai kā atbildes reakcija uz kairinātāju, ka uzvedība pašam var būt apzināta vai neapzināta, definējuma saknes var meklēt *biheiviorisma teorijās*, par kuru pirmsākumiem liecina amerikāņu psihologa Džona Broudas Watsona (John Broadus Watson) izveidotā psiholoģijas skola, kā arī viņa 20. gs. ideju turpinātāji un attīstītāji: Edvins Bisels Holts (Edwin Bissell Holt), Edvards Čeiss Tolmens (Edward Chace Tolman), kuri raksturoja cilvēka uzvedību ne tikai kā spontānu reakciju uz stimulu, bet arī kā uzvedību, kas pakļaujas regulācijai (citēts pēc Miltuze, Mārtinsone 2015, 35). Ar regulāciju var saprast iespēju indivīdu ietekmēt ar ārēju stimulu palīdzību vai arī, kā uzskata humānpedagoģijas pārstāvji, ka cilvēks jāskata kopveselumā, ka cilvēkam piemīt pašrealizācijas tendence jeb *pašaktualizācija*, kā to nosauca humānistiskās kustības redzamākais pārstāvis Ā. Maslovs. Tā ir svarīga rīcībai saskaņā ar savu iekšējo motivāciju, ierādot īpašu vietu vērtībām, radošajām izpausmēm, brīvībai, mīlestībai, atbildībai un citām ar ētiku saistītajām kategorijām (Mārtinsone, Lasmane, Karpova 2016). Kopveseluma skatījumā personības daudzveidīgo aspektu analīzei ir veltīti Dainas Lieģenieces pētījumi (Lieģeniece 1992, 1996, 1999, 2005), kuros galvenokārt skarts personības veidošanās agrīnais posms. Savukārt par pašu D. Lieģeneci šī jautājuma sakarā pedagoģijas doktore Alīda Samuseviča ir teikusi: *Kopveseluma pieejas koncepta metodoloģijas izstrāde ir devusi tās autorei iespēju iedziļināties daudzveidīgos dažāda vecuma indivīdu, sākot no pirmsskolas līdz mūža galam, pašregulācijas un attīstības nosacījumos, raksturot viņu iespējas un problēmas mijattiecībā ar sociālo un kultūras vidi* (Samuseviča 2013, 361).

Pedagoga personības esība, transformācija un mainība konstatējama mikro (individuālajā), mezo un makro kontekstā. Mikro kontekstā noteicošie ir personīgie un sociālie faktori, mezo kontekstā – strukturālie nosacījumi, bet makro kontekstā – valsts politika (Brūning 2002, 19).

1. attēls. Pedagoga personības izpētes modelis (Medveckis 2015a)

Pedagoga personības kategorijas ir *personības raksturīgās iezīmes* (emocijas, uzvedība, uzskati, talants) un *adaptācijas raksturotāji* (raksturs, intereses, motivācija, vērtības, attieksme, identitāte) mikro (individuālajā), mezo kontekstā, ko veido studiju, darba, ģimenes, ikdienas un kopienas vide, un makro kontekstā, ko veido izglītības, etniskā, ģeogrāfiskā, politiskā un kultūrvide (sk. 1. att.).

2.2. Identitātes teorētiskie aspekti

Zinātniskajā literatūrā identitāte analizēta no dažādu zinātņu perspektīvas un dažādos kontekstos. Identitāte attiecas uz priekšstatiem par esamību (*being*), piederību (*belonging*) un veidiem, kā indivīdi apjēdz/veido priekšstatu (*make sense*) par sevi (Bisley 2007). No Annas Stepčenko pētījuma secinājumiem izriet, ka *individuālā identitāte kolektīvās nacionālās un reģionālās identitātes ietvarā ir pašidentifikācijā atklāta patība, kas sastāv no daudzu identitāšu savijuma un pārklāšanās* (Stepčenko 2014, 63). Aijas Zobenas, Miķeļa Grīviņa, Juriņa Ņikišina pētījumā „Vieta, identitāte, rīcībspēja” konstatēts, ka *jēdziena „identitāte” lietojums ir nozīmīgi mainījies arī vēsturiski – no filosofiska apzīmējuma, kas izmantots, lai raksturotu indivīda īpašības un personības iezīmes, līdz pat identitātes konstrukcijām, ko indivīds var brīvi pieņemt un mainīt* (Zobena, Grīviņš, Ņikišins 2014, 7).

Autori arī norāda, ka *paplašinājusies ir ne tikai termina interpretācija, bet arī to aģentu loks, uz kuriem šo terminu var attiecināt. Šobrīd par identitāti mēs varam runāt ne tikai indivīda, bet arī vietas, objekta un pat laika kontekstā*” (Zobena, Grīviņš, Ņikišins 2014, 8). Līdzīgas idejas izteikusi dzīvesstāstu pētniece Baiba Bela-Krūmiņa: *Identitāte ir kā stāsts, ko cilvēki izveidojuši par saviem līdzcilvēkiem un savu dzīves telpu. Reģionālā identitāte raksturo cilvēka attiecības ar konkrēta reģiona teritoriju, sociālo sistēmu un vēsturi – ainavu, iedzīvotājiem, kultūru, tradīcijām utt.* (Bela-Krūmiņa, Krūmiņš u.c. 2005, 25).

Mūžizglītības pētnieks Džons Niksons (Jon Nixon) atzīst: *21. gadsimtā dzīvot vai piederēt Eiropai nozīmē atrast sev vietu starp mainīgajām polaritātēm: iespējām un izdevībām, izaugsmi un labklājību, sadarbību un mijiedarbību.* Pēc N. Niksona uzskatiem mūsu identitāti ietekmē vairāki faktori: *Institūcijas mūs formē un veido. Tās ietekmē to, kā mēs ģērbjamies, kā mēs ejam un sēžam, kā mēs viens otru uzrunājam; tās nodrošina mūs ar struktūrām un sistēmām, kurās mēs esam izveidojuši lomas un darba daļījumu; tās dod mūsu dzīvei nozīmi, novērtējot mūsu pūles un kļūdīšanos; tās nodrošina mūsu izpratni par mērķi* (Nixon 2015, 5–6).

Personības refleksija par bērnības patības apziņu analizēta psiholoģijas doktora Imanta Plotnieka darbos, atzīstot, ka pašizjūta ir svarīgs personības identitātes veidošanās faktors (Plotnieks 1998, 11). Savukārt Kristīne Mārtinsone uzsver identitātes apzināšanās procesā adekvāta pašvērtējuma nozīmi (Mārtinsone 1998), patības pašidentitātes izpausmes naratīvā savas dzīves izstāstīšanas brīdī un jaunu identitāšu cauraustie meklējumi ir raksturīga dzīvesstāstu iezīme, kas izriet no autora empīriskā darba pieredzes, kam padziļinātas identitātes veidošanās teorētiskās nostādnes rodamas britu socioloģijas profesora Ričarda Dženkinsa (Richard Jenkins) darbā „Sociālā identitāte” (Jenkins 2008), taču dzīvesdarbības laikā ir iespējamas patības izpratnes izmaiņas, kā arī nav izslēgta identitātes noturība. Patības un identitātes transformācijas procesu izpētei un interpretācijas daudzveidībai īpašu uzmanību veltījis dāņu mūžizglītības problemātikas pētnieks K. Illeris, atzīstot, ka identitātes apzināšanās un sevis izpratne nav nemainīgi ieprogrammēta uz visiem laikiem (Illeris 2014).

Džons Niksons (Jon Nixon) identitāti saista ar naratīvā saskatāmajiem identitātes paškonstruktiem, atsaucoties uz Zigmunta Baumana (Zygmunt Bauman) definīciju (sk. Bauman 1992) un uzskatot, ka *Mūsu identitātes ir naratīvas pēc formas, bet šī forma paliek atvērta, nepieļaujot noslēgšanos, bet ietver nepārtrauktu papildināšanos* (citēts pēc Nixon 2015, 10), ar to saprotot gan vērtību transformēšanos, gan personīgo identitāšu mainību, ko ietekmē dažādi apstākļi: *Identitāšu attieksmēs krustojas privātās, publiskās un sociālās kategorijas: tas ir būtisks punkts, sasaistot attieksmes ar izpratni par „akadēmisko identitāti”* (Nixon 2015, 10). Kā atzīst Helsinku Universitātes pedagogu identitātes un izglītības procesu

pētnieki, Eiropas augstākās izglītības pamatā ir ietverti *noslāņošanās konceptelemeti, ko ietver sacensība, atbildība, autonomija, ranžēšana, kas izsauc akadēmisko identitāšu pārfrazēšanos* (Erkkilä, Piironen 2015, 49).

Socioloģe Dagmāra Beitnere, raksturojot pašreferences naratīvā, atsaucas uz vācu sociologa Niklasa Luhmana (Niklas Luhmann) atziņām (Luhmann 1999), tās saistot ar identitāti un konstatējot, ka, saskaņā ar sistēmt teoriju, pašreference ir svarīgāka par identitāti, jo identitāte mainās, tiklīdz mainās pašreference (Beitnere 2002, 2003). Līdzīgas atziņas rodamas Pītera Bergera (Peter Berger) un Tomasa Lukmana (Thomas Luckmann) uzskatos, ka identitāte ir subjektīvās realitātes būtisks elements; identitāte kā subjektīvā realitāte atrodas dialektiskās mijattiecībās ar sabiedrību, tā veidojas sociālo procesu ietekmē. Reiz kristalizējusies, tā tiek uzturēta un sabiedrisko attiecību rezultātā var mainīties. Sociālos procesus, kuri saistīti ar identitātes veidošanos un uzturēšanu, determinē sociālā struktūra, tāpat vērojams atgriezeniskais process – identitāte iespaido sociālo struktūru (Berger, Luckmann 1966).

Muzikologs Mārtiņš Boiko konstatē, ka, *pateicoties neatkarībai un demokrātijas attīstībai, notiek vesels dažādu reģionālo, lokālo, etnokonfesionālo u.c. identitāšu izgudrošanas un jaundefinēšanas bums. Vesela virkne novadu un etnokonfesionālo grupu lūko savu identitāti atjaunot, papildināt un nostiprināt: suiti, Latvijas vecticībnieki, latgalieši. Tāpat Latvijas mazākumtautības steidz saprast, kas tās ir un kāda ir to vieta Latvijā, Eiropā un pasaulē, nonākot pie viena no secinājumiem, ka, pievērsoties identitātes pētījumiem, nereti svarīga loma tiek ierādīta tradicionālās kultūras ekspertiem. Bieži vien viņi ir tie, kam tiek jautāts pēc kompetenta viena vai otra fenomena izvērtējuma attiecībā uz tā unikalitāti, raksturojumu, lasi, piemērotību kalpot par identitātes simbolu. Ekspertu darbība, kas vērsta uz zinātnisku identitātes fenomenu leģitimizāciju, veicina jaunu identitāšu konstruēšanu: viņi ir tie, kas vienu vai otru fenomenu „ieceļ” identitātes „saulītē”* (Boiko 2006, 50–51). M. Boiko atziņas pamatojamas ar Andas Beitānes pētniecisko darbību, kuras tradicionālās kultūras izpētes lauks saistīts ar tradicionālās dziedāšanas tradīciju izpēti Ziemeļlatgalē. A. Beitāne, atzīstot tradicionālo dziedāšanu par vienu no spilgtākajām identitātes izpausmes formām, uzsver, ka *tradicionālās dziedāšanas izpētē un apgūvē būtiska loma ir kontekstam. Tikpat būtiska nozīme ir katras iesaistītās personības raksturam, pieredzei un individualitātei, kas rada aizvien jaunus dziesmu variantus. Pazūdot kontekstam un nerespektējot personības nozīmi, būtu grūti pilnībā izprast tradicionālās dziedāšanas noslēpumus* (Beitāne 2006, 10). Citā pētījumā A. Beitāne konstatē, ka līdzās kultūras tradīciju saglabāšanas tendencēm, ar ko nodarbojas kultūras dzīves organizētāji, apzināti integrējot folkloras mantojumu no pierakstītajiem folkloras materiāliem, ir vērojamas spontānas pasākumu dalībnieku

izpaušmes: *Šeit atšķirībā no iepriekš minētajiem pasākumiem aktivitātes nāk nevis no ārpusē (nozāres speciālistiem un ekspertiem), bet no iekšpusē, un to iniciatori ir paši tradīciju mantinieki* (Beitāne 2008, 8).

Simboliskā interakcionisma pārstāvis Čarlzs Hortons Kūlijs (Charles Horton Cooley) „Es” teorijā uzskata, ka indivīda pašapziņu veido paša indivīda priekšstati par to, kā viņš izskatās citu cilvēku acīs, kā apkārtējie viņu vērtē un kā šo mijattiecību rezultātā indivīdam veidojas vērtējums par sevi (Balantine, Roberts 2009). Līdzīgi skatīta Džordža Herberta Mīda (George Herbert Mead) sociālās dzīves un indivīda kā personības funkcionēšana, kas var izpausties gan kā indivīdu savstarpēja piemērošanās, gan kā konflikts, kura rezultātā izkristalizējas patības jēdziens, kas ir iekšēji diferencēts kā „Man” („Me”) un „Es” („I”). „Man” izriet no citu cilvēku nostādnēm, kas kļuvušas par personības rakstura daļu ar tai raksturīgo patības sociālo pamatu, savukārt „Es” struktūra raksturo to individualitātes elementu kopumu, kas ir pašas personības darbības rezultāts (Baldwin 2009; Charon 2004). Pēc Dž. H. Mīda atziņām, indivīdu mijattiecībās tiek radīta sociālā realitāte, izmantojot simbolus un ar tiem manipulējot, kur īpaša simboliska jēga ir valodai, kas koordinē savstarpējo rīcību, tāpat arī žestiem, kas simboliskā līmenī kalpo par stimulu otram indivīdam atsaukties noteiktā veidā. *Simboli spēj nodot ne tikai dažādiem indivīdiem kādu vispārnozīmīgu informāciju, bet tie ir arī ļoti nozīmīgas individuālās vērtības, jo kalpo par galveno funkcionēšanas līdzekli* (Volkovs 2011, 171).

K. Illeris atzīst, ka *identitāte tiek radīta, līdzīgi kā citi garīgie stāvokļi, attīstīta un mainīta caur mācīšanos – tas viss notiek mijiedarbībā ar iedzimtām nosliecēm, kas ir integrētas mācīšanās procesā un tādā veidā var ietekmēt gan mācīšanos, gan identitāti. Lai arī par dažādiem identitātes raksturīgāko pazīmju veidiem var teikt, ka tie ir mantoti, nodošana notiek kā mācīšanās procesa integrēts elements. Tādējādi identitāte ietver arī trīs dimensijas – saturu, stimulus un mijiedarbību* (Illeris 2014, 69). Viņaprāt, identitāte mācīšanās gaitā saistāma ar indivīdu un apkārtējo vidi, *kas vienmēr iekļauj tās pašas trīs dimensijas, proti, saturu, stimulus un mijiedarbību jeb kognitīvo, emocionālo un sociālo* (Illeris 2014, 70), identitātes koncepta pamatā izvirzot **galveno identitāti** kā centrālo punktu, kas satur kopā identitātes elementus. Entonijs Gidenss (Anthony Giddens), analizējot apziņas, patības un sociālās saskarsmes diskursus, tos dēvē par identitāti (Gidenss 1999, 69–130), Tomass Hillans Eriksens (Thomas Hylland Eriksen) akcentē patības un sociālās saskarsmes nozīmi un ego identitāti, kas atklājas publiskajā un privātajā patībā (Ēriksens 2010a, 83–87, Ēriksens 2010b). Ēriks H. Eriksons (Erik H. Erikson) identitāti skatījis visplašākajā spektrā, vēršot uzmanību uz cilvēka dzīves ciklos mainīgo identitāti, identitātes izpaušmi krīzes situācijās dzīvesstāstos u.c. (Eriksons 1998), kam ir zināma līdzība ar Petera Alhaita (Peter

Alheit) dēvēto biogrāfisko identitāti (Alheit 1992, 1999, 2009), taču tā ir atšķirīga no Pjēra Burdjē (Pierre Bourdieu) *habitus* koncepta, kas tiek saprasts kā sociālo apstākļu neapzināta iespiešanās individuā, kamēr galvenā identitāte, vismaz lielākoties, ir apzināta (Illeris 2014, 72). No tā izriet, ka *habitus* var saprast kā terminu indivīda galvenās identitātes neapzināto elementu apzīmēšanai. Tomēr *habitus* ietver arī elementus, kas raksturīgi **personības slānim** (Illeris 2014, 73), ar to saprotot, ka šis slānis ietver aspektus, kā indivīds grib izskatīties attiecībā pret citiem un apkārtējo pasauli. Personības slāni veido vērtības, attieksmes, pārliecība, jēga, izpratne, uzvedības formas, pieredzes modeļi, mērķi un tādi sociālie elementi kā manieres, vienošanās, sazināšanās paradumi, sadarbības modeļi, empātija, iztapība, sociālā distance un piesardzība. Personības slānim ir zināma līdzība **ar personības bāzes iezīmēm**, ko konceptuāli pamatojusi arī E. Strika, kas apvieno emocijas, raksturu, talantu, savukārt **adaptācijas raksturotāji** ietver gan vērtības un attieksmes, gan intereses un motivāciju (Strika 2009).

K. Illeris uzskata, ka galvenā identitāte tiek attīstīta un visas dzīves laikā mācīšanās procesā var tikt mainīta. Bet tajā pašā laikā galvenās identitātes uzdevums ir nodrošināt kontinuitāti, konstatējot, ka pārmaiņas parasti notiek pakāpeniski, bieži vien gandrīz nemanāmi, ja vien indivīds netiek pakļauts pēkšņam un pamatīgām dzīves apstākļu pārmaiņām, rada sava veida krīzes situāciju, izraisot pārvērtības vai dramatiskas krīzes, piemēram, kā to uzsver T. H. Ēriksons, pārejā no viena vecuma posma citā (Eriksons 1998, 73–106) vai, kā to interpretē E. Gidenss, saskarē ar atšķirīgu laiktelpu (Gidenss 1999), vai/un kultūras vidi, kā to no kultūrantropoloģijas perspektīvas apraksta Klifords Gīrcs (Clifford Geertz) (par to Gīrcs 1998). Līdzīgas idejas saskatāmas Maikla Fulana (Michael Fullan) darbā „Pārmaiņu spēki”, kurā uzsvērts, ka pārmaiņas ir uztveramas kā iespēja, bet ne drauds, un pedagoga pašizglītošanās ir pozitīvu pārmaiņu nosacījums (Fulans 1999).

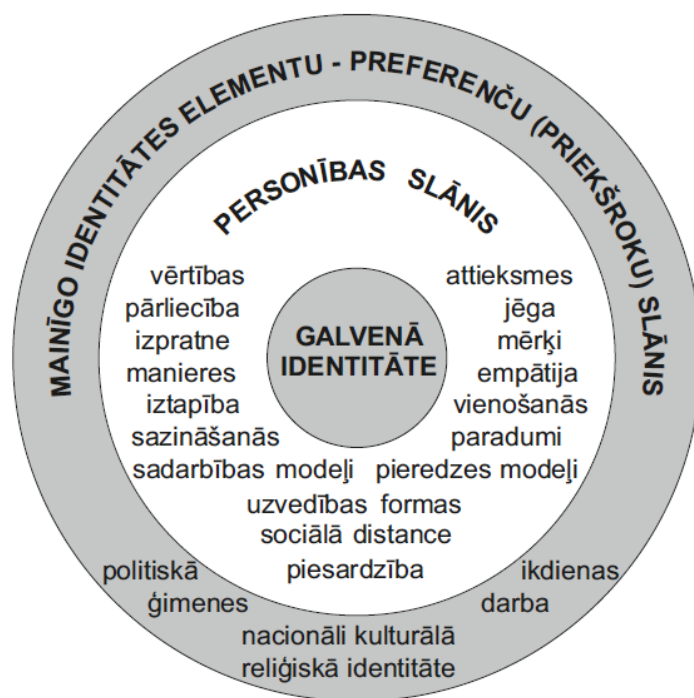
K. Illeris galvenās identitātes jēdzienu ilustrē kā kodolu, kas ietver kaut ko vairāk nekā to, kas atrodas ārpus un apkārt kodolam un veido saikni ar ār pasauli. Tādējādi galvenā identitāte ir kā visdziļākā un visvienkāršākā no trīs koncentriskajiem slāņiem, kas kopā veido identitātes primāro jeb vispārējo struktūru, kam tuvāk pietuvinātais ir **personības slānis**, kas radniecīgs Ego identitātes konceptam. K. Illera izpratnē personības slānim ir lielāka elastība, tas ir daudz uzņēmīgāks pret pārmaiņām, gūstot jaunus iespaidus, saskaroties ar jauniem apstākļiem (Illeris 2014). Autors, izdalot **preferenču (priekšroku) slāni**, to traktē kā mainīgāku identitātes elementu, ko attiecina uz **ikdienas identitāti**, kam un kā indivīds vairāk vai mazāk automātiski dod priekšroku, ko domā un jūt un kā rīkojas visās daudzajās situācijās, kas nesaistās ar kādiem īpašiem apsvērumiem vai pūlēm, bet **nepilnās jeb daļu identitātes** ir saistītas ar vienu vai divām galvenajām jomām, ko var vispārīgi nosaukt par

mūsu attieksmēm un mūsu praksi, kas norāda, ka šīs nepilnās (daļu) identitātes var būt dažāda veida, dažādās kultūrās, dažādās tradīcijās un normās saistītas un kalpo dažādām cilvēku grupām (sk. 2. att.).

Ja iepriekš apskatītās identitātes daļas attiecas uz identitāti kā veselumu, tad pastāv arī šķērsvirziena struktūra, kas ietver dažādas identitātes jomas jeb nepilnās (daļu) identitātes. Kopumā šīs nepilnās (daļu) identitātes ir saistītas un skar trīs galvenās jomas: *darba identitāti*, *ģimenes identitāti* un *ikdienas vai interešu identitāti*, taču, tās skatot kopsakarībās ar attieksmēm, var izdalīt trīs kategorijas, ko var nosaukt par nacionāli kulturālo identitāti, reliģisko identitāti un politisko identitāti (Illeris 2014, 74–75).

K. Illeris uzsver, ka dažādās nepilnās (daļu) identitātes parasti ir cieši saistītas ar centrālo galveno identitāti, bet tajā pašā laikā tai ir pašai savs kodols.

Ir svarīgi, ka visas šīs dažādās nepilnās (daļu) identitātes ir daļa no individuāla modeļa un mijiedarbības, kurā dažas daļas var būt cieši saistītas, kamēr citas atrodas tālu viena no otras, un var pastāvēt arī elementi, kas vairāk vai mazāk kontrastē vai pat disharmonē viens ar otru.

2. attēls. **Identitātes struktūra (Illeris 2014)**

Identitātes jautājumi ir būtiska biogrāfiskajā pētniecībā sastopamā pašrefleksijas sastāvdaļa, ko plaši pētījuši sociologi Entonijs Smits (Anthony D. Smith), Džordžs Herberts Mīds (George Herbert Mead), Georgs Zimmels (Georg Simmel) u.c. Latvijā identitātes jautājumus pētījuši Vladislavs Volkovs, Ilga Apine, Evija Kļave, Brigita Zepa, Rasma Kārkliņa, Ritma Rungule u. c. (Identitātes. Kopienas. Diskursi 2012). Identitāte ir cilvēku

piederības izjūta, kas tiek saistīta ar kultūru vai izcelsmi, ko var skatīt gan kā līdzību ar citiem sociālās grupas pārstāvjiem, gan kā citādību iepretī savai patībai, kam ir raksturīgas noteiktas pazīmes, kuras var iedalīt trijās grupās: personīgā identitāte, sociālā identitāte, kolektīvā identitāte (Udehn 1996).

Vairāki teorētiķi sociālo identitāti traktē kā izpratni par to, kas esam mēs un kas ir citi, uzskatot to par vienošanās rezultātu starp indivīdu un sociālu grupu vai sabiedrību (Jenkins 2008). Sociālā identitāte, pēc Henrija Tadžfela (Henri Tajfel) uzskatiem, ir paštēla daļa, kas izriet no viņa zināšanām par piederību sociālai grupai un piešķirtai emocionāli nozīmīgai vērtībai (Tajfel 1978, 1981).

Sociālās identitātes daudzdimensionalitāti saskata socioloģijas doktors Vladislavs Volkovs, analizējot starptautiskas redkolēģijas anonīmi recenzētos Liepājas Universitātes 15 sērijveida zinātnisko rakstu krājumus „Sabiedrība un kultūra”. Rakstu krājumā ievietoti dažādu zinātņu nozaru autoru raksti, kas pēc būtības iezīmē starpdisciplināro pieeju kultūras un sociālo procesu pētniecībā. Īpaši svarīgi, ka pēdējās desmitgadēs identitātes aktuālie jautājumi ir būtisks izpētes objekts akadēmiskajā vidē, kurā V. Volkovs konstatē: *Liepājas universitātē kopš 1990-to gadu beigām demonstrē sociālās identitātes pētījumu daudzveidīgās socioloģiskās dimensijas. Pētot šo tēmu, sociologi vēlas izprast:*

1) *cik būtiski personība un Latvijas sabiedrība kopumā transformējas kopš valsts neatkarības atjaunošanas, kādi ir šī vēsturiskā perioda transformācijas rezultāti personības sociālajā identitātē vairākās dzīves jomās, kādas ir jaunas sociālās identitātes;*

2) *kādas sociālās identitātes visvairāk cieš no sabiedrības sociālās un ekonomiskās transformācijas, kādas ir atstumto sociālo grupu identitātes pazīmes;*

3) *kādas no visām sociālajām identitātēm, kas pastāv sabiedrībā, visbūtiskāk problematizētas sabiedrības apziņā* (Volkovs 2015, 11).

Rakstu analīzei V. Volkovs par pamatu izvēlējies britu socioloģijas profesora R. Dženkinsa pieeju, atzīstot, *ka zinātniskā interese par sociālajām identitātēm saistīta ar modernās sabiedrības dziļo transformāciju saistībā ar pāreju uz postmoderno sabiedrību* (Volkovs 2015), uzsverot, ka sociālā identitāte veidojas sociālā mijiedarbībā, kurā saskatāma gan vienas grupas locekļu līdzība, gan atšķirības no citām grupām. Tajā pašā laikā V. Volkovs vērš uzmanību uz H. Tadžfela un Džona Tērnera (John Turner) atziņām, kur sociālā identitāte tiek raksturota kā *zināšanas par personības individuālo piederību noteiktai sociālai grupai un vienlaicīgi emocionālo un vērtējošo attieksmi par šo piederību* (citēts pēc Volkovs 2015).

Izanalizējot minētā rakstu krājumā publicētos rakstus, V. Volkovs secina, ka no socioloģijas perspektīvas autoru interešu lokā lielākoties ir nacionālās, etniskās un kopienu identitātes, t. sk. izglītības sistēmā iekļautās kopienas: *Zinātnisko darbu krājuma „Sabiedrība*

un kultūra” pirmajos numuros lasītājs var atrast rakstus par cilvēku sociālo identitāti, kura mantoja pazīmes, kas raksturīgas iepriekšējai sociāli politiskajai iekārtai, īpaši izglītības sistēmā. Atsaucoties uz Aivara Biedra rakstu (Biedris 2000, 38–45), V. Volkovs uzsver, ka to diez vai var saistīt tikai ar padomju iekārtu (Volkovs 2015, 13), jo ne visu var sasaistīt tikai ar personības politisko un vēsturisko tipu (atsvešinātība, kosmopolītisms, ateisms, konsīmerisms, mankurtisms (Biedris 2000, 38–39) u. tml., kā to saskatījis Aivars Biedris), tādējādi akcentējot, ka personību bez vēsturiskajiem faktoriem ietekmē arī citi faktori.

V. Volkovs konstatē, ka *pēdējo gadu krājumu zinātniskos rakstus, neraugoties uz aplūkoto tēmu daudzveidību, apvieno viena kopīga pazīme – profesionālā interese par sociālajām grupām un sabiedrības jomām, kuras ļoti cieš no smagām sociālajām un ekonomiskajām transformācijām. Latvijas sociologi parāda gan šo grupu „vecās” sociālās identitātes krīzi, gan jaunās identitātes elementu konstruēšanu (Volkovs 2015, 14).*

Profesionālās identitātes konteksts konstatēts tikai dažos rakstos, piemēram, Lauras Uzules rakstā *Sievietes Latvijas žurnālistikā: padomju un Atmodas laika paaudžu portretējumi (Uzule 2012, 316–323)*, tāpat pieminēta sociālā darbinieka identitāte Dinas Bites (Bite 2008, 27–34) rakstā par sieviešu profesionālo karjeru Latvijas mazpilsētās.

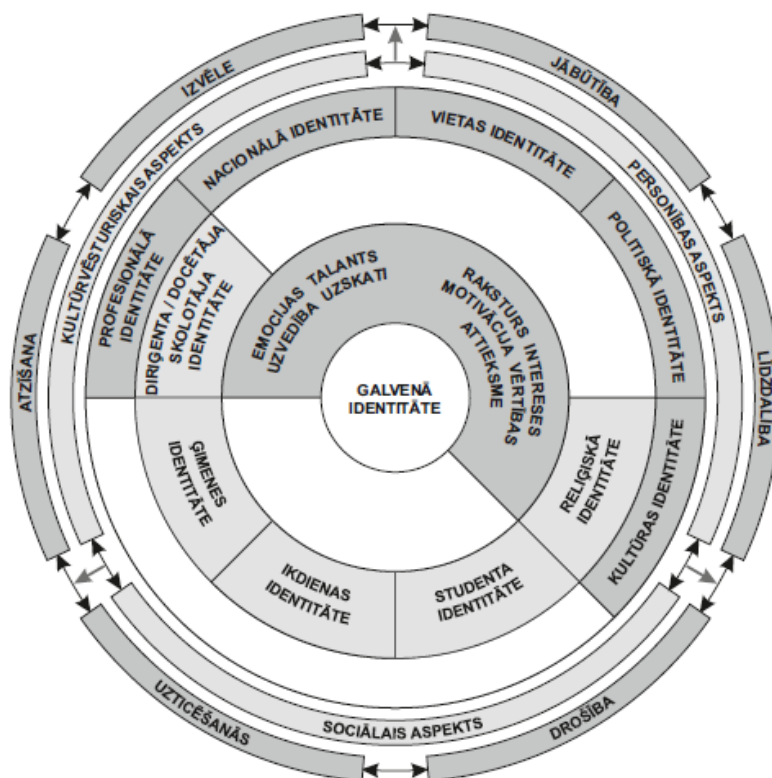
Atsaucoties uz Ivana Jāņa Mihailova raksta citātu, V. Volkovs, skatot piederību dažādām sociālajām marģinalizētām grupām, atzīst, ka konstatēts *normatīvās kultūras apguves trūkums (Volkovs 2015, 14)*. I. J. Mihailovs, pētot skolēnu ar zemu tiesiskās kultūras līmeni informētības trūkumu par savām tiesībām un pienākumiem, konstatē šo aptaujāto skolēnu vidū *„vidēju tiesiskās kultūras līmeni, eklektisku, sadrumstalotu vērtīborientāciju, tai pašā laikā skaidri demonstrējot tiesiskā infantilisma un tiesiskā nihilisma iezīmes savā uzvedībā, attieksmē (Mihailovs 2012, 306)*, to minot kā tipisku piemēru, kas raksturīgs virknei pētnieku, kuri pievēršas sociālās atsvešinātības situācijas analīzei. Rezultātā veidojas eklektisku sociālās identitātes grupu daudzveidība, kas saskatīts vairāku autoru pētījumos (par to sīkāk sk. Trapenciēre 2004, 209–216; Eglīte 2009, 221–226; Grīnfelde 2011, 284–291; Omārova 2011, 206–210; Porozovs, Porozova, Bullis 2011, 487–494; Pranka 2011, 344–350; Trapenciēre, Šiliņš 2011, 366–367; Niklass 2012, 308–315).

V. Volkovs secina, ka *mūsdienu Latvijas sabiedrības sociālo grupu identitāšu salīdzinājums ar padomju perioda sociālajām identitātēm, kurš bija ļoti populārs 1990. gadu laikā, zaudēja savu aktualitāti, un izsaka atziņu, ka tiek aktualizēta vajadzība pēc piederības kopienai un teritorijai, izpaužas vēlme aizsargāt savu lingvistisko identitāti, piebilstot, ka sociālās identitātes nesēji nav tikai sociālās grupas, bet arī konkrētas personības (Volkovs 2015, 15).*

V. Volkova atziņa sasaucas ar K. Illera paustajām idejām par identitātes transformēšanās spējām, uzskatot, ka *personības sociālās identitāte attīstās nepārtraukti, jo socializācijas process ir jāuzskata par cilvēka dzīves atribūtu* (Volkovs 2015,16).

Būtiski, ka aģentu tīklu teorijas iezīmē pamatu, kā var konstatēt jaunas akadēmiskās pētnieku kopienas identitātes veidošanos. To ir konstatējis socioloģijas doktors Tālis Tisenkopfs, kā piemēru minot sadarbības tīklu nozīmi, raksturojot Latvijas sociologu prakses un sadarbību starp pētniekiem un citiem sociālajiem partneriem (Tisenkopfs 2010, 445). Arī V. Volkovs, atsaucoties uz Dinas Bites, Gintas Kronbergas un Līgas Paulas veiktajiem pētījumiem (Bite, Paula, Kronberga 2011), novērtē būtisku aktoru klātesamību jaunajā Latvijas Lauksaimniecības universitātes kā reģionālas un nacionālas nozīmes zināšanu pārneses centrā, kas attīsta paplašinātu sadarbībā balstītu tīklu, vienlaikus stiprinot pētnieku un pētījumā iesaistīto personu kopienas identitāti.

Taču, kā V. Volkovs secina *No visiem sociālās identitātes veidiem Latvijas sociologiem visplašākā interese ir par nacionālo un etnisko identitāti. Šo lielo interesi var saprast – nacionālo un etnisko identitāšu pamatelementi (saisītībā ar nacionālu valstiskumu, ar tautas un etnisko grupu un minoritāšu kultūrām un valodām) ir samērā stabili sabiedrības transformācijas procesā* (Volkovs 2015, 16).

3. attēls. Identitātes struktūra (Medveckis 2016a)

Metodoloģiskās pieejas, kas izriet galvenokārt no A. Maslova, Ē. H. Eriksona, Karla Rodžersa (Carl Rogers) teorijām, ir izmantojamas gan personību, gan dažādu grupu identitāšu pētījumos, tās saistāmas ar humānistisko sociālo psiholoģiju (Volkovs 2015, 18).

Ē. H. Eriksons, uzskatot sevi par cilvēka attīstības psihologu, kā centrālo jautājumu izvirza identitāti, atzīstot, ka *pats jēdziens pēc savas būtības vienmēr būs pakļauts mainīgiem vēsturiskiem apstākļiem* (Eriksons 1998, 13).

Herberts Gudjons (Herbert Gudjons), apkopojot pedagogijas pamatatziņas, atsaucoties uz jauniešu identitātes izpētes problēmām, kuras analizētas sociālajās teorijās, uzsver: *Tieši kā nepieciešams pārdzīvot bērnību, svarīga ir arī uzdrīkstēšanās domāt par nākotni* (Gudjons 1998, 152). H. Gudjons, atsaucoties uz Dītera Lencena (Dieter Lenzen) atziņām, saistībā ar identitāti un audzināšanu akcentē lomu atšķirības, personīgos ideālus, vērtības un normas, pievērš uzmanību biogrāfiskai apziņai, kas vēsturiskā un sabiedriskā situācijā katrai „Es” identitātei piešķir laikam raksturīgo nokrāsu (Gudjons 1998, 152).

Identitāte personības aspektā, kā par to reflektē pati personība, var atšķirties no tā brīža, kad atziņas tiek fiksētas. Nereti ar šādu situāciju var saskarties intervijās vai arī dzīvesstāstu naratīvu analīzes gadījumā. Tāpat identitāte personības aspektā citu respondentu vērtējumā var gan atbilst personības pašnovērtējumam, gan atšķirties no tā. Nav iespējams pilnībā rekonstruēt personības dzīves gājumu un nofiksēt visas ietekmes un gūtos iespaidus, lai konstatētu, kādas pēdas tie atstājuši uz personības identitāti, jo laika dimensija tradicionālā izpratnē ir vienvirziena (arī socioloģijā longitūda pētījumi ir vērsti nākotnē, kur pēc zināma posma pētījumā iesaistītos dalībniekus turpina cikliski intervēt). Neiespējami personības aspektā iekļaut visas identitātes, jo arī pieeju un teoriju daudzveidība nereti ir praktiski netverama un pat pretrunīga. Tādējādi identitātes izpētei personības aspektā, tāpat kā sociālajā un kultūrvēsturiskajā aspektā, tiek iezīmētas noteiktas robežas, kas balstītas izveidotā modeļa konceptā, personības aspektā izdalot tādas pedagoga identitātes kategorijas kā *emocijas, uzvedība, uzskati, talants, raksturs, intereses, motivācija, vērtības un attieksme*; sociālajā aspektā – *ģimenes, skolotāja/docētāja/dirigenta, ikdienas, studenta un reliģiskā identitāte*; kultūrvēsturiskajā aspektā – *profesionālā, nacionālā, vietas, politiskā un kultūras identitāte* (sk. 3. att.).

2.3. Pedagoga profesionālās identitātes diskurss

„Es” identitāte analizēta Ingūnas Lāces pētījumā par Latvijas pedagogu karjeru ietekmējošajiem faktoriem (Lāce 2011). Iztirzājot profesionālās karjeras definēšanas problēmas, I. Lāces pētījumā, pamatojoties uz karjeras teorētiķu autoritāšu Vendijas Petones

(Wendy Patton), Mērijas Makmahonas (Mary McMahon) u.c. atziņām (sal., piem., Wolfe, Kolb 1980; Patton, McMahon 1997), ir skarti profesionālās identitātes jautājumi, apgalvojot, ka karjera sevī ietver cilvēka profesionālo individuālo izaugsmi visa mūža garumā. Karjera saistīta ar *cilvēka attīstību galvenajās dzīves darbībās (darbs, ģimene, atpūta), cilvēka sociālo aktivitāti*”, kas ietver „*visas dzīves panākumus cilvēka centienus sasniegt to stāvokli, kurā viņš varētu apmierināt personiskās vajadzības* (Lāce 2011, 139). Tiek secināts, ka *attīstot karjeru, indivīds pilnveido savu profesionālo Es – koncepciju, kas sevī ietver atbildību meklējumus uz jautājumiem par personības dotībām, prasmēm, kompetenci, galvenajiem dzīves motīviem, vajadzībām, dziņām, mērķiem, gribas darbības problēmām, personīgajām vērtībām, pēc kā es vērtēju savu rīcību, cik labi jūtos par to, ko daru* (Lāce 2011). Atbildot uz izvirzītajiem jautājumiem, I. Lāce konstatē, ka motīvi, vērtības un talanti pakāpeniski apvienojas karjeras Es – koncepcijā un dod indivīdam izjūtu par to, *kas es esmu, kas es neesmu un kas es vēlos būt* (Lāce 2011). I. Lāce balstās uz Džerarda Kallanana (Gerard A. Callanan) atziņu, *ka mūsdienu pasaulē atslēga uz veiksmīgu karjeras vadību ir skaidra identitātes attīstība, pēc tam karjeras mērķu noteikšana, visu beidzot karjeras stratēģijas izvēle, kas ir saskaņā ar šo identitāti* (Callanan 2003, citēts pēc Lāce 2011, 139), ar to saprotot, ka tā ir apzināta rīcība, motivēta izvēle.

Raksturojot pedagoģu profesionālo identitāti, Ligita Grigule, Ilze Miķelsone, Indra Odiņa akcentē pētniecības holistiskā skatījuma nepieciešamību, to pamatojot ar savstarpēji saistītām ekonomikas, sociālajām un politiskajām problēmām, kas izvirza nepieciešamību pieņemt gudrus lēmumus. To var panākt ar starpdisciplināru pieeju, izvirzot jaunas prasības skolotāju izglītošanā, fokusējoties uz skolotāju profesionālās identitātes un mūžizglītības aspektiem. Profesionālās identitātes analīze ir balstīta uz personas profesionālās un individuālās izaugsmes dzīves laikā izpratni, uz visaptverošu un dinamisku attīstību galvenajās dzīves jomās, kā arī uz cilvēka sociālās aktivitātes izpratni un uz pūlēm, ar kādām tiek sasniegti nosacījumi, kad ir iespējams apmierināt personiskās vajadzības, personīgās un profesionālās attīstības savstarpējās attiecības un iegūt izpratni par panākumiem dzīvē. *Tādējādi, analizējot profesionālās identitātes jēdzienu, jāpastāv ciešai saiknei starp „profesionāla karjera” un „personības attīstība” jēdzieniem, kā arī starp „karjera” un „sevis izpratne”* (Miķelsone, Odiņa, Grigule 2014, 238).

Pētījumā par pedagoga profesionālo identitāti (Beijaard, Meijer, Verloop 2004) veikta rakstu analīze un apkopotī secinājumi par 22 citu autoru pētījumiem, kas publicēti „Web of Science” laika posmā no 1988. gada līdz 2000. gadam, konstatējot, ka jau studiju laikā pie pedagoga profesionālās identitātes var nonākt pa dažādiem ceļiem, ka pedagogiem šajā procesā jābūt aktīviem, jāpiedalās dialogā, jāpārzina dažādas pieejas, izmantojot

daudzveidīgus resursus, jādalās ar idejām, lai neapdraudētu sevis meklēšanu profesionālās identitātes veidošanās procesā (Coldron, Smith 1999).

Profesionālās identitātes veidošanās ir process, kas ietver daudzus zināšanu avotus, piemēram, zināšanas par to, kā aizraut, mācīt, par cilvēku savstarpējām attiecībām, kā arī par mācāmo priekšmetu, kas sākas ne tikai ar studijām, izvēloties skolotāja profesiju, bet tā sakņojas topošā pedagoga personībā, ko ietekmē gan tuvākie ģimenes locekļi un citi nozīmīgi cilvēki vai tālāki radnieki, gan praksē veiktie novērojumi un interesantas mācīšanas epizodes, gan politikas konteksts, mācīšanas tradīcijas un kultūras arhetipi (Sugrue 1997).

Biogrāfiskās pētniecības pieeju var izmantot ikviena pedagoga identitātes veidošanās un pašapzināšanās posma izpētei. Profesionālās identitātes kristalizācijas procesā biogrāfiskās pētniecības rezultātā Džerijs Nouls (Gery Knowles) savā 1992. gada pētījumā minējis agrā bērnībā piedzīvoto kā svarīgu mācīšanās pieredzi, kas veidojās saskarsmē ar nozīmīgiem cilvēkiem un ir kļuvusi par biogrāfijā fiksētiem nozīmīgiem komponentiem pētniecisko kategoriju līmenī (Knowles 1992).

Pedagoga identitātes pētnieki atzīst, ka pašu pedagoģijas studentu rakstītās biogrāfijas ir vārdos neizteiktas, nenoformējušās un ved uz tādām profesionālās identitātes veidošanās formām, kas atšķiras no tām, kas iegūtas no pētījumos balstītām teorijām par mācīšanu (Beijaard, Meijer, Verloop 2004, 115). Biogrāfijas atklāj topošo pedagogu identitātes veidošanās procesu (Volkman, Anderson 1998). Profesionālās identitātes veidošanos bieži ataino kā cīņu, jo topošajiem skolotājiem ir jāsaprot dažādas un reizēm pretējas perspektīvas, gaidas un lomas, ar kurām viņi saskaras un pie kurām viņiem ir jāpierod. Piemēram, pētot vienas topošās dabaszinātņu skolotājas profesionālās identitātes veidošanos, tika konstatēts, ka šīs skolotājas priekšstati par mācīšanu bija pretrunā vispārējiem uzskatiem par to, kas veido profesionālu skolotāju. Trīs dilemmas, ar ko šī skolotāja saskārās, bija:

- 1) jušanās kā studentei, lai gan no viņas tika gaidīts, ka uzvedīsies kā skolotāja;
- 2) vēlme rūpēties par skolēniem, lai gan no viņas tika gaidīts, ka izrādīs stingrību;
- 3) pārliecības trūkums par savām zināšanām ķīmijā, lai gan no skolotājas tika gaidīts, ka viņa būs eksperts (Volkman, Anderson 1998).

Aivors Gudsons (Ivor Gudson) un Ardra Koula (Ardra Cole) savā pētījumā secina, ka skolotāja izpratne par (jaunas) profesionālās identitātes attīstību ir kontekstuāli atkarīga no viņu profesionālajā kopienā pastāvošajiem jēdzieniem, proti, lai skolotājiem būtu iespēja saprast savu individuāli definēto personību un profesionālo potenciālu, mācīšanai un attīstībai ir jābūt definētai, interpretētai un izprotamai plašākā institucionālā kontekstā (Goodson, Cole 1994).

Lai arī pedagoga profesionālā identitāte ir grūti definējama atšķirīgas izpratnes un atšķirīgās uztveres dēļ, tomēr ir konstatējamas vairākas identitāti raksturojošas iezīmes. Piemēram, universitātes mācībspēkiem kā profesionāli grupai raksturīgas vērtības ar kopīgām profesionālām perspektīvām par mācīšanu un mācīšanos (Nixon 1996). Sākumskolas skolotāju identitātes būtisks komponents ir vēlme uzņemties rūpes par bērnu. Mācot zema statusa priekšmetus, skolotājs cenšas atrast savu profesionālo identitāti mācīšanas procesā vispār, bet ne priekšmeta apguves prasmēs; pieredzējušie skolotāji par svarīgu uzskata tādas savas profesijas aspektus kā saskarsmi ar skolēniem, apņēmību kalpot skolēniem, kam jābūt svarīgākam par personīgo neapmierinātību ar darba apstākļiem, lai arī darba apstākļi ir skolotāja profesionālās identitātes pozitīvās uztveres aspekts (Paechter, Head 1996).

Skolas tiekšanās uz kvalitāti atbilst augsti attīstītai profesionālajai identitātei. Kļūšana par profesionāli ir process, kurā notiek mijiedarbība starp to, ko citi ir atzinuši par pedagogam nepieciešamajām kvalitātēm, un to, kam vērtību sevī piešķir paši pedagogi. Tas ietver augšanas procesu, ko raksturo mācīšanās no pieredzes un iesaistīšanās dialogā ar kolēģiem par šo pieredzi (Phelan 2000).

No teiktā izriet vairākas ar pedagoga profesionālo identitāti saistītas atziņas:

1. Profesionālā identitāte ir nepārtraukts pieredzes interpretēšanas un atkārtotas interpretēšanas process, jēdziens, kas atbilst idejai, ka skolotāja/pedagoga attīstība nekad neapstājas un to vislabāk var saprast kā mācīšanās procesu visas dzīves garumā. Raugoties no profesionālās attīstības viedokļa, profesionālās identitātes veidošanās ir atbilde uz jautājumu *kas es esmu šajā brīdī?*, kā arī *par ko es vēlos kļūt?* Profesionālā identitāte veidojas nepārtrauktā procesā, tas nozīmē, ka tā ir dinamiska, nevis stabila vai fiksēta.

2. Profesionālā identitāte ietver gan personu, gan kontekstu izpratni. Pedagoga profesionālā identitāte nav pilnībā vienreizēja. No skolotājiem sagaida, ka viņi domās un uzvedīsies profesionāli, ne tikai vienkārši pieņemot paredzētās profesionālas pazīmes, ieskaitot zināšanas un attieksmes. Skolotāji atšķiras pēc veida, kādā viņi īsteno šīs pazīmes atkarībā no vērtības, ko viņi kā profesionāļi tām piešķir; skolā nepastāv viena mācīšanas tehnika un katrs skolotājs, lai arī viņu ierobežo konteksts, var līdz noteiktai robežai attīstīt pats savu mācīšanas kultūru.

3. Pedagoga profesionālo identitāti veido apakšidentitātes, kas K. Illera izpratnē atbilst daļu identitātēm. Apakšidentitātes jēdziens ir saistīts ar dažādiem kontekstiem un attiecībām. Dažas no šīm apakšidentitātēm var būt cieši saistītas, tās var uzskatīt par skolotāja profesionālās identitātes pamatu, kamēr citas var būt vairāk perifēriālas. Pedagogam ir būtiski, ka apakšidentitātes nav pretrunā viena otrai un atrodas līdzsvarā. Skolotāju izglītošanas pašā sākumā studenti bieži vien izdzīvo šādas pretrunas. Pieredzējuši skolotāji var izjust šādas

pretrunas gadījumos, kad notiek pārmaiņas izglītībā vai viņu darba vidē. Jo svarīgāka ir apakšidentitāte, jo smagāka ir tās maiņa vai zaudēšana.

4. Pedagogiem ir jābūt aktīviem profesionālās attīstības procesā (Coldron, Smith 1999). Šis profesionālās identitātes veidošanās elements ietver individuālu mācīšanos sadarbojoties. Pastāv dažādi veidi, kādā pedagogs var nodrošināt starpniecību, kas ir atkarīga no mērķiem un pieejamajiem resursiem šo mērķu īstenošanai. Turklāt var apgalvot, ka profesionālā identitāte nav tas, kas skolotājiem ir, bet gan tas, ko viņi izmanto, lai piešķirtu sev kā skolotājiem jēgu (plašāk par to Beijaard, Meijer, Verloop 2004, 123).

5. Profesionālā identitāte kā viens no pedagoga kompetences kritērijiem (Bernhardsson, Lattke 2009; Garrido, Levi et al. 2014) ir nozīmīgs profesionālo attīstību un kvalitāti ietekmējošs faktors (Karmel 2013). Gan mācīšanas, gan mācīšanās procesa attiecināšana uz sevi, tā harmoniska vadīšana, pastāvīgu izaicinājumu uzņemšanās, profesionālās attīstības procesa ietekmes uz mācību praksi apzināšanās un gandarījuma gūšana ir profesionālās identitātes izpausmes veidi sevis realizācijai profesionālajā darbībā.

6. Pedagogi ir nesaraujami saistīti ar savu kultūrvidi, kas ietver ne tikai ģeogrāfiskā vai fiziskā izpratnē telpu, bet arī sociālo vidi, t.sk. profesionālo darbības lauku, kurā notiek daudzpusīga komunikācija starp pedagogu, studentu, sabiedrības pārstāvjiem, ekspertiem, pētniekiem u.tml., caur ko atklājas profesionālā kompetence.

7. Profesionālās kompetences dimensija dzīvesstāstos atklājas kā pašrefleksija par pedagogu, kādam viņam vajadzētu būt. Tā ir gan pašanalīze, gan refleksija par savu dzīves gājumu un tiem pavērsiena punktiem, kas ievirzīja informantu profesionālās darbības sfērā. Pavērsiena punkti saskatāmi gan mezo kontekstā, ko veido ģimene, skola, baznīca u. tml., gan makro kontekstā, kur nozīmīgs ir valsts un noteicošās ideoloģijas iespaids, taču tikpat būtiskas ir paša personīgās īpašības: tieksme izzināt, vēlme saprast procesus vai pasaules lietu kārtību.

8. Profesionālā kompetence veidojas pedagoga dzīvesdarbībā, tajā skaitā zināšanas, prasmes un attieksmju kopums, kas [pedagogu] kvalificē noteikta veida vai līmeņa uzdevumu veikšanai (Rauhvargers 2008). Līdzīgu viedokli pauž Tatjana Koķe, kompetenci uzskatot par spēju, pamatojoties uz zināšanām, izvēlēties situācijai vai darbībai atbilstošākos līdzekļus un adekvāti rīkoties, un atzīstot, ka kompetence iegūstama mācīšanās rezultātā (Koķe 2003). Šo domu tālāk attīsta Rudīte Anderesone, norādot, ka zināšanas var iegūt, ja ir apgūta prasme mācīties, mācīt, veidot teorijas. Prasmes var apgūt, ja formulētas problēmas un tās tiek sintezētas un vispārinātas. Savukārt attieksmes veidojas, ja ir attīstīta tikumība, spēja kritiski vērtēt, izkopta izpratne par morāli un vērtībām (Anderesone 2010).

2.4. Pedagoga identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošie faktori

Kultūrvides definēšana saistāma ar kultūras un telpas izpratni, ar indivīda un sabiedrības daudzveidīgajām savstarpējām attiecībām, izpausmēm un attieksmi. Kultūras jēdziena skaidrošanai Džons Hoks (Jon Hawkes) akcentē divas definīciju veidošanas pieejas. Pirmajā tiek ietverti tādi atslēgas vārdi kā sabiedrībai piemītošu identitāšu, nozīmju, zināšanu, pārliecību, vērtību, prasību, atmiņu, nodomu, attieksmju un sapratnes rašanos un nodošanu tālāk. Otrajā pieejā vērsta uzmanība uz konkrētas cilvēku kopienas dzīvesveidu, kas ietver tradīcijas, pārliecību un paražas, tāpat arī izturēšanās veidu, ģērbšanos, reliģiju un rituālus, uzvedības normas un rituālus (Hoks 2007).

Kultūrvide tiek traktēta kā indivīda darbības sfēra kultūras telpā, kurā viņš eksistē kā sociāls subjekts, kā sociālās vides komponents, kas atrodas mijattiecībās ar subjektu iespaidojošajiem faktoriem.

Kultūras struktūru veido materiālā un nemateriālā kultūra. Materiālajai kultūrai ir priekšmetiska forma, kas pilda noteiktu funkciju un iemieso noteiktas vērtības, kā arī simbolisku nozīmi, kas izpaužas caur tehniskiem sasniegumiem, ražošanas līdzekļiem, arhitektūru, mākslas un cilvēku veidotiem vides objektiem. Nemateriālā kultūra tiek skaidrota kā cilvēku darbības rezultāts, kas galvenokārt radīts ar prātu un lielākoties eksistē apziņā. Ar to var saprast atziņas, zināšanas, vērtības, normas, ticējumus, valodu (Macionis, Plummer 1998).

Pētījuma konteksts saistīts ar simbolu, vērtību, valodas un normu pārvērtību konstatāciju, kas atklājas apskatītajos biogrāfiskās izpētes avotos, balstoties uz Talkota Pārsona (Talcott Parsons) atziņām par kultūras sistēmas darbību (par to plašāk sk. Volkovs 2011) un Pjēra Burdjē (Pierre Bourdieu) kultūrkapitāla teoriju (Burdjē 2004).

Teorētiskā pieeja, raksturojot kultūras izpratnes jautājumus, ir pietuvināta Maksa Vēbera uzskatiem, saskatot nozīmi un jēgu *paša austajos nozīmju tīklos*, kā to atzīst Klifords Ģircs (Clifford Geertz), paužot pārliecību, ka kultūras jēdziens *būtībā ir semiotisks* un kultūra uzskatāma par *interpretatīvu zinātni* (Ģircs 1998, 12).

Vides skatījums balstīts vides zinātņu starpdisciplinārā pieejā, kuras būtība atklāta Māra Kļaviņa un Jāņa Zaļokšņa redakcijā izdotajā grāmatā „Vide un ilgtspējīga attīstība” (2010), kurā Latvijas Mākslas akadēmijas profesors Ojārs Spārītis sniedz plašu ieskatu kultūrvides traktējumā un nodaļas ievadā akcentē domu, ka *viens no galvenajiem apstākļiem, kas nosaka, kāda ir vide, kurā mēs dzīvojam, ir mūsu pašu attieksme pret to – mūsu izpratne*

par tīru, sakoptu dzīves telpu, mūsu dzīves vērtības šī vārda visplašākajā nozīmē. Un līdz ar to mēs nonākam pie kultūrvides jēdziena. Vide ap mums nav tikai fiziskā un bioloģiskā vide, tā ir mūsu attieksme, ticējumi, reliģiskie priekšstati, kultūras tradīcijas, mentalitāte, proti, viss, ko mēs esam saņēmuši no senčiem, un tas, ko mēs nodosim saviem pēcnācējiem (Spārītis 2010, 267).

Līdz ar pastarpinātas informācijas nodošanas iespēju paplašinās informatīvā telpa, pamatoti to saucot par informācijas vidi. Pēc Intas Brikšes domām, informācijas vide pēc būtības tiek pielīdzināta apkārtējai videi, dzīves telpai, ar to saprotot resursu un iespēju kopumu, kvalitāti un attiecības, kas ir cilvēka, kopienas vai sabiedrības pārredzamā aptvērumā un kam ir lielāka vai mazāka nozīme ikdienas dzīvē, jo ietekmē, veicina utt. citus procesus un parādības (mediju vidi, informācijas vidi, komunikācijas vidi) (par to plašāk Brikše 2006, 7–43; Rubene 2006, 43–71; Zelče 2006, 144–166). Informatīvā vide analizēta divējādi – kā mediju, galvenokārt laikrakstu, liecību avots sociālo procesu atspoguļojumam dažādos aspektos, kā arī sava paštēla konstruēšana sociālajā laika telpā, kas var izpausties rūpēs par publicitāti ar sociāli aktīvu mediju izmantošanu, paužot savus uzskatus paša Kārļa Rūdolfa Kreicberga rakstītajos dažāda žanra tekstos vai arī citu autoru rakstos, kas nereti balstīti uz intervijām ar minētajām personām vai interviju pārstāstiem, tādējādi kļūstot par sava veida aktoriem, *kas rada, izplata, nodrošina, uztur utt. visdažādākos informācijas resursus un nodrošina to komunikācijas procesus* (Brikše 2006, 21). Tālākais ir informācijas saņēmēju ziņā – būt selektīviem informācijas izlases veidotājiem, ko ietekmē identificēšanās ar kādu sociālu grupu, kurai ir sava sociālā pieredze, vai arī balstīties uz savām zināšanām, savu individuālo pieredzi, kas var kontrastēt ar autoru veidotā satura piedāvājumu.

Sociālās vides un indivīda attiecību raksturošanai izmantota T. H. Ēriksena kultūras definīcija, kura izkristalizējusies sociālantropologiem pazīstamo Edvarda Teilora (Edward Tylor) un Kliforda Gīrca (Klifford Geertz) centienu rezultātā, kas ietver *prasmes, uzskatus un paražas, ko cilvēks ir apguvis, būdams sabiedrības loceklis*, papildinot ar piebildi: *Kultūru arī var definēt kā to mainīgo uzskatu kopumu, kas tiek radīts un mainīts, cilvēkiem sadarbojoties* (Ēriksens 2010, 38). Vadoties pēc T. H. Ēriksena definīcijas par sociālantropoloģiju kā zinātņu nozari, kas, pētot sociālos procesus, to nozīmes un ietekmes, uzsver, ka tā ir *salīdzinoša, empīriskā un socioloģiska; tās galvenā metode ir līdzdalīgais novērojums, veicot lauka pētījumu, tās smaguma centrs ir lokālās dzīves pētīšana* (Ēriksens 2010, 41). Monogrāfijas tapšanas gaitā, iekļaujot kā pētīšanas metodi līdzdalīgo novērojumu, dziļās intervijas, dzīvesstāstu dokumentēšanu, monogrāfiskās pētīšanas metodes, dokumentu analīzi, informatīvās vides izpēti u.c. metodes, pētniekam ir problemātiski saglabāt neitralitāti, lai ar savu līdzdalību neietekmētu tiešā un pastarpinātā veidā pētāmās problēmas procesus.

Pārsniedzot sociālās antropoloģijas definētās robežas un postulētā neiejaukšanās procesa principu, dialogā iespējams fokusēt uzmanību uz personības psiholoģisko, filozofisko jautājumu izpratni, caur ko tiek raksturota un atspoguļota attieksme pret kultūrvēsturisko laikmetu, atklāti personības filozofiskie uzskati, raksturota attieksme pret citiem cilvēkiem un sociālajām parādībām, piemēram, izglītības un audzināšanas jautājumiem.

Atturoties vilkt zinātņu robežas, kas pati par sevi ir metodoloģiska rakstura problēma ar joprojām nebeidzamām diskusijām, redzeslokā tiek paturētas kultūrvides pārvērtības laikā un telpā. Pārvērtības atklājas dažādos biogrāfiskās izpētes avotos. Pievēršoties galvenokārt autobiogrāfiju, dzīvesstāstu, interviju analīzei, tos salīdzinot ar citiem dokumentiem, konstatējams, ka papildu avoti paspilgtina, apstiprina vai noliedz subjektīvajā skatījumā tvertās acīm redzamās pārvērtības. Ir arī pārvērtības, kuras konstatējamās kā izpausme, atklājot laikmeta un personību gara pasauli, zināmā mērā personības koda noslēpumu, kas, līdzīgi kā kultūra, Joela Veinberga vārdiem sakot, *(..) ir vēsturiski un sociāli nosacīta, dažādos cilvēka darbības produktos iemiesota cilvēka attieksme pret dabu, sabiedrību un pašam pret sevi, attieksme, kas rosina cilvēku darboties, reglamentē un regulē cilvēka darbību visās viņa eksistences jomās un nodrošina sabiedrībai adaptācijas iespējas un spējas mainīgajā pasaulē* (Veinbergs 1988, 12).

J. Veinberga pieeja ļauj pētniekam distancēties laikmeta vēsturisko parādību traktējumā no acumirkļa savu vērtību un redzējuma matricas uzspiešanas, taču dzīvesstāsta teicējs savu pagātnes atmiņu virknējumu bieži vien atklāj to nostādņu gaismā, kāda ir paša teicēja attieksme pret pagātnes notikumiem stāstīšanas brīdī. Šim aspektam pievērsis uzmanību britu sociālās vēstures pētnieks Pols Tompsons (Paul Thompson), raksturojot cilvēka atmiņu stāstījuma rekonstruēšanas procesu, viņš uzdodot virkni būtisku jautājumu par pagātnes liecību teicēju, piedāvā dzīvesstāstu interpretāciju daudzveidību starpdisciplinārā skatījumā, akcentējot mutvārdu vēstures sasniegumus vēsturiskās izziņas procesā (Thompson 2000).

Savukārt Ella Buceniece uzsver tradīciju un rituālu lomu kultūrā visa samērošanā ar atrasto, bet to nenostādot iepretim jaunradei (Buceniece 1999). Jaunrade var izraisīt kultūrvides pārmaiņas. E. Bucenieces skatījumā cilvēka radītie gara produkti nonākot kultūras aprites procesā, veido pamatu jaunām tradīcijām, kuru dzīvotspēju iespējams vērtēt pēc laika.

Gan lauka darbā, vācot empīrisko materiālu, gan sistematizējot un apstrādājot informāciju, lai konstatētu pārvērtības kultūrvidē, bet it īpaši indivīda pasaulē, jāreķinās arī ar kultūru kā komunikācijas veidu: *Kultūra – tā ir arī komunikācijas veids ar vēsturi, ar pagātnes cilvēkiem un viņu rīcību. Komunikācija nav tikai informācijas nodošana, tā ir saruna, dialogs cilvēku kā personību līmenī. Tāpēc komunikācijas priekšnoteikums ir*

pašnorožošānās un distance, jo, lai notiktu saskarsme starp cilvēkiem kā personībām, ir jābūt respektam, nedrīkst izjaukt otra cilvēka pasauli (Buceniece 1999, 156).

Minētie ētiska rakstura faktori daudz brīvāk pētniekiem ļauj pievērsties kultūrvides pārmaiņu vērtējumiem un interpretācijām, skarot fiziskās pārvērtības apkārtējā kultūras ainavā vai makro sociālo grupu līmenī iepretī mikro grupu līmenim vai, kas ir vēl sarežģītāk, indivīdu jeb atsevišķu personību biogrāfisko liecību izpētē.

Pētījumā apskatāmajā kultūrtelpā spilgti izpaužas dažādas parādības un vērojami procesi, kas raksturojami no etnocentrisma, kultūrrelatīvisma, kultūras integrācijas, kultūras asimilācijas, kultūršoka, kultūras diversifikācijas, kultūras anomijas un kultūru konfliktu perspektīvas.

Kultūrvides pārvērtību cēloņu un seku identificēšanai izmantota konfliktu teorija, kur tiek uzsvērts, ka, sabiedrībā pastāvot dažādām grupām, tās sacenšas par ietekmi gan mezo, gan makro kontekstā. Tie, kuriem pieder vara sabiedrībā, manipulē ar sociālajiem institūtiem, piemēram, reliģiju, izglītību. Laika gaitā cilvēki iemācās privilēģēto grupu vērtības un normas, lai sev nodrošinātu zināmu statusu (Balantine, Roberts 2009). Tas atstāj zināmas sekas. Nekritiski tiek akceptēta pastāvošā sociālā kārtība, kas atsevišķos gadījumos var kontrastēt ar indivīda uzskatu sistēmu. Atbilstoši funkcionālistu uzskatiem, kultūras universālījas, kas sastopamas katrā kultūrā (Macionis, Plummer 1998), saglabājas ģimenēs un mikrogrupu līmenī relatīvi nemainīgā formā, kaut gan, piemēram, bēres un sērošana (Boiko 2006; Barts 2010), kas pazīstama daudzās kultūrās, var piedzīvot zināmu rituālu un izpausmju transformāciju. Piemēram, vardarbīgi aizliedzot sakrālos rituālus, tiek pieņemti uzspiestie laicīgie rituāli, kam laika gaitā veidojas noteikta cita simboliskā slodze. Kā to skaidro simboliskā interakcionisma pārstāvji, jaunradītie simboli var sākt dzīvot savu dzīvi neatkarīgi no radītāja (Balantine, Roberts 2009, 93).

Būtiskākie pedagoga profesionālās identitātes attīstību ietekmējošie faktori ir personīgās *izvēles akceptēšana, līdzdalība, atzīšana* (Deming 1951; Hasbrauer 2001; Riegel 2004; Day, Stobart et al. 2007; Maslo, Fernández González 2015). Tikpat svarīga ir *uzticēšanās un drošība*, kas skatīta kontekstā ar dzīves kvalitāti sociologu T. Tisenkopfa, Vladimira Meņšikova pētījumos (Tisenkopfs 2006; Meņšikovs 2006), kā arī eksistenciālie komponenti, piemēram, *jābūtība*, kas ietver morāli, estētiskos ideālus, filozofiju un reliģiju, skar mākslu (Rubenis 1997; Milts 2005; Lasmane 2007, 2011a,b; Kūle 2016).

Ideāli sakņojas vērtībās, kuras var būt gan individuālas, gan sabiedriskas. *Vērtību aspekts izceļ dzīvē jābūtības, vēlamības dimensiju, tas norāda uz iespējamo plaisu starp pašreiz sasniegto un ideālo stāvokli* (Tisenkopfs 2006, 15), tad tuvošanās ideālu piepildījumam ir atkarīga no *rīcībspējas – īpašību, spēju un darbību kopuma, kas ļauj viņam*

izveidot sev piemērotu dzīves un pašrealizācijas modeli. (..) Rīcībspēja integrē visus cilvēka rīcībā esošos „iekšējos” un „ārējos” resursus – izglītību, īpašumu, finanšu līdzekļus, sociālos sakarus u. tml. Rīcībspēja ir aktīvs dzīves satikļojuma mehānisms, kas savieno zināšanas ar praksi, resursus ar darbību. Rīcībspēju būtiski ietekmē izglītība, sociālā izcelsme, audzināšana, tā mainās dzīves gaitā, un to ietekmē arī cilvēka pieredze (Tisenkopfs 2006, 19).

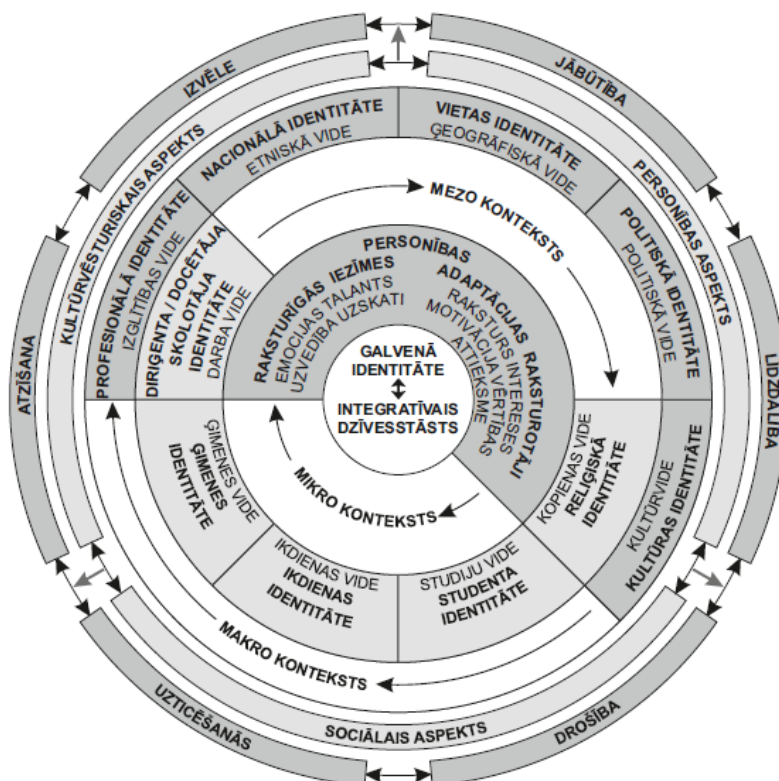
Personīgā izvēle pedagoga dzīvesdarbībā attīsta personīgās pārvaldes izjūtu un reflektēšanas kapacitāti par savu darbu, līdzdalība iesaistīšanās iespēju radīšanā un izmantošanā darbā ir efektīvākais veids profesionālās kompetences iegūšanai, savukārt sociālā atzīšana (no darba devējiem un citām iestādēm) un individuālā atzīšana (apmierinātība ar darbu, kompetences sajūta, uztvere par atrašanos īstajā vietā, darot vērtīgu darbu) rada vēlmi uzņemties jaunas iniciatīvas, sekmē organizācijas mērķu akceptēšanu un veicina personīgo vēlmi uzlabot darba un dzīves kvalitāti, kas panākama ar dabošanos dažādās sociālajās sfērās, ko P. Burdjē ietvēris *habitus* jēdzienā: uzkrāt ekonomisko, sociālo, kultūras, simbolisko un politisko kapitālu (Burdjē 2004, 151–164).

Līdzdalība saistīta ar iesaistīšanos, kas ir noteikts darbības veids, kā no mērķiem nonākt līdz rezultātam komunikācijā un dialogā ar iesaistītajām pusēm, kas balstās uz uzticēšanos. Uzticēšanās ir emocionāla attieksme (Ruokonen 2013), psiholoģisks stāvoklis, kas ir atvērts iespējamajai ievainojamībai un vienlaikus saistās ar cerībām par otra sagaidāmo uzvedību vai nodomiem (Coleman 1990; Mayer, Davis, Schoorman 1995; Bhattacharya, Devinney, Pillutla 1998; Rousseau et al. 1998; Vanneste, Puranam, Kretschmer 2014).

Izvēle un līdzdalība ir saistīta ar drošību. Drošības traktējuma daudzveidībā priekšplānā izvirzās cilvēkdrošības aspekts, ko Kerolaina Tomasa (Caroline Thomas) skaidro, ka cilvēkdrošība raksturo tādu eksistences stāvokli, kurā ir apmierinātas pamata materiālās vajadzības un kurā var tikt īstenota cilvēku cieņa, tajā skaitā līdzdalība kopienas dzīvē (Thomas 2001). Žaneta Ozoliņa vienu no aspektiem saista ar drošības objektīvo nosacījumu un subjektīvo izjūtu, ārējo faktoru un iekšpolitisko struktūru mijiedarbību, kas ir svarīgāka par nacionālo, reģionālo vai starptautisko, vienlaikus uzsverot, ka valsts un starptautiskajā sistēmā eksistējošie procesi un resursi, kā arī cilvēka baiļu un draudu izjūta rada bažas rast praktiskus risinājumus (Ozoliņa 2012). Politologs Ivars Ījabs rakstā „Risks un drošumspēja: sociālā teorija un Latvijas perspektīva” drošību saista ar risku apzināšanos un, atsaucoties uz E. Gidensa uzskatiem, uzsver vēlīnas modernitātes tendenci: *nevis pagātne nosaka tagadni, bet nākotnes apzināšanās ietekmē tagadni. Laikmetā, šodien pieņemtos lēmumus arvien vairāk nosaka nākotne, kas tiek uzlūkota kā riska scenāriji. Šī iemesla dēļ cilvēka identitāte kļūst reflektīva, un indivīdiem nākas savā starpā vienoties par izvēlēm attiecībā uz savu dzīvesveidu. Katra cilvēka dzīvesveids paredz izvēli starp daudzām iespējām, kuras cilvēks*

pats pieņem – tās netiek „nodotas” no iepriekšējām paaudzēm, kā tas ir tradicionālā sabiedrībā. Fakts, ka kāds dzīvesveids ir ticis akceptēts pagātnē, arvien mazāk kalpo par argumentu tā pieņemšanai šodien (Ījabs 2012, 87).

Kā atzīst pētnieku grupa (Aleksandrs Aleksandrovš, Ilze Koroļeva, Ritma Rungule, Sigita Sniķere), *identitātes veidošanās ir viens no svarīgākajiem jaunības kā dzīves posma attīstības uzdevumiem. Mūsdienu vēlās modernitātes sabiedrībās mainījies pats identitātes jēdziens. Identitāte vairs nav mūžīga, stabila „lieta”, ko iegūst visam mūžam, tā nav viena vienīga, tā var mainīties, identitātes izvēlas un iegūst (Koroļeva, Rungule u.c. 2009, 145).*

4. attēls. **Pedagoga identitātes izpētes modelis (Medveckis 2016a)**

Pievēršoties identitātes pētījumiem, *Ikdienas dzīves veidošanas un pārveidošanas procesu var izprast caur ietekmes zonām un to, kā tās ir izkārtotas telpā un laikā. Noteiktu izvietojumu veido attiecīgās zināšanu, prakses, rīcības, interakcijas un mobilitāšu konfigurācijas (Seddon 2015, 69). Emociju, uzvedības, uzskatu, talanta, rakstura, interešu, motivācijas, vērtību, attieksmes, ģimenes, skolotāja/docētāja/dirigenta, ikdienas, studenta, reliģiskās, profesionālās, nacionālās, vietas, politiskās un kultūras identitātes veidošanos un nostiprināšanos mikro, mezo un makro kontekstā ietekmē vide un veicina tādi sociālpedagoģiskie, psiholoģiskie un psihosociālie faktori kā izvēle, līdzdalība, atzīšana, uzticēšanās, drošība un jābūtība (sk. 4. att.).*

2.5. Identitāte kā Liepājas Universitātes pedagogu personības komponente

Ieskicējot Liepājas Universitātes vēsturi un nākotnes perspektīvas, ne rinda no uzrakstītā nav no zila gaisa vīta, vien mezglos sieta kā kādreiz vecmammai nēzdogā, lai kaut ko svarīgu neaizmirstu. Baltā drānā katrā stūrī četri mezgli sieti.

Raisot pirmo mezglu vaļā, tiek apzināts savs sākums. Kā stiprās dzimtās, kurās ciltskoka saknes rodamas teju līdz septītajam augumam, kas paaudžu paaudžu dzīslās spēku rod, tā mūsu ALMA MATER ir savas saknes. Tās rodamas pēckara Liepājā, Baseina ielā, kur gandrīz pirms septiņdesmit gadiem audzēkņiem durvis vēra Pedagoģiskā skola (1945–1950), vēl laiku pirms pārtapa par Liepājas Skolotāju institūtu (1950–1954) un laiku pirms 1954. gada, ko šobrīd uzskatām par atskaites punktu Liepājas Universitātes 60. gadadienas svinībām 2014. gadā.

Otru mezglu raisot vaļā, tiek pieminētas personības, kuru vārdi ir mūsu universitātes ciltskoka spēcīgākās saknes. Ir priekšgājēji, kuru gara gaisma ceļu rāda kā spoža zvaigzne arī pēc izdzišanas. Pedagoģiskās skolas dižgaru saime veidojās, pateicoties direktoram Jānim Hūnam, kurš pats nācis no Kuldīgas skolotāju semināristu aprindām. Viņš prata ap sevi pulcināt labākos pedagogus. Pieminēšanas vērtas ir divas personības, kurām 2014. gadā atzīmēta simtgades jubilejas: izcilie skolotāji – matemātiķis profesors Jānis Arvīds Mencis un vēsturnieks, arheologs un muzeja darbinieks Pēteris Stepiņš. Tai pašai saimei piederīgi vēl citi Jāņa Hūna skolotāju semināra biedri: Kārlis Eņģelis, Jānis Šperliņš, Jēkabs Grīnbergs, kuram pievienojās pirms kara Rīgas Skolotāju institūtu beigušais Arturs Sika, Jelgavas Skolotāju institūtu beigušais 4. bāzes skolas direktors Ludvigs Leitis. Atzīts Pedagoģiskajā skolā bija arī fizikas skolotājs Fricis Zauers, ģeogrāfijas skolotājs Arvīds Lācgalvis, metodiķe Vilma Skalde, pedagoģijas skolotāja Hilda Zērmane u. c.

Arturs Sika, kurš minēts dzejnieka Modra Zihmaņa atmiņās par GULAGA ieslodzījumā satikto pedagogu, tāpat kā viņa kolēģis Arvīds Lācgalvis ir izrauts no spožā Pedagoģiskās skolas skolotāju zvaigznāja.

Lai arī Pedagoģiskajai skolai pārtopot par Liepājas Skolotāju institūtu, tā vadība tika uzticēta funkcionāru izraudzītajai jaunajai ideoloģiskajai ievirzei atbilstošajai, bet laikabiedru atmiņās neviennozīmīgi vērtētajai direktorei Minnai Kalniņai, tomēr arī šajā sarežģītajā augstskolas tapšanas posmā ienāca izcilības. Mums zināmā kino vēsturniece, žurnāliste Valentīna Freimane (tolaik vēl pazīstama ar uzvārdu Gurviča), par kuras dzīves traģēdiju vēstī grāmata „Zudusī Atlantīda”, tā pati Valentīna, kurai komponists Arturs Maskats raksta titulpersonas vārdā nosaukto operu. Arī jaunā psiholoģe Lūcija Prindule,

kura vienlaikus pildīja mācību daļas vadītājas pienākumus un pēc garākas prombūtnes, akadēmiski izglītojoties, kļuva par pirmo psiholoģijas doktori Liepājā.

Ieskiecējot tikai dažus vaibstus mūsu universitātes tapšanas uvertūrā, būtu tikai godīgi, ja, trešo mezglu atraisot, pakavētos pie kultūras tradīciju pārmantotības, ielūkojoties kultūrvides dzīlēs, kas iezīmētas ar Ernsta Glika stādītajiem ozoliem, kuriem Alūksnes pusē ģimnāzijas tuvumā līdzās stādīts Lūcijas Prindules ozols, vai arī Jāņa Menča Urgas upes līkumu un straumes mērījumu uzdevumos iemiesotā viņa skolotāju gudrība, vai arī Ata Krovalda kultūrizglītības darba atspulgs, kura iespaidā zinību alkas remdēja Arvīds un Miervaldis Vanagi. Jāakcentē, ka Miervaldis Vanags arī ir Skolotāju institūta absolvents un gara gaismas mantinieka arhibīskapa Jāņa Vanaga tēvs. Kultūras tradīciju mantinieki ir ne tikai paši pedagogi un audzēkņi, bet arī viņu pēcnācēji, dzimtas turpinātāji, kaut arī ne visi kā pedagogi, bet nozīmīgi kultūras zīmju tālāknēsēji gan: Mārtiņš Brauns – mūziķis un komponists, Jāņa Hūna mazdēls; Jānis Mencis juniors – matemātiķis, Jāņa Menča dēls; Selga Mence – komponiste, Jāņa Menča meita, Atis Stepiņš – ērģelnieks un komponists, Pētera Stepiņa dēls; Agne Stepiņa-Sprūdža – mūzikas pedagoģe, čelliste, Pētera Stepiņa meita. Tās ir saknes, kas liek liepām kuplot un pazarēs putniem ligzdas vīšanas vietu rast, lai teiktu: Es bij' viens kuplis koks, / Man bij' putnu pilni zari.

Un „putnu” Liepājas Universitātē netrūka, kuri Kārļa Rūdolfa Kreicberga dibinātajā korī „Atbals” vai gadu desmitos vadītajā Viļņa Kronberga slavenajā ansamblī „Līga” dziedāja Selgas Mences dziesmas. Arī šodien jubilejas sarīkojumā, gaidot Liepājas Simfoniskā orķestra mūzikas koncertu, mēs varēsīm pārliecināties par vairāku mūsu tagadējās universitātes absolventu muzikalitāti, kuru vidū ir Agnes Stepiņas-Sprūdžas tālākizglītotais populārais un starptautisko atzinību guvušais Liepājas stīgu kvartets.

Ar šo pēctecības impresiju, raisot ceturto mezglu, tiek atgādināts sev, ka, raugoties pašapmierinātības spogulī, mēs tuvplānā redzam tikai sevi, aizsedzot to, kas jau reiz bijis, bet tas, kas ir bijis, ļāvis tapt mums tādiem, kādi esam.

„Tēvu tēvu laipas mestas, / Bērnu bērni laipotāji; / Tā, bērniņi, laipojat(i), / Ka pietika mūžiņam!” Pamācoša tautasdziesma ar sirdsapziņas uzjundīšanas spēju, lai 2014. gadā, svinot Liepājas Universitātes 60. gadadienu, aizdomātos un laipu mestu tajā krastā, kurā dzinusi saknes Pedagoģiskā skola, jo tad mēs 2015. gadā būtu varējuši Liepājas Universitātei svinēt 70. gadadienu.

Līdz ar izglītības politikas maiņām un dažādiem strāvojumiem pirmā augstākās izglītības institūcija Kurzemē ir radusi mājvietu Liepājā, mainījusi nosaukumus, taču ilgstoši saglabājās dominante – pedagoģija. Mūsu absolventi izpelnījās atzinību gan kā pamatskolas

skolotāji, gan latviešu valodas un literatūras skolotāji, gan matemātikas skolotāji tradicionāli spēcīgās profilējošās un augstās metodiskās sagatavotības dēļ.

No augstskolas pastāvēšanas pirmsākumiem atzinību nodrošināja matemātiķa profesora Jāņa Menča pedagoga talants, datoru un multimediju tehnoloģiju, moderno skaitļošanas tehnikas un datorzinātņu programmas ieviešanas iniciatores un studiju programmu izstrādātājas matemātiķes un fiziķes Dr. paed. Dzidras Krūces aktivitātes. Matemātikas katedrā iedibināto eksakto zinātņu attīstības virzību un pēctecību nodrošināja iesāktā darba turpinātāji: docents Dr. math. Kārlis Dobelis, profesors Dr. paed. Edvīns Ģingulis u. c. Savukārt inovatīvo pētījumu uzplaukums matemātikā un fizikā, kas ieguva starptautiski atzītu novērtējumu, uzskatāms par profesora Dr. math. Jāņa Rimšāna 2006. gadā dibinātā un vadītā Matemātikas zinātņu un informācijas tehnoloģiju institūta nopelnu.

Valodniecības augstāko virsotņu sasniegšanas pamati stiprināti ar valodnieka un tā laika rektora (1962–1965) Ilmāra Freidenfelda gādību, gan novērtējot jau strādājošo kolēģu spējas, gan piesaistot akadēmiskai videi redzamākos pārstāvjus, kuru sasniegumi iezīmējas ar akadēmiskā personāla izaugsmes pēctecību un kuri augstu novērtējumu izpelnījušies Latvijā un aiz tās robežām (Dr. philol. Maigone Beitiņa, Dr. paed. Dzidra Dombrovska, Dr. philol. Ausma Grīnvalde, Dr. habil. philol. Benita Laumane, Dr. philol. Edgars Lāms, Dr. philol. Biruta Petre, Dr. habil. philol. Antoņina Reķēna, Dr. philol. Gunta Smiltiece, Dr. philol. Vaira Strautiņa).

Svešvalodu docētāji Sofija Bauere, Voldemārs Bergfrīds, Miervaldis Vanags, Eduards Daugats, Rita Grāvelsiņa, Irēna Muižniece, katrā universitātes attīstības posmā stiprināja lingvistiskās vides pamatus, kas veicināja tagadējās Liepājas Universitātes iekļaušanos starptautiskā apritē, par ko šodien liecina izvērstais ārvalstu sadarbības partneru tīkls un studentu starptautiskā mobilitāte.

Psiholoģijas un pedagoģijas zinātņu akadēmiskās un profesionālās darbības pirmsākumi Liepājā nesaraujami saistīti ar Lūciju Prinduli, bet zinātnes attīstībā paliekoša nozīme ir docētājai Elenai Šnipkei, pedagoģijas docentei Irmāi Uljānei, pedagoģijas doktorei Silvijai Zaķei. Turpmāko pēctecību nodrošināja pedagoģijas profesores Dr. paed. Alīda Samuseviča un Dr. paed. Anita Līdaka.

Bez tradicionālo izglītības studiju programmu īstenošanas mūsu ALMA MATER Latvijā bija pirmā, kura uzsāka pirmsskolas pedagogu sagatavošanu ar augstāko izglītību. Tāpat mēs bijām celmlauži, uzsākot defektoloģijas studiju programmu realizāciju, kuru veidošanā vislielākie nopelni bija Defektoloģijas katedras vecākajām pasniedzējām Lūcijai Ķeirei un Maijai Valcei, kā arī Silvijai Abulai – pirmajai medicīnas zinātņu doktorei mūsu

universitātes vēsturē. Pēc Astras Bāras darbības logopēdijas jomā jaunu dimensiju līdz ar studiju programmu tālāko attīstību līdz pat mūsdienām iezīmē gan Dr. habil. paed. Daina Lieģeniece, gan Dr. paed. Rita Ukstiņa un Dr. paed. Blāzma Vikmane. Speciālās pedagoģijas tālāko attīstību veicina Dr. paed. Dina Bethere un starptautiskos forumos un profesionāļu aprindās atzinīgi novērtētā Gundega Tomele.

Dr. med. Baibas Trinītes akadēmiskā līmeņa pētniecības sasniegumi balss aparāta traucējumu cēloņu diagnostikā guvuši praksē atzīstamu pielietojumu, izmantojot Latvijā unikālu laboratorijas aprīkojumu, kas pavēris ceļu sadarbībai ar medicīnas iestādēm.

Vairāku zinātņu nozaru un ar tām saistīto studiju kursu programmu īstenošanu sekmēja vairāku priekšmetu metodiķu darbība.

Dr. biol. Lūcijas Rātes un Dr. biol. Marka Kļujeva dzīves darbība ir bijusi saistīta ne tikai ar profilējošo priekšmetu metodikas izstrādi, piemēram, zooloģijā un bioloģijā, skolēnu fizioloģijas un stājas pētniecībā, bet viņu pētījumi bija atzīti akadēmiskajās aprindās ārpus Latvijas robežām, kam sekoja Dr. biol. Jāņa Pērkona akadēmiskā un sporta pedagoģijas un trenera darbība, savukārt sporta pedagoģijas metodikas pirmsākumi saistāmi ar docentu Alberta Liepas un Marijas Liepas vārdu. Dabas un vides zinātnēm līdz mūsdienām uzticīgas ir Dr. paed. Ludmila Karule un Dr. paed. Olga Glikasa, kā arī Dr. biol. Māra Zeltiņa.

Dr. paed. Ārija Ptičkina ir bijusi atzīta latviešu valodas metodiķe. Viņas darbības jomā iesākto turpina Dr. paed. Diāna Laiveniece.

Mūzikas metodikas autoritāte docents Alfrēds Eidiņš ir ne tikai mūzikas mācību grāmatu autors skolām, bet arī Mūzikas katedras pētniecības un metodiķu tradīciju skolas iedibinātājs, kura sekotāji bija Dr. paed. Jānis Birzkops un Mūzikas katedras vadītājs Vilnis Kronbergs. Īpaši pieminams ir Kārlis Rūdolfs Kreicbergs – sieviešu Tautas kora (turpmāk – TK) „Atbalss” dibinātājs un galvenais diriģents. Koris ir daudzu Dziesmu svētku koru karu laureāts, tā vadība ir pašreizējās kora diriģentes profesores Ilzes Valces rokās. Saikne ar mākslu kopš Otto Ņesterova vadītās Metodiku katedras pirmsākumiem attīstījās daudzveidīgās izpausmēs, piemēram, pēc rektores Dr. oec. Ausmas Sanderes iniciatīvas izveidotajā un Nansijas Skrupskas vadītajā Sabiedrisko profesiju fakultātē, sākotnēji nodrošinot otro kvalifikāciju kā radošo izpausmju pulciņu vadītājiem teātra mākslā, režijā, lietišķajā un tēlotājmākslā u. c. Būtisku impulsu pedagoģijas studentu radošo māksliniecisko spēju attīstībā devis Ermanis Lieģenieks, taču mākslas akadēmisko un profesionālo studiju programmu un virziena izveidē vislielākie nopelni ir profesorei Intai Klāsonei. Viņa sadarbībā ar akadēmiski izglītotiem māksliniekiem, profesoru Aldi Kļaviņu un kopā ar absolventiem Liepājas un Kurzemes māksliniecisko izpausmju veidolā ir mainījusi mākslinieciskās vides vaibstus, paverot iespēju auglīgā vidē dzīt asnus un pilnveidoties Jauno

mediju studiju programmai, kura tapusi ar Aijas Druvaskalnes-Urdzes iniciatīvu. Tāpat no Sabiedrisko profesiju fakultātes gidu un citām programmām varēja iedvesmu smelties Tūrisma vadības studiju, Kultūras vadības programmu veidotāji, Vides zinātņu un vadības zinātņu programmu iniciētāji, izveidojot spēcīgu vadībzinātņu atzaru, kura iedibinātājs ir bijis matemātiķis Dr. paed. Roberts Veits.

Līdz ar trešās Atmosdas pirmsākumiem rektora Kārļa Dobeļa veicinātā demokratizācijas pārvaldība, pēctecīgi rektores Guntas Smiltnieces konsekventā zinātniskā potenciāla izaugsmes veicinošā atbalsta sistēma, kā arī visu kopīgie pūliņi veidoja tādu studiju un pētniecības vidi, kura kopš 2008. gada ir cienīga nest Liepājas Universitātes vārdu. Ceļš uz universitāti iezīmējās pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu beigās, ko veicināja sadarbība ar Hildesheimas Universitātes kolēģiem un visu nākotnes universitātes idejā ieinteresēto īstenotā konsekventā rīcība, kas izveidoja stabilu pamatu universitātes statusa iegūšanai. Izšķirīgais lēmums pārtapt par universitāti gan augstskolā, gan Saeimā tika pieņemts 2008. gadā, par ko aktīvi iestājās rektors Oskars Zīds.

Liepājas Universitāte nemitīgā mainībā un izaugsmē vairākās paaudzēs pazīstama kā tradicionālo izglītības zinātņu studiju programmu realizētāja, pēdējās divās desmitgadēs izpaudusies kā inovatīva pētniecībā balstītu daudzprofilu studiju virzienu īstenotāja: studijas universitātē notiek četrās fakultātēs 10 studiju virzienos, desmitos skaitāmas studiju programmas sociālajās zinātnēs un uzņēmējdarbībā, humanitārajās zinātnēs un mākslā, dabas zinātnēs, pedagogu izglītībā un izglītības zinātnēs, sociālajā labklājībā gan bakalaura, gan maģistra, gan doktorantūras līmenī.

Gadu vijumos mainījušies studentijas vaibsti: no iemācīšanās līdz mūsdienīgām studiju formām, no vienas patiesības līdz daudzveidīgām pašu apgūtām atziņām, no audzinātāju un kuratoru laika padomdevēju tēvišķiem padomiem vai bezierunu paklausības līdz pašpārvaldes institūcijas izveidei, kas ļauj pašiem ambīciju uzplaiksnījumus sabalansēt ar varēšanas un rīcības seku izvērtējumu.

Protams, varam atskatīties uz pašdarbības un sporta aktivitāšu masveidību un gaumes transformāciju. Diez vai mūsdienu jauniešiem būtu vīlinājums spēlēt dombru ansablī vai katrā akadēmiskajā grupā izveidot aģitbrigādi, kas pēc savas formas ir rada Maijas Kalniņas pazīstamajam studentu teātrim „Rikošets”, tikai ar citu saturu; līdzīgi varam atskatīties uz festivālu „Solidaritātes varavīksne”, kurā studentu simti pulcējās no daudzām padomju republikām, kam iepretī ar citu mērķi ir pavērusies jauna iespēja palūkoties un brīvi iepazīties ar demokrātijas tradīcijās balstītu Rietumeiropas kultūrā balstītu augstskolu studentijas dzīvi, par ko varējām pārliecināties Baltijas studentu Dziesmu un deju svētkos, kus piedalījās TK „Atbalss” mākslinieciskās vadītājas Ilzes Valces un diriģentes Olgas Blauzdes

vadībā, kā arī Kristīnes Finkas vadītie deju kolektīvi – studentu deju kolektīvs „Banga” un vidējās paaudzes deju kolektīvs „Bandzenieki”.

Pamatoti varam lepoties ar sporta tradīciju pārmantotību, atzīstot, ka, ienākot jauniem sporta veidiem, piemēram, florbolam, ir jūtams jauniešu entuziasms, par ko liecina Latvijas sieviešu čempionāta sievietēm 1. līgā izcīnītā 1. vieta trenera Aivja Tālberga vadībā.

Atskatoties uz paveikto, jāpasaka paldies ne tikai saviem studentiem, darbiniekiem, akadēmiskajam personālam, bet arī tai sabiedrības daļai, kuru atzinības gaisotnē Liepājas svinīgākajos brīžos ir cildinātas mūsu universitātes izcilības, saņemot gan Gada liepājnieka titulu, gan iemantojot augstāko atzinību – nosaukumu Goda liepājnieks. Mēs ceram, ka pēc pirmās Goda liepājnieces Antoņinas Reķēnas goda nomināciju pelnījušie Jānis Mencis, Kārlis Dobelis un Aldis Kļaviņš būs tikai pirmie, kuriem pievienosies vēl daudzi jo daudzi mūsu ALMA MATER studenti un kolēģi, kas būs arī apliecinājuma zīme, ka mēs esam vajadzīgi Liepājai un valstij.

Tāpat mums vajadzīga saiknes uzturēšana ar sabiedrību un it sevišķi absolventiem ne tikai pragmatisku apsvērumu dēļ, bet tā saikne, kas bieži vien kā siltā vaskā saglabājies nospiedums, ko varam saukt par emocionālo atmiņu. Šī saikne var būt abpusēji bagātinoša. Par savējiem mēs saucam no mūsu vidus nākušos skolotājus, aktierus, mūziķus, sociālos darbiniekus, māksliniekus, dizainerus, uzņēmējus, pašvaldību, valsts institūciju amatpersonas, sabiedrisko organizāciju pārstāvjus, par savējiem mēs saucam tos, kuriem mēs esam savējie, kurus simboliskā veidā iemieso mūsu tagadējās universitātes absolvente, nebaidoties patētisma, Liepājas Universitātes patronese Silva Golde, kura nesavtīgi mūs tuvināja universitātes statusa akceptam, bet kritērijiem atbilstošu līmeni mēs bijām sasnieguši kopīgiem spēkiem.

Dažādi varam skaitīt laiku – gan minot mūsu universitātes dažādos nosaukumus vai atspoguļojot vēsturi, par robežšķirtni piesaucot rektoru darba gadus, taču laika piepildījuma saturu mēs nodrošinām paši. Mēs varam kā olekti klāt likt gan paveiktos darbus, gan reizumis izniekoto laiku; varam minēt gan struktūras un to pārvērtības, studiju programmu izveides hronoloģiju, kas savā laikā ietvēra piecgades, gan mūsdienu gadskārtējos pašvērtējuma ziņojumus. Taču var arī pamatā likt Olafa Gūtmaņa dzejas mērauklu. Izskanot Liepājas Universitātes himnai, kuras vārdu autors ir dzejnieks Olafs Gūtmanis un mūzikas autors Andris Kontauts, uzskatīsim to kā novēlējumu: „Celt aizvien jaunas gaismas pilis iz mūžu dzīlēm Latvijā!” (Medveckis 2014a)

Likumsakarīgi, ka pētījuma autoram, uzrunājot svinīgā foruma dalībniekus Liepājas Universitātes (turpmāk – LiepU) 60. gadadienas sarīkojuma svinīgajā sēdē 2014. gada

19. septembrī Liepājas teātra telpās, īpaša cieņa un gods tika izrādīts personībām, kuru radošā pedagoģiskā darbība iezīmē laiku lokus un universitātes savpatības vaibstus, akcentējot ne tikai zinātnes un pedagoģijas celmlaužu devumu, bet arī pieminot Liepājas Universitātes saknes un pedagoģiskās darbības tradīciju pārmantotību, kā arī paužot pārliecību, ka augstskolas atpazīstamību veido katras personības identitātes kods.

Atzīstot svinībām par piemērotu esejas žanru un nemazinot pētniecībā balstīto argumentu vērtību, katra fakta vai personības pieminēšana uzrunai atvēlētajās laika robežās ir dokumentētā veidā apliecināma – par pamatu izmantoti LiepU Socioloģisko pētījumu centra arhīva materiāli, LiepU arhīva, Liepājas zonālā Valsts arhīva dokumentu krājums u. c.; arī metaforas ietver kodu, kas kultūras valodā nav svešas semiotiķiem, literatūrzinātniekiem, filozofiem.

LiepU vēsturi lielā mērā veidojušas personības, taču katra pedagoga vai darbinieka ienākšana un iesakņotība augstskolā ir bijusi dažādu apstākļu un likumsakarību determinēta. LiepU pedagogu dzīvesstāstu krājumu (sk. metodoloģijas izklāstā) veidošanas gaitā uzkrātā empīriskā darba pieredze ir ļāvusi saskatīt likumsakarības, kas veido LiepU pedagogu personības raksturojumu un papildina LiepU vēstures avotu klāstu.

4. tabula

Frekvenču tabula pedagoga personības apakškategorijas apzīmējošo saturisko (konceptuālo) kodu biežuma noteikšanai LiepU pedagogu dzīvesstāstos

	A	B	C
ar_att	1	1	1
ar_ident	4	11	1
ar_int	0	1	0
ar_mot	2	0	1
ar_rakst	1	0	0
ar_vert	0	2	8
ri_emoc	1	1	2
ri_tal	0	0	1
ri_uzsk	1	0	0
ri_uzv	1	0	1
A: /dbzin			
B: /humanit			
C: /soc			
Table analysis (Project: dzst) Frequencies			

Personības struktūrā identitāte ir noteicošais komponents humanitāro un dabaszinātņu pārstāvjiem, bet sociālo zinātņu pārstāvjiem nozīmīgākas ir vērtības (sk. 4. tab.).

Hī-kvadrāta (*Chi-Square*) testa rezultāti ($\chi^2(2)=14.177$; $p=0.002$) krostabulācijā programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē liecina, ka pastāv statistiski ļoti nozīmīga saikne (*relationship*) starp identitāti kā pedagoga personības komponenti un zinātnes jomu, ko

pārstāv respondenti, savukārt Kruskala–Vollisa (*Kruskal-Wallis H test*) H-testa rezultāti ($p=0.002$) liecina, ka pastāv statistiski ļoti nozīmīga atšķirība (*differences*) identitātes identificēšanā atkarībā no respondentu profila – naratīvā to biežāk minējuši respondenti, kuri pārstāv humanitārās zinātnes, salīdzinot ar sociālo un dabaszinātņu pārstāvjiem (sk. 5. pielik.).

Humanitāro zinātņu pārstāvju uzmanības lokā allaž ir bijuši eksistenciālas dabas jautājumi, kas nav balstīti tikai savas dzīves pieredzē, bet tā atvērtība un tēlaini jutekliskā pasaules redzējuma aina caur mākslas darbu uztveri, literatūras un filozofijas caurstrāvētām pārdomām veido ievirzi, kas izteiktāk liek domāt par identitāti, piemēram, Maigones Annas Beitiņas refleksijā par pazīstamo skolotāju Ašmani vēl muižkungu valdīšanas laikā: (*.. skolotājs nav dzimtilvēks. Viņš ir skolotājs un cienījams cilvēks. Viņam ir izglītība* (M. Beitiņa, sk. Medveckis 2004a, 13). Vai arī: (*.. es savā dzīves stāstā atritināšu tās epizodes, kas varētu skaidrot mana „Es” tapšanas un realizēšanās ceļu* (A. Grīnvalde, sk. Medveckis 2004a, 27). Citiem vārdiem sakot, teiktais ietver identitātes veidošanās komponentes gan vēsturiskajos apstākļos, gan pašrefleksiju par savu identitāti, gan profesionālās identitātes veidošanās gaitu u.tml.

Pamatojoties uz iegūtajiem rezultātiem kvalitatīvo datu apstrādes programmas AQUAD vidē, kas tika apstiprināti ar kvantitatīvo datu apstrādes programmas SPSS vidē iegūtajiem rezultātiem, dzīvesstāstu teicēju naratīva analīzē īpaša uzmanība pievērsta identitātes izpētes jautājumiem.

Programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē konstatētās mījsakarības (*linkages*) starp identitāti un darba (6 gadījumi), studiju (1 gadījums), ģimenes (1gadījums), ikdienas (1 gadījums), reliģisko (1 gadījums), politisko (3 gadījumi), etnisko (3 gadījumi), ģeogrāfisko (1 gadījums), izglītības (1 gadījums) un kultūrvīdi (1 gadījums) ļauj analizēt identitātes un vides savstarpējo ietekmi.

Respondentu refleksijā dzīvesstāstos visbiežāk identificētas mījsakarības starp identitāti un darba vīdi. Tas skaidrojams ar visu respondentu vienojošās izlases kopīgo iezīmi – visi pedagogi interviju laikā ir strādājuši vai arī vēl strādā augstskolā, kam tagad ir universitātes statuss. Mājas, māju izjūta ir zīmīga metafora, kas raksturo to identitātes daļu, kas saistās ar darba vīdi: *Kas rada māju sajūtu? (..) Noteikti arī šī iestāde pieder pie mājām, jo tā jau ir tā vienīgā, bet gandrīz vienīgā, kurā ir strādāts. Tā ka viss kopā. Atšķirt grūti* (V. Kalme, sk. Medveckis 2009a, 52–53).

Mījsakarības starp identitāti un politisko vīdi ļauj analizēt politiskās vides ietekmi, veidojot attieksmi pret politisko sistēmu, atsevišķu politisko un varai pietuvināto funkcionāru vai aktīvajā politikā iesaistīto personu vērtējumu iepretī savai politiskajai pārliecībai. Vēsturisko notikumu kolīzijas daudzu vecākā gada gājuma cilvēku dzīvē ir atstājušas

paliekošu iespaidu. Tie, kuri pārdzīvojuši kara šausmas, politiskās represijas, ir kritiski un necilvēcību nosodoši, taču noteiktu politisko režīmu laikā dažādu apsvērumu dēļ ne katrs savu politisko pārliecību varēja brīvi izteikt. Dzīvesstāsti kā būtisks noklusētās vēstures avots caur personīgajiem pārdzīvojumiem parāda to politisko vidi un sistēmu, kur nereti vadīta lielākā cilvēka apzinīgā mūža daļa. Intervijas, kuras notikušas pēc padomju sistēmas sabrukuma, atklāja būtiskas personību politiskās nostājas šķautnes, taču ir tikai atsevišķi gadījumi, kas liecina par izteiktu lojalitāti padomju varai, paužot viedokli, ka pēc 2. pasaules kara padomju armija bija Latvijas atbrīvotāja. Kopumā LiepU dzīvesstāstu teicēji ir visu okupāciju režīmu nosodošas personas, taču pašu Latvijas politisko sistēmu redzējums dažādos laika posmos nav viennozīmīgs: atzinīgi vērtēts tiek tā sauktais K. Ulmaņa valdīšanas laiks, kas sakņojas pašu pieredzē vai arī ir vecāku un citu sociālo institūtu ietekmēts. Diezgan prognozējama ir politiskā nostāja, kas veido noteiktu identitātes daļu, ja deportācijas ir skārušas pašu vai ģimeni: *Visa tā drūmā noskaņa, steiga, ar kādu mūs izveda, tēva aizvešana, neziņa, kas ar mums notiks tālāk, divstāvu nāras lopu vagonā – viss palicis man atmiņā. Vīrus, izņemot vienu, kuru atstāja kā vecāko katrā vagonā, atdalīja no ģimenēm un aizveda projām uz citu vagonu. It kā pagaidām, uz laiku. Nezināju, ka savu tēti (..) redzu pēdējo reizi. Traģiskākais bija tas, ka, steigā pakojoties, nezinājām, kas kurā kofērī sasviests un tēvs aizgāja gandrīz bez mantām, bez ziemas drēbēm. Domājām, ka vēlāk viņam varēsīm iedot. Mums jau neteica, ka viņu vairs neredzēsīm. Tēvs aizgāja bojā Usoļlagā (Soļikamskā) tā paša četrdesmit pirmā gada rudenī, novembrī* (I. Eistere, sk. Medveckis 2009a, 29–30).

Katrs dzīvesstāsts ir savu etnisko sakņu apzināšanās, taču citu faktoru ietekmē asinsradniecība ne katrreiz nosaka piederības izjūtu kādai etniskajai kopībai, piemēram, vecvecāki var būt turki, tatāri, zviedri, krievi, bet pati personība sevi asociē ar krievieti (G. Romanova, sk. Medveckis 2006a, 279–310); var būt arī tā, ka vecāki un vecvecāki ir poļi, mājās sarunvaloda ir poļu, bet pašidentitāte – latviete (B. Laumane, sk. Saruna 2013). Daudz skaidrāka nostāja ir personībām, kurām tādas izvēles problēmas nepastāvēja, starp tām minams arī K. R. Kreicbergs ar izteiktu latvisko pašapziņu. Citos dzīvesstāstos līdzās latviskajai identitātei netiek noliegta lokālā, piemēram, suitu identitāte ar kultūras un valodas iezīmju savdabību (V. Kalme, sk. Medveckis 2009a, 50–66).

Mācības skolā, vēlāk studijas augstskolā veidojušas studenta identitāti un turpmākajā dzīves ceļā – skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti. Dažiem tā saistās ar kādu konkrētu jomu (literatūru, mākslu, matemātiku u. tml.), citiem būt par pedagogu ir licies svarīgāk nekā konkrēta mācību priekšmeta pasniedzēju, piemēram, to atzīst mākslinieks, LiepU profesors Aldis Kļaviņš (A. Kļaviņš, sk. Medveckis 2009a, 86–107), skolotāja Zenta Bluka (Z. Bluka, sk. Medveckis 2006a, 39–76). Profesionālās ievirzes maiņa var būt personības brīvas izvēle,

tādējādi iegūstot citu profesionālo kvalifikāciju. Piemēram, Vilma Kalme sportistes, sporta pedagoģes karjeru neturpināja, bet izvēlējās profesionālās identitātes maiņu, pievēršoties valodas pētniecībai: *Sākumā biju Fizikultūras katedrā. (..) Pēc tam neklātienē apguvu šeit latviešu valodas specialitāti. Un pēc tam mani uzaicināja Latviešu valodas katedrā. Pārgāju tur. Tās ir divas lietas, kas acīmredzot visu laiku blakus ir soļojušas* (V. Kalme, sk. Medveckis 2009a, 60). Citā gadījumā profesionālās identitātes maiņa saistāma ar atbilstību noteiktu funkciju realizācijas ierobežojumiem, piemēram, sporta pedagogs veselības dēļ var pārkvalificēties, izvēloties citu specializāciju un iegūstot citu profesionālo identitāti.

Gan darba vide, gan studiju vide var būt kultūrvides sastāvdaļa, ko var pamatot ar Vairas Strautiņas teikto: *Bet darbs ir arī visa tava dzīve, kā saka, cieši saistīta ne tikai ar to tavu tiešo... bet gan ar teātri, gan ar izstāžu apmeklēšanu, gan ekskursijām. Ar avīžu lasīšanu. Tas ir tā saauzies kopā. Tāpat, teiksim, basketbols. Kopā ar studentiem spēlējām vienā komandā. – Tas ir darbs vai atpūta? (..) Man liekas, ka tas ir ideāli, ja tavs darbs saaužas kopā ar tavu brīvo laiku un tu vairs nevari atdalīt, kas ir viens un kas ir otrs, ka brīvais laiks tev papildina darbu un darbs tev papildina brīvo laiku. Nav tā? Jūs varat nodalīt? Man liekas, ka pedagogam tas ir raksturīgi, ka nemaz citādi viņš nevar* (V. Strautiņa, sk. Medveckis 2004a, 126).

Identitāte, kas veidojas ģimenes vidē, ir labi saskatāma, ja ir iespēja salīdzināt citu ģimeņu modeļus. Rezultātā personība var pieņemt savas ģimenes modeli vai censties līdzināties citai, taču nav noliedzama tā ietekme, kas gūta bērnībā: *Varu teikt, ka esmu piedzimis ļoti laimīgā ģimenē. Tā bija ļoti saskanīga, un es nezināju, kā tas ir, kad tēvs ar māti rājas. Kad es aizgāju pasaulē, prom no mājām, tad pirmo reizi saskāros ar tādu problēmu, ka vecāki ģimenē nesaprotas. Tas bija tad, kad pabeidzu skolu un aizgāju strādāt skolā. Tur, kā jau skolā, visādas problēmas, bērni nāca no visādām ģimenēm. Tikai tad novērtēju to, kādā ģimenē esmu augusi. Tā ka manas bērnības atmiņas, var teikt, ir visjaukākās* (L. Ozoliņa, sk. Medveckis 2006a, 79). Taču ne katram no respondentiem ir bijusi tik idilliska ģimenes vide: citās ģimenēs vecāki bija aizņemti darbos, citās – zaudēti vecāki, kas vairāku personību dzīvesstāstā tikai kontekstuāli noprotams, kāpēc pašiem respondentiem nav veidojusies sava ģimene, kam, protams, var būt arī citi iemesli.

Reliģiskā vide, savijoties kopā ģimenes, etniskajai un kultūrvidei, atsevišķu respondentu apziņā atstājusi paliekošu ietekmi: *Ziemassvētkus, Lieldienas un tā tālāk mēs vienmēr svinējām. Es atceros Ziemassvētku galdu. Mums bija istabā apaļš galds un uz tā lika sienu – faktiski vajadzēja salmus, bet salmi nebija, bija siens – un virs siena lika spoži baltu, stērķelētu galdautu. Un tikai uz tā lika Ziemassvētku ēdienus* (B. Laumane, sk. Manuskripts).

Ikdienas vides raksturojums respondentu grupā nav prioritārs, taču saistībā ar identitāti atklājas dažās dzīvesdarbību raksturojošās epizodēs, piemēram, stāstot par saviem vaļaspriekiem, pamatojot savu aizņemtību vai arī raksturojot savas darbības izvēli, retāk – kā rutīnu, ikdienas darbus.

Dzīvesstāstu teicēju respondentu grupai – LiepU pedagogiem – kopumā izteiktāka ir darba, politiskās un etniskās vides ietekme uz identitātes veidošanos un nostiprināšanos.

2.6. Profesionālā identitāte kā Liepājas Universitātes pedagogu profesionālās kompetences kritērijs

Profesionālā identitāte kā pedagoga profesionālās kompetences kategorija LiepU pedagogu dzīvesstāstos ir viena no caurviju tēmām. Par profesionālo identitāti dzīvesstāstu teicēji reflektē intervijās, atceroties savus skolotājus dažādās izglītības pakāpēs vai raksturojot pedagogus, ar kuriem ir bijusi saskare studiju laikā. Katram dzīvesstāstu teicējam ir savs priekšstats par kolēģiem. Viņu vērtējums lielākoties ir izteikts kā atzinība par sasniegumiem, komunikācijas prasmēm, cilvēciskajām īpašībām.

Dzīvesstāstu teicēju pašrefleksijā profesionālā identitāte līdzās komunikācijai un metodoloģijai ir viens no visbiežāk identificētajām pedagoga profesionālās kompetences kategorijām. Profesionālā identitāte dominē humanitāro zinātņu pārstāvju atbildēs par pedagoga profesionālās kompetences izpratni un izpausmi, savukārt sociālo zinātņu pārstāvju respondentu grupā izteiktāka ir komunikācija, bet dabaszinātņu jomas pārstāvjiem – metodoloģija (sk. 5. tab.).

5. tabula

Frekvenču tabula pedagoga profesionālās kompetences kritērijus apzīmējošo saturisko (konceptuālo) kodu biežuma noteikšanai LiepU pedagogu dzīvesstāstos

	A	B	C
ppk_profident	1	8	2
ppk_kom	4	2	6
ppk_met	6	3	2
ppk_mot	0	2	0
ppk_strpk	0	1	5
A: /dbzin			
B: /humanit			
C: /soc			
Table analysis (Project: dzst) Frequencies			

HĪ-kvadrāta testa rezultāti ($\chi^2(2)=7.640$; $p=0.022$) krostabulācijā programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē liecina, ka pastāv statistiski nozīmīga saikne

(*relationship*) starp profesionālo identitāti kā pedagoga profesionālās kompetences kritēriju un zinātnes jomu, ko pārstāv respondenti, bet Kruskala–Vollisa H-testa rezultāti ($p=0.024$) liecina, ka pastāv statistiski nozīmīga atšķirība (*differences*) pedagoga profesionālās identitātes identificēšanā atkarībā no respondentu profila – dzīvesstāstos to biežāk akcentējuši respondenti, kuri pārstāv humanitāras zinātnes, salīdzinot ar sociālo un dabaszinātņu pārstāvjiem (sk. 6. pielik.).

Atbilstoši zinātņu jomas specifikai, humanitāro zinātņu joma ir tā, kas vērsta uz cilvēka iekšējās pasaules, pārdzīvojumu izraisīšanu un izpēti, t. sk. cilvēciskās esības, gara pasaules izziņas procesu izpēti, kur nozīmīga vieta ir identitātei. Dabaszinātņu izziņas process balstīts uz strukturētu zinātnisko pieeju, kur izziņas pamatā ir neorganiskās un organiskās dabas parādības, nereti šajā klasifikācijā iekļaujot fiziku, ķīmiju, matemātiku, savukārt sociālās zinātnes skar cilvēku kopumu, sociālās sistēmas, kuru pastāvēšanas nosacījums ir savstarpējās attiecības, ar ko skaidrojama komunikācijas dominante šo zinātņu jomu pārstāvošajiem respondentiem. Svarīga ir ne tikai pedagoga identificēšanās ar noteiktu zinātni vai pedagoģisko praksi noteiktā jomā, bet nozīmīgas ir arī personības sociālās lomas kā pedagoga profesionālās identitātes izpausme.

Atbildot uz jautājumu, kas ir labs skolotājs, respondenti bieži runā par personības īpašībām, kas rada papildjautājumus par profesionālo kompetenci, ietverot arī jautājumus par zināšanu īpatsvaru, pedagoga erudīciju. Raksturīgi, ka savas jomas pārzināšana, zināšanas, intelekts tiek uzskatīts par pašsaprotamiem, kas katreiz nav akcentējams. Lūcija Prindule atzīst, ka skolotājs bez zināšanām nav nekas, zināšanas ir ļoti nozīmīgas, bet savā dzīvesstāsta izklāstā par labu skolotāju uzskata tādu, *kurš ar humora izjūtu spēj pieiet dažādām izdarībām un ar humoru novērtēt dažādas skolēnu atkāpes no disciplīnas. Tāds skolotājs, kurš saprot skolēnu. Arī tad, kad viņš ir izdarījis nedarbus* (L. Prindule, sk. Medveckis 2006a, 145). Par labiem skolotājiem L. Prindule uzskatījusi zinošus profesionāļus, lai gan dažu viņas skolotāja uzvedība, attieksme pret skolēniem vai estētiskā gaume kontrastē ar pašas jau kā pieredzes bagātas pedagoģes, profesionālas psiholoģes uzskatiem, ka labus rezultātus izglītības procesā var sasniegt, ja ar skolēniem, studentiem ir laba komunikācija, kas balstās uz savstarpējo uzticēšanos un cieņu.

Latvijā un aiz tās robežām pazīstamais matemātiķis Jānis Mencis, kurš, būdams atzīts metodiķis, cienījams LiepU profesors, nekautrējās vārda „Skolotājs”, uzskatot to par īpašu pagodinājumu, un atzinīgi izteicās par saviem skolotājiem, kuri bija novērtējuši jaunā censonā talantu, zināšanas un prasmes. J. Mencis uzskatīja, ka labam skolotājam *Jāmāk labi mācīt savu priekšmetu, lai bērni iegūst kaut ko. Jābūt labam audzinātājam. Bet kādam audzinātājam? Ne ar audzināšanas stundām, ne ar garām runām. Es pat domāju, ka vārds*

audzināšana (..) kas tagad nav sarakstīts grāmatu par audzināšanu! Svešos vārdos izteikts, ka skolotāji paši nesaprot. Bet audzināšana ir gaužām vienkārša lieta. Audzināt nozīmē – gandrīz nemanot panākt, lai audzēkņi atkārto mani. Kad aprunājos ar saviem skolēniem, kas tagad ir beiguši, viņi nesaka: „Jūs tā mācījāt.” Bet viņi atceras to, kā mēs visi kopā augām (J. Mencis, sk. Medveckis 2004a, 98). Tas ir augsts novērtējums, ja pedagogs saņem atzīnību no sava skolēna pat daudzus gadus pēc mācību beigām. Būtiski, ja pedagogs uzsver – mēs augām kopā. Tas nozīmē, ka atdarināšana nav sastingusi, bet no pedagogu paaudžu paaudzēs mantotais var tikt nodots tālāk. Pedagogs ir personība, kuram gribas līdzināties vai vismaz – respektēt, kas ir arī cieņas apliecinājums no tiem skolēniem un studentiem, kuri savā laikā nereti izpaudās ar palaidnībām, bet neizcēlās ar zināšanām.

Vairas Strautiņas novēlējumā studentiem ir izteikts motivējošs aicinājums, kas pamato studiju daudzveidības nozīmi: *Studentiem es gribētu novēlēt – galvenais jau nav tikai dabūt diplomu. Galvenais ir paņemt no katra priekšmeta, no katra pasniedzēja to, ko viņš var vērtīgu dot. Un ne jau tikai faktus iegaumēt. Bet, pirmkārt, zināt, kur meklēt, kā meklēt, ja tevi tas interesē. Faktus jau aizmirsīsi. Un domāt. Galvenais ir domāt. Tas ir skolas galvenais uzdevums. Galvenais ir iemācīt domāt. Attīstīt cilvēku domāšanu, jūtas, iztēli. Katrs priekšmets māca sava veida domāšanu. Matemātika māca viena veida domāšanu, gramatika māca cita veida domāšanu, literatūra māca izjūtu, estētiku. Mūzika ir vajadzīga, to nemāca. Jūs saprotat, kāds ir uzdevums? Attīstīt cilvēku vispusīgi – emocijas, pārdzīvojumus, iztēli, domāšanu. Tas ir pats galvenais* (V. Strautiņa, sk. Medveckis 2004a, 128.) Ņemot vērā, ka V. Strautiņas aktīvie darba gadi saistījās ar to laika posmu, kad tagadējā universitātē pamatā tika sagatavoti skolotāji, teikto var attiecināt uz skolotāja, pedagoga identitāti, kur uzsvērtas ne tikai noteiktas kompetences, bet personības un skolotāja identitātes būtībai svarīgais – domāšana kā kritiskās attieksmes veidošanas nosacījums, kas raksturo pedagoga racionālo šķautni, bet nozīmīga ir arī emocionālā jeb jūtu izkopšanas dimensija, bilstot, ka arī no katra priekšmeta vai skolotāja jācenšas paņemt vērtīgāko, bet bez gribas darbības tas nav iespējams.

Maigone Anna Beitiņa par labu skolotāju uzskata to, kam ir noteiktas prasmes, pamatojot, ka labs skolotājs *prot iemācīt, prot to izdarīt, kā viņš to spēj, katrs ar saviem paņēmieniem*. Viņa arī uzsver: (..) *labs skolotājs ir tas, kuram patīk, kurš augsti vērtē to priekšmetu, ko viņš māca. Viņam, pirmām kārtām, ir jāzina, jāciens, augsti jāvērtē pašam sevi. Un tad viņam ir jāprot sarunāties ar tiem, kuri ir nodoti viņam mācīšanai. Kontaktu ir jāspēj atrast, tas nav viegli* (M. Beitiņa, sk. Medveckis 2004a, 25). Izvēlētajā citātā akcentētas gan pedagogam nepieciešamās prasmes, gan izteikta doma par augstu pašvērtējumu, sava darba un profesionālās identitātes nenoniecīnāšanu, tāpat uzsvērtā komunikācijas spēju

nepieciešamība, bet mācīšanas gaitā svarīga ir metodika, paņēmieni kopums, kas ir katra pedagoga individuālās profesionalitātes rādītājs.

Par Liepājā sagatavoto skolotāju kompetenci liecina ilggadējās rektores Ausmas Sanderes atziņa: *Mūs atzina arī tāpēc, ka toreiz mums bija Sabiedrisko profesiju fakultāte. To vadīja pedagoģijas zinātņu docente no Jelgavas Nansija Skrupska. Viņa izvērtā četrpadsmit dažādu speciālistu darbu, sākot no keramikas pulciņa līdz nometņu vadītājiem un tā tālāk. (..) Skolā nav vajadzīgs tikai priekšmeta skolotājs. Skolā ir vajadzīgs arī daudz kas cits* (A. Sandere, sk. Medveckis 2004a, 110). Skolotājs māca ne tikai mācību priekšmetu, bet cilvēku. Viņš audzina personību, kas nav iedomājama bez pozitīvas saskarsmes, komunikācijas starp pedagogu un izglītojamo. Pozitīvu saskarsmi var veicināt kopīga ieinteresētība kopīgi darāmajā vai mācību priekšmeta apguve, vai saskarsme interešu izglītības jomā.

Būtiski, ka no augstskolas pastāvēšanas pirmsākumiem tās docētāji gan mācīšanu, gan mācīšanos attiecina uz sevi, kas, iegūstot universitātes statusu, ir īpaši svarīgi. Neapšaubāmi, ka pētniecībā balstītas studijas ir nesaraucjami saistītas ar pašizglītošanos. Pašizglītošanās nav saprotama tikai šaurā savas jomas zināšanu paplašināšanas aspektā, bet tā ir visaptverošs process, kas rezultātā harmonizē pašu pedagogu, bet caur izglītības procesu – skolēnus, audzēkņus, studentus, kā arī savstarpējā komunikācijā iesaistītos kolēģus un sociālos partnerus. Pedagoģi mācās arī no savām kļūdām, no savu skolotāju pieļauto kļūdu analīzes, kas spilgtākā atmiņā palikušas ne tik daudz faktu, bet gan audzināšanas un savstarpējās saskarsmes dēļ, kā to atceras gan L. Prindule un M. A. Beitiņa, gan Ausma Grīnvalde un Kārlis Rūdolfs Kreicbergs, kurš paškritiski vērtējis savas zināšanas un prasmes pirmajos savas pedagoģiskās prakses gados, tāpat reflektējis par savu darbu, ko būtu varējis veikt profesionālāk, ja būtu bijusi labāka metodiskā sagatavotība, atzīstot, ka pēdējā laikā mūzikas pedagoģijā, teorijā un praksē jaunajiem skolotājiem ir krietni labāki metodiskās sagatavotības pamati, salīdzinot ar tiem, kādi ir bijuši viņam pēc Jelgavas Valsts skolotāju institūta beigšanas.

Daudzu dzīvesstāstu teicēju intervijās īpaši uzsvērtā pētnieciskā darba nozīme, atzīstot, ka vienlīdz svarīgs ir gan izstrādātās metodikas aprobācijas procesa atspoguļojums, gan gandarījums par paveikto, ko papildina atzinība par veiktā darba nozīmību, praktisko pielietojamību: daudzviet tika izmantotas Marijas un Alberta Liepu grāmatas sporta metodikā, A. Grīnvaldes literatūras teorijas izdevumi, J. Menča matemātikas mācību grāmatas, no kurām gandrīz visās klasēs mācījušies skolēni vairākās paaudzēs. J. Mencis atzinis, ka svarīgs ir ne tikai mācīšanas un mācīšanās process, bet arī apmierinātība ar paveikto: *Gandarījums ir tad,*

kad man ir iecerēts kāds darbiņš un es to izdaru. Sasniedzu rezultātu. Dažkārt tas var būt ļoti mazs, dažkārt liels. Tas ir gandarījums par savu darbu (J. Mencis, sk. Medveckis 2004a, 98).

Līdz ar darba pieredzi izkristalizējas atziņas, kas saistāmas ar mācīšanas procesa harmonizāciju, kam pamatā ir loģiski veidota mācību vai studiju kursu programma, atbilstoši studiju priekšmetu specifikai, bet ne mazāk svarīga ir katras studiju vai mācību metodes pielietojuma pamatotība, kā arī veiksmīgākā izvēle, lai sasniegtu iecerēto rezultātu, tāpat ietvertie audzinošie momenti. K. R. Kreicbergs uz katru nodarbību, katru kora mēģinājumu ieradās sagatavojies, konsekventi virzīja mācību procesu, lai sasniegtu iecerēto rezultātu, reizumis atļāvās būt didaktiski pamācošs, savukārt J. Mencis, lai sasniegtu iecerēto, varēja spontāni mainīt nodarbošanās veidu, pielietot kādu radošu metodi, par ko savā dzīvesstāstā reflektē matemātiķis un bijušais rektors Kārlis Dobelis: *Atceros, kādreiz mēs, studentu grupa, hospitējām skolotāja Menča stundu. Stundas temats bija kvadrātrinoms ax kvadrātā plus bx plus c . Protams, neatceros vairs detaļas, bet pēkšņi skolotājs aicināja klasi izdziedāt trinomu. Atceros arī, kā mēs, septītās klases zēni, gājām skatīties, kā mūsu matemātikas skolotājs Mencis spēlēja basketbolu (K. Dobelis, sk. Medveckis 2009a, 11).*

Labā pedagoga portretējumā ir tādas iezīmes, kas palīdz dažādot ikdienas rutīnas darbu. Līdz ar jaunu tehnoloģiju attīstību pedagogs uzņemas pastāvīgus izaicinājumus; gan pasaule, gan arī mācību un studiju vide ir dinamiska un mainīga, līdz ar to jāmainās arī pedagogam un pedagoģijas praksei, aktualizējot jautājumu par izglītības kvalitāti. To uzsver arī K. Dobelis: *Pasaule mainās, Latvija mainās, arī mums jāmainās. Ir tāds jēdziens „izglītības kvalitāte”. To var definēt dažādi. Viena no definīcijām, piemēram, ir: „Kvalitāte kā nepārtraukta pilnveide”. Katra jauna studentu paaudze, kas ienāk universitātē, ir ar savām zināšanām, savām prasībām, savu dzīves uztveri. Mēs maināmies līdz ar viņiem (K. Dobelis, sk. Medveckis 2009a, 13).*

Pēc A. Kļaviņa domām, mācību prakse ir atkarīga no profesionālās attīstības procesa: *Nu, patiesi labs skolotājs ir tas, kas panāk, ka viņa audzināmais ļoti labprāt strādā. Ja viņš to nedara, tad nav noticis normāls dialogs. (..) Nav mazsvarīga arī tā bagāža, ar kuru pie mums students atnāk. Un reizēm tā ļoti traucē. (..) Es esmu bieži piedzīvojis tādas situācijas, kad cilvēks atnāk bez mākslas vidusskolas diploma vai bagāžas. No parastas vidusskolas atnāk. Un viņam ir interesanti, jo viņš neko tādu nav piedzīvojis. Un viņš ļoti ātri sasniedz to līmeni, ko tie, kas ir atnākuši no mākslas skolas. Un aiziet garām, jo viņam ir interese (A. Kļaviņš, sk. Medveckis 2009a, 104).*

Metodoloģija, motivācija un profesionālā identitāte ir viena no programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē identificētajām pedagoga profesionālas kompetences nosacījumu likumsakarību (*implicants*) kombinācijām (sk. 5. att.).

```

Boolean minimization- file: 4_pk_impl_1.att
Criterion: Condition 1 / TRUE
Abbreviation for analysis of implicants
A = ppk
B = ppk_profident
C = ppk_kom
D = ppk_met
E = ppk_mot
F = ppk_strpk

```

```

Implicant/s
  bCDef
  bCdeF
  BcDEf
CASES:
3 Implicant/s
---> 1. implicant: bCDef- cases:
    2
---> 2. implicant: bCdeF- cases:
    4
---> 3. implicant: BcDEf- cases:
    3

```

```

Implicant bCDef: 1 cases
Implicant bCdeF: 1 cases
Implicant BcDEf: 1 cases

```

```

|||===== Frequency of codes

```

5. attēls. Pedagoģa profesionālās kompetences nosacījumu likumsakarību (*implicants*) kombinācijas

Tā kā humanitāro zinātņu pārstāvju vidū identitātei kā personības komponentei un profesionālajai identitātei kā profesionālās kompetences kritērijam ir vislielākais minēšanas biežums, tad gadījuma analīzei bija būtiski izraudzīties to pārstāvi, kuram tā būtu personības būtību raksturojošā iezīme. Pētījumā analīzei izraudzītā K. R. Kreicberga personība nav nejauša – viņš ir humanitāro zinātņu pārstāvis, kā arī par K. R. Kreicbergu ir veikts biogrāfiskās pētniecības tradīcijās balstīts padziļināts izpētes darbs.

2.7. Kārļa Rūdolfa Kreicberga identitāšu daudzveidība

Identitātes izpēte kopveselumā iespējama, ja veselumā tiek saskatīti katrā personībā tie komponenti, kas veido holistisko modeli, kur ietverts personības, sociālais un kultūrvēsturiskais aspekts. Personības aspekta izpratne rodama personības teorijās balstītā pieejā, pieņemot, ka personībai piemīt gan iedzimtas, gan dzīves laikā iegūtas īpašības, kā arī identitātei raksturīgā iezīme – spēja par sevi un savām īpašībām reflektēt. Sociālais aspekts saistīts ar sabiedrībā pastāvošajām attiecībām starp indivīdiem, sociālajām grupām, kā arī visplašākajā nozīmē socializācijas procesu, ko var analizēt retrospektīvi un tuvākā perspektīvā

saistībā ar notiekošo komunikācijas brīdī, kā tas raksturīgs, piemēram, dzīvesstāstu izklāsta laikā. Kultūrvēsturiskais aspekts ietver gan materiālās, gan garīgās kultūras komponentus, kas radīti cilvēka darbības rezultātā, kā arī cilvēku attieksmi vienam pret otru, pret radītajām vērtībām, gara pasauli, pret vidi, kas var arī nebūt veidojusies cilvēku darbības rezultātā, piemēram, dabu, ainavu.

K. R. Kreicberga daudzveidīgo identitāšu personības, sociālajā un kultūrvēsturiskajā aspektā minēšanas biežuma sadalījums identitātes aspektus apzīmējošo metakodu frekvenču tabulā liecina, ka K. R. Kreicberga un koristu izteikumos dominē identitātes personības aspekts; ģimenes locekļu un kolēģu skatījumā noteicošais viņam bijis identitātes sociālais aspekts, bet audzēkņi akcentējuši identitātes kultūrvēsturisko aspektu (sk. 6. tab.).

6. tabula

Frekvenču tabula identitātes aspektus apzīmējošo saturisko (konceptuālo) metakodu biežuma noteikšanai K. R. Kreicberga dzīvesdarbībā

	A	B	C	D	E
kult_vest_asp	1	4	1	13	2
pers_asp	3	0	2	18	0
soc_asp	0	3	3	9	5
A: /krbg_fkg_dsk_kr					
B: /krcb_dl_str_int_audz/st					
C: /krcb_dz_str_int_gm					
D: /krcb_gd					
E: /krcb_str_int_klg					
Table analysis (Project: kreicbergs) Frequencies					

Šo vērtējumu ietekmē vairāki faktori, piemēram, mikro kontekstā personība atrodas noteiktā socializācijas procesā, pilda noteiktas sociālās lomas. Likumsakarīgi, ka tās lomas, ko kāda respondentu grupa ir akceptējusi vai kas sakrīt ar gaidām, ir noteicošās, un tieši caur tādu prizmu ir saskatīta un analizēta K. R. Kreicberga identitāte personības aspektā. Brocēnu vīru kora dalībniekiem personības aspekta dominante atklājas, K. R. Kreicbergu salīdzinot ar citiem diriģentiem, kuri stājušies kora priekšā pēc K. R. Kreicberga aktīvo darba gaitu beigām. Tiek atzīts, ka viņi nav bijuši tik disciplinēti, pašatdevīgi, prasīgi. Sociālajā aspektā K. R. Kreicberga dzīves pieredzei un erudīcijai arī bijusi liela nozīme, kas ļauj viņu vērtēt kā autoritatīvu personību, bet kultūrvēsturiskā aspekta nozīmība saistās ar Brocēnu vīru kora gadu desmitos krāto pieredzi, ierakstot Latvijas kora kustībā arī savu paliekošu vēstures lappusi.

Ar mākslu saistīto izglītības iestāžu vai pedagogu sagatavošanas iestāžu specifika, kas saistīta ar muzikālo izglītību, pēc būtības attiecināma uz kultūru visplašākajā nozīmē. Latvijā vērojama muzikālo tradīciju pārmantojamība, kā arī izteikti jaunu pedagoģisko procesu un māksliniecisko tendenču attīstības ceļu meklējumi. K. R. Kreicberga klasiskās kordinēšanas skola ir sakņojusies Jelgavas Valsts skolotāju institūtā gūtajā pieredzē, attīstījusies studiju laikā Latvijas Konservatorijā, kā arī iespaidi gūti no kolēģu diriģēšanas meistarības. Bez diriģēšanas pedagoģiskās darbības klāstā minami arī citi mācību priekšmeti, kuru docēšanas laikā jauniešu apziņā K. R. Kreicbergs asociējas kā kultūrvēsturisko liecību glabātājs un neatņemama Latvijas kultūras vēstures daļa, tajā visā saskatot viņa personības ietekmi uz kultūrvēsturisko vidi.

Ģimenes skatījumā identitātes sociālā aspekta dominante ir pašsaprotama, salīdzinot ar citām respondentu grupām, kur K. R. Kreicbergs tiešā veidā nebija atbildīgs par ikdienas materiālo nodrošinājumu u. tml. Citādi ir ģimenes vidē, kur ir jānodrošina piemēroti dzīves apstākļi, jā rūpējas par bērnu izglītību, dzimtas tradīciju saglabāšanu un tālāk nodošanu. Ģimenes vide saistīta ar ikdienas vidi un darba vidi, taču darba vide ģimenes skatījumā nav noteicoša, lai K. R. Kreicberga identitātei profesionālajā ziņā piešķirtu lielāku nozīmi. Viedoklis par vietas vēsturisko vidi, kas ir K. R. Kreicberga identitātes būtiska daļa, ģimenes locekļu starpā atšķiras. Dzīvesbiedrei, kura vēsturisko un sociālo apstākļu dēļ ir neatgriezeniski zaudējusi savas bērības un agrās jaunības dzimtas mājas, Liepājā kopīgi būvētā māja vietas izpratnē nav sirdij tuva; līdzīgi arī K. R. Kreicbergam – Liepāja ir darba vide. Monogrāfijas titulpersonai vienmēr tuvāka ir bijusi Saldus un Brocēnu puse, kas saistās ar tēva mājām Gaiķos, ar dzimtas saknēm un tur dzīvojošām māsām, kuru mājās vasaras brīvdienas nereti pavadīja K. R. Kreicberga dēls Viesturs un meita Daina. K. R. Kreicbergu kā autoritāti un personību novērtē gan vedekla, gan mazdēls Kristaps.

Kultūrvēsturiskais aspekts, lai arī ģimenes skatījumā nav prioritārs, tomēr ir nozīmīgs – etniskā vide nacionālo identitāti stiprinājusi gan K. R. Kreicbergam, gan to kā kopīgu iezīmi atzīst dzīvesbiedre Ilga Kreicberga. Ģimenes locekļiem – sievai, dēlam – ar K. R. Kreicberga pedagoģiskās darbības jomu vairāk saistās darba vide. Viņam pašam nozīmīgāka ir izglītības vide, tā veido profesionālo identitāti, ko dzīvesbiedre nav akcentējusi, bet minējis dēls – Viesturs Kreicbergs. Viņš, stāstot par tēva izglītības gaitām Jelgavas Valsts skolotāju institūtā, velk paralēles ar tagadējo Latvijas Lauksaimniecības universitātes ēku, kurā tēvs kā topošais skolotājs sāka apzināties savu profesionālo identitāti, akcentējot vietas nozīmi. Būtiski, ka Latvijas Lauksaimniecības universitātes ēkā, kurā skolojies arī tēvs, V. Kreicbergs pilda Ķīmijas katedras vadītāja pienākumus, ir ķīmijas zinātņu profesors.

Studiju vide arī vēsturiskā skatījumā saistāma ar K. R. Kreicberga dzīves gājumu, ko ietekmējuši pedagogi visās izglītības pakāpēs (Gaiķu skolā Jūlijs Ampermanis, Jelgavas Valsts skolotāju institūtā Jēkabs Mediņš). Nav noliedzama arī studiju vides ietekme, lai K. R. Kreicbergs identificētos ar Jelgavas Valsts skolotāju institūta audzēkņiem, ar kuriem regulāri tikās salidojumos, institūta jubilejas pasākumos, kā arī gan ikdienā, gan darbā uzturētu draudzīgas un koleģiālas attiecības, piemēram, ar Ludvigu Gruduli. Kā studentijas atribūts K. R. Kreicbergam vienmēr Vispārējos latviešu Dziesmu svētkos galvā bija studentu cepurīte, rotāta ar visu svētku nozīmītēm un emblēmām. Sociālo aspektu kolēģiem saskatīt ļāvušas tuvākas attiecības un savstarpējā komunikācija vairāku gadu desmitu garajā darba mūžā, kur darba vide un darba attiecības neizslēdza iespēju iepazīt K. R. Kreicbergu kā personību un saskatīt sociālās vides ietekmi uz personības identitāti (V. Vikmanis, V. Kronbergs, O. Blauzde, sk. Medveckis 2012, 105–115, 120–124, 127–128).

Kolēģi un audzēkņi, pievēršoties K. R. Kreicberga raksturojumam, par būtisku atzīst identitātes kultūrvēsturisko aspektu, to biežāk saistot ar etnisko vidi. Nacionālā identitāte makro kontekstā pamatojama gan ar piederību un iekļaušanos etniskajā vidē, gan saistībā ar politisko vidi, kas ietekmēja viņa politisko identitāti: *Mācot diriģēšanu, kas man palika atmiņā, ka viņš ļoti interesanti strādāja ar studentiem. Tieši tādā audzināšanas darbā. Tas bija interesanti, jo viņš vienmēr pievērsa uzmanību gan tekstiem, gan tradīcijām koru kultūrā. Viņš nekad nebaidījās runāt par tādām lietām kā patriotisms un skaidri definēja šīs lietas* (O. Blauzde, sk. Medveckis 2012, 128). Līdzīgi izteikusies diriģente Ilze Valce: *(..) tieši pedagoģiskajā darbā Kārlis Kreicbergs vienmēr izcēlies ar šo pedagoģisko uzstādījumu, ar audzināšanas darbu, īpaši latviskās identitātes saglabāšanā. Viņam svarīgi nacionālās piederības uzstādījumi. Viņš par to vienmēr ir runājis. Varbūt to var saukt, kā studentiem nereti liekas, ka tā ir tāda moralizēšana, bet tā ir Tēvzemes apziņas popularizēšana* (I. Valce, sk. Medveckis 2012, 132).

K. R. Kreicbergam dominē pedagoga un profesionālā identitāte, kā arī identificēšanās ar vērtībām. Personības aspektā monogrāfijas titulpersonu visbiežāk respondenti identificē ar vērtībām (sk. 7. tab.). Arī paša K. R. Kreicberga „Es” apziņā vērtības ierindotas pirmajā vietā. Vērtību hierarhijā dominē pienākums iepretī pedagoga kritizētajai tiesību morālei, kas saistāma ar audzināšanu ģimenē un skolā. Skolēnam ir pienākums mācīties, skolotājam – izglītēt un audzināt. Līdzās minama tāda vērtība kā tēvzemes apziņa, garīgums, kas ieaudzināms jau no dzimšanas, lai savstarpējā saskarsmē izjustu cilvēcīgu sirsnību, iejūtību, mīlestību, uzticību un taisnīgumu.

Lai arī kādas sociālās lomas katrā noteiktā brīdī K. R. Kreicbergs pildītu, ir svarīgi, ka viņa dzīves principi veido vērtību sistēmu, kurā svarīgi eksistenciālie aspekti, kas saistās ar

terminālajām vērtībām, kā arī instrumentālās vērtības, kas ir sabiedrībā akceptētas kā vēlamās vērtības. Instrumentālās vērtības var analizēt gan kā morālās vērtības, gan kā kompetences vērtības. Atkāpes no morālo vērtību principu ievērošanas liek „ierunāties” sirdsapziņai, savukārt kompetences vērtības vērstas „Ego” virzienā saistībā ar pašrealizāciju, pašizteikšanos un pašapliecināšanos, nereti – kompetences demonstrēšanu. K. R. Kreicberga pašidentitātes skatījumā no terminālajām vērtībām, kas nav vērstas tikai uz „Ego”, bet arī uz sociālajām vērtībām, dominē brīvības, tēvzemes apziņas, ģimenes drošības, pašcieņas, sociālās atziņas vienlīdzības idejās balstītas vērtības, bet instrumentālo vērtību klāstā minama ir atbildība, pienākums, godīgums, taisnīgums, saprāts, cieņa, garīgums, intelekts, paškontrolē, pieklājība, spējas.

7. tabula

Frekvenču tabula identitātes kategorijas apzīmējošo saturisko (konceptuālo) kodu biežuma noteikšanai K. R. Kreicberga dzīvesdarbībā

	A	B	C	D	E
ident_att	3	0	0	3	0
ident_emoc	0	0	0	3	0
ident_int	0	0	1	1	0
ident_rakst	0	0	0	1	0
ident_uzv	0	0	1	1	0
ident_vert	0	0	0	9	0
<hr/>					
ident_gim	0	0	3	3	0
ident_ikd	0	0	0	1	0
ident_skdcdr	0	3	0	3	5
ident_relig	0	0	0	1	0
ident_stud	0	0	0	1	0
<hr/>					
ident_kult	1	0	0	2	0
ident_nac	0	0	0	2	2
ident_polit	0	0	0	3	0
ident_prof	0	4	1	5	0
ident_viet	0	0	0	1	0
A: /krbg_fkg_dsk_kr B: /krcb_dl_str_int_audz/st C: /krcb_dz_str_int_gm D: /krcb_gd E: /krcb_str_int_klg Table analysis (Project: kreicbergs) Frequencies					

Daudzas vērtības nav absolūti noturīgas, līdz ar to K. R. Kreicberga identificēšanās ar augstu principu un morāles standartu personību tomēr zināmos lūzuma brīžos ir pārvērtētas. Viņš pats atzinis, ka ne vienmēr ir bijis iejūtīgs: *cik amorāls var būt cilvēks*, nespēdams līdzīgi just vāciešu sagūstītajiem ģenerāļa Kureļa gūstekņiem. Arī atziņa: *tagad es domāju savādāk*, kad runa ir par mākslinieciskās interpretācijas muzikālajām un estētiskajām vērtībām. Līdzīga vērtību pārvērtēšana saskatāma viņa paša apgalvojumos, uzskatot savas filozofijas pārākumu

par atstāto kultūrvēsturisko mantojumu. To viņš pamato ar domu – *cik un kādi koncerti notikuši, kam tas interesē*, paliekot pie pārlicības, ka atstāt par sevi liecību būtu svarīgi ar izkristalizējušos dzīves filozofiju, kurā atklājas tās vērtības, ar kurām identificējas pats.

K. R. Kreicberga audzēkne, atzīta Liepājas un Latvijas diriģente Ilze Balode (I. Balode, sk. Medveckis 2012, 139–151) sava pedagoga identitāti saskata *vecā kaluma* diriģēšanas klasiķī, kas bija prasīgs, skrupulozs tehnikas lietās un interpretācijas jautājumos. Par vērtību, kas veido K. R. Kreicberga identitātes vaibstus, I. Balode uzskata vitalitāti, dzīvesprieku, omulību, kas izpaužas galvenokārt ārpus mēģinājumiem un koncertiem, bet pedagoģiskajā darbībā – prasīgumā, darbīgumā, centībā un neatlaidībā –, norādot, ka mācību procesā netika taupīts arī skarbāks vārds, ja kāds audzēknis nespēj parādīt labāko sniegumu, kas atbilda viņa spējām.

Ģimenes pārstāvji, piemēram, bērni sava tēva identitāti saskatījuši dažādos laika posmos atšķirīgi. Bērnībā tas ir bijis stingrs audzinātājs, kas nav pieļāvis kompromisus, reizē arī gādīgs tēvs, kurš algas dienās palutinājis ar kādu kārumu, radot izbrīnu, ka taupīgais tēvs ar plašu žestu cienājis ar konfektēm visas kora meitenes, atceras meita Daina Goba, kura tēvu kā pazīstamu diriģentu neuztvēra līdz pat studijām augstskolā. Līdz tam tas bija tikai tēvs. Dēls Viesturs, kavējoties savās bērnības dienu atmiņās, atceras, ka tēvs bija vienmēr darbā, tas viņam bija pirmajā vietā, kas saistāms ar uzskatu, ka vīrietim ģimenē ir jāpelna nauda. V. Kreicbergs darba attiecībās vai pedagoģiskajā darbībā akcentē tēva prasīgumu, meita Daina – omulību un spēju iejusties saviesīgos publiskajos pasākumos. Dzīvesbiedres Ilgas skatījumā kori un kora klasiskā mūzika ir K. R. Kreicberga galvenās vērtības. K. R. Kreicberga dzīvesbiedrei ir bijis svarīgi, ka vīrs ir bijis uzticīgs, ka tik aizņemtais un tikai kora mākslas dzīvei nodevies cilvēks ir mainījis prioritātes un atradis laiku būt kopā slimības laikā.

K. R. Kreicberga izteikumi, nereti kontekstuāli vai pat postulātu veidā, liecina par konstruktīvu attieksmi pret darbu, kora mēģinājumu norises gaitu: mēģinājumu laiks nav paredzēts garu organizatorisku vai administratīvu jautājumu kārtošanai, pienākumam jābūt pirmajā vietā, cilvēkam jāveido tēvzemes apziņa.

Saskatot K. R. Kreicberga attieksmes izpausmes konkrētā rīcībā, koristu skatījumā visu viņa sasniegumu pamatā ir neatlaidība un darbaspējas. Attieksme pret darbu kā pienākumu, rēķināšanās ar citu cilvēku laiku, it sevišķi strādājošajiem cilvēkiem, kuri dzied koros savā no darba brīvajā laikā, attieksme pret līdzcilvēkiem darba attiecībās ir koleģiāla un argumentēti kritiska. Valsts svētki, tautas varoņi un piemiņas dienas – tie ir K. R. Kreicberga svētumi. Koristi monogrāfijas titulpersonu raksturojuši kā prasīgu, pedantisku un pašdisciplinētu diriģentu, kurš tādu pašu attieksmi pieprasījis arī no citiem. Taču, rūpējoties

par pozitīvu emocionālo gaisotni koros, dalībnieku papildu motivāciju pašai dziedāji strādāt, viņš organizēja gan ekskursijas, gan draudzības koncertus ar citiem kolektīviem, piemēram, Edgara Račevska vadīto vīru kori „Gaudeamus” un sieviešu Tautas kori (turpmāk – TK) „Atbalss”, iemantojot koristu piedēvētās „lomas”: vīratēvs – E. Račevskim, sievastēvs – K. R. Kreicbergam.

To, ko ikviens cilvēks pārdzīvojis savā iekšējo izjūtu pasaulē, nav iespējams tiešā veidā nodot otram, taču izjūtas, kā pārliecināties arī diriģenta darba stila un prakses atspoguļojumā kolēģu un audzēkņu teiktajā, ir spējušas radīt līdzpārdzīvojumu ne tikai caur verbālu tēmas izklāstu, bet arī caur muzikālā izpildījuma niansēm, attieksmi pret skaņdarbu, caur ko kļūst skaidrāks arī saturs, dziesmas jēga; tiek uzburta gan ideālā pasaule, gan sociālā skaudrā dzīves īstenība. Ne velti kā K. R. Kreicberga dzīves skaudrāko lappušu izteicēja izraudzīta kara un pēckara ainu tēlojumam Jāņa Ozoliņa ar Gunāra Selgas vārdiem komponētā dziesma „Ieviņa”. Šo dziesmas izpildījumu atceras vairākas sieviešu TK „Atbalss” bijušās dalībnieces, tā ir personiski tuva arī diriģenta dzīvesbiedrei.

Emociju neviltota paušana, kas atklātu K. R. Kreicberga iekšējās pasaules traģiskākās stīgas, bieži tika maskēta ar ārēji skarbu izpausmi attieksmē pret līdzcilvēkiem. Ir tikai atsevišķi motīvi, kuros viņš sevi identificē kā klusu, pieklājīgu puisēnu bērnībā, bet pirmajās kara dienu gaitās atklāj savu jaunieša trauslumu iepretī kara liesmās rūdītu karavīru bravūrai. Emocijas saistībā ar atzīšanu parādās reizēs, kad koncertos skan aplausi, tiek pasniegti ziedi. Tās izpaužas attieksmē, žestos, mīmikā, bet retāk – vārdos. Pozitīvu emociju vadīts, K. R. Kreicbergs var būt atraktīvs koru ballītēs, var būt ne tikai dziesmotā gara uzturētājs, bet arī rotaļu un dažādu izdarību vadītājs un vienlaikus stāstnieks ar didaktisku ievirzi, liekot koristiem atdarināt lielgabalu dārdoņu, piesitot kāju vai plaukšķinot imitēt ložmetēju skaņas Latvijas Brīvības cīņu atainojumā, ko pavada vēstījums par karavīru izvietojuma pozīcijām un cīņu atainojuma gaitu. Pamācoši, bet emocionāli iedarbīgi, lai arī ar jautrības pieskaņu.

K. R. Kreicbergs nav radis ārēji izrādīt emocijas, arī ir pats atzinis, ka nav bijis pārāk iejūtīgs pret citiem, savukārt ir bijuši gadījumi, kad ar savu attieksmi devis nepārprotamu zīmi saviem tuviniekiem, kad ir bijusi vajadzīga palīdzīga roka slimības gadījumā; nekad diriģents nav aizmirsis koru jubilejas un vienmēr atcerējies savu kolēģu, ģimenes locekļu un dzimtas pārstāvju goda dienas. Emociju izpausme kā salkana jūtinašanās viņam nav raksturīga, bet pats sevi raksturojis kā nopietnās līnijas ieturētāju.

Studenti un audzēkņi saskatījuši savā pedagogā arī emocionālu uzplaiksnījumu brīžus. Personīgi neiepazīts, K. R. Kreicbergs ir bijis neizskaidrojami nejauks, reizēm aizskarošs, bet citās reizēs – omulības iemiesojums (L. Amerika-Ansiņa, I. Balode, sk. Medveckis 2012, 151–158).

Šķiet pašsaprotami, ka K. R. Kreicberga intereses galvenokārt saistās ar koru mūzikas kultūru, taču ir arī bijusi interese par sportu, ko viņš pats pamato ar laika garam raksturīgu tendenci: sports bija saistošs vecākajiem brāļiem, sportošana bija cieņā skolās; iedvesmoja Latvijas sportistu sasniegumi, it sevišķi soļotājs Jānis Daliņš. Tāpat viņam bija raksturīga interese par notiekošo Latvijā un pasaulē, politiku, ģeogrāfiju.

Rakstura stingrība, gribasspēks, neatlaidība un mērķtiecība – tās ir īpašības, ko var saskatīt K. R. Kreicberga personībā, ko arī pats diriģents un pedagogs vairākkārt akcentē un ar tām pašidentificējas, taču kolēģi, lai arī saudzīgā veidā, ir izteikušies par K. R. Kreicbergu kā paštaisnu vienīgās patiesības paudēju. Sadzīvīskos pasākumos, koru saietos, ballēs diriģents izpaudās arī citā ampluā: vadīja rotaļas, uzturēja jautru atmosfēru, iesaistījās citu organizētajās aktivitātēs, taču mājās publiskā, atraktīvā personība tika raksturota kā stingrs, kategorisks, drīzāk pedantisks un nebūt ne ikdienā jautrību alkstošs. V. Kreicbergs izteicies, ka ģimenē visiem raksturi ir smagi, ne tēvam, ne mātei, arī bērniem nav viegli samierināties ar citu viedokli, bet kompromisus tāpat pieņem, lai arī sirds dziļumos katrs saglabā savu pārliecību.

Uzvedība, arī stāja, nostāja, ko ietekmēja morālā skaidrība, ieklausīšanās savā sirdsbalsī attiecībā uz estētiku un etiķetes ievērošanu izpaudās teju vai visos dzīves gadījumos kā no bērnu dienām iemācīta rīcība, kas bagātināta ar labām manierēm skološanās gaitās un autoritāšu dzīves skolā.

Identitātes sociālais aspekts tā daudzveidībā atklājas pedagoga un diriģenta stāstījumā par dzīves telpu, kurā ritējusi ikdienu bērībā, un bērna acīm vērots vecāko mājinieku ikdienas solis, tāpat skolas gados, stabilizējoties pašapziņai, rodas atziņas par „Mēs” un „Citi”. „Mēs” – tā ir ģimene, dzimta, kam ir zināms ekonomiskais pamats, lai vecāki skolotu bērnus, iekoptu savus laukus, dzīvotu tiem laikiem dižā jaunbūvētā mājā. Savukārt „Citi” jaunieša skatījumā ir tie, kuri kaut kādā ziņā atšķiras no tēva mājās vai tuvinieku lokā redzētā, kuriem nav bijusi iespēja vai vēlme mācīties; tie citi ir arī tie, ar kuriem piedzīvota kopība gan mātes radu pulkā, gan baznīcas, gan gadskārtu ieražu sarīkojumos, gan kopībā ar kaimiņiem un skolas vienaudžiem. Bērības un pusaudža gadu iespaidi caurauž arī turpmākos dzīves gados krātās atziņas un iespaido vērtību kristalizācijas procesu.

Dažādu sociālo grupu informantu saskatītā Kreicberga identitāte izpaužas caur māksliniecisko darbību, kas teorijā raksturots kā sociālais aspekts. Sociālā aspekta kopums nav saskatāms kā izteiktākā dominante, bet tomēr savstarpējās komunikācijas ievirze starp diriģentu un koristiem, pedagogu un audzēkņiem, pašu K. R. Kreicbergu un kolēģiem raksturo pedagoga identitāti. Identitātes veidošanās atkarīga no tiešo pienākumu veikšanas darba vidē, studiju procesā, koncertos, neformālos saietos, t.i., noteiktās situācijās, kurās ir izpaudusies personības daudzslāņainība un aktivitāšu rezultātā atklājušās identitātes iezīmes.

Pedagoģiskajā darbībā prasīgums pret audzēkņiem un studentiem, neiecietība pret nolaidību un laika izšķiešanu – būtiska identitātes iezīme, ko akcentē gan K. R. Kreicbergs, gan viņa audzēkņi un arī koru dalībnieki. Neskopšanās ar savu ieguldīto laiku pat nodarbību starplaikos un ārpus lekcijām, ja tas bija nepieciešams mākslinieciskās vai profesionālās izaugsmes nodrošināšanai, – tā ir personības identitātes iezīme, ko galvenokārt spējuši novērtēt bijušie audzēkņi un studenti, bet monogrāfijas titulpersona to īpaši kā savu identitātes komponentu neakcentē.

K. R. Kreicberga dzīves gājums tverts ne tikai paša apzinātā mūža garumā, bet arī kā pārmantotā sociālā atmiņa no senākiem laikiem, piemēram, atceroties K. R. Kreicberga tēva vēstules saturu, kurā atklājas vecāku ilgas pēc savas zemes, mājas, turības, lai izskolotu un ievadītu dzīvē bērnus, vai vecākās māsas autobiogrāfiskās atmiņas, kas kļuva par „pārmantoto” atmiņas daļu gluži kā paša pieredzētais. Māsas Mildas Bērziņas atmiņu pieraksti ilustrē saimniecisko, kultūras dzīvi un politisko gaisotni tēva mājās, pagastā un pat atsevišķos gadījumos salīdzina dzīves līmeni kara gados Latvijā un Vācijā, kur māsa ar vecākiem atradās bēgļu gaitās. K. R. Kreicbergs, iepazīs māsas rakstīto, stāsta par vecāku saimniecisko darbību, par māju izpirkšanas sarežģījumiem, ko mazais Rūdis, kā toreiz sauca monogrāfijas titulpersonu, nevarēja zināt: ne par zemes izpirkuma nosacījumiem, ne par tēva tirdzniecisko darījumu talantu u. tml. Līdzīgi M. Bērziņas atmiņās raksturota sadzīves kultūra, ilustrējot mātes māsu izdarības un piekoptās tradīcijas kaimiņu mājās, kas varēja būt saglabājušās mazā Rūda atmiņā. Savukārt vide, kurā K. R. Kreicbergs pats nonāca tikai gadījuma pēc (leģionāra gaitu atvaļinājuma laikā), varētu būt raksturota diezgan precīzi, taču informatīvi bagātināta ar māsas atmiņām, ka, piemēram, Vācijā bēgļu gaitās kādā muižā Meklenburgā lopu kūtīs redzētās flīzētās sienas likās brīnums, jo Latvijā pat dzīvojamās lauku mājās tas bija retums. Pirmskara Latvijas laukos retums bija arī elektrība, kas Kreicbergu dzimtas mājās „Kanneniekos”, atšķirībā no citām lauku mājām, tika iegūta ar vēja ģeneratora palīdzību.

Gan daudzu K. R. Kreicberga vadīto koru dalībnieku, gan audzēkņu un kolēģu intervijās var sastapties galvenokārt ar darba un studiju vidē pastāvošo attiecību atslogojumu, kas raksturo tikai atsevišķas personības šķautnes un tikai daļēji atklāj identitātes aspektu. Taču ģimenes cilvēki vienā un tajā pašā personā saskatījuši īpašības, kuras ne katreiz izdevies saredzēt citiem. Ģimenes locekļi uzsver K. R. Kreicberga vēstures liecību un koru kustības dokumentu apkopošanas un sistematizācijas akurātību; lietu kārtību no avīžu izgriezumu krājuma veidošanas līdz darba vides sakārtotībai. Kārtības ieaudzināšana izpaudās arī attieksmē pret paša bērniem, – ja bērnu vai mazbērnu darba vide neatbilda priekšstatiem par kārtību, varēja izpelnīties skarbāku vārdu. Tika panākta bijāšana, ko nenoliedz pat

mazbērni – vectētiņš bija jāklausa. Autoritāte un autoritāra audzināšana – lietas, kas izpaudās attieksmē pret bērniem. K. R. Kreicberga ģimenē rūpes par materiālo labklājību bija jāuzņemas vīrietim. Pedagoģa un kordiriģenta darbs bija sirdij tīkams un darba pienākuma apziņas priekšā ģimenes ikdienas rūpes gūlās uz dzīvesbiedres pleciem. Tā ir sociālo lomu nošķirtības izpratne, ko kā savu vīrišķās, ģimenes galvas identitāti nenoliedz ne pats K. R. Kreicbergs, ne citi ģimenes locekļi, kuri kopdzīves laikā ir pieņēmuši šādu modeli. Taču tas nenozīmē, ka nākamās paaudzes pārstāvji nepārkāpj patriarhālās tradīcijās balstītos dzīves standartus, piemēram, V. Kreicbergs labprāt mājās muzicē, ir lielisks kulinārs.

Kolēģis E. Račevskis sevi un K. R. Kreicbergu raksturo kā laikmetam raksturīgās paaudzes pārstāvjus, pēc kuru precizitātes un mēģinājumu laika sākuma *varēja precīzi noregulēt pulksteņus*, netieši pieminot arī hedoniskus savstarpējas tikšanās brīžus, kas nekad nepārkāpa pieļaujamās normas. Citi kolēģi uzsver patriotismu, kas īpaši izpaudās trešās atmodas laikā, pieminot Studentu Dziesmu un deju svētkus Viļņā, kur pirmo reizi kori pēckara padomju okupācijas laikā dziedāja Latvijas himnu. Kolēģe Mirdza Paipare kā būtisku vērtību min K. R. Kreicberga gūto izglītību Jelgavas Valsts skolotāju institūtā, kur bija augstas prasības, kam bija nepieciešams sistemātisks darbs. Tādas paša prasības viņš izvirzīja gan audzēkņiem, gan koristiem. Olga Blauzde akcentē kolēģa prasmi diriģenta funkcijas apvienot ar pedagogam piemītošo audzināšanas prasmi, atzīstot, ka to var veikt gan dziesmu teksta satura interpretācijas laikā, gan izklāstos par kora kustības un Vispārējo latviešu Dziesmu svētku vēsturi, tautas tradīcijām un patriotismu. I. Valce diriģentu dēvē vispirms par skolotāju, tikai pēc tam par mākslinieku.

Identitāte kultūrvēsturiskajā aspektā dominē kolēģu un audzēkņu/studentu stāstījumos, taču tā identificēta arī paša K. R. Kreicberga izteikumos. K. R. Kreicberga pašrefleksijā, kas būtībā raksturo personības „Es” dimensiju, tā ir būtisks pašidentitātes komponents. Viņa naratīvā nav sveši izteikumi, kas liecina par paša piederību *kultūras tautai, inteliģencei, skolotam slānim, koptai muzikalitātei*. To pašu saskatījuši arī kolēģi, raksturojot K. R. Kreicbergu kā kultūras laikmetam raksturīgas paaudzes diriģentu ar izteiktu pienākuma apziņu, noteiktu stāju un skaidri formulētu attieksmi par kultūras vērtībām, kas var būt subjektīvas (E. Račevskis, I. Valce, V. Vikmanis, V. Kronbergs, sk. Medveckis 2012, 116–120, 129–137, 105–116, 120–125). Šķietami mazāku vērtību intervijās identitātei kultūrvēsturiskajā aspektā veltījuši kora dalībnieki, kas neliecina par K. R. Kreicberga identitātei raksturīgo kultūrvēsturisko komponentu neesamību, bet gan par pašu kora dalībnieku socializāciju un pašizpausmi, kurā dominē atzīšanas un līdzdalības nozīmība, kas pastarpinātā kontekstuālā izpratnē nav iedomājama bez kultūrvēsturiskā aspekta klātesamības.

Atšķirību statistiskā nozīmība K. R. Kreicberga identitātes identificēšanā pedagoga dzīvesdarbībā dažādās respondentu grupās

Identitāte	Hī-kvadrāta (<i>Chi-Square</i>) testa rezultāti	Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H</i>) H-testa rezultāti	Augstākais vērtējums	Zemākais vērtējums
attieksme	$\chi^2(2)=22.159$	p=0.000	koristi (<i>Mean Rank</i> =11.50)	kolēģi, audzēkņi / studenti, ģimenes locekļi (<i>Mean Rank</i> =35.50)
skolotāja / docētāja / diriģenta	$\chi^2(2)=22.072$	p=0.000	kolēģi (<i>Mean Rank</i> =15.14)	koristi, ģimenes locekļi (<i>Mean Rank</i> =38.00)
ģimenes	$\chi^2(2)=13.469$	p=0.009	ģimenes locekļi (<i>Mean Rank</i> =19.50)	audzēkņi / studenti, koristi, kolēģi (<i>Mean Rank</i> =35.50)
profesionālā	$\chi^2(2)=11.311$	p=0.023	audzēkņi / studenti (<i>Mean Rank</i> =19.21)	koristi, kolēģi (<i>Mean Rank</i> =37.50)

Kruskala–Vollisa H-testa rezultāti programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē liecina, ka pastāv statistiski maksimāli nozīmīgas atšķirības (*differences*) starp respondentu statusu un tādām identitātes kategorijām kā attieksme (p=0.000) un skolotāja/docētāja/dirigenta identitāte (p=0.000): attieksmi biežāk identificējuši koristi, salīdzinot ar kolēģiem, ģimenes locekļiem, audzēkņiem/ studentiem, kuri to nav minējuši. Savukārt skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti biežāk akcentējuši kolēģi, salīdzinot ar koristiem un ģimenes locekļiem, kuri to nav minējuši. Statistiski ļoti nozīmīga atšķirība (*differences*) konstatēta starp respondentu statusu un ģimenes identitāti (p=0.009) – to biežāk identificējuši ģimenes locekļi, salīdzinot ar koristiem, kolēģiem un audzēkņiem/studentiem, kuri to nav minējuši. Statistiski nozīmīga atšķirība (*differences*) konstatēta starp respondentu statusu un profesionālo identitāti (p=0.023) – to biežāk identificējuši audzēkņi/studenti, salīdzinot ar koristiem un kolēģiem, kuri par to savos stāstījumos neizsakās (sk. 8. tab. un 7. pielik.).

K. R. Kreicberga laikabiedrs un Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolas ilggadējs direktors Valdis Vikmanis izteicies, ka *mēs savā ziņā visi esam sava laikmeta cilvēki* (V. Vikmanis, sk. Medveckis 2012, 106) un iziet laikmeta strāvojumu neskartiem ir teju vai neiespējami. Taču tas nenozīmē, ka katrā dzīves posmā nevar būt atšķirīgas personības identitāti iespaidojošās ietekmes.

Laika posms, kas attiecināms uz Latvijas valsts dibināšanu un valsts tapšanas priekšvēsturi, nav sakņojies personīgajās K. R. Kreicberga pieredzē balstītajās atmiņās, taču socializācijas procesa rezultātā vecāku – tēva un mātes, kā arī vecākās māsas Mildas Bērziņas,

dzimtajā uzvārdā Kreicbergas, izstāstītā un autobiogrāfiskajās atmiņās fiksētā dzimtas vēsture (Bērziņa 2002a,b) ir kļuvusi par K. R. Kreicberga pārmantoto vēsturisko atmiņu. Uz pārmantotajiem atmiņu stāstījumiem balstīts K. R. Kreicberga naratīvs par savu agrīno bērnību un pašām pirmajām savas dzīves atmiņām: *Man vēl nebija pilni pieci gadi. Biju parasts zēns bez kādas izcilības. Katram bērnam ir savas atmiņas, it sevišķi pirmās. Manā atmiņā palikušas Lieldienu šūpoles un kaimiņu puīšeļu darbošanās ar revolveru* (Kreicbergs 2011, 7).

Pirmskara Latvijas Republikas (1918–1940) posmā K. R. Kreicbergam noteicošās bijušas intereses un ģimene. Interesu daudzveidība un sevis meklējumi izpaudušies skolas gados, mācību laikā Jelgavas Valsts skolotāju institūtā. Kā pats atzinis, viņu interesēja gan vēsture, gan ģeogrāfija, gan matemātika, gan sports, kam reizēm dota priekšroka salīdzinājumā ar klavierspēli. Interesu plašums jaunībā ir traucējis izvēlēties sevi pilnveidot kādā izteikti vienā virzienā. Līdzās bērnībā gūtajiem iespaidiem par ikdienas un svētku tradīcijām, priekšstatiem par ģimenē valdošajām savstarpējām attiecībām, pienākumu sadalījumu un atbildība par uzticētajiem pienākumiem, kas K. R. Kreicbergam veidoja stabilu pamatu ģimeniskuma un dzimtas nozīmīguma izpratnei, skolā tika izkoptas tikumiskās vērtības, ieaudzināta attieksme pret tautas garīgajām vērtībām, savukārt Tēvzemes apziņa un nacionālā apziņa attīstījās un vēlākos gados nostiprinājās kā pārliecība Jelgavas Valsts skolotāju institūtā līdzās interesei par mūziku, ko veicināja izglītības sistēma mācību priekšmetu apguves pamatīgums, metodisko paņēmieni apguves veidu teorētiskā un praktiskā darba sintēze, autoritatīvu pedagogu un audzinātāju respektēšana. Mācību laikā Jelgavas Valsts skolotāju institūtā padomju un vācu okupācijas režīmu apziņas brīvības ierobežotajos apstākļos K. R. Kreicberga radošā enerģija izpaudās profesionālajā un mākslinieciskajā darbībā.

Latvijas okupācijas un iekļaušanas PSRS sastāvā (1940–1941) posmā K. R. Kreicbergam nav izteikta kādas identitātes dominante. Pedagoģs tiek identificēts ar emocijām un vērtībām, kā arī minēta viņam raksturīgā profesionālā identitāte. Saprotams ir emociju uzplaisnījums, kas, vērojot politiskās sistēmas pārmaiņas, kontrastēja ar tām ieaudzinātajām vērtībām, kas bija pretrunu pilnas, tās saskatot gan izglītības sistēmā, gan sabiedriskajā dzīvē, gan ekonomiskās dzīves pārvērtībās, kas sasniedza kulmināciju saistībā ar Latvijas iedzīvotāju deportācijām un cita veida represijām. Šajā laika posmā izteiktāk kristalizējas profesionālā identitāte. Ja dzīves ceļa izvēle pirms došanās uz Jelgavu bija mātes un pozitīvā Gaiķu skolas skolotāju ietekmēta, tad Jelgavas Valsts skolotāju institūta pedagogu profesionalitāte un paša K. R. Kreicberga praktizēšanās skolotāja darbā veido profesionālo identitāti. Lai gan *Latvijas okupācijas un iekļaušanas PSRS sastāvā (1940–1941) posmā* K. R. Kreicbergs, turpinot

mācības Jelgavas Valsts skolotāju institūtā, saskaras ar ideoloģiju, kas kontrastē ar iepriekšējā dzīves posmā ieaudzinātajām vērtībām (nacionālo pašapziņu, tēvzemes apziņu, sabiedrisko krietnību u.tml.), un pārlicinās, ka jaunās varas ideoloģiskās mācības audzēkņos izraisa spontānus emocijās balstītus protestus, neskatoties uz svešu gan padomju, gan, mainoties okupācijas režīmam, nacisma ideoloģiju, skolotāju profesionālās sagatavošanas process netika pārtraukts, un profesionalitāte kā pedagoga personības būtiska iezīme tika stiprināta gan ar padziļinātu mācību priekšmetu apgūšanu, gan ar tam laikam augstu metodisko sagatavotību un prasīgumu pret izpildījuma kvalitāti.

Latvijas nacistiskās Vācijas okupācijas laikā (1941–1945) K. R. Kreicbergam ir izteikta vērtību, politiskā un profesionālā identitāte. Profesionālajā darbībā, uzsākot strādāt par skolotāju savā dzimtajā pagastā, kā zināma vērtība tiek apjausta pedagoga sūtība. Vērtību un ideālu noturība, kas veidojusies pirmskara periodā, kontrastējot ar padomju okupācijas gada ļaunuma izpausmēm, stiprināja apziņu par pienākumu nevairīties no mobilizācijas leģionāru rindās cīņā pret padomju armiju, lolojot cerību atgūt Latvijas neatkarību, kā tas bija noticis Latvijas Brīvības cīņu laikā, aizstāvot nesēn dibināto Latvijas valsti. Krasās politiskās pārvērtības K. R. Kreicberga uzskatu sistēmā nostiprina pārliecību par padomju īstenotās politikas prettautisko būtību, tāpat tiek pārvērtēta uzskatu sistēma par izvēlēto Latvijas neatkarības atgūšanas maldīgo cerību, cīnoties leģionāru rindās kopā ar Vācijas karavīriem pret padomju armiju un nonākot pie atziņas, ka augstākā vērtība, kā vārdā ir vērts visu ziedot, ir miers un cildeno cilvēcisko īpašību kopums, kas reālajā izpratnē un arī simboliskā līmenī saistās ar māju izjūtu, piederību savai tautai, ģimenei, vēlmei miera apstākļos pildīt skolotāja misiju.

Latvijas atrašanās PSRS sastāvā (1945–1990) periodā K. R. Kreicberga brīvdomības gars ir apzināti paša slāpēts, kas citādi nebūtu savienojams ar pedagoģisko darbību un diriģenta pienākumu pildīšanu, pakļaujot iespējamām represijām ģimeni un apdraudot bērnu izglītošanās iespējas. Pēckara padomju okupācijas gadi K. R. Kreicberga dzīves darbībā piecu desmitgažu garumā saistās ar pedagoģisko darbību, pielāgojoties vēsturiskajiem apstākļiem, kas ļauj ar zināmiem ierobežojumiem izpausties profesionālās darbības jomā sākotnēji kā mācību priekšmetu skolotājam, bet vēlāk kā mūzikas pedagogam un diriģentam. Saldus vidusskolas kora panākumi un pelnītā atzinība noteica tālāko dzīvesdarbības ievirzi – K. R. Kreicbergs pēc Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatorijas absolvēšanas kļūst par kvalifikāciju ieguvušu mūzikas pedagogu un koru diriģentu, kurš ar neatlaidību, centību pārliecinoši apliecinājis savu profesionālo meistarību un guvis atzinību gan novadā, gan Latvijā. Garākais K. R. Kreicberga dzīvesdarbības posms sakrīt ar K. R. Kreicberga profesionālās un pedagoģiskās darbības izaugsmi. Augstu atzinību viņš kā pedagogs ir guvis

pirmajos pēckara gados, sākot strādāt Saldus vidusskolā, tāpat atzinību izpelņījās kā skolas kora diriģents. Tas bija izšķirīgs brīdis K. R. Kreicberga pašapziņā, kad pavīdēja doma par sevis pilnveidi koru diriģēšanas mākslā, pievēršoties tālākām studijām Latvijas Konservatorijā un nemitīgam pašpilnveides procesam, strādājot Liepājas Mūzikas vidusskolā, izveidojot un diriģējot Liepājas Pedagoģiskā institūta (tagadējās Liepājas Universitātes) sieviešu kori „Atbalss”. Tie ir gadi, kad gūti augstākie apbalvojumi par profesionālo darbību, kad K. R. Kreicberga mākslinieciskās darbības vērtējums ir bijis visaugstākais.

9. tabula

Frekvenču tabula K. R. Kreicberga identitātes kategorijas apzīmējošo saturisko (konceptuālo) kodu biežuma noteikšanai dažādos Latvijas vēstures posmos

	A	B	C	D	E
ident_att	0	0	0	2	4
ident_emoc	0	1	1	0	1
ident_int	2	0	0	0	0
ident_rakst	0	0	0	0	1
ident_uzv	0	0	1	0	1
ident_vert	1	1	2	1	4
<hr/>					
ident_gim	2	0	0	2	2
ident_ikd	0	0	0	0	1
ident_skdcdr	1	0	0	8	2
ident_relig	0	0	1	0	0
ident_stud	0	0	1	0	0
<hr/>					
ident_kult	0	0	1	0	2
ident_nac	1	0	0	1	2
ident_polit	0	0	2	1	0
ident_prof	1	1	2	5	1
ident_viet	0	0	0	0	1
A: /LR_(1918-1940)					
B: /LoiPSRS_(1940-1941)					
C: /LnVol_(1941-1945)					
D: /LPSRSs_(1945-1990)					
E: /LRnan_(1991-2014)					
Table analysis (Project: kreicbergs) Frequencies					

Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas un nostiprināšanas laikā no 1990. gada līdz mūža beigām 2014. gadā K. R. Kreicbergs jau bija sasniedzis savas radošās darbības virsotnes un ļauj savas dzīves apcerei, filozofiskām pārdomām, vērtējot un pārvērtējot savu attieksmi pret pagātnes notikumiem un iesaistīšanos tajos, par savas dzīves atspoguļojuma galveno akcentu uzskatot pieredzē sakņotās paša filozofijas nozīmi kā jābūtību, veicot audzināšanas un izglītošanas darbu, kas liek atgriezties bērnībā un Jelgavas Valsts skolotāju institūta laikā iemantotajām stabilajām vērtībām: pienākumam iepretī tiesību pārlielai dominantei mūsdienās un Tēvzemes apziņai un savas tautas piederības izjūtai iepretī kosmopolītismam. No K. R. Kreicberga izteikumiem izriet, ka jauneklā gadu pasaules ainas

redzējums atšķiras no brieduma gadus sasnieguša cilvēka skatījuma, kas nav saistāms tikai ar vecumu, bet arī ar gados krāto pieredzi un spēju kritiski vērtēt politiskos, sociālos, ekonomiskos un kultūras procesus. Zīmīgi, ka ģimenes, skolotāja/docētāja/dirigenta, kultūras un nacionālā identitāte ir vienlīdz svarīga: tas nebija izteikts padomju gados, toties paralēles var vilkt ar pirmskara periodu. To var skaidrot ar padomju režīma radīto atmosfēru, kur savu radošo enerģiju monogrāfijas titulpersona varēja vērst lielākoties profesionālās darbības virzienā. Pedagoģiskajā darbībā ar jaunu sparū līdzās kordirigēšanas meistarības sasniegtajām virsotnēm izteikti ienāk misijas apziņa par savu dzīves atziņu popularizēšanas nepieciešamību (sk. 9. tab.).

K. R. Kreicbergs visos dzīves posmos, saglabājot relatīvi nemainīgas personīgās rakstura iezīmes, Latvijas tautas eksistenciālos pavērsiena brīžos izvēlēties tai vēsturiskajai situācijai sirdsapziņas diktētu rīcību, taču laika gaitā savu attieksmi pret vairākām lietām ir mainījis, atzīstot jaunības maksimālismā dzīves pieredzes trūkuma dēļ pieļautās kļūdas. Par savu trūkumu K. R. Kreicbergs uzskata plašo interešu loku, kas traucēja koncentrēties galvenajam aicinājumam – vēltīt pūles mūzikas dotumu izkopšanai. Tāpat tiek atzīts, ka darba aizņemtības dēļ būtu vairāk varējis vēltīt uzmanību ģimenei un reizēm pietrūcis iecietības un līdzietības.

10. tabula

Atšķirību statistiskā nozīmība K. R. Kreicberga identitātes noteikšanā dažādos Latvijas vēstures posmos

Identitāte	Hī-kvadrāta (<i>Chi-Square</i>) testa rezultāti	Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H</i>) H-testa rezultāti	Augstākais vērtējums	Zemākais vērtējums
intereses	$\chi^2(2)=14.226;$	$p=0.007$	LR_(1918–1940) (<i>Mean Rank=25.50</i>)	LoiPSRS_(1940–1941), LnVol_(1941–1945), LPSRSs_(1945–1990), Lrnan_(1991–2014) (<i>Mean Rank=33.50</i>)
skolotāja / docētāja / dirigenta	$\chi^2(2)=11.178;$	$p=0.025$	LPSRSs_(1945– 1990) (<i>Mean Rank=25.20</i>)	LoiPSRS_(1940–1941), LnVol_(1941–1945) (<i>Mean Rank=38.00</i>)

Atkarībā no Latvijas vēstures posma statistiski nozīmīgas atšķirības, izmantojot Kruskala–Vollisa H-testu programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē, konstatētas interešu un pedagoga identitātes noteikšanā – ar interesēm K. R. Kreicbergs biežāk tiek identificēts Latvijas Republikas (1918–1940) posmā, salīdzinot ar visiem citiem periodiem, bet skolotāja/ docētāja/dirigenta identitāte respondentu stāstījumos visbiežāk identificēta Latvijas PSR sastāvā (1945–1990) posmā, salīdzinot ar Latvijas okupācijas un iekļaušanas

PSRS sastāvā (1940–1941) un Latvijas nacistiskās Vācijas okupācijas laiku (1941–1945) (sk. 10. tab. un 8. pielik.).

Kvalitatīvo datu apstrādē AQUAD vidē konstatētās mījsakarības (*linkages*) (sk. 9. pielik.) ļauj analizēt identitātes un konkrētas vides savstarpējo ietekmi, kas izkristalizējusies, pievērsoties K. R. Kreicberga biogrāfiskās pētniecības jautājumiem noteiktos kontekstos, priekšplānā izvirzot izglītības, etnisko, ģeogrāfisko, politisko un kultūrvidi, kas visbiežāk skatāmas makro kontekstā, taču tas neizslēdz zināmu variāciju iespējas – analīzes procesā pāreju no makro uz mikro un mezo kontekstu.

Kultūrvēsturiskajā aspektā programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē konstatētās mījsakarības (*linkages*) starp profesionālo identitāti un izglītības vidi (4 gadījumi), nacionālo un etnisko vidi (4 gadījumi), politisko identitāti un politisko vidi (3 gadījumi), kultūras identitāti un kultūrvidi (3 gadījumi), vietas identitāti un ģeogrāfisko vidi (1 gadījums) makro kontekstā vispārināmas un attiecināmas uz Latvijas situāciju.

Pētījuma gaitā visdziļāk un detalizētāk atklājas izglītības vides ietekme uz K. R. Kreicberga profesionālās identitātes veidošanos. Ir skaidrs, ka sociālajā vidē, kur notiek socializācijas process ārpus ģimenes, Latvijas izglītības sistēma konkrētā laikā ieņem būtisku vietu. Saskarsme ar skolotājiem, noteikta skolas vides atmosfēra, vecāku attieksme pret izglītošanos, spēja salīdzināt skolotāja darbu ar ikdienā un citā vidē redzēto pie zināmiem apstākļiem un priekšnosacījumiem veido priekšstatu par profesionālo identitāti. Izvēle mācīties par skolotāju nav bijusi atkarīga tikai no paša K. R. Kreicberga, to ietekmēja arī vecāki. Noteicošā bija mātes nostāja, kam dēls nepretojās. Profesionālā identitāte nav atkarīga tikai no izvēles vai apjausmas par skolotāja darbu, tā veidojas ilgākā laikā. Būtiska loma ir bijusi profesionālās izglītības sistēmai ar izveidoto izglītības politiku un satura nodrošinājumu, mācību metodikas pielietojumu, ko nodrošināja izraudzītie pedagogi. Izglītības sistēma ir saistīta ar izglītības vidi kopumā. Mainoties politiskajām iekārtām, mainās izglītības politika, taču liela nozīme ir arī personībām, kuras augstāku ideālu vārdā spēja ārpus ideoloģiju diktāta nodrošināt augstu profesionālu skolotāju sagatavošanu ar izteiktu pedagoga profesionālo identitāti. To atzīst gan pats K. R. Kreicbergs, gan viņa laikabiedri un jaunākās paaudzes kolēģi, to attiecinot uz izglītības vidi, ko nodrošināja Jelgavas Valsts skolotāju institūts.

Izglītības vide ir tā, kurā nostiprinās dzimtajās mājās, Gaiķu skolā un Jelgavas Valsts skolotāju institūtā apgūtās vērtības. Lai arī K. R. Kreicbergs apgalvo, ka nekāds patriotisms deklaratīvā veidā netika mācīts, tomēr visi izauga par tēvzemes cienīgiem pavalstniekiem. Var piekrist, ka vide, ko veido pārliecības cilvēki ar līdzīgu vērtību ievirzi, atstāj iespaidu uz jauniešu prātiem, kuri ir atvērti jaunajam un mainīties spējīgi, bet, kad pārliecība nostiprinās,

dažādas varas ar savu ideoloģiju tik viegli vairs nevar sagraut stabilo vērtību sistēmu. Daudzas jau citās vidēs identificētās K. R. Kreicberga vērtības visspilgtāk atklājušās un izpaudušās tieši izglītības vidē, kā to vairākkārt ir uzsvērusi arī I. Kreicberga (I. Kreicberga, sk. Medveckis 2012, 166) (sk. 6. att).

```
□--> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----  
797- 800: ident_prof AND 797- 800: izgl_vidē  
Kas vēl? Par viņu runājot, viņš jau ir tikai savā darbā bijis - savi kori. Viņam  
pirmais dzīvē ir viņa darbs. Otrais ir darbs un trešais ir darbs. Un kaut kur tur  
ģimene pēc tam. Tāds ir Kreicbergs. Tikai darbs. Vai tas ir viegli
```

6. attēls. **Programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē konstatētās mījsakarības (linkages) starp profesionālo identitāti un izglītības vidi K. R. Kreicberga dzīvesdarbībā**

Etniskā vide kā raksturīgs Latvijas valsts veidošanās faktors caurauž lielu daļu K. R. Kreicberga dzīvesdarbībā saistītos saskares punktus savā dzimtajā pagastā, skolā, Jelgavas Valsts skolotāju institūtā, arī latviešu leģionā, kas kā būtisks identitātes komponents attiecināms uz nacionālās identitātes izpratni. K. R. Kreicbergs uzskatīja, ka visiem, kuri grib būt kādas valsts pavalstnieki, ir jāpieņem tās valsts vērtības. Latvijas gadījumā tai, pirmkārt, jābūt latviešu valodai. Etniskā vide K. R. Kreicberga dzīvē ir bijusi būtiska visos dzīves posmos.

Svarīga bijusi latviskā vide un attieksme pret latviešu valodu, tautas kultūru, tradīcijām. Tā veidojusi un stiprinājusi nacionālo identitāti. Kultūrvide visā cilvēka darbības laikā atstāj būtisku ietekmi uz kultūras identitāti, bet lielāka nozīme ir tās ietekmei bērnībā un jaunības gados. K. R. Kreicbergs atceras, ka Gaiķos bija rosīga kultūras dzīve: zaļumballes, divi kori – laicīgais un baznīcas; kultūras pasākumi Jelgavas Valsts skolotāju institūtā. Kultūrvidi raksturo arī sadzīves tradīcijas, dažādi godi, kam ir sekulārs raksturs, tāpat arī baznīcas svētki, kas veido kopienas vidē zināmus reliģiskās identitātes iedīgļus. Lai arī K. R. Kreicbergs nav bijis aktīvs baznīcas apmeklētājs, tomēr, kā pats atzinis, ir izaudzis par krietnu cilvēku, kam nav sveši baznīcas sludinātie tikumi. Arī mācības Jelgavas Valsts skolotāju institūtā, kur zināma loma bija ticības mācībai, vairāk ietekmēja vērtību kristalizācijas procesu, nevis reliģisko pārliecību.

Politiskās vides klātesamība vērojama visos K. R. Kreicberga dzīves posmos, kas lielā mērā ietekmēja politisko identitāti. Lai arī pašam bijušas tuvas sociāldemokrātiskās idejas, kas attiecas uz sociālo taisnīguma principu ievērošanu, tomēr būtiskāka ir nacionālā identitāte, kas sakņojas latviskuma izpratnē. Politiskā vide K. R. Kreicberga dzīves laikā ir krasi mainījusies, ietekmējot arī sabiedriskās attiecības makro kontekstā, taču mikro kontekstā skatītās identitātes izpausmes ir bijušas noturīgas, kas politisko režīmu maiņu laikā ļāva saglabāt tās vērtības, kas K. R. Kreicberga politisko identitāti neizvirzīja priekšplānā. Pateicoties dzīves

gudrībai, viņš padomju gados nepakļāva kārtējām represijām ģimenes locekļus, pieliekot visas pūles, lai ievirzītu savus bērnus eksakto zinātņu jomā. Politiskās identitātes izpausmei brīva iespēja pavērās pēc Latvijas neatkarības atgūšanas: K. R. Kreicbergs ir paudis savu nostāju publiskās diskusijās un interešu grupās, uzsverot nacionālas valstiskās identitātes pastāvēšanai nepieciešamo latviskuma saglabāšanu caur izglītošanas un audzināšanas nepieciešamību, pieminot Latvijas valsts dibinātājus un dažādu laiku brīvības cīnītājus, par tādu uzskatot arī sevi. Politiskā gaisotne un, pēc K. R. Kreicberga domām, Latvijas valdības nostāja attiecībā uz leģionāriem, kuri ir noniecināti kā cīnītāji pret padomju ļaunumu, nav pienācīgi izvērtēta, taču politisko uzskatu paušanas brīvība un demokrātiskās izvēles iespējas ir vērtējamas kā labs politiskā brieduma sasniegums.

Lai rastu atbildi uz jautājumu, kā ģeogrāfiskā vide ietekmējusi K. R. Kreicberga intereses, jāatgriežas pie „saknēm” un jādodas uz dzimtajām „Kannenieku” mājām, kur bez muzicēšanas nodarbojas arī ar sportošanu. K. R. Kreicbergs atceras brāļu ierīkoto sporta laukumu, kas bija paredzēts dažādiem sporta veidiem, sporta nodarbības bija saistošas arī mācību laikā Jelgavas Valsts skolotāju institūtā. Vietas identitāte, piederība savam Gaiķu pagastam, Saldus novadam nesaistās tikai ar interesēm. K. R. Kreicberga dzīvesstāsta fragmentā spilgti izpaužas identitāšu daudzveidība un pārklāšanās, respektīvi, novadnieciskā identitāte K. R. Kreicbergam ir spēcīgāk izteikta par liepājniecisko identitāti, lai arī ražīgākie darba mūža gadi un intereses, kas saistītas ar pedagoģisko darbību, kā arī koru diriģēšanu, pavadīti tieši Liepājā. Viņš norāda, ka Liepāja ir maizes darba vieta, par ko viņš ir pateicīgs, bet tēvuzeme ir svarīgāka (sk. 7. att.).

```

□--> File: krcb_gd_rtf.rtf-----
15648- 15657: ar_ident AND 15648- 15651: etn_vidē
Liepājnieks nē. Liepājnieks es esmu tikai pēc pieraksta. Es tomēr esmu saldenieks.
Liepājā mana darba vieta. Tēvu zeme man ir Saldus, bet dzīves un darba vieta
Liepājā.
15648- 15657: ar_ident AND 15652- 15653: geogr_vidē
Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta un tēvzeme. Tā ka Saldus man
ir dzimšanas vieta un tēvu zeme,
15648- 15657: ar_ident AND 15654- 15654: darb_vidē
un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši,
15648- 15657: ar_ident AND 15655- 15657: ikd_vidē
ka es nesūdzos. Un dzīves vieta ar nebūtu slikta, ja man nebūtu krāsns jākurina.
Bet labi vien ir. Ir ar ko nodarboties.

```

7. attēls. Programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē konstatētās mijsakārības (linkages) starp identitāti un vidi K. R. Kreicberga dzīvesstāstā

Sociālajā aspektā konstatētas mijsakārības starp skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti un darba vidi (9 gadījumi), ģimenes identitāti un ģimenes vidi (6 gadījumi), bet daudz mazākā skaitā – mijsakārības starp reliģisko identitāti un kopienas vidi (1 gadījums), studenta identitāti un studiju vidi (1 gadījums), ikdienas vidi un ikdienas identitāti (1 gadījums).

Skolotāja/docētāja/dirigenta identitāte īsti izveidojas tikai darba vidē. Sākotnēji jaunie skolotāji atdarina savus pedagogus, reproducē mācību priekšmetu metodikas mācīšanas laikā iemācīto un prakses laikā apgūto. Tas attiecināms arī uz atbilstību noteiktai stājai un uzvedības standartiem, par ko liecina fotogrāfijās ar koru un vokālo ansambļu dalībniekiem iemūžinātā stāja, pozas ar plaukstās sakļautām rokām u. tml. Atzīstot, ka J. Mediņa iemācītais nav bijis pietiekams, K. R. Kreicbergs pats centies pilnveidoties gan kā dirigents, gan kā skolotājs un docētājs. Kā skolotājs un docētājs viņš ir palicis atmiņā Saldus vidusskolas audzēkņiem, kaut gan pagājuši jau sešdesmit gadi; tas pats sakāms par Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolas un tagadējās Liepājas Universitātes audzēkņiem. K. R. Kreicberga dzīvesdarbībā par darba vidi uzskatāma arī ar koriem saistītā vide ārpus izglītības iestāžu loka. Šie koristi viņu neidentificē kā skolotāju un docētāju.

Darba vide būtiski ietekmē attieksmi pret veicamo darbu, cilvēkiem, taču arī attieksme var pozitīvi iespaidot darba vidi, piemēram, psiholoģisko klimatu, kurā valda koleģialitāte, izpalīdzība, cieņa un nesavtīgums. Ienākot jaunā kolektīvā, kur pastāv zināma rutīna, tradīcijas, savstarpējo attiecību kultūra, ir jāpieņem esošā situācija un jāieklaujas šajā vidē vai arī jāmēģina ieviest jauninājumus, pieļaujot arī varbūtību, ka ir iespēja kļūt par izstumto. Salīdzinot divas K. R. Kreicberga ar pedagoģisko darbību saistītās būtiskākās darbavietas – Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolu un tagadējo Liepājas Universitāti –, jāatzīst, ka administrācijas pārstāvju un kolēģu attieksme LiepU nav bijusi tik pretrunīga kā Mūzikas skolā. Daudznozīmīgi izskan ilggadējā Emiļa Melngaiļa Mūzikas vidusskolas direktora V. Vikmaņa samiernieciskā tonī izteiktais atzinums, ka cilvēki ir dažādi, nav jau jābūt visiem vienādiem, piemētot, ka viņam un K. R. Kreicbergam ir bijušas domstarpības, it sevišķi muzikālās gaumes un interpretācijas ziņā.

Arī studenti un audzēkņi pozitīvi vērtējuši sava skolotāja attieksmi pret darbu, mūziku un cilvēkiem, pirmajā vietā ierindojot attieksmi, ko vērojuši ikdienas mācību procesa gaitā: K. R. Kreicbergs katrai nodarbībai bija rūpīgi gatavojies, koru mēģinājumos nāca no pirmās minūtes ar konkrētu uzdevumu un apņēmību sasniegt vēlamo rezultātu. Attieksme pret saviem lolotajiem audzēkņiem ir visnotaļ pozitīva arī daudzus gadus pēc studiju beigšanas; skolotājs, pedagogs vienmēr ir ar dzīvu interesi par savu skoloto dirigentu profesionālajām gaitām, tāpat saglabā cilvēcīgu interesi par absolventu ikdienu.

Svarīgi, lai darba vidē būtu vienota vērtību izpratne, kas sekmē sadarbību, novērš konfliktsituācijas. Tagadējā LiepU nav konstatētas izteiktas pretrunas, kas skārušas K. R. Kreicberga māksliniecisko vērtību sistēmu, kas skaidrojams ar profesionālās darbības jomā veicamajiem pienākumiem. Ir notikušas profesionālas diskusijas, pat strīdi, taču tie bija radošu cilvēku izpausmes brīži, kas neskāra vērtību sistēmu kopumā. Zināms pavērsiena

punkts bija trešā Atmoda, kuras laikā un pēc atjaunotās Latvijas neatkarības K. R. Kreicbergs uzskati arī politiskā un audzināšanas jomā ieguva asāku pieskaņu. Pedagoģs par savu pienākumu uzskatīja visos piemērotos brīžos uzstāties ar didaktiskām pamācībām par inteliģences, bet it sevišķi pedagoģu lomu pienākuma apziņas kopšanā un nacionālās stājas stiprināšanā.

Darba vidē K. R. Kreicbergam piedēvētās rakstura iezīmes, ar ko kolēģi viņu identificē, nav cildinošas: tiek pārņemta ietiepīga turēšanās pie savas pārliecības, taču ļoti pozitīvi tiek vērtēts gribasspēks, mērķtiecība, disciplinētība, kā arī tiek pieminēta katrai situācijai atbilstoša stāja un uzvedība – svinīgos brīžos tā ir atdarināšanas vērtā, izrādot cieņu kolēģiem, valsts simboliem un atribūtiem; savukārt neformālos sarīkojumos audzēkņi, studenti un kolēģi K. R. Kreicbergam piedēvē līdera īpašības – būt pirmajam rosinātājam uzsākt kopīgu dziesmu, atrast piemērotus vārdus uzrunām, iesaistīties un iesaistīt kāda pasākuma dalībniekus jautrās izdarībās.

Studiju vide ar nemainīgajām K. R. Kreicberga identitātei raksturīgajām vērtībām ir līdzīga darba videi. Studiju vidi raksturo studiju biedru izteikumi, piemēram, Terēzes Brokas (dzimtajā uzvārdā Šadurska) atmiņām par Latvijas Konservatorijas laika piedzīvojumiem, uzsākot studijas, apgūstot diriģēšanas smalkumus, kas ir izdevies rakstura stingrības, prasīguma pret kora skanējuma kvalitāti dēļ.

Ģimenes vidi veido ne tikai apdzīvojamā telpa, bet galvenokārt sociālā telpa mikro līmenī ar pastāvošajām savstarpējām attiecībām, lomu sadalījumu, attieksmēm u. tml. Atsvešināti, bez līdzdalības ģimenes funkciju nodrošināšanā saikne ar ģimeni un ģimenes identitāte neveidojas. K. R. Kreicberga ģimenes modeļa saknes meklējamas vecāku mājās, tāpat zināms ieskats par ģimenes attiecībām gūts mātes māsu ģimenē, kur vadīti dažādi bērnu dienu vaļas brīži. K. R. Kreicberga dzīvesbiedre atceras savu ienākšanu Kreicbergu dzimtā, kurā valdīja noteikta hierarhija, pastāvēja subordinācija, kas izpaudās gluži sadzīvīskā līmenī, piemēram, pie pusdienu galda, pirmkārt, apsēdās tēvs, tad vecākie brāļi, bet vedekla tika aicināta, kad visi savas vietas jau bija ieņēmuši. Lai arī kopdzīvē aizvadīti vairāk nekā sešdesmit gadi, tāda veida attiecības Kārļa Rūdolda un Ilgas veidotajā ģimenē burtiski netika atdarinātas, tomēr zināms lomu sadalījums pastāvēja, ko atzīst gan viņu bērni, gan pats K. R. Kreicbergs, gan arī viņa dzīvesbiedre. K. R. Kreicbergam ir izteikta ģimenes identitāte, kas neaprobežojas tikai ar paša dibināto ģimeni, bet tā asociējas ar visas dzimtas apziņu.

Konstatētās mijsakarības starp identitāti un vidi liecina, ka darba vide ir noteicošā skolotāja/docētāja/dirigenta identitātes attīstībai, ģimenes vide – ģimenes identitātes, studiju vide – studenta identitātes, ikdienas vide – ikdienas identitātes, kopienas vide – reliģiskās identitātes, izglītības vide – profesionālās identitātes, politiskā vide – politiskās identitātes,

etniskā vide – etniskās identitātes, ģeogrāfiskā vide – vietas identitātes un kultūrvide – kultūras identitātes attīstībai.

Koristu skatījumā noteicošais K. R. Kreicberga identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošais faktors bija uzticēšanās, audzēkņu un studentu – līdzdalība, ģimenes locekļu – drošība, paša pedagoga – jābūtība, kolēģu – atzīšana, bet kopumā nozīmīgākie K. R. Kreicberga identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošie faktori ir atzīšana, jābūtība un izvēle (sk. 11. tab.).

11. tabula

**Frekvenču tabula K. R. Kreicberga identitātes attīstību ietekmējošos faktoros
apzīmējošo saturisko (konceptuālo) kodu biežuma noteikšanai pedagoga dzīvesdarbībā**

	A	B	C	D	E
ivnvf_atz	0	0	2	11	5
ivnvf_izv	0	0	0	13	0
ivnvf_ldzd	1	6	1	1	0
ivnvf_uzt	3	1	0	1	0
ivnvf_dros	0	0	3	0	0
ivnvf_jb	0	0	0	14	2

A: /krbg_fkg_dsk_kr
 B: /krcb_dl_str_int_audz/st
 C: /krcb_dz_str_int_gm
 D: /krcb_gd
 E: /krcb_str_int_klg
 Table analysis (Project: kreicbergs) Frequencies

Atzīšana identitātes kontekstā ir svarīgs faktors. Cilvēkam raksturīga tieksme būt novērtētam, atzītam, lai arī pati personība ir iecienīts mākslinieks, atzinību izpelnījies kolēģis vai pedagogs. K. R. Kreicberga gadījumā grāmatas rakstīšanas ideja un tās tapšanas fakts pats par sevi ir labākā atzinība cilvēka dzīves devuma iemūžināšanai. To atzinis arī pats pedagogs un diriģents. Taču, lai grāmata taptu, bija nepieciešami ne tikai interviju tekstu transkribējumi, bet svarīga bija kopā būšana, ikdienas sarunas, līdzdarbība ikdienas gaitās, kas vienoja gan grāmatas titulpersonu, gan pētījuma autoru. K. R. Kreicberga personīgā arhīva krājums ir spilgta atzīšanas liecība un vienlaikus vēlme darīt zināmus savus sasniegumus koru vadībā, pedagoģiskajā un mākslinieciskajā darbībā. Nav noliedzams, ka simtos skaitāmie atzinības raksti, goda raksti, diplomu ir liecība ne tikai par dokumentētajiem kultūrvēsturiskajiem notikumiem, sasniegumiem, bet arī par personības nozīmību kontekstā ar Vispārējo latviešu Dziesmu svētku organizāciju, līdzdalību koru darbības kustībā, kur personīgā identitāte savijas ar tautas gara mantojumu, identitātes uzturēšanu, pašapziņas celšanu. Saprotais, ka apbalvojums diriģentam ir arī koru dalībnieku un kultūras darbinieku nopelns, ko sociālā atmiņa saglabā kā koristu kopīgās identitātes daļu. Kolektīvā identitāte tiek uzturēta no

paaudzes paaudzē, piemēram, sieviešu TK „Atbalss” goda un Vispārējo latviešu Dziesmu svētku laureāta nosaukumi tiek mantoti, pārnesti sociālajā atmiņā, kaut arī jaunākās paaudzes koristes diriģenta un pedagoga K. R. Kreicberga vadībā pašas nav dziedājušas; kora radošajā biogrāfijā līdzās jaunāko notikumu, sasniegumu atspoguļojumam netiek piemirsti tā pirmsākumi. Kora saknes savijušās ar tā dibinātāja un ilggadējā kora galvenā diriģenta, mākslinieciskā vadītāja un pedagoga K. R. Kreicberga vārdu – atzinības un atzīšanas spilgts piemērs. Līdzīgi sava diriģenta piemiņu un leģendām apvīto atmiņu stāstījumu no paaudzes paaudzē glabā K. R. Kreicberga novadnieki, Brocēnu vīru kora un kultūras darbinieki, Brocēnu un Saldus pašvaldības vadītāji: tie ir bijuši gan kora jubileju, gan paša diriģenta dzīves un darba jubilejas koncerti un tematiskie sarīkojumi, gan piemiņas un atceres pasākumi ar neiztrūkstošu kora un diriģenta audzēkņu līdzdalību, piemēram, pie Brocēnu kultūras nama atklātā piemiņas plāksne izcilajam novadniekam, Goda pilsonim.

Atzīšana un novērtējums K. R. Kreicberga apziņā ir bijuši tie faktori, kas rosināja sasniegt augstākas virsotnes, kas izpaudās pašatdevē, strādājot ar tagadējo LiepU sieviešu TK „Atbalss” un Brocēnu vīru kori. Nav mazsvarīgi, ka kopš kora „Atbalss” dibināšanas diriģenta sasniegumus visos laikos augstu novērtējuši arī LiepU kolēģi un administrācijas pārstāvji, kas vainagojās ar K. R. Kreicberga ierakstīšanu LiepU Goda grāmatā. Atbilde uz jautājumu, kāpēc būtiskākie dzīves un mākslinieciskās jaunrades pasākumi ir notikuši galvenokārt LiepU un Brocēnos, rodama atzīšanas fakta esamībā, bet Brocēnu gadījumā vēl pievienojas lokālais patriotisms, K. R. Kreicberga vārdiem sakot, tēvzemes apziņa.

Sarunās ar K. R. Kreicberga ģimeni nostiprinās pārliecība, ka viņš tika uztverts kā ģimenes stratēģiskā kursa noteicējs, lai arī visu lietu kārtību pakļāva pedagoģiskā darba un kora vadības ritmam. Bērni apzinājās, ka tēvs ir nozīmīga personība, bet nekad to neizmantoja savtīgos nolūkos, lai, piemēram, iegūtu augstāku novērtējumu mūzikas mācību priekšmetos, un izteica atzinību par godaprāta, pienākuma apziņas un atbildības ieaudzinašanu. Meita Daina paudusi viedokli, ka sabiedriskais novērtējums – augstākā diriģenta un pedagoga atzinība kora skatēs – nebija iespējama K. R. Kreicberga kā leģionāra biogrāfijas dēļ. Ar to rēķinājās padomju funkcionāri savas karjeras dēļ, padomju varas bijāšanas dēļ. Lai gan K. R. Kreicbergs varēja pretendēt uz izcilības apliecinājumiem kora skatēs vai Vispārējo latviešu Dziesmu svētku kora „karos”, viņš neieguva augstāku vietu par otro.

V. Kreicbergs apgalvo, ka viņam ir līdzība ar tēvu: nekad nebūt pa vidu – vai nu pirmais vai nedarīs neko. Dzīvesbiedre ne bez humora min diriģenta tieksmi pēc atzinības, lai koristes arī vizuāli būtu pārākas par citu kora dziedātājām: ja savai dzīvesbiedrei viņš nekad nebija izvīrījis jaunāko modes tendenču ievērošanas prasības, tad to nevarētu teikt par

sieviešu kora tērpu modeļu izvēli. Tas liecina ne tikai par iekšējo nepieciešamību būt atzītam, bet arī par vēlmi iesaistīties kora vizuālā tēla veidošanā.

Prasme būt savu vadīto koru epicentrā – tā ir neatņemama diriģenta kā personības rakstura iezīme. Likumsakarīgi, ka dzīvesstāstu teicēji, reflektējot par identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošajiem faktoriem, akcentējuši līdzdalību. Līdzdalība, tādējādi arī personīgās atbildības uzņemšanās, nav tikai attieksmes deklarēšana, tā ir proaktīva rīcība. Kā spilgtākais piemērs minams būtisks dzīves pavērsiens, dibinot savu ģimeni. Lai savu skolas audzēkni pasargātu no deportācijām, viņš izvēlas meiteni bildināt un reģistrēt laulību, riskējot ar pedagoga karjeru un pat paša izsūtīšanu. Vienā dzīves faktā līdzdalība un izvēle ir cieši savijušās, jo izvēle saistās ar dilemmām, t.i., izšķiršanos dzīves situācijās, kur pastāv zināms risks kaut ko zaudēt. Līdzdalība var būt arī politisko un ideoloģisko nosacījumu determinēta. Ja totalitāro režīmu pastāvēšanas laikā jāizšķiras starp būt vai nebūt par pedagogu, koru diriģentu, aktualizējas jautājums: ciktāl ir ļauta brīva izvēle paust savu dzīves filozofiju, cik brīva var būt kora repertuāra izvēle? Tad darbojas citi nosacījumi, proti, mazākā ļaunuma princips. Lai pat nepateicīgākajos politiskajos apstākļos saglabātu tautas pašapziņu, neaizmirstu savas tautas garīgā mantojuma augstākos ideālus, ir nācies repertuārā iekļaut tā sauktās „politiskās nodevas” – slavas dziesmas komunistiskajai partijai, vadoņiem, pastāvošajam režīmam. Smagā izšķiršanās augstāku ideālu vārdā nav palikusi K. R. Kreicberga atmiņā bez sekām. Tādi fakti tiek atzīti, bet tāda veida iesaistīšanās nav noteikusi viņa identitāti, lai arī viņš pats Emiļa Melngaiļa Mūzikas vidusskolā ir bijis arodbiedrības priekšsēdētājs. Šķietama pretruna – būt turīga saimnieka dēlam, kurš audzis un skolojies neatkarīgas Latvijas laikā, un būt arodbiedrības vadītājam. Taču, ja ir zināma K. R. Kreicberga taisnīguma izjūtu, tad ir redzams, ka līdzdalība ir bijusi apzināta izvēle un arodbiedrības nav tikai padomju vai komunistiskās partijas atribūts.

Vide nav nošķirama no sociālās dzīves reālījām, ko var pasīvi vērot, bet var arī aktīvi piedalīties to norisē. Līdzdalība nereti saistās ar izvēli. Izvēle, kas ir atkarīga no paša gribas, kas atbilst ģimenes tradīcijās balstītam priekšstatam par pasaules lietu kārtību, skolu sistēmas noteiktajai kārtībai, sabiedrībā pieņemtajām un paša akceptētajām normām. Iesaistīšanās sabiedriskajos procesos noteiktā vidē var būt arī pret paša gribu. Tādi dzīves momenti, kuri uzjundī eksistenciālus jautājumus, parādās priekšplānā vairākkārt. Tie var būt ārējie faktori, kas skar tieši – saistībā ar kara klausību vai arī sirdij svešās politiskās sistēmas uzspiestā kora dziesmu repertuāra iekļaušanu koncertprogrammās.

Kā atzīst filozofe Maija Kūle, *ja nav vērtību, tad nav augstāko ideālu un nav arī nozīmīgu mērķu, uz kuriem tiekties* (Kūle 2016, 13), ar to saprotot jābūtību, kas ir trīsvienībā: *ideāls-vērtība-mērķis*, kas saskatāma arī K. R. Kreicberga *tiecībā* uz pilnību. Jābūtība ir ne

katreiz sasniedzama virsotne profesionālajā izaugsmē vai sevis pilnveidē visā izpausmes un esības daudzveidībā. Sevis pilnveidošanas process ir turpinājies visā dzīves laikā, ko K. R. Kreicbergs atzīst, kritiski vērtējot savas diriģenta gaitas un raksturojot savu pedagoģisko darbību. Pedagoģiskās darbības pašvērtējumā priekšplānā izvirzās audzināšana ar skaidru ētiskās izpratnes struktūru, ko viņš ietver savā dzīves filozofijas izklāstā, neaizmirstot atgādināt morālās dabas postulātus par pienākumu, atbildību, godu, sirdsapziņu, tēvzemes mīlestību. To pašu arī saskatījuši K. R. Kreicberga kolēģi, minot, ka viņam bija svarīga gan pienākuma apziņa, gan tēvzemes apziņa.

Drošības izpratnes un drošības izjūtas kontekstuālās aprises nolasāmas vairākās dzīvesstāstu un respondentu intervijās. Rūpes par savas ģimenes drošību, kas izpaužas rīcības izvēlē, lai pasargātu no kara darbības un ar to saistītajām sekām, pamatotas K. R. Kreicberga izteikumos par viņa vecāku došanos bēgļu gaitās, par paša apņēmību stāties pretī pieredzētajam ļaunumam kara laikā, lai pasargātu tuviniekus, piemēram, no pieredzētajām represijām pirmajā padomju okupācijas gadā.

Likumsakarīgi, ka radītā drošības izjūta vissvarīgākā ir ģimenei. Tā skatāma kopsakarībās ar K. R. Kreicberga apņēmību pieņemt sev apdraudošus lēmumus, lai pasargātu tuvos cilvēkus no padomju režīma represijām pēckara gados. Kā spilgtākais piemērs tam ir K. R. Kreicberga lēmums precēt savu skolnieci, kura bija no represijām un deportācijai pakļautas ģimenes, lai uzvārda un dzīves vietas maiņas rezultātā pasargātu Ilgu Fridrihsoni no izsūtījuma. K. R. Kreicberga apņēmība bija nepārprotama. Viņš pats ļaunākajā gadījumā bija gatavs doties līdz izsūtījumā. Risku pastiprināja fakts, ka pastāvošajai padomju varai arī viņš pats kā bijušais leģionārs nebija uzticams, tāpēc atradās starp režīma īpaši uzraugāmajām personām. Cits ģimenes locekļu skatījums – ekonomiskā un sociālā drošība. Meita Daina minējusi, ka tēvs nodrošināja materiālo labklājību, rūpējoties par bērnu sportisko dzīves veidu, tam radot atbilstošus apstākļus, taču nekad neizmantoja savu statusu kā skolas pedagogs, lai bērni nepelnīti iegūtu augstāku vērtējumu.

Uzticēšanās, ko akcentējuši kora dalībnieki, ir viena no K. R. Kreicberga raksturojošajām komponentēm. Tas pierādījies visā diriģenta dzīvesdarbības laikā, bet kā spilgts piemērs minēts koristu raksturojumā. To, ko bija apņēmies izdarīt, vienmēr pildīja, nekad nenokāvēja kora mēģinājumus. Arī repertuāra izvēle, kas lielākoties bija diriģenta ziņā, no koristu puses tika akceptēta. K. R. Kreicbergs uzticēšanos sasaista arī ar pienākumu, uzsverot, ja es pildu pienākumu kā diriģents, tad arī citiem ir pienākums – nekavēt mēģinājumus, apgūt repertuāru, mēģinājumus neizšķiest laiku.

Kruskala–Vollisa H-testa rezultāti programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē liecina, ka pastāv statistiski maksimāli nozīmīgas atšķirības (*differences*) starp respondentu statusu

un līdzdalību, uzticēšanos un drošību: līdzdalību biežāk identificējuši audzēkņi/studenti, uzticēšanos – koristi, salīdzinot ar kolēģiem, bet drošību – ģimenes locekļi, salīdzinot ar pārējām respondentu grupām. Statistiski nozīmīgas atšķirības (*differences*) konstatētas starp respondentu statusu un atzišanu, jābūtību un izvēli: atzišanu biežāk identificējuši kolēģi, salīdzinot ar koristiem, bet jābūtību un izvēli biežāk minējis pats K. R. Kreicbergs, salīdzinot ar pārējām respondentu grupām (sk. 12. tab. un 10. pielik.).

12. tabula

Atšķirību statistiskā nozīmība K. R. Kreicberga identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošo faktoru identificēšanā pedagoga dzīvesdarbībā dažādās respondentu grupās

Identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošie faktori	Hī-kvadrāta (<i>Chi-Square</i>) testa rezultāti	Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H</i>) H-testa rezultāti	Augstākais vērtējums	Zemākais vērtējums
līdzdalība	$\chi^2(2)=35.179$	p=0.000	audzēkņi / studenti (<i>Mean Rank=10.07</i>)	kolēģi (<i>Mean Rank=36.70</i>)
drošība	$\chi^2(2)=29.951$	p=0.000	ģimenes locekļi (<i>Mean Rank=15.50</i>)	audzēkņi / studenti, koristi, ģimenes locekļi (<i>Mean Rank=39.50</i>)
uzticēšanās	$\chi^2(2)=27.708$	p=0.001	koristi (<i>Mean Rank=14.64</i>)	kolēģi (<i>Mean Rank=37.50</i>)
jābūtība	$\chi^2(2)=7.725$	p=0.032	K. R. Kreicbergs (<i>Mean Rank=28.30</i>)	kolēģi, audzēkņi / studenti, ģimenes locekļi (<i>Mean Rank=39.50</i>)
izvēle	$\chi^2(2)=9.635$	p=0.047	K. R. Kreicbergs (<i>Mean Rank=28.60</i>)	audzēkņi / studenti, koristi, ģimenes locekļi (<i>Mean Rank=39.00</i>)
atzīšana	$\chi^2(2)=10.716$	p=0.049	kolēģi (<i>Mean Rank=18.64</i>)	koristi (<i>Mean Rank=41.50</i>)

K. R. Kreicberga identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējusi ne tikai vide, bet arī tādi faktori kā izvēle, līdzdalība, atzišana, jābūtība, drošība un uzticēšanās. Programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē konstatētās mījsakarības (*linkages*) liecina, ka

- mikro kontekstā K. R. Kreicberga identificēšanos ar attieksmi, raksturu, emocijām un vērtībām veicina jābūtība un izvēle;
- mezo kontekstā uzticēšanās veicina skolotāja/docētāja/dirigenta identitātes veidošanos un nostiprināšanos, bet drošība – ģimenes identitātes veidošanos un nostiprināšanos;

- makro kontekstā atzīšana veicina kultūras, nacionālās, politiskās, profesionālās un vietas identitātes veidošanos un nostiprināšanos, bet līdzdalība – kultūras un profesionālās identitātes veidošanos un nostiprināšanos (sk. 11. pielik.).

Kendella (*Kendall's tau-b*) korelācijas analīzes rezultāti liecina, ka pastāv vidēja pozitīva korelācija (*correlation*) starp profesionālo identitāti un līdzdalību ($p=0,000$; $r=0,49$) (sk. 12. pielik.).

K. R. Kreicbergam vienmēr ir bijusi svarīga aktīva iesaistīšanās, viņaprāt, nozīmīgās, paša vērtību priekšstatiem atbilstošās aktivitātēs. Līdzdalības izpausmes nesaistās tikai ar profesionālās darbības tiešo pienākumu veikšanu, bet bieži izpaužas saskarsmē ar audzēkņiem/studentiem un koru dalībniekiem ārpus mācību vai kora mēģinājumu telpām. Skolotāja gaitu pirmsākumos Saldus vidusskolas pirmās audzināmās klases skolnieces un vidusskolas kora dalībnieces atceras, ka K. R. Kreicbergs, neraugoties uz leģionāra pagātni un padomju varas pārstāvju ideoloģisko skolotāju pārraudzību, bija vienīgais izlēmīgais skolotājs sava mirušā skolas audzēkņa bērnu organizācijā un līdzdalībā, kas notika saskaņā ar kristīgajām tradīcijām, laikā, kad staļinisma antireliģiskais jeb karojošais ateisms vērsās pret reliģisko apziņas brīvību. Nepakļaušanās režīma ideoloģijai draudēja ar represijām – darba zaudēšanu, profesionālās darbības aizliegumu, pat apsūdzību par „kaitniecisko darbību” vai „valsts nodevību”. Docētāja līdzdalība izpaudās arī rūpēs par savu audzēkņu un studentu profesionālās izaugsmes veicināšanu. Ik brīvbriēdi, sastopot starpbrīžos savus audzēkņus vai studentus, K. R. Kreicbergs aicināja praktizēties individuālajās nodarbībās. Viņa līdzdalība studentu tālākizglītības procesā, piemēram, pavadot audzēkņus uz iestājeksāmeniem Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatorijā, izpelnījusies daudzu nu jau pazīstamu diriģentu atzinību. K. R. Kreicbergs ne tikai visos vadītajos koros nodrošināja māksliniecisko kolektīvu sagatavotību visaugstākajam sniegunam, bet līdzdarbojās arī sadzīvisku un saimniecisku jautājumu risināšanā, lai koru dalībniekiem izbraukumos būtu nodrošinātas naktsmītnes, sarūpētas maltītes, lai koristiem būtu jauni tērpi u.tml. Vispilgtākie koru dalībnieku iespaidi ir par koru sadziedāšanās pasākumiem, kuros diriģents līdzdarbojās atrakcijās un nereti bija to iniciators. Kārļa Rūdolfa Kreicberga līdzdalība gan kā skolotājam, gan docētājam, gan daudzu koru diriģentam ir būtiska audzināšanas darba sastāvdaļa, kas vienlaikus ir arī paša pedagoga identitāti ietekmējošs faktors.

Par to, ka atzīšana būtiski ietekmē profesionālās identitātes attīstību, liecina situācija, kad K. R. Kreicbergs, būdams vēl Jelgavas Valsts skolotāju institūta audzēknis, saņēma sava mūzikas pedagoga J. Mediņa atzinību, sakot, ka topošajam pedagogam ir diriģenta rokas, – tas bija pirmais impulss, lai nopietni pievērstos kordiriģēšanai. Tālākā atzinība vairoja pašapziņu, bija pirmie sasniegumi, piedaloties Dziesmusvētku skatēs ar Saldus vidusskolas kori. Katra

nākamā atzinība ir jauns iemesls profesionālās identitātes stiprināšanai, kas pedagoga un diriģenta apziņā līdz ar mākslinieciskajiem sasniegumiem vairo pašidentitātes daļu: es – skolotājs, es – diriģents, mani kori, mani audzēkņi...

Pastāv izteikta līdzdalības ietekme uz ģimenes identitātes veidošanos un nostiprināšanos, ņemot vērā gan lomu sadalījumu ģimenē, gan piedalīšanos vienojošajās aktivitātēs. Tā ir dzīvesbiedres dziedāšana K. R. Kreicberga vadītajos koros, tie ir saimnieciskie darbi, būvējot Liepājā ģimenes māju, ko nācās apvienot ar aktīvo darbošanos kultūras laukā, tā ir bērnu audzināšana un dzimtas tradīciju saglabāšana, stiprinot attiecības starp Kreicbergu dzimtas plašo radu saimi. Dzimtas tradīciju lielākā glabātāja un attīstītāja ir bijusi K. R. Kreicberga māsa M. Bērziņa, bet pēdējos gados šo lomu aktīvāk uzņēmas pats K. R. Kreicbergs, organizējot svētku reizēs ģimenes kopā sanākšanas, jubilejas. Līdzdarbojoties ar ģimeni saistītajās aktivitātēs, izkristalizējas identitātei raksturīgā attieksme – mana ģimene, dzimta, mani mazbērni u.tml. Saistībā ar ģimeni atzišana nav mazsvarīga. Katrs ģimenei piederošais ir spējis novērtēt K. R. Kreicberga devumu, tāpat visi ir priecājušies par viņa radošajiem panākumiem un pelnītu publisko atzinību. Atzišana un līdzdalība ir savstarpēji saistītas. Ģimenes atzinība ir tā, kas dara lepnu, bet novelk robežšķirtni starp iedomību, atstājot vietu arī kritikai un paškritikai, piemēram, dēla izteikumā, ka tēvs nav bijis populārās, vieglās mūzikas piekritējs, bet augstu vērtējis klasisko kora mūziku, savukārt pats diriģents izteicies: kā diriģents neesot bijis teicamnieks, lai arī citi viņu vērtējuši augstu.

K. R. Kreicbergam kā pedagogam augstu atzinību izteikuši jau pirmie skolēni Saldus vidusskolā, bet kā par mūzikas pedagogu Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolas kordiniģēšanas klases audzēkņi un tagadējās Liepājas Universitātes studenti par to, ka viņš iemācījis klasiskos diriģēšanas pamatus, diskutējis par mūzikas interpretāciju, līdzējis iejusties mūzikas tēlā (I. Balode, L. Amerika-Ansiņa, sk. Medveckis 2012, 141–142, 152–157). Tāpat pedagoga identitāti stiprināja iesaistīšanās aktivitātēs, kad audzēkņi ik brīvbriidī tika nodarbināti diriģēšanas praktiskajās nodarbībās pat ārpus obligātā mācību kursa. Nenoliedzami, ka augstu tiek vērtēta K. R. Kreicberga kā pedagoga empātija un līdzdalība audzēkņu sagatavošanai studijām augstākajā izglītības pakāpē, pat pavadot un līdzī jūtot iestājeksāmenos konservatorijā (L. Amerika-Ansiņa, sk. Medveckis 2012, 156).

Kultūras identitāte saistāma ar līdzdalību dažādos kultūras pasākumos bērnu dienās un vēlākos gados kultūras aktivitāšu iniciēšanā. Bērnbā pirmie soļi „aktiermākslā” sperti Ziemassvētku uzvedumā, ko organizēja Gaiķu draudzes mācītāja kundze, bet daudzu brocēniešu atmiņā ir palicis pēc K. R. Kreicberga scenārija veidotais uzvedums – dziesmuspēle par precību tēmu. Ne tikai minētais piemērs, bet daudzi kora pasākumi – Vispārējie latviešu Dziesmu svētki, gan vīru un sieviešu kora neskaitāmie saieti –

K. R. Kreicbergam ļauj pašidentificēties arī kā kultūras darbiniekam. Lai arī viņam nav profesionāla kultūras darbinieka izglītības, tas neliedz sevi radoši izpaust režijā, aktiermākslā vai scenāriju veidošanas meistarībā.

Politiskā identitāte veidojusies, pateicoties līdzdalībai dažādos sabiedriskos procesos. Mūsdienās K. R. Kreicbergam tā ir bijusi neiztrūkstoša līdzdalība vēlēšanās, iesaistīšanās politiski represēto organizētajos pasākumos, valsts svētku un piemiņas pasākumu sarīkojumos, taču arī skolas gadu laikā Jelgavā ir bijusi rosīga dzīve, kur par dažādiem sabiedriski nozīmīgiem jautājumiem tika organizētas politiskas diskusijas, lasīti un apspriesti priekšlasījumi; notikusi iesaistīšanās tā laika jauniešu organizācijās, kas vienoja Baltijas valstis.

K. R. Kreicberga nacionālā identitāte un izvēle savstarpēji saistīta tāpat kā viņa uzskati un rīcība. Savā nacionālo ideālu izvēlē viņš ir bijis vienisprātis ar dzīvesbiedri, lai arī par mērķa sasniegšanu nav izpalikušas asas diskusijas. Kaut gan K. R. Kreicberga dzīvē iesaiste politiskajos procesos ir pārvērtēta, tomēr daudzas izšķiršanās sakņojušās nacionālajā pašapziņā. Ar laika distanci var spriest, vai tās ir bijušas labākās, bet toreiz un sarunās grāmatas tapšanas laikā savas izvēles viņš nenozēloja. Tie ir eksistenciālas dabas jautājumi, kad jāizšķiras starp dzīvību un nacionālu valsti, tā ir pilsoniski aktīvā dzīves pozīcija, kad sociālās apātijas pārņemtajiem jāatgādina par nacionālajām vērtībām, nereti izpelnoties augstāko vērtību orientāciju zaudējušo nievas.

Vērtības kā jābūtība un izvēle kā motivēts gribas apliecinājums – tas ir K. R. Kreicberga dzīvesdarbībā caurvīts motīvs. To viņš pamato pats un saskata arī cilvēki, kuri viņu ir pazinūši. Nav bijusi viegla izšķiršanās to draudu priekšā, kas varēja būt vērsti pret pašu skolotāju tā dēvētajos Staļina laikos, kad skolēna bērēs uzsāka un kopā ar skolēniem baznīcā nelaiķa izvadīšanā nodziedāja bērnu dziesmu, kad atstāja skolotāja darbu un devās leģionāra gaitās ar domu par Latvijas neatkarības atgūšanas iespēju, līdzīgi kā tas bija Latvijas valsts dibināšanas laikā un Latvijas Brīvības cīņās. Tādi piemēri mākslinieka biogrāfijā sastopami bieži, kas liecina par noteiktiem principiem, kuri konsekventi tiek ievēroti. Protams, vienmēr būs diskutabls jautājums par orientieriem, piemēram, kā atzīst dēls Viesturs, arī pienākuma izpratne ir relatīva, ar domu, ka pienākums pret darbu, kalpošana mākslai nereti pretējos svaru kausos liek kaut ko citu – laiku, ko būtu varējis veltīt kopā būšanai ģimenē.

K. R. Kreicberga postulēto vērtību atzīšana nereti ir saskārusies ar pretestību ne tāpēc, ka tās nebūtu katreiz pieņemamas: ja tās ir bijušas kādā sociālā grupā vai kolektīvā pašsaprotamas, tad tika nevis noliegtas, bet atstātas bez īpašas vērtības drīzāk K. R. Kreicberga deklaratīvā pārliecības paušanas stila dēļ. Savukārt vērtības, kuras cildinājušas citas personas, drīzāk sakņojas saskatītajā rīcībā, kas saistās ar profesionālo darbību, atbildību, drosmi, godīgumu, taisnprātību, uzskatu plašumu.

Līdzdalība ir motivēta attieksmes dēļ. K. R. Kreicbergam ir būtiski piedalīties procesos, kas atbilst viņa ieskatiem par labo un ļauno, iesaistīties procesos, kas skar kora kustību un pedagoģisko darbību ar muzikālo izglītošanu, galvenokārt – kora mākslu. Arī pēc aktīvā kordiriģenta gaitu beigām ar savu dalību kora skatēs, kādreiz diriģēto kora koncertos K. R. Kreicbergs nes vēstījumu: jā, jūs, kora dziedātāji, diriģenti, man esat svarīgi, ko ne katreiz varētu teikt par jaunākās paaudzes diriģentiem. Kā pedagogs un kolēģis viņš nav liedzis savu padomu, izteicis vērtējumu par viena vai otra kora māksliniecisko sniegumu. Diriģentam ir bijusi kritiska attieksme pret muzikālo modes tendenču integrēšanu kora mākslā vai populārās mūzikas, t. i., *ballīšu dziedātāju*, kopdziedāšanu ar simfonisko orķestri. Tas ir izpildījuma kvalitātes un gaumes jautājums, taču attieksmes un izvēles mijsakārību analīze liecina, ka iespējamā izvēle starp materiālās labklājības standartu saglabāšanu un muzikālajām kvalitātēm ir izdarīta par labu profesionalitātei, piemēram, ja darbu dēļ sāka ciest kora mākslinieciskā kvalitāte, tad bijuši vairāki gadījumi, kad darbošanās vairākos koros tika pārtraukta.

Klāsteranalīzes rezultāti programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē (sk. 13. pielik.), apstiprinot kvalitatīvo datu apstrādes rezultātus programmas AQUAD vidē, kur tika identificētas 3 identitātes nosacījumu likumsakarību (*implicants*) kombinācijas (personības aspektā to ietekmē jābūtība un izvēle mikro kontekstā (1 gadījums); sociālajā aspektā – uzticēšanās un drošība mezo kontekstā (1 gadījums); kultūrvēsturiskajā aspektā – līdzdalība un atzīšana makro kontekstā (1 gadījums)) liecina par identitātes, tās veidošanos un nostiprināšanos veicinošo faktoru un vides savstarpējo ietekmi (sk. 14. pielik.).

K. R. Kreicberga biogrāfijā rodami daudzi fakti, kas apstiprina dažādu faktoru ietekmi uz identitātes attīstību dažādos kontekstos. Atsaucot atmiņā K. R. Kreicberga laika jauniešu aizraušanos ar sportu, var pārlicināties, ka arī pašam K. R. Kreicbergam tas bija svarīgi, noprotot, ka to iespaidoja līdzināšanās sportisko sasniegumu autoritātēm, ar ko var iemantot popularitāti un atzīšanu savu vienaudžu vidū, skolā, darba vidē u. tml., taču interešu daudzveidība, personības daudzpusība, tāpat arī citi sociālie un ekonomiskie faktori var iespaidot izvēli. Pamatota izvēle kā brīvības nosacījums vienlaikus ir personības brieduma rādītājs, kas turpmākajā dzīves darbībā ļauj saskatīt savas izaugsmes iespējas, izvēlēties līdzekļus un ceļus turpmākai pilnveidei, kā arī, kā liecina pētījuma rezultāti, nepārtrauktībā tiekties uz atzīšanu. Refleksija par izvēļu pareizību ir spekulatīva, par to var runāt tikai pieņēmuma formā, kā to ir atzinis arī K. R. Kreicbergs, sakot, ja nebūtu tik daudz mācību laikā sportojis, tad būtu labāk apguvis klavierspēli, taču ar sev raksturīgu humoru piemetina, ka labi vien bija – vismaz veselība turas. Atzīšanas objektīvie rādītāji (apbalvojumi, pagodinājumi, Goda nosaukumi) liecina par izvēles pareizību: Kreicbergs atzinību visvairāk izpelnījies kā kora diriģents, skolotājs un docētājs.

Arī pašpietiekama personība ir sociāla būtne, kas tendēta uz sabiedrisku atzīšanu, un atzīšana ir stimulējošs personības izaugsmei un pilnveidei. K. R. Kreicbergs pirmajos darba gados, ne tik sen atgriezies no kara un izgājis gūstekņu filtrācijas nometni, sāka strādāt par skolotāju Saldus vidusskolā. Uzskatot, ka skolotājs ar leģionāra pagātni nav piemērots pedagoģiskajam darbam, jaunais pedagogs saņēma uzteikumu. Tajā pašā vasarā, kad ārpus savas darba vietas Saldus vidusskolā K. R. Kreicbergs guva panākumus koru skatē, tika pārskatīts rīkojums par atlaišanu no pedagoga darba, un skolotājs tika pieņemts darbā atpakaļ. Citā gadījumā atsevišķu cilvēku iniciatīva ir bijusi par pamatu plašākai atzinības rezonansei, iesaistot pasākumā gan pašvaldību amatpersonas, gan K. R. Kreicberga, gan pedagoga audzēkņu diriģētos korus. Brocēnu vīru kora bijušā prezidenta rosināts, vīru koris sarīkoja ne tikai K. R. Kreicberga piemiņas pasākumu, bet arī diriģenta vārdu iemūžināja piemiņas plāksnē, kura piestiprināta pie kultūras nama sienas, kurā gadu desmitus K. R. Kreicberga vadībā notika vīru kora mākslinieciskā darbība.

K. R. Kreicbergs arī kultūrvēsturiskā skatījumā ir līdzdarbojies kā noteiktas kopienas vai sociālās grupas pārstāvis, ar ko tajā brīdī bijis saistīts. Iesaistīšanās, iekļaušanās dažādos ar kultūras aktivitātēm saistītajos procesos ir nozīmīgs K. R. Kreicberga identitāti ietekmējošs faktors. Vēl būdams Jelgavas Valsts skolotāju institūta audzēknis, viņš piedalījās dziedāšanā savā dzimtajā pagastā dubultkvarteta sastāvā, vēlāk pats diriģēja jaukto kori, ko sagatavoja dalībai 1943. gada Kurzemes novada 5. Dziesmu svētkiem Liepājā, lai arī pats tajos nepiedalījās. Tāpat būtiski identitāti ietekmējošie faktori kultūrvēsturiskā aspektā ir izvēle un atzīšana individuālajā, mikro un makro kontekstā. Analizējot kultūrvēsturiskos notikumus ar K. R. Kreicberga līdzdalību, var apgalvot, ka mākslinieks savas radošās darbības laikā ir lielā mērā pats izvēlējis un organizējis tādus pasākumus, kur viņa vadītie kori varētu gan radoši izpausties, gan saturīgi atpūsties, tādējādi emocionāli un intelektuāli bagātinoties, piemēram, koncertturnejās Gruzijā ar Brocēnu vīru kori ne tikai koncertējot, bet arī iepazīstot citu tautu kultūru un tradīcijas. Kreicberga piemiņas pasākumā vīri izvēlējās dziedāt gruzīnu tautasdziesmu – tik spilgti iespaidi palikuši koristu atmiņā. Tā bija kārtējā atzinība savam vadītājam koru muzikālajos sarīkojumos, kurš bijis arī sieviešu un vīru koru salidojumu virsdiriģents, tāpat dažādos laikos Kurzemes zonas Dziesmu svētku virsdiriģents.

Tiktāl, cik personību ietekmē personības raksturīgās iezīmes un arī adaptācijas raksturotāji mikro kontekstā, to nevar attiecināt uz visu pedagogu kopuma identitāti visā Latvijas izglītības telpā vai pat lokālajā vidē, taču mezo kontekstā ir iespējams vispārinājums – pētījumā par identitāti pedagoga dzīvesdarbībā ir pierādīts, ka to ietekmē darba, ģimenes, ikdienas, studiju un kopienas vide ar nosacījumu, ka minēto vidi noteiktā kultūrtelpā determinē līdzīgi socializāciju ietekmējošie apstākļi, tradīcijas, apziņu ietekmējošie diskursi

u. tml. Skatījums makro kontekstā skar visu Latvijas izglītības telpu ar tajā esošajiem idejiskajiem strāvojumiem, tas nereti pārsniedz Latvijas ģeogrāfiskās robežas. Ģeopolitisko notikumu ietekmē paveras iespējas saskatīt sociālās identitātes veidošanās ietekmes, kas izpaužas arī atsevišķu personību identitātē. Ar to saprotot, ka pašrefleksija un laikabiedru skatījums uz profesionālo, nacionālo, vietas, politisko un kultūras identitāti kristalizējas mijattiecībās gan ar izglītības un etnisko, gan ģeogrāfisko un politisko, gan kultūrvidi, kas sakņojas katra cilvēka empīriskajā pieredzē – saskarsmē ar vidi fiziskā izpratnē, kā arī sociālo un informatīvo vidi, kurai robežas paplašinās līdz ar ikdienas aprītē ienākušajiem jauniem informācijas avotiem un tehnoloģijām. Pedagoģa identitāte fokusēta K. R. Kreicberga dzīvesdarbības izpētē, tverta laikmeta kultūrvēsturiskajā, sociālajā un personības aspektā. Tā nesaraucjami saistīta ar to vidi, kas ietekmēja profesionālās, nacionālās, vietas, politiskās, kultūras, skolotāja/docētāja/dirigenta, ģimenes, ikdienas, studenta un reliģiskās identitātes veidošanos.

K. R. Kreicberga dzīvesdarbības pētījuma gaitā, fokusējoties uz pedagoga personību, kā arī identitāti un to ietekmējošo faktoru noskaidrošanu, varam katram apriori definētajam apgalvojumam saskatīt atšķirīgu nozīmību dažādu respondentu grupu un paša K. R. Kreicberga vērtējumā. Pirmajā vietā būtu liekama dirigenta identitāte, kas ar K. R. Kreicberga vārdu asociējas visām respondentu grupām, pēc tam būtu ierindojama skolotāja/docētāja identitāte, kas apstiprinājumu rod Emiļa Melngaiļa Mūzikas vidusskolas, Liepājas Universitātes audzēkņu un kolēģu respondentu grupā, taču par kultūras darbinieku sevi uzskata gan pats K. R. Kreicbergs, gan Brocēnu vīru kora dalībnieki. Lai gan nenoliedzama ir viņa darbība kultūras laukā, kas ietver gan izglītības sfēru, gan dirigenta aktivitātes, citu respondentu grupas pārstāvji kultūras darbinieka identitāti nav saskatījuši. Par izcilību kordirigēšanā liecina sasniegumi kora skatēs, atrodoties uz goda pjedestāla līdzās Latvijas izcilāko kora diriģentiem, taču kā pedagoga izcilības uzteikšana vairumā gadījumu saistāma ar kordirigēšanas prakses un savas pieredzes nodošanu audzēkņu, studentu un kolēģu vērtējumā, kā arī ar audzināšanas darbu, kas reizēm ir bijis didaktiski pamācošs, ko atzinīgi vērtē vecākie kolēģi, bet ne katru reizi pieņem jaunāka gada gājuma kolēģi un audzēkņi.

Lai gan K. R. Kreicberga pašidentitāte precīzi neatbilst viņa laikabiedru viedoklim, jo viņš sevi visbiežāk identificējis ar vērtībām, bet citās respondentu grupās izteiktākas ir atšķirīgas identitātes dominantes: koristi akcentējuši attieksmi, savukārt kolēģi – skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti, audzēkņi/studenti – profesionālo identitāti, ģimenes locekļi – ģimenes identitāti, empīriskā pētījuma rezultāti liecina par pedagoga identitāšu daudzveidību.

SECINĀJUMI

1. Biogrāfiskās pētniecības pieejā balstīto daudzveidīgā un plašā pētījuma primāro datu bāzi, sākot ar Liepājas Universitātes akadēmiskā personāla biogrāfiskā rādītāja šķirklu veidošanu, veido dokumentētās avotu liecības. Biogrāfiskais rādītājs ir pamats dzīvesstāstu teicēju izvēles noteikšanai, dzīvesstāstu fiksācijai un dzīves vēstures strukturēšanai, savukārt iegūtie un jaunveidotie avoti dzīvesstāstu formā veido primāro datu bāzes pamatu, kas izmantoti pētījumā pedagogu personības kategoriju un apakškategoriju (indikatoru) noteikšanai. Paplašinot naratīva pētījuma datu bāzi ar izstrādātām un mērķtiecīgi ievirzītām strukturētajām un daļēji strukturētajām intervijām, fokusgrupas diskusijām, kā arī gadījumu analīzes piemēriem, tika nodrošināta padziļināta un detalizēta Kārļa Rūdolfa Kreicberga personības un identitātes izpēte.

2. Pedagoga personības struktūru veido kategorijas, apakškategorijas un konteksti. Teorētiskās analīzes rezultātā identificētās pedagoga personības kategorijas ir *personības raksturīgās iezīmes*, izdalot tādas apakškategorijas kā *emocijas, uzvedība, uzskati, talants, un adaptācijas raksturotāji*, izdalot tādas apakškategorijas kā *raksturs, intereses, motivācija, vērtības, attieksme, identitāte*. Pedagoga personības kategoriju un apakškategoriju analīze mikro (individuālajā) kontekstā, kā arī mezo kontekstā, ko veido studiju, darba, ģimenes, ikdienas un kopienas vide, un makro kontekstā, ko veido izglītības, etniskā, ģeogrāfiskā, politiskā un kultūrvide, nodrošina iespēju iegūt vispusīgu un detalizētu priekšstatu par pedagoga personības kopveselumu un tās struktūras komponentiem.

3. Respondentu profils ietekmē identitātes kā pedagoga personības struktūras komponentes un profesionālās identitātes kā pedagoga profesionālās kompetences kritērija identificēšanu – LiepU pedagogu dzīvesstāstos identitāti kā personības struktūras komponenti un profesionālo identitāti kā pedagoga profesionālās kompetences kritēriju biežāk akcentējuši respondenti, kuri pārstāv humanitārās zinātnes, salīdzinot ar sociālo un dabaszinātņu pārstāvjiem.

4. Pedagoga identitātes struktūras pamatā ir identitātes personības, sociālais un kultūrvēsturiskais aspekts mikro, mezo un makro kontekstā. Teorētiskās literatūras analīzes rezultātā identificētās pedagoga identitātes kategorijas personības aspektā ir *emocijas, uzvedība, uzskati, talants, raksturs, intereses, motivācija, vērtības un attieksme*; sociālajā aspektā – *ģimenes, skolotāja/docētāja/dirigenta, ikdienas, studenta un reliģiskā identitāte*; kultūrvēsturiskajā aspektā – *profesionālā, nacionālā, vietas, politiskā un kultūras identitāte*, kas attīstās mikro, mezo un makro kontekstā socializācijas procesā identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošo faktoru – *izvēles, līdzdalības, atzišanas, uzticēšanās, drošības, jābūtības* – ietekmē. Ģimenes,

pedagoga, ikdienas, studenta un reliģiskās identitātes attīstībai noteicošā ir studiju, darba, ģimenes, ikdienas un kopienas vide, kas veido mezo kontekstu, savukārt profesionālās, nacionālās, vietas, politiskās un kultūras identitātes attīstībai svarīga ir izglītības, etniskā, ģeogrāfiskā, politiskā un kultūrvide, kas veido makro kontekstu. Pedagoga identitātes izpētes modelis ir mainīgs, variabls, ietver dinamiskas attiecības starp visiem modeļa komponentiem un kā instruments pielietojams pedagoga identitātes pētījumiem ikvienā konkrētā kultūrvīdē, nosakot pētījuma robežas laikā un telpā, ņemot vērā definētos identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošos faktoros, kuru klāsts var būt papildināts vai arī atsevišķos gadījumos tā komponenti var tikt apvienoti.

5. Kārļa Rūdolfa Kreicberga dzīvesdarbībā konstatētas daudzveidīgas identitātes – *ģimenes, skolotāja/docētāja/dirigenta, ikdienas, studenta, reliģiskā, profesionālā, nacionālā, vietas, politiskā un kultūras identitāte*, kā arī pedagogs tiek identificēts ar *emocijām, uzvedību, uzskatiem, talantu, raksturu, interesēm, motivāciju, vērtībām un attieksmi*. Dominējošā viņa dzīvesdarbībā ir *skolotāja/docētāja/dirigenta un profesionālā identitāte*, kā arī bieži pedagogs tiek identificēts ar *vērtībām*. Identitāte nav sastingumā fiksēts stāvoklis, bet atrodas dinamiskās identitātes transformāciju ietekmējošās mijattiecībās ar dažādu faktoru kopumu gan mikro, gan mezo, gan makro kontekstā.

6. Pirmskara Latvijas Republikas posmā (1918–1940) K. R. Kreicbergam noteicošā bijusi *ģimenes identitāte un intereses*. Latvijas okupācijas un iekļaušanas PSRS sastāvā (1940–1941) posmā nav izteikta kādas identitātes dominante, bet K. R. Kreicbergs šajā laikā tiek identificēts ar *emocijām un vērtībām*, kā arī konstatēta pedagoga *profesionālā identitāte*. Latvijas nacistiskās Vācijas okupācijas laikā (1941–1945) K. R. Kreicbergam ir izteikta *profesionālā un politiskā identitāte*, kā arī *vērtības*. Garākajā dzīvesdarbības posmā, kas sakrīt ar Latvijas atrašanās PSRS sastāvā (1945–1990) periodu, K. R. Kreicbergam dominējošā ir *skolotāja/docētāja/dirigenta, kā arī profesionālā identitāte*. Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas un nostiprināšanas laikā no 1990. gada līdz mūža beigām 2014. gadā K. R. Kreicbergs tiek identificēts ar *vērtībām un attieksmi*.

7. Biogrāfiskās pētniecības pieeja ir līdzeklis, lai atklātu personības un identitātes daudzšķautņainību. Pedagoga un dirigenta K. R. Kreicberga dzīvesdarbība un ar viņa biogrāfijas izpēti saistītais process izraisījis interesi sociologu, vēsturnieku, valodnieku, muzikologu, literatūrzinātnieku, psiholoģijas un pedagoģijas zinātnes pārstāvju aprindās Latvijā un ārzemēs. Pētījuma pievienotā vērtība – izstrādātā metodoloģija vai tās atsevišķi komponenti, multiplicējot pētniecības praksi, tiek adaptēti un izmantoti pedagoģiskajā darbībā skolās, augstskolās un muzejos. Autora konsultatīvais atbalsta nodrošinājums ir sekmējis citu dzīvesstāstu un biogrāfiskajā pētniecībā balstītu izdevumu tapšanu.

Ieteikumi turpmākiem pētījumiem

Pētījuma bāze ir apjomīga, un visas tās piedāvātās iespējas nav izmantotas. Katru personības un identitātes izpētes teorētiskā modeļa komponentu ir iespējams pētīt kā centrālo pētāmo jautājumu. Paplašinot pētījumu bāzi ar citu vecuma grupu vai pēc citiem respondentu grupu izvēles kritērijiem pedagogu biogrāfiskās pētniecības empīriskajiem materiāliem, izmantojot aprobēto pieeju un izstrādātos izpētes modeļus, var veikt salīdzinošos pētījumus par pedagoga personību un identitāti dažādos šķēsgriezumos, piemēram, analizēt pēc vecuma grupu iedalījuma principa, pēc dažādu pedagogu izglītības iestāžu beidzēju grupu salīdzinājuma u.tml.

Veicot analogiskus pētījumus citā kultūrvidē, paveras iespējas salīdzinošiem pētījumiem valstīs, kurās kultūrvēsturiskie faktori ir bijuši līdzīgi, piemēram, Lietuvā, Igaunijā. Lai noskaidrotu pētījuma modeļa universālās iespējas, būtu nepieciešami turpmākie pētījumi arī atšķirīgās kultūrvidēs, kuras savā attīstībā nav kultūrvēsturiski saistītas tiešā veidā ar Latviju. Attīstot starpdisciplināros pētījumus, mainot fokusējumu kādas noteiktas zinātnes specifisko jautājumu noskaidrošanai, piedāvātajam izpētes modelim saskatāma jauna perspektīva, par pamatu izmantojot biogrāfiskās pētniecības pieeju. Izstrādātais un praktiski aprobētais pētījuma modelis izmantojams, pielietojot citus izglītības pētījumu veidus: vēsturiskos, korelāciju, etnogrāfiskos, novērojuma, darbības, gadījuma, longitudinālos u.c.

No pielietotās metodoloģijas viedokļa gan visu pētījumu posmu kompleksa pieeja, gan atsevišķu tā daļu izmantošana paver iespēju personības kopveseluma izpētes procesam. Katrs pabeigts pētījums uzskatāms par jauna pētījuma pamatu, kas nebūtu bijis iespējams bez veiktā pilna cikla pētījuma izstrādes un galveno rezultātu apkopojuma.

Ja pētnieku interešu lokā ir personības identitātes, profesionālās identitātes vai sociālās identitātes analīzes jautājumi, tad pētījuma izmantotā metodoloģija un modeļa pielietojums sniedz ticamus rezultātus, bet citiem pētniekiem perspektīvā ir iespējama laika ekonomija, – izvēloties par pamatu piedāvāto modeli, izstrādāt kvantitatīvā pētījuma instrumentāriju un veikt līdzīgus pētījumus.

Teorētiskais identitātes izpētes modelis izmantojams kā instruments pedagoga studiju programmu koncepta un satura izstrādāšanai, kā arī pielietojams mūžizglītības procesa pilnveidošanai ar mērķi stiprināt pedagoga profesionālo identitāti, veikt profesionālās pašnoteikšanās, karjeras izvēles izpētes un motivēšanas aktivitātes. Profesionālās identitātes veidošanās un nostiprināšanās, kā arī vērtībizglītības aktualizācija un personības audzināšanas procesa veicināšana sekmējama, pamatojoties uz teorētiskā modeļa aprobācijas rezultātā

praktiskajā pētījumā iegūtajām atziņām, kas saistās ar identitātes daudzdimensionalitātes izpratni un identitātes veidošanos un nostiprināšanos ietekmējošo faktoru apzināšanu.

Tēzes aizstāvēšanai

1. Kārļa Rūdolfa Kreicberga (1921–2014) dzīvesdarbības pavērsiena punkti atbilst Latvijas vēsturisko posmu iedalījumam Latvijas 20. gadsimta ģeopolitisko notikumu kontekstā un ar to saistītajām izmaiņām ideoloģijā, politikā, tautsaimniecībā, izglītībā un kultūrā.

2. Nozīmīgākā ir studiju, darba un izglītības vides ietekme uz K. R. Kreicberga personības attīstību, bet *atzīšana*, *jābūtība* un *izvēle* ir noteicošie pedagoga identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošie faktori.

3. *Profesionālās, nacionālās, politiskās, vietas un kultūras* identitātes veidošanos un nostiprināšanos pedagoga dzīvesdarbībā veicina *līdzdalība* un *atzīšana* izglītības, etniskajā, politiskajā, ģeogrāfiskajā un kultūrvīdē; *skolotāja/docētāja/dirigenta, studenta, ģimenes, ikdienas* un *relīģiskās* identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicina *uzticēšanās* un *drošība* darba, studiju, ģimenes, ikdienas un kopienas vidē; savukārt identificēšanos ar *vērtībām, interesēm, emocijām, talantu, uzvedību, uzskatiem, raksturu, attieksmi* un *motivāciju* veicina *jābūtība* un *izvēle*.

NOBEIGUMS

Biogrāfiskās pētniecības pieejas teorētiskās atziņas (Thompson 2000; Abrams 2000; Tisenkopfs 1993; Bela-Krūmiņa 2004, 2005 u.c.) fokusējas uz izziņas paņēmienu, kurā izmantoti dzīvesstāsti, mutvārdu vēstures avoti un citi personālie dokumenti, kas skar cilvēka dzīves gājuma rekonstrukciju (dzīves vēsturi), pētot cilvēka esības un sabiedrisko notikumu kopsakarības, ko var raksturot kā dzīvesdarbību. Pētījuma kontekstā tā analizēta kā cilvēkam izveidojusies sevis, sabiedrības un dabas izziņā un pārveidē pilnveidojusies indivīda aktivitātes realizēšanas un vajadzību apmierināšanas paņēmienu un attieksmju sistēma (Špona 2006; Volāne, Špons 2010). Savukārt personības būtība tverta gan kopveselumā (Lieģeniece 1992, 1996, 1999, 2013; Miķelsone, Odiņa, Grigule 2014 u.c.), gan arī kā noteiktu psiholoģisku un pedagoģisku daļu sistēma (Mayer 2005, 2006; Maddi, 1996, 2007; Illeris, 2014; Strika 2009 u.c), bet identitātes problēmpētījumi sakņojas personības „Es” identitātes izpratnē un daudzveidīgajās sociālo identitāšu teorētiskajās interpretācijās (Burdjē 2004; Gidenss 1999; Ēriksens 2010; Eriksons 1998; Gudjons 1998; Berger, Luckmann 1966; Illeris 2014).

Pētījuma gaitā aprobēta metodoloģija, kurā kā būtiska komponente ir interaktīvā sasaiste starp pētniecības procesā iesaistītajām pusēm (Bela, Tisenkopfs, Kunda 2011), visos tā posmos veicot metodoloģijas un metodikas aprobāciju, kas rezultējies ar pētījuma autora Liepājas Universitātes Socioloģisko pētījumu centrā izveidoto dzīvesstāstu laboratoriju. LiepU SPC dzīvesstāstu laboratorijas darbības rezultātā ir teorētiski izglītoti un praktiskai darbībai sagatavoti analogisku pētījumu veicēji skolās un nevalstiskajās organizācijās. Piemēram, Laura Lauberga kā Liepājas Universitātes studente praktizējās dzīvesstāstu krājuma veidošanā un praktiskajā darbībā apgūto pieredzi ir īstenojusi vairākos projektos – brīvprātīgo studējošo jauniešu mobilitātes programmas laikā Maķedonijā kara plosītajā zemē iniciēja karojošo pušu liecinieku dzīvesstāstu vākšanu un publicēšanu (Китаноски, Талески 2009; Китаноски, Цветковиќ, Колс 2011). Savukārt Viljaram Тоомам, vairāku kultūrvēsturisku grāmatu un rakstu autoram, Liepājnieku biogrāfiskās vārdnīcas (Тоомс 2012) sastādītājam, tika sniegtas metodoloģiska rakstura konsultācijas; akadēmiskā personāla šķirķļu veidošanai tika piedāvāti gan Liepājas Universitātes biogrāfiskā rādītāja avoti, gan Liepājas Universitātes akadēmiskā personāla dzīves gājuma apraksti. Pētījuma un SPC vadītāja multiplicētā biogrāfiskās pētniecības teorija un pieredze tiek izmantota Liepājas Draudzīgā aicinājuma vidusskolas muzeja krājuma pilnveidei; Liepājas Universitātes absolventi savās darba vietās skolās un muzejos rīko dzīvesstāstu un citu biogrāfiskās pētniecības avotu krājumus (Liepājā, Kuldīgā, Krotē, Dobelē u.c.).

Kārļa Rūdolfa Kreicberga dzīves stāsts un apcere par bagātīgo jaunrades un nepārtraukto pašpilnveides laiku turpinās, turpinās filozofiskās pārdomās, turpinās viņa audzēkņu koru balsīs un skoloto diriģentu žestā, ikdienas spraigajā ritumā mājas solī, bērnos un mazbērnos, sabiedriski nozīmīgu koru sadziedāšanās pasākumu apmeklējumos, pašam kļūstot par laikmeta zīmi, kas savieno latviskās kultūras divus gadsimtus, kas vieno paaudzes tālākā laika ritumā koru mūzikas mākslā Saldū, Brocēnos, Liepājā, Nīcā, Briselē – visur, kur skolotāja un diriģenta audzēkņi šķīļ radošuma dzirksti nu jau savos skolniekos un dziedātājos.

Vissirsnīgākie pateicības vārdi par iecietību, pacietību un uzticēšanos gan grāmatas tapšanas laikā K. R. Kreicbergam un viņa ģimenei, gan turpmākā pētījuma izstrādē visiem, kuru vāktie un apkopotie materiāli izmantoti pētījumā! Izmantoto materiālu autori, dokumenti u.c. avoti minēti atsaucēs vai norādīti izmantotajā literatūrā.

Pateicos visiem par atsaucību, kuri piedalījās intervijās! Lai piedod visi teicēji, kuru gaidas nav attaisnojušās, ja sarunu teksti grāmatās un promocijas darbā iestrādāti tikai fragmentāri, tomēr autoram tās bija noderīgas, lai izveidotu laikmeta un titulpersonas tēlu, kas veidojās kā mozaīka no katra intervijas dalībnieka piensuma, par ko vislielākā pateicība visiem, kuri veltījuši laiku sarunām.

Grāmatu tapšanā ieguldījumu ir devušas Laura Lauberga, Ērika Lauberga, Karīna Ūdre, kuras veica interviju transkripcijas, citu tikai rokrakstos pieejamu dokumentu pārrakstīšanu, līdzdarbojās arhīva dokumentu apzināšanā un sistematizēšanā, iesaistoties dzīvesstāstu laboratorijas aktivitātēs.

Pateicība par informatīvo atbalstu Jolantai Mediņai, kura precizēja atsevišķus vēstures faktus saistībā ar Kuldīgas apriņķa kultūrvēsturiskajiem notikumiem un personībām.

Promocijas darbā izmantotās autora grāmatas materializējās taustāmā formātā, pateicoties Ingas Rončes vadītajai izdevniecībai LiePA un izdevniecības darbiniekiem.

Sirsnīgi pateicos pētījumā integrēto autora grāmatu literārajai redaktorei Birutai Petrei gan par profesionālo redaktora spalvas pieskārienu, gan rosinošajām idejām grāmatas tapšanas gaitā un otrā pārstrādātā un papildinātā izdevuma literārajai redaktorei Lienei Markus-Narvilai, angļu tekstu literārajam redaktoram Guntaram Dreijeram, tekstu tulkotājiem angļu valodā Laurai Katkevičai un Patrikam Morevam.

Paldies par koleģiālu atbalstu Liepājas Universitātes zinātnes prorektorei, asociētajai profesorei Ievai Ozolai.

Īpaši pateicos monogrāfijas un promocijas darba zinātniskajiem recenzentiem – vēstures doktorei, asociētajai profesorei Sandrai Grigaravičiūtei, pedagoģijas doktorei, profesorei Intai Klāsonai, pedagoģijas doktorei, emeritētajai profesorei Aīdai Krūzei, pedagoģijas doktorei, profesorei Veltai Ļubkinai, vēstures doktorei, profesorei Irēnai

Salenieci, socioloģijas doktoram, vadošajam pētniekam Vladislavam Volkovam, kā arī promocijas darba zinātniskajai vadītājai pedagoģijas doktorei, profesorei Alīdai Samusevičai.

Interese par pedagoģiju un izglītības attīstības vēsturi nebūtu iedomājama bez maniem skolotājiem, kuru viedums un gara diženums mani ir pavadījis visos dzīves posmos. Ikvienam varu teikt: “Paldies, Skolotāj!”

Pētījums tapis ar ESF projekta „Doktora studiju attīstība Liepājas Universitātē” finansiālu atbalstu. Vienošanās Nr.2009/0127/1DP/1.1.2.1.2./09/IPIA/VIAA/018

PERSONU RĀDĪTĀJS

Roberts AKERMANIS – dzimis 1926. gadā, miris 1993. gadā. Bioloģijas un ķīmijas skolotājs. Absolvējis Liepājas Mūzikas vidusskolu, Latvijas Lauksaimniecības akadēmiju, Daugavpils Pedagoģisko institūtu, atestēts kā metodīkis (1967). Bijis Liepājas 5. vidusskolas ķīmijas un bioloģijas skolotājs (kopš 1953), arī klašu audzinātājs. Mācot nelietoja padomju režīma mācību grāmatas, bet mācīja pēc paša izstrādātiem mācību līdzekļiem. Tēvzemes gaismas balva par panākumiem skolotāja darbā (1991), ietverts „Kurzemes Vārda” atlasē 20. gs. izcilākie Liepājas izglītības darbinieki (sk. Tooms).

Līga AMERIKA-ANSIŅA (dz. *Amerika*) – dzimusi 1965. gada 6. aprīlī Liepājā. Kordiriģente. Absolvējusi Liepājas Mūzikas vidusskolas Kordiriģentu nodaļu (1984), J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju Mūzikas pedagoģijā (1990) un Liepājas Pedagoģijas akadēmiju, kurā ieguvusi profesionālo bakalaura grādu sociālajā darbā (2004). Liepājas Ezerkrasta sākumskolas mūzikas skolotāja (1995–2011), Nīcas vidusskolas mūzikas skolotāja (kopš 2005), Nīcas sieviešu kora diriģente (kopš 1990). Bijusi Vasarsvētku festivāla „Nīca 2010” mākslinieciskā vadītāja un iniciatore.

Ilze BALODE (dz. *Starka*) – dzimusi 1972. gada 7. janvārī Vaiņodē. Kordiriģente. Absolvējusi Liepājas Mūzikas vidusskolas Kordiriģentu nodaļu (1987) un Liepājas Pedagoģijas akadēmiju, kurā ieguvusi mūzikas skolotāja diplomu (1993–1997). Mācījusies Teoloģijas seminārā Rīgā (1997). Bijusi mūzikas skolotāja Vaiņodes vidusskolā (1991–1993), Liepājas 5. vidusskolā (1993–1997). Liepājas jauktā kora *Laiks* diriģente (sk. Tooms).

Kārlis BALTGAILIS – dzimis 1893. gada 27. martā Cēsu apriņķa Gatartas pagastā, miris 1979. gada 15. februārī. Gleznotājs un pedagogs. Mācījies Jāņa Rozentāla studijā (1906–1907), Ata Ķēniņa reālskolā. 1917. gadā beidzis Penzas mākslas skolu. 1917. gadā kā brīvprātīgais iestājies 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulkā, apbalvots ar Jura krustu par cīņām pie Mazās Juglas. Piedalījies cīņās Sibīrijā (1918) un 1920. gadā kopā ar Imantas pulku no Vladivostokas atgriezies Latvijā. Strādājis par skolotāju Cēsu arodskolā un sieviešu ģimnāzijā (1920–1922), bijis zīmēšanas un mākslas vēstures pedagogs Jelgavas Valsts skolotāju institūtā (1922–1944), strādājis Cēsu skolotāju institūtā (1945–1950) un Cēsu 2. vidusskolā. Izstādēs piedalījies no 1913. gada. 1919. gadā sarīkojis latviešu mākslinieku darbu skati Omskā, personālizstādes Jelgavā (1923, 1939), Rīgā (1964), Cēsīs (1978). Aktīvs mākslas dzīves rosinātājs Latvijā no 1925. gada, kad tika izveidota mākslinieku, literātu un aktieru apvienība „Zaļā vārna”, līdz 1940. gadam bijis tēlotājas mākslas sekcijas vadītājs. Veicis plašu mākslas propagandas darbu Jelgavā, Rīgā un citās Latvijas pilsētās. Pēc Otrā pasaules kara līdzīgu darbu veicis Cēsīs. Bija nodomājis izveidot latviešu mākslinieku vārdnīcu, tomēr darbs palika nepabeigts (Vilsons 1995, 42–43).

Olga BLAUZDE (dz. *Geraščenko*) – dzimusi 1956. gada 26. oktobrī Krievijā, Usurijskā. Absolvējusi Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatoriju, ieguvusi kordiriģentes, mūzikas priekšmetu pedagoģes kvalifikāciju (1981). Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes maģistrantūrā iegūts pedagoģijas maģistres grāds (1996). Latvijas Valsts Mūzikas akadēmijā piešķirts mūzikas maģistres grāds (2003). Liepājas Universitātes Mūzikas katedras pasniedzēja (1981–1991), lektore (1991–2006), docente (kopš 2006. gada). Piedalījies Leonardo da Vinči programmas mobilitātes projektā „Mūzikas terapijas prakses organizācijas iespējas” (2003). Jauktā kora „Lauma” kormeistare.

Jānis DREIMANIS – dzimis 1909. gada 12. novembrī, miris 1963. gada 19. septembrī Liepājā. Mūziķis, mūzikas skolotājs, kordiriģents, ērģelnieks, komponists. Mācījies Kauguru pamatskolā, Valmieras pilsētas skolā un Valmieras Mūzikas skolā, beidzis vidusskolu Rīgā.

Absolvējis Latvijas Valsts konservatoriju, mācījies ērģeļu spēli un kompozīciju (1929–1936), un simfonisko orķestru diriģēšanu (1936–1938). Līdztekus studijām strādājis par kordiriģentu, bijis dziedāšanas biedrības *Fortissimo* jauktā kora diriģents (1933–1944); dziedāšanas skolotājs Siguldas vidusskolā (1938–1945), pedagogs kordiriģēšanā, mūzikas teorijā un kompozīcijā un mācību daļas vadītājs Liepājas Mūzikas vidusskolā (1945–1963), vienlaikus arī kormeistars Liepājas teātrī (1945–1949) un Liepājas Tautas vīru kora „Dziedonis” mākslinieciskais vadītājs un diriģents (1945–1963). Komponējis mūziku teātra izrādēm, garīgas kora dziesmas (sk. Tooms).

Ludvigs GRUDULIS – dzimis 1921. gada 22. janvārī Skodā, Lietuvā, miris 2001. gada 11. janvārī Rīgā, apbedīts Meža kapos. Mācījies Skodas latviešu pamatskolā, progimnāzijā ar lietuviešu mācību valodu. Beidzis Jelgavas Valsts skolotāju institūtu (1941), Latvijas Valsts pedagoģiskajā institūtā ieguvis pedagoģijas un psiholoģijas skolotāja tiesības (1954), aizstāvējis pedagoģijas zinātņu kandidāta disertāciju par internacionālo audzināšanu (1973). Bijis skolotājs Dobelē (1941–1947), Tautas izglītības nodaļas Metodiskā kabineta darbinieks un Liepājas 1. vidusskolas skolotājs (1947), Liepājas 1. septiņgadīgās skolas direktors (1947–1948, 1949–1950 un 1953–1957), Izglītības ministrijas Skolu un bērnu iestāžu pārvaldes priekšnieks (1957–1960), izglītības ministra vietnieks (1960–73), Latvijas Valsts universitātes mācībspēks, docents (1973–99), Pedagoģijas un psiholoģijas katedras vadītājs (1973–83), Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas mācībspēks (1996–1999). 1960. gadā apbalvots ar Padomju Savienības Darba Sarkanā karoga ordeni (sk. Tooms).

Valters KAMINSKIS – dzimis 1929. gadā, miris 1997. gadā. Komponists, himnisko dziesmu meistars. Viens no iecienītākajiem 20. gs. otrās puses amatierkoru repertuāru veidotājiem. Kopkoris dziedājis 17 kompozīcijas. Par vīru kora favorīti kopš XVII Vispārējiem latviešu Dziesmu svētkiem kļuvusi „Mūžu mūžos būs dziesma” (Grauzdiņa 2004, 261).

Gido KOKARS – dzimis 1921. gada 16. augustā Gulbenē. Mācības Cēsu, Jelgavas un Rēzeknes skolotāju institūtos (1938–1943). Absolvējis Cēsu mūzikas vidusskolu (1950) un Latvijas Valsts konservatorijas profesora Jāņa Ozoliņa kordiriģentu klasi (1956). Latvijas Valsts Pedagoģiskā institūta mācībspēks (1951–1962), jauktā kora „Daina” dibinātājs un mākslinieciskais vadītājs, kopš 1962. gada „Dailes” (1951–1990), A. Popova Rīgas radiorūpnīcas vīru kora „Auseklis” mākslinieciskais vadītājs (1961–1967), Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatorijas mācībspēks Mūzikas pedagoģijas nodaļā (1961–2000), profesors (kopš 1983), Bauskas rajona skolotāju kora „Daina” mākslinieciskais vadītājs (1965–1998), Rīgas kamerkora „Ave Sol” diriģents un mākslinieks (1969–1987), un direktors (1969–2002). Bijis XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI un XXII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents, XXIII un XXIV Vispārējo latviešu dziesmu svētku Goda virsdiriģents. Saņēmis dažādu apbalvojumus: LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1967), Tautas skatuves mākslinieks (1977), Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks (1996), Valsts Kultūrkapitāla fonda mūža stipendiāts (2002) (Muktupāvela 2004).

Imants KOKARS – dzimis 1921. gada 16. augustā Gulbenē, miris 2011. gada 24. novembrī Rīgā. Mācības Cēsu, Jelgavas un Rēzeknes skolotāju institūtos, Cēsu Tautas konservatorijā un Rēzeknes mūzikas skolā (1938–1943). Absolvējis Cēsu skolotāju institūtu (1947), Cēsu mūzikas vidusskolu (1948) un Latvijas Valsts konservatorijas profesora Mendēļa Baša kordiriģentu klasi (1956). Latvijas Radio kormeistars (1951–1953, 1957–1963), Rīgas Pedagoģiskā institūta mācībspēks, Tautas vīru kora „Dziedonis” (Rīga) mākslinieciskais vadītājs (1955–1990), Jelgavas skolotāju kora „Zemgale” dibinātājs un mākslinieciskais vadītājs (1961–1967), Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatorijas mācībspēks (1961–2000), rektors (1975–1990), profesors (kopš 1976), arī starptautisko

kora diriģentu meistarklašu vadītājs Kanādā, Vācijā, Nīderlandē, Beļģijā, Norvēģijā, Izraēlā u. c.; Cēsu skolotāju kora „Beverīna” mākslinieciskais vadītājs (1966–1989), Rīgas kamerkora „Ave Sol” dibinātājs, mākslinieciskais vadītājs (1969–2003), septiņu starptautiskā kamerkoru festivāla „Rīga dimd” iniciators un mākslinieciskais vadītājs (1989–2001). Bijis XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXI un XXII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents, XXIII un XXIV Vispārējo latviešu Dziesmu svētku Goda virsdiriģents, ASV Rietumkrasta XI latviešu Dziesmu svētku (1989) un Kanādas X latviešu Dziesmu svētku (1996) virsdiriģents, Baltijas un Ziemeļvalstu Dziesmu svētku kustības iedibinātājs un virsdiriģents (1995), svētku „Rīgai – 800” virsdiriģents (2001). Saņēmis dažādus apbalvojumus: LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1967), LPSR Tautas skatuves mākslinieks (1975), Cēsu pilsētas goda pilsonis (1979), PSRS tautas skatuves mākslinieks (1985), Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda loceklis (1993), Triju Zvaigžņu ordeņa komandieris (1995), Latvijas Lielās Mūzikas balvas ieguvējs (1995), Valsts Kultūrkapitāla fonda mūža stipendiāts (1999), Ministru kabineta Atzinības raksts (2007). (Muktupāvela 2008).

Vilnis KRONBERGS – dzimis 1941. gada 19. martā Priekules rajona Vaiņodē. Absolvējis Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatoriju, ieguvis mūzikas disciplīnu pedagoga un diriģenta kvalifikāciju (1965), ieguvis mūzikas maģistra grādu kordiriģēšanas specialitātē (1994). Liepājas Valsts Pedagoģiskā institūta Mūzikas katedras pasniedzējs (1965–1968, 1970–1974), vecākais pasniedzējs (1974–1991), lektors (1991–2009). Mūzikas katedras vadītājs (1978–2000), Liepājas Pedagoģijas akadēmijas sieviešu kora „Atbalss” diriģents (1970–1992), mākslinieciskais vadītājs (1989–1991), kormeistars (no 2005), vokālā ansambļa „Līga” vadītājs (1970–1995). Izveidots mācību līdzeklis „Mūzikas teorijas praktikums” (1. un 2. daļa) (1994) (Medveckis 2007a, 69; papildināts ar Liepājas Universitātes personāldaļas sniegto informāciju 2011. gada 19. oktobrī).

Andris LEKSTUTIS – absolvējis Liepājas Mūzikas vidusskolu un pēc pieciem prakses pilniem gadiem Sibīrijā atgriezies Liepājas Mūzikas vidusskolā, kur strādā līdz šai dienai. Vadījis vairākus pilsētas korus, kā dziedātājs papildinājis Latvijas Radio kora basu balsis un piedalījies grandiozā brīvdabas koncertā Parīzes centrā, kur tika atskaņota Bēthovena 9. simfonija. 1980. gadā dibinājis Liepājas Mūzikas vidusskolas zēnu kori un ar zēniem sekmīgi strādā jau vairāk nekā 20 gadus. Diriģenta vadībā spēji izaudzis Liepājas Mūzikas vidusskolas jauktas koris „Mare” (Imbovica 2004).

Jēkabs MEDIŅŠ – dzimis 1885. gada 22. martā Rīgā, miris 1971. gada 27. novembrī Rīgā. Muzikālo izglītību (vijoles, klavieru spēlē, kora zinībās) ieguvis I Rīgas (Zīgerta) mūzikas institūtā (1903–1905) un Berlīnes Mūzikas augstskolas meistarkursos (1911–1914). Rīgas Latviešu biedrības teātra orķestra vijolnieks (1903–1905), mūzikas skolotājs, kora un orķestru diriģents skolotāju semināros Valmierā un Sizraņā, Krievijā (1906–1920), Jelgavas Valsts skolotāju institūtā (1921–1940). Jelgavas Tautas konservatorijas direktors (1921–1941), Sv. Annas baznīcas ērģelnieks, mūzikas publicists, pēc Otrā pasaules kara Latvijas Valsts konservatorijas Kordiriģentu nodaļas dibinātājs (1944), profesors, ilggadējs rektors (1948–1950). Kordziesmu, solodziesmu, tautas dziesmu apdaru, kamermūzikas, vienpadsmit koncertžanra darbu autors. Latvijas Skaņražu kopas biedrs, Latvijas Komponistu savienības valdes priekšsēdētājs (1948–1950). X–XII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents, XIII–XV Vispārējo latviešu Dziesmu svētku Goda virsdiriģents. Trīs Zvaigžņu ordeņa virsnieks (1930), LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1945), LPSR Tautas skatuves mākslinieks (1960) (Grauzdiņa 2004, 138).

Haralds MEDNIS – dzimis 1906. gada 16. augustā Valkas apriņķa Jaunlaicenes pagastā, miris 2000. gada 4. jūlijā. Viens no dziedātāju un klausītāju iemīļotākajiem diriģentiem. Pamatzināšanas mūzikā sākumā ieguvis tēva, tad pianista Arvīda Dauguļa un

Alfrēda kalniņa vadībā. Strādājis par skolotāju Lazdonā. Kā Latvijas skautu kopkora vadonis piedalījies Pasaules skautu saietā Ungārijā (1933), Holandē (1937). 1938. gadā viņa vadītais Lazdonas koris kļūst par IX Vispārējo latviešu Dziesmu svētku dziesmu karu uzvarētāju. Šajā pat gadā jaunais diriģents iestājas Latvijas Valsts konservatorijas kompozīcijas klasē, bet gadu vēlāk – simfoniskā orķestra diriģēšanas klasē. Strādā opereteātrī par kormeistaru (1940–1969), vada Arodbiedrību Centrālās padomes jaukto kori (1940–1950), Rīgas vīru kori „Dziedonis” (1940–1953), Latvijas Valsts universitātes jaukto kori (1949–1957) un vīru kori (1950–1957), Rīgas skolotāju nama jaukto kori „Skaņupe” (no 1947). Dibina (1957) un četrus gadu desmitus ar savu patriotisko pārliecību un profesionālo prasmi audzina vīru kori „Tēvzeme”, ar kuru daudz koncertē gan dažādās bijušās Padomju Savienības republikās, gan Eiropas valstīs. XI–XVIII un XX Vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents (XIX Vispārējo latviešu Dziesmu svētku laikā valdošais režīms viņu no virsdiriģenta pienākumiem atstādina), XXI un XXII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku Goda virsdiriģents. Pastāvīgs novadu, rajonu Dziesmu svētku un dziesmu dienu, rajona koru virsdiriģents. LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1956), LPSR Tautas skatuves mākslinieks (1977), Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks (1994), Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Goda profesors (1996), Latvijas Lielās mūzikas balvas 1998 laureāts (Grauzdiņa 2004, 140).

Zenta MINDE (dz. *Štūbe*) – dzimusi 1924. gada 19. jūnijā Liepājā, mirusi 1997. gadā. Absolvējusi Latvijas Valsts konservatoriju, ieguvusi kora diriģentes kvalifikāciju (1954). Liepājas Pedagoģiskā institūta Mūzikas katedras pasniedzēja (1954–1960), vecākā pasniedzēja (1960–1989), Mūzikas katedras vadītāja vietas izpildītāja (1975, 1981), kora „Atbals” vokālā konsultante (1959–1997). Izstrādājusi metodiskus palīglīdzekļus studentiem: „Skaņdarbi klavierēm” (1974), „Divbalsīgas dziesmas un vingrinājumi” (1978), „Divbalsīgi vingrinājumi studentiem harmoniskās dzirdes attīstībai” (1978). Vadījusi LPSR Skolotāju kvalifikācijas celšanas institūta kursus (Medveckis 2007a, 98–99).

Jēkabs OZOLIŅŠ – dzimis 1945. gada 4. decembrī Liepājas apriņķa Grobiņā. Ļeņingradas Valsts konservatorijas absolvents (1973). Ierosmes bagāts Liepājas novada mūzikas dzīves veidotājs, koncertu organizētājs. Ilggadējs jaukto koru vadītājs. Liepājas simfoniskā orķestra diriģents (1987). Atzinību izpelnījušies viņa organizētie, diriģētie un komponētie koncerti bērniem, jauniešiem. Liepājas bigbenda vadītājs (2001). XXI–XXIII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents, XXII Vispārējo latviešu dziesmu svētku simfoniskā orķestra virsdiriģents, Kurzemes novada koru virsdiriģents (Grauzdiņa 2004, 152).

Mirdza PAIPARE (dz. *Brundzule*) – dzimusi 1953. gada 24. jūlijā Liepājā. Absolvējusi Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatoriju, ieguvusi kora diriģentes, kora priekšmetu pedagoģes kvalifikāciju. Studējusi Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatorijas kordiriģentu asistentūrā (1989), Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas institūtā (1996–2000), iegūts mūzikas maģistres grāds (1997) un mūzikas terapijas specialitāte (2006). Studijas Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas doktorantūrā (2003–2007). Liepājas Universitātes Mūzikas katedras pasniedzēja (1985–1990), vecākā pasniedzēja, lektore (1990–2002), docente (kopš 2002). Liepājas Universitātes studiju programmas „Mūzikas skolotājs” direktore (kopš 1998), bijusi arī studiju programmas „Mūzikas terapija” direktore. Divu Leonardo da Vinči programmas projektu vadītāja (2001, 2003) un šīs programmas sadarbības projekta ar Viļņas Universitāti koordinatore (2004). Vadījusi 1. starptautisko mūzikas terapijas konferenci Liepājā (2005). Mācību līdzekļi „Mūzikas mācīšanas metodika” (1992), „Deja kā mūzikas žanrs” (2002). Liepājas 48. arodividusskolas jauniešu kora diriģente (kopš 1999), kora „Lauma” diriģente. Latvijas Republikas Izglītības un Zinātnes ministrijas pateicības raksts (2003) (Medveckis 2007a, 111–112).

Edgars RAČEVSKIS – dzimis 1936. gada 11. jūlijā Skrundā. Latvijas Valsts konservatorijas Kordirigentu nodaļas absolvents (1960), valsts dziesmu un deju ansamblā „Sakta” (1960–1963) un Valsts Akadēmiskā kora diriģents (1960–1963, 1988–1990), Latvijas Radio Teodora kalniņa kora mākslinieciskais vadītājs un galvenais diriģents (1963–1987). Panākumiem vainagotā Rīgas Politehniskā institūta vīru kora „Gaudeamus” dibinātājs un ilggadējais galvenais diriģents (1959–1996). Tukuma rajona skolotāju kora „Vanema” (1997–1987), Rīgas Kultūras un tautas mākslas centra „Mazā Ģilde” Jauktā kora „Sonore” diriģents (1987–1997), Latvijas Nacionālās operas kora (1994–1997), Rīgas Latviešu biedrības Latvijas nacionālā vīru kora vadītājs (1997). Latvijas Valsts konservatorijas, pēc tam Latvijas Mūzikas akadēmijas mācībspēks (1974), profesors. Orģināldziesmu un tautas dziesmu apdaru autors. XV–XXIII Vispārējo latviešu Dziesmu svētku, svētku „Rīgai – 800”, kā arī Kanādas IX un X (1991, 1996), ASV X (1997) Dziesmu svētku virsdiriģents. Darbojies Baltija studentu Dziesmu svētku „Gaudeamus” organizēšanā, bijis to virsdiriģents. Baltijas un Ziemeļvalstu I Dziesmu svētku (1995, Rīgā), Latvijas novadu, rajonu Dziesmu svētku un Dziesmu dienu, vīru, skolotāju koru salidojumu, rajona koru virsdiriģents. Jāzepa Vītola Mūzikas dienu organizētājs (kopš 1988) Gaujienā. Rīgas Latviešu biedrības Mūzikas komisijas loceklis. Latvijas Padomju sociālistiskās republikas Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1970), Latvijas Padomju sociālistiskās republikas tautas skatuves mākslinieks (1977), Latvijas Padomju sociālistiskās republikas Valsts prēmijas laureāts (1980), Latvijas Lielās mūzikas balvas ‘1993 laureāts, Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks (1996) (Grauzdiņa 2004, 146).

Tamāra STRAZDIŅA (dz. *Sproģe*) – dzimusi 1933. gada 21. jūlijā Liepājā. Absolvējusi Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatoriju, ieguvusi kora diriģentes un kora priekšmetu pedagoģes kvalifikāciju (1967). Liepājas Pedagoģiskā institūta Mūzikas katedras pasniedzēja (1961–1975); kora „Atbalss” kormeistare (Medveckis 2007a, 142).

Ilze VALCE (dz. *Džeriņa*) – dzimusi 1964. gada 31. martā Jelgavā. Absolvējusi Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatoriju, ieguvusi kordiriģentes, kora priekšmetu pasniedzējas kvalifikāciju, mūzikas bakalaures grādu (1987). Studējusi Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā profesora Edgara Račevska kordiriģēšanas un docenta Jāņa Kaijaka orķestra diriģēšanas klasē, ieguvusi mūzikas maģistres grādu (1993–1995). Studijas Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā doktorantūrā (2004–2007, no 2011). Liepājas Pedagoģijas institūta Mūzikas katedras pasniedzēja (1987–1991), lektore (1991–2001), asociētā profesore (2001–2007), kopš 2007. gada profesore. Kopš 1990. gada Liepājas Pedagoģiskās akadēmijas sieviešu kora „Atbalss” diriģente un mākslinieciskā vadītāja. Liepājas jauniešu kora INTIS mākslinieciskā vadītāja un diriģente. Virsdiriģente Baltijas valstu Studentu Dziesmu svētkos „Gaudeamus” (1992, 1995, 1999, 2004, 2006, 2011), XV Baltijas valstu Studentu Dziesmu svētku orgkomitejas locekle (2005/2006), virsdiriģente Republikas sieviešu un vīru koru salidojumos (1996, 2000, 2006), virsdiriģente Kurzemes novada Dziesmu svētkos (1994, 1997, 2005, 2010, 2011), kopš 2009. gada Liepājas pilsētas un 8 novadu koru un ansambļu virsdiriģente. Liepājas pilsētas Domes Kultūras komisijas priekšsēdētāja (1994–1997). Vadījusi diriģēšanas meistarklases Kurzemes reģiona baznīcu koru diriģentiem (1995), Vekšo Universitātē (2005, 2006) un Šauļu universitātē (2011) (Medveckis 2007a, 155; papildināts pēc Ilze Valce sniegtās informācijas 2001. gada 20. oktobrī).

Valdis VIKMANIS – dzimis 1915. gada 25. janvārī Valmieras apriņķa Naukšēnu pagasta Piksāros, miris 2011. gada 20. decembrī Liepājā. Latvijas konservatorijas trompetes klases (1937) un docenta Ādolfa Ābeles kara kapelmeistaru klases (1938) absolvents ar brīvmākslinieka grādu (Vikmanis 2010, 7). Rūjienas ģimnāzijas skolotājs, pūtēju orķestra vadītājs (1938–1940), Liepājs 1. vidusskolas skolotājs un Liepājas Operas orķestra mūziķis (1940–1950). Strādājis par Em. Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolas pedagoģu, direktoru,

simfoniskā orķestra diriģentu (1945–1987), jauktā kora „Līva” (1946–1976) un pūtēju orķestra „Liepāja” (1950–1987) diriģentu. XVI Vispārējo latviešu Dziesmu svētku, II un IV–VI pūtējorķestru salidojumu, rajona dziesmusvētku un dziesmu dienu koru un orķestru virsdiriģents. LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1963). Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa I pakāpes Goda zīmi (1997). Latvijas Lielās mūzikas balvas ‘2002 laureāts (Grauzdiņa 2004, 162).

Leonīds VĪGNERS – dzimis 1906. gada 9. novembrī Maskavā, Krievijā, miris 2001. gada 23. decembrī Rīgā. Mūzikas pamatizglītību ieguvis Maskavā tēva Vīgneru Ernesta vadībā. Latvijas Valsts konservatorijas ērģeļu, sitaminstrumentu klases (1928), kompozīcijas teorijas klases un simfoniskā orķestra diriģēšanas klases (1923) absolvents. Diriģēšanas mākslā papildinājies Bāzelē, arī Prāgā, Vīnē, Berlīnē, Drēzdenē, Parīzē un Zolburgā. Jaunībā strādājis par pedagogu E.Vīgnera Rīgas Fonoloģijas institūtā (1923–1933). Dibinājis Bezdarbnieku orķestri (1930), diriģējis Mītavas filharmonijā (1930–1940), Jelgavas simfonisko orķestri (1930–1934), Ķemeru simfonisko orķestri (1934–1940), vadījis vīru kori „Dziedonis” un Sieviešu palīdzības korpusa sieviešu kori (1930–1935), Vīgnera vīru kori, Virsdienesta instruktoru vīru kori (1935–1937). Ilgus gadus bijis saistīts ar Latvijas Nacionālo operu: suflieris (1936), diriģenta Leo Bleha asistents (1937), operas diriģents (1939), galvenais diriģents (1944–1949). Latvijas Radiokomitejas simfoniskā orķestra (tagadējā Latvijas Nacionālā Simfoniskā orķestra) diriģents (1949–1963, 1967–1975). No 1947. gada Latvijas Valsts konservatorijas simfoniskā orķestra un kora diriģēšanas, kā arī operas klases profesors. Jaunatnes simfoniskā orķestra diriģents (1957). Dibinājis un vadījis jaukto kori „Mūza” (1947), Republikas dziedāšanas skolotāju un kordiriģentu kori (1959), tā kamerkori (1965). X–XVI un XX Vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents, XVII, XVIII un XXI Vispārējo latviešu Dziesmu svētku, kā arī svētku „Rīga –800” un VIII Skolu jaunatnes Dziesmu svētku Goda virsdiriģents. LPSR Nopelniem bagātais mākslas darbinieks (1945), LPSR Tautas mākslinieks (1955), LPSR Valsts prēmijas (1957), Jāņa Ivanova prēmijas (1987) laureāts, Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda loceklis (1993), Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks (1994), LR Ministru kabineta balvas (1996), Latvijas Lielās mūzikas balvas ‘1998 ieguvējs. Latvijas Kultūrkapitāla fonda mūzā stipendiāts (1999) (Grauzdiņa 2004, 139–140).

Jēkabs VĪTOLIŅŠ – dzimis 1898. gadā, miris 1977. gadā. Mūzikas vēsturnieks, aizrautīgs mūzikas publicists un popularizētājs. Absolvējis Latvijas Valsts konservatorijas Kompozīcijas un mūzikas teorijas nodaļu (1924), vēlāk studējis Vīnes Universitātē (1929, 1931) un Sorbonas Universitātē Parīzē (1936–1937). 1938. gadā sāk pasniegt Latvijas Valsts konservatorijā. 1934. gadā iznāk Vītoliņa „Mūzikas vēsture” – liela apjoma darbs, pirmā vispārīgā mūzikas vēsture latviešu valodā, kas pieder pie 20. un 30. gadu latviešu muzikoloģijas lielākajiem sasniegumiem (sk. Boiko).

Miervaldis ZIEMELIS – dzimis 1939. gada 20. janvārī Dunikas pagastā. Mūziķis. Beidzis Kazdangas lauksaimniecības tehnikuma Agronomijas nodaļu, Liepājas Mūzikas vidusskolas Kordiriģentu un Mūzikas teorijas nodaļu, studējis mūzikas teoriju Maskavā Gņesina institūtā. Liepājas Mūzikas vidusskolas mācībspēks, vīru kora „Dziedonis” diriģents (no 1965), mākslinieciskais vadītājs (no 1972) (sk. Tooms).

IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA

1. **Abrams 2010** – Abrams, L. *Oral History Theory*. London & New Yourk : Routledge, 2010.
2. **Abula 2007** – Abula, B. “Ciems Latvija” Amerikas vidienē. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirņīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirņīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 289.–298. lpp.
3. **Alderfer 1972** – Alderfer, C. P. *Existence, relatedness, and growth*. New York : Free Press, 1972.
4. **Alheit 1992** – Alheit, P. The Biographical Approach to Adult Education. Wilhelm Mader (Ed.). *Adult Education in the Federal Republic of Germany: scholarly approaches and professional practice*. Vancouver : University of British Columbia/International Council for Adult Education, 1992, pp. 186–225.
5. **Alheit 1999** – Alheit, P. On a Contradictory Way to the „Learning Society”. A Critical Approach. In: *Studies in the Education of adults*, 31 (1), 1999, pp. 66–82.
6. **Alheit 2009** – Alheit, P. Biographical learning within the new lifelong learning discourse. In Illeris, K. (Ed.) *Contemporary Theories of Learning*. New York : Routledge, 2009, pp. 116–128.
7. **Andersone 2010** – Andersone, R. Skolotāju profesionālā kompetence sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai/Professional Competence of Teachers for Sustainable Education. *Latvijas Universitātes Raksti. 747. sēj. Pedagoģija*. Rīga : Latvijas Universitāte, 2010, 8.–19. lpp.
8. **Andersons, Siliņš 1994** – Andersons, E., Siliņš, L. *Latvijas Centrālā Padome. Latviešu nacionālā pretošanās kustība 1943–1945*. Upsala : LCP, 1994.
9. **Ansons, Avots 1978** – *Gaismas pils viesi. Jelgavas Valsts Skolotāju institūts: vēstures materiāli, apceres un atmiņas*. Sakārt. Kārlis Ansons, Eduards Avots. Jelgava : Jelgavas Skolotāju institūta Absolventu centrs, Gauja, 1978.
10. **Atmiņas par** – Kreicbergs, K. R. *Atmiņas par studiju laiku Jelgavas Valsts Skolotāju institūtā*. Piezīmes rokrakstā. Runāts Jelgavas Valsts skolotāju institūta beidzēju salidojumā, atzīmējot institūta 80. gadadienu. Datorsalikumā 2 lpp.
11. **Auliciema 2007** – Auliciema, M. Eksponāti atdzīvojas: mutvārdu vēsture un muzeju krājumu interpretācija. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirņīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne,

Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija "Dzīvesstāsts", LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 209.–214. lpp.

12. **Bakhtin 1981** – Bakhtin, M. M. *The Dialogic Imagination*. Transl. M. Holquist & C. Emerson. Austin : University of Texas Press, 1981.

13. **Bahtins 2006** – Bahtins, M. Par humanitāro zinātņu metodoloģiju. *Kentaurs XXI. Nr. 40*, 2006, SIA „MINERVA”, 61.–70. lpp.

14. **Balantine, Roberts 2009** – Balantine, H. J., Roberts, A. K. *Our Social World: Introduction to Sociology*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington : Sage, 2009.

15. **Baldwin 2009** – Baldwin, J. *George Herbert Mead*. Washington : Sage, 2009.

16. **Baltgailis 1995** – Baltgailis, K. *Būt un zināt*. K. Baltgaiļa 336 nepublicētās atziņas. Iekļautas I. Bērziņas diplomdarbā „Mākslinieka Kārļa Baltgaiļa daiļrades procesa loma pedagoģiskajā darbībā” Zin. vad. Arturs Medveckis. Liepājas Pedagoģiskā augstskola, Sociālo zinātņu katedra, 1995.

17. **Barts 2010** – Barts, R. *Sēru dienasgrāmata*. Sastādītāja un piezīmju autore Natalī Ležē. Rīga : Laikmetīgās mākslas centrs, 2010.

18. **Bauman 1992** – Bauman, Z. *Intimations of Postmodernity*. London, New York : Routledge, 1992.

19. **Beijaard, Meijer, Verloop 2014** – Beijaard, D., Meijer, P. C., Verloop, N. Reconsidering research on teachers' professional identity. *Teaching and Teacher Education*, 20, 2014, pp. 107–128.

20. **Beitāne 2006** – Beitāne, A. Tradicionālā dziedāšana Ziemeļlatgalē: Konteksti, personības, varianti. *Letonica. Humanitāro zinātņu žurnāls. Literatūra. Folklorā. Māksla*. Rīga : LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2006, 10.–31. lpp.

21. **Beitāne 2008** – Beitāne, A. Svētki kā tradicionālās mūzikas funkcionālais konteksts 21. gadsimtā. *Letonica. Humanitāro zinātņu žurnāls. Literatūra. Folklorā. Māksla*. Rīga : LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2008, 7.–27. lpp.

22. **Beitnere 2005** – Beitnere, D. Identitāte kā pašreference dzīvesstāstā. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*. A. Daļa. 2005, Nr. 5 (59.sēj.), 36.–43. lpp.

23. **Beitnere 2007** – Beitnere, D. Mīlestības tēma dzīvesstāstos. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija "Dzīvesstāsts", LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 196.–208. lpp.

24. **Beitnere 2010** – Beitnere, D. Zviedrijas latvieši: intelektuālās trimdas skices. *Mutvārdu vēstures pētījums. Zviedrijas latviešu dzīvesstāsti*. Zinātniskā redaktore Baiba Bela. Latvijas

Filozofijas un socioloģijas institūts, latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, Rīga : Zinātne, 2010, 45.–63. lpp.

25. **Bela-Krūmiņa 2004a** – Bela-Krūmiņa, B. *Dzīvesstāsti kā sociāli vēstījumi*. Promocijas darba kopsavilkums. Rīga : Latvijas Universitāte, 2004.

26. **Bela-Krūmiņa 2004b** – Bela-Krūmiņa, B. Kultūras nozīme Latviskās identitātes uzturēšanā un pārmantošanā trimdā. *Trimda. Kultūra. Nacionālā identitāte. Referātu krājums*. Sast. Daina Kļaviņa un Māris Brancis. Rīga : Nordik, 2004, 528.–541.lpp.

27. **Bela-Krūmiņa 2001a** – Bela-Krūmiņa, B. Patība un sociāli kulturālais konteksts. *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. Māras Zirnītes sakārtojums un redakcija. Rīga : LU Filozofijas un socioloģijas izdevums, 2001, 125.–144. lpp.

28. **Bela-Krūmiņa 2001b** – Bela-Krūmiņa, B. Atšķirīgu kultūras diskursu saskare, latvietim satiekot latvieti. *Sabiedrība un kultūra. Rakstu krājums, III./* Sastād. Arturs Medveckis. Liepāja : LiePA, 2001, 32.–41. lpp.

29. **Bela-Krūmiņa 2007** – Bela-Krūmiņa, B. Stāsta dzīve valodā: naratīvās stratēģijas Latvijas un trimdas dzīvesstāstos. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vesture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 15.–34. lpp.

30. **Bela-Krūmiņa 2010** – Bela-Krūmiņa, B. Latviskās identitātes saglabāšana, tālāknodošana un tās dažādība. *Mēs nebraucām uz Zviedriju, lai kļūtu par zviedriem. Mutvārdu vēstures pētījums. Zviedrijas latviešu dzīvesstāsti*. Zinātniskā redaktore Baiba Bela. Latvijas Filozofijas un socioloģijas institūts, latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, Rīga: apgāds Zinātne, 2010, 15.– 44. lpp.

31. **Bela-Krūmiņa, Krūmiņš u. c. 2005** – Bela-Krūmiņa, B., Krūmiņš, J., Kursīte-Pakule, J., Priedīte-Kleinhofa, A., Putniņa, A., Šķiņķis, P. Cilvēki un vietas. Zobena, A. *Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2004/2005: Rīcībspēja reģionos*. Rīga : LU Sociālo un politisko pētījumu institūts, 2005, 21.–45. lpp.

32. **Bela, Tisenkopfs, Kunda 2011** - Bela, B., Tisenkopfs, T., Kunda, I. Zināšanu un prakses kompleksu izpētes metodoloģija. *Augstskolas reģionos: zināšanu un prakses mijiedarbe*. Zin. red. Tālis Tisenkopfs, Baiba Bela, Ilona Kunda. Rīga: SIA Apgāds “Zinātne”, 2011, 233.–251. lpp.

33. **Berger, Luckmann 1966** – Berger, P. L., Luckmann, T. *The Social Construction of Reality. A Treatise on sociology of Knowledge*. Garden City, New Yourk : Anchor Books, 1996.

34. **Bernāts 2011** – Bernāts, G. *Latvijas simfoniskā orķestra diriģēšanas skolas vēsturiskā attīstība mūzikas kultūras kontekstā*. Promocijas darbs pedagoģijas zinātnē. Rīga: Latvijas Universitāte, 2011.
35. **Bērziņa 1995** – Bērziņa, I. *Mākslinieka Kārļa Baltgaiļa daiļrades procesa loma pedagoģiskajā darbībā*. Diplomdarbs. Diplomdarba pielikumā K. Baltgaiļa nepublicētās atziņas „Būt un zināt”. Zin. vad. Arturs Medveckis. Liepājas Pedagoģiskā augstskola, Sociālo zinātņu katedra, 1995.
36. **Bērziņa 2002a** – Bērziņa, M. M. *Mani dzīves deviņdesmit gadi*. Manuskripts rokrakstā, 48 lpp. (citējumos atsauce uz lappusi oriģinālā). K. R. Kreicberga personīgais arhīvs. 2002. gada marts. Noraksts datortsalikumā pieejams LiepU SPC.
37. **Bērziņa 2002b** – Bērziņa, M. M. *Mani vecāki Kreicbergi Saldus rajona Gaiķu pagasta „Kannenieku” mājas īpašnieki. Jānis un Anna. Atmiņas par viņu dzīves gadiem no 1910. līdz 1959., kad mira tēvs, un 1977. gadam, māte*. Manuskripts rokrakstā 21 lpp. (citējumos atsauce uz lappusi oriģinālā). K. R. Kreicberga personīgais arhīvs. 2002. gada 18. februāris. Noraksts datortsalikumā pieejams LiepU SPC.
38. **Bhattacharya, Deviney, Pillutla 1998** – Bhattacharya, R., Deviney, T. M., Pillutla, M. M. A formal model of trust based on outcomes. *Academy of Management Review*, 23(3), 1998, pp. 459–472.
39. **Biedris 2000** – Biedris, A. Skolotājs un Homo sovietikus lauku kultūrvīdē. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, II. Atb. red. A. Medveckis. Liepāja : LPA, 2000, 38.–45. lpp.
40. **Bite 2008** – Bite, D. Sieviešu profesionālā karjera mazpilsētās. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, X/ Sastād. Arturs Medveckis. Liepāja : LiePA, 2008, 27.–34. lpp.
41. **Bite, Paula, Kronberga 2011** – Bite, D., Paula, L., Kronberga, G. Sadarbības modeļi zināšanu un tehnoloģiju pārnēsē LLU. *Augstskolas reģionos: zināšanu un prakses mijiedarbe*. Rīga : Zinātne, 2011, 258.–259. lpp.
42. **Bisley 2007** – Bisley, N. *Rethinking globalizacion*. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2007.
43. **Bleiere, Butulis u. c. 2005** – Bleiere, D., Butulis, I., Feldmanis, I., Stranga, A., Zunda, A. *Latvijas vēsture. 20. gadsimts*. Otrais papildinātais izdevums. Rīga : Jumava, 2005.
44. **Boiko 2006** – Boiko, M. Latgales tradicionālā mūzika un identitāte. *Letonica. Humanitāro zinātņu Žurnāls. Literatūra. Folklorā. Māksla*. Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2006. Nr. 14. 50.–57. lpp.
45. **Boiko** – Boiko, M. *Latviešu muzikoloģija/mūzikas zinātne. Vēsturiski kritisks pārskats*. Rīga : Latvijas Mūzikas informācijas centrs. Pieejams: <http://www.lmic.lv/muzikologija.php?lan=1> [sk. 23.11.2011.].

46. **Boiko 2006** – Boiko, M. Latgales tradicionālā mūzika un identitāte. *Letonica. Humanitāro zinātņu žurnāls. Literatūra. Folklorā. Māksla*. Rīga : LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2006, 50.–58. lpp.
47. **Bormane 2016** – Bormane, D. K. Cilvēka atiecības ar biogrāfiju: dzīvesstāsts, tā autors, laikmets. Saleniece, I. atb. red. *Vēsture: avoti un cilvēki. XXV zinātniskie lasījumi. Vēsture XIX*. Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds “Saule”, 2016.
48. **Brian 2001** – Brian, R. Biographical Research. Philadelphia : Open University Press, 2001.
49. **Brikše 2006** – Brikše, I. Informācijas vide: teorētiskās pieejas un skaidrojumi. *Informācijas vide Latvijā: 21. gadsimta sākums*. Intas Brikšes redakcijā. Latvijas Valsts prezidenta kanceleja, Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūts. Rīga: Apgāds “Zinātne”, 2006, 7.- 42. lpp..
50. **Brüning 2002** – Brüning, G. (2002). Benachteiligte in der Weiterbildung. In Brüning G., Kuwan, H. *Benachteiligte und Bildungsferne – Empfehlungen für die Weiterbildung*. Bielefeld : Bertelsmann, 2002, pp. 7–117.
51. *Public Relations Review*, 28 (1), 2008, pp. 39–48.
52. **Buceniece 1999** – Buceniece, E. Kultūra un cilvēka pasaules veselums. Buceniece, E. *Saprāts nav ilūzija. Rietumu filozofija modernisma situācijā*. Rīga : Pētergailis, 1999, 151.–158. lpp.
53. **Burdjē 2004** – Burdjē, P. *Praktiskā jēga*. Rīga : Omnia mea, 2004.
54. **Burija 2007** – Burija, A. *Mūžīgā sāpe. Liepājas novada politiski represēto piemiņas grāmata: 1940/1941*. Sast. A. Burija. Rīga : Apgāds „Mantojums”, 2007.
55. **Callanan 2003** – Callanan, G. A. What price career success? *Career Development International*, Vol. 8, No. 3, pp. 126–133.
56. **Celma 2006** – Celma, J. Tikšanās ar Mihailu Bahtinu vēl tikai būs... *Kentaurs XXI*. Nr. 40, 2006, 58. lpp.
57. **Celms 1933** – Celms, T. *Tagadnes problēmas*. Rīga : Valters un Rapa, 1933.
58. **Coldron, Smith 1999** – Coldron, J., Smith, R. Active location in teachers’ construction of their professional identities. *Journal of Curriculum Studies*, 31(6), 1999, pp. 711–726.
59. **Coleman 1990** – Coleman, J. *Foundations of Social Theory*. Cambridge : Harvard University Press, 1990.
60. **Creswell 2014** – Creswell J. W. Research design. Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches (4th ed.). London : SAGE Publications Ltd., 2014.

61. **Day, Stobart et al. 2007** – Day, C., Stobart, G., Sammons, P., Kington, A., Gu, Q. *Teachers matter: Connecting work, lives and effectiveness*. New York : Open University Press, 2007.
62. **Dāle 1962** – Dāle, P. *Gara problēmas*. Čikāga : A. Kalnāja apgāds, 1962.
63. **Definition of Values** – *Definition of Values. Ethics Compliance Initiative*. Available at: <http://www.ethics.org/resource/definitions-values> [seen 15.03.2014.].
64. **Deming 1951** – Deming, E. *Elementary Principles of the Statistical Control of Quality*. Tokyo : Nippon Kagaku Gijutsu Renmei, 1951.
65. **Dilthey 2010** – Dilthey, W. *Selected Works*, vol. 2: Understanding the Human World. Ed. by R.A. Makkreel and F. Rodi. Princeton: Princeton University Press, 2010.
66. **Dravnieks 1970** – Dravnieks, A. *Es atceros. Latvijas skolas un skolotāji*. Bruklina : Grāmatu draugs, 1970.
67. **Dzintas koks** – Kreicbergs, K. R. *Dzintas koks*. K. R. Kreicberga personīgais arhīvs. Skenētā kopija pieejama LiepU SPC.
68. **Edelmane 2001** – Edelmane, H. *Gaiķu pagasta novadnieks Kārlis Kreicbergs, skolotājs un kordirigents*. Datorsalikuma izdruka [bez gada; pēdējais faktoloģiskais materiāls datēts ar 2001. gadu], 49 lpp. kopā ar foto reprodukcijām. K. R. Kreicberga personīgais arhīvs.
69. **Eglīte 2009** – Eglīte, P. Dzīves kvalitātes neizzinātie traucēkļi. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XI. Sast. A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2009, 221.–226. lpp.
70. **Ekman 1992** – Ekman, P. An argument for basic emotions. *Cognition & Emotion*, 6, 1999, pp. 169–200.
71. **Eriksons 1998** – Eriksons, E. H. *Identitāte: jaunība un krīze*. Rīga : Jumava, 1998.
72. **Erkkilä, Piironen 2015** – Erkkilä, T., Piironen, O. Autonomisation and Individualisation: Ideational Shifts in European Higher Education. *Academic Identities in Higher Education. The Changing European Landscape*. Edited by L. Evans and J. Nixon. London : Bloomsbury Publishing Plc., 2015, pp. 47–63.
73. **Ēriksens 2010a** – Ēriksens, T. H. *Mazas vietas – lieli jautājumi. Ievads sociālantropoloģijā*. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2010.
74. **Ēriksens 2010b** – Ēriksens, T. H. *Saknes un pēdas. Identitāte Mainīgā laikā*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2010.
75. **Farndale, Scullion, Sparrow 2010** – Farndale, E., Scullion, H., Sparrow, P. The role of the corporate HR function in global talent management. *Journal of World Business*. Vol. 45, Issue 2, 2010, pp. 161–168.

76. **Fischer, Kohli 1987** – Fischer, W., Kohli, M. Biographieforschung. In Voges W. (ed.) *Methoden der Biographie- und Lebenslaufforschung*. Opladen : Lekse + Budrich, 1987, pp. 25 – 50.
77. **Fox 2008** – Fox, E. *Emotion Science: An Integration of Cognitivand Neuroscientific Approaches*. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2008.
78. **Freeman 1993** – Freeman, M. *Rewriting the self: History, memory, narrative*. London : Routledge, 1993.
79. **Fulans 1999** – Fulans, M. *Pārmaiņu spēki*. Rīga : Zvaigzne ABC, 1999.
80. **Gadamers 1999** – Gadamer, H. G. *Patiesība un metode*. Rīga : Jumava, 1999.
81. **Garda 2006** – Garda, I. Personīgās pieredzes stāsti mūsdienu folkloras aspektā: Alsungas piemērs. *Letonica. Humanitāro zinātņu Žurnāls. Literatūra. Folklorā. Māksla*. Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2006. Nr. 14. 58.–76. lpp.
82. **Garda-Rozenberga 2014** – Garda-Rozenberga, I. Biogrāfiskās intervijas ar Latvijas čigāniem. *Aktuālas problēmas literatūras zinātnē: rakstu krājums*, 19. Atb. red. Edgars Lāms. Liepāja : LiePA, 2014, 331.–339. lpp.
83. **Garrido, Levi et al. 2014** – Garrido, C. D., Leví Orta G. C., Medina Rivilla, A., Méndez, E. R. Las competencias docentes: diagnóstico y actividades innovadoras para su desarrollo en un modelo de educación a distancia. *Revista de docencia Universitaria. Vol. 12, N1*. Enero-Abril, 2014, pp. 239–268.
84. **Gāle-Kārpentere 2001** – Gāle-Kārpentere, I. Mutvārdu intervija: teorija un prakse. *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. Sast. Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvijas Mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, 2001, 162.–177. lpp.
85. **Gidenss 1999** – Gidenss, E. *Sabiedrības veidošanās*. Rīga : Izdevniecība „AGB”, 1999.
86. **Gīrcs 1998** – Gīrcs, K. *Kultūru interpretācija*. Rīga : Izdevniecība „AGB”, 1998.
87. **Goodson, Cole 1994** – Goodson, I. F., Cole, A. L. Exploring the teacher’s professional knowledge: Constructing identity and community. *Teacher Education Quarterly*, 21(1), 1994, pp. 85–105.
88. **Grauzdiņa 2004** – *Dziesmu svētku mazā enciklopēdija*. Sast. I. Grauzdiņa. Rīga : Musica Baltica, 2004.
89. **Grele 2007** – Grele, R. J. Oral History as Evidence. *History of Oral History. Foundations and Methodology*. Edited by Thomas L. Charlton, Lois E. Myers, and Rebecca Sharpless. A Division of Rowman & Littlefield Publishers, Inc. Lanham. New York. Toronto. Plymouth, UK : Alta Mira Press, 2007, pp. 33.–94.

90. **Grīnfelde 2011** – Grīnfelde, A. Pensionāru subjektīvā dzīves kvalitāte Zemgales reģionā. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIII. Sast., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2011, 54.–62. lpp.
91. **Grīnuma 2008** – Grīnuma, I. Lai diriģenti mierā un dalībniekiem neapniktu. *Diena*, 2008. gada 7. jūnijs. Pieejams: <http://www.diena.lv/sabiedriba/lai-dirigenti-miera-un-dalibniekiem-neapniktu-609143> [sk. 30.11.2011.].
92. **Gudjons 1998** – Gudjons, H. *Pedagoģijas pamatatziņas*. Rīga : Zvaigzne ABC, 1998.
93. **Hasbrauer 2001** – Hasbrauer, P. Partizipative Strukturen und eine Kultur der partizipation in der Heimerzienbung. *Forum Erziehungshilfen*, Jg 7, 2001, S. 9–14.
94. **Heidegger 1962** – Heidegger, M. *Being and Time*. San Francisco: Harper, 1962.
95. **Hinkle 2001** – Hinkle, M. Talcinieki mutvārdu vēstures projektos Latvijā un trimdā. *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. (2001). *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. (2001). Sast. Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvijas Mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, 2001, 18.–32. lpp.
96. **Hinkle 2007** – Hinkle, M. ALA Mutvārdu vēstures projekts un trimdas identitāte Amerikas latviešu dzīvesstāstos. *Spogulis Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 51.–67. lpp.
97. **Hooker, McAdams 2003** – Hooker, K. S., McAdams, D. P. Personality reconsidered: A new agenda for aging research. *Journal of Gerontology: Psychological Sciences*, 58 B, pp. 396–304.
98. **Hoks 2007** – Hoks, Dž. *Kultūras nozīme valsts attīstības plānošanā*. Cēsis : Culturelab, 2007.
99. **Huber, Gürtler 2003** – Huber, G. L. & Gürtler, L. Manual zur Software AQUAD 6 (Erstveröffentlichung). Tübingen : Ingeborg Huber Verlag, 2003.
100. **Ideju vārdnīca 1999** – *Ideju vārdnīca*. Rīga : Zvaigzne ABC, 1999.
101. *Identitātes. Kopienas. Diskursi*. Zinātniskās redaktores Baiba Bela, Brigita Zepa. Latvijas Universitāte. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds. 2012.
102. **Illeris 2014** – Illeris, K. *Transformative Learning and Identity*. London, New York : Routledge, 2014.
103. **Imbovica 2004** – Imbovica, I. Melngailieši atzīmē sava patrona 130. jubileju. *Kurzemes Vārds*, 2004. gada 19. marts. Pieejams: <http://www.kurzemes-vards.lv/lv/laikraksts/numuri/2004/03/19/?page=1&q=lekstutis&start=&end=&p=12> [sk. 18.10.2011.].

104. **Izard 1991** – Izard, C. *The psychology of emotions*. New York : Plenum Press, 1991.
105. **Izard 2009** – Izard, C. Emotion Theory and Research: Highlights, Unanswered Questions, and Emerging Issues. *Annual Review Psychology*, 60. 2009, pp. 1–25.
106. Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam, 2013. Pieejams: <http://www.lsa.lv/wp-content/uploads/2013/03/Izglitibasattistibaspamatnostadnes.pdf> [sk. 12.05.2016.].
107. **Ījabs 2012** – Ījabs, I. Risks un drošumspēja: sociālā teorija un Latvijas perspektīva. *Cilvēkdrošība Latvijā un pasaulē: no idejas līdz praksei*. Rīga : Zinātne, 2012. Pieejams: http://www.gabrielekoehler.net/Data/Sites/1/userfiles/cilvekdrosiba_labots-2.pdf [sk. 14.02.2016.].
108. **Jāgo 2007** – Jāgo, T. Pagātnes un laika interpretācijas pētīšana no pārmantojamās vēstures viedokļa. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 112.–130. lpp.
109. **Jenkins 2008** – Jenkins, R. *Social Identity*. 3rd edition. London, New York: Routledge, 2008.
110. **Kalendārs 2009** – *Bibliotēku un skolu mape. 12. Kalendārs bibliotēkām*, 2009. Pieejams: <http://www.letonika.lv/groups/default.aspx?cid=1004834> [sk. 18.10.2011.].
111. **Kalniņa, Gūtmane 2009** – *Trimdas arhīvi atgriežas*. 4. daļa. Uzziņu krājums. Sast. I. Kalniņa, A. Gūtmane. Rīga : Latvijas Valsts arhīvs, 2009. Pieejams: <http://www.lvarhivs.gov.lv/LVA/trimda2009/arhivi.php> [sk. 18.10.2011.].
112. **Karmel 2013** – Karmel, A. *Professionalisation and the Entry Points of Adult Educators in Singapore*. Singapore : Institute for Adult Learning, 2014.
113. **Karpova 1994** – Karpova, Ā. *Personība un individuālais stils*. Rīga : Latvijas Universitāte, 1994.
114. **Karpova 1998** – Karpova, Ā. *Personība. Teorijas un to rādītāji*. Rīga : Zvaigzne ABC, 1998.
115. **Karpova 2005** – Karpova, Ā. Personības psiholoģiskie modeļi izcilo pedagoģiskās domas kopēju dzīvesdarbības atspoguļojumos. *Laikmets un personība*. Sast. un zin. red. A. Krūze. Rīga : RaKa, 2005, 9.–40. lpp.
116. **Keresāre 2007** – Keresāre, E. Biogrāfiskās pētniecības attīstība Igaunijā. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas

mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 67.–74. lpp.

117. **Klimovičs 2011** – Klimovičs, A. *Personiskā Latvija*. Rīga : Dienas Grāmata, 2011.

118. **Klotiņš 2008** – Klotiņš, A. Atskats folkloras kustībā. *Letonica. Humanitāro zinātņu žurnāls. Literatūra. Folklorā. Māksla*. 2008, Nr.17. 95.–122. lpp.

119. **Knowles 1992** – Knowles, G. J. Models for understanding pre-service and beginning teachers' biographies: Illustrations from case studies. I. F. Goodson (Ed.). *Studying teachers' lives*. London : Routledge, 1992, pp. 99–152.

120. **Koķe 2003** – Koķe, T. *Nepārtrauktā izglītība: galvenie uzdevumi un to īstenošana. Nepārtrauktās izglītības sociāli pedagoģiskie aspekti*. Rīga : SIA Izglītības soļi, 2003.

121. **Koroļeva, Rungule u. c. 2009** – Koroļeva, I., Rungule, R., Sniķere, S., Aleksandrovs, A. Jauniešu identitāte un līdzdalība. *Latvijas jaunatnes portrets: integrācija sabiedrībā un marginalizācijas riski*. Rīga : LU aģentūra „Filozofijas un socioloģijas institūts”, LU Filozofijas un vēstures fakultāte, 2009, 145.–188. lpp.

122. **Kreicbergs 1938** – Kreicbergs, J. *Mana dzīve*. 1938. gada 15. februārī. Rokrakstā 3 lpp. Skenētā kopija un noraksts datorsalikumā pieejams LiepU SPC.

123. **Kreicbergs 1975** – Kreicbergs, K. R. *Par dikciju*. Manuskripts rokrakstā. Liepāja, 1975. (Gads rekonstruēts pēc piezīmju burtnīcas drukāšanas gada, kas nozīmē, ka piezīmes nav jaunākas par minēto gadu.)

124. **Kreicbergs 1983** – Kreicbergs, K. R. *Diriģentu zināšanai*. Manuskripts rokrakstā. Mūzikas vidusskola, 1983. (Gads rekonstruēts pēc pievienotās literatūras sarakstā datētā jaunākā izdevuma gada skaitļa. Manuskripts sagatavots lekciju veidā, kuras paredzētas kordiriģentu sagatavošanai mūzikas skolā, kā arī vēlākos gados kordiriģentu sagatavošanai ar augstāko izglītību tagadējā Liepājas Universitātē.)

125. **Kreicbergs 1955** – Kreicbergs, K. R. *Dziedāšanas metodika*. Manuskripts rokrakstā. Liepāja : Liepājas Pedagoģiskais institūts, 1955. (Metodiskā līdzekļa izstrādes gads rekonstruēts pēc K. R. Kreicberga sniegtās informācijas, taču netiešajās norādēs par audzēkņu – topošo mūzikas skolotāju – vadīto stundu protokoliem tajā pašā pierakstu burtnīcā minēts 1956. gads.)

126. **Kreicbergs 2001** – K. R. *Kreicberga 80 gadu jubilejas pasākuma video ieraksts*. K. R. Kreicberga personīgais arhīvs. 2001. gada 27. oktobris. Kopija CD versijā un tekstu transkripcija pieejama LiepU SPC.

127. **Kreicbergs 2005** – Kreicbergs, K. R. Mana dziesmotā tauta. *Helikons*, 2(10). 2005. gada septembris, 92. lpp.

128. **Kreicbergs 2006** – Kreicbergs, K. R. Tēvzemes apziņa. *Helikons*, 1(11). 2006. gada janvāris, 6. lpp.
129. **Kreicbergs 2010** – Kārļa Rūdolfa Kreicberga vēstule adresēta Arturam Medveckim, 2010. gads (bez datuma). Pieejams LiepU SPC.
130. **Kreicbergs 2011** – Kreicbergs, K. R. *Piezīmes*. Adresētas A. Medveckim grāmatas tapšanas laikā. Rokrakstā 28 lpp. 16.01.2011.–[bez datuma] 03.2011. Noraksts datorsalikumā pieejams LiepU SPC.
131. **Krūze 2001** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 2.krāj.* / Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas institūts, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Ausma Špona, Iveta Ķestere. Rīga : RaKa, 2001.
132. **Krūze 2002** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 3.krāj.* / Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas institūts, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Ausma Špona, Iveta Ķestere. Rīga : RaKa, 2002.
133. **Krūze 2003** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 4.krāj.* / Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas institūts, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Ausma Špona, Iveta Ķestere. Rīga : RaKa, 2003.
134. **Krūze 2004** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 5.krāj.* / Latvijas Universitāte, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Ausma Špona, Iveta Ķestere. Rīga : RaKa, 2004.
135. **Krūze 2005** – Krūze, A. Priekšvārds. *Laikmets un personība*. Sast. un zin. red. A. Krūze. Rīga : RaKA, 2005.
136. **Krūze 2005** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 6.krāj.* / Latvijas Universitātes Pedagoģijas muzejs, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Ausma Špona, Iveta Ķestere. Rīga : RaKa, 2005.
137. **Krūze 2006** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 7.krāj.* / Latvijas Universitātes Pedagoģijas muzejs, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Rasma Garleja, Iveta Ķestere. Rīga : RaKa, 2006.
138. **Krūze 2006** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 8.krāj.* / Latvijas Universitātes Pedagoģijas muzejs, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Iveta Ķestere, Arnis Vīksna. Rīga : RaKa, 2006.
139. **Krūze 2008a** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 9.krāj.* / Latvijas Universitātes Pedagoģijas muzejs, Skolu muzeju biedrība; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Iveta Ķestere, Ārija Karpova. Rīga : RaKa, 2008.

140. **Krūze 2008b** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 10.krāj.* / LR Izglītības un zinātnes ministrija, Latvijas Universitāte; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Tatjana Koķe, Iveta Ķestere. Rīga : RaKa, 2008.
141. **Krūze 2011** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 13.krāj.* / Latvijas Universitāte Pedagoģijas psiholoģijas un mākslas fakultāte. Pedagoģijas muzejs; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Iveta Ķestere, Alīda Zigmunte. Rīga : RaKa, 2011.
142. **Krūze 2013** – Krūze, A. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 14.krāj.* / Latvijas Universitāte Pedagoģijas psiholoģijas un mākslas fakultāte. Pedagoģijas muzejs; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Rasma Garleja, Iveta Ķestere, Vineta Jonīte. Rīga : RaKa, 2013.
143. **Kursīte 2007** – Kursīte, J. *Dzīvesstāsti: mutvārdu vēstures un folkloras saskares. Spogulis. Dzīvesstāsti: vesture, kultūra, sabiedrība. Sast. Māra Zirņīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirņīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 171.–176. lpp.*
144. **Kūle 1989** – Kūle, M. *Ceļš saprašanas labirintos.* Rīga : Zinātne, 1989.
145. **Kūle 2008** – Kūle, M. *Dialoga filozofija: ceļš uz solidāru sabiedrību Eiropā un Latvijā. Dialogs Latvijā: kultūru dažādība, robežas un saiknes.* Rīga : Akadēmisko programmu aģentūra, ģipšu uzdevumu ministrija sabiedrības integrācijas lietās, 2008, 12.–20. lpp.
146. **Kūle 2016** – Kūle, M. *Jābūtības vārdi. Eīdes par zināšanām un vērtībām mūsdienā Latvijā.* Rīga : Zinātne, 2016.
147. **KV Nr. 3** – Garīgās un materiālās kultūras nozīme tautas un valsts dzīvē. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 3, 1926, 22. janv. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.]
148. **KV Nr. 44** – Jauna studentu biedrība. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 44, 1926, 5. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.].
149. **KV Nr. 45a** – Brīvība. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 45, 1926, 12. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.].
150. **KV Nr. 45b** – Valsts saimnieciskā krīze. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 45, 1926, 12. nov. Tiešsaiste. <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.].
151. **KV Nr. 46a** – Apriņķa dzīve. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 46, 1926, 19. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [skat . 15.09.2011.].

152. **KV Nr. 47a** – Nacija un valsts. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 47, 1926, 26. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 15.09.2011.].
153. **KV Nr. 47b** – Valsts tapšanas svētki Kuldīgā. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 47, 1926, 26. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 15.09.2011.].
154. **KV Nr. 49a** – Freibergs, M. Mājmācība. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 49, 1926, 10. dec. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.].
155. **KV Nr. 49b** – Ierēdņu algu paaugstināšana nav pamatota. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 49, 1926, 10. dec. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.].
156. **KV Nr. 49c** – Latviešu Zemnieku Savienības konferencē pieņemtās rezolūcijas. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 49, 1926, 10. dec. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.].
157. **KV Nr. 49d** – Pabalsts trūcīgiem skolēniem. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 49, 1926, 10. dec. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 15.09.2011.].
158. **KV Nr. 46b** – Pošaties uz Baltijas valstu jaunatnes svētkiem. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 46, 1926, 19. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 19.09.2011.].
159. **KV pielikums Nr. 22** – Vītols, J. VI Latvju Dziesmu un Mūzikas svētkus gaidot. *Kuldīgas Vēstneša pielikums Nr. 22*, 1926, 4. jūn. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> [sk. 20.09.2011.].
160. **Ķīlis 2001** – Ķīlis, R. Sociālās un kultūras antropoloģijas perspektīvas. *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture. Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture.* (2001). Sast. Māra Zirņīte. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvijas Mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, 2001, 198.–207. lpp.
161. **Ķīlis 2000** – Ķīlis, R. Sociālās antropoloģijas metodes masu kataklizmu pētniecībā. *Latvija Otrajā pasaules karā. Latvijas Vēsturnieku komisijas raksti. I. sējums.* Sast. Daina Bleiere un Iveta Šķiņķe. Rīga : Latvijas vēstures institūta apgāds, 2000, 321.–329. lpp.
162. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 1.krāj. / Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas institūts, Latvijas Skolu muzeju asoc.; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Ārija Karpova, Ausma Špona.* Rīga : RaKa, 2000.
163. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030”, 2010. Pieejams:

http://www.liepaja.lv/upload/attistibas_planosana/lis_2030_10jun2010_saeima_apstiprina.pdf [sk. 12.05.2016.].

164. **Lāce 2011** – Lāce, I. Latvijas pedagogu karjeru ietekmējošie faktori. *Sabiedrība, Integrācija, Izglītība*. Rēzekne : Rēzeknes augstskola, 2011, 138.–148. lpp.

165. **Larson 2007** – Larson, M. A. Research Design and Strategies. *History of Oral History. Foundations and Methodology*. Edited by Thomas L. Charlton, Lois E. Myers, and Rebecca Sharpless. *A Division of Rowman & Littlefield Publishers, Inc.* Lanham. New York. Toronto. Plymouth, UK : Alta Mira Press, 2007, pp. 95.–124.

166. **Lasmane 2007** – Lasmane, S. Morālās uzraudzības un vērtējuma ne/efektivitāte. Lasmane, S. (red.). *Politiskā komunikācija, ētika un kultūra LR 9. Saeimas vēlēšanās*. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2007, 280.–295. lpp.

167. **Lasmane 2011a** – Lasmane, S. Cita triāde: intelekts, ētika, patība. *Laika atšalkas: žurnālistika, kino, politika*. E-grāmata. Sast. Olga Proskurova. Rīga : LU SPPI, 2011. Pieejams: <http://academia.lnb.lv/xmlui/handle/123456789/6> [sk. 20.03.2016.].

168. **Lasmane 2011b** – Lasmane, S. Nacionālās saesības apzināšanās un vēlmes. *Nacionālās identitātes komunikācija Latvijas kultūras telpā*. E-grāmata. Sast. J. Šķilters, S. Lasmane. Rīga : LU SPPI, 2011. Pieejams: <http://academia.lnb.lv/xmlui/handle/123456789/4> [sk. 20.03.2016.].

169. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam „Latvija 2030”. Pieejams: http://www.pkc.gov.lv/images/LV2030/Latvija_2030.pdf [sk. 12.05.2016.].

170. **Lazarus 2000** – Lazarus, R. S. *Stress and emotion: A New Synthesis*. London : Free Association Books, 2000.

171. Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības. 2016. Pieejams: <http://www.letonikavpp.lv/s60/merki-un-uzdevumi/> [sk. 12.05.2016.].

172. **Lieģeniece 1992** – Lieģeniece, D. *Bērns – pasaulē, pasaule – bērņā*. Rīga : Zvaigzne, 1992.

173. **Lieģeniece 1996** – Lieģeniece, D. *Kopveseluma pieeja 5–7 gadus veca bērna audzināšanā: monogrāfija*. Liepāja : LPA, 1996.

174. **Lieģeniece 1999** – Lieģeniece, D. *Kopveseluma pieeja audzināšanā*. Rīga : RaKa, 1999.

175. **Lieģeniece 2005** – Lieģeniece, D. *Ievads andragogijā jeb Mācīšanās “būt” pieaugušo vecumā*. Rīga : RaKa, 2005.

176. **Lieģeniece 2013** – Lieģeniece, D. Kopveseluma pieeja 5–12 gadu vecu bērnu uzvedības izpratnei sociālajā vidē. Holistic Approach to Understanding Behaviour of 5–12 Year Olds in a Social Environment. *SOCIETY, INTEGRATION, EDUKATION. Proceedings of the International Scientific Conference*. Rēzekne, Udine : Rēzekne Higher Education Institution

Faculty of Education and Design Personal Socialization Research Institute in Collaboration With University of Udine, 2013, pp. 37–47.

177. **Loers 2007** – Loers, T. No biogrāfijas uz reģionu – par konkrēta gadījuma datu vispārinājumu problēmu. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 336.–342. lpp.

178. **Luhmann 1999** – Luhmann, N. *Social System*. Stanford : Stanford University Press, 1999.

179. **Lūse 2007** – Lūse, A. Patības balss un cēloņsakarību atbalss stāstos par krīzes pieredzi. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 269.–283. lpp.

180. **MacKeracher 2004** – MacKeracher, D. *Making sense of adult learning*. 2nd ed. Toronto : University of Toronto, 2004.

181. **Macionis, Plummer 1998** – Macionis, J. J., Plummer, K. *Sociology: A Global Introduction*. Harlow : Prentice Hall, 1998.

182. **Maddi 1996** – Maddi, S. R. *Personality theories: A comparative analysis* (6th ed.). Pacific Grove, CA : Brooks/Cole, 1996.

183. **Maddi 2007** – Maddi, S. R. Personality theories facilitate integrating the five principles and deducing hypotheses for testing. *American Psychologist*, 62,(1), 2007, pp. 58–59.

184. **Mani kori 2006** – Kreicbergs, K. R. *Mani kori*. Liepāja, 2006. gada 8. decembris. Rokrakstā 2 lpp. Skenēts dokumenta faksimils pieejams LiepU SPC.

185. **Maslo 2001** – Maslo, I. (2001). Latvijas sabiedrības integrācijas sociālpedagoģiskie pamati. *Latvijas Universitātes zinātniskie raksti pedagoģijā*. I. Žoglas red. Rīga : Latvijas Universitāte. 2001, 641.sēj. 14.–24. lpp.

186. **Maslo, Fernández González 2015** – Maslo, I., Fernández-González, M. *Supporting the engagement and reintegration of 18-24 year old early school-leavers in lifelong learning: evidences for targeted compensatory and preventive strategy in education*. Report: University of Latvia, Faculty of Education, Psychology and Art, Scientific Institute of Pedagogy, 2015.

187. **Maslow 1954** – Maslow, A. *Motivation and personality*. New York : Free Press, 1954.

188. **Mayer 2005** – Mayer, J. D. A tale of two versions: Can a new of personality help integrate psychology? *American Psychologist*, 60, 2005, pp. 294–307.

189. **Mayer 2006** – Mayer, J. D. A new vision of personality... and of personality theory. *American Psychologist*, 61, 2006, pp. 331–332.
190. **Mayer, Davis, Schoorman 1995** – Mayer, R. C., Davis, J. H., Schoorman, F. D. An integrative model of organizational trust. *Academy of Management Review* 20(3), 1995, pp. 709–734.
191. **Mārtinsone, Lasmane, Karpova 2016** – Mārtinsone, K., Lasmane, A., Karpova, Ā. *Psiholoģijas vēsture*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2016.
192. **McAdams 2001** – McAdams, D. The psychology of life stories. *Review of General Psychology*, 5(2), 2001, pp. 100–122.
193. **McAdams 2006a** – McAdams, D. P. The problem of narrative coherence. *Journal of Constructivist Psychology*, 19, 2006, pp. 109–125.
194. **McAdams 2006b** – McAdams, D. P. The role of narrative in personality psychology today. *Narrative Inquiry*, 16 (1), 2006, pp. 11–18.
195. **McAdams, Pals 2006** – McAdams, D. P., Pals, J. L. A new Big Five: Fundamental principles for an integrative science of personality. *American Psychologist*, Vol. 61 (3), 2006, pp. 204–217.
196. **McAdams, Pals 2007** – McAdams, D. P., Pals, J. L. The role of theory in personality research. Robins Richard (Ed.). *Handbook of research methods in personality psychology*. New York: Guilford Publication, 2007, pp. 3–25.
197. **McClelland 1967** – McClelland, D. *The Achieving Society*. New York : Free Press, 1967.
198. **McCulloch 2004** – McCulloch, G. *Documentary Reserch in Education, History and the Social Sciences*. London and New York: RoutledgeFalmer Taulor & Francis Group, 2014.
199. **McRae, Costa 1997** – McCrae, R. R., Costa, P. T. Personality trait structure as a human universal. *American Psychologist*, 52, 1997, pp. 509–516.
200. **Medveckis 2001** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 3. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2001, 4.–5. lpp.
201. **Medveckis 2002** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 4. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2002, 7.–8. lpp.
202. **Medveckis 2003** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 5. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2003, 9.-11. lpp.
203. **Medveckis 2004a** – *Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti*. 1. laidniens. Sast. un red. Arturs Medveckis. LiePA, 2004.
204. **Medveckis 2004b** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 6. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2004, 9.–10. lpp.

205. **Medveckis 2005** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 7. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2005, 7.–8. lpp.
206. **Medveckis 2006a** – Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti. Sast. un red. Arturs Medveckis. 2. laidieni. Liepāja : LiePA, 2006.
207. **Medveckis 2006b** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 8. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2006, 9.–10. lpp.
208. **Medveckis 2007a** – *Akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs*. Liepājas Pedagoģijas akadēmija (Liepājas Universitāte). Sast. un red. Arturs Medveckis. Liepāja : LiePA, 2007.
209. **Medveckis 2007b** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 9. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2007, 9.–10. lpp.
210. **Medveckis 2008** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 10. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2008, 8.–10. lpp.
211. **Medveckis 2009a** – *Liepājas Universitātes darbinieku dzīvesstāsti*. Sast. un red. Arturs Medveckis. Liepājas 3. laidieni. Liepāja : LiePA, 2009.
212. **Medveckis 2009b** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 11. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2009, 9.–10. lpp.
213. **Medveckis 2010** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 12. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2010, 9.–10. lpp.
214. **Medveckis 2011** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 13. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2011, 11.–12. lpp.
215. **Medveckis 2012a** – Medveckis, A. *Kārlis Rūdolfs Kreicbergs un viņa laiks*. Liepāja : Liepājas Universitātes Socioloģisko pētījumu centrs, 2012.
216. **Medveckis 2012b** – Medveckis, A. Kultūrvides pārvērtību liecības biogrāfiskās izpētes avotos/Latvian cultural environment transformation testimonies in biographical reserch sources. *Novadnieciskās identitātes meklējumi Kurzemē*. Liepāja: Liepājas Universitāte, 2012, 53.–69. lpp.
217. **Medveckis 2012c** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 14. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2012, 9.–10. lpp.
218. **Medveckis 2013a** – Medveckis, A. Biogrāfiskā pieeja pedagoģiskos pētījumos: no dzīvesstāsta līdz monogrāfijai. *Sabiedrība, integrācija, izglītība*. Rēzekne, Udine : Rēzeknes Augstskola. Izglītības un dizaina fakultāte, Personības socializācijas pētījumu institūts sadarbībā ar Udines universitāti, 2013, 423.–437. lpp.
219. **Medveckis 2013b** – Medveckis, A. Latvian cultural environment transformation testimonies in Liepaja university seniors' biographical research sources. *Humanities and Social Sciences Review*, CD-ROM, 2013. pp. 117–129.

220. **Medveckis 2013c** – Medveckis, A. Lūcija Prindule dzīvē un zinātnē. *Laikmets un personība*. Rakstu krājums, 14. Sast. un zin. red. A. Krūze. Rīga : Latvijas Universitāte Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte; Pedagoģijas muzejs, 2013, 206. – 251. lpp.
221. **Medveckis 2013d** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 15. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2013, 8.–9. lpp.
222. **Medveckis 2014a** – Medveckis, A. Biogrāfiskās izpētes avoti un literatūra. *Aktuālas problēmas literatūras zinātnē: rakstu krājums, 19*. Atb. red. E. Lāms. Liepāja: LiePA. 2014, 315.–330. lpp.
223. **Medveckis 2014b** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 16. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2014, 8.–9. lpp.
224. **Medveckis 2015a** – Medveckis, A. Model of teachers identity factors in the biographical research. *Internacional Journal of Multidisciplinary Thought*, CD-ROM, 2015, pp. 85–98.
225. **Medveckis 2015b** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 17. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2015, 8.–9. lpp.
226. **Medveckis 2016a** – Medveckis, A. The reflektion of Pedagogue's Identity in the Life activities: Theoretical Reserch Model. *Society. Integration. Education*. Proceedings of the International Scientific Conference, May 27th – 28th. Volume IV. Rezekne : Rezekne Academy of Tehnologys, 2016, pp. 80–96.
227. **Medveckis 2016b** – Medveckis, A. Identity of Kārlis Rūdolfs Kreicbergs in his Life. *Society. Integration. Education*. Proceedings of the International Scientific Conference, May 27th - 28th. Volume IV. Rezekne : Rezekne Academy of Tehnologys, 2016, pp. 512 –524.
228. **Medveckis 2016c** – Medveckis, A. Priekšvārds. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, 18. Sastādītājs un atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2016, 8.–9. lpp.
229. **Mencis 1945** – Jāņa Menča vēstule, rakstīta Arvīdam Dravniekam 21.01.1945. Vēstules noraksts atgriezies Latvijā 2008. gadā, sūtīts rakstniecei A. V. Žīgurei, kura savukārt J. Mencim lūgusi atļauju tās fragmentu publicēšanai. Vēstule daļēji publicēta A. V. Žīgures grāmatā „Viņi. Ceļā” 162. lpp. Vēstules noraksta kopiju (6 lpp.) J. Mencis kopā ar pavadvēstuli un komentāriem uzticējis pētniecības nolūkos A. Medveckim; datēta ar 08.12.2008.
230. **Meņšikovs 2006** – Meņšikovs, V. Dzīves kvalitāte Daugavpilī. *Dzīves kvalitāte Latvijā*. Rīga : Zinātne, 2006, 153.–179. lpp.
231. **Metuzala-Zuzena 1990** – *Atmiņu gaismā. Rīgas Skolotāju institūts (1922. g.–1938. g.) un Cēsu valsts skolotāju institūts (1938. g.–1940. g.)*. Redaktore un teksta autore E. Metuzala-Zuzena. Kalamazū : RSI un CVSI audzēkņu puduris Kalamazū, 1990.

232. **Mihailova 2015** – Mihailova, S. Emocijas. *Psiholoģija 1. Pamatjautājumi – teorijas un pētījumi*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2015, 171.–216. lpp.
233. **Mihailovs 2012** – Mihailovs, I. J. Latvijas pamatskolēnu attieksme pret tiesisko kārtību un tiesiskās uzvedības izvēle. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIV / Sastād., atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja : LiePA, 2012, 298–307. lpp.
234. **Miķelsone, Odiņa, Grigule 2014** – Miķelsone, I., Odiņa, I., Grigule, L. Conceptualizing the understanding of professional identity in teacher's career. *European scientific journal. Special edition. Vol. 1*. November 2014, pp. 238
235. **Milts 1996** – Milts, A. Garīgās vērtības cilvēku dzīvesstāstos. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*. 1996, Nr.4/5 (50. sēj.), 143.–149. lpp.
236. **Milts 2001** – Milts, A. Tautas izziņa mutvārdu vēsture. *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. (2001). *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. Sast. Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvijas Mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, 2001, 33.–39. lpp.
237. **Milts 2005a** – Milts, A. Identitātes paradoksi. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*. 2005, Nr.5 (59. sēj.), 49.–52. lpp.
238. **Milts 2005b** – Milts, A. Atmiņa un sirdsapziņa. *Kentaurs*. 2005, Nr.38, 2005, 126.–133. lpp.
239. **Miltuze, Mārtinsone 2015** – Miltuze, A., Mārtinsone, K. Ievads psiholoģijā. *Psiholoģija 1*. Rīga : Zvaigzne ABC, 2005.
240. **Moore, Hofman 1988** – Moore, M., Hofman, J. E. Professional identity in institutions of higher learning in Israel. *Higher Education*, 17(1), 1988, pp. 69–79.
241. **Muktupāvela 2008** – Muktupāvela, L. *BrāliBrāli*. Rīga : Dienas Grāmata, 2008.
242. **Nijs, Gallardo-Gallardo et al. 2014** – Nijs, S., Gallardo-Gallardo, E., Dries, N., Sels, L. A multidisciplinary review into the definition, operationalization, and measurement of talent. *Journal of World Business* 49, 2014, pp. 180–191.
243. **Niklass 2012** – Niklass, M. Nodarbinātības problēmas jauniešiem ar zemu izglītību. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIV. Sastād., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2012, 308.–315. lpp.
244. **Nixon 1996** – Nixon, J. Professional identity and the restructuring of higher education. *Studies in Higher Education*, 21(1), 1996, pp. 5–16.
245. **Nixon 2015** – Nixon, J. Introduction: Identities in Transition – Perspectives, Reformations and Trajectories. *Academic Identities in Higher Education. The Changing European Landscape*. Edit by L. Evans and J. Nixon. London: Bloomsbury Academic An imprint of Bloomsbury Publishing Plc., 2015, pp. 1–30.

246. **Oevermann, Tilman, Konau, Krambeck 1979** – Oevermann, U., Tilman, A., Konau, E., Krambeck J. Die Methodologie einer objektiven Hermeneutik und ihre allgemeine forschungslogische Bedeutung in den Sozialwissenschaften. In Soeffner H. G. (ed.), *Interpretative Verfahren in den Sozial- und Textwissenschaften*. Stuttgart : Metzler, 1979, pp. 352 – 434.
247. **Oevermann, Tilman, Konau, Krambeck 1987** – Oevermann, U., Tilman, A., Konau, E., Krambeck J. Structures of meaning and objective Hermeneutics. In Meja, V., Misgeld D., and Stehr M. (eds.) *Modern German sociology*. (European Perspectives: a Series in Social Thought and Cultural Criticism). New York : Columbia University Press, 1987, pp. 436–447.
248. **Omārova 2011** – Omārova, S. Eidzisms kā paaudžu disharmonijas veicinātājs. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIII. Sastād., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2011, 206.–210. lpp.
249. **Ozoliņa 2012** – Ozoliņa, Ž. Cilvēkdrošība vai iespējams visaptverošs definējums? *Cilvēkdrošība Latvijā un pasaulē: no idejas līdz praksei*. Rīga : Zinātne, 2012. Pieejams: http://www.gabrielekoehler.net/Data/Sites/1/userfiles/cilvekdrosiba_labots-2.pdf [sk. 14.02.2016.].
250. **Paechter, Head 1996** – Paechter, C., Head, J. Gender, identity, status and the body: Life in a marginal subject. *Gender and Education*, 8(1), 1996, pp. 21–29.
251. **Parsons 2011** – Parsons, R. M. *Fundamentals of the Helping Process*. (2011). 2nd Edition. Long Grove : Waveland Press, Inc., 2011. Available at: https://books.google.lv/books?id=kYsbAAAAQBAJ&pg=PA7&dq=helping+process+values&hl=lv&sa=X&ei=LJ2bVZqiD4WssAHGk4_IBQ&ved=0CB4Q6AEwAA#v=onepage&q=helping%20process%20values&f=false [seen 10.03.2016.].
252. **Patton 1997** – Patton, W. The need for a systems theory framework of career development. Patton, W., McMahon, M. (Eds). *Career development in practice: A systems theory perspective*. Sydney : New Hobsons press, 1997, pp. 1–13.
253. **Patton, McMahon 1997** – Patton, W., McMahon, M. *Career, development in practice: A systems theory perspective*. Sydney : New Hobsons Press, 1997.
254. **Paula 2001** – Paula, R. *Maestro Leonīda Vīgnera stāsti un stāsti par Leonīdu Vīgneru*. Rīga : Pētergailis, 2001.
255. **Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca 2000** – *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Sastādītāju autoru kolektīvs V. Skujiņas vadībā. I. Beļskis, D. Blūma, T. Koķe, D. Markus, V. Skujiņa, A. Šalme. Rīga : Zvaigzne ABC, 2000.

256. **Periathiruvadi, Rinn 2013** – Periathiruvadi, J., Rinn, A. N. Tehnology in gifted education: A review of best practices and empirical research. *Journal of Research on Technology in Education*, 45(2), 2013, pp. 153–169.
257. **Phelan 2000** – Phelan, A. M. A knot to unfurl (A book review of ‘Shaping a professional identity: Stories of education practice’ by M. F. Connelly, D. J. Clandinin, 1999, London, ON: Althouse Press). *Alberta Journal of Educational Research*, 46, 2000, pp. 288–290.
258. **Pipere 2011** – Pipere, A. Kvalitatīvs pētījums. *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizains, metodes*. Sastādītāja Kristīne Mārtinsone. Zinātniskās redaktore Kristīne Mārtinsone, Anita Pipere. Rīga : Raka, 2011, 89.-118. lpp..
259. **Plato 2007** – Fon Plato, A. Personiskā pieredze un pārmaiņas Vācijā. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 97.–104. lpp.
260. **Plotnieks 1998** – Plotnieks, I. Personības pašizjūta un identitāte, to izpētes iespējas. *Personības pašizjūta un identitāte*. Rīga : SIA „Mācību apgāds NT” 1998, 9.–17. lpp.
261. **Plutchik 2002** – Plutchik, R. *Emotions and Life: Perspectives from Psychology, Biology, and Evolution*. Washington DC : American Psychological Assotiation, 2002.
262. **Porietis 1958** – *Padomju Latvijas augstskolu mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi*. Red. J. Porietis. Rīga : Otro studentu dziesmu svētku organizācijas komiteja, 1958.
263. **Porozovs, Porozova, Bullis 2011** – Porozovs, J., Porozova, D., Bullis, A. Atkarības problēmas Latvijas skolās. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIII. Sastād., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2011, 487.–494. lpp.
264. **Pranka 2007** – Pranka, M. Identitāte reģionālās attīstības kontekstā. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 350.–354. lpp.
265. **Pranka 2011** – Pranka, I. HIV infekcijas riska grupas aktivitāte NVA pakalpojumu izmantošanā. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIII. Sastād., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2011, 344.–350. lpp.
266. **Pranka 2015** – Pranka, M. *Biogrāfiskā pieeja biogrāfiskā pārrāvuma individuālo un sociālo aspektu analīzē*. Promocijas darbs socioloģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai. Rīga : Rīgas Stradiņa Universitāte, 2015.

267. **Puusemp, Alo, Ants 2006** – *Gaudeamus 50. Estonian, Latvian, and Lithuanian students' song and dance festival 1956–2006*. Compiled by Puusemp Ene, Ritsing Alo, Nilson Ants. Tartu : Tartu Üliõpilasmaja, 2006.
268. **Rauhvargers 2008** – Rauhvargers, A. *Boloņas procesa un ES kvalifikāciju ietvarstruktūras – kopējais un atšķirīgais* (2008). Pieejams: [https://www.google.lv/?gws_rd=ssl#q=47.%09Rauhvargers%2C+A.\(2008\)+Bolo%C5%86as+procesa+un+ES+kvalifik%C4%81ciju+ietvarstrukt%C5%ABras+%E2%80%93+kop%C4%93jais+un+at%C5%A1%C4%B7ir%C4%ABgais](https://www.google.lv/?gws_rd=ssl#q=47.%09Rauhvargers%2C+A.(2008)+Bolo%C5%86as+procesa+un+ES+kvalifik%C4%81ciju+ietvarstrukt%C5%ABras+%E2%80%93+kop%C4%93jais+un+at%C5%A1%C4%B7ir%C4%ABgais) [sk. 12.02.2014.].
269. **Riegel 2004** – Riegel, C. *Im Kampf um Zugehörigkeit und Anerkennung*. Frankfurt am Main, London : IKO Verlag, 2004.
270. **Rijnieks 2006** – Rijnieks, O. *Vīru koris „Brocēni” 50 gadi. 1956–2006*. Rīga : apgāds „Signe”, 2006.
271. **Rizzolati, Fogassi, Galesse 2001** – Rizzolati, G., Fogassi, L., Galesse, V. Neurophysiological mechanisms underlying the understanding and imitation of action. *Nature Reviews. Neuroscience*, 2, 2001, pp. 661–670.
272. **Rosenthal 2004** – Rosenthal, G. Biographical Research. In Seale, C., Gobo, G., Gubrium, J. F. and Silverman D. (Ed.). *Qualitative Research Practice*. London: Sage, 2004, pp. 48–64.
273. **Rousseau et al. 1998** – Rousseau, D. M., Sitkin, S. B., Burt, R. S., Camerer, C. Not so different after all: a cross-discipline view of trust. *Academy of Management Review* 23(3), 1998, pp. 393–404.
274. **Rozītis 2007** – Rozītis, J. Latviešu trimdas romāni kā dzīvesstāsti: analīzes modelis. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 186.–195. lpp.
275. **Rubene 2006** – Rubene, M. Laiks un telpa: jauni aspekti mainīgajā informācijas vidē. *Informācijas vide Latvijā: 21. gadsimta sākums*. Intas Brikšes redakcijā. Latvijas Valsts prezidenta kanceleja, Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūts. Rīga : Apgāds “Zinātne”, 2006, 43.- 71. lpp.
276. **Rubenis 1997** – Rubenis, A. *Ētika XX gadsimtā*. Rīga : Zvaigzne ABC, 1997.
277. **Ruokonen 2013** – Ruokonen, F. Trust, Trustworthiness, and Responsibility. *TRUST Analytic and Applied Perspectives*. Edited by Pekka Mäkelä and Cynthia Townley. Amsterdam, New York : Rodopi, 2013, pp.1–11.

278. **Sabiedrība un kultūra 1999** – Sabiedrība un kultūra. Rakstu krājums. Sastādītājs un atbildīgais redaktors, priekšvārda autors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 1999.
279. **Sabiedrība un kultūra 2000** – Sabiedrība un kultūra. Rakstu krājums. Sastādītājs un atbildīgais redaktors, priekšvārda autors Arturs Medveckis. Liepāja: LiePA, 2000.
280. **Saleniece 2007** – Saleniece, I. Latviešu rakstura iezīmes stāstos par ebrejiem pirmskara Latvijā. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 309.–317. lpp.
281. **Saleniece 2008** – Saleniece, I. *1949. gada 25. martā izvesto balsis*. Daugavpils: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds “Saule”, 2008.
282. **Saleniece 2012** – Saleniece, I. *Latvijas Republikas skolu politika 1918–1934*. Daugavpils : DU izdevniecība „Saule”, 2012.
283. **Samuseviča 2013** – Samuseviča, A. Radošā pedagoģijas zinātniece Daina Lieģeniece. *Laikmets un personība: rakstu krājums: 14.krāj.* / Latvijas Universitāte Pedagoģijas psiholoģijas un mākslas fakultāte. Pedagoģijas muzejs; sast. un zin. red. Aīda Krūze; rec. Rasma Garleja, Iveta Ķestere, Vineta Jonīte. Rīga : RaKa, 2013, 348.–414. lpp.
284. **Saruna 2004** – Saruna ar Ligitu Dambi. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2004. gada 19. jūlijā.
285. **Saruna 2006a** – Saruna ar Kārli Rūdolfu Kreicbergu un Ilgu Kreicbergu. Intervētājs A. Medveckis. Kreicbergu mājās Liepājā, 2006. gada 1. novembrī. Intervijas garums: 1 stunda 33 minūtes. Sarunas transkripcija 15 lpp. datorsalikumā, pieejama LiepU SPC.
286. **Saruna 2006b** – Saruna ar Albertu Valteru. Intervētājs A. Medveckis. Kurzemes Dziesmu svētkos Pāvilostā, 2006. gada 3. jūnijā. Intervijas garums: 17 minūtes. Transkripcija datorsalikumā 2 lpp., pieejama LiepU SPC.
287. **Saruna 2006c** – Saruna ar Valdi Vikmani. Intervētājs: A. Medveckis, asist. Ē. Lauberga. Ierakstīta un filmēta V. Vikmaņa mājās „Vērbeļnieki”, 2006. gada 24. novembrī. Intervijas garums: 2 stundas 45 minūtes.
288. **Saruna 2007a** – Saruna ar saldeniekiem Ainu Ivanovu, Mirdzu Pīrāgu, Zaigu Upenieci, Itanu Lipšāni, Astrīdu Kalniņu, Kārli Kreicbergu. Interv. A. Medveckis, asist. Ē. Lauberga. 12.10.2007. Saldus. Audio ieraksts un video ieraksts 1. kasete 54 min. Daļēja transkripcija datorsalikumā, 7 lpp., pieejama LiepU SPC.
289. **Saruna 2007b** – Saruna ar „Brocēnu” vīru kora dalībniekiem Jāni Kiršteinu, Ojāru Rijnieku, Gunti Berci. Intervētājs: A. Medveckis. Brocēni, 2007. gada 12. oktobrī. Ieraksts,

videomateriāls 1 stunda 46 minūtes. un transkripcija datorsalikumā 12 lpp., intervija pieejama LiepU SPC.

290. **Saruna 2008a** – Saruna ar Ilgu Kreicbergu (dzīvesstāsts). Intervētājs: A. Medveckis. Liepājā, Kreicbergu mājās Stārķu ielā. 2008. gada 6. martā. Intervijas garums: 1 stunda 29 minūtes.

291. **Saruna 2008b** – Saruna ar Edgaru Račevski. Intervētājs A. Medveckis. XXIV Dziesmu svētku laikā 2008. gada jūlijā. Intervijas garums: 25 minūtes.

292. **Saruna 2009** – Saruna ar Ilzi Balodi. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2009. gada 23. martā. Intervijas garums: 1 stunda 12 minūtes. Pilna intervijas transkripcija pieejama LiepU SPC.

293. **Saruna 2011a** – Saruna ar Līgu Ameriku-Ansiņu. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2011. gada 15. augustā. Intervijas garums: 40 minūtes.

294. **Saruna 2011b** – Saruna ar Olgu Blauzdi. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2011. gada 28. septembrī. Intervijas garums: 6 minūtes.

295. **Saruna 2011c** – Saruna ar Daigu Gobu (dzim. Kreicberga) un Viesturu Kreicbergu. Intervētājs: A. Medveckis, Jelgava, Viestura un Andras Kreicbergu mājas, 2011. gada 11. jūnijā. Intervijas garums: 47. minūtes. Pilna transkripcija pieejama LiepU SPC.

296. **Saruna 2011d** – Saruna ar Andru Kreicbergu un Kristapu Kreicbergu. Intervētājs: A. Medveckis. Jelgava, Viestura un Andras Kreicbergu mājas, 11.06. 2011. Intervijas garums: 32 minūtes. Pilna transkripcija pieejama LiepU SPC.

297. **Saruna 2011e** – Saruna ar Vilni Kronbergu. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2011.gada 15. septembrī. Intervijas garums: 26 minūtes.

298. **Saruna 2011f** – Saruna ar Mirdzu Paipari. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2011. gada 5. jūlijā. Intervijas garums: 10 minūtes.

299. **Saruna 2011g** – Saruna ar Guntu Smiltnieci. Intervētājs Arturs Medveckis, asist. Karīna Ūdre. Liepājas Universitātē, 2011. gada 20. septembrī. Intervijas garums: 19 minūtes.

300. **Saruna 2011h** – Saruna ar Ilzi Valci. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2011. gada 10. augustā. Intervijas garums: 26 minūtes.

301. **Saruna 2013** – Saruna ar Benitu Laumani. Intervētājs A. Medveckis. Liepājas Universitātē, 2013. gada 2. decembrī. Intervijas garums: 3 stundas 23 minūtes.

302. **Saunders, Lewis, Thornhill 2009** – Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A. *Research Methods for Business Students*. 5th edition. London: Prentice Hall, 2009.

303. **Schachter, Singer 1962** – Schachter, S., Singer, J. E. Cognitive, social, and physiological determinants of emotional state. *Psychological Review*, 69, 1962, pp. 379–399.

304. **Scharpless 2007** – Scharpless, R. The History of Oral History. *History of Oral History. Foundations and Methodology*. Edited by Thomas L. Charlton, Lois E. Myers, and Rebecca Sharpless. A Division of RoWman & Littlefield Publishers, Inc. Lanham. New York. Toronto. Plymouth, UK : Alta Mira Press. 2007, pp. 9.–32.
305. **Schiefele 1996** – Schiefele, U. Topic interest, text representation, and quality of experience. *Contemporary Educational Psychology*, 21, 1996, pp. 3–18.
306. **Schiefele, Krapp 1996** – Schiefele, U., Krapp, A. Topic interest and free recall of expository text. *Learning and Individual Differences*, 8, 1996, pp. 141–160.
307. **Schiefele, Krapp, Winteler 1992** – Schiefele, U., Krapp, A., Winteler, A. Interest as a predictor of academic achievement: A meta-analysis of research. In Renninger, K. A., Hidi, S., Krapp, A. (Ed.). *The role of interest in learning and development*. Hillsdale, NJ : Erlbaum, 1992, pp. 183–212.
308. **Shopes 2007** – Shopes, L. Legal and Ethical Issues in Oral History. . *History of Oral History. Foundations and Methodology*. Edited by Thomas L. Charlton, Lois E. Myers, and Rebecca Sharpless. A Division of RoWman & Littlefield Publishers, Inc. Lanham. New York. Toronto. Plymouth, UK : Alta Mira Press, 2007, pp. 125.–159.
309. **Schütze 1983** – Schütze, F. Biographieforschung und narrative Interviews, *Neue Praxis*, 1983, 3: 283-93.
310. **Schwarz, Bohner 2001** – Schwarz, N., Bohner, G. The Construction of Attitudes. Manuscript of a chapter in A. Tesser, N. Schwarz (Eds.) *Intrapersonal Processes* (Blackwell Handbook of Social Psychology) Oxford, UK : Blackwell, 2001, pp. 436–457.
311. **Seddon 2015** – Seddon, T. Reframing the Long Shadow of Europe: A Case of Identity Formation. *Academic Identities in Higher Education. The Changing European Landscape*. Edit. by L. Evans and J. Nixon. London : Bloomsbury Academic An imprint of Bloomsbury Publishing Plc, 2015, pp. 63–82.
312. **Sheldon 2004** – Sheldon, K. M. *Optimal human being: An integrated multi-level perspective*. New Jersey : Erlbaum, 2004.
313. **Sheldon 2013a** – Sheldon, K. M. Individual daimon, universal needs, and subjective well-being: Happiness as the natural consequence of a life well lived. A. Waterman (Ed.). *The best within us: Positive psychology perspectives on eudaimonic functioning*. Washington DC : American Psychological Association, 2013, pp. 119–137.
314. **Sheldon 2013b** – Sheldon, K. M. Self-determination theory, person-centered approaches, and personal goals: Exploring the links. M. Lux (Ed.), R. J. Cornelius-White, R. Motschnig. *Interdisciplinary handbook of the person-centered approach*. New York : Springer, 2013, pp. 227–244.

315. **Silagailis 2006** – Silagailis, A. *Latviešu leģions*. Rīga : Militārās literatūras apgādes fonds, 2006.
316. **Silova 1998** – Silova, L. *Margēra Zariņa proza*. Disertācija filoloģijas doktora grāda iegūšanai. Zinātniskā vadītāja Dr. philol. A. Cimdiņa. Latvijas Universitāte, 1998.
317. **Skolotāju institūts 1998** – *Rēzeknes Valsts Skolotāju institūts, 1925–1944*. Rēzekne : Latgales Kultūras centra izdevniecība, 1998.
318. **Skalbe 2008** – Skalbe, K. *Runas un raksti*. Sast. Viesturs Vecgrāvis. Jāņa Rozes apgāds, 2008.
319. **Skultans 1998** – Skultans, V. *The Testmony of Lives*. London and New York : Routledge, 1998.
320. **Skultans 1911** – Skultans, V. *Empathy and Healing. Essaus in Medical and Narrative Antropology*. Oxford and New York: Berghahn, 2011.
321. **Skultāne 2001** – Skultāne, V. Liktenis un biogrāfiju veidošana. *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. Sast. Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvijas Mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, 2001, 46.–69. lpp.
322. **Skultāne 2007** – Skultāne, V. Mutvārdu vēstures pētīšanas nozīmīgums Latvijā. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 34.–51. lpp.
323. **Spārītis 2010** – Spārītis, O. *Kultūrvide. Vide un ilgtspējīga attīstība*. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2010.
324. **Spogulis 2001** – *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. (2001). *Spogulis. Latvijas mutvārdu vēsture*. Sast. Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Latvijas Mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, 2001.
325. **Spogulis 2007** – *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007.
326. **Stašulāne 2003** – Latviešu rakstniecība biogrāfijās : [biogrāfiska vārdnīca]. Red. I. Stašulāne. LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts. 2. pārstr. un papild. izd. Rīga : Zinātne, 2003.
327. **Stepčenko 2011** – Stepčenko, A. Ekonomiski aktīvie seniori kā zināšanu kapitāla un darbaspēka resurss reģionālās attīstības veicināšanai. *Augstskolas reģionos: zināšanu un prakses mijiedarbe*. Rīga : Zinātne, 2011, 388.–426. lpp.

328. **Stöber 1981** – Stöber, H. *Die lettischen Divisionen im VI SS Armeekorps*. Osnabrück : Muning Verlag GmbH, 1981.
329. **Strika 2009** – Strika, E. *Tiesu psihiatriskajā vai kompleksajā tiesu psiholoģiskajā un psihiatriskajā ekspertīzē nonākušo likumpārkāpēju personības raksturojums*. Promocijas darba kopsavilkums. Rīga : Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes Psiholoģijas nodaļa, 2009.
330. **Students 1928** – Students, J. A. *Ievadījums psiholoģijā. Programma konspekts pašmācībai*. Rīga, 1928.
331. **Students 1930** – Students, J. A. *Psiholoģija ģimnāzijām*. Rīga : A. Gulbja izdevniecība, 1930.
332. **Students 1935** – Students, J. A. *Bērnu, pusaudžu un jauniešu psiholoģija*. Rīga : Autora izdevums, 1935.
333. **Sugrue 1997** – Sugrue, C. Student teachers' lay theories and teaching identities: Their implications for professional development. *European Journal of Teacher Education*, 20(3), 1997, pp. 213–225.
334. **Šalda 2005** – Šalda, V. „Bēgļu laiki” Latvijā jeb kurzemnieki Vidzemē. Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds „Saule”, 2005.
335. **Šalda 2006** – Šalda, V. *Latviešu strēlnieki par un pret lieliniekiem 1915–1920*. Daugavpils : Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds „Saule”, 2006.
336. **Šalda, Bartele 2007** – Šalda, V., Bartele, T. *Latviešu bēgļi Krievijā. 1915–1922*. Daugavpils : Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds „Saule”, 2007.
337. **Špona 2006** – Špona, A. *Audzināšanas process teorijā un praksē*. Rīga : RaKa, 2006.
338. **Špona 2010** – Špona, A. Cilvēka pašaudzināšana sabiedrības attīstības krīzes apstākļos. *Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā*. V Starptautiskā zinātniskā konference. Rīga: Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija, 2010, 337.–341. lpp.
339. **Tajfel 1981** – Tajfel H. *Human Groups and Social Categories*. Cambridge : Cambridge University Press, 1981.
340. **Tajfel 1978** – Tajfel, H. The achievement of group differentiation. In *Differentiation between social groups*. Studies in the social psychology of intergroup relations. London: Academic Press, 1978.
341. **Thomas, Znaniecki 1958** – Thomas, W. I. and Znaniecki, F. *The Polish Peasant in Europe and America*. New York : Dover, 1958.
342. **Thomas, Znaniecki 1996** – Thomas, W., Znaniecki, F. *The Polish Peasant in Europe and America: A Classic Work in Immigration History*. Ed. by E. Zaretsky. Urbana; Chicago : University of Illinois Press, 1996.

343. **Thomas 2001** – Thomas, C. Global Governance, development and human security: exploring the links. *Third World Quarterly*, 22(2), 2001, pp. 159–175.
344. **Thompson 2000** – Thompson, P. *The voice of the past*. Oral history. Oxford : Oxford University Press, 2000.
345. **Thunnissen, Van Arensbergen 2015** - Thunnissen, M., Van Arensbergen, P. A multi-dimensional approach to talent: An empirical analysis of the definition of talent in Dutch academia. *Personnel Review*, Vol.44 Iss 2pp. 182. -199.
346. **Tisenkopfs 1993** – Tisenkopfs, T. Dzīve un teksts: biogrāfiskā pieeja sociālajās zinātnēs. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis*. Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija 5/93. A daļa. 1.–8. lpp.
347. **Tisenkopfs 2006** – Tisenkopfs, T. Ko nozīmē laba dzīve mūsdienu Latvijā? *Dzīves kvalitāte Latvijā*. Rīga : Zinātne, 2006, 13.–37. lpp.
348. **Tisenkopfs 2010** – Tisenkopfs, T. Socioloģijas jaunie izaicinājumi. *Socioloģijā Latvijā*. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2010, 506.–517. lpp.
349. **Tomašs 1940** – *Baltijas skolotāju seminārs 1870–1919*. Red. Ed. Tomašs. Rīga, 1940.
350. **Tooms 2012** – Tooms, V. *Liepājnieku biogrāfiskā vārdnīca*. Liepāja : Biedrība “Optimistu pulks”, 2012.
351. **Trapenciere 2004** – Trapenciere, I. Homelessness problem in Latvia. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, VI. Sast., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2004, 209.–216. lpp.
352. **Trapenciere 2007** – Trapenciere, I. Par kvalitatīvo un kvantitatīvo metožu izmantošanu nabadzības pētījumos. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 258.–268. lpp.
353. **Trapenciere, Šiliņš 2011** – Trapenciere, I., Šiliņš, V. Par dažām profesionālās izglītības jauniešu veselības problēmām (likumdošana un ekspertu vērtējums). *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIII / Sastād., atbildīgais redaktors Arturs Medveckis. Liepāja : LiePA, 2011, 360.–367. lpp.
354. **Udehn 1996** – Udehn, L. *The Limits of Public Choice: A Sociological Critique of the Economic Theory of Politics*. New Yourk : Routledge, 1996.
355. **Uzule 2012** – Uzule, L. Sievietes Latvijas žurnālistikā: padomju un Atmodas laika paaudžu portretējumi. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XIV. Sast., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2012, 316.–323. lpp.
356. **Vajda 2007** – Vajda, J. Politiskā pāreja, identitātes meklējumi un vēsturisko zināšanu zudumi Ungārijā. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte.

Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija "Dzīvesstāsts", LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 105.–111. lpp.

357. **Vanneste, Puranam, Kretschmer 2014** – Vanneste, B. S., Puranam, P., Kretschmer, T. Trust Over time in Exchange Relationships: Meta-Analysis and Theory. *Strategic Management Journal. Volume 35, Issue 12*, 2014, pp. 1891–1902.

358. **Veinbergs 1988** – Veinbergs, J. *Piramīdu un zikurātu ēnā: Cilvēks seno Tuvo Austrumu kultūrā*. Rīga : Zinātne, 1988.

359. **Vikmanis 2010** – *Valdis Vikmanis. Sava mūža diriģents*. Laikabiedru sarunu un atmiņu krājums. Sarmītes Pujēnas sarunas ar V. Vikmani; I. Imbovicas ieskats V. Vikmaņa dzīvē un darbībā. Liepāja : Latvijas Rakstnieku savienība, 2010.

360. **Vilsons 1995** – *Māksla un arhitektūra biogrāfijās*. Atb. red. A. Vilsons. Rīga: Latvijas enciklopēdija, 1995.

361. **Volāne, Špons 2010** – Volāne, E., Špons, A. Dzīvesdarbības prasmju apguve mājturības un tehnoloģiju stundās skolā. Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā. *Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā. V Starptautiskā konference*. Rīga : RPIVA, 382.–389. lpp.

362. **Volkman, Anderson 1998** – Volkman, M. J., Anderson, M. A. Creating professional identity: Dilemmas and metaphors of a first-year chemistry teacher. *Science Education*, 82(3), 1998, pp. 293–310.

363. **Volkovs 2011** – Volkovs, V. *Socioloģijas teorijas*. Liepāja : LiePA, 2011.

364. **Volkovs 2015** – Volkovs, V. Sociālās identitātes pētījumi Liepājas Universitātes zinātniskajās konferencēs „Sabiedrība un kultūra”. *Sabiedrība un kultūra*. Rakstu krājums, XVII. Sast., atbildīgais redaktors A. Medveckis. Liepāja : LiePA, 2015, 11.–21. lpp.

365. **Vroom 1964** – Vroom, V. H. *Work and motivation*. New York : Wiley, 1965.

366. **Vusa-Mundeciema 2007** – Vusa-Mundeciema, L. Dzīvesstāsti nacionālā kontekstā: Sibīrijas vāciešu etnoss. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija "Dzīvesstāsts", LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 318.–323. lpp.

367. **Williams 2015** – Williams, K. M. *Doing to Improve Teaching and Learning. A Guide for College and University Faculty*. New York and London : Routledge, 2015.

368. **Wolfe, Kolb 1980** – Wolfe, D. M., Kolb, D. A. Career development, personal growth, and experiential learning. *Issues in career and human resource development*. Springer, J. W. (Ed.). Madison, WI : American Society for Training and Development, 1980, pp. 1–11.

369. **Zelče 2006** – Zelče, V. Lokālā prese – kopienas informācijas vides veidotāja. *Informācijas vide Latvijā: 21. gadsimta sākums*. Intas Brikšes redakcijā. Latvijas Valsts prezidenta kanceleja, Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūts. Rīga : Zinātne, 2006, 144.–166. lpp.
370. **Ziemele-Kluce 2001** – Ziemele–Kluce, I. *Kārlis Kreicbergs – pedagogs, diriģents un radoša personība*. Bakalaura darbs. Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, Mūzikas pedagoģijas nodaļa, 2001.
371. **Zirnīte 2005** – Zirnīte, M. Reģionālā identitāte mutvārdu vēstures skatījumā. *Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis. A daļa*. 2005, Nr.5 (59. Sēj.), 8.–11. lpp.
372. **Zirnīte 2007** – Zirnīte, M. Dzīvesstāsti: vesture, kultūra, sabiedrība. *Spogulis. Dzīvesstāsti: vēsture, kultūra, sabiedrība*. Sast. Māra Zirnīte. Redkolēģija: Baiba Bela, Inta Gāle-Kārpentere, Ieva Garda, Nikole Naua, Vieda Skultāne, Māra Zirnīte. Rīga: Latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, LU Filozofijas un socioloģijas institūts, 2007, 7.–12. lpp.
373. **Zirnīte 2009** – Zirnīte, M. Robežas, kas ievilkas kartē, nepastāv atmiņās: Abrenes dzīvesstāsti. *Baltu un slāvu kultūrkontakti*. Rakstu krājums. Sast. Janīna Kursīte. Rīga : Madris, 2009, 216.–232. lpp.
374. **Zirnīte 2010** – Zirnīte, M. Dzīvesstāstu ekspedīcijas pie latviešiem zviedru zemē. *Mēs nebraucām uz Zviedriju, lai kļūtu par zviedriem. Mutvārdu vēstures pētījums. Zviedrijas latviešu dzīvesstāsti*. Zinātniskā redaktore Baiba Bela. Latvijas Filozofijas un socioloģijas institūts, latvijas mutvārdu vēstures pētnieku asociācija “Dzīvesstāsts”, Rīga : Zinātne, 2010, 105.–148. lpp.
375. **Zobena, Grīviņš, Ņikišins 2014** – Zobena, A., Grīviņš, M., Ņikišins, J. *Vieta, identitāte un rīcībspēja. Ad locum: vieta, identitāte un rīcībspēja*. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2014.
376. **Žīgure 2009** – Žīgure, A. V. *Viņi. Ceļā*. Rīga : Jumava, 2009.
377. **5. Dziesmu svētki** – *Kurzemes novada 5. Dziesmu svētki Liepājā 1943*. Liepājā, Pasta ielā 1. Atļ. Nr. 686.1943.
378. **Китаноски, Талески 2009** – Китаноски, Б., Талески, Г. (уредници). Растење со војна / Pritje me luftë. 2009, Прилеп : Здружение на граѓани "Мировна акција".
379. **Китаноски, Цветковиќ, Колс 2011** – Китаноски, Б., Цветковиќ, И., Колс, Т. (уредници). 13 женски приказни за една војна / 13 tregime femërore për një luftë. 2011, Прилеп : Здружение на граѓани "Мировна акција".

PAPILDUS MATERIĀLI

1. K.R. Kreicberga personīgais arhīvs

1.1. *Jubileju bukleti, koncertprogrammas (hronoloģiskā secībā)*

1. I republikāniskais sieviešu koru salidojums Smiltēnē. 1959. gada 5. jūlijā.
2. *Latvijas PSR Tautas koru I salidojums Cēsīs*. Cēsu novadpētniecības muzejs, 1964. 36 lpp.
3. Lielās oktobra sociālistiskās revolūcijas 50. gadadienai veltītais vissavienības mākslinieciskās pašdarbības festivāls. II Tautas koru salidojums Ventspilī. Koncerta programma. 1967. gada 3. un 4. jūnijā.
4. V.I. Ļeņina 100. dzimšanas dienas atcerei veltīti Tautas koru dekādes koncerti. Programma. 1969. gada 9. un 10. aprīlī.
5. Viļa Lāča Liepājas Valsts pedagoģiskā institūta Tautas sieviešu korim „Atbalss” 10 gadi. Liepāja, 1969. 24 lpp.
6. V.I. Ļeņina 100. dzimšanas dienai un Padomju Latvijas XXX gadadienai veltītie Liepājas pilsētas Dziesmu un deju svētki. 1970. gada 3., 4. un 5. jūlijā.
7. Kārļa Kreicberga 50 gadu dzīves un 30 gadu diriģenta darba atcerei veltīta koru koncerta programma. 1971. gads.
8. V.Lāča Liepājas Valsts Pedagoģiskā institūta Tautas kora „Atbalss” koncerts Kuldīgas Novadpētniecības un mākslas muzeja filiālē -Katrīnas baznīcā. 1971. gada 25. aprīlī
9. V.Lāča Liepājas Valsts pedagoģiskā institūta Tautas kora „Atbalss” 15 gadu pastāvēšanas koncerti. 1974. gada 29. martā.
10. Padomju Latvijas 35. gadadienai un 30. gadskārtai kopš uzvaras pār fašismu veltītā LPSR Tautas koru un deju ansambļu festivāla koncertu programmas. 1975. gada 18., 19. un 20. jūlijā.
11. Komponista, Latvijas PSR Tautas mākslinieka profesora Jāņa Ozoliņa 70. dzimšanas dienai veltīts autorkoncerts Em. Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskolā. Koncerta programma. 1978. gada 19. maijā.
12. V.Lāča Liepājas Valsts Pedagoģiskā institūta Tautas sieviešu koris „Atbalss”. Liepāja, 1979. 4 lpp.
13. Komponista, Latvijas PSR Tautas mākslinieka Valtera Kaminska 50. dzimšanas dienai veltīts autorkoncerts Em. Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskolā. Koncerta programma. 1980. gada 29. februārī.
14. Jāzepa Vītola 120-gadei veltīto koncertu programma Liepājā, Em. Melngaiļa mūzikas vidusskolā no 22.-27. novembrim. 1983. gads.

15. Tautas kora „Atbalss” 25 gadu jubilejas koncerta programma. 1984. gads.
16. Latvijas PSR Komponistu savienības plēnums. Koncerti Liepājā. 1985. gads.
17. Kr. Barona 150-gadei veltīto pasākumu programma. 1985. gada 25. oktobris -2. novembris.
18. Latvijas PSR Nopelniem bagātā mākslas darbinieka, komponista Leona Amoliņa kora mūzikas vakara programma Ogres rajona kultūras namā. 1986. gada 16. maijā.
19. Tikšanās – koncerts ar komponistiem Ilzi Arni un Latvijas PSR Nopelniem bagāto mākslas darbinieku Leonu Amoliņu. 1986. gada 20. decembrī.
20. Jelgava '87 „Gaudeamus”. Latvijas PSR augstskolu mākslinieciskās pašdarbības kolektīvu koncerta programma. 1987. gada 31. maijā.
21. Ziemassvētku koncerts. 1988. gads.
22. Emiļa Melngaiļa Mūzikas svētki „Birzēs i norās”. 1994. gads.
23. Vīru koris „Brocēni”. 40 gadu jubilejas koncerts. 1996. gada 25. maijā.
24. Mākslinieciskās pašdarbības kolektīvu koncertuzvedums, veltīts Saldus 140. gadadienai. 1996. gada 10. augustā.
25. Kurzemes novada Dziesmu svētki Kuldīgā. 1997. gada 31. maijā.
26. Liepājas Pedagoģijas akadēmijas sieviešu kora „Atbalss” 40 gadu jubilejas ieskaņas koncerts.
27. LPA sieviešu kora „Atbalss” 40 gadu jubilejas 2. koncerts LPA Aktu zālē 1999. gada 23. aprīlī.
28. Koncerts Alfrēdam Kalniņam- 120 Saldus Bērnu, jaunatnes centrā. 1999. gada 4. decembrī.
29. Ziemassvētku koncerts Sv. Jāņa baznīcā. 1999. gada 26. decembrī.
30. „Varavīksne” 1950.-2000. Piecdesmit gadi ar dziesmu Saldus kultūras namā. 2000. gada 29. aprīlī.
31. Saldus rajona skolotāju kora „Saldava” 28. sezonas pavasara koncerta programma Saldū. 2000. gada 21. maijā.
32. Programma. Saldus rajona Dziesmu un deju svētki Ezerē, Ezeres parka estrādē. 2000. gada 27. maijā.
33. Latvijas skolotāju koru svētku noslēguma programma Stāmerienā. 2000. gada 9. jūlijā.
34. Saldus rajona koru Ziemassvētku koncerts Saldus Sv. Jāņa baznīcā. 2001. gada 26. decembrī.
35. Nu atnāca mana reize, Nu es varu gaviļēt! 30 „Saldava”. 2002. gada 11. maijā.
36. Kurzemes novada Dziesmu dienas programma Saldū. 2002. gada 15. jūnijā.

37. Saldus rajona koru Ziemassvētku koncerta programma Saldus Sv. Jāņa baznīcā. 2002. gada 26. decembrī.
38. **Rijnieks O.** *Vīru koris „Brocēni” 50 gadi.* Apgāds „Signe”, 2006. 36 lpp.
39. Sieviešu kora „Atbalss” 50 gadu jubilejas koncertprogramma. 2009. gada 28. martā.

1.2. Pateicības, atzinības raksti, goda raksti, diplomī (hronoloģiskā secībā)

1. Latvijas PSR AP³ prezidija Goda raksts *Par teicamu darbu Padomju Latvijas Dziesmu svētku sagatavošanā un vadīšanā.* 1948. gada 22. jūlijā.
2. Priekules rajona 1954. gada Dziesmu dienu komisijas Goda raksts *Par labu Dziesmu dienu sagatavošanu.* 1954. gada 25. jūlijā.
3. Liepājas pilsētas Dziesmu svētku komisijas Goda raksts *Par aktīvu piedalīšanos 1955. gada Liepājas pilsētas un rajona Dziesmu svētkos.* 1955. gada 3. jūlijā.
4. Priekules rajona Dziesmu svētku komisijas Goda raksts *Par piedalīšanos Priekules rajona 3. Dziesmu svētkos.* 1955. gads
5. Liepājas pilsētas Kultūras nodaļas Goda raksts *Par aktīvu piedalīšanos un labiem panākumiem Pirmā Padomju Latvijas jaunatnes pilsētas festivāla konkursā.* 1957. gada 4. maijā.
6. Liepājas pilsētas DDP IK Goda raksts *Par labu darbu un sakarā ar Em. Melngaiļa vārdā nosauktās Liepājas Mūzikas vidusskolas 35. gada dienu.* 1957. gada 15. novembrī.
7. Kultūras darbinieku arodbiedrības Latvijas republikāniskās komitejas Goda raksts *Par aktīvu un teicamu darbu kultūras darbinieku arodbiedrības Latvijas republikāniskās komitejas pasākumu organizēšanā.* 1957. gada 18. novembrī.
8. Оргкомитет 2 студенческого праздника песни награждает Карлиса Крейцберга За успешное выступление на 2 студенческом празднике песни. 1958. gada 6. jūlijā.
9. Smiltenes rajona 1. republikāniskā sieviešu kora salidojuma orgkomitejas Goda raksts *Par piedalīšanos 1. republikāniskā sieviešu kora salidojumā Smiltē.* 1959. gada 5. jūlijā.
10. Dobeles rajona DDP IK⁴ Goda raksts *Par aktīvu darbu un piedalīšanos 2. vīru koru republikāniskajā salidojumā Dobelē.* 1959. gada 16. augustā.
11. Saldus rajona Dziesmu svētku orgkomitejas Goda raksts *Par aktīvu darbu Dziesmu svētku organizēšanā.* 1960. gada 12. jūnijā.
12. Goda raksts jaukto koru virsdiriģentam Kārlim Kreicbergam *Par Aizputes rajona apvienoto jaukto koru sagatavošanu Dziesmu svētkiem.* 1960. gada 19. jūnijā.

³ AP -Augstākā Padome

⁴ DDP IK -Darbaļaužu deputātu padomes Izpildu komiteja

13. Liepājas pilsētas DDP IK Goda raksts *Par teicamiem sasniegumiem Liepājas pilsētas 1960. gada koku skatē*. 1960. gada 2. jūlijā.
14. 3. republikāniskā vīru kora salidojuma orgkomitejas Goda raksts *Par vīru kora „Brocēni” sagatavošanu 3. republikāniskajam salidojumam*. 1962. gada 10. jūnijā.
15. Центральный Комитет ЛКСМ⁵ Латвии и Латвийской Республики совет профсоюзов Почетная грамота Дирижера женского хора Лиепайского педагогического института За высокую художественную подготовку хора к смотру художественной самодеятельности вузов Латвийской ССР в 1962./63. уч. года.
16. Kultūras darbinieku arodbiedrības Latvijas Republikāniskās komitejas Goda raksts *Par aktīvu ilggadīgu sabiedrisko darbu*. 1963. gada 6. aprīlī.
17. Республиканский комитет профсоюза рабочих строительства и промстройматериалов Почетная грамота За хорошую подготовку хора к смотру художественной самодеятельности в честь дня строителя. 1963. года 2. августа.
18. Tukuma rajona DDP IK Goda raksts 2. republikāniskā sieviešu kora salidojuma virsdiriģentam *Par radošiem sasniegumiem salidojuma koncerta sagatavošanā un norisē*. 1964. gada 14. jūnijā.
19. Saldus rajona Dziesmu un deju svētku orgkomitejas Goda raksts *Par aktīvu darbu Dziesmu un deju svētku sagatavošanā*. 1965. gada 6. jūnijā.
20. Tukuma rajona DDP IK Goda raksts 2. republikāniskā sieviešu kora salidojuma virsdiriģentam *Par radošiem sasniegumiem koncerta sagatavošanā un norisē*. 1965. gada 9. jūlijā.
21. Liepājas pilsētas DDP IK Goda raksts *Par labiem panākumiem Liepājas 1965. gada Dziesmu un deju svētkos*. 1965. gada 9. jūlijā.
22. Liepājas pilsētas DDP IK Goda raksts Medicīnas darbinieku jauktajam korim *Par izcīnīto 3. vietu Liepājas 1965. gada Dziesmu un deju svētkos*. 1965. gada 9. jūlijā.
23. Liepājas pilsētas DDP IK Goda raksts *Par labiem panākumiem Liepājas 1965. gada Dziesmu un deju svētkos*. 1965. gada 9. jūlijā.
24. Latvijas PSR Izglītības ministrijas un Izglītības, augstskolu un zinātnisko iestāžu darbinieku arodbiedrības Latvijas republikāniskās komitejas Goda raksts *Par panākumiem pedagoģisko kadru sagatavošanā, aktīvu piedalīšanos sabiedriskajā darbā un sakarā ar Padomju Latvijas 25. gadadienu*. 1965. gada 12. jūlijā.
25. Padomju Latvijas 1965. gada Dziesmu un deju svētku republikāniskās komisijas Goda raksts Liepājas Pedagoģiskā institūta Tautas korim „Atbalss” *Par iegūto 2. vietu tautas koku skatē*. 1965. gada 17. jūlijā.

---

⁵ ЛКСМ - ленинский коммунистический союз молодежи (tulkojumā - Ļeņina Komunistiskās Jaunatnes Savienība)

26. Padomju Latvijas 1965. gada Dziesmu un deju svētku republikāniskās komisijas Goda raksts *Par aktīvu darbu un radošiem sasniegumiem Padomju Latvijas 25. gadadienai veltīto Dziesmu un deju svētku sagatavošanā un norisē*. 1965. gada 17. jūlijā.
27. Президиум Латвийского Республиканского комитета профсоюза рабочих строительства и промышленности строительных материалов Грамота За творческие успехи и активное участие в развитии художественной самодеятельности. 1966. года 22. января.
28. Министерство культуры награждает За плодотворную работу в области культуры и искусства в связи с 50 летием Великой *Октябрьской* социалистической революции. 1967. gads.
29. Latvijas PSR Kultūras ministrijas Goda raksts sakarā ar vīru kora „Brocēni” 10 gadu jubileju un sasniegumiem kora mākslas attīstībā. 1967. gada 14. februārī.
30. Mākslinieciskās pašdarbības festivāla orgkomitejas Goda raksts *Par aktīvu darbu festivāla sagatavošanā*. 1967. gada 18. jūnijā.
31. 3. studentu Dziesmu svētku komisijas Pateicība *Par aktīvu darbību 3. studentu Dziesmu svētku sagatavošanā, kas veltīti LOS revolūcijas 50. gadadienai*. 1967. gada 9. jūlijā.
32. 3. Üliõpilaslaulupeo peakomisjon Täname Suure sotsialistliku oktobri-revolutsiooni 50. aastapäevale pühendatud 3. Üliõpilaslaulupeo ettevalmistamisest ja läbiviimi-sest aktiivse osavõtu eest. 1967. a. 8. -9. juulil.
33. Lielās Oktobra Sociālistiskās revolūcijas 50. gadadienai veltītais Vissavienības mākslinieciskās pašdarbības festivāla Diploms *Par aktīvu dalību Vissavienības mākslinieciskās pašdarbības festivāla pasākumu sagatavošanā un norisē*. 1967. gada oktobrī.
34. Goda raksts *Par pašreizliedzīgu darbu korī sakarā ar Tautas vīru kora „Dziedonis” 40 gadu jubileju*. 1968. gada 13. aprīlī.
35. Latvijas PSR Kultūras ministrijas Goda raksts *Par nopelniem Padomju Latvijas kora mākslas attīstībā, sakarā ar kora 10. gadadienu*. 1969. gada 4. aprīlī.
36. Jelgavas pilsētas kultūras nodaļas Goda raksts *Par piedalīšanos Jelgavas Dziesmu un deju dienā*. 1969. gada 14. jūnijā.
37. Saldus rajona DDP IK Goda raksts *Par aktīvu piedalīšanos Saldus un Možeiku rajonu kultūras nedēļas organizēšanā*. 1970. gada 3. martā.
38. V.I. Ļeņina 100. dzimšanas dienai un Padomju Latvijas 30. gadadienai veltīto Dziesmu un deju svētku komisijas Goda raksts *Par radošiem mākslinieciskiem*

- sasniedzumiem Republikas Dziesmu un deju svētku sagatavošanā un norisē.* 1970. gada 17. jūlijā.
39. Latvijas PSR Būvmateriālu rūpniecības ministrijas un būvmateriālu rūpniecības strādnieku arodbiedrības republikāniskās komitejas Goda raksts sakarā ar 50. dzimšanas dienu un lielo ieguldījumu mākslinieciskās pašdarbības attīstībā. 1971. gadā.
  40. Dziesmu un deju svētku Kuldīgas rajona orgkomitejas, Kuldīgas rajona Kultūras nodaļas Goda raksts *Par piedalīšanos Kuldīgas rajona Dziesmu dienā Skrundā.* 1971. gada 20. jūnijā.
  41. Latvijas PSR Kultūras ministrijas Goda raksts *Par ilggadēju pedagoģisko un radošo darbu un sakarā ar 50. dzimšanas dienu.* 1971. gada 27. oktobrī.
  42. E.Melngaiļa Tautas mākslas nama Goda raksts *Par ilggadīgu, radošu darbu kora mākslas propagandā un sakarā ar 50. dzīves gadu jubileju.* 1971. gada 30. oktobrī.
  43. Kuldīgas rajona DDP IK Dziesmu un deju svētku orgkomitejas un kultūras nodaļas Goda raksts *Par piedalīšanos PSRS 50. gadadienai veltītos Tautu draudzības svētkos Kuldīgā.* 1972. gada 28. maijā.
  44. Saldus rajona dziesmu svētku orgkomitejas Goda raksts *Par teicamu darbu, gatavojoties tautu draudzības svētkiem.* 1972. gada 17. jūnijā.
  45. Dobeles zonas Dziesmu svētku orgkomitejas Goda raksts *Par nopelniem PSRS 50. gadadienai un Dziesmu svētku simtgadei veltīto Dobeles zonas Dziesmu svētku sagatavošanā un norisē.* 1972. gada 9. jūlijā.
  46. Em. Melngaiļa Tautas mākslas nama Diploms *Par nopelniem PSRS 50. gadadienai un Dziesmu svētku simtgadei veltīto Dobeles zonas Dziesmu svētku sagatavošanā un norisē.* 1972. gada 9. jūlijā.
  47. Latvijas PSR Kultūras ministrijas Goda raksts *Par ilggadēju un labu pedagoģisko darbu un sakarā ar Em. Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskolas 50 gadu jubileju.* 1972. gada 27. oktobrī.
  48. PSRS 50. gadadienai un Dziesmu svētku simtgadei veltīto 1973. gada Padomju Latvijas Dziesmu svētku republikāniskās komisijas Goda raksts *Par augstvērtīgiem mākslinieciskiem sasniegumiem Dziesmu svētkos un raženu darbu svētku sagatavošanā.* 1973. gada 21. jūlijā.
  49. PSRS 50. gadadienai un Dziesmu svētku simtgadei veltīto 1973. gada Padomju Latvijas Dziesmu svētku republikāniskās komisijas Goda raksts *Par augstvērtīgiem mākslinieciskiem sasniegumiem dziesmu svētkos un raženu darbu svētku sagatavošanā.* 1973. gada 22. jūlijā.

50. Latvijas PSR Augstākās un vidējās speciālās izglītības ministrijas Goda raksts *Par sasniegumiem kora mākslas attīstībā un sakarā ar kora „Atbalss” 15 gadu jubileju*. 1974. gada 20. martā.
51. Latvijas PSR Augstākās un vidējās speciālās izglītības ministrijas Diploms *Par lielu ieguldījumu studentu mākslinieciskas pašdarbības attīstībā un aktīvu piedalīšanos Baltijas republiku 6. studentu Dziesmu un deju svētkos*. 1974. gada 16. jūlijā.
52. E. Melngaiļa Tautas mākslas nama Goda raksts *Par raženu darbu kora dziesmu popularizēšanā un ieguldījumu jaunatnes estētiskajā audzināšanā*. 1974. gada 30. martā.
53. Министерство высшего и среднего специального образования Эстонской ССР и Главная комиссия 6. студенческого праздника песни Тānukiri За активное участие в подготовке и проведении студенческого праздника песни. 1974. года.
54. LKP Saldus rajona komitejas Pateicība un atzinība *Par ieguldījumu zonas Dziesmu svētku sagatavošanā un norisē*. 1976. gada 20. jūnijā.
55. Saldus rajona Goda raksts *Par labu darbu koru sagatavošanā rajona skatei un Dziesmu svētkiem*. 1977. gada 1. aprīlī.
56. Saldus rajona DDP IK Atzinība kora virsdiriģentam K. Kreicbergam. 1977. gda 1. aprīlī.
57. Saldus rajona DDP IK Atzinība raksts *Par ieguldījumu Saldus rajona Dziesmu un deju svētku „Padomju Dzimtenei slava” norisē, kas veltīti Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas 60. gadadienai*. 1977. gada 12. jūnijā.
58. Lielās Oktobra sociālistiskās revolūcijas 60. gadadienai un Padomju Latvijas 37. gadskārtai veltīto 1977. gada Dziesmu svētku republikāniskās orgkomitejas Diploms *Par tautas kora „Atbalss” mākslinieciski augstvērtīgu sniegumu Dziesmu svētkos un nozīmīgu ieguldījumu tautu draudzības nostiprināšanā*. 1977. gada 24. jūlijā.
59. Latvijas PSR Kultūras ministrijas Goda raksts Emīla Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskolas skolotājam *Par ilggadīgu un labu pedagoģisko darbu un sakarā ar vidusskolas 50. gadu jubileju*. 1977. gada 27. oktobrī.
60. Saldus rajona TDP IK atzinības raksts Saldus zonas Dziesmu virsdiriģentam par ieguldījumu Saldus zonas Dziesmu svētku sagatavošanā un norisē Saldū. 1979. gada 17. jūnijā.
61. Latvijas PSR Izglītības ministrijas Atzinības raksts *Par aktīvu piedalīšanos Padomju Latvijas skolu jaunatnes 4. Dziesmu un deju svētku pasākumos*. 1979. gada 30. jūnijā.
62. Latvijas PSR Augstākās un vidējās speciālās izglītības ministrijas Pateicības raksts *Par aktīvu un raženu piedalīšanos Baltijas republiku studentu Dziesmu un deju „Gaudeamus-8” sagatavošanā un norisē*. 1981. gada 12. jūlijā.

63. Latvijas PSR Kultūras ministrijas Diploms *Par nopelniem koru mākslas attīstībā un sakarā ar 60 gadu jubileju*. 1981. gada 20. novembrī.
64. Saldus rajona Kultūras nodaļas Goda raksts *Par raženu darbu un lielu ieguldījumu kora mākslas propagandēšanā rajonā un atzīmējot 60 dzīves un 40 darba gadu jubileju*. 1981. gada 21. novembrī.
65. Latvijas PSR Kultūras ministrijas Goda raksts *Par ilggadīgu, labu pedagoģisko darbu un aktīvu piedalīšanos sabiedriskajā dzīvē*. 1981. gada 25. novembrī.
66. Lauksaimniecības darbinieku arodbiedrības Latvijas Republikāniskā komitejas Goda raksts *Par ilggadēju, aktīvu darbu mākslinieciskajā pašdarbībā un veikumu darbaļaužu komunistiskajā audzināšanā*. 1982. gada 26. martā.
67. Latvijas PSR arodbiedrību Tautas daiļrades nama Diploms *Par ilggadīgu aktīvu darbu kora mākslas propagandā un sakarā ar vīru kora „Brocēni” 25 gadu jubileju*. 1982. gada 27. martā.
68. Latvijas PSR Būvmateriālu rūpniecības ministrijas un celtniecības un būvmateriālu rūpniecības strādnieku arodbiedrības republikāniskās komitejas Goda raksts *Par ilggadīgu, raženu darbu darbaļaužu estētiskajā audzināšanā un kora 25. gadadienu*. 1982. gadā.
69. Отделом культуры исполкома Пярнуского городского СНД Диплом За успешное участие в концерте студенческих коллективов в городе Пярну. 1984. г. 4. июля.
70. V.Lāča Liepājas valsts pedagoģiskā institūta Goda raksts *Par panākumiem kora sagatavošanā studentu Dziesmu svētkiem „Gaudeamus-9” Tallinā*. 1984. gada 31. augusts.
71. Liepājas pilsētas kultūras nodaļas Goda raksts *Par sabiedrisko aktivitāti un labu darbu*. 1988. gada 13. februārī.
72. Pateicības raksts par ilggadēju un nevainojamu darbu. 1992.gada 4.aprīlī.
73. Jelgavas domes Pateicība *Par veikumu Jelgavas Dziesmu un Mūzikas svētkos*. 1995. gada 9. -11. jūnijā.
74. E.Melngaiļa tautas mākslas centra Atzinība *Par ilggadīgu, pašai dziedzīgu darbu kora mākslas tradīciju kopšanā kolektīva 40 gadu darba jubilejā*. 1996. gada 25. maijā.
75. Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Atzinības raksts *Par radošu devumu kora mākslas attīstībā Saldus rajonā vadot vīru kori „Brocēni”*. 1996. gada 30. novembrī.
76. Kurzemes novada Dziesmu svētku organizatoru Pateicība virsdiriģentam par piedalīšanos Kurzemes novada dziesmu svētkos. 1997. gada 31. maijā.
77. Kurzemes novada Dziesmu svētku organizatoru Pateicība vīru korim „Brocēni” par piedalīšanos Kurzemes novada dziesmu svētkos. 1997. gada 31. maijā.
78. 7. Latvijas skolotāju kora svētku rīcības komitejas un Gulbenes rajona padomes Pateicība *Par līdzdalību Latvijas 7. skolotāju kora svētkos Gulbenē*. 2000. gada 7.-9. jūlijā.

79. Atzinība Par mūža ieguldījumu mūzikas mākslā un pedagoģiskajā darbā. 2001. gadā.
80. Liepājas pilsētas Domes Atzinība LPA sieviešu kora „Atbalss” ilggadējam mākslinieciskajam vadītājam un diriģentam *Par mūža ieguldījumu mūzikas mākslā un pedagoģiskajā darbā*. 2001. gada 17. novembrī.
81. Saldus rajona padomes pateicība *Par ieguldīto darbu Kurzemes novada Dziesmu dienas organizēšanā*. 2002. gada 15. jūnijā.;
82. Saldus rajona padomes Atzinības raksts Godinot Latvijas Valsts proklamēšanas 85. gadadienu un izsakot atzinību par Jūsu nozīmīgo un nesavtīgo ieguldījumu Saldus rajona izaugsmē. 2003. gada 16. novembrī.
83. Liepājas pilsētas Domes Pateicība Liepājas Pedagoģijas akadēmijas docētājam *Par ieguldījumu studentu kora mūzikas tradīciju kopšanā*. 2006.gada 16.novembrī.
84. Liepājas Universitātes kora „Atbalss” diriģentam par ieguldīto darbu kora dziedāšanas attīstībā. 2009. gada 13. novembrī.
85. Brocēnu novada Atzinības raksts *Par ieguldījumu Brocēnu novada attīstībā un līdzdalību novada sabiedriskajā dzīvē*. 2011. gada 9. aprīlī.
86. Kultūrizglītības un nemateriālā mantojuma centra Atzinības raksts *Par mūža ieguldījumu Latvijas koru mākslas attīstībā, jauno mūziķu audzināšanā un Dziesmu svētku tradīcijas saglabāšanā, sveicot 90 gadu jubilejā*. 2011. gada 5. novembrī.
87. Brocēnu novada Goda pilsonis Ilggadējs vīru kora „Brocēni” diriģents Kārlis Kreicbergs. 2011. gada 25. novembrī.

1.3. K.R. Kreicberga manuskripti

1. **Kreicbergs K.R.** *Atmiņas par studiju laiku Jelgavas Valsts Skolotāju institūtā*. Piezīmes rokrakstā: Runāts Jelgavas Skolotāju institūta beidzēju salidojumā, atzīmējot institūta 80. gadu. Datorsalikumā 2 lpp.
2. Kreicberga K.R. dzimtas koks.
3. Kreicberga K.R. piezīmes, adresētas A. Medveckim grāmatas tapšanas laikā. 16.01.2011 - b.d. Rokrakstā 28 lpp.

1.4. K.R. Kreicberga publikācijas

1. **Kreicbergs K.** Aldoņa Kalniņa autorkoncerts. *Komunisti*, 1978, 16.marts.
2. **Kreicbergs K.** Ceļā uz Dziesmu svētkiem. *Saldus Zeme*, 1998,7. apr.
3. **Kreicbergs K.** Mana dziesmotā tauta. *Helikons*, Nr. 2, 2005, sept.
4. **Kreicbergs K.** Pēc koru skates – par Dziesmu svētkiem domājot. *Saldus Zeme*, 1998, 30.apr.

5. **Kreicbergs K.** Tēvzemes apziņa. *Helikons*, Nr. 1, 2006, janv.
6. **Vanags I., Kreicbergs K.R.** Emīla Dārziņa dienas Rīgā. *Helikons*, Nr. 1, 2006, janv.

1.5. Citi avoti: dokumenti, autobiogrāfiskās apceres, video hronika

1. Video arhīvs

1. Centieni reorganizēt Liepājas Pedagoģisko institūtu, ierodoties IZM izveidotajai komisijai. Dokumentēts DVD formāta 4 video kasetēs. 1992. gads.

2. Monogrāfijas, pētījumi, publicistika

1. **Andersons E., Siliņš L.** *Latvijas Centrālā Padome. Latviešu nacionālā pretošanās kustība 1943 -1945.* LCP Upsala, 1994. 496 lpp.
2. *Atmiņu gaismā.* Rīgas Skolotāju institūts (1922. -1938. g.) un Cēsu valsts skolotāju institūts (1938. -1940. g.). Red. Ed. Tomašs. Apgādājis RSI un CVSI audzēkņu puduris Kalamazū, 1990. 536 lpp.
3. **Baltgailis K.** *Būt un zināt.* K. Baltgaiļa npublicētās atziņas „Būt un zināt” 336 atziņas -1. daļa *Vakardiena* -50 lpp., 2. daļa- *Šodiena* -49 lpp., 3. daļa ar 1946. - 47. gadu datētās 10 lekcijas par eksistenciāliem jautājumiem ar nosaukumu *Sirds* - 38 lpp.
4. *Baltijas skolotāju seminārs 1870- 1919., 1940. - 599 lpp.*
5. **Bērziņa I.** *Mākslinieka Kārļa Baltgaiļa daiļrades procesa loma pedagoģiskajā darbībā:* diplomdarbs. Zin. vad. Arturs Medveckis. Liepājas Pedagoģiskā augstskola, Sociālo zinātņu katedra, 1995. 109 lpp.
6. **Bleiere D., Butulis I., Feldmanis I., Stranga A., Zunda A.** *Latvijas vēsture 20. gadsimts.* Otrais papildinātais izdevums. Apgāds „Jumava”, 2005. 488 lpp.
7. Boiko M. *Latviešu muzikoloģija/mūzikas zinātne.* Vēsturiski kritisks pārskats. Latvijas Mūzikas informācijas centrs, pieejams - <http://www.lmic.lv/muzikologija.php?lan=1> skat. 23.11.2011.
8. *Cēsu hronika.* Projekta autore un vad. Dzidra Olengoviča. Kultūras biedrība „Harmonija”, 2006. 251 lpp.
9. **Dravnieks A.** *Es atceros.* Latvijas skolas un skolotāji. Grāmatu draugs, 1970. 317 lpp.
10. *Dziesmu svētku mazā enciklopēdija.* Red. Valdis Rūmnieks. Sast. Ilma Grauzdiņa. Musica Baltica, 2004. 324 lpp. ISBN 9984-588-30-0
11. *Gaismas pils augšāmcēlētājs Haralds Mednis.* Sast. Raimonds Baltakmens, Dzintars Gilba. Vlaters un Rapa, 2006. 426 lpp.
12. *Gaismas pils viesi.* Jelgavas Valsts Skolotāju institūts. Sakārt.: K. Ansons, Ed. Avots. Jelgavas Skolotāju institūta Absolventu centra un Gaujas Apgāda izdevums, 1978. 223 lpp.

13. *Gaudeamus 50*. Compiled by Puusemp Ene, Ritsing Alo, Nilson Ants. Tartu, 2006. 220 lk. ISBN 978-9985-9677-1-3, ISBN 9985-9677-1-2
14. **Grāvītis O.** *Latviešu komponistu biogrāfijas*. Latvijas Valsts izdevniecība, 1956. 140 lpp.
15. *Mūžīgā sāpe*. Liepājas novada politiski represēto piemiņas grāmata.1940/1941. Sast. Aina Buriņa. Apgāds „Mantojums”, 2007. 271 lpp.
16. **Kārklīņš L.** *Mūzikas leksikons*. Zvaigzne, 1990. 336 lpp.
17. **Kreicbergs V.** *Indivīds un attiecības*. Jelgava, 2005. 48lpp.
18. *Latviešu literārās valodas vārdnīca 4.sējums J-L*, Zinātne, 1980. 759 lpp.
19. **Liepājas Pedagoģijas akadēmija** (Liepājas Universitāte). *Akadēmiskā personāla biogrāfiskais rādītājs*. Sast. un red. Arturs Medveckis. LiePA. 2007. 174.lpp.
20. *Liepājas Pedagoģijas akadēmijas darbinieku dzīvesstāsti*. 1. laid. Sast. un red. Arturs Medveckis. LiePa, 2004. 164 lpp.
21. *Liepājas Pedagoģijas akadēmijas sieviešu koris „Atbalss”*. Liepājas Pedagoģijas akadēmija, 1999.
22. *Māksla un arhitektūra biogrāfijās*. Atbild. red. Andris Vilsons. Latvijas enciklopēdija, 1995. 239 lpp.
23. *Mēness meti, saules stīga*. Emīls Dārziņš. Sast. Zane Gailīte. Pils, 2006. 470 lpp.
24. **Muktupāvela L.** *Brālibrāli*. Dienas Grāmata, 2008. 400.lpp. ISBN 978-9984-789-79-8
25. *Padomju Latvijas augstskolu mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi*. Red. Jānis Porietis. Otro studentu dziesmu svētku organizācijas komiteja, 1958. 112 lpp.
26. **Paula R.** *Maestro Leonīda Vīgnera stāsti un stāsti ar Leonīdu Vīgneru*. Pētergailis, 2001. 215 lpp.
27. *Rēzeknes Valsts Skolotāju institūts 1925 -1944*. Latgales Kultūras centra izdevniecība, 1998. 355 lpp.
28. **Silagailis A.** *Latviešu leģions*. Rīga, 2006. 358 lpp.
29. **Skalbe K.** *Runas un raksti*. Sast. Viesturs Vecgrāvis. Jāņa Rozes apgāds, 2008. 228 lpp. ISBN 978- 9984- 23-297-3
30. **Stöber H.** *Die lettischen Divisionen im VI SS Armeekorps*. Muning Verlag GmbH Osnabrück, 1981.368 S.
31. **Šalda V., Bartele.T.** *Latviešu bēgļi Krievijā. 1915- 1922*. Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds „Saule”, 2007. 384 lpp. ISBN 978-9984-14-342-2.
32. **Šalda V.** *„Bēgļu laiki” Latvijā jeb kurzemnieki Vidzemē*. Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds „Saule”, 2005.190 lpp.

33. **Šalda V.** *Latviešu strēlnieki par un pret lieliniekiem 1915-1920*. Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds „Saule”, 2006. 246 lpp.
34. **Tooms V.** *Liepājnieku biogrāfiskā vārdnīca*. Letonika, 2003-2007, pieejams - <http://www.letonika.lv/groups/default.aspx?g=1&r=8&f=1>
35. **Valdis Vikmanis.** Sava mūža diriģents. Projekta vad. Sandra Vensko, korekt. Ilze Kļepikova. Latvijas Rakstnieku savienība, 2010. 152 lpp. ISBN 9789984399652
36. **Ziemele-Kluce I.** *Kārlis Kreicbergs -pedagogs, diriģents un radoša personība*: bakalaura darbs. Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, Mūzikas pedagoģijas nodaļa, 2001. 27 lpp.
37. **Žigūre A. V.** *Viņi. Ceļā*. Jumava, 2009. 226 lpp.

3. Preses publikācijas

1. Apbalvojumi. *Komunists*, 1979, 30.marts.
2. **Aploks J. E.** Dziesmās ceļam jaunu dzīvi. Aprīņa Dziesmu svētku norise Kuldīgā. *Padomju Kuldīga* 1948, 14.jūl.
3. Aprīņa dzīve. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr.46, 1926, 19. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat . 15.09.2011.
4. **Briedis A.** Atkal skanēs vīru dziesmas. *Padomju Dzimtene*, Nr. 105, 1958, 6. sept.
5. Brīvība. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr.45, 1926, 12. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 20.09.2011.
6. **Deruma V.** Brocēnu kultūras centrā visi logi gaiši spīd. *Saldus Zeme*, 2000, 30. nov.
7. **Deruma V.** Diriģenta Kreicberga žests. *Saldus Zeme*, 2001, 27. okt.
8. **Deruma V.** Jauktie kori sadzied kopmēģinājumā. *Saldus Zeme*, 2003, 15. marts.
9. **Deruma V.** Jubilejas tosta vietā. *Saldus Zeme*, 1996, 25. maijs.
10. **Deruma V.** Sveic savam darbam uzticīgo. *Saldus Zeme*, Nr. 145, 2002, 7. dec.
11. **Deruma V.** Vērtē rajona koru gatavību Dziesmu svētkiem. *Saldus Zeme*, 2003, 15. apr.
12. **Deruma V.** Vīru kora jubilejā. *Saldus Zeme*, 1996, 30. maijs.
13. Dziesmu un mūzikas svētki. *Zemgales Ziņas; Speciālizlaidums*, Nr. 89, 1995, 9.jūn.
14. **Engelmane A.** Dziesmas vējā un lietū, džeza mērcē. *Kurzemes Vārds*, 2002, 5.jūl.
15. **Engelmane A.** Emiļa Melngaiļa mūzikas koledžai – 75. Šodien tiekas melngailieši. *Kurzemes Vārds*, 1997, 4.apr.
16. **Freiberģis M.** Mājmācība. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr.49, 1926, 10. dec.

- Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat . 20.09.2011.
17. **Gaile I.** Alfrēdam Kalniņam – 120. *Saldus Zeme*, 1999, 2. dec.
  18. **Gaile I.** Komponistam, ērģelniekam un diriģentam O. Šepskim- 150. *Saldus Zeme*, 2000, 23. marts
  19. Garīgās un materiālās kultūras nozīme tautas un valsts dzīvē. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 3, 1926, 22. janv. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 20.09.2011.
  20. **Grīnbergs G.** 30 gadi kopā ar dziesmu. *Padomju Zeme*, 1988, 4. febr.
  21. **Imbovica I.** Sieviešu kora „Atbalss” jubilejas koncertā pievienojas arī puisi. *Kurzemes Vārds*, 1999, 28. apr.
  22. **Imbovica I.** Sportiskais diriģents un liriskais kurzemnieks Kārlis Kreicbergs. *Kurzemes Vārds*, Nr. 260, 2001, 5. nov.
  23. Ierēdņu algu paaugstināšana nav pamatota. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 49, 1926, 10. dec. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 20.09.2011.
  24. Jauna studentu biedrība. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 44, 1926, 5. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 20.09.2011.
  25. **Jaunzems P.** Volgogradas piezīmes.1.Dzied savieši. *Komunisti*, Nr. 199, 1976, 9.ok.
  26. **Kleina V.** Godina diriģentu Kārli Kreicbergu. *Saldus Zeme*, Nr. 133, 2001, 3. nov.
  27. **Kleina V.** „Saldava” dzied svētkos Klaipēdā. *Saldus Zeme*, 2002, 6. jūl.
  28. **Kleina V.** Saldenieki kuplina dižkoncertu „Birzēs i norās”. *Saldus Zeme*, 1999, 3. jūn.
  29. **Kļaviņa T.** „Dziedāšana ir bezgalskaista nodarbošanās.” *Saldus Zeme*, Nr. 142, 2011, 3. dec.
  30. **Kļaviņa T.** Rajona padomē pateicas par Dziesmu svētkiem. *Saldus Zeme*, Nr. 80, 2003,15.jūl.
  31. **Kļaviņa T.** Vīru korim „Brocēni” aprit 50. *Saldus Zeme*, 2006, 27. apr.
  32. **Knopsiņa L.** „Atbalss” vasaras atbalsis. *Komunisti*, Nr. 2, 1979, 4. janv.
  33. **Knopsiņa L.** „Atbalss” vasaras atbalsis (1.turpinājums.). *Komunisti*, Nr. 3, 1979, 5. janv.
  34. **Kolodzieja V.** Pašdarbībā neder „pašdarbība”. *Saldus Zeme*, 1976, 8. jūn.
  35. **Kukuks V.** Latviešu dziesma Kaukāza kalnos. *Padomju Zeme*, 1988, 6. febr.
  36. **Lapuķe O.** Bet laiks iet... *Komunisti*, 1977, 24. maijs.

37. **Lapuķe O.** Es palieku pie tevis, mana zeme. *Komunisti*, 1980, 19. jūl.
38. Latviešu Zemnieku Savienības konferencē pieņemtās rezolūcijas. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 49, 1926, 10. dec. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 20.09.2011.
39. **Lūse L.** Diriģentu Jāni Dreimani atceroties. *Kurzemes Vārds*, 1999, 29. okt.
40. **Maniņa A.** Apkopo stāstus par Kārli Kreicbergu. *Saldus Zeme*, Nr. 121, 2007, 8. okt.
41. **Maniņa A.** Neparasta tikšanās Saldus muzejā. *Saldus Zeme*, Nr. 123, 2002, 15. okt.
42. **Maniņa A.** Ziedi un dziesmas Brocēnu Goda pilsonim. *Saldus Zeme*, Nr. 140, 2011, 29. nov.
43. **Marcinkus D.** Gatavojas koģenerācijas stacijas būvniecībai. *Saldus Zeme*, Nr. 137, 2011, 22. nov.
44. **Meistere D.** Akadēmija svin jubileju. *Kurzemes Vārds*, Nr. 260, 2004, 6. nov.
45. **Meistere D.** Diriģentu sveiks ar kora dziesmām. *Kurzemes Vārds*, Nr. 258, 2011, 4. nov.
46. **Meistere D.** Medaļas un atzinība „Gaudeamus” svētkos. *Kurzemes Vārds*, 2006, 11. jūl.
47. Nacija un valsts. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 47, 1926, 26. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 15.09.2011.
48. Novērtē Kārļa Kreicberga ieguldījumu. *Saldus Zeme*, Nr. 135, 2011, 17. nov.
49. Latvijas sieviešu un vīru kora salidojums Ogrē. *Ogrēnietis*, Nr. 5, 1996, 31. mai.
50. Pabalsts trūcīgiem skolēniem. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 49, 1926, 10. dec. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 15.09.2011.
51. **Platace A.** Gaudeamus ģitur Tartu. *Kursas Laiks*, 2006, 13. jūl.
52. **Platace A.** Triju apziņu pavadībā. *Kursas Laiks*, Nr. 127, 2006, 28. okt.
53. Pošaties uz Baltijas valstu jaunatnes svētkiem. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr. 46, 1926, 19. nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 19.09.2011.
54. **Remess A.** Balva. *Komunisti*, Nr. 184, 1964, 16. sept.
55. **Remess A.** Šoreiz frakā, cēls un apgarots. Liepājas kori izpilda Raimonda Paula autorkoncertu. *Komunisti*, Nr. 74, 1986, 16. apr.
56. Saldū izskan Kurzemes Dziesmu diena. *Saldus Zeme*, 2002, 18. jūn.
57. **Sambars A.** Dziesmu varā. *Komunisti*, Nr. 74, 1968, 16. apr.

58. **Sproģe I.** Galvenais nav laureāta gods ... *Padomju Jaunatne*, Nr. 210, 1969, 25.okt.
59. Tāpēc jau tas ir students, ka dzied un spēlē teātri. Laikraksta *Kurzemes Vārds* pielikums *Nāc studēt!*, 2006, jūl.
60. Valsts saimnieciskā krīze. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr.45, 1926, 12. nov. Tiešsaiste. <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 20.09.2011.
61. Valsts tapšanas svētki Kuldīgā. *Kuldīgas Vēstnesis*, Nr.47,1926, 26.nov. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat. 15.09.2011
62. **Vītols J.** VI Latvju Dziesmu un Mūzikas svētkus gaidot. *Kuldīgas Vēstneša pielikums*
pie Nr. 22, 1926. Tiešsaiste <http://data.lnb.lv/nba01/KuldigasVestnesis/KuldigasVestnesis1926-L.pdf> LNB mājas lapa, skat . 20.09.2011.
63. **Vogams L.** „Atbalss” ilgā jaunība. *Komunisti*, Nr. 61, 1979, 30. mar.
64. **Znotiņa D.** Skan dziesmiņa rītā agri, Skan vēlā(i) vakarā. *Komunisti*, Nr. 213, 1971, 30. okt.
65. **Zorgevica Dz.** Apziņa ir mana dvēsele ... *Rīta Ekspresis*, 1996, 30. okt.

Liepājas Universitāte
Izglītības zinātņu institūts

ARTURS MEDVECKIS

**KĀRLIS RŪDOLFS KREICBERGS UN VIŅA LAIKS:
IDENTITĀTE PEDAGOGA DZĪVESDARBĪBĀ**

PIELIKUMI

promocijas darbam pedagogijas zinātņu doktora grāda iegūšanai
vispārīgās pedagogijas apakšnozarē

Promocijas darba zinātniskā vadītāja
Dr.paed., prof. Alīda Samuseviča

Promocijas darbs izstrādāts ar Eiropas Sociālā Fonda projekta „Doktora studiju attīstība
Liepājas Universitātē” finansiālu atbalstu. Vienošanās
Nr.2009/0127/1DP/1.1.2.1.2./09/IPIA/VIAA/018

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Liepāja
2016

Saturs

1.	Ir mirklis apstājies – foto vēstījums	4
2.	Kārļa Rūdolfa Kreicberga 90 gadu jubilejas sarīkojuma muzikālā sveiciena scenārija daļa	85
3.	Kontentanalīzes paraugs identitātes kategoriju un apakškategoriju noteikšanai ...	87
4.	Kodēto interviju transkripcijas programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē	92
5.	Hī-kvadrāta (<i>Chi-Square</i>) testa rezultāti saiknes (relationship) noteikšanai starp identitāti kā pedagoga personības komponenti un respondentu profilu; Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H test</i>) H-testa rezultāti atšķirību (<i>differences</i>) noteikšanai identitātes identificēšanā dažādās respondentu grupās programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē	107
6.	Hī-kvadrāta (<i>Chi-Square</i>) testa rezultāti saiknes (relationship) noteikšanai starp identitāti kā pedagoga profesionālās kompetences kritēriju un respondentu profilu; Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H test</i>) H-testa rezultāti atšķirību (<i>differences</i>) noteikšanai identitātes kā pedagoga profesionālās kompetences kritērija identificēšanā dažādās respondentu grupās programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē	110
7.	Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H test</i>) H-testa rezultāti atšķirību (<i>differences</i>) noteikšanai K. R. Kreicberga identitātes identificēšanā pedagoga dzīvesdarbībā dažādās respondentu grupās programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē	113
8.	Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H test</i>) H-testa rezultāti atšķirību (<i>differences</i>) noteikšanai K. R. Kreicberga identitātes identificēšanā pedagoga dzīvesdarbībā dažādos Latvijas vēstures posmos programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē	115
9.	Mijsakarības (<i>linkages</i>) starp identitāti un vidi programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē	117
10.	Kruskala–Vollisa (<i>Kruskal-Wallis H test</i>) H-testa rezultāti atšķirību (<i>differences</i>) noteikšanai K. R. Kreicberga identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošo faktoru identificēšanā pedagoga dzīvesdarbībā programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē	130
11.	Mijsakarības (<i>linkages</i>) starp identitāti un tās veidošanos un nostiprināšanos	

	veicinošajiem faktoriem programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē ...	133
12.	Kendella (<i>Kendall's tau-b</i>) korelācijas (<i>correlation</i>) analīzes starp profesionālo identitāti un līdzdalību rezultāti programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē	156
13.	Klāsteranalīzes rezultāti programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē	157
14.	Identitātes veidošanās un nostiprināšanās nosacījumu likumsakarības (<i>implicants</i>) programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē	161

1. pielikums

Ir mirklis apstājies- foto vēstījums

K.R. Kreicberga mātes Annas Leismanes pirmskāzu fotogrāfija un K.R. Kreicberga tēvs Jānis Kreicbergs ap 1910. gadu

Kreicbergu ģimene 1930. gadā. Pirmā rindā no kreisās Fricis, Voldemārs, Austra,

Kārlis Rūdolfs. Otrā rindā no kreisās tēvs, māte, Milda, Roberts

Brālis Roberts
iesvētes dienā
1932. gada 14. jūlijā

Brālis Voldemārs
1939. gada 15. jūlijā

Māsa Austra
1944. gadā

Brālis Fricis
ar māsu Austru
māsas iesvētībās
1944. gadā

Māsa Milda un viņas vīrs Jānis Bērziņš
karavīra atvaļinājuma laikā
1943. gadā

Brālis Visvaldis
ap 1950. gadu

Māte Anna,
māsa Austra,
tēvs Jānis
un "Kannenieku" mājas
ap 1938. gadu

Gaiķu pagasta
svētdienas skolas
Ziemassvētku
uzvedums
trīsdesmito gadu
sākumā.
Kārlis Rūdolfs
piektais no labās,
tumšajā apmetnī

Jelgavas
Skolotāju institūta
kopmītņu
istabiņas biedri
1935./36.
mācību gadā.
1. rindā
pirmais no kreisās
K.R. Kreicbergs,
pirmais no labās
A. Eidiņš

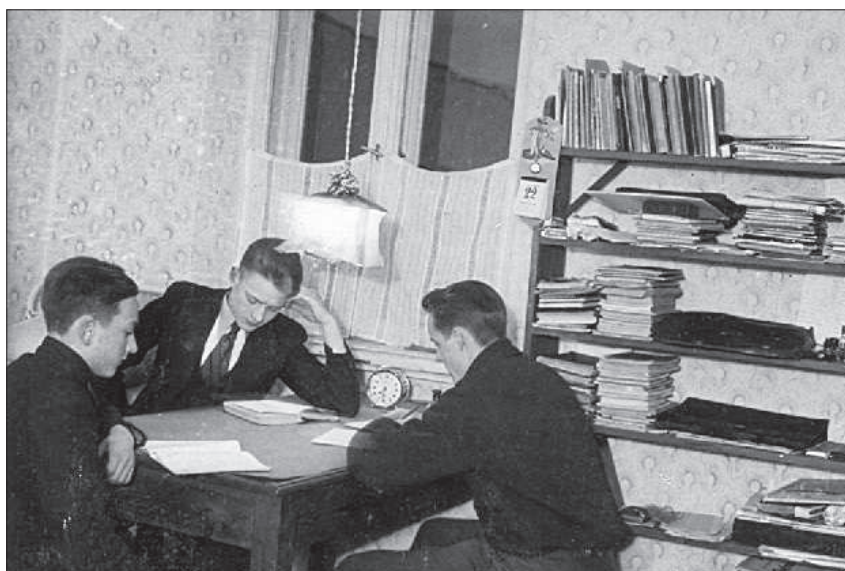

Jelgavas
Skolotāju institūta
2. kursā
1936. gada
rudenī.
3. rindā
trešais no kreisās
K.R. Kreicbergs

Jelgavas
dubultkvartets
ap 1936. gadu.
Pirmais no kreisās
K.R. Kreicbergs

Jelgavas
Skolotāju institūta
kopmītnēs
1937. gadā.
Pirmais no kreisās
K.R. Kreicbergs

Vasaras
apmācības
Latvijas armijā
1938. gadā.
2. rindā
pirmais no kreisās
K.R. Kreicbergs

Dubultkvartets Gaiķos 1938. gadā.

1. rindā otrais no kreisās brālis Roberts,
pirmais no labās skolotājs J. Ampermanis,

2. rindā pirmais no labās māšas Mildas vīrs Jānis Bērziņš,
otrais K.R. Kreicbergs

1939. gadā Jelgavas Skolotāju institūtā,
beidzot klavieru nodarbības pie Jēkaba Mediņa.

Augšējā rindā otrais no labās K.R. Kreicbergs

Jelgavas Skolotāju institūta klases dubultkvartets
1939. gadā. Ceturtais no kreisās K.R. Kreicbergs

Lauksaimniecības praksē Jelgavā
ap 1940. gadu

Sportista gaitas
1939./40. mācību gadā.
Pirmais no labās
K.R. Kreicbergs,
otrais – Graudiņš

Vasaras apmācības
Jelgavas
Skolotāju institūtā
1939. gadā.
K.R. Kreicbergs –
augšā vidū

Skolotājs Jēkabs Mediņš pie ērgelēm baznīcā. Trīsdesmitie gadi.
Ar personīgo veltījumu K.R. Kreicbergam

Jelgavas
Skolotāju institūta
kopmītņu istabiņā
1940. gadā.
No kreisās A. Priednieks,
J. Grigalis, A. Dzelme,
K.R. Kreicbergs (stāv),
L. Bērziņš

Jelgavas
Skolotāju institūta klases
dubultkvartets
nepilnā sastāvā
1940. gada rudenī.
No kreisās A. Priednieks
no Jelgavas
Skolotāju institūta,
L. Bērziņš – pārcelts
no likvidētā

Cēsu Skolotāju institūta, un tālāk puīši no Jelgavas Skolotāju institūta:
A. Eidiņš, A. Kalniņš, K.R. Kreicbergs, V. Freibergs, K. Fricsons

Iesvētības Gaiķu baznīcā 1940. gadā.
K.R. Kreicbergs 3. rindā otrais no labās.
Vidū mācītājs Grantiņš

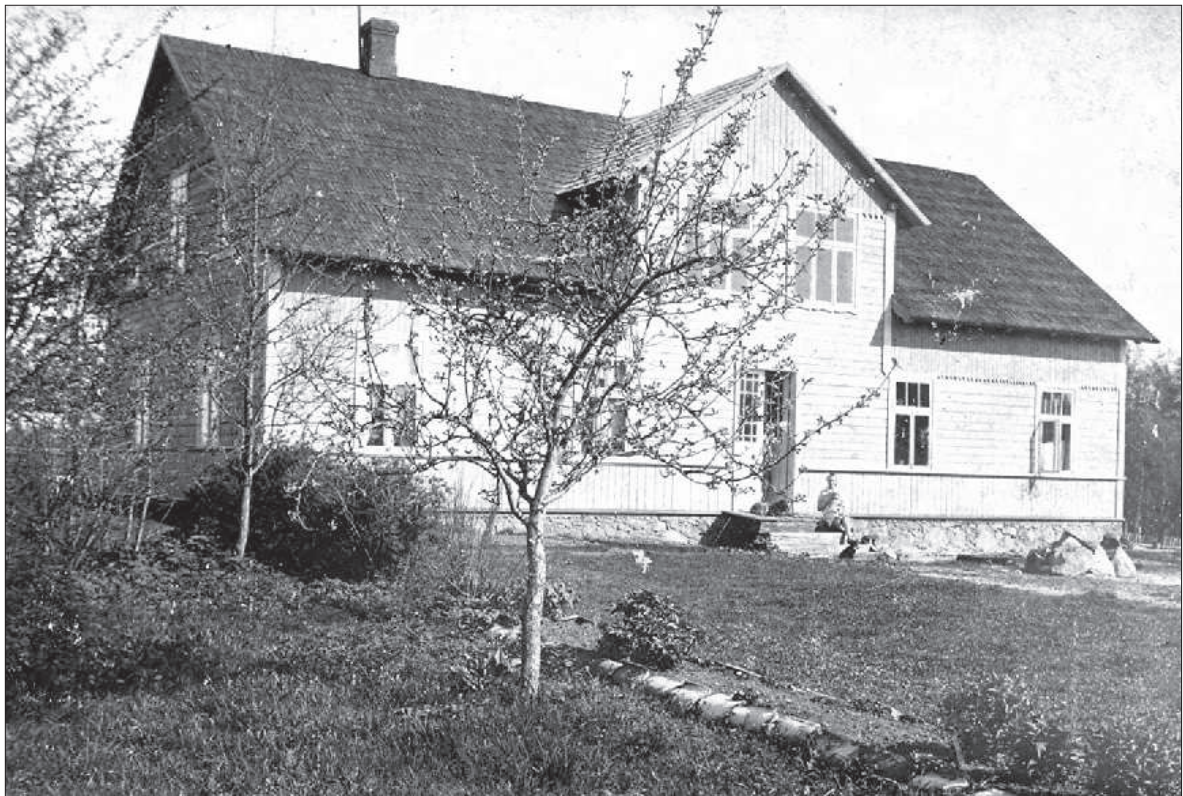
Sievas
Ilgas Fridrihsones
māte Anna
un tēvs Kārlis
1927. gadā

Sievas Ilgas ģimene:
Ilga, tēvs, māte
un brālis Andris
1939. gadā

Ilgas tēvs Kārlis
ar vienu no četriem zirgiem
pie vecās mājas
ap 1924. gadu

Ilgas vecāku jaunā māja uz veciem pamatiem –
Zvārdes pagasta “Mucenieki” 1930. gadā

Iлга
2. rindā ceturkā no kreisās,
beidzot Cieceres pamatskolu,
1944. gadā

Iлга
pamatskolas
priekšpēdējā klasē

Kreicbergu ģimenes apmešanās vieta bēgļu gaitās
kādā muižā Vācijā Meklenburgā.
Muižkungs un muižkundze 1944. gadā

Saldus pamatskolas
beidzēji –
audzinātāja
K.R. Kreicberga
klase
1947. gada pavasarī

Skolotājs
Saldus pamatskolā
1946./47.
mācību gadā

Mācības
Saldus
bērnu mūzikas skolas
teorijas grupā
1947. gadā.
No labās I. Vicinskis,
pianiste Auziņa,
K.R. Kreicbergs,
nenoskaidrots,
Lagzdiņa

Kuldīgas apriņķa virsdiriģents
A. Segliņš un K.R. Kreicbergs Saldū
1948. gadā

K.R. Kreicbergs ar klasi Saldus vidusskolā 1949. gadā

Saldus vidusskolas koris Dziesmu svētku Koru karos
1948. gadā

Saldus vidusskolas koris
1948. gadā Kuldīgā

Saldus vidusskolas koris
Kuldīgas apriņķa Dziesmu svētku
gājienā 1948. gadā.
Tuvplānā Ilga Kreicberga

Saldus
vidusskolas
koris
Dziesmu
svētkos
1948. gadā

Rīgas
Medicīnas
darbinieku
koris
1950. gadā

Rīgas
1. medicīnas
skolas
meiteņu
ansamblis
50. gadu
sākumā

Beidzot konservatoriju 1954. gadā.

1. rindā no kreisās nenoskaidrota, A. Pukste, I. Geidene, A. Dreiblate, Ā. Mauriņa. 2. rindā no kreisās K.R. Kreicbergs, T. Šadurska, S. Broks, Jansone

K.R. Kreicbergs
ar konservatorijas
studiju biedriem
kartupeļu talkā
ap 1950. gadu

Konservatorijas
kordiriģentu kurss
kartupeļu talkā
1950./51. mācību gadā

1959. gadā.
No kreisās
brālis Fricis,
tēvs Jānis.

Apakšā no kreisās brāļa Friča dēli Atis un Kaspars, brālis Visvaldis
un Kārlis Rūdofls

Liepājas Pedagoģiskā institūta
jauktais koris
gatavojas studentu svētkiem 1956. gadā

Studentu Dziesmu svētki Rīgā
1958. gada vasarā.
Vidū pasniedzējs A. Bušenieks –
Liepājas Pedagoģiskā institūta pārstāvis

K.R. Kreicbergs
1957. gadā

Sieviešu koris "Atbalss" 1959. gadā

Liepājas Pedagoģiskā institūta
jauktais koris
1959. gadā

Vīru kora
“Gaudeamus”
pirmais atklātais
koncerts
1959. gadā.
K.R. Kreicbergs –
pirmais no kreisās,
E. Račevskis –
trešais no kreisās

Vīru koris
“Brocēni”
ekskursijā
uz Igauniju
50. gadu beigās

Vīru kora
“Brocēni”
sākumsastāvs
50. gadu beigās

Vīru koris “Brocēni” 50. gadu beigās

Vīru kora “Brocēni” gājiens Saldū
pirmajos uzšūtajos tautiskajos tērpos
50. gadu beigās

Bārtas koris ap 1960. gadu

K.R. Kreicbergs
1960. gadā

Mūzikas skolas beidzējas ar pasniedzējiem:

no kreisās pasniedzējs K. Ozols, M. Aigare, K.R. Kreicbergs, M. Bumbiere,
L. Leitis, L. Kirhentāle, V. Vikmanis, I. Balode 50. gadu beigās

Diriģenta žests.

Diriģējot Tautas kori "Atbalss"
60. gados

Koris "Atbalss" pirmajās speciāli šūdinātajās kleitās 1960. gadā

Vīru koris "Brocēni" 1960. gadā

Liepājas
Medicīnas darbinieku
koris
60. gadu sākumā

Liepājas
Medicīnas darbinieku
jauktais koris
60. gadu nogalē

1960. gadā Saldū.
1. rindā no kreisās
vīru kora
Rīgas “Dziedonis”
kora vecākais,
I. Kokars, vīru kora
Liepājas “Dziedonis”
diriģents J. Dreimanis
un dalībnieks no
vīru kora “Brocēni”.
2. rindā no kreisās
A. Lediņš, K.R. Kreicbergs, vīru kora “Skrunda” diriģents E. Felds

Sieviešu kora
salidojums Tukumā.
“Atbalss”
pirmajās kora kleitās
1964. gadā

Orķestris
spēlē pavadījumu
Pergolēzi kantātei
“Stabat Mater”
(“Ciešanu māte”),
dzied “Atbalss”.
60. gadi

Jēkabs Mediņš Rīgā diriģē “Atbalsi”
1965. gadā

“Liepājas Metalurga” un fabrikas “Baltija” apvienotais koris.
Padomju Latvijas Dziesmu svētkos Rīgā 1965. gadā

Fabrikas "Baltija"
jauktais koris
Liepājā 60. gados

Vīru koris "Brocēni"
Dziesmu svētku
gājienā 60. gados

Vīru koris "Brocēni"
gājienā 60. gados.
Pirmais no kreisās
K.R. Kreicberga brālis
Fricis, A. Lediņš,
K.R. Kreicbergs,
kormeistars V. Vācietis

Vīru koris "Brocēni"
60. gados

Vīru koris "Brocēni"
1968. gadā

Vīru koris "Dziedonis" kora skatē
1970. gadā

Vīru koris “Dziedonis” Dziesmu svētku gājienā
70. gados

Apvienotais vīru koris “Brocēni” un “Dziedonis”
70. gadu sākumā

K.R. Kreicbergs
1970. gadā

Vīru koris "Dziedonis"
koncertzālē Viļņā
70. gadu sākumā

Vīru koris "Brocēni"
70. gados

Vīru korim "Brocēni" 20 gadu jubileja

Vīru korim "Brocēni" 25 gadu jubileja

Tautas koris "Atbalss"
ar diriģentiem K.R. Kreicbergu un V. Kronbergu
1970. gadā

Tautas koris "Atbalss" 70. gados

Tautas koris “Atbalss” 70. gados

“Kārļa Kreicberga kamerkoris” –
sastāvu veidoja Liepājas mūzikas skolas pasniedzēji.
Kora otrais diriģents J. Ozoliņš.
1971. gads

“Kārļa Kreicberga
kamerkoris”
1971. gadā

Liepājas
Kultūras nama
kamerkoris,
kas darbojās
no 1971.–1975.
gadam

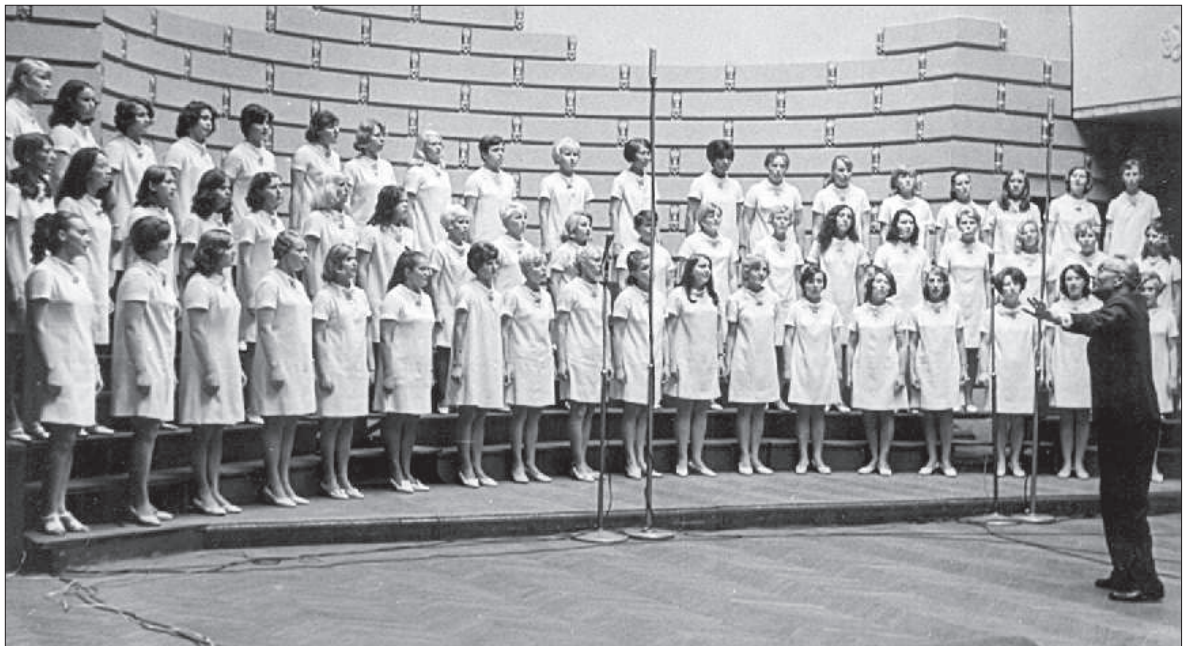

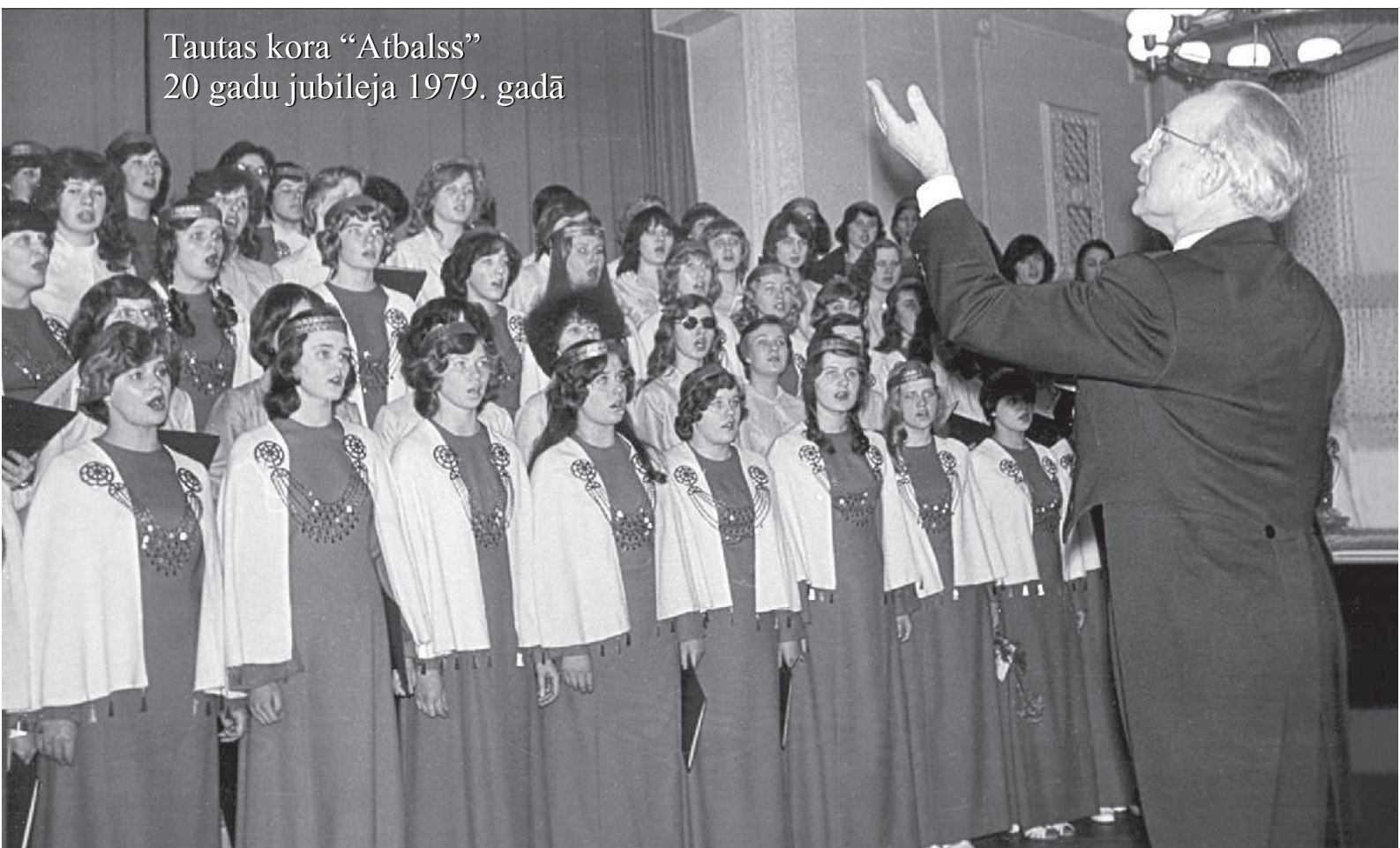
Liepājas Medicīnas darbinieku koris 70. gados

Tautas koris "Atbalss"
kopā ar Liepājas kultūras nama
deju kolektīvu
70. gados

Tautas koris "Atbalss" Dziesmu svētku Koru karos 70. gados

Tautas kora “Atbalss”
20 gadu jubileja
1979. gadā

Tautas kora “Atbalss” 20 gadu jubileja,
Kārļa Rūdolfā un Ilgas – 30 gadu kāzu jubileja
1979. gada 29. martā

Tautas koris "Atbalss" 70. gadu beigās. Vidū no kreisās koncertmeistars A. Tiltiņš, diriģenti K.R. Kreicbergs un V. Kronbergs

Fabrikas "Baltija" koris
70. gadu beigās

K.R. Kreicbergs
1980. gadā

Em. Melngaiļa
Liepājas mūzikas vidusskolas
meiteņu koris
ap 1980. gadu

Em. Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskolas meiteņu koris 80. gados

K.R. Kreicberga
60 gadu jubileja
Brocēnos 1981. gadā

Tautas koris "Atbalss"
Dziesmu svētku Dziesmu karos
1985. gadā

Em. Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskolas meiteņu koris 80. gados

Tautas koris "Atbalss"
Dziesmu svētku gājienā
1985. gadā

Vīru koris “Brocēni” 80. gados

Vīru koris “Brocēni”
Dziesmu svētkos
1985. gadā

Vīru koris "Brocēni"
90. gados

Vīru koris "Brocēni" Tukumā 90. gadu beigās

Vīri no vīru kora
“Brocēni” Brocēnos
K.R. Kreicberga
75 gadu jubilejā

Jaunais vīru kora “Brocēni” sastāvs
pēc 2001. gada

Vīru koris "Brocēni" ar vīru kori "Skrunda"
90. gados

Vīru koris "Skrunda" Dziesmu svētkos
1998. gadā

Skolotāju koris "Saldava" "Rīgai 800" svētkos
2001. gadā

Skolotāju koris "Saldava", gatavojoties Dziesmu svētkiem
2003. gadā

K.R. Kreicbergs ar Liepājas Universitātes
sieviešu kora "Atbalss" dalībniecēm Dziesmu svētkos
2008. gadā

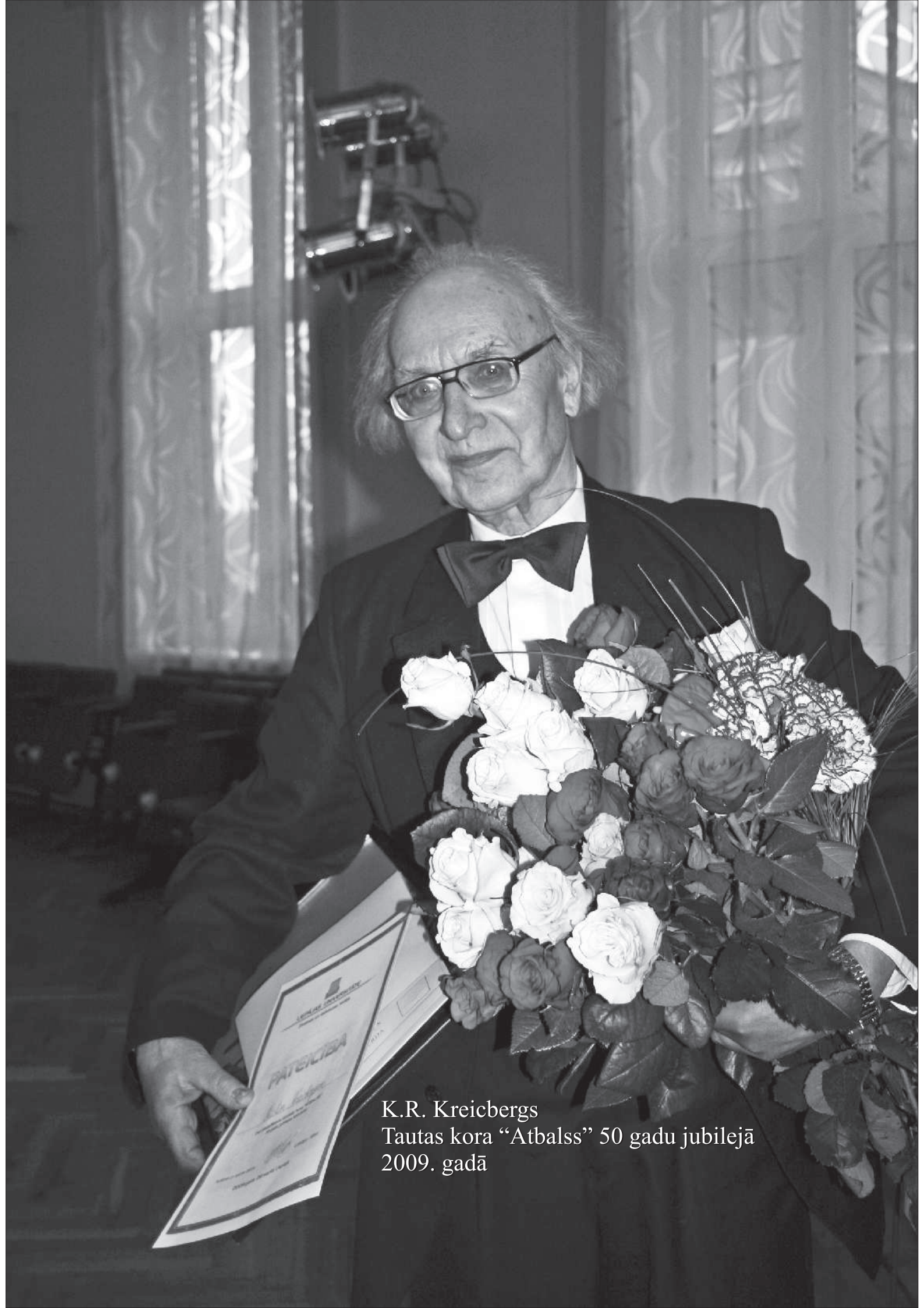

K.R. Kreicbergs ar Liepājas Universitātes
sieviešu kora "Atbalss" dalībniecēm Dziesmu svētkos
2008. gadā

SITĀTES
IS
500

K.R. Kreicbergs
Tautas kora "Atbalss" 50 gadu jubilejā
2009. gadā

K.R. Kreicbergs
Tautas kora
“Atbalss”
50 gadu jubilejā
2009. gadā

Atrakciju vadītājs
K.R. Kreicbergs

Tautas kora
“Atbalss”
50 gadu jubilejas
torte

Tautas kora "Atbalss" 50 gadu jubilejā
2009. gadā.

Pirmajā rindā no kreisās
vokālā pedagoģe E. Goluba,
V. Kronbergs, I. Valce, K.R. Kreicbergs,
G. Smiltiece, L. Džeriņš

Kuldīgas apriņķa Dziesmu
svētkos ar nākamo sievu,
toreizējo Saldus vidusskolas
kora dalībnieci Ilgu Fridrihsoni
1948. gadā

Kārlis Rūdolfo un Ilga
1949. gadā

Kārlis Rūdolfo
un Ilga
ar meitu Dainu
1953. gadā

Dēls Viesturs,
mazdēls Kristaps,
mazmeita Madara,
dēla sieva Andra
70. gadu beigās

Znots Juris,
mazmeita Anna,
mazdēls Mārtiņš,
meita Daina
70. gadu beigās

Sieva Ilga,
Kārlis Rūdolfs,
dēls Viesturs un
meita Daina

1. rindā no kreisās dēls Viesturs, sieva Ilga, Kārlis Rūdolfis, meita Daina.
2. rindā no kreisās mazbērni Mārtiņš, Madara, Anna, Kristaps
2005. gadā Jelgavā

Kārlis Rūdolfis ar māsām
2007. gadā

K.R. Kreicbergs Saldus kapsētā godinot vecākus
un pie Brīvības cīnītāju pieminekļa “Airītēs” 2009. gadā

Kārļa Rūdolfa un Ilgas 60 gadu kāzu jubilejā
Liepājas Dzimtsarakstu nodaļā 2009. gadā.

1. rindā no kreisās Liepājas Dzimtsarakstu nodaļas vadītāja Dz. M. Reisa,
Ilga, Kārlis Rūdolfs, L. Jansone, S. Golde.

2. rindā no kreisās J. Jansons, V. Boks, O. Drulle

Ilga un Kārlis Rūdolfs 60 gadu kāzu jubilejā 2009. gadā

Kārļa Rūdolfā un Ilgas 60 gadu kāzu jubilejas svinībās
Saldū 2009. gadā.

1. rindā K.R. Kreicbergs un Ilga.
2. rindā no kreisās Madara, dēls Viesturs, Anna, Kristaps,
meita Daina un Mārtiņš

1. rindā K.R. Kreicbergs un Ilga.

2. rindā no kreisās Ilgas brālis Andris, māsa Austra,
ģimenes draugi Jānis un Lilija Jansoni,
Andra sieva Zane, Dainas meita Anna.

3. rindā no kreisās Viestura dēls Kristaps, meita Daina,
Viestura meitas Madaras vīrs Juris, dēla sieva Andra,
dēls Viesturs, Madara, Dainas dēls Mārtiņš

Kārļa Rūdolfā un Ilgas 60 gadu kāzu jubilejas svinībās
Saldū 2009. gadā.
No kreisās Ilga, Kārlis Rūdolfis, māsa Austra, L. Jansone

Kārlis Rūdolfis un Ilga
60 gadu kāzu jubilejas svinībās
Saldū 2009. gadā

K.R. Kreicberga 90 gadu jubilejā

1. rindā no kreisās

brāļa Voldemāra meita Valda, sieva Ilga, K.R. Kreicbergs,
Viestura meitas Madaras dēls Jēkabs, māsa Austra,
dēla Viestura sievasmāte Olita, māsas Austras meita Baiba.

2. rindā no kreisās

Viestura dēls Kristaps, Dainas meita Anna, Ilgas brālis Andris,
Andra sieva Zane, dēls Viesturs, Viestura meita Madara,
Madaras vīrs Juris, brāļa Visvalža dēls Aldis, brāļa Friča dēls Atis,
Ata sieva Jana, dēla sieva Andra, meita Daina,
brāļa Friča dēls Kaspars

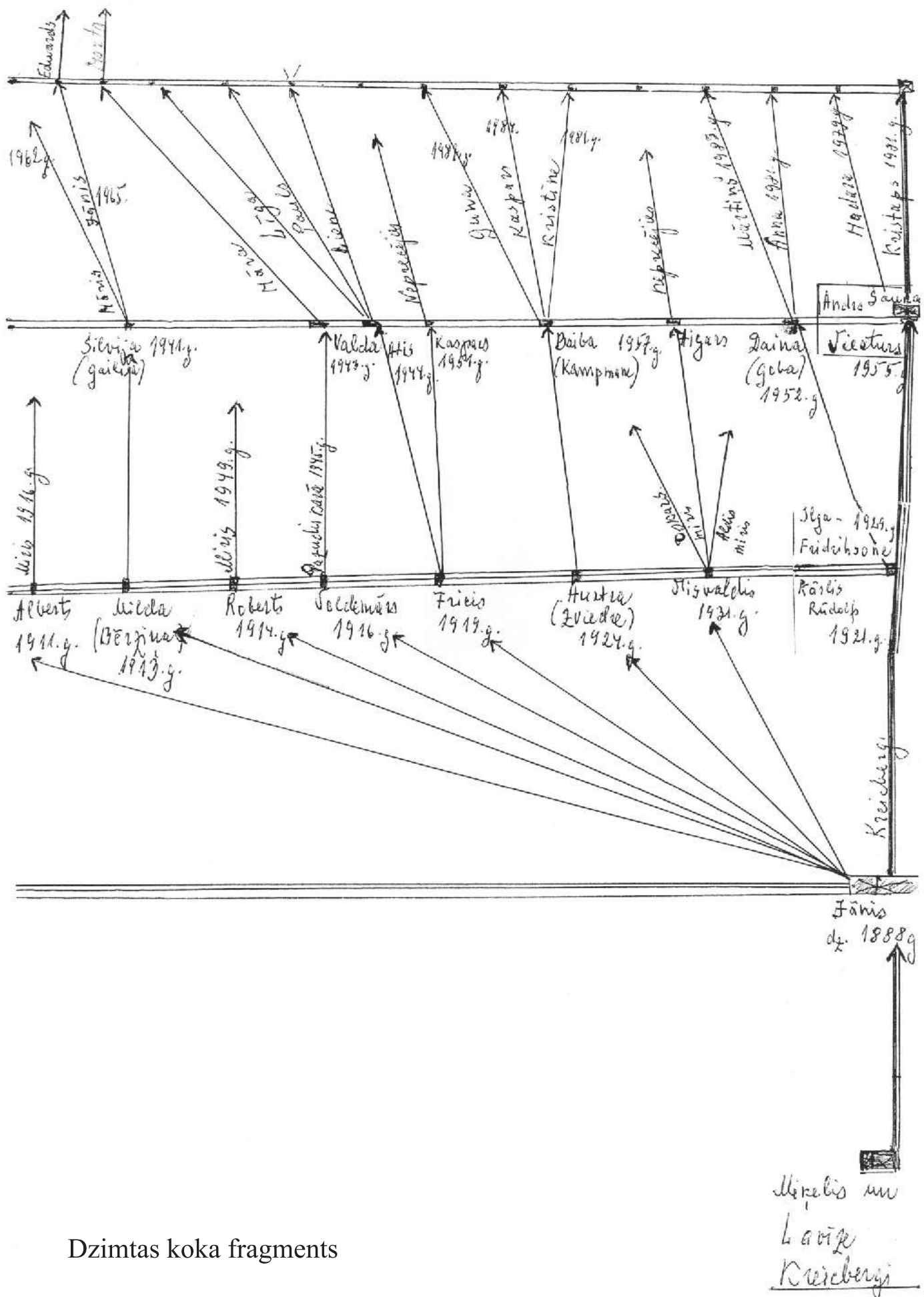
K.R. Kreicbergs ar mazmazdēlu Jēkabu 90 gadu jubilejā

Ilga ar brāli Andri Frīdrihsonu K.R. Kreicberga 90 gadu jubilejā

Kārļa Rūdolfā un Ilgas 60 gadu kāzu jubilejas svinībās
Saldū 2009. gadā.

Dzintas koka fragments

Māris un
Laipe
Krišbergs

memirstapi ju tu šīvo ieris sacums tūnietim. Vel. Dārta Daudz.
lauci jaiztira no armeniem, plašas jādome, lopi jaizroņi, majas apmestā
jaizdole, bet tas jau tagad vairs nebūs tik grūti. Oficiu Vādonis
mūru nacionāli valdība šīs lēti par zemniekiem tagad rāpījās
kā būtu šīvi rauns viņu rīcinājuma mērenot. Ja mani secinā
būtu varējusi man jaunībā drūmā palīdēt, varbūt būtu bijis
veglanas diena labas stāpulis vācām mantas, bet vajta vieglā diena
un beztišs ir laime. Šīmaigi cilvēks ir tas kam Oficiu eina ir
uzstādīts kād mēris pēc kā cenzus un raunt ar grūtlāom bet tāme
mūris mēris vācniņš tad viņš ir laimīgs. Vissā savā dārbā par
jannatu ir me. lēis šis vārdus "Šebalta dienu mebur, šis
baltajās par kām demari." Un vārdotīs no viem vārdum armei
idmēstais, šīs parī vārdāim grūtlāom; šīmu pi zemes pierādīs,
zemi roņt man prieks šis. Nēmesanāte - zeme šīs."

15 febr. 1938.

Lānis Kūrborgs
Gaišā pag. Kāmmenīku māj.

Alti Sop ~~Starp / constante~~ // *Vēl dzīvis apskaidrojums*
in allegro // *Grāds dzīvis apskaidrojums*

Vārdi atbilstoši
ai rīkum

Mēreni *mp* *Atturīgi*

2

krū. Pār mā - ko - ņu bal - ta - jiem ple - ciem

Pār mā - ko - ņu ple - ciem

ilgas un arības

ai rīkum ilgas izvēst nepārticības (crescendo) dziedājuma

Mf *cresc.*

dzim - te - ne at - li - do dzēr - ves

at - li - do dzērves. Pa laukceļiem mīļiem un

lauk - ce - ļiem

ilgas un arības *pa dēvēģu*

mf

ve - ciem vī - ri nāk mā - jā no ka - ra. Pa

Sateicums

ilgas, arības - var būt hār
Manējais *šeit*

he dra me tiskam

3 *cresc.*

ne jauclēt ceļus
 atkāpums - vai mans vīrietis atgriezīsies

lauk-ceļiem mīļiem un ve - ciem
 Pa mīļiem un ve - ciem

nāk vī - ri mājā no
 kulminācija

loti, loti gaido!!!

4 *Andantino*

dzēves nes gīmu! sasauca!

ka-ra. Krū - krū, No kara. Stāv
 iedabūt Krū-krū, mp

līla eņģeļi

Krū-krū, p

14 *mp*

Tragiskāka daļa!

mei - te - ne ceļ - ma - lā il - gi, bet vi - si aiz - iet tai
 he par gausu. mei te - ne il - gi,

vēl loti
 'ee' ka viņas draugi
 raud p atgriešanās

leņģi bet apmierina un priecina parotus.

g-a-a legato
 īsais u ā⁷ (m4) 6
 ma³ accents

ga - rām. Uz dar - gās un mā - lainās ze - mes kriet

mp kriet

uz priekšu un
 Datu notis skaids i zēdēt - i jūsties

helelā
 Vēl mīnācīgā legato
 an ma³ accents m p rest

mei - te - nes viz - bu - li zil gi. Mm...

mp viz - bu - li zil - gi. Uz dārgās un mālainās

palēvināt izcelt, solo

vēl nepārticamti rit.
 īsais u ā⁷ mm... tenūfs Pār

ze - mes kriet mei - tenes viz - bu - li zil - gi. Pār 15

Kas otrs skaņums izmainās izcelt "2"

Pēc godiem

BROCĒNU NOVADA
**ATZINĪBAS
RAKSTS**

KĀRLIM KREICBERGAM

PAR IEGULDĪJUMU
BROCĒNU NOVADA ATTĪSTĪBĀ
UN
LĪDZDALĪBU NOVADA
SABIEDRISKAJĀ DZĪVĒ

BROCĒNU NOVADA DOMES PRIEKŠSEDETAJS

BROCĒNI, 9.04.2011.....

KULTŪRIZGLĪTĪBAS UN NEMATERIĀLĀ MANTOJUMA CENTRS

ATZINĪBAS RAKSTS

KĀRLIM RŪDOLFAM KREICBERGAM

par mūža ieguldījumu Latvijas koru mākslas attīstībā, jauno mūziķu
audzināšanā un Dziesmu svētku tradīcijas saglabāšanā,
sveicot 90 gadu jubilejā

2011. gada 5. novembrī

Dace MELBĀRDE

Kultūrizglītības un nemateriālā
mantojuma centra direktore

Liepājas pilsētas Dome

PATEICĪBA

Liepājas Universitātes
kora „Atbalss” dirigentam

Kārlim Kreicbergam

par ieguldīto darbu
kora dziedāšanas attīstībā

U.SESKS
Liepājas pilsētas Domes
priekšsēdētājs

S.GOLDE
Liepājas pilsētas Domes
priekšsēdētāja vietniece

2009.gada 13.novembrī

2. pielikums

Kārļa Rūdolfā Kreicberga 90 gadu jubilejas sarīkojuma* muzikālā sveiciena scenārija daļa

2011. gada 5. novembrī LiepU Aktu zālē plkst.

14.00–16.30

---

* K. R. Kreicberga 90 gadu jubilejas sarīkojuma scenārija pilnā versija ar fotogrāfiju prezentācijām pieejama LiepU SPC. Scenārija autors: A. Medveckis. Muzikālā sveiciena sakārtotāja I. Valce. Sarīkojuma vadītāji S. Okuņeva un A. Medveckis.

TK „Atbalss” dzied bez pieteikuma „Gaudeamus”, diriģē Ilze Valce un Kārlis Rūdolfs Kreicbergs.

Valdis Zilvers „Dindaru, dandaru” un latviešu tautas dziesma Andra Kontauta apdarē „Saules meitas sagšas raksta” – dzied „Atbalss”, diriģē Ilze Valce.

Jānis Ozoliņš, Gunārs Selga „Ieviņa” un Aldonis Kalniņš, Skaidrīte Kaldupe „Latgale” – dzied „Atbalss”, diriģē Kārlis Rūdolfs Kreicbergs.

Turpinājumā „Atbalss” izpildījumā latviešu tautas dziesma Ilonas Rupaines apdarē „Moseņ, zeileit viesti nesa” – diriģē Ilze Valce.

Selgas Mencēs dziesma ar Agra Pilsuma vārdiem „Kur tu bijī, bāleliņi?” – diriģē Mūzikas katedras kolēģe Olga Blauzde.

Sadziedoties korim „Dziedonis” un Nīcas vīru korim, Kārlis Kreicbergs diriģē Andreja Jurjāna dziesmu ar Anša Līventāla tekstu „Lūk, roze zied!” un čehu tautas dziesmu J. Dreimaņa apdarē „Vecais dārzs”.

Ar Valda Aivara un Visvalža Paspārņa dziesmu ”Zaļā zeme Latvija” sveic koris „Dziedonis”; solists – Harijs Miļevskis, diriģē autors Valdis Aivars.

Ar Nīcas Kultūras nama sieviešu kora dziedātu Romualda Kalsona un Gunāra Selgas dziesmu „Dzimtenes svētība” savu skolotāju sveic diriģente Līga Amerika-Ansiņa, vijoles solo – Ilze Rītiņa.

Turpinājumā Uldis Marhilevičs, Guntars Račs „Tikai tā” – diriģente K. R. Kreicberga audzēkne Inese Egle, koncertmeistare Dina Sleže.

Latviešu t. dz. Pāvila Roziša apdarē „Stāvēju dziedāju” – dzied Nīcas sieviešu koris un Liepājas Universitātes koris „Atbalss”, solistes – Anita Krauze, Baiba Nedēļa, diriģē Kārlis Rūdolfs Kreicbergs.

Nīcas sieviešu koris un Liepājas Universitātes koris „Atbalss” dzied „Ai tu zaļā līdaciņa” Arvīda Žilinska apdarē un „Rozēm kaisu istabiņu” Oļģerta Grāvīša apdarē; diriģē Kārlis Rūdolfs Kreicbergs.

Ar divām dziesmām koris „Laiks” un K. R. Kreicberga audzēkne Ilze Balode sveic savu skolotāju. Ēriks Ešenvalds „Ar mūžību krūtī”, Pēteris Barisons, Jānis Ziemeļnieks „Mūžai”.

Pētera Barisona, Jāņa Akuratera dziesma „Latvijā” – dzied koris „Laiks”, diriģē jubilārs.

Apvienoto koru izpildījumā Ērika Ešenvalda, Anitas Kārkliņas „Dvēseles dziesma” – diriģē Ilze Valce, koncertmeistars Lotārs Džeriņš.

Izskanā apvienoto koru izpildījumā – Jānis Mediņš, Vilis Plūdons, „Tev mūžam dzīvot, Latvija!”

**05.112011. Scenārijs un režija – Arturs Medveckis,
muzikālo programmu sakārtoja Ilze Valce.**

3. pielikums

**Kontentanalīzes paraugs identitātes kategoriju
un apakškategoriju noteikšanai**

Identitātes kategorijas /apakškategorijas	drošība	uzticēšanās	jābūtība	līdzdalība	izvēle	atzīšana
politiskā	<i>Nozīmīgākās idejas tika institucionalizētas un nostiprinātas daudzos likumos</i>	<i>Mūsu Vadonis, mūsu nacionālā valdība tik ļoti par zemniekiem rūpējas, ka būtu tīri kauns viņu aicinājumam nesekot.</i>	<i>Krievu laikā gan es tikai par Kārli saucos. Bet tagad, kad atkal sākās jauni laiki, tad visur, kur oficiāli dokumenti, tur esmu Kārlis Rūdolfs. Lai nebūtu pārpratumu</i>	<i>Viņi uztaisīja mazu biznesu. Pāpus iepirka no iedzīvotājiem sviestu, olas, speķi, dzīvus teļus, ar zirga vezumu tos veda uz Jelgavu vāciešiem. Pretim saņēma cukuru, sāli, ziepes, sērkokļus, dažādus vīnus.</i>	<i>Cilvēki pamet savas mājas, dodas bēgļu gaitās. Sola dedzināt arī šo muižu. Mūsu cilvēki sadzen lopiņus pa mežiem un gaida, kas notiks.</i>	<i>Vakarā ar maz izņēmumiem veikali iluminēti. Iluminēti arī daudzi privāti dzīvokļi. Ar sevišķu atzinību jāmin Latviešu Jaunatnes Biedrība, kura nebija taupījuse pūles pie sava nama izgreznošanas[.] lai ar to izteiktu[.] ko jūt viņas biedri pret Latviju.</i>
profesionālā	<i>(..) sēdieties” aizstāja dažādus cita veida rosinājumus (..)</i>	<i>"Nu tad to, labi." Tas tikai par izteiksmi. Rādi, kā tik tu gribi!"</i>	<i>(..) jautājums par dzīves jēgu: kas es esmu, kāds mans uzdevums?</i>	<i>Jēkabs Mediņš noteikti jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi iemācīja, ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te, Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī Jēkaba Mediņa iespaidā (..)</i>	<i>Nu, skolotājs jau bija tāds solīds. Es nepretojos.</i>	<i>Manuprāt, tai laikā, beidzot Jelgavas Skolotāju institūtu, neradās īsti spēcīgi koru diriģenti. Teiksim, es savā kursā biju gandrīz labākais. Kāpēc Jēkabs Mediņš, kas bija ļoti labs mūziķis, nepamācīja mūs arī, kā vajag diriģēt, kā vajag strādāt ar kori? Bet viņš tik mācīja mums solfēdžiju, harmoniju, klavieres.</i>
nacionālā	<i>- Lasa avīzes, interesējas, kas notiek kara laikā un ko dara kungi, lai būtu mūsu</i>	<i>Tas varenais dziesmu vilnis, kas līdz ar šiem svētkiem sabangojis mūsu tēvzemi – viņš vairs nav</i>	<i>- Speciāla ideoloģiska apmācība nenotika. Mēs visi sevī nesām savas ģimenes, savas tautas</i>	<i>Institūtā māca vispārīgās izglītības priekšmetus pilna vidusskolas kursa apmērā, piemērojoties</i>	<i>- Pēc pasaules kara (..) dibinājās jaunas valstis uz nacionāliem principiem. Līdzīgā</i>	<i>Sirmās Kuldīgas nami pušķoti karogiem. Viena daļa veikalu logi dekorēti nacionālās</i>

	<i>Latvija brīva. - Visas svešās ideoloģijas aizgāja dvēselei garām, jo tajā bija jau iepriekš paguvus nostiprināties mūsu dzīves uzskats, latviskums, nacionālisms un ideālisms.</i>	<i>nomierināms. Viņš trauksies vienmēr tālāk, ieraus visus šinī skaistajā cīņā – cīņā par sentēvu dailes mantojuma glābšanu un vairošanu; cīņā par mūsu skaisto, brīvo dziesmu.</i>	<i>izjūtu. Nekādas pasūtītas nacionālas nodarbības vai sarunas nebija. Bijām „liela ģimene”, un bija liela kopības izjūta. - Jaunās ideoloģijas būtību izteica autoritārā režīma trīs galvenās pamatvērtības – vadonība, tautas vienība un nacionālisms.</i>	<i>kādam noteiktam ģimnāziju tipam un piegriežot īpašu vērtību pamatskolā mācāmiem priekšmetiem, un gatavo audzēkņus teoretiski un praktiski skolotāja un audzinātāja darbam, izkopjot viņos nacionāli valstisko domu, darba un tēvzemes mīlestību, personisko un sabiedrisko krietnību.”</i>	<i>kārtā radās arī mūsu valsts. Tādēļ arī mums nepieciešams zināt[.] kas ir nacionālisms, jo no tā atkarajās mūsu būt vai nebūt.</i>	<i>krāsās un izstādītas mūsu ievērojamāko valsts vīru ģimenes.</i>
kultūras	<i>(..) mazi jau varējām dejoj un dziedāt lielajiem līdzi, un pareizi izdziedāt katru melodiju gan ziņģēm, gan tautasdziesmai.</i>	<i>Mācītāja kundze vadīja svētdienas skolu.</i>	<i>- Viņš gleznās, jūtami stilizētā veidā, tēloja latviešu strēlniekus, kuru „zvaigžņu pulku” saimei viņš pats kā izlūku jātnieks bija piederējis</i>	<i>- Tad sabrauc ciemiņi, dejo, dzied iet rotaļās. - Jāņos augstu kārtī muciņa ar degošu saturu. Un visās reizēs dziesmas, dejas, rotaļas.</i>	<i>Mūsu lolotā vēlēšanās – sarīkot kopā ar Somijas, Igaunijas un Lietuvas jaunatni I. Baltijas valstu jaunatnes svētkus</i>	<i>Saviesīgos saietos atrakcijas viņš vada.</i>
vietas	<i>Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē, tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom no patreizējās nelaimes.</i>	<i>Kaimiņos, vienās mājās kāds vīrietis atradis mājvietu, kur paslēpties no komunistu vajāšanas.</i>	<i>Nebēdā, mēs strādāsim, un arī mums reiz būs sava māja!”</i>	<i>Saldū visu laiku esmu bijis ar dziedāšanu saistīts. Visa mana dzīve no četrdesmit sestā gada līdz šodienai ir ar Saldu saistīta</i>	<i>Daudzi izšķiras doties bēgļu gaitās uz Krieviju, atstājot savas mājas, iedzīvi</i>	<i>Tagad es skaitos zemnieks ar savu māju un zemi. Esmu tur mantinieks, īpašnieks</i>
skolotāja / docētāja / diriģenta	<i>Viņa bijušie audzēkņi zina teikt, ka viņš bijis ļoti rūpīgs un gādīgs, pat tēvišķs</i>	<i>Mācīt ar rīksti - nav liela māksla.</i>	<i>(..) ko vēlāk daudzi iepazīna kā skolotāju un diriģentu K.R. Kreicbergu</i>	<i>Es mācīju dziedāšanu, matemātiku, vēsturi, ģeogrāfiju, vingrošanu, rokdarbus. Vadīju skolas kori, vietējo pagasta kori, pagasta sporta pulciņu, spēlēju teātri, izveidoju vīru dubultkvartetu. Dzīvoju skolā.</i>	<i>Man fizikultūra patika, dziedāšana patika, vēsture patika, ģeogrāfija.</i>	<i>Negribot man šie priekšmeti ir palikuši labākie, mīļākie.</i>
religiskā	<i>- Arī ticīgs Dievam. Viņam bija mājās</i>	<i>Mammai patika vārds Rūdolfš, bet pirmais vārds</i>	<i>Manā atmiņā palikušas Liedienu šūpoles (..)</i>	<i>- Arī baznīca tika pienācīgi svētkos un</i>	<i>Svētdienās nestrādā.</i>	<i>Mācītāja kundze vadīja svētdienas skolu, un es</i>

	<i>Bībele, Jaunā derība un sprediķu grāmata. Visos gados, kā iesvētībās, kristībās, kāzās, bērēs, viņš ar Dieva vārdiem svētīja pirmo mielasta galdu, bērēs runāja un dziedāja iepriekšējos vakaros, kad gāja pie mirušā vēl pasēdēt.</i>	<i>parasti tika dots tāds kā krusttēvam, un, tā kā krusttēvs man bija Kārlis, tad arī man tas ir pirmais vārds.</i>		<i>svētdienās apmeklēta. - Vasarsvētkos saveda jaunus bērziņus, pušķoja istabas un āra durvis.</i>		<i>biju viens no centīgākajiem apmeklētājiem. Bija tādi baznīcas uzvedumi – uzģērba vienu par eņģeli, otru – par to, trešo – par to, katrs skaita savu pantiņu. Man pat bildītes ir, kur esmu tai uzvedumā.</i>
ģimenes	<i>- Un es atceros viņa pirmos solīšus. Ik vakarus kurina krāsni paps, un tāds puisēlītis kleitiņā piecēlies, nu var stāvēt. Paps saka: „Nāc! Nāc!” Un tip, tip, tip – pirmie solīši, viņam piegāja klāt.</i>	<i>- Mēs ar Robi bijām kā diviņi bērni. - Un ja nāk svētku brīvdienas un visi bērni pārnāk mājā, tad atskan jautrība visā mājā, skan mūzika, skan dziesmas – un tad tev izliekas, ka atgriežas otrā jaunība un tu kļūsti nemirstīgs, jo tu dzīvo iekš saviem bērniem.</i>	<i>Esam daudz bērnu un lieli cilvēki.</i>	<i>mūsmājās bija kāds šūpulī un kāds, kas staigā, bet jāpieskata.</i>	<i>Nu laiks lūkot sievu.</i>	<i>mans darbs man labi atmaksājies. Un ja arī kādreiz darbā rokas pagurst, tad tomēr tu zini, ka strādā priekš sevis, savas ģimēni, saviem bērniem, priekš visas valsts.</i>
ikdienas	<i>Drēbes tev ir, paēdis esi, naudu es nolieku bankā. Kad precēsies, būs ko dzīvi uzsākt!</i>	<i>(..) apkārtējā vide galu galā ietekmēja bērnu un jauniešu pasaules redzējumu</i>	<i>izvirzīti dzīves mērķi, kuru sasniegšanai veltītas nesavtīgas pūles, balstoties uz cilvēku savstarpējo attiecību morālo skaidrību, sirdsapziņu, kultūras un izglītības vērtību apjausmu un dzīvi saskaņā ar dabu.</i>	<i>- „Ganu gaitas, lauku darbi,” kā atceras Kreicbergs, „bija obligāti”</i>	<i>Rudeņos cūkas ganot, vērojis, kā puisis aris zemi. Staigājis aiz arāja, vērojis, kā strazdi uzlasa sliekas, un domājis: „Kad izaugšu liels, arī man būs zeme, mājas, zirgi.”</i>	<i>Ēdām pie viena galda.</i>
studenta	<i>Tanī laikā, ja skolā kaut ko neizprata, vakaros pajautāja skolotājiem, kuri arī dzīvoja skolā. Dzīvojot internātā, kopmītnē, rodas ciešāka kopības sajūta. Šodien katrs ir</i>	<i>Jūlijs Ampermanis. Viņš prata labi dziedāt, vingrošanu – tā pa vidam, vēsturi labi un matemātiku sevišķi labi. Negribot man šie priekšmeti ir palikuši labākie, mīļākie.</i>	<i>(..) skolotāja pienākums ir mūs mācīt.</i>	<i>Un noteikti viņš par saviem studiju biedriem daudz runāja.</i>	<i>Ja kāds grib savu tēvu zemi atstāt un meklēt jaunu, tad viņam ir jāpieņem šīs jaunās zemes īpašības.</i>	<i>(..) es savā kursā biju gandrīz labākais.</i>

	<i>par sevi – mans, mans, mans.</i>					
emocijas	<i>(..) kas daudziem nesa bailes. Izvilkām visās ēkāš baltos karogus</i>	<i>Vislielākās gaviles izsauca tas, ka mūsu izlaidums varēja saņemt diplomus ar brīvās Latvijas ģerboni</i>	<i>Laimīgs cilvēks ir tas, kam dzīves cīņā ir uzstādīts kāds mērķis pēc kā censties, un kaut ar grūtībām, bet tomēr viņš mērķi sasniedz – tad viņš ir laimīgs.</i>	<i>Aizraujiet mūsu zēnus un jūs iegūsiet nākotnes vīrus</i>	<i>(..) dzīvot nevarat, nav atļauts(..)</i>	<i>Pats, izbaudīdams kalpa bērna dzīvi, saprata arī mazo cilvēku pasauli.</i>
raksturs	<i>(..) riktīgam karotājam jau citādi, bet man, tādām maigām puisītim (..)</i>	<i>Tēvs labi saprotas ar priekšniecību(..)</i>	<i>Mamma gan bija valdonīgāka, lepnāka. Bet ar ļoti stipru raksturu un gribasspēku.</i>	<i>(..) diriģējot viņam pat bija asaras acīs(..)</i>	<i>Šī mana nemierīgā dzīve neļāva man ar visu sirdi nodoties studijām.</i>	<i>(..) būtībā viņš bija ļoti emocionāls cilvēks (..)</i>
vērtības	<i>- Neatceros nevienu gadījumu, kad būtu redzējusi piedzērušu vārtāmius istabās vai svētku laukumā. - Jaunie zemes īpašnieki nu meklē sev sievas ar pūru.</i>	<i>Tai laikā, trīsdesmit piektajā gadā, tas skaitījās labs amats. Kāda vaina? Viens brālis man bija par arhitektu mācījies, viens par mehāniķi, vecākais bija lauksaimnieks. Tam bija jāamanto māja. Un māsa, kā jau meitene, bija mājturības skolā mācījusies. Nu, skolotājs jau bija tāds solīds. Es nepretojos.</i>	<i>Kaut kas jau zudībā arī iet, bet veselība vismaz saglabājusies.</i>	<i>zemi ieguvušie ved būvēm materiālus, ceļ sev jaunas mājas, stāda dārzus un puķes.</i>	<i>- Galvenais bija, ka līdz četrpadsmit gadiem ir jāiet skolā, pretējā gadījumā vecākiem bija jāmaksā. Es pat domāju, vai nebija piecdesmit santīmu par dienu jāmaksā, ja bērns nenāca uz skolu. Bet, kad palika četrpadsmit gadu, tad tu varēji iet strādāt vai nu kādā amatā, vai par puisi, vai pat par ganu.</i>	<i>Toreiz jau saimniekus godāja un klausīja.</i>
attieksme	<i>- Ļaunais karš ir beidzies. - Es nemaz neatceros, kad papus būtu mani kādreiz iepēris.</i>	<i>(..) es jau te biju virsdiriģents, kori man bija!”</i>	<i>No pašas bērnības es sapratu, ka man ir pienākums mācīties, man ir pienākums strādāt, man ir pienākums otru neapvainot.</i>	<i>(..) izejot darbā, ļoti maz bija to, kuri kaut cik profesionāli darbotos skolas, pagastu un pilsētu muzikālajā dzīvē</i>	<i>Papus iepirka no iedzīvotājiem sviestu, olas, speķi, dzīvus teļus, ar zirga vezumu tos veda uz Jelgavu vāciešiem.</i>	<i>Man divi brāļi jau studēja, māsa un brālis mācījās lauksaimniecības un mājturības skolās</i>
talants	<i>Es jau gribēju labi – teikt, ka krievi tur ienesa kultūru.</i>	<i>Jums, Kreicberga kungs, ir īsta diriģenta roku kustības. Gribētos Jūs kādreiz redzēt kora priekšā!</i>	<i>ja es to spēju, gan vācu laikā, gan vēlāk – pēc kara Saldus vidusskolā, tad laikam kaut kādas diriģenta spējas ir manī</i>	<i>Māsa Minne mācēja no māliem veidot ļoti pareizus zirgus, govīs, aitas, cūkas un citus visus, ko redzēja.</i>	<i>(..) rudenī sāku strādāt par kora diriģentu.</i>	<i>Paskatoties 1943. gada Dziesmu svētku repertuāru, varu tikai pats nobrīnīties, kā es spēju šīs dziesmas</i>

			<i>bijušas</i>			<i>iemācīt un vadīt.</i>
uzvedība	<i>Domājām, ja mainīs uzvārdu, tad nesameklēs.</i>	<i>Es tagad šausminos, kad skolā saka, ka tiesības ir pirmajā vietā. Jebkurā skolā, kur es biju, skolniekam bija pienākumi. Tajā pašā laikā mēs zinājām, ka skolotāja pienākums ir mūs mācīt.</i>	<i>Bet godīgs es esmu izaudzis.</i>	<i>Tie bija interesantākie studentu svētki, kādi varēja būt</i>	<i>viņš apprecēja skolnieci, kuru bija jāved prom! Viņš viņu izglāba</i>	<i>(..) bet Kreicbergs visu darīja</i>
motivācija	<i>Mēs jau piedzīvojām arī izvešanas</i>	<i>(..) arodbiedrības līgumā bija rakstīts, ka visiem par velti transports jādod (..)</i>	<i>Diriģentam ir jābūt autoritātei, stingram.</i>	<i>Es daudz sportoju. Jaunībā brālis bija liels sportists, mājās uztaisīja nelielu sporta laukumiņu. Tas bija tas Daliņa laiks.</i>	<i>To piecu gadu laikā es visu laiku par skolotāju strādāju.</i>	<i>(..) koris Kuldīgas apriņķī dabūja pirmo vietu.</i>
intereses	<i>(..) ar savu klātbūtni viņš zināmā mērā mobilizē koristus (..)</i>	<i>Ieinteresētība bija ļoti liela. Par tādu var tagad sapņot</i>	<i>(..) dziesmas izpratnes ziņā nepārtraukti esmu audzis.</i>	<i>Vadīju skolas kori, vietējo pagasta kori, pagasta sporta pulciņu, spēlēju teātri, izveidoju vīru dubultkvartetu.</i>	<i>Un šitas šausmīgi ziņkārīgs uz grāmatām, uz zīmēšanu (..)</i>	<i>(..) biju par virsiģentu piecdesmitajā gadā, jo skaitījos pieredzējis.</i>
uzskati	<i>Bet bija jādzied arī nodevas (..)</i>	<i>Ja cilvēku domāšanas un izjūtu pasaulē dominē cilvēciskās patiesības, tad tautas garīgais un arī materiālais līmenis būs paliekošs</i>	<i>- Man liekas, ka pienākums un tēvzemes apziņa ir ļoti svarīgi. Nevar būt cilvēks bez tēvzemes. Tās kultūra, idejas jāpārņem ikvienam. Ja kāds grib savu tēvu zemi atstāt un meklēt jaunu, tad viņam ir jāpieņem šīs jaunās zemes īpašības.</i>	<i>Viņš vienmēr ierodas uz visām koku skatēm, novērtē kori. Arī tad, kad jau vairs pats nedirīgē, viņš ir iekšā tajā procesā.</i>	<i>Ja mācības piemēros vairākumam, t.i., neattīstītajiem, attīstītais mazākums garlaikosies, slinkos un ar laiku noslīdēs uz vienādas pakāpes ar neattīstītajiem. Ja mācības piemēros labākajiem, vājākie nespēs tiem sekot un sēdēs bez darba.</i>	<i>Un tad es sāku sapņot, ka man vajadzētu par kora diriģentu mācīties (..)</i>

4. pielikums

**Kodēto interviju transkripcijas programmas
kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē**

```

krcb_dl_str_int_audz/st.atx
-> ( 1- 1): /krcb_dl_str_int_audz/st
63 „Es atnāku, lauku meitene, no Pampāļu skolas uz Saldus
-> ( 63- 75): $ivanova_a
-> ( 63- 75): darb_vidē
-> ( 63- 75): ivnvf_ldzd
-> ( 63- 75): ident_skdcdr̄g
-> ( 63- 75): mezo_kont
-> ( 63- 75): soc_asp
64 vidusskolu un esmu klasē, kur bija trīsdesmit skolnieki,
65 milzīgs skaits. Bet meitenes saka, ka ļoti jauns un smuks ir
66 dziedāšanas skolotājs un viņš mācīšot mums arī ģeogrāfiju. Un
67 tā kā man bija ģeogrāfija ļoti patīkams priekšmets, tad mēs
68 tā gaidījām skolotāju. Nu, tieši to es nevaru pateikt, kā mēs
69 tur pirmo reizi satikāmies, bet balsu pārbaude bija, lai
70 dziedātu kori. Jo tomēr jau nedziedāja visas kori.
71 Un ko es varu teikt par repertuāru? Mēs taču toreiz
72 dziedājām „Gaismas pili”! Bet bija jādzied arī nodevas. Kad
73 mēs gājām uz valsts svētkiem, tad bija jādzied arī dažas
74 tādas dziesmas. Mēs visu ko mākam! Un šodien arī - sataisiet
75 kori no bijušajiem, un mēs visu nodziedāsim!”
=====
158 „ Paldies par to, ka jūs bijāt tik jauks tad, kad mēs vēl
-> ( 158- 176): $spiraga_m
-> ( 158- 177): ivnvf_ldzd
-> ( 158- 177): ident_prof
-> ( 158- 177): kult_vest_asp
-> ( 158- 177): kult_vidē
-> ( 158- 177): makro_kont
159 bijām tik jaunas! Mēs ar viņu bijām kopā, kad bijām ļoti
160 jaunas - no piecpadsmit līdz divdesmit. Es gribu pateikt vēl
161 vienu lietu, ka skolotājs Kreicbergs bija augstas
162 profesionalitātes. Tādu nav mazums, bet viņam kopā ar to vēl
163 bija izteikta cilvēcība. Viņš bija drosmīgs ļoti. Redziet,
164 kas notika. Mūsu klasē nomira divi puikas - viens četrdesmit
165 devītā gada ziemā, viens piecdesmitā gada ziemā. Skolotājs
166 Kreicbergs atrada laiku mācīt mums dziedāt, lai mēs varētu
167 tos puikas izvadīt. Tas vēl nebija viss. Mēs mācījāmies to,
168 ko drikstēja dziedāt, un mēs mācījāmies arī „Tur, augšā, aiz
169 zvaigznēm”. Jūs iedomājaties, kā viņš riskēja tanī laikā! Ka
170 mēs kapos dziedājām „Augšā, aiz zvaigznēm”! Nu, mīlie... es
171 domāju, ka tikai tāpēc, ka viņš bija tik ļoti vajadzīgs
172 aprīņi, ka diezin vai kāds viņu par to spīdzināja. Mūsu
173 klases audzinātāja, piemēram, tajās bērēs nemaz nepiedalījās.
174 Viņai tas laikam bija tik nesvarīgi. Bet viņš taču bija. Un
175 mēs braucām uz Utēniem toreiz valējās mašīnās. Citu jau
176 nebija satiksmes līdzekļu. Ziemā. Šoferis, mājās braucot,
177 bija piedzēries. Un viens no mūsu puikām stāvēja ārpusē pie
=====
336 tikai tad, kad vajadzēja sadziedāties. Es atceros, ka tolaik
-> ( 336- 361): $smiltņiece_g
-> ( 336- 361): ivnvf_ldzd
-> ( 336- 361): ident_prof
-> ( 336- 361): kult_vest_asp
-> ( 336- 361): kult_vidē
-> ( 336- 361): makro_kont
337 Dziesmu svētkiem bija milzīgi nopietna gatavošanās. Mūsu
338 sīvākās pretinieces jau tolaik bija slavenais Cepīša vadītais
339 sieviešu koris „Dzintars”. Tolaik jau mēs Latvijā bijām tikai
340 divi Tautas sieviešu kori - mēs un „Dzintars”. Un tad bija
341 tās mūžīgās ciņas. Nu, protams, ka mēs vienmēr bijām otrās.
342 Un es domāju, ka Kreicbergs to ļoti pārdzīvoja. Kreicbergam
343 bija arī savas mīlākās dziesmas, varēja just, ka tās viņam no
344 sirds nāca. Un viena no tādām neapšaubāmi bija dziesma
345 „Ieviņa”, Jāņa Ozoliņa mūzika. Tā bija veltīta kara beigām.
346 Otrā pasaules kara beigām, kā vīri nāk mājās no kara. Un tā
347 viņam bija tāda dziesma, ka, man šķiet, diriģējot viņam pat
348 bija asaras acīs. Es nezinu, vai viņam bija kādas personiskas
349 atmiņas, bet asaras bija acīs. Un es atceros, ka mēs toreiz
350 kādos Dziesmu svētkos arī šo dziesmu kā obligāto lielajā aulā
351 „dziesmu karā” dziedājām. Nu, tad varēja just, ka no
352 Kreicberga emocionālais lādiņš kaut kā neapšaubāmi nāca uz
353 mums, un mēs bijām pilnīgi līdz asarām. Tā bija tāda ļoti,
354 ļoti emocionāla dziesma. Man liekas, būtībā viņš bija ļoti
355 emocionāls cilvēks, bet, man arī šķiet, ka viņš to savu
356 emocionalitāti ipaši neizpaudiva. (...)
357 Es nebiju tajā specialitātē, kur ar mūziku saistība.
358 Viņš jau bija arī pasniedzējs studentiem, bet man personīgi
359 ar viņu ārpus mēģinājumiem nebija tāda saskare, jo es mācījos

```

360 filologos, pavisam citā fakultātē. Bet man viņš ir prātā kā
361 pedagogs un prasīgs diriģents.

=====
447 Braucot uz Dziesmu svētkiem, bija arī vaļas brīži. Pa
-> (447- 451): \$dambe_l
-> (447- 451): ivnvf_ldzd
-> (447- 451): ident_prof
-> (447- 451): kult_vest_asp
-> (447- 451): kult_vidē
-> (447- 451): makro_kont
448 brīvo laiku mēs dziedājām. Un, cik es atceros, Kreicbergs jau
449 arī bija mūžīgi tanī dziedātāju pulkā. Viņš bija mūsu vidū.
450 Nekad viņš sevi neizcēla kā kaut ko nozīmīgāku. Viņš bija
451 viens no.”

=====
540 „Mūsu dienās jau 25-gadīgiem, profesionāliem kora
-> (540- 600): \$ziemele_kluce_i
-> (540- 600): ivnvf_ldzd
-> (540- 600): ident_prof
-> (540- 600): kult_vest_asp
-> (540- 600): kult_vidē
-> (540- 600): makro_kont
541 diriģentiem ir mācītas visas tās nepieciešamības, kas jādara,
542 izejot kora priekšā. Man vajadzēja 60 gadus, lai ap 2000.
543 gadu skaidri zinātu un daļēji veiktu visu labam koru
544 skanīgumam, izteiksmībai, izjūtai un pārdzīvojumam utt.
545 Šobrīd - kā vajadzētu tehniski, dvēseliski, līdzdzīvojoši,
546 izjusti iestudēt dziesmu, to no nošu raksta ar dziedātāju
547 starpniecību nodot klausītājiem un no klausītājiem saņemt
548 saprotošu atdevi darītājam - man ir visai skaidri un
549 izprotami.
550 Diriģents ir režisors, kuram ļoti, ļoti jāprot
551 koncentrēties dziesmas materiālā. Katrai dziesmai ir sava
552 doma, sava iekšējā izjūta un darbība. Koncertā, kurā ir visai
553 daudz dziesmu, šī diriģenta pašatdeve ir mainīga, viņa
554 iedarbībai uz dziedātāju arī jābūt mainīgai. Arī pašam
555 dziedātājam-starpniekam jābūt jūtu bagātam, vokāli spējīgam
556 mainīt sevi un radīt paliekošus tēlus. Kā bieži saka,
557 dziedot tu ataino doto saturu, klausītājs it kā redz un sajūt
558 gan dabas ainavu, gan domu saturu, gan skaņas un vārdu
559 vienreizību. Ja diriģents ir viss iekš dziesmas, tad
560 klausītājs (arī tam jābūt garīgi sagatavotam) to uztver, kas
561 pārņem viņu dziesmu izpildījumu laikā. Šos jautājumus mēs it
562 kā mācību stundās izrunājam, iztēlojamies, bet bieži vien
563 nevaram atklāties izpildījuma laikā. Bieži diriģentam nav
564 laika to visu izkārtot, un tad nu „rullējam” uz priekšu ar
565 teicienu: „Jūs to jau zināt!”, un tikai uz priekšu. Arī
566 diriģents nav pārcilvēks, un kur nu vēl parastais dziedātājs.
567 Bet tomēr, ja sagatavošanās darbā ir nopietni strādāts, tad
568 tas var izdoties.
569 Parunāsim par kādu dziesmu. Man personīgi ļoti patīk
570 J.Ozoliņa „Ieviņa”. Kaut arī dzīvē dziesmu iestudējumos esmu
571 daudz „grēkojis”, „Ieviņa” ir kaut kas no manas dzīves, manu
572 līdzcilvēku atmiņām, izjūtām.
573 Kā mācību stundā ir noteikts, dziedātāju noskaņot jaunās
574 dziesmas saturā, muzikālā bagātībā, izpratnē. Jādod nedaudz
575 ziņa par dzejnieku, komponistu un teksta saturu.
576 Tad lielais izklāsts. Kara ainas. Dzīvība un nāve. Sākas
577 ar sājpu kliedzienu, kas lido kā dzērves pār zemi un
578 cilvēkiem. Iestājas pēc kaujas klusums: „Kru, krū”!
579 Tad šajā mākoņu gaišajā ainavā parādās dzīvība, nāk mājās
580 tie, kuri palikuši dzīvi un kuri kā balti mākoņi, viņu
581 dvēseles atgriežas dzimtajā pusē. Ir vēl dzērves, kas nes
582 ziņu - bieži ļoti drūmu. Šeit vajadzētu mazliet plašāku
583 libretu un iznāktu iespaidīga filma - par ļaunumu, gaidīšanu,
584 par vizbuļiem zilgiem, kas vēl gaida un gaida. Šī ir vēl
585 traģiskāka aina nekā par Pēri Gintu. Šie vizbuļi vēl ilgi būs
586 ceļmalā un meitenes sirdī. Un ik pavasari, skan dzērvju „kru,
587 krū”.
588 Manuprāt, „Ieviņas” liktenis nav tikai kara laika skumjas,
589 bet tā ir gandrīz katra cilvēka sirdī, jo ciešanas, sāpes,
590 dzīves nedienas mums ir uz katra soļa. Tās ir jāpārdzīvo,
591 jāizjūt un jādomā - kā no tā varētu izvairīties.
592 Man kā diriģentam, kurš, būdams karavīrs, leģionārs, ir
593 visu to redzējis, vairāk vai mazāk sapratis un izjutis, tas
594 viss parādās atmiņās, šo dziesmu skandējot. Ne par velti
595 1970. gadā mūsu dziedājumu „dziesmu karā” publika ļoti
596 atzinīgi uzņēma.
597 Diriģenti un kora dziedātāji dod paliekamas vērtības

598 tautas kultūras un izglītības jomā. Ja cilvēku domāšanas un
599 izjūtu pasaulē dominē cilvēciskās patiesības, tad tautas
600 garīgais un arī materiālais līmenis būs paliekošs.”

```
=====
1135 Kārlis Kreicbergs, es domāju, vienmēr ir ļoti precīzs,
      -> ( 1135- 1167): $balode_i
          -> ( 1135- 1167): darb_vidē
              -> ( 1135- 1167): ivnvf_uzt
                  -> ( 1135- 1167): ident_skdcdrģ
                      -> ( 1135- 1167): mezo_kont
                          -> ( 1135- 1167): soc_asp
```

1136 ļoti prasīgs, ļoti skrupulozs tehnikas lietās un
1137 interpretācijas jautājumos, varbūt es vēl līdz galam
1138 neapzinos, cik daudz man no tiem pedagogiem ir dots, bet
1139 skaidrs ir.
1140 Man vispār tas kokteilis ir ļoti liels! Man apkārt ir
1141 bijuši ļoti labi pedagogi. Man ir draugi un radi, vēl citi,
1142 kas ar mūziku nodarbojas, un tādi, ko es augstu vērtēju. Bet
1143 skaidrs ir ka es domāju... nevis domāju, bet esmu pilnīgi
1144 pārliecināta, ka ir arī Kārļa Kreicberga ietekme, īpaši
1145 augstskolā gūta.
1146 Es atnācu, kad jau biju pabeigusi mūzikas vidusskolu,
1147 biju divus gadus nostrādājusi skolā tīri tādā praksē kopā ar
1148 bērniem par dziedāšanas skolotāju. Un tad pirmajā gadā
1149 [augstskolā] mēs pirmajā kursā bijām septiņi studenti. Kas
1150 man ļoti patika, tas bija īpaši pēdējos studiju gados, ka mēs
1151 ar skolotāju, ar pasniedzēju varējām par visām lietām
1152 izrunāties. Es viņam varēju visu kaut ko jautāt. Es paralēli
1153 vadīju arī korus, un man vienmēr bija kaut kas jautājams.
1154 Viņš vienmēr arī mani ļoti pamācīja un daudz ko ieteica. Bet
1155 viņš man arī savā ziņā, kā es to jutu, ļāva brīvu vaļu. Viņš
1156 ļāva man pašai, teica, lai darot tā un tā, bet pēc tam bija
1157 ļoti korekts, teica - tu jau pati labāk zini. Nu, tāda ir tā
1158 viņa pieeja. Un es domāju, ka tā ir tāda liela uzticēšanās no
1159 pedagoga puses, arī tāda ļoti liela gudriba. Viņš ļāva man
1160 pārbaudīt to lietu, kas man varbūt tur nemaz neiet cauri, un
1161 pēc tam parāda to pareizo, un tā caur pašas pieredzi... Man ir
1162 sajūta, ka viņš tomēr turēja roku uz pulsa, galīgi brīvsoli
1163 jau viņš mani nelaida. Ja salīdzina, kādas man bija atmiņas
1164 un izjūtas par viņu no mūzikas skolas laikiem, tad augstskolā
1165 mums bija patiešām laba sadarbība. Nē, arī mūzikas skolā
1166 nebija nekas slikts. Man ar viņu vienmēr ir bijušas labas
1167 attiecības.

```
=====
1598 L.A.A.: Man jau tomēr kā ar skolotāju. Kad mums bija konkurss
      -> ( 1598- 1605): $amerika_ansina_l
          -> ( 1598- 1605): darb_vidē
              -> ( 1598- 1605): ivnvf_ldzd
                  -> ( 1598- 1605): ident_skdcdrģ
                      -> ( 1598- 1605): mezo_kont
                          -> ( 1598- 1605): soc_asp
```

1599 mūzikas skolā, viņš visus savus skolniekus katru brīvo laiku
1600 [aicināja]: „Nāc! Nāc diriģē!” Tas nekas, ka viņam tas nav
1601 jādara. Pie katra brīvā brīža viņš uzreiz ielika visu savu
1602 darbu, lai labāk sagatavotu audzēkņus konkursam. Tagad es arī
1603 skolā strādāju visu laiku, ne jau tikai stundā. No viņa,
1604 [man] tas devums, ka visu laiku jāatdod darbam, jebkurā
1605 brīdī, kad ir brīvs laiks.

```
=====
krcb_dz_str_int_gm.atx
-> ( 1- 1): /krcb_dz_str_int_gm
483 „Nu tā viņš auga lielāks, nāk jau tā piēci gadi. Un
      -> ( 483- 492): $masa
          -> ( 483- 492): gim_vidē
              -> ( 483- 492): ivnvf_dros
                  -> ( 483- 492): ident_int
                      -> ( 483- 492): mezo_kont
                          -> ( 483- 492): pers_asp
```

484 mums bija tāda vecāka kalponīte. Bet dikti tāda labsirdīga.
485 Un šitas šausmīgi ziņkārīgs uz grāmatām, uz zīmēšanu. Tur vēl
486 bija ... Tad vēl nebija jaunā māja. Tur vēl bija pie loga
487 tāda, tajā vecajā mājā, biezs, biezs mūris (...) pie loga
488 tāda bēģele. Tajā vecajā mājā. Tur viņš sēdēja, tupēja. Galds
489 viņam bija, ķeblis gar malu. Tupēja stundām un zīmēja, un
490 skatījās tās bildes. Nu, kad tai kalponei vakarā bija vaļa,
491 viņš teica: „Vera, nāc palasi man priekšā!” Tā ka viņš lasīt
492 jau dikti ātri gribēja.”

```
=====
797 nesakrīt. Kas vēl? Par viņu runājot, viņš jau ir tikai savā
```

```

-> (          797-          800): $sieva
-> (          797-          800): ivnvf_ldzd
-> (          797-          800): ident_prof
-> (          797-          800): izgl_vidē
-> (          797-          800): kult_vest_asp
-> (          797-          800): makro_kont
798 darbā bijis - savi kori. Viņam pirmais dzīvē ir viņa darbs.
799 Otrais ir darbs un trešais ir darbs. Un kaut kur tur ģimene
800 pēc tam. Tāds ir Kreicbergs. Tikai darbs. Vai tas ir viegli -
=====
1342 Mums bija noteiktas prasības. Nekāda lutināšana nebija,
-> (          1342-          1354): $meita
-> (          1342-          1354): gim_vidē
-> (          1342-          1354): ivnvf
-> (          1342-          1354): ivnvf_dros
-> (          1342-          1354): ident_gim
-> (          1342-          1354): mezo_kont
-> (          1342-          1354): soc_asp
1343 bet mums vienmēr bija viss nepieciešamais. Es zinu, ka man
1344 klasē vienīgajai bija slēpju zābaki. Man bija slidas. Nu,
1345 toreiz jau diezgan nabadzīgi bija. Tas, kas ir vajadzīgs,
1346 nepieciešamais, tas mums bija. Bet man bija vienai no pēdējām
1347 klasē televizors. Tāpēc ka tētis pareizi uzskatīja -
1348 televizors atņēma ļoti daudz spēka. Un tāpēc mums ļoti vēlu
1349 mājās bija televizors. Vēl viņš bišķiņ koriģēja literatūru,
1350 ko es lasu. Piemēram, es lasīju „Karu un mieru” laikam 7.
1351 klasē vai 6. Un viņš man atņēma. Nu, es jau dabiski pa
1352 diagonāli lasīju par mīlestību. Viņš uzskatīja, ka šī grāmata
1353 man vēl nav piemērota. Nu tādā veidā. Bet viņš jau bija ļoti
1354 maz mājās. Bet, tā teikt, roku jau mēs visu laiku manījām.”
=====
1469 „Jā, nu teiksim, ja cilvēks ir pilnībā iekšā savā
-> (          1469-          1480): $dels
-> (          1469-          1480): gim_vidē
-> (          1469-          1480): ivnvf_atz
-> (          1469-          1480): ident_gim
-> (          1469-          1480): mezo_kont
-> (          1469-          1480): soc_asp
1470 darbā, tad viņš tajā darbā jūtās apmierināts un laimīgs, tad
1471 viņš var arī sevi realizēt. Un mamma nodrošināja aizmuguri,
1472 lai viņš var strādāt. Un tā ir tā viņu savienība. Raksturi
1473 ģimenē ir smagi visiem. Tēvam smags raksturs, mammai smags
1474 raksturs, bet kopā ir nodzīvojuši sešdesmit gadus tūlīt jau.
1475 Man ir smags raksturs, mātai ir smags raksturs. Nu smags
1476 raksturs - nepieņem citu viedokli. Tēvs nepieņem citu
1477 viedokli, mamma nepieņem citu viedokli. Nu, uz kompromisiem
1478 jau iziet, bet principā - es zinu, kā ir pareizi! Arī man tas
1479 ir viens, ko es esmu mantojis. Protams, es to apzinos un
1480 piekāpjos.
=====
1903 „Nu, es piekristu tam, ka tas patiešām ir klans, jo
-> (          1903-          1917): $vedekla
-> (          1903-          1917): gim_vidē
-> (          1903-          1917): ivnvf_atz
-> (          1903-          1917): ident_gim
-> (          1903-          1917): mezo_kont
-> (          1903-          1917): soc_asp
1904 viņiem ir ļoti plašs radu pulks un ļoti ciešas un pamatīgas
1905 saiknes. Radu attiecības tiek arī koptas, jo nepietiek ar to
1906 vien, ka radu ir daudz, vajag būt ar viņiem arī kontaktā,
1907 tādā aktīvā kontaktā. (...)
1908 Šinī ģimenē bija tādas ļoti labas ģimeniskas
1909 tradīcijas. Man likās, ka tā ir tāda stipra ģimene. Tāda, kā
1910 tā ir. Tēvs ar savu noteikto vārdu - kā ir pareizi un kā ir
1911 jādara, un ar ļoti, ļoti lielo pienākuma apziņu. Mamma -
1912 viņai bija sava vieta. Man bija ļoti lieli brīnumi par to, ka
1913 viņa nav gribējusi iet līdzī tādās izdarībās, pasākumos ar
1914 korjiem, kas notika. Viņa gribēja būt mājās, un tā bija viņas
1915 izvēle. Viņa bija tā mājas pavarda sargātāja. Kad es sāku uz
1916 turieni braukt, man likās, ka tā ir tāda ļoti stipra ģimene,
1917 kur katram ir sava loma, sava vieta.
=====
2089 „Ja runā tieši par vectētiņu, tad tas ir tāds spēks!
-> (          2089-          2094): $mazdels
-> (          2089-          2094): darb_vidē
-> (          2089-          2094): ivnvf_dros
-> (          2089-          2094): ident_uzv
-> (          2089-          2094): mezo_kont
-> (          2089-          2094): pers_asp

```


2090 Vismaz cik esmu dzirdējis par viņa jaunības gadiem, tad
2091 brīžiem ir tā, ka neērti paliek, ja ir tāda sajūta, ka pats
2092 esi noguris, ka nevari kaut ko izdarīt(...) Tas arī tagad ir
2093 redzams - tāds spēks ir iekšā! Tā pilnvērtīgā dzīvē griba un
2094 iešana, un darišana."

=====

krcb_fgr_dsk_kr.atx

-> (1- 1): /krbg_fkg_dsk_kr
510 Es jau smējos - mums bija piecdesmit gadu jubileja,
-> (510- 540): \$valters_a
-> (510- 540): darb_vidē
-> (510- 540): ivnvf_uzt
-> (510- 540): ident_att
-> (510- 540): mezo_kont
-> (510- 540): pers_asp

511 Kreicbergs mūs gribēja iztaisīt par akadēmisko kori. Braucām
512 apkārt. Dziedājām gan Pēterburgā, gan Igaunijā, gan Lietuvā.
513 Viņam ir labs, noteikts raksturs. Viņš iejūtīgs ir. Stingrs
514 diriģents bija. Stingram jābūt diriģentam. Spējīgs. Divas
515 reizes nedēļā braukt no Liepājas uz Brocēniem - tā ir ļoti
516 liela apņemšanās. Pēc tam vēl koncerti - papildus jābrauc.
517 Saviesīgos saietos atrakcijas viņš vada... viņam viens
518 tāds labs gājiens ir. Tur ar „lielgabaliem” un „ložmetējiem”.
519 No Blīdenes nāca vācieši, no otras puses krievi. Un tad tur
520 no sākuma bija ložmetēji - visi plaukstas sita. Pēc tam
521 lielgabali - ar kājām. Un pēc tam ber no vietas. To viņš
522 korus apmācījis bija. Arī tagad jubilejā viņš to pašu izveda.
523 Vienreiz viņš man ir teicis tā: "Iemācīt kori jau var, bet
524 tās izdarības, kas vajadzīgas otrā daļā, tās galvenais ir
525 sadomāt!". Tie gan ir viņa vārdi.
526 Es domāju, korī tāds draudzīgs, biedrīgs gars valdīja.
527 Nebija nekādi tādi grupējumi, kā ir citos koros. Nekas tāds
528 īpašs negatīvs nebija. Tagad, kad sasparojamies, tad pie
529 četrdesmit vīriem mēs varam būt.
530 Nu, tā pa jokam varu pateikt, ka neiznāk lielīšanās, ka
531 mēs esam četri tenori trijās paaudzēs - Valteri. Es dziedu,
532 mans dēls dzied un divi mazdēli dzied. Viens studē. Viens
533 skolas direktors ir - izlaidumi tagad, ļoti noslogots. Viens
534 aizbrauca pie brāļa uz Rīgu. Bet, kad atbildīgi koncerti, tad
535 viņi ir klāt.
536 Tad mums atnāca citi diriģenti. Tagadējie diriģenti tā
537 vieglāk palaiž...Kreicbergs vienmēr bija darbīgs. Mēs tā bijām
538 pieraduši pie viņa kā pie tēva. Un, kā atnāk jaunie
539 diriģenti, mēs tā uzreiz tā kā apdedzinājāmies - to es
540 darišu, to nē, bet Kreicbergs visu darija!"

=====

691 Korim ir ar ko lepoties! Katra skate, katri dziesmu
-> (691- 693): \$bercis_g
-> (691- 693): ivnvf_ldzd
-> (691- 693): ident_kult
-> (691- 693): kult_vest_asp
-> (691- 693): kult_vidē
-> (691- 693): makro_kont

692 svētki, izbraukumi. Tādi brīnišķīgi. Vai salidojumi. Tie ir
693 neatkārtojami."

=====

705 „Cilvēciskums, prasme runāt ar cilvēkiem - es
-> (705- 715): \$rijnieks_o
-> (705- 716): darb_vidē
-> (705- 716): ivnvf_uzt
-> (705- 716): ident_att
-> (705- 716): mezo_kont
-> (705- 716): pers_asp

706 tomēr no visiem tiem, kas te ir bijuši, visaugstāk vērtēju
707 Kārli šajā ziņā.
708 - Viņš ļoti cilvēcisks bija. Jūs paanalizējiet, vai ir
709 otrs diriģents tagad republikā, kurš četrdesmit trīs gadus ir
710 braucis pie viena kora vidēji divreiz nedēļā obligāti,
711 dažreiz pat trīs. No Liepājas viņš sēž mašīnā vai vilcienā.
712 Nez, vai otrs tāds būs. Pie tam no zemnieka cēlies. Viņam
713 tomēr kaut kāda saprašana par tiem cilvēkiem, strādniekiem
714 ir.
715 - Jā, tiešām brauca un arī prasīja no korista, lai tu
716 būtu, nāktu uz mēģinājumu.

=====

728 „Teorijā var runāt par mākslinieciskiem sasniegumiem
-> (728- 744): \$j_kirsteins
-> (728- 744): darb_vidē
-> (728- 744): ivnvf_uzt

```

-> (          728-          744): ident_att
-> (          728-          744): mezo_kont
-> (          728-          744): pers_asp
729 vai ko citu, ja ir bijis nopietns darbs klāt. Un no visiem
730 tiem, ar kuriem man ir gadījies strādāt kopā, tad Kārlim tā
731 pieeja darbam patiesi ir bijusi profesionāla. Ar lielu
732 nopietnību un ar atbildības sajūtu. Es atceros, kaut kad
733 pēdēja laikā tāda smaga bija paņēmusies tā programma, viņš
734 šķendējās, ka par daudz smaga ir bijusi tā programma. Tātad,
735 kā lai saka, pārvērtētas ir kora iespējas bijušas. Bet man ir
736 grūti salīdzināt tāpēc, ka es vispār tā pēdējā laikā neredzu
737 tādas lietas. Viss ir tādā... viss, man liekas, tas ko
738 dara... ka es kādu neaizvainoju, bet varu pateikt, ka tas ir
739 kaut kas tāds amatniecisks. Tas vispār nav darbs ar kori, ar
740 māksliniecisku kolektīvu. Kaut vai ar pašdarbību kā tādu. Ja
741 sauc par pašdarbību, tad tomēr ir jābūt kaut kādām mākslas
742 pazīmēm, tur jābūt ir kādiem mākslas tēliem iekšā. Kārlis,
743 man liekas, visu laiku par to ir domājis. Patiesi, pēdējā
744 laikā es vairs neredzu tādas lietas augstākā pakāpē."

```

=====

krcb_str_int_klg.atx

```

-> ( 1- 1): /krcb_str_int_klg
48 Kārļa Rūdolfa Kreicberga dzīves stāsts un apcere par
-> ( 48- 58): $medveckis_a
-> ( 48- 58): ivnvf_atz
-> ( 48- 58): ident_skcdrg
-> ( 48- 58): kult_vidē
-> ( 48- 58): makro_kont
-> ( 48- 58): soc_asp

```

49 bagātīgo jaunrades un nepārtraukto pašpilnveides laiku
50 turpinās, turpinās filozofiskās pārdomās, turpinās viņa
51 audzēkņu kora balsis un skoloto diriģentu žestā, ikdienas
52 spraigajā ritumā mājas solī, bērnos un mazbērnos, sabiedriski
53 nozīmīgu kora sadziedāšanās pasākumu apmeklējumos, pašam
54 kļūstot par laikmeta zīmi, kas savieno latviskās kultūras
55 divus gadsimtus, kas vieno paaudzes tālākā laika ritumā kora
56 mūzikas mākslā Saldū, Brocēnos, Liepājā, Nīcā, Briselē -
57 visur, kur skolotāja un diriģenta audzēkņi šķīļ radošuma
58 dzirkstī nu jau savos skolniekos un dziedātājos.

```

181 „Es domāju, ka daba viņam bija tāda nu, viņš jau tomēr
-> ( 181- 188): $vikmanis_v
-> ( 181- 188): darb_vidē
-> ( 181- 188): ivnvf_atz
-> ( 181- 188): ident_skcdrg
-> ( 181- 188): mezo_kont
-> ( 181- 188): soc_asp

```

182 beidza to skolotāju institūtu ar', un tur jau laikam iemācīja
183 strādāt un būt kārtīgam. Skolotājam tomēr ir jābūt kārtīgam.
184 Kreicbergs Kārlis jau tāds ir vēl šodien. Tā ka viņš ir ar
185 savu pašpārliecinātību, ar savu tādu tiešumu. Pēc viņa
186 pārliecības tas ir vienlīgais, kas ir. Bet es domāju, ka tādas
187 taisnības jau ir vairākas. Bet viņš tā diezgan konsekventi.
188 Bet pret bērniem viņš bija objektīvs, par daudz objektīvs."

```

598 „Es domāju, ka viņš ir ļoti nopietns mūziķis un ļoti
-> ( 598- 610): $racevskis_e
-> ( 598- 610): ivnvf_atz
-> ( 598- 610): ident_skcdrg
-> ( 598- 610): izgl_vidē
-> ( 598- 610): makro_kont
-> ( 598- 610): soc_asp

```

599 nopietni strādā. Viņš labi veido instrumentu, un viņam ir
600 labs kontakts ar dziedātājiem kā cilvēkam. Viņš atrod šo
601 kopējo valodu, šinī gadījumā ar meitenēm, ar studentēm. Un
602 viņas tic viņam un seko viņa rokam, un seko viņa veidotam
603 mūzikas tēlam un uzburtai ainai, ko viņš ir iedomājies.
604 Meitenes to ļoti labprāt izpilda un atskaņo, un visu izdara.
605 Es viņu vērtēju ļoti pozitīvi kā diriģentu, kas strādāja
606 aizrautīgi un panāca ļoti labus rezultātus, un uzturēja kori
607 labā formā. Vienmēr „Atbalss” visus tos gadus bija viens no
608 skaitliski lielākajiem sieviešu koriem Latvijā. Tā ka tas ir
609 tieši tāds Kārļa nopelns, ar savu darbu piesaistīt jauniešus
610 un pulcēt viņus ap sevi, lai ieinteresētu kora dziedāšanā."

```

728 „Viņam raksturīgs ir tas, ka ar saviem žestiem viņš
-> ( 728- 740): $kronbergs_v
-> ( 728- 740): darb_vidē
-> ( 728- 740): ivnvf_atz

```



```

-> (          15-          24): mezo_kont
-> (          15-          24): soc_asp
16 atcerēties nevar. Tik daudz jau gan laikam nav...Kad es
17 piedzimu, mani vecāki vēl bija rentnieki Cieceres pagastā.
18 Tas bija Kuldiģas apriņķī, tagad Saldus rajonā. Bet pēc tam,
19 kādā divdesmit sestajā gadā, vecāki nopirka māju netālaļā
20 Gaiķu pagastā. Tai laikā Gaiķos bija jaunsaimniecības, jo
21 muižas tika sadalītas. Pa lielākai daļai divdesmit hektāru ik
22 jaunsaimniecībai. Mums bija četrdesmit hektāru. Tagad es
23 skaitos zemnieks ar savu māju un zemi. Esmu tur mantinieks,
24 ipašnieks."
=====
173 „Mammai patika vārds Rūdolfs, bet pirmais vārds parasti
-> (          173-          181): $kreicbergs
-> (          173-          181): gim_vidē
-> (          173-          181): ivnvf_jb
-> (          173-          181): ident_gim
-> (          173-          181): mezo_kont
-> (          173-          181): soc_asp
174 tika dots tāds kā krusttēvam, un, tā kā krusttēvs man bija
175 Kārlis, tad arī man tas ir pirmais vārds. Kad sāku iet
176 tālākās skolās, kur pēc dzimšanas apliecības skatījās, ka
177 esmu Kārlis Rūdolfs, visur sāka mani saukt par Kārli.
178 Jelgavas Skolotāju institūtā izdeva apliecību - Kārlis
179 Rūdolfs. Krievu laikā gan es tikai par Kārli saucos. Bet
180 tagad, kad atkal sākās jauni laiki, tad visur, kur oficiāli
181 dokumenti, tur esmu Kārlis Rūdolfs. Lai nebūtu pārpratumu."
=====
560 „Mācījos tā pa vidam, jo man daudz kas patika. Mani
-> (          560-          566): $kreicbergs_3
-> (          560-          566): ivnvf_atz
-> (          560-          566): ident_emoc
-> (          560-          566): mezo_kont
-> (          560-          566): pers_asp
-> (          560-          566): stud_vidē
561 visu dzīvi tas ir mocījis, ka ir tik daudz novirzienu, ka
562 nevaru koncentrēties vienā virzienā. Man fizikultūra patika,
563 dziedāšana patika, vēsture patika, ģeogrāfija. Nepatika
564 valodas, tā ka tur man visvārgākās atzīmes vienmēr ir
565 bijušas. Gan latviešu, gan angļu, gan vācu, gan krievu
566 valodā.
=====
591 „Trīsdesmit pirmajā gadā uz Gaiķu skolu atnāca Jūlijs
-> (          591-          599): $kreicbergs
-> (          591-          599): ivnvf_izv
-> (          591-          599): ident_vert
-> (          591-          599): mezo_kont
-> (          591-          599): pers_asp
-> (          591-          599): stud_vidē
592 Ampermanis, jo tai reizē vajadzēja dziedāšanas, rokdarbu,
593 matemātikas un fizikultūras skolotāju. Iepriekšējais skolotājs
594 aizgāja pensijā. Izsludināja konkursu, un kādi četri pieci
595 pieteicās. Tikai viens bija vīrietis, nesen Rīgas institūtu
596 beidzis - Jūlijs Ampermanis. Viņš prata labi dziedāt,
597 vingrošanu - tā pa vidam, vēsturi labi un matemātiku sevišķi
598 labi. Negribot man šie priekšmeti ir palikuši labākie,
599 mīļākie."
=====
602 „Speciāla ideoloģiska apmācība nenotika. Mēs visi sevī
-> (          602-          605): $kreicbergs
-> (          602-          605): etn_vidē
-> (          602-          605): ivnvf_atz
-> (          602-          605): ident_nac
-> (          602-          605): kult_vest_asp
-> (          602-          605): makro_kont
603 nesām savas ģimenes, savas tautas izjūtu. Nekādas pasūtītas
604 nacionālas nodarbības vai sarunas nebija. Bijām „liela
605 ģimene“, un bija liela kopības izjūta."
=====
892 Es tagad šausminos, kad skolā saka, ka tiesības ir
-> (          892-          899): $kreicbergs
-> (          892-          899): ivnvf_izv
-> (          892-          899): ident_vert
-> (          892-          899): mezo_kont
-> (          892-          899): pers_asp
-> (          892-          899): stud_vidē
893 pirmajā vietā. Jebkurā skolā, kur es biju, skolniekam bija
894 pienākumi. Tajā pašā laikā mēs zinājām, ka skolotāja
895 pienākums ir mūs mācīt. Man liekas, ka pienākums un tēvzemes
896 apziņa ir ļoti svarīgi. Nevar būt cilvēks bez tēvzemes. Tās

```

897 kultūra, idejas jāpārņem ikvienam. Ja kāds grib savu tēvu
898 zemi atstāt un meklēt jaunu, tad viņam ir jāpieņem šis jaunās
899 zemes īpašības.”

=====

944 „Manuprāt, tai laikā, beidzot Jelgavas Skolotāju
-> (944- 953): \$kreiberbergs
-> (944- 953): ivnvf_atz
-> (944- 953): ident_stud
-> (944- 953): mezo_kont
-> (944- 953): soc_asp
-> (944- 953): stud_vidē

945 institūtu, neradās īsti spēcīgi kora diriģenti. Teiksim, es
946 savā kursā biju gandrīz labākais. Kāpēc Jēkabs Mediņš, kas
947 bija ļoti labs mūziķis, nepamācīja mūs arī, kā vajag diriģēt,
948 kā vajag strādāt ar kori? Bet viņš tik mācīja mums
949 solfēdžiju, harmoniju, klavieres.
950 Neradās arī lieli gleznotāji. Zīmēšanas skolotājs bija
951 gleznotājs Kārlis Baltgailis, un atkal - viņš tikai parāda
952 kaut ko, un viss. Bet viņiem jau nebija laika. Paši viņi bija
953 lieli meistari, un viņiem nebija laika.”

=====

957 „Oskars Priedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad
-> (957- 965): \$kreiberbergs
-> (957- 965): ivnvf_atz
-> (957- 965): ivnvf_izv
-> (957- 965): ident_prof
-> (957- 965): ident_vert
-> (957- 965): izgl_vidē 965):
kult_vest_asp
-> (957- 965):
makro_kont
-> (957-
965): mikro_kont
-> (957-
957- 965): pers_asp
-> (957-
957- 965): stud_vidē

958 Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti
959 jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija
960 daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš
961 darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi
962 iemācīja, ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te,
963 Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti
964 labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī
965 Jēkaba Mediņa iespaidā.”

=====

1023 „Jums, Kreiberberga kungs, ir īsta diriģenta roku
-> (1023- 1024): \$kreiberbergs
-> (1023- 1024): darb_vidē
-> (1023- 1024): ivnvf_jb
-> (1023- 1024): ident_skdcdrģ
-> (1023- 1024): mezo_kont
-> (1023- 1024): soc_asp

1024 kustības. Gribētos Jūs kādreiz redzēt kora priekšā!”

=====

1030 „Tā kā esmu kora diriģents, tad izteikšos par mūziku.
-> (1030- 1043): \$kreiberbergs
-> (1030- 1043): ivnvf_jb
-> (1030- 1043): ident_prof
-> (1030- 1043): kult_vest_asp
-> (1030- 1043): mezo_kont
-> (1030- 1043): stud_vidē

1031 Jēkabs Mediņš bija labs pedagogs, bet viņš visai maz
1032 radīja apstākļus audzēkņu individuālo spēju attīstībā. Pirmos
1033 4 gadus bija nodarbības mūzikā: solfedžo, harmonija, klavieru
1034 spēle, koris. Šajos četrosursos bijām ap 160 audzēkņu.
1035 Visas muzikālās nodarbības vadīja tikai J. Mediņš. Vēlākos
1036 gados bija arī viena klavierskolotāja.
1037 Institūtā noteikti vajadzēja būt vismaz pūtēju
1038 orķestrim, spējīgākiem audzēkņiem mācīt diriģēšanas tehniku,
1039 veidot metodisko darbu kora vadīšanā. Mēs it kā visi bijām
1040 muzikāli apdāvināti (pirmais eksāmens - muzikālās dzirdes
1041 pārbaude), bet, izejot darbā, ļoti maz bija to, kuri kaut cik
1042 profesionāli darbotos skolas, pagastu un pilsētu muzikālajā
1043 dzīvē.”

=====

1239 „Tā 1941. gada novembrī sāku strādāt par skolotāju
-> (1239- 1241): \$kreiberbergs

```

-> (      1239-      1241): ivnvf_jb
-> (      1239-      1241): ident_polit
-> (      1239-      1241): kult_vest_asp
-> (      1239-      1241): makro_kont
-> (      1239-      1241): polit_vidē
1240 sava Gaiķu pagasta skolā. Strādāju 2 gadus. Tad aizgāju
1241 leģionā - iesauca.
1242 Par šo laiku sīkāk. Skolā bija sešas klases, strādāja
-> (      1242-      1246): škreicbergs_12
-> (      1242-      1246): darb_vidē
-> (      1242-      1246): ivnvf_uzt
-> (      1242-      1246): ident_uzv
-> (      1242-      1246): mezo_kont
-> (      1242-      1246): pers_asp
1243 seši skolotāji. Es mācīju dziedāšanu, matemātiku, vēsturi,
1244 ģeogrāfiju, vingrošanu, rokdarbus. Vadīju skolas kori,
1245 vietējo pagasta kori, pagasta sporta pulciņu, spēlēju teātri,
1246 izveidoju vīru dubultkvartetu. Dzīvoju skolā."
=====
1275 „Sestdienās un svētdienās dzīvoju pie vecākiem
-> (      1275-      1280): škreicbergs
-> (      1275-      1280): ivnvf_jb
-> (      1275-      1280): ident_kult
-> (      1275-      1280): kult_vest_asp
-> (      1275-      1280): kult_vidē
-> (      1275-      1280): makro_kont
1276 „Kanneniekos”. Vasarā strādāju saimniecībā, kontrolēju
1277 izpalīgus pagastā. Darbošanās visās līnijās. Pagasta koris
1278 piedalījās koncertos savā un kaimiņu pagastos. Bija vietējie
1279 Dziesmu svētki un 1943. gadā Kurzemes Dziesmu svētki
1280 Liepājā. Pagasta kori bija ap 30 dziedātāju, pie tam vīru
=====
1283 kamerkoros. Paskatoties 1943. gada Dziesmu svētku repertuāru,
-> (      1283-      1285): škreicbergs
-> (      1283-      1285): ivnvf_jb
-> (      1283-      1285): ident_prof
-> (      1283-      1285): kult_vest_asp
-> (      1283-      1285): kult_vidē
-> (      1283-      1285): makro_kont
1284 varu tikai pats nobrīnīties, kā es spēju šīs dziesmas iemācīt
1285 un vadīt. Jēlgavā mums nebija nodarbības diriģēšanā. Jēkabs
1286 Mediņš vadīja institūta kori un teica: „Skatieties, kā es to
-> (      1286-      1290): škreicbergs
-> (      1286-      1290): darb_vidē
-> (      1286-      1290): ivnvf_izv
-> (      1286-      1290): ident_vert
-> (      1286-      1290): mezo_kont
-> (      1286-      1290): pers_asp
1287 daru, un mājās ar iekšējo dzirdi izdiriģējiet sevi šīs
1288 dziesmas!” Un, ja es to spēju, gan vācu laikā, gan vēlāk -
1289 pēc kara Saldus vidusskolā, tad laikam kaut kādas diriģenta
1290 spējas ir manī bijušas."
=====
1293 „Baznīcas kori bija vācu laikā. Trīsdesmito gadu
-> (      1293-      1300): škreicbergs
-> (      1293-      1300): ivnvf_izv
-> (      1293-      1300): ident_relig
-> (      1293-      1300): kop_vidē
-> (      1293-      1300): mezo_kont
-> (      1293-      1300): soc_asp
1294 sākumā, kad es gāju uz draudzes namu, tur mācītāja kundze
1295 vienkārši nodarbojās ar maziem bērniem, bet četrdesmito gadu
1296 sākumā, kad bija cits mācītājs, jau nodibinājās līsts jauniešu
1297 pulciņš un koris, uzvedumus taisīja. Es 1941. gadā sāku
1298 strādāt turpat Gaiķos un vadīju laicīgo kori. Baznīcas kori
1299 vadīja kāda mana institūta beidzēja. Tā ka mēs Gaiķos vienā
1300 pagastā bijām divi kori, bet tagad nav neviena."
=====
1411 „Jau 1944. gada vasarā vairākas reizes atnācu uz
-> (      1411-      1417): škreicbergs
-> (      1411-      1417): ivnvf_jb
-> (      1411-      1417): ident_polit
-> (      1411-      1417): kult_vest_asp
-> (      1411-      1417): makro_kont
-> (      1411-      1417): polit_vidē
1412 Kanneniekiem dažu dienu atvaļinājumā pie vecākiem. Tad biju
1413 pie vecākiem Meklenburgā. Tā tiku vairākas reizes aizvadīts
1414 kara gaitās!
1415 Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē,

```

```

-> (      1415-      1417): ivnvf_izv
-> (      1415-      1417): ivnvf_izv
-> (      1415-      1417): ident_emoc
-> (      1415-      1417): ident_vert
-> (      1415-      1417): makro_kont
-> (      1415-      1417): makro_kont
-> (      1415-      1417):
pers_asp
-> (      1415-      1417):
pers_asp
-> (      1415-      1417):
1417): polit_vidē
-> (
1415-      1417): polit_vidē
1416 tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom
1417 no patreizējās nelaimes."
=====
2099 „Tajā rudenī mani uzņēma konservatorijā, bet, tā kā man
-> (      2099-      2105): škreicbergs
-> (      2099-      2105): gim_vidē
-> (      2099-      2105): ivnvf_jb
-> (      2099-      2105): ident_gim
-> (      2099-      2105): mezo_kont
-> (      2099-      2105): soc_asp
2100 bija sieva, tad jāgādā arī par sievu. Tūlīt dabūju darbu kādā
2101 pamatskolā Pārdaugavā par dziedāšanas skolotāju. Bet kur
2102 dzīvot? Ja es būtu viens, tad studentu kopmītnē, bet pa
2103 diviem gadus divus nodzīvojam Zaķusalā. Ar kuģīti braukājām,
2104 pa ledu esam gājuši. Pēc tam divus gadus nodzīvojam vēl citā
2105 vietā, tad vienu gadu pie radiem.
2106 To piecu gadu laikā es visu laiku par skolotāju
-> (      2106-      2116): škreicbergs
-> (      2106-      2116): darb_vidē
-> (      2106-      2116): ivnvf_jb
-> (      2106-      2116): ident_att
-> (      2106-      2116): mezo_kont
-> (      2106-      2116): pers_asp
2107 strādāju. Viņa beidza vidusskolu Rīgā, tad iestājās
2108 pedagoģiskajā klasē un beidza arī to. Pēc tam strādāja par
2109 skolotāju. Kad viņa beidza pedagoģisko klasi, viņai samaksāja
2110 divtūkstoš rubļu darba naudu, un tad viņa bija tik laba, ka
2111 uzdāvināja man klavieres, lai es mājās varu spēlēt un, kā
2112 saka, kaimiņus traucēt. Es Rīgā strādāju gan tai pamatskolā,
2113 gan divus gadus arī 2. vidusskolā par dziedāšanas skolotāju.
2114 Tur vadīju jaukto kori, meiteņu kori, tai pašā laikā vēl
2115 vienu medicīnas māsu kori. Pēdējo gadu paņēmu brīvu, lai
2116 varētu beigt konservatoriju.
2117 Par korjiem runājot, Jaunjelgavā jau biju par
-> (      2117-      2118): škreicbergs
-> (      2117-      2118): ivnvf_jb
-> (      2117-      2118): ident_prof
-> (      2117-      2118): izgl_vidē
-> (      2117-      2118): kult_vest_asp
-> (      2117-      2118): makro_kont
2118 virsdiriģentu piecdesmitajā gadā, jo skaitījos pieredzējis."
2119 Nemitīgais prasīgums pret sevi kārtējo reizi pavīd
2120 Kreicberga kunga atziņā:
2121 „Šī mana nemierīgā dzīve neļāva man ar visu sirdi
-> (      2121-      2123): škreicbergs
-> (      2121-      2123): ivnvf_atz
-> (      2121-      2123): ident_att
-> (      2121-      2123): mezo_kont
-> (      2121-      2123): pers_asp
-> (      2121-      2123): stud_vidē
2122 nodoties studijām, un 1954. gadā beidzu konservatoriju ar
2123 daudz trūkumiem mūzikas, kora diriģenta sagatavotībā".
=====
2137 individuālajos priekšmetos. Pirmajā gadā bija Licītis,
-> (      2137-      2144): škreicbergs
-> (      2137-      2144): ivnvf_atz
-> (      2137-      2144): ident_polit
-> (      2137-      2144): kult_vest_asp
-> (      2137-      2144): makro_kont
-> (      2137-      2144): polit_vidē
2138 komponists. Tad to kopā ar Graudiņu aizveda.. Piecdesmitā gada
2139 sākumā uz Sibīriju. Tad bija Mednis Harlds. To pēc pus gada
2140 noņēma nost, jo viņš ar savu vīru kori, kādreiz "Dziedonis"
2141 viņam bija, vienā Vidzemes baznīcā bija dziedājis
2142 "Svētceļniekus". Tāpat aizgājis ekskursijā - nu, nostāsimies,

```

2143 vīri, nodziedāsim! "Svētceļnieku kori", Vāgnera. To kāds
2144 pateica čekai, un noņēma no konservatorijas nost. Tad bija

=====

2149 Vislabākais tad bija Bašs. Ļoti labs mūziķis. Un tas mani
-> (2149- 2155): \$kreicbergs
-> (2149- 2155): ivnvf_izv
-> (2149- 2155): ident_vert
-> (2149- 2155): mezo_kont
-> (2149- 2155): pers_asp
-> (2149- 2155): stud_vidē

2150 riktīgi sāka mācīt. Jo es biju tāds izdarīgs pašdarbnieks.
2151 Zin', vairāk mētāties ar rokām un tā tikai. Un viņš teica:
2152 "Nu tad iesim tā, Kreicberg, vajadzētu klasiski pamācīties!"
2153 Liek mani pie sienas, kā es arī liku vēlāk diriģēt, lai žesti
2154 būtu, attālumš, viss tas. Un es jau biju iedomājies: „Nu ko
2155 tad, es jau te biju virsdiriģents, kori man bija!”

=====

2171 „Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta
-> (2171- 2174): \$kreicbergs
-> (2171- 2174): etn_vidē
-> (2171- 2174): geogr_vidē
-> (2171- 2174): ivnvf_atz
-> (2171- 2174): ivnvf_izv
-> (2171- 2174): ident_nac
-> (2171- 2174):

ident_viet
-> (2171- 2174):

kult_vest_asp
-> (2171-

2174): kult_vest_asp
-> (

2171- 2174): makro_kont
-> (

2171- 2174): makro_kont

2172 un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme,
2173 un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši,
2174 ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man
2175 nebūtu krāsns jākurina. Bet labi vien ir. Ir ar ko
-> (2175- 2176): \$kreicbergs
-> (2175- 2176): ivnvf_jb
-> (2175- 2176): ident_ikd
-> (2175- 2176): ikd_vidē
-> (2175- 2176): mezo_kont
-> (2175- 2176): soc_asp

2176 nodarboties.”

=====

2180 „Pienāca piecdesmit ceturtais gads. Kur Rīgā palikt?
-> (2180- 2189): \$kreicbergs
-> (2180- 2189): darb_vidē
-> (2180- 2189): ivnvf_izv
-> (2180- 2189): ident_skdcdrģ
-> (2180- 2189): mezo_kont
-> (2180- 2189): soc_asp

2181 Darba nav, dzīvokļa nav. Atbrauca Valdis Vikmanis no
2182 Liepājas. Es jau nemaz viņu nebiju redzējis, zināju tikai
2183 diriģentu Dreimani. Viņam vajagot skolotāju vīrieti diriģentu
2184 nodaļā, tādu, kas varētu arī arodbiedrību vadīt. Viņš
2185 noskatās - es jau tā vairāk gados nāku. Neesmu vairs
2186 puišelis. Vai esmu ar mieru? Jā! Parakstīju līgumu. No
2187 piecdesmit ceturta gada augusta es skaitījos Emīla Melngaiļa
2188 Liepājas Mūzikas vidusskolas skolotājs, arodbiedrības
2189 priekšnieks, nodaļas vadītājs. Visi amati.”

=====

2209 „Mācīju diriģēšanu, teoriju, harmoniju, aranžēšanu,
-> (2209- 2212): \$kreicbergs
-> (2209- 2212): darb_vidē
-> (2209- 2212): ivnvf_atz
-> (2209- 2212): ident_skdcdrģ
-> (2209- 2212): mezo_kont
-> (2209- 2212): soc_asp

2210 solfedžo; biju arodbiedrības priekšnieks, [kordiriģēšanas]
2211 nodaļas vadītājs, pretaizsardzības vadītāja vietnieks; vadīju
2212 vairākus korus.”

=====

2568 „Kā diriģents es neesmu teicamnieks, bet ar saviem
-> (2568- 2573): \$kreicbergs
-> (2568- 2573): ivnvf_izv
-> (2568- 2573): ident_vert
-> (2568- 2573): izģl_vidē

-> (2568- 2573): makro_kont
 -> (2568- 2573): pers_asp
 2569 pozitīviem uzskatiem varu būt noderīgs mūsu dzīves
 2570 daudzveidībā: man ir pietiekami daudz īsrakstu par citiem
 2571 cilvēkiem, par mūzikas dzīves vērojumiem, ir jābūt manām
 2572 kritikām par mūzikas dzīvi Liepājā, var apvienot kritiku par
 2573 manis vadīto kora darbību, mani kā pedagogu, organizatoru.
 2574 Kā cilvēks visu mūžu esmu bijis pietiekami atturīgs,
 -> (2574- 2576): škreicbergs
 -> (2574- 2576): darb_vidē
 -> (2574- 2576): ivnvf_izv
 -> (2574- 2576): ident_rakst
 -> (2574- 2576): mezo_kont
 -> (2574- 2576): pers_asp
 2575 prasīgs, atdevies dziesmai un tani pašā laikā dažreiz
 2576 maziejutīgs saskarsmē ar cilvēkiem".
 =====
 2592 Pārlasot latviešu mūziķu biogrāfijas, manī rodas domas
 -> (2592- 2602): škreicbergs
 -> (2592- 2602): ivnvf_atz
 -> (2592- 2602): ident_kult
 -> (2592- 2602): kult_vest_asp
 -> (2592- 2602): kult_vidē
 -> (2592- 2602): makro_kont
 2593 par to nepieciešamību nākotnes vizijās. Piemēram, ievērojami
 2594 kora diriģenti - vai ir vērts nopūlēties, radīt pārskatu par
 2595 kora diriģenta darbu viņa dzīves laikā: notiek mēģinājumi,
 2596 tiek veidoti dažādi kori, notiek koncerti savā valstī,
 2597 ārzemēs. Dziedam ar dažādiem panākumiem „Dziesmu karos”,
 2598 svinīgos sarīkojumos, iepriecinām ārzemniekus, kur jau pamatā
 2599 ir izzuduši neprofesionālo kora koncerti utt.
 2600 Katrai mākslas - garīgās izpausmes parādībai ir
 2601 jārada cilvēkos vēlme to vēlreiz pārdzīvot, tur iesaistīties,
 2602 lai mūsu dvēseles taptu ar izjūtām bagātinātas.
 2603 Tā, piemēram, par mani: esmu visu dzīvi vadījis ļoti
 -> (2603- 2610): škreicbergs
 -> (2603- 2610): geogr_vidē
 -> (2603- 2610): ivnvf_atz
 -> (2603- 2610): ident_int
 -> (2603- 2610): makro_kont
 -> (2603- 2610): pers_asp
 2604 aktīvā darbībā. Ir bijuši dažādi sapņojumi no bērnības - kas
 2605 es varētu būt? Vienkāršā lauku sabiedrībā biju pietiekami
 2606 tālā distancē no garīguma Rīgā, no vēlmju bagātības, kādas
 2607 var būt jaunam cilvēkam, kas tur tālu lauku sētā varētu savos
 2608 sapņos būt ar daudz bagātākām vēlmēm. Darbojos sporta
 2609 pasaulē, sapņoju par izgudrojumiem ķīmijas daudzveidībā.
 2610 Mūzika bija kā tāds nomierinātājs - ne pārliecība.
 2611 Tad, kad biju jau 20 gadus vecs, tautas mūzikas
 -> (2611- 2640): škreicbergs
 -> (2611- 2640): ivnvf_atz
 -> (2611- 2640): ident_prof
 -> (2611- 2640): izgl_vidē
 -> (2611- 2640): kult_vest_asp
 -> (2611- 2640): makro_kont
 2612 pamatos, kora dziedāšanā radās panākumi, bet trūka zināšanas
 2613 mūzikas pamatu daudzveidībā. Biju īsts, aktīvs pašdarbnieks.
 2614 Tad no 1940. gada līdz 1946. gadam bija kara notikumi; pats
 2615 kādu laiku pakaroju, „atpūtos” gūstekņu nometnēs un tad tiku
 2616 brīvībā! Un atkal mājās: šoreiz Saldū jau koncentrējos tikai
 2617 mūzikai (kora mūzikai). Bija panākumi, sāku studēt, bija
 2618 jāpelna iztika. Nevarēju pietuvoties dziļākai kora būtības
 2619 izpratnei, jo vajadzēja un arī pats sāku par daudz strādāt
 2620 maizes darbu. Tāpēc pieskaitu sevi cilvēku grupai, kuri visu
 2621 laiku sevī uzsūc mākslas niānses un, aizejot pensijā, tiešām
 2622 esmu kļuvis daudz bagātāks mākslā, cilvēku dvēseles kustībās,
 2623 skaņu un tekstu krāsainākai izpratnei un daudz ko vēl!
 2624 Varu droši teikt, ka tagad 90 gadu vecumā varu kora
 2625 mūzikā izteikt daudz lielākas estētikas izpratnes bagātības,
 2626 kādas, piemēram, man vajadzēja izteikt manā 50 gadu jubilejā.
 2627 Svinībās piedalījās „Dziedonis”, „Brocēni”, „Atbalss” un
 2628 jaundibinātais „Kamerkoris” pie Mūzikas vidusskolas. Arī tad
 2629 es daudz ko vairāk zināju par kora dziesmas iedarbības
 2630 izpratni nekā beidzot konservatoriju.
 2631 Tagad, izskaidrojot vokālās mākslas pamatbūtību:
 2632 dziedāt tā, lai klausoties priekšnesumu, klausītājs it kā
 2633 sevī redzētu tādu kā viziju, ko izsaka teksts, melodija,
 2634 harmonija un izpildītājs. Tās daudzās dziesmas, kuras esmu
 2635 diriģējis savā ilgajā mūžā, tagad skanētu ar dažreiz

2636 lielāku estētisko intensitāti. Secinājums: ja ģimenē,
2637 sabiedrībā, mācību iestādē ir morāli bagāti un filozofiski
2638 skaidri cilvēki, tad jāatrod veids, kā jaunu cilvēku
2639 iespaidot, bet viņš pēc iespējas ātrāk apgūtu savas mākslas
2640 būtību.
2641 Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem
-> (2641- 2650): škreicbergs
-> (2641- 2650): etn_vidē
-> (2641- 2650): ivnvf_izv
-> (2641- 2650): ivnvf_jb
-> (2641- 2650): ident_emoc
-> (2641- 2650): ident_vert
-> (2641- 2650):
kult_vidē
-> (2641- 2650):
makro_kont
-> (2641-
2650): makro_kont
-> (2641-
2650): pers_asp
-> (2641-
2650): pers_asp
2642 jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un
2643 instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam
2644 savādāka dzīves ainava, savādāku pārlicība - kas ir mans
2645 „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir
2646 tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu
2647 garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām
2648 par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu
2649 simtos, kad mūs jauca un mīdija citas tautas, mūsos ir
2650 palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?
2651 Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība,
-> (2651- 2660): škreicbergs
-> (2651- 2660): geogr_vidē
-> (2651- 2660): ivnvf_jb
-> (2651- 2660): ivnvf_ldzd
-> (2651- 2660): ident_att
-> (2651- 2660): ident_vert
-> (2651- 2660):
makro_kont
-> (2651- 2660):
makro_kont
-> (2651-
2660): pers_asp
-> (2651-
2660): pers_asp
-> (2651-
2660): polit_vidē
2652 antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības
2653 noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas
2654 saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem,
2655 kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza
2656 cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.
2657 Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu
2658 ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu
2659 koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot
2660 cilvēku garīguma izpaušanai.

5. pielikums

Hī-kvadrāta (*Chi-Square*) testa rezultāti saiknes (*relationship*) noteikšanai starp identitāti kā pedagoga personības komponenti un respondentu profilu; Kruskala–Vollisa (*Kruskal-Wallis H test*) H-testa rezultāti atšķirību (*differences*) noteikšanai identitātes identificēšanā dažādās respondentu grupās programmas kvantitatīvo datu apstrādei

SPSS vidē

ar_ident * statuss Crosstabulation

		statuss			Total	
		/humanit	/soc	/dbzin		
ar_ident	jā	Count	11	1	4	16
		% within statuss	68,8%	6,7%	36,4%	38,1%
	nē	Count	5	14	7	26
		% within statuss	31,2%	93,3%	63,6%	61,9%
Total		Count	16	15	11	42
		% within statuss	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided)	
				Sig.	99% Confidence Interval
					Lower Bound
Pearson Chi-Square	12,672 ^a	2	,002	,002 ^b	,001
Likelihood Ratio	14,177	2	,001	,002 ^b	,001
Fisher's Exact Test	12,971			,001 ^b	,000
Linear-by-Linear Association	4,070 ^c	1	,044	,052 ^b	,046
N of Valid Cases	42				

Chi-Square Tests

	Monte Carlo Sig. (2-sided)	Monte Carlo Sig. (1-sided)		
	99% Confidence Interval	Sig.	99% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
Pearson Chi-Square	,003 ^a			
Likelihood Ratio	,003			
Fisher's Exact Test	,002			
Linear-by-Linear Association	,057 ^c	,036	,031	,041 ^b

N of Valid Cases				
------------------	--	--	--	--

- a. 1 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,19.
- b. Based on 10000 sampled tables with starting seed 2000000.
- c. The standardized statistic is 2,017.

Kruskal-Wallis Test

Ranks

statuss	N	Mean Rank
/humanit	16	15,06
/soc	15	28,10
/dbzin	11	21,86
Total	42	

Test Statistics^{a,b}

	ar_ident
Chi-Square	12,371
df	2
Asymp. Sig.	,002

- a. Kruskal Wallis Test
- b. Grouping Variable:
statuss

6. pielikums

Hī-kvadrāta (*Chi-Square*) testa rezultāti saiknes (*relationship*) noteikšanai starp identitāti kā pedagoga profesionālās kompetences kritēriju un respondentu profilu; Kruskala–Vollisa (*Kruskal-Wallis H test*) H-testa rezultāti atšķirību (*differences*) noteikšanai identitātes kā pedagoga profesionālās kompetences kritērija identificēšanā dažādās respondentu grupās programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē

ppk_profident * statuss Crosstabulation

		statuss			Total	
		/humanit	/soc	/dbzin		
ppk_profident	jā	Count	8	2	1	11
		% within statuss	50,0%	13,3%	9,1%	26,2%
	nē	Count	8	13	10	31
		% within statuss	50,0%	86,7%	90,9%	73,8%
Total		Count	16	15	11	42
		% within statuss	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided)	
				Sig.	99% Confidence Interval
					Lower Bound
Pearson Chi-Square	7,639 ^a	2	,022	,024 ^b	,020
Likelihood Ratio	7,640	2	,022	,045 ^b	,039
Fisher's Exact Test	6,796			,030 ^b	,026
Linear-by-Linear Association	6,193 ^c	1	,013	,016 ^b	,013
N of Valid Cases	42				

Chi-Square Tests

	Monte Carlo Sig. (2-sided)	Monte Carlo Sig. (1-sided)		
	99% Confidence Interval	Sig.	99% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
Pearson Chi-Square	,028 ^a			
Likelihood Ratio	,050			

Fisher's Exact Test	,035			
Linear-by-Linear Association	,019 ^c	,011	,008	,014 ^b
N of Valid Cases				

a. 3 cells (50,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,88.

b. Based on 10000 sampled tables with starting seed 92208573.

c. The standardized statistic is 2,489.

Kruskal-Wallis Test

Ranks

status	N	Mean Rank
/humanit	16	16,50
/soc	15	24,20
/dbzin	11	25,09
Total	42	

Test Statistics^{a,b}

	ppk_ident
Chi-Square	7,457
df	2
Asymp. Sig.	,024

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable:
status

7. pielikums

**Kruskala-Vollisa (*Kruskal-Wallis H test*) H-testa
rezultāti atšķirību (*differences*) noteikšanai K. R.
Kreicberga identitātes identificēšanā dažādās
respondentu grupās**

Kruskal-Wallis Test

Ranks			
	statuss	N	Mean Rank
ident_att	kreicb	40	33,10
	audz/st	7	35,50
	gimene	6	35,50
	koristi	4	11,50
	kolegi	7	35,50
	Total	64	
ident_skdcdr	kreicb	40	35,60
	audz	7	24,29
	gimene	6	38,00
	g koristi	4	38,00
	kolegi	7	15,14
	Total	64	
ident_gim	kreicb	40	33,10
	audz/st	7	35,50
	gimene	6	19,50
	koristi	4	35,50
	kolegi	7	35,50
	Total	64	
ident_prof	kreicb	40	33,50
	audz/st	7	19,21
	gimene	6	32,17
	koristi	4	37,50
	kolegi	7	37,50
	Total	64	

Test Statistics^{a,b}

	ident_att	ident_skdcdr	ident_gim	ident_prof
		g		
Chi-Square	22,159	22,072	13,469	11,311
df	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,000	,000	,009	,023

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: statuss

8. pielikums

Kruskala–Vollisa (*Kruskal-Wallis H test*) H-testa rezultāti atšķirību (*differences*) noteikšanai K. R. Kreicberga identitātes identificēšanā dažādos Latvijas vēstures posmos programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē

Kruskal-Wallis Test

Ranks			
	posms	N	Mean Rank
ident_int	LR	8	25,50
	LoiPSRS	3	33,50
	LnVol	11	33,50
	LPSRSs	20	33,50
	LRnan	22	33,50
	Total	64	
ident_skdcdrj	LR	8	34,00
	LoiPSRS	3	38,00
	LnVol	11	38,00
	LPSRSs	20	25,20
	LRnan	22	35,09
	Total	64	

Test Statistics ^{a,b}		
	ident_int	ident_skdcdrj
Chi-Square	14,226	11,178
df	2	2
Asymp. Sig.	,007	,025

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: posms

9. pielikums

**Mijsakarības (*linkages*) starp identitāti un vidi
programmas kvalitatīvo datu apstrādei
AQUAD vidē**

Mijsakarības starp profesionālo identitāti un izglītības vidi

Preconstructed linkage structure:

ident_prof AND izgl_vidē

Distance 3

|ident_prof |izgl_vidē |

☐-> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----
797- 799: ident_prof AND 797- 799: izgl_vidē
nesakrīt. Kas vēl? Par viņu runājot, viņš jau ir tikai savā
darbā bijis - savi kori. Viņam pirmais dzīvē ir viņa darbs.
Otrais ir darbs un trešais ir darbs. Un kaut kur tur ģimene

1 confirmation(s)

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
957- 965: ident_prof AND 957- 965: izgl_vidē
„Oskars Friedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad
Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti
jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija
daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš
darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi
iemācīja, ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te,
Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti
labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī
Jēkaba Mediņa iespaidā.”

2117- 2118: ident_prof AND 2117- 2118: izgl_vidē
Par korjiem runājot, Jaunjelgavā jau biju par
virssdiriģentu piecdesmitajā gadā, jo skaitljos pieredzējis.”

2611- 2640: ident_prof AND 2611- 2640: izgl_vidē
Tad, kad biju jau 20 gadus vecs, tautas mūzikas
pamatos, kora dziedāšanā radās panākumi, bet trūka zināšanas
mūzikas pamatu daudzveidībā. Biju īsts, aktīvs pašdarbnieks.
Tad no 1940. gada līdz 1946. gadam bija kara notikumi; pats
kādu laiku pakaroju, „atpūtos” gūstekņu nometnēs un tad tiku
brīvībā! Un atkal mājās: šoreiz Saldū jau koncentrējos tikai
mūzikai (kora mūzikai). Bija panākumi, sāku studēt, bija
jāpelna iztika. Nevarēju pietuvoties dziļākai kora būtības
izpratnei, jo vajadzēja un arī pats sāku par daudz strādāt
maizes darbu. Tāpēc pieskaitu sevi cilvēku grupai, kuri visu
laiku sevī uzsūc mākslas niānses un, aizejot pensijā, tiešām
esmu kļuvis daudz bagātāks mākslā, cilvēku dvēseles kustībās,
skaņu un tekstu krāsainākai izpratnei un daudz ko vēl!

Varu droši teikt, ka tagad 90 gadu vecumā varu kora
mūzikā izteikt daudz lielākas estētikas izpratnes bagātības,
kādas, piemēram, man vajadzēja izteikt manā 50 gadu jubilejā.
Svinībās piedalījās „Dziedonis”, „Brocēni”, „Atbalss” un
jaundibinātais „Kamerkoris” pie Mūzikas vidusskolas. Arī tad
es daudz ko vairāk zināju par kora dziesmas iedarbības
izpratni nekā beidzot konservatoriju.

Tagad, izskaidrojot vokālās mākslas pamatbūtību:
dziedāt tā, lai klausoties priekšnesumu, klausītājs it kā
sevi redzētu tādu kā vīziju, ko izsaka teksts, melodija,
harmonija un izpildītājs. Tās daudzās dziesmas, kuras esmu
diriģējis savā ilgajā mūžā, tagad skanētu ar daudzreiz
lielāku estētisko intensitāti. Secinājums: ja ģimenē,
sabiedrībā, mācību iestādē ir morāli bagāti un filozofiski
skaidri cilvēki, tad jāatrod veids, kā jaunu cilvēku
iespaidot, bet viņš pēc iespējas ātrāk apgūtu savas mākslas
būtību.

3 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp nacionālo identitāti un etnisko vidi

Preconstructed linkage structure:

ident_nac AND etn_vidē

Distance 3

|ident_nac |etn_vidē |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
602- 605: ident_nac AND 602- 605: etn_vidē
„Speciāla ideoloģiska apmācība nenotika. Mēs visi sevi
nesām savas ģimenes, savas tautas izjūtu. Nekādas pasūtītas
nacionālas nodarbības vai sarunas nebija. Bijām „liela
ģimene”, un bija liela kopības izjūta.”

2171- 2174: ident_nac AND 2171- 2174: etn_vidē
„Es daļu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta
un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme,
un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši,
ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man

2 confirmation(s)
 □-> File: krcb_str_int_klg.rtf-----
 933- 942: ident_nac AND 933- 942: etn_vidē
 „Man pirmās asociācijas ir nostāsti par viņu kā par skolotāju, vispirms jau Mūzikas vidusskolā. Visi zināja, ka viņam ir grūtības ar krievu valodu, jo viņš padomju laikos nezināja perfekti krievu valodu. Runājot par viņa krievu valodas zināšanām, visi minēja par piemēru to viņa slaveno teicienu - siģi pod rojale i pei akordi. No vienas puses, tas raksturoja viņu kā dziļu latvieti, jo tajā laikā nozīmīgāk bija zināt to valodu. Viņš arī nekautrējās par savām krievu valodas zināšanām. Tas liecināja par viņa nacionālo patriotismu.

1187- 1200: ident_nac AND 1187- 1200: etn_vidē
 „Ir tā, ka Kreičbergu es pazīstu arī kā kolēģi Mūzikas katedrā. Jāsaka, ka tieši pedagoģiskajā darbā Kārlis Kreičbergs vienmēr ir izcēlies ar šo pedagoģisko uzstādījumu, ar audzināšanas darbu, īpaši latviskās identitātes saglabāšanā. Viņam svarīgi nacionālās piederības uzstādījumi. Viņš par to vienmēr ir runājis. Varbūt to var saukt, kā studentiem nereti liekas, ka tā ir tāda moralizēšana, bet tā ir Tēvzemes apziņas popularizēšana. Es to tomēr atbalstu. Es piekritu viņam. Un tas vienmēr ir bijis pārliecinoši. Galvenais, ka Kārlis Kreičbergs vienmēr ļoti konsekventi savus principus ir izklāstījis un pie šiem uzstādījumiem turas. Tas ir ļoti būtiski. Līdzīgi kā Valdis Vikmanis. Līdzīgi kā Jānis Mencis. Tas tomēr ir tāds skolotāju paraugs, šie trīs cilvēki, ko es tagad nosaucu.”

2 confirmation(s)
 LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp politisko identitāti un politisko vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_polit AND polit_vidē
Distance 3
|ident_polit |polit_vidē |
```

□-> File: krcb_gd.rtf-----
 1239- 1241: ident_polit AND 1239- 1241: polit_vidē
 „Tā 1941. gada novembrī sāku strādāt par skolotāju sava Gaiķu pagasta skolā. Strādāju 2 gadus. Tad aizgāju leģionā - iesauca.

1411- 1417: ident_polit AND 1411- 1417: polit_vidē
 „Jau 1944. gada vasarā vairākas reizes atnācu uz Kanneniekiem dažu dienu atvaļinājumā pie vecākiem. Tad biju pie vecākiem Meklenburgā. Tā tiku vairākas reizes aizvadīts kara gaitās!
 Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē, tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom no patreizējās nelaimes.

2137- 2144: ident_polit AND 2137- 2144: polit_vidē
 individuālajos priekšmetos. Pirmajā gadā bija Licītis, komponists. Tad to kopā ar Graudiņu aizveda... Piecdesmitā gada sākumā uz Sibīriju. Tad bija Mednis Harlds. To pēc pus gada noņēma nost, jo viņš ar savu vīru kori, kādreiz "Dziedonis" viņam bija, vienā Vidzemes baznīcā bija dziedājis "Svētceļniekus". Tāpat aizgājis ekskursijā - nu, nostāsimies, vīri, nodziedāsim! "Svētceļnieku kori", Vāgnera. To kāds pateica čekai, un noņēma no konservatorijas nost. Tad bija

3 confirmation(s)
 LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp kultūras identitāti un kultūrvidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_kult AND kult_vidē
Distance 3
|ident_kult |kult_vidē |
```

□-> File: krcb_fgr_dsk_kr.rtf-----
 691- 693: ident_kult AND 691- 693: kult_vidē
 Korim ir ar ko lepoties! Katra skate, katrī dziesmu svētki, izbraukumi. Tādi brīnišķīgi. Vai salidojumi. Tie ir neatkārtojami.”

1 confirmation(s)
 □-> File: krcb_gd.rtf-----
 1275- 1280: ident_kult AND 1275- 1280: kult_vidē

„Sestdienās un svētdienās dzīvoju pie vecākiem „Kanneniekos”. Vasarā strādāju saimniecībā, kontrolēju izpaligus pagastā. Darbošanās visās līnijās. Pagasta koris piedalījās koncertos savā un kaimiņu pagastos. Bija vietējie Dziesmu svētki un 1943. gadā Kurzemes Dziesmu svētki Liepājā. Pagasta kori bija ap 30 dziedātāju, pie tam vīru vairāk par desmit. Ja tagad kori dzied arī ar vidēju balss noturību, tad toreiz visiem bija labas balsis, kā mūsdienu kamerkoros. Paskatoties 1943. gada Dziesmu svētku repertuāru, varu tikai pats nobrīnīties, kā es spēju šīs dziesmas iemācīt un vadīt. Jelgavā mums nebija nodarbības diriģēšanā. Jēkabs

2592- 2602: ident_kult AND 2592- 2602: kult_vidē

Pārlasot latviešu mūziķu biogrāfijas, manī rodas domas par to nepieciešamību nākotnes vizijās. Piemēram, ievērojami kora diriģenti - vai ir vērts nopulēties, radīt pārskatu par kora diriģenta darbu viņa dzīves laikā: notiek mēģinājumi, tiek veidoti dažādi kori, notiek koncerti savā valstī, ārzemēs. Dziedam ar dažādiem panākumiem „Dziesmu karos”, svinīgos sarīkojumos, iepriecinām ārzemniekus, kur jau pamatā ir izzuduši neprofesionālo koru koncerti utt.

Katrai mākslas - garīgās izpausmes parādībai ir jārada cilvēkos vēlme to vēlreiz pārdzīvot, tur iesaistīties, lai mūsu dvēseles taptu ar izjūtām bagātinātas.

2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vietas identitāti un ģeogrāfisko vidi

Preconstructed linkage structure:
ident_viet AND geogr_vidē
Distance 3
|ident_viet |geogr_vidē |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
2171- 2174: ident_viet AND 2171- 2174: geogr_vidē
„Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme, un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši, ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp reliģisko identitāti un kopienas vidi

Preconstructed linkage structure:
ident_relig AND kop_vidē
Distance 3
|ident_relig |kop_vidē |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
1293- 1300: ident_relig AND 1293- 1300: kop_vidē
„Baznīcas kori bija vācu laikā. Trīsdesmito gadu sākumā, kad es gāju uz draudzes namu, tur mācītāja kundze vienkārši nodarbojās ar maziem bērniem, bet četrdesmito gadu sākumā, kad bija cits mācītājs, jau nodibinājās īsts jauniešu pulciņš un koris, uzvedumus taisīja. Es 1941. gadā sāku strādāt turpat Gaiķos un vadīju laicīgo kori. Baznīcas kori vadīja kāda mana institūta beidzēja. Tā ka mēs Gaiķos vienā pagastā bijām divi kori, bet tagad nav neviena.”

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp ikdienas identitāti un ikdienas vidi

Preconstructed linkage structure:
ident_ikd AND ikd_vidē
Distance 3
|ident_ikd |ikd_vidē |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
2175- 2176: ident_ikd AND 2175- 2176: ikd_vidē
nebūtu krāsns jākurina. Bet labi vien ir. Ir ar ko nodarboties.”

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti un darba vidi

Preconstructed linkage structure:

ident_skdcdrgr AND darb_vidr

Distance 3

|ident_skdcdrgr |darb_vidr |

☐--> File: krcb_dl_str_int_audz.rtf-----

63- 75: ident_skdcdrgr AND 63- 75: darb_vidr

„Es atnāku, lauku meitene, no Pampāļu skolas uz Saldus vidusskolu un esmu klasē, kur bija trīsdesmit skolnieki, milzīgs skaits. Bet meitenes saka, ka ļoti jauns un smuks ir dziedāšanas skolotājs un viņš mācišot mums arī ģeogrāfiju. Un tā kā man bija ģeogrāfija ļoti patīkams priekšmets, tad mēs tā gaidījām skolotāju. Nu, tieši to es nevaru pateikt, kā mēs tur pirmo reizi satikāmies, bet balsu pārbaude bija, lai dziedātu kori. Jo tomēr jau nedziedāja visas kori.

Un ko es varu teikt par repertuāru? Mēs taču toreiz dziedājām „Gaismas pili”! Bet bija jādzied arī nodevas. Kad mēs gājām uz valsts svētkiem, tad bija jādzied arī dažas tādas dziesmas. Mēs visu ko mākam! Un šodien arī - sataisiet kori no bijušajiem, un mēs visu nodziedāsim!”

1135- 1167: ident_skdcdrgr AND 1135- 1167: darb_vidr

Kārlis Kreicbergs, es domāju, vienmēr ir ļoti precīzs, ļoti prasīgs, ļoti skrupulozs tehnikas lietās un interpretācijas jautājumos, varbūt es vēl līdz galam neapzinos, cik daudz man no tiem pedagogiem ir dots, bet skaidrs ir.

Man vispār tas kokteilis ir ļoti liels! Man apkārt ir bijuši ļoti labi pedagogi. Man ir draugi un radi, vēl citi, kas ar mūziku nodarbojas, un tādi, ko es augstu vērtēju. Bet skaidrs ir ka es domāju... nevis domāju, bet esmu pilnīgi pārliecināta, ka ir arī Kārļa Kreicberga ietekme, īpaši augstskolā gūta.

Es atnācu, kad jau biju pabeigusi mūzikas vidusskolu, biju divus gadus nostrādājusi skolā tīri tādā praksē kopā ar bērniem par dziedāšanas skolotāju. Un tad pirmajā gadā [augstskolā] mēs pirmajā kursā bijām septiņi studenti. Kas man ļoti patika, tas bija īpaši pēdējos studiju gados, ka mēs ar skolotāju, ar pasniedzēju varējām par visām lietām izrunāties. Es viņam varēju visu kaut ko jautāt. Es paralēli vadīju arī korus, un man vienmēr bija kaut kas jautājams. Viņš vienmēr arī mani ļoti pamācīja un daudz ko ieteica. Bet viņš man arī savā ziņā, kā es to jutu, ļāva brīvu vaļu. Viņš ļāva man pašai, teica, lai darot tā un tā, bet pēc tam bija ļoti korekts, teica - tu jau pati labāk zini. Nu, tāda ir tā viņa pieeja. Un es domāju, ka tā ir tāda liela uzticēšanās no pedagoga puses, arī tāda ļoti liela gudrība. Viņš ļāva man pārbaudīt to lietu, kas man varbūt tur nemaz neiet cauri, un pēc tam parāda to pareizo, un tā caur pašas pieredzi... Man ir sajūta, ka viņš tomēr turēja roku uz pulsa, galīgi brīvsoli jau viņš mani nelaida. Ja salīdzina, kādas man bija atmiņas un izjūtas par viņu no mūzikas skolas laikiem, tad augstskolā mums bija patiešām laba sadarbība. Nē, arī mūzikas skolā nebija nekas slikts. Man ar viņu vienmēr ir bijušas labas attiecības.

1598- 1605: ident_skdcdrgr AND 1598- 1605: darb_vidr

L.A.A.: Man jau tomēr kā ar skolotāju. Kad mums bija konkurss mūzikas skolā, viņš visus savus skolniekus katru brīvo laiku [aicināja]: „Nāc! Nāc diriģē!” Tas nekas, ka viņam tas nav jādara. Pie katra brīvā brīža viņš uzreiz ielika visu savu darbu, lai labāk sagatavotu audzēkņus konkursam. Tagad es arī skolā strādāju visu laiku, ne jau tikai stundā. No viņa, [man] tas devums, ka visu laiku jāatdod darbam, jebkurā brīdī, kad ir brīvs laiks.

3 confirmation(s)

☐--> File: krcb_gd.rtf-----

1023- 1024: ident_skdcdrgr AND 1023- 1024: darb_vidr

„Jums, Kreicberga kungs, ir īsta diriģenta roku kustības. Gribētos Jūs kādreiz redzēt kora priekšā!”

2180- 2189: ident_skdcdrgr AND 2180- 2189: darb_vidr

„Pienāca piecdesmit ceturtais gads. Kur Rīgā palikt? Darba nav, dzīvokļa nav. Atbrauca Valdis Vikmanis no Liepājas. Es jau nemaz viņu nebiju redzējis, zināju tikai diriģentu Dreimani. Viņam vajagot skolotāju vīrieti diriģentu nodaļā, tādu, kas varētu arī arodbiedrību vadīt. Viņš noskatās - es jau tā vairāk gados nāku. Neesmu vairs puisēlis. Vai esmu ar mieru? Jā! Parakstīju līgumu. No piecdesmit ceturta gada augusta es skaitījos Emīla Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskolas skolotājs, arodbiedrības

priekšnieks, nodaļas vadītājs. Visi amati.”

2209- 2212: ident_skdcdrgrg AND 2209- 2212: darb_vidrgr
 „Mācīju diriģēšanu, teoriju, harmoniju, aranžēšanu, solfedžo; biju arodbiedrības priekšnieks, [kordiriģēšanas] nodaļas vadītājs, pretaizsardzības vadītāja vietnieks; vadīju vairākus korus.”

3 confirmation(s)
 □-> File: krcb_str_int_klg.rtf-----
 181- 188: ident_skdcdrgrg AND 181- 188: darb_vidrgr
 „Es domāju, ka daba viņam bija tāda nu, viņš jau tomēr beidza to skolotāju institūtu ar', un tur jau laikam iemācīja strādāt un būt kārtīgam. Skolotājam tomēr ir jābūt kārtīgam. Kreičbergs Kārlis jau tāds ir vēl šodien. Tā ka viņš ir ar savu pašpārlicinātību, ar savu tādu tiešumu. Pēc viņa pārlicības tas ir vienīgais, kas ir. Bet es domāju, ka tādas taisnības jau ir vairākas. Bet viņš tā diezgan konsekventi. Bet pret bērniem viņš bija objektīvs, par daudz objektīvs.”

728- 740: ident_skdcdrgrg AND 728- 740: darb_vidrgr
 „Viņam raksturīgs ir tas, ka ar saviem žestiem viņš panāk to, ko grib. Pirms tam diezgan pamatīgi izskaidrojot verbāli - kas par tēlu, it kā tādas ainiņas uzbūra, kas saistītas ar tekstu. Un tas arī diezgan daudz palīdz koristiem. Bet pats galvenais ir, ka viņš panāca ar žestiem to, ko viņš grib, nevis nodiriģēja kaut kā, bet panāca. Godīgi sakot, tas vispār ir liels pluss diriģentam. Un otrs moments, ko es gribētu izcelt, ka viņš nestāvēja attīstībā uz vietas, bet viņš mācījās i no manis, gan es no viņa, protams. Viņš no manis pieņēma manu koncepciju, bet citreiz nepieņēma, protams, ne jau vienmēr viss iet, kā saka, gludi. Nu, bet pamatā jau es vairāk no viņa mācījos, arī vadīt kori, nevis diriģēt. Tās ir divas dažādas lietas, vadīt un diriģēt.”

1026- 1035: ident_skdcdrgrg AND 1026- 1035: darb_vidrgr
 „Tiešām, man bija tas gods strādāt ar viņu Mūzikas katedrā. Tie laikam bija astoņdesmitie un deviņdesmitie gadi, kad viņš jau bija aizgājis no Liepājas Mūzikas koledžas un strādāja pie mums kā diriģēšanas skolotājs un kora „Atbalss” diriģents. Mācot diriģēšanu, kas man palīka atmiņā, ka viņš ļoti interesanti strādāja ar studentiem. Tieši tādā audzināšanas darbā. Tas bija interesanti, jo viņš vienmēr pievērsa uzmanību gan tekstiem, gan tradīcijām koru kultūrā. Viņš nekad nebaidījās runāt par tādām lietām kā patriotisms un skaidri definēja šīs lietas.

3 confirmation(s)
 LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp ģimenes identitāti un ģimenes vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_gim AND gim_vidrgr
Distance 3
|ident_gim |gim_vidrgr |
```

□-> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----
 1342- 1354: ident_gim AND 1342- 1354: gim_vidrgr
 Mums bija noteiktas prasības. Nekāda lutināšana nebija, bet mums vienmēr bija viss nepieciešamais. Es zinu, ka man klasē vienīgajai bija slēpju zābaki. Man bija slidas. Nu, toreiz jau diezgan nabadzīgi bija. Tas, kas ir vajadzīgs, nepieciešamais, tas mums bija. Bet man bija vienai no pēdējām klasē televizors. Tāpēc ka tētis pareizi uzskatīja - televizors atņēma ļoti daudz spēka. Un tāpēc mums ļoti vēlu mājās bija televizors. Vēl viņš bišķiņ koriģēja literatūru, ko es lasu. Piemēram, es lasīju „Karu un mieru” laikam 7. klasē vai 6. Un viņš man atņēma. Nu, es jau dabiski pa diagonāli lasīju par mīlestību. Viņš uzskatīja, ka šī grāmata man vēl nav piemērota. Nu tādā veidā. Bet viņš jau bija ļoti maz mājās. Bet, tā teikt, roku jau mēs visu laiku manījām.”

1469- 1480: ident_gim AND 1469- 1480: gim_vidrgr
 „Jā, nu teiksim, ja cilvēks ir pilnībā iekšā savā darbā, tad viņš tajā darbā jūtās apmierināts un laimīgs, tad viņš var arī sevi realizēt. Un mamma nodrošināja aizmuguri, lai viņš var strādāt. Un tā ir tā viņu savienība. Raksturi ģimenē ir smagi visiem. Tēvam smags raksturs, mammai smags raksturs, bet kopā ir nodzīvojuši sešdesmit gadus tūlīt jau. Man ir smags raksturs, māsa ir smags raksturs. Nu smags raksturs - nepieņem citu viedokli. Tēvs nepieņem citu viedokli, mamma nepieņem citu viedokli. Nu, uz kompromisiem jau iziet, bet principā - es zinu, kā ir pareizi! Arī man tas ir viens, ko es esmu mantojis. Protams, es to apzinos un

piekājpos.

1903- 1917: ident_gim AND 1903- 1917: gim_vidē
 „Nu, es piekristu tam, ka tas patiešām ir klans, jo viņiem ir ļoti plašs radu pulks un ļoti ciešas un pamatīgas saiknes. Radu attiecības tiek arī koptas, jo nepietiek ar to vien, ka radu ir daudz, vajag būt ar viņiem arī kontaktā, tādā aktīvā kontaktā. (...)
 Šinī ģimenē bija tādas ļoti labas ģimeniskas tradīcijas. Man likās, ka tā ir tāda stipra ģimene. Tāda, kā tā ir. Tēvs ar savu noteikto vārdu - kā ir pareizi un kā ir jādara, un ar ļoti, ļoti lielo pienākuma apziņu. Mamma - viņai bija sava vieta. Man bija ļoti lieli brīnumi par to, ka viņa nav gribējusi iet līdzī tādās izdarībās, pasākumos ar korjiem, kas notika. Viņa gribēja būt mājās, un tā bija viņas izvēle. Viņa bija tā mājas pavarda sargātāja. Kad es sāku uz turieni braukt, man likās, ka tā ir tāda ļoti stipra ģimene, kur katram ir sava loma, sava vieta.

3 confirmation(s)
 ☐-> File: krcb_gd.rtf-----
 15- 24: ident_gim AND 15- 24: gim_vidē
 „Tas laiks ir, kā saka, simts gadus atpakaļ, atcerēties nevar. Tik daudz jau gan laikam nav...Kad es piedzimu, mani vecāki vēl bija rentnieki Ciecēres pagastā. Tas bija Kuldīgas apriņķī, tagad Saldus rajonā. Bet pēc tam, kādā divdesmit sestajā gadā, vecāki nopirka māju netālaļā Gaiķu pagastā. Tai laikā Gaiķos bija jaunsaimniecības, jo muižas tika sadalītas. Pa lielākai daļai divdesmit hektāru ik jaunsaimniecībai. Mums bija četrdesmit hektāru. Tagad es skaitos zemnieks ar savu māju un zemi. Esmu tur mantinieks, īpašnieks.”

173- 181: ident_gim AND 173- 181: gim_vidē
 „Mammai patika vārds Rūdofls, bet pirmais vārds parasti tika dots tāds kā krusttēvam, un, tā kā krusttēvs man bija Kārlis, tad arī man tas ir pirmais vārds. Kad sāku iet tālākās skolās, kur pēc dzimšanas apliecības skatījās, ka esmu Kārlis Rūdofls, visur sāka mani saukt par Kārli. Jelgavas Skolotāju institūtā izdeva apliecību - Kārlis Rūdofls. Krievu laikā gan es tikai par Kārli saucos. Bet tagad, kad atkal sākās jauni laiki, tad visur, kur oficiāli dokumenti, tur esmu Kārlis Rūdofls. Lai nebūtu pārpratumu.”

2099- 2116: ident_gim AND 2099- 2116: gim_vidē
 „Tajā rudenī mani uzņēma konservatorijā, bet, tā kā man bija sieva, tad jāgādā arī par sievu. Tūlīt dabūju darbu kādā pamatskolā Pārdaugavā par dziedāšanas skolotāju. Bet kur dzīvot? Ja es būtu viens, tad studentu kopmītnē, bet pa diviem gadus divus nodzīvojām Zaķusalā. Ar kuģīti braukājām, pa ledu esam gājuši. Pēc tam divus gadus nodzīvojām vēl citā vietā, tad vienu gadu pie radiem.
 To piecu gadu laikā es visu laiku par skolotāju strādāju. Viņa beidza vidusskolu Rīgā, tad iestājās pedagoģiskajā klasē un beidza arī to. Pēc tam strādāja par skolotāju. Kad viņa beidza pedagoģisko klasi, viņai samaksāja divtūkstoš rubļu darba naudu, un tad viņa bija tik laba, ka uzdāvināja man klavieres, lai es mājās varu spēlēt un, kā saka, kaimiņus traucēt. Es Rīgā strādāju gan tai pamatskolā, gan divus gadus arī 2. vidusskolā par dziedāšanas skolotāju. Tur vadīju jaukto kori, meiteņu kori, tai pašā laikā vēl vienu medicīnas māsu kori. Pēdējo gadu paņēmu brīvu, lai varētu beigt konservatoriju.

3 confirmation(s)
 LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp studenta identitāti un studiju vidi

Preconstructed linkage structure:

ident_stud AND stud_vidē

Distance 3

|ident_stud |stud_vidē |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

944- 953: ident_stud AND 944- 953: stud_vidē

„Manuprāt, tai laikā, beidzot Jelgavas Skolotāju institūtu, neradās īsti spēcīgi kora diriģenti. Teiksim, es savā kursā biju gandrīz labākais. Kāpēc Jēkabs Mediņš, kas bija ļoti labs mūziķis, nepamācīja mūs arī, kā vajag diriģēt, kā vajag strādāt ar kori? Bet viņš tik mācīja mums solfēdžiju, harmoniju, klavieres.

Neradās arī lieli gleznotāji. Zīmēšanas skolotājs bija gleznotājs Kārlis Baltgailis, un atkal - viņš tikai parāda

kaut ko, un viss. Bet viņiem jau nebija laika. Paši viņi bija lieli meistari, un viņiem nebija laika.”

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vērtībām un izglītības vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert          AND izgl_vidē
Distance 3
|ident_vert         |izgl_vidē          |
```

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

```
957-          965: ident_vert          AND          957-          965: izgl_vidē
„Oskars Friedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad
Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti
jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija
daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš
darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi
iemācīja, ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te,
Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti
labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī
Jēkaba Mediņa iespaidā.”
2568-        2573: ident_vert          AND          2568-        2573: izgl_vidē
„Kā diriģents es neesmu teicamnieks, bet ar saviem
pozitīviem uzskatiem varu būt noderīgs mūsu dzīves
daudzveidībā: man ir pietiekami daudz īsrakstu par citiem
cilvēkiem, par mūzikas dzīves vērojumiem, ir jābūt manām
kritikām par mūzikas dzīvi Liepājā, var apvienot kritiku par
manis vadīto koru darbību, mani kā pedagogu, organizatoru.
```

2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vērtībām un studiju vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert          AND stud_vidē
Distance 3
|ident_vert         |stud_vidē          |
```

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

```
591-          599: ident_vert          AND          591-          599: stud_vidē
„Trīsdesmit pirmajā gadā uz Gaiķu skolu atnāca Jūlijs
Ampermanis, jo tai reizē vajadzēja dziedāšanas, rokdarbu,
matemātikas un fizikultūras skolotāju. Iepriekšējais skolotājs
aizgāja pensijā. Izsludināja konkursu, un kādi četri pieci
pieteicās. Tikai viens bija vīrietis, nesen Rīgas institūtu
beidzis - Jūlijs Ampermanis. Viņš prata labi dziedāt,
vingrošanu - tā pa vidam, vēsturi labi un matemātiku sevišķi
labi. Negribot man šie priekšmeti ir palikuši labākie,
mīļākie.”
892-          899: ident_vert          AND          892-          899: stud_vidē
Es tagad šausminos, kad skolā saka, ka tiesības ir
pirmajā vietā. Jēkūrā skolā, kur es biju, skolniekam bija
pienākumi. Tajā pašā laikā mēs zinājām, ka skolotāja
pienākums ir mūs mācīt. Man liekas, ka pienākums un tēvzemes
apziņa ir ļoti svarīgi. Nevar būt cilvēks bez tēvzemes. Tās
kultūra, idejas jāpārņem ikvienam. Ja kāds grib savu tēvu
zemi atstāt un meklēt jaunu, tad viņam ir jāpieņem šis jaunās
zemes īpašības.”
957-          965: ident_vert          AND          957-          965: stud_vidē
„Oskars Friedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad
Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti
jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija
daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš
darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi
iemācīja, ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te,
Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti
labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī
Jēkaba Mediņa iespaidā.”
2149-        2155: ident_vert          AND          2149-        2155: stud_vidē
Vislabākais tad bija Bašs. Ļoti labs mūziķis. Un tas mani
riktīgi sāka mācīt. Jo es biju tāds izdarīgs pašdarbnieks.
Zin', vairāk mētāties ar rokām un tā tikai. Un viņš teica:
"Nu tad iesim tā, Kreicberg, vajadzētu klasiski pamācīties!"
Liek mani pie sienas, kā es arī liku vēlāk diriģēt, lai žesti
būtu, attālums, viss tas. Un es jau biju iedomājies: „Nu ko
tad, es jau te biju virsdiriģents, kori man bija!”
```

4 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vērtībām un darba vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert          AND darb_vidē
Distance 3
|ident_vert          |darb_vidē          |
=====
```

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
1286- 1290: ident_vert AND 1286- 1290: darb_vidē
Mediņš vadīja institūta kori un teica: „Skatieties, kā es to daru, un mājās ar iekšējo dzirdi izdiriģējiet sevī šīs dziesmas!” Un, ja es to spēju, gan vācu laikā, gan vēlāk - pēc kara Saldus vidusskolā, tad laikam kaut kādas diriģenta spējas ir manī bijušas.”
2568- 2573: ident_vert AND 2574- 2576: darb_vidē
„Kā diriģents es neesmu teicamnieks, bet ar saviem pozitīviem uzskatiem varu būt noderīgs mūsu dzīves daudzveidībā: man ir pietiekami daudz īsrakstu par citiem cilvēkiem, par mūzikas dzīves vērojumiem, ir jābūt manām kritikām par mūzikas dzīvi Liepājā, var apvienot kritiku par manis vadīto koru darbību, mani kā pedagogu, organizatoru. Kā cilvēks visu mūžu esmu bijis pietiekami atturīgs, prasīgs, atdevies dziesmai un tanī pašā laikā dažreiz maziejušs saskarsmē ar cilvēkiem”.

2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vērtībām un politisko vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert          AND polit_vidē
Distance 3
|ident_vert          |polit_vidē          |
=====
```

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
1415- 1417: ident_vert AND 1415- 1417: polit_vidē
Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē, tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom no patreizējās nelaiemes.”
2641- 2650: ident_vert AND 2651- 2660: polit_vidē
Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava, savādāku pārliecība - kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?
2651- 2660: ident_vert AND 2651- 2660: polit_vidē
Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija. Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai.

3 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp attieksmi un darba vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_att          AND darb_vidē
Distance 3
|ident_att          |darb_vidē          |
=====
```

☐-> File: krcb_dl_str_int_audz.rtf-----
158- 176: ident_att AND 158- 176: darb_vidē
„ Paldies par to, ka jūs bijāt tik jauks tad, kad mēs vēl

bijām tik jaunas! Mēs ar viņu bijām kopā, kad bijām ļoti jaunas - no piecpadsmit līdz divdesmit. Es gribu pateikt vēl vienu lietu, ka skolotājs Kreicbergs bija augstas profesionalitātes. Tādu nav mazums, bet viņam kopā ar to vēl bija izteikta cilvēcība. Viņš bija drosmīgs ļoti. Redziet, kas notika. Mūsu klasē nomira divi puikas - viens četrdesmit devītā gada ziemā, viens piecdesmitā gada ziemā. Skolotājs Kreicbergs atrada laiku mācīt mums dziedāt, lai mēs varētu tos puikas izvadīt. Tas vēl nebija viss. Mēs mācījāmies to, ko drikstēja dziedāt, un mēs mācījāmies arī „Tur, augšā, aiz zvaigznēm”. Jūs iedomājaties, kā viņš riskēja tanī laikā! Ka mēs kapos dziedājām „Augšā, aiz zvaigznēm”! Nu, mīlie... es domāju, ka tikai tāpēc, ka viņš bija tik ļoti vajadzīgs apriņķī, ka diezin vai kāds viņu par to spīdzināja. Mūsu klases audzinātāja, piemēram, tajās bērēs nemaz nepiedalījās. Viņai tas laikam bija tik nesvarīgi. Bet viņš taču bija. Un mēs braucām uz Utēniem toreiz vaļējās mašīnās. Citu jau nebija satiksmes līdzekļu. Ziemā. Šoferis, mājās braucot,

1 confirmation(s)

☐--> File: krcb_fgr_dsk_kr.rtf-----

510- 540: ident_att AND 510- 540: darb_vidē

Es jau smējās - mums bija piecdesmit gadu jubileja, Kreicbergs mūs gribēja iztaisīt par akadēmisko kori. Braucām apkārt. Dziedājām gan Pēterburgā, gan Igaunijā, gan Lietuvā. Viņam ir labs, noteikts raksturs. Viņš iejūtīgs ir. Stingrs diriģents bija. Stingram jābūt diriģentam. Spējīgs. Divas reizes nedēļā braukt no Liepājas uz Brocēniem - tā ir ļoti liela apņemšanās. Pēc tam vēl koncerti - papildus jābrauc. Saviesīgos saietos atrakcijas viņš vada... viņam viens tāds labs gājiens ir. Tur ar „lielgabaliem” un „ložmetējiem”. No Blidenes nāca vācieši, no otras puses krievi. Un tad tur no sākuma bija ložmetēji - visi plaukstas sita. Pēc tam lielgabali - ar kājām. Un pēc tam ber no vietas. To viņš korus apmācījis bija. Arī tagad jubilejā viņš to pašu izveda. Vienreiz viņš man ir teicis tā: "Iemācīt kori jau var, bet tās izdarības, kas vajadzīgas otrā daļā, tās galvenais ir sadomāt!". Tie gan ir viņa vārdi. Es domāju, kori tāds draudzīgs, biedrīgs gars valdīja. Nebija nekādi tādi grupējumi, kā ir citos koros. Nekas tāds īpašs negatīvs nebija. Tagad, kad sasparojamies, tad pie četrdesmit vīriem mēs varam būt. Nu, tā pa jokam varu pateikt, ka neiznāk lielišanās, ka mēs esam četri tenori trijās paaudzēs - Valteri. Es dziedu, mans dēls dzied un divi mazdēli dzied. Viens studē. Viens skolas direktors ir - izlaidumi tagad, ļoti noslogots. Viens aizbrauca pie brāļa uz Rīgu. Bet, kad atbildīgi koncerti, tad viņi ir klāt.

Tad mums atnāca citi diriģenti. Tagadējie diriģenti tā vieglāk palaiž...Kreicbergs vienmēr bija darbīgs. Mēs tā bijām pieraduši pie viņa kā pie tēva. Un, kā atnāk jaunie diriģenti, mēs tā uzreiz tā kā apdedzinājāmies - to es darišu, to nē, bet Kreicbergs visu darija!"

705- 716: ident_att AND 705- 716: darb_vidē

„Cilvēciskums, prasme runāt ar cilvēkiem - es tomēr no visiem tiem, kas te ir bijuši, visaugstāk vērtēju Kārli šajā ziņā.

- Viņš ļoti cilvēcīgs bija. Jūs paanalizējiet, vai ir otrs diriģents tagad republikā, kurš četrdesmit trīs gadus ir braucis pie viena kora vidēji divreiz nedēļā obligāti, dažreiz pat trīs. No Liepājas viņš sēž mašīnā vai vilcienā. Nez, vai otrs tāds būs. Pie tam no zemnieka cēlies. Viņam tomēr kaut kāda saprašana par tiem cilvēkiem, strādniekiem ir.

- Jā, tiešām brauca un arī prasīja no korista, lai tu būtu, nāktu uz mēģinājumu.

728- 744: ident_att AND 728- 744: darb_vidē

„Teorijā var runāt par mākslinieciskiem sasniegumiem vai ko citu, ja ir bijis nopietns darbs klāt. Un no visiem tiem, ar kuriem man ir gadījies strādāt kopā, tad Kārlim tā pieeja darbam patiesi ir bijusi profesionāla. Ar lielu nopietnību un ar atbildības sajūtu. Es atceros, kaut kad pēdēja laikā tāda smaga bija paņēmusies tā programma, viņš šķendējās, ka par daudz smaga ir bijusi tā programma. Tātad, kā lai saka, pārvērtētas ir kora iespējas bijušas. Bet man ir grūti salīdzināt tāpēc, ka es vispār tā pēdējā laikā neredzu tādas lietas. Viss ir tādā... viss, man liekas, tas ko dara... ka es kādu neaizvainoju, bet varu pateikt, ka tas ir kaut kas tāds amatniecīgs. Tas vispār nav darbs ar kori, ar māksliniecisku kolektīvu. Kaut vai ar pašdarbību kā tādu. Ja

sauc par pašdarbību, tad tomēr ir jābūt kaut kādām mākslas pazīmēm, tur jābūt ir kādiem mākslas tēliem iekšā. Kārlis, man liekas, visu laiku par to ir domājis. Patiesi, pēdējā laikā es vairs neredzu tādas lietas augstākā pakāpē.”

3 confirmation(s)

```
☐-> File: krcb_gd.rtf-----
2106-      2116: ident_att      AND      2106-      2116: darb_vidē
To piecu gadu laikā es visu laiku par skolotāju
strādāju. Viņa beidza vidusskolu Rīgā, tad iestājās
pedagoģiskajā klasē un beidza arī to. Pēc tam strādāja par
skolotāju. Kad viņa beidza pedagoģisko klasi, viņai samaksāja
divtūkstoš rubļu darba naudu, un tad viņa bija tik laba, ka
uzdāvināja man klavieres, lai es mājās varu spēlēt un, kā
saka, kaimiņus traucēt. Es Rīgā strādāju gan tai pamatskolā,
gan divus gadus arī 2. vidusskolā par dziedāšanas skolotāju.
Tur vadīju jaukto kori, meiteņu kori, tai pašā laikā vēl
vienu medicīnas māsu kori. Pēdējo gadu paņēmu brīvu, lai
varētu beigt konservatoriju.
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp attieksmi un kultūrvidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_att      AND kult_vidē
Distance 3
|ident_att      |kult_vidē      |
=====
```

```
☐-> File: krcb_dl_str_int_audz.rtf-----
447-      451: ident_att      AND      447-      451: kult_vidē
Braucot uz Dziesmu svētkiem, bija arī vaļas brīži. Pa
brīvo laiku mēs dziedājām. Un, cik es atceros, Kreicbergs jau
arī bija mūžīgi tanī dziedātāju pulkā. Viņš bija mūsu vidū.
Nekad viņš sevi neizcēla kā kaut ko nozīmīgāku. Viņš bija
viens no.”
```

1 confirmation(s)

```
☐-> File: krcb_gd.rtf-----
1039-     1043: ident_att      AND      1039-     1043: kult_vidē
veidot metodisko darbu kora vadīšanā. Mēs it kā visi bijām
muzikāli apdāvināti (pirmais eksāmens - muzikālās dzirdes
pārbaude), bet, izejot darbā, ļoti maz bija to, kuri kaut cik
profesionāli darbotos skolas, pagastu un pilsētu muzikālajā
dzīvē.”
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp attieksmi un politisko vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_att      AND polit_vidē
Distance 3
|ident_att      |polit_vidē      |
=====
```

```
☐-> File: krcb_gd.rtf-----
2651-     2660: ident_att      AND      2651-     2660: polit_vidē
Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība,
antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības
noved Latvijā un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas
saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuļiem,
kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza
cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.
Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu
ideju un domu izteiksmē. Bet lielākā māksla, spēks ir domu
koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot
cilvēku garīguma izpaušanai.
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp emocijām un kultūrvidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_emoc     AND kult_vidē
Distance 3
|ident_emoc     |kult_vidē      |
=====
```

```
☐-> File: krcb_dl_str_int_audz.rtf-----
336-      361: ident_emoc     AND      336-      361: kult_vidē
```

tikai tad, kad vajadzēja sadziedāties. Es atceros, ka tolaik Dziesmu svētkiem bija milzīgi nopietna gatavošanās. Mūsu sīvākās pretinieces jau tolaik bija slavenais Cepīša vadītais sieviešu koris „Dzintars”. Tolaik jau mēs Latvijā bijām tikai divi Tautas sieviešu kori - mēs un „Dzintars”. Un tad bija tās mūžīgās cīņas. Nu, protams, ka mēs vienmēr bijām otrās. Un es domāju, ka Kreicbergs to ļoti pārdzīvoja. Kreicbergam bija arī savas mīlākās dziesmas, varēja just, ka tās viņam no sirds nāca. Un viena no tādām neapšaubāmi bija dziesma „Ievīņa”, Jāņa Ozoliņa mūzika. Tā bija veltīta kara beigām. Otrā pasaules kara beigām, kā viri nāk mājās no kara. Un tā viņam bija tāda dziesma, ka, man šķiet, diriģējot viņam pat bija asaras acīs. Es nezinu, vai viņam bija kādas personiskas atmiņas, bet asaras bija acīs. Un es atceros, ka mēs toreiz kādos Dziesmu svētkos arī šo dziesmu kā obligāto lielajā aulā „dziesmu karā” dziedājām. Nu, tad varēja just, ka no Kreicberga emocionālais lādiņš kaut kā neapšaubāmi nāca uz mums, un mēs bijām pilnīgi līdz asarām. Tā bija tāda ļoti, ļoti emocionāla dziesma. Man liekas, būtībā viņš bija ļoti emocionāls cilvēks, bet, man arī šķiet, ka viņš to savu emocionalitāti īpaši neizpauđa. (...)

Es nebiju tajā specialitātē, kur ar mūziku saistība. Viņš jau bija arī pasniedzējs studentiem, bet man personīgi ar viņu ārpus mēģinājumiem nebija tāda saskare, jo es mācījos filologos, pavisam citā fakultātē. Bet man viņš ir prātā kā pedagogs un prasīgs diriģents.

1 confirmation(s)

☐--> File: krcb_gd.rtf-----

2641- 2650: ident_emoc AND 2641- 2650: kult_vidē

Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedcība - kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdija citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp emocijām un politisko vidi

Preconstructed linkage structure:

ident_emoc AND polit_vidē

Distance 3

|ident_emoc |polit_vidē |

☐--> File: krcb_gd.rtf-----

1415- 1417: ident_emoc AND 1415- 1417: polit_vidē

Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē, tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom no patreizējās nelaimes.”

2641- 2650: ident_emoc AND 2651- 2660: polit_vidē

Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedcība - kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdija citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.

Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai.

2 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp interesēm un ģimenes vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_int          AND gim_vide
Distance 3
|ident_int          |gim_vide          |
```

```
☐--> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----
      483-          492: ident_int          AND          483-          492: gim_vide
      „Nu tā viņš auga lielāks, nāk jau tā pieci gadi. Un
      mums bija tāda vecāka kalponīte. Bet dikti tāda labsirdīga.
      Un šitas šausmīgi ziņkārīgs uz grāmatām, uz zīmēšanu. Tur vēl
      bija ... Tad vēl nebija jaunā māja. Tur vēl bija pie loga
      tāda, tajā vecajā mājā, biezs, biezs mūris (...) pie loga
      tāda bēģele. Tajā vecajā mājā. Tur viņš sēdēja, tupēja. Galds
      viņam bija, ķeblis gar malu. Tupēja stundām un zīmēja, un
      skatījās tās bildes. Nu, kad tai kalponei vakarā bija vaļa,
      viņš teica: „Vera, nāc palasi man priekšā!” Tā ka viņš lasīt
      jau dikti ātri gribēja.”
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp interesēm un ģeogrāfisko vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_int          AND geogr_vide
Distance 3
|ident_int          |geogr_vide          |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
      2603-         2610: ident_int          AND          2603-         2610: geogr_vide
      Tā, piemēram, par mani: esmu visu dzīvi vadījis ļoti
      aktīvā darbībā. Ir bijuši dažādi sapņojumi no bērnības - kas
      es varētu būt? Vienkāršā lauku sabiedrībā biju pietiekami
      tālā distancē no garīguma Rīgā, no vēlmju bagātības, kādas
      var būt jaunam cilvēkam, kas tur tālu lauku sētā varētu savos
      sapņos būt ar daudz bagātākām vēlmēm. Darbojos sporta
      pasaulē, sapņoju par izgudrojumiem ķīmijas daudzveidībā.
      Mūzika bija kā tāds nomierinātājs - ne pārlicība.
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp raksturu un darba vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_rakst        AND darb_vide
Distance 3
|ident_rakst        |darb_vide          |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
      2574-         2576: ident_rakst        AND          2574-         2576: darb_vide
      Kā cilvēks visu mūžu esmu bijis pietiekami atturīgs,
      prasīgs, atdevies dziesmai un tanī pašā laikā dažreiz
      maziejutīgs saskarsmē ar cilvēkiem”.
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp uzvedību un darba vidi

Preconstructed linkage structure:

```
ident_uzv          AND darb_vide
Distance 3
|ident_uzv          |darb_vide          |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
      1242-         1246: ident_uzv          AND          1242-         1246: darb_vide
      Par šo laiku sīkāk. Skolā bija sešas klases, strādāja
      seši skolotāji. Es mācīju dziedāšanu, matemātiku, vēsturi,
      ģeogrāfiju, vingrošanu, rokdarbus. Vadiju skolas kori,
      vietējo pagasta kori, pagasta sporta pulciņu, spēlēju teātri,
      izveidoju viru dubultkvartetu. Dzīvoju skolā.”
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

10. pielikums

Kruskala-Vollisa (*Kruskal-Wallis H test*) H-testa rezultāti atšķirību (*differences*) noteikšanai K. R. Kreicberga identitātes veidošanos un nostiprināšanos veicinošo faktoru identificēšanā pedagoga dzīvesdarbībā programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē

Kruskal-Wallis Test

Ranks			
	statuss	N	Mean Rank
ivnvf_izv	kreicb	40	28,60
	audz/st	7	39,00
	gimene	6	39,00
	koristi	4	39,00
	kolegi	7	39,00
	Total	64	
ivnvf_ldzd	kreicb	40	36,70
	audz/st	7	10,07
	gimene	6	32,17
	koristi	4	29,50
	kolegi	7	32,93
	Total	64	
ivnvf_atz	kreicb	40	33,10
	audz/st	7	39,50
	gimene	6	28,83
	koristi	4	15,50
	kolegi	7	34,93
	Total	64	
ivnvf_jb	kreicb	40	28,30
	audz/st	7	39,50
	gimene	6	39,50
	koristi	4	39,50
	kolegi	7	39,50
	Total	64	
ivnvf_uzt	kreicb	40	34,30
	audz/st	7	32,93
	gimene	6	37,50
	koristi	4	37,50
	kolegi	7	14,64
	Total	64	
ivnvf_dros	kreicb	40	34,00
	audz/st	7	34,00
	gimene	6	18,00
	koristi	4	34,00
	kolegi	7	34,00
	Total	64	

Test Statistics^{a,b}

	ivnvf_izv	ivnvf_ldzd	ivnvf_atz	ivnvf_jb	ivnvf_uzt
Chi-Square	9,635	31,098	9,199	10,584	19,053
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,047	,000	,049	,032	,001

Test Statistics^{a,b}

	ivnvf_dros
Chi-Square	29,951
df	2
Asymp. Sig.	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: status

11. pielikums

**Mijsakarības (*linkages*) starp identitāti un tās
veidošanos un nostiprināšanos veicinošajiem
faktoriem programmas kvalitatīvo datu apstrādei
AQUAD vidē**

Mijsakarības starp attieksmi un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

```
ident_att          AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_att          |ivnvf_atz          |
```

↳-> File: krcb_gd.rtf-----

```
2121- 2123: ident_att          AND          2121- 2123: ivnvf_atz
```

„Ši mana nemierīgā dzīve neļāva man ar visu sirdi
nodoties studijām, un 1954. gadā beidzu konservatoriju ar
daudz trūkumiem mūzikas, kora diriģenta sagatavotībā”.

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp attieksmi un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_att          AND ivnvf_jb
Distance 3
|ident_att          |ivnvf_jb          |
```

↳-> File: krcb_gd.rtf-----

```
2106- 2116: ident_att          AND          2106- 2118: ivnvf_jb
```

To piecu gadu laikā es visu laiku par skolotāju
strādāju. Viņa beidza vidusskolu Rīgā, tad iestājās
pedagoģiskajā klasē un beidza arī to. Pēc tam strādāja par
skolotāju. Kad viņa beidza pedagoģisko klasi, viņai samaksāja
divtūkstoš rubļu darba naudu, un tad viņa bija tik laba, ka
uzdāvināja man klavieres, lai es mājās varu spēlēt un, kā
saka, kaimiņus traucēt. Es Rīgā strādāju gan tai pamatskolā,
gan divus gadus arī 2. vidusskolā par dziedāšanas skolotāju.
Tur vadīju jaukto kori, meiteņu kori, tai pašā laikā vēl
vienu medicīnas māsu kori. Pēdējo gadu paņēmu brīvu, lai
varētu beigt konservatoriju.

Par korjiem runājot, Jaunjelgavā jau biju par
virsdiriģentu piecdesmitajā gadā, jo skaitījos pieredzējis.”

```
2651- 2660: ident_att          AND          2651- 2660: ivnvf_jb
```

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība,
antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības
novēd Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas
saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem,
kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza
cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.

Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu
ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu
koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot
cilvēku garīguma izpaušanai.

2 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp attieksmi un līdzdalību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_att          AND ivnvf_ldzd
Distance 3
|ident_att          |ivnvf_ldzd        |
```

↳-> File: krcb_gd.rtf-----

```
2651- 2660: ident_att          AND          2651- 2660: ivnvf_ldzd
```

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība,
antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības
novēd Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas
saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem,
kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza
cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.

Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu
ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu
koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot
cilvēku garīguma izpaušanai.

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp attieksmi un uzticēšanos

Preconstructed linkage structure:

```
ident_att          AND ivnvf_uzt
Distance 3
```

```

|ident_att                               |ivnvf_uzt                               |
=====
☐--> File: krcb_fgr_dsk_kr.rtf-----
510-      540: ident_att      AND      510-      540: ivnvf_uzt
      Es jau smējos - mums bija piecdesmit gadu jubileja,
      Kreicbergs mūs gribēja iztaisīt par akadēmisko kori. Braucām
      apkārt. Dziedājām gan Pēterburgā, gan Igaunijā, gan Lietuvā.
      Viņam ir labs, noteikts raksturs. Viņš iejūtīgs ir. Stingrs
      diriģents bija. Stingram jābūt diriģentam. Spējīgs. Divas
      reizes nedēļā braukt no Liepājas uz Brocēniem - tā ir ļoti
      liela apņemšanās. Pēc tam vēl koncerti - papildus jābrauc.
      Saviesīgos saietos atrakcijas viņš vada... viņam viens
      tāds labs gājiens ir. Tur ar „lielgabaliem” un „ložmetējiem”.
      No Blīdenes nāca vācieši, no otras puses krievi. Un tad tur
      no sākuma bija ložmetēji - visi plaukstas sita. Pēc tam
      lielgabali - ar kājām. Un pēc tam ber no vietas. To viņš
      korus apmācījis bija. Arī tagad jubilejā viņš to pašu izveda.
      Vienreiz viņš man ir teicis tā: "Iemācīt kori jau var, bet
      tās izdarības, kas vajadzīgas otrā daļā, tās galvenais ir
      sadomāt!". Tie gan ir viņa vārdi.
      Es domāju, kori tāds draudzīgs, biedrīgs gars valdīja.
      Nebija nekādi tādi grupējumi, kā ir citos koros. Nekas tāds
      īpašs negatīvs nebija. Tagad, kad sasparojamies, tad pie
      četrdesmit vīriem mēs varam būt.
      Nu, tā pa jokam varu pateikt, ka neiznāk lielišanās, ka
      mēs esam četri tenori trijās paaudzēs - Valteri. Es dziedu,
      mans dēls dzied un divi mazdēli dzied. Viens studē. Viens
      skolas direktors ir - izlaidumi tagad, ļoti noslogots. Viens
      aizbrauca pie brāļa uz Rīgu. Bet, kad atbildīgi koncerti, tad
      viņi ir klāt.
      Tad mums atnāca citi diriģenti. Tagadējie diriģenti tā
      vieglāk palaiž...Kreicbergs vienmēr bija darbīgs. Mēs tā bijām
      pieraduši pie viņa kā pie tēva. Un, kā atnāk jaunie
      diriģenti, mēs tā uzreiz tā kā apdedzinājāmies - to es
      darišu, to nē, bet Kreicbergs visu darija!"
705-      716: ident_att      AND      705-      716: ivnvf_uzt
      „Cilvēciskums, prasme runāt ar cilvēkiem - es
      tomēr no visiem tiem, kas te ir bijuši, visaugstāk vērtēju
      Kārlī šajā ziņā.
      - Viņš ļoti cilvēcisks bija. Jūs paanalizējiet, vai ir
      otrs diriģents tagad republikā, kurš četrdesmit trīs gadus ir
      braucis pie viena kora vidēji divreiz nedēļā obligāti,
      dažreiz pat trīs. No Liepājas viņš sēž mašīnā vai vilcienā.
      Nez, vai otrs tāds būs. Pie tam no zemnieka cēlies. Viņam
      tomēr kaut kāda saprašana par tiem cilvēkiem, strādniekiem
      ir.
      - Jā, tiešām brauca un arī prasīja no korista, lai tu
      būtu, nāktu uz mēģinājumu.
728-      744: ident_att      AND      728-      744: ivnvf_uzt
      „Teorijā var runāt par mākslinieciskiem sasniegumiem
      vai ko citu, ja ir bijis nopietns darbs klāt. Un no visiem
      tiem, ar kuriem man ir gadījies strādāt kopā, tad Kārlim tā
      pieeja darbam patiesi ir bijusi profesionāla. Ar lielu
      nopietnību un ar atbildības sajūtu. Es atceros, kaut kad
      pēdēja laikā tāda smaga bija paņēmusies tā programma, viņš
      šķendējās, ka par daudz smaga ir bijusi tā programma. Tātad,
      kā lai saka, pārvērtētas ir kora iespējas bijušas. Bet man ir
      grūti salīdzināt tāpēc, ka es vispār tā pēdējā laikā neredzu
      tādas lietas. Viss ir tādā... viss, man liekas, tas ko
      dara... ka es kādu neaizvainoju, bet varu pateikt, ka tas ir
      kaut kas tāds amatniecīgs. Tas vispār nav darbs ar kori, ar
      māksliniecisku kolektīvu. Kaut vai ar pašdarbību kā tādu. Ja
      sauc par pašdarbību, tad tomēr ir jābūt kaut kādām mākslas
      pazīmēm, tur jābūt ir kādiem mākslas tēliem iekšā. Kārlis,
      man liekas, visu laiku par to ir domājis. Patiesi, pēdējā
      laikā es vairs neredzu tādas lietas augstākā pakāpē.”
3 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS      : Data in kreicbergs.nam
=====

```

Mijsakarības starp attieksmi un uzticēšanos

Preconstructed linkage structure:

```

ident_att      AND ivnvf_uzt
Distance 3
|ident_att      |ivnvf_uzt
=====

```

```

☐--> File: krcb_fgr_dsk_kr.rtf-----
510-      540: ident_att      AND      510-      540: ivnvf_uzt
      Es jau smējos - mums bija piecdesmit gadu jubileja,

```

Kreicbergs mūs gribēja iztaisīt par akadēmisko kori. Braucām apkārt. Dziedājām gan Pēterburgā, gan Igaunijā, gan Lietuvā. Viņam ir labs, noteikts raksturs. Viņš iejūtīgs ir. Stingrs diriģents bija. Stingram jābūt diriģentam. Spējīgs. Divas reizes nedēļā braukt no Liepājas uz Brocēniem - tā ir ļoti liela apņemšanās. Pēc tam vēl koncerti - papildus jābrauc. Saviesīgos saietos atrakcijas viņš vada... viņam viens tāds labs gājiens ir. Tur ar „lielgabaliem” un „ložmetējiem”. No Blīdenes nāca vācieši, no otras puses krievi. Un tad tur no sākuma bija ložmetēji - visi plaukstas sita. Pēc tam lielgabali - ar kājām. Un pēc tam ber no vietas. To viņš korus apmācījis bija. Arī tagad jubilejā viņš to pašu izveda. Vienreiz viņš man ir teicis tā: "Iemācīt kori jau var, bet tās izdarības, kas vajadzīgas otrā daļā, tās galvenais ir sadomāt!". Tie gan ir viņa vārdi. Es domāju, kori tāds draudzīgs, biedrīgs gars valdīja. Nebija nekādi tādi grupējumi, kā ir citos koros. Nekas tāds īpašs negatīvs nebija. Tagad, kad sasparojamies, tad pie četrdesmit vīriem mēs varam būt. Nu, tā pa jokam varu pateikt, ka neiznāk lielīšanās, ka mēs esam četri tenori trijās paaudzēs - Valteri. Es dziedu, mans dēls dzied un divi mazdēli dzied. Viens studē. Viens skolas direktors ir - izlaidumi tagad, ļoti noslogots. Viens aizbrauca pie brāļa uz Rīgu. Bet, kad atbildīgi koncerti, tad viņi ir klāt. Tad mums atnāca citi diriģenti. Tagadējie diriģenti tā vieglāk palaiž...Kreicbergs vienmēr bija darbīgs. Mēs tā bijām pieraduši pie viņa kā pie tēva. Un, kā atnāk jaunie diriģenti, mēs tā uzreiz tā kā apdedzinājāmies - to es darišu, to nē, bet Kreicbergs visu darīja!"

705- 716: ident_att AND 705- 716: ivnvf_uzt

„Cilvēciskums, prasme runāt ar cilvēkiem - es tomēr no visiem tiem, kas te ir bijuši, visaugstāk vērtēju Kārli šajā ziņā.

- Viņš ļoti cilvēcīgs bija. Jūs paanalizējiet, vai ir otrs diriģents tagad republikā, kurš četrdesmit trīs gadus ir braucis pie viena kora vidēji divreiz nedēļā obligāti, dažreiz pat trīs. No Liepājas viņš sēž mašīnā vai vilcienā. Nez, vai otrs tāds būs. Pie tam no zemnieka cēlies. Viņam tomēr kaut kāda saprašana par tiem cilvēkiem, strādniekiem ir.

- Jā, tiešām brauca un arī prasīja no korista, lai tu būtu, nāktu uz mēģinājumu.

728- 744: ident_att AND 728- 744: ivnvf_uzt

„Teorijā var runāt par mākslinieciskiem sasniegumiem vai ko citu, ja ir bijis nopietns darbs klāt. Un no visiem tiem, kuriem man ir gadījies strādāt kopā, tad Kārlim tā pieeja darbam patiesi ir bijusi profesionāla. Ar lielu nopietnību un ar atbildības sajūtu. Es atceros, kaut kad pēdēja laikā tāda smaga bija paņēmusies tā programma, viņš šķendējās, ka par daudz smaga ir bijusi tā programma. Tātad, kā lai saka, pārvērtētas ir kora iespējas bijušas. Bet man ir grūti salīdzināt tāpēc, ka es vispār tā pēdējā laikā neredzu tādas lietas. Viss ir tādā... viss, man liekas, tas ko dara... ka es kādu neaizvainoju, bet varu pateikt, ka tas ir kaut kas tāds amatniecīgs. Tas vispār nav darbs ar kori, ar māksliniecisku kolektīvu. Kaut vai ar pašdarbību kā tādu. Ja sauc par pašdarbību, tad tomēr ir jābūt kaut kādām mākslas pazīmēm, tur jābūt ir kādiem mākslas tēliem iekšā. Kārlis, man liekas, visu laiku par to ir domājis. Patiesi, pēdējā laikā es vairs neredzu tādas lietas augstākā pakāpē.”

3 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp emocijām un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

ident_emoc AND ivnvf_atz

Distance 3

|ident_emoc |ivnvf_atz |

[-> File: krcb_gd.rtf-----

560- 566: ident_emoc AND 560- 566: ivnvf_atz

„Mācījos tā pa vidam, jo man daudz kas patika. Mani visu dzīvi tas ir mocījis, ka ir tik daudz novirzienu, ka nevaru koncentrēties vienā virzienā. Man fizikultūra patika, dziedāšana patika, vēsture patika, ģeogrāfija. Nepatika valodas, tā ka tur man visvārgākās atzīmes vienmēr ir bijušas. Gan latviešu, gan angļu, gan vācu, gan krievu

valodā.
1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp emocijām un izvēli

Preconstructed linkage structure:

```
ident_emoc          AND ivnvf_izv
Distance 3
|ident_emoc          |ivnvf_izv          |
=====
```

[-> File: krcb_gd.rtf-----
1415- 1417: ident_emoc AND 1415- 1417: ivnvf_izv
Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē,
tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom
no patreizējās nelaimes.”
2641- 2650: ident_emoc AND 2641- 2650: ivnvf_izv
Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem
jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un
instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam
savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedzība - kas ir mans
„Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir
tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu
garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām
par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu
simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir
palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp emocijām un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_emoc          AND ivnvf_jb
Distance 3
|ident_emoc          |ivnvf_jb          |
=====
```

[-> File: krcb_gd.rtf-----
2641- 2650: ident_emoc AND 2641- 2660: ivnvf_jb
Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem
jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un
instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam
savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedzība - kas ir mans
„Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir
tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu
garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām
par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu
simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir
palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?
Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība,
antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības
novēd Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas
saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem,
kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza
cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.
Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu
ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu
koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot
cilvēku garīguma izpaušanai.

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp emocijām un līdzdalību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_emoc          AND ivnvf_ldzd
Distance 3
|ident_emoc          |ivnvf_ldzd        |
=====
```

[-> File: krcb_gd.rtf-----
2641- 2650: ident_emoc AND 2651- 2660: ivnvf_ldzd
Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem
jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un
instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam
savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedzība - kas ir mans
„Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir
tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu

garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.

Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmē. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai.

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp ģimenes identitāti un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

```
ident_gim          AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_gim          |ivnvf_atz          |
=====
```

☐--> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----
1469- 1480: ident_gim AND 1469- 1480: ivnvf_atz
„Jā, nu teiksim, ja cilvēks ir pilnībā iekšā savā darbā, tad viņš tajā darbā jūtās apmierināts un laimīgs, tad viņš var arī sevi realizēt. Un mamma nodrošināja aizmuguri, lai viņš var strādāt. Un tā ir tā viņu savienība. Raksturi ģimenē ir smagi visiem. Tēvam smags raksturs, mammai smags raksturs, bet kopā ir nodzīvojuši sešdesmit gadus tūlīt jau. Man ir smags raksturs, māšai ir smags raksturs. Nu smags raksturs - nepieņem citu viedokli. Tēvs nepieņem citu viedokli, mamma nepieņem citu viedokli. Nu, uz kompromisiem jau iziet, bet principā - es zinu, kā ir pareizi! Arī man tas ir viens, ko es esmu mantojis. Protams, es to apzinos un piekāpjos.
1903- 1917: ident_gim AND 1903- 1917: ivnvf_atz
„Nu, es piekristu tam, ka tas patiešām ir klans, jo viņiem ir ļoti plašs radu pulks un ļoti ciešas un pamatīgas saiknes. Radu attiecības tiek arī koptas, jo nepietiek ar to vien, ka radu ir daudz, vajag būt ar viņiem arī kontaktā, tādā aktīvā kontaktā. (...)
Šinī ģimenē bija tādas ļoti labas ģimeniskas tradīcijas. Man likās, ka tā ir tāda stipra ģimene. Tāda, kā tā ir. Tēvs ar savu noteikto vārdu - kā ir pareizi un kā ir jādara, un ar ļoti, ļoti lielo pienākuma apziņu. Mamma - viņai bija sava vieta. Man bija ļoti lieli brīnumi par to, ka viņa nav gribējusi iet līdzī tādās izdarībās, pasākumos ar korjiem, kas notika. Viņa gribēja būt mājās, un tā bija viņas izvēle. Viņa bija tā mājas pavarda sargātāja. Kad es sāku uz turieni braukt, man likās, ka tā ir tāda ļoti stipra ģimene, kur katram ir sava loma, sava vieta.

2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp ģimenes identitāti un drošību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_gim          AND ivnvf_dros
Distance 3
|ident_gim          |ivnvf_dros          |
=====
```

☐--> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----
1342- 1354: ident_gim AND 1342- 1354: ivnvf_dros
Mums bija noteiktas prasības. Nekāda lutināšana nebija, bet mums vienmēr bija viss nepieciešamais. Es zinu, ka man klasē vienīgajai bija slēpju zābaki. Man bija slidas. Nu, toreiz jau diezgan nabadzīgi bija. Tas, kas ir vajadzīgs, nepieciešamais, tas mums bija. Bet man bija vienai no pēdējām klasē televizors. Tāpēc ka tētis pareizi uzskatīja - televizors atņē ļoti daudz spēka. Un tāpēc mums ļoti vēlu mājās bija televizors. Vēl viņš bišķiņ koriģēja literatūru, ko es lasu. Piemēram, es lasīju „Karu un mieru” laikam 7. klasē vai 6. Un viņš man atņē. Nu, es jau dabiski pa diagonāli lasīju par mīlestību. Viņš uzskatīja, ka šī grāmata man vēl nav piemērota. Nu tādā veidā. Bet viņš jau bija ļoti

maz mājās. Bet, tā teikt, roku jau mēs visu laiku manijām.”

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp ģimenes identitāti un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

ident_gim AND ivnvf_jb

Distance 3

|ident_gim |ivnvf_jb |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

15- 24: ident_gim AND 15- 24: ivnvf_jb

„Tas laiks ir, kā saka, simts gadus atpakaļ, atcerēties nevar. Tik daudz jau gan laikam nav..Kad es piedzimu, mani vecāki vēl bija rentnieki Cieceres pagastā. Tas bija Kuldīgas apriņķī, tagad Saldus rajonā. Bet pēc tam, kādā divdesmit sestajā gadā, vecāki nopirka māju netālajā Gaiķu pagastā. Tai laikā Gaiķos bija jaunsaimniecības, jo muižas tika sadalītas. Pa lielākai daļai divdesmit hektāru ik jaunsaimniecībai. Mums bija četrdesmit hektāru. Tagad es skaitos zemnieks ar savu māju un zemi. Esmu tur mantinieks, ipašnieks.”

173- 181: ident_gim AND 173- 181: ivnvf_jb

„Mammai patika vārds Rūdolf, bet pirmais vārds parasti tika dots tāds kā krusttēvam, un, tā kā krusttēvs man bija Kārlis, tad arī man tas ir pirmais vārds. Kad sāku iet tālākās skolās, kur pēc dzimšanas apliecības skatījās, ka esmu Kārlis Rūdolf, visur sāka mani saukt par Kārli. Jelgavas Skolotāju institūtā izdeva apliecību - Kārlis Rūdolf. Krievu laikā gan es tikai par Kārli saucos. Bet tagad, kad atkal sākās jauni laiki, tad visur, kur oficiāli dokumenti, tur esmu Kārlis Rūdolf. Lai nebūtu pārpratumu.”

2099- 2105: ident_gim AND 2099- 2116: ivnvf_jb

„Tajā rudenī mani uzņēma konservatorijā, bet, tā kā man bija sieva, tad jāgādā arī par sievu. Tūlīt dabūju darbu kādā pamatskolā Pārdaugavā par dziedāšanas skolotāju. Bet kur dzīvot? Ja es būtu viens, tad studentu kopmītnē, bet pa diviem gadus divus nodzīvojām Zaķusalā. Ar kuģīti braukājām, pa ledu esam gājuši. Pēc tam divus gadus nodzīvojām vēl citā vietā, tad vienu gadu pie radiem.

To piecu gadu laikā es visu laiku par skolotāju strādāju. Viņa beidza vidusskolu Rīgā, tad iestājās pedagoģiskajā klasē un beidza arī to. Pēc tam strādāja par skolotāju. Kad viņa beidza pedagoģisko klasi, viņai samaksāja divtūkstoš rubļu darba naudu, un tad viņa bija tik laba, ka uzdāvināja man klavieres, lai es mājās varu spēlēt un, kā saka, kaimiņus traucēt. Es Rīgā strādāju gan tai pamatskolā, gan divus gadus arī 2. vidusskolā par dziedāšanas skolotāju. Tur vadīju jaukto kori, meiteņu kori, tai pašā laikā vēl vienu medicīnas masu kori. Pēdējo gadu paņēmu brīvu, lai varētu beigt konservatoriju.

3 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp ikdienas identitāti un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

ident_ikd AND ivnvf_jb

Distance 3

|ident_ikd |ivnvf_jb |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

2175- 2176: ident_ikd AND 2175- 2176: ivnvf_jb

nebūtu krāsns jākurina. Bet labi vien ir. Ir ar ko nodarboties.”

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp interesēm un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

ident_int AND ivnvf_atz

Distance 3

|ident_int |ivnvf_atz |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

2603- 2610: ident_int AND 2603- 2640: ivnvf_atz

Tā, piemēram, par mani: esmu visu dzīvi vadījis ļoti aktīvā darbībā. Ir bijuši dažādi sapņojumi no bērnības - kas es varētu būt? Vienkāršā lauku sabiedrībā biju pietiekami tālā distancē no garīguma Rīgā, no vēlmju bagātības, kādas var būt jaunam cilvēkam, kas tur tālu lauku sētā varētu savos sapņos būt ar daudz bagātākām vēlmēm. Darbojos sporta pasaulē, sapņoju par izgudrojumiem ķīmijas daudzveidībā. Mūzika bija kā tāds nomierinātājs - ne pārliecība.

Tad, kad biju jau 20 gadus vecs, tautas mūzikas pamatos, kora dziedāšanā radās panākumi, bet trūka zināšanas mūzikas pamatu daudzveidībā. Biju īsts, aktīvs pašdarbnieks. Tad no 1940. gada līdz 1946. gadam bija kara notikumi; pats kādu laiku pakaroju, „atpūtos” gūstekņu nometnēs un tad tiku brīvībā! Un atkal mājās: šoreiz Saldū jau koncentrējos tikai mūzikai (kora mūzikai). Bija panākumi, sāku studēt, bija jāpelna iztika. Nevarēju pietuvoties dziļākai kora būtības izpratnei, jo vajadzēja un arī pats sāku par daudz strādāt maizes darbu. Tāpēc pieskaitu sevi cilvēku grupai, kuri visu laiku sevī uzsūc mākslas nianšes un, aizejot pensijā, tiešām esmu kļuvis daudz bagātāks mākslā, cilvēku dvēseles kustībās, skaņu un tekstu krāsainākai izpratnei un daudz ko vēl!

Varu droši teikt, ka tagad 90 gadu vecumā varu kora mūzikā izteikt daudz lielākas estētikas izpratnes bagātības, kādas, piemēram, man vajadzēja izteikt manā 50 gadu jubilejā. Svinības piedalījās „Dziedonis”, „Brocēni”, „Atbalss” un jaundibinātais „Kamerkoris” pie Mūzikas vidusskolas. Arī tad es daudz ko vairāk zināju par kora dziesmas iedarbības izpratni nekā beidzot konservatoriju.

Tagad, izskaidrojot vokālās mākslas pamatbūtību: dziedāt tā, lai klausoties priekšnesumu, klausītājs it kā sevī redzētu tādu kā viziju, ko izsaka teksts, melodija, harmonija un izpildītājs. Tās daudzās dziesmas, kuras esmu diriģējis savā ilgajā mūžā, tagad skanētu ar daudzreiz lielāku estētisko intensitāti. Secinājums: ja ģimenē, sabiedrībā, mācību iestādē ir morāli bagāti un filozofiski skaidri cilvēki, tad jāatrod veids, kā jaunu cilvēku iespaidot, bet viņš pēc iespējas ātrāk apgūtu savas mākslas būtību.

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp interesēm un drošību

Preconstructed linkage structure:

ident_int AND ivnvf_dros

Distance 3

|ident_int |ivnvf_dros |

☐-> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----

483- 492: ident_int AND 483- 492: ivnvf_dros

„Nu tā viņš auga lielāks, nāk jau tā pieci gadi. Un mums bija tāda vecāka kalponīte. Bet dikti tāda labsirdīga. Un šitas šausmīgi ziņkārīgs uz grāmatām, uz zīmēšanu. Tur vēl bija ... Tad vēl nebija jaunā māja. Tur vēl bija pie loga tāda, tajā vecajā mājā, biezs, biezs mūris (...) pie loga tāda beģele. Tajā vecajā mājā. Tur viņš sēdēja, tupēja. Galds viņam bija, ķeblis gar malu. Tupēja stundām un zīmēja, un skatījās tās bildes. Nu, kad tai kalponei vakarā bija vaļa, viņš teica: „Vera, nāc palasi man priekšā!” Tā ka viņš lasīt jau dikti ātri gribēja.”

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp kultūras identitāti un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

ident_kult AND ivnvf_atz

Distance 3

|ident_kult |ivnvf_atz |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

2592- 2602: ident_kult AND 2592- 2610: ivnvf_atz

Pārlasot latviešu mūziķu biogrāfijas, manī rodas domas par to nepieciešamību nākotnes vizijās. Piemēram, ievērojami kora diriģenti - vai ir vērts nopūlēties, radīt pārskatu par kora diriģenta darbu viņa dzīves laikā: notiek mēģinājumi, tiek veidoti dažādi kori, notiek koncerti savā valstī, ārzemēs. Dziedam ar dažādiem panākumiem „Dziesmu karos”, svinīgos sarīkojumos, iepriecinām ārzemniekus, kur jau pamatā

ir izzuduši neprofesionālo koru koncerti utt.

Katrai mākslas - garīgās izpausmes parādībai ir jārada cilvēkos vēlme to vēlreiz pārdzīvot, tur iesaistīties, lai mūsu dvēseles taptu ar izjūtām bagātīnātas.

Tā, piemēram, par mani: esmu visu dzīvi vadījis ļoti aktīvā darbībā. Ir bijuši dažādi sapņojumi no bērnības - kas es varētu būt? Vienkāršā lauku sabiedrībā biju pietiekami tālā distancē no garīguma Rīgā, no vēlmju bagātības, kādas var būt jaunam cilvēkam, kas tur tālu lauku sētā varētu savos sapņos būt ar daudz bagātākām vēlmēm. Darbojos sporta pasaulē, sapņoju par izgudrojumiem ķīmijas daudzveidībā. Mūzika bija kā tāds nomierinātājs - ne pārliecība.

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp kultūras identitāti un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_kult          AND ivnvf_jb
Distance 3
|ident_kult          |ivnvf_jb          |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
1275-      1280: ident_kult          AND      1275-      1285: ivnvf_jb
      „Sestdienās un svētdienās dzīvoju pie vecākiem
      „Kanneniekos“. Vasarā strādāju saimniecībā, kontrolēju
      izpalīgus pagastā. Darbošanās visās liniņās. Pagasta koris
      piedalījās koncertos savā un kaimiņu pagastos. Bija vietējie
      Dziesmu svētki un 1943. gadā Kurzemes Dziesmu svētki
      Liepājā. Pagasta kori bija ap 30 dziedātāju, pie tam vīru
      vairāk par desmit. Ja tagad kori dzied arī ar vidēju balss
      noturību, tad toreiz visiem bija labas balsis, kā mūsdienu
      kamerkoros. Paskatoties 1943. gada Dziesmu svētku repertuāru,
      varu tikai pats nobrīnīties, kā es spēju šīs dziesmas iemācīt
      un vadīt. Jelgavā mums nebija nodarbības diriģēšanā. Jēkabs
```

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp kultūras identitāti un līdzdalību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_kult          AND ivnvf_ldzd
Distance 3
|ident_kult          |ivnvf_ldzd          |
```

```
☐--> File: krcb_fgr_dsk_kr.rtf-----
691-      693: ident_kult          AND      691-      693: ivnvf_ldzd
      Korim ir ar ko lepoties! Katra skate, katrī dziesmu
      svētki, izbraukumi. Tādi brīnišķīgi. Vai salidojumi. Tie ir
      neatkārtojami."
```

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp nacionālo identitāti un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

```
ident_nac           AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_nac           |ivnvf_atz          |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
602-      605: ident_nac           AND      602-      605: ivnvf_atz
      „Speciāla ideoloģiska apmācība nenotika. Mēs visi sevi
      nesām savas ģimenes, savas tautas izjūtu. Nekādas pasūtītas
      nacionālas nodarbības vai sarunas nebija. Bijām „liela
      ģimene“, un bija liela kopības izjūta."
2171-      2174: ident_nac           AND      2171-      2174: ivnvf_atz
      „Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta
      un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme,
      un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši,
      ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man
```

2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp nacionālo identitāti un izvēli

Preconstructed linkage structure:

```

ident_nac          AND ivnvf_izv
Distance 3
|ident_nac          |ivnvf_izv          |
=====
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
2171-      2174: ident_nac          AND          2171-      2174: ivnvf_izv
      „Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta
      un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme,
      un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši,
      ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man
1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS      : Data in kreicbergs.nam

```

Mijsakarības starp nacionālo identitāti un jābūtību

```

Preconstructed linkage structure:
ident_nac          AND ivnvf_jb
Distance 3
|ident_nac          |ivnvf_jb          |
=====
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
2171-      2174: ident_nac          AND          2175-      2176: ivnvf_jb
      „Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta
      un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme,
      un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši,
      ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man
      nebūtu krāsns jākurina. Bet labi vien ir. Ir ar ko
      nodarboties.”
1 confirmation(s)

```

```

☐--> File: krcb_str_int_klg.rtf-----
933-      942: ident_nac          AND          933-      942: ivnvf_jb
      „Man pirmās asociācijas ir nostāsti par viņu kā par
      skolotāju, vispirms jau Mūzikas vidusskolā. Visi zināja, ka
      viņam ir grūtības ar krievu valodu, jo viņš padomju laikos
      nezināja perfekti krievu valodu. Runājot par viņa krievu
      valodas zināšanām, visi minēja par piemēru to viņa slaveno
      teicienu - siģi pod rojale i pei akordi. No vienas puses, tas
      raksturoja viņu kā dziļu latvieti, jo tajā laikā nozīmīgāk
      bija zināt to valodu. Viņš arī nekautrējās par savām krievu
      valodas zināšanām. Tas liecināja par viņa nacionālo
      patriotismu.
1187-      1200: ident_nac          AND          1187-      1200: ivnvf_jb
      „Ir tā, ka Kreičbergu es pazīstu arī kā kolēģi Mūzikas
      katedrā. Jāsaka, ka tieši pedagoģiskajā darbā Kārlis
      Kreičbergs vienmēr ir izcēlies ar šo pedagoģisko uzstādījumu,
      ar audzināšanas darbu, īpaši latviskās identitātes
      saglabāšanā. Viņam svarīgi nacionālās piederības uzstādījumi.
      Viņš par to vienmēr ir runājis. Varbūt to var saukt, kā
      studentiem nereti liekas, ka tā ir tāda moralizēšana, bet tā
      ir Tēvzemes apziņas popularizēšana. Es to tomēr atbalstu. Es
      piekritu viņam. Un tas vienmēr ir bijis pārliecinoši.
      Galvenais, ka Kārlis Kreičbergs vienmēr ļoti konsekventi
      savus principus ir izklāstījis un pie šiem uzstādījumiem
      turas. Tas ir ļoti būtiski. Līdzīgi kā Valdis Vikmanis.
      Līdzīgi kā Jānis Mencis. Tas tomēr ir tāds skolotāju paraugs,
      šie trīs cilvēki, ko es tagad nosaucu.”
2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS      : Data in kreicbergs.nam

```

Mijsakarības starp skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti un jābūtību

```

Preconstructed linkage structure:
ident_ped          AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_skdcdrgrg   |ivnvf_atz          |
=====
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
2209-      2212: ident_skdcdrgrg   AND          2209-      2212: ivnvf_atz
      „Mācīju diriģēšanu, teoriju, harmoniju, aranžēšanu,
      solfedžo; biju arodbiedrības priekšnieks, [kordiriģēšanas]
      nodaļas vadītājs, pretaizsardzības vadītāja vietnieks; vadīju
      vairākus korus.”
1 confirmation(s)
☐--> File: krcb_str_int_klg.rtf-----
48-      58: ident_skdcdrgrg   AND          48-      58: ivnvf_atz
      Kārļa Rūdolfa Kreičberga dzīves stāsts un apcere par
      bagātīgo jaunrades un nepārtraukto pašpilnveides laiku
      turpinās, turpinās filozofiskās pārdomās, turpinās viņa

```


Mijsakarības starp skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_ped                AND ivnvf_jb
Distance 3
|ident_skdcdr           |ivnvf_jb                |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
      1023-      1024: ident_ped                AND      1023-      1024: ivnvf_jb
           „Jums, Kreicberga kungs, ir īsta dirigenta roku
           kustības. Gribētos Jūs kādreiz redzēt kora priekšā!”
1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam
```

Mijsakarības starp skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti un līdzdalību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_ped                AND ivnvf_ldzd
Distance 3
|ident_skdcdr           |ivnvf_ldzd                |
```

```
☐--> File: krcb_dl_str_int_audz.rtf-----
      63-      75: ident_skdcdr           AND      63-      75: ivnvf_ldzd
           „Es atnāku, lauku meitene, no Pampāļu skolas uz Saldus
           vidusskolu un esmu klasē, kur bija trīsdesmit skolnieki,
           milzīgs skaits. Bet meitenes saka, ka ļoti jauns un smuks ir
           dziedāšanas skolotājs un viņš mācīšot mums arī ģeogrāfiju. Un
           tā kā man bija ģeogrāfija ļoti patīkams priekšmets, tad mēs
           tā gaidījām skolotāju. Nu, tieši to es nevaru pateikt, kā mēs
           tur pirmo reizi satikāmies, bet balsu pārbaude bija, lai
           dziedātu korī. Jo tomēr jau nedziedāja visas korī.
           Un ko es varu teikt par repertuāru? Mēs taču toreiz
           dziedājām „Gaismas pili”! Bet bija jādzied arī nodevas. Kad
           mēs gājām uz valsts svētkiem, tad bija jādzied arī dažas
           tādas dziesmas. Mēs visu ko mākam! Un šodien arī - sataisiet
           korī no bijušajiem, un mēs visu nodziedāsim!”
1598-      1605: ident_skdcdr           AND      1598-      1605: ivnvf_ldzd
           L.A.A.: Man jau tomēr kā ar skolotāju. Kad mums bija konkurss
           mūzikas skolā, viņš visus savus skolniekus katru brīvo laiku
           [aicināja]: „Nāc! Nāc diriģē!” Tas nekas, ka viņam tas nav
           jādara. Pie katra brīvā brīža viņš uzreiz ielika visu savu
           darbu, lai labāk sagatavotu audzēkņus konkursam. Tagad es arī
           skolā strādāju visu laiku, ne jau tikai stundā. No viņa,
           [man] tas devums, ka visu laiku jāatdod darbam, jebkurā
           brīdī, kad ir brīvs laiks.
2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam
```

Mijsakarības starp skolotāja/docētāja/dirigenta identitāti un uzticēšanos

Preconstructed linkage structure:

```
ident_ped                AND ivnvf_uzt
Distance 3
|ident_skdcdr           |ivnvf_uzt                |
```

```
☐--> File: krcb_dl_str_int_audz.rtf-----
      1135-      1167: ident_skdcdr           AND      1135-      1167: ivnvf_uzt
           Kārlis Kreicbergs, es domāju, vienmēr ir ļoti precīzs,
           ļoti prasīgs, ļoti skrupulozs tehnikas lietās un
           interpretācijas jautājumos, varbūt es vēl līdz galam
           neapziņos, cik daudz man no tiem pedagogiem ir dots, bet
           skaidrs ir.
           Man vispār tas kokteilis ir ļoti liels! Man apkārt ir
           bijuši ļoti labi pedagogi. Man ir draugi un radi, vēl citi,
           kas ar mūziku nodarbojas, un tādi, ko es augstu vērtēju. Bet
           skaidrs ir ka es domāju... nevis domāju, bet esmu pilnīgi
           pārliecināta, ka ir arī Kārļa Kreicberga ietekme, īpaši
           augstskolā gūta.
           Es atnācu, kad jau biju pabeigusi mūzikas vidusskolu,
           biju divus gadus nostrādājusi skolā tīri tādā praksē kopā ar
           bērniem par dziedāšanas skolotāju. Un tad pirmajā gadā
           [augstskolā] mēs pirmajā kursā bijām septiņi studenti. Kas
           man ļoti patika, tas bija īpaši pēdējos studiju gados, ka mēs
           ar skolotāju, ar pasniedzēju varējām par visām lietām
           izrunāties. Es viņam varēju visu kaut ko jautāt. Es paralēli
```


vadīju arī korus, un man vienmēr bija kaut kas jautājams. Viņš vienmēr arī mani ļoti pamācīja un daudz ko ieteica. Bet viņš man arī savā ziņā, kā es to jutu, ļāva brīvu vaļu. Viņš ļāva man pašai, teica, lai darot tā un tā, bet pēc tam bija ļoti korekts, teica - tu jau pati labāk zini. Nu, tāda ir tā viņa pieeja. Un es domāju, ka tā ir tāda liela uzticēšanās no pedagoga puses, arī tāda ļoti liela gudrība. Viņš ļāva man pārbaudīt to lietu, kas man varbūt tur nemaz neiet cauri, un pēc tam parāda to pareizo, un tā caur pašas pieredzi... Man ir sajūta, ka viņš tomēr turēja roku uz pulsa, galīgi brīvsoli jau viņš mani nelaida. Ja salīdzina, kādas man bija atmiņas un izjūtas par viņu no mūzikas skolas laikiem, tad augstskolā mums bija patiešām laba sadarbība. Nē, arī mūzikas skolā nebija nekas slikts. Man ar viņu vienmēr ir bijušas labas attiecības.

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp politisko identitāti un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

```
ident_polit          AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_polit          |ivnvf_atz          |
```

```
□-> File: krcb_gd.rtf-----
2137-      2144: ident_polit          AND      2137-      2144: ivnvf_atz
      individuālajos priekšmetos. Pirmajā gadā bija Līcītis,
      komponists. Tad to kopā ar Graudiņu aizveda... Piecdesmitā gada
      sākumā uz Sibīriju. Tad bija Mednis Harlds. To pēc pus gada
      noņēma nost, jo viņš ar savu vīru kori, kādreiz "Dziedonis"
      viņam bija, vienā Vidzemes baznīcā bija dziedājis
      "Svētceļniekus". Tāpat aizgājis ekskursijā - nu, nostāsimies,
      vīri, nodziedāsim! "Svētceļnieku kori", Vāgnera. To kāds
      pateica čekai, un noņēma no konservatorijas nost. Tad bija
```

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp politisko identitāti un izvēli

Preconstructed linkage structure:

```
ident_polit          AND ivnvf_izv
Distance 3
|ident_polit          |ivnvf_izv          |
```

```
□-> File: krcb_gd.rtf-----
1411-      1417: ident_polit          AND      1415-      1417: ivnvf_izv
      „Jau 1944. gada vasarā vairākas reizes atnācu uz
      Kanneniekiem dažu dienu atvaļinājumā pie vecākiem. Tad biju
      pie vecākiem Meklenburgā. Tā tiku vairākas reizes aizvadīts
      kara gaitās!
      Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē,
      tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom
      no patreizējās nelaimes.
```

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp politisko identitāti un jībūtību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_polit          AND ivnvf_jb
Distance 3
|ident_polit          |ivnvf_jb          |
```

```
□-> File: krcb_gd.rtf-----
1239-      1241: ident_polit          AND      1239-      1241: ivnvf_jb
      „Tā 1941. gada novembrī sāku strādāt par skolotāju
      sava Gaiķu pagasta skolā. Strādāju 2 gadus. Tad aizgāju
      leģionā - iesauca.
1411-      1417: ident_polit          AND      1411-      1417: ivnvf_jb
      „Jau 1944. gada vasarā vairākas reizes atnācu uz
      Kanneniekiem dažu dienu atvaļinājumā pie vecākiem. Tad biju
      pie vecākiem Meklenburgā. Tā tiku vairākas reizes aizvadīts
      kara gaitās!
      Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē,
      tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom
      no patreizējās nelaimes.”
```

2 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp politisko identitāti un uzticēšanos

Preconstructed linkage structure:

```
ident_polit          AND ivnvf_uzt
Distance 3
|ident_polit          |ivnvf_uzt          |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
1239-      1241: ident_polit          AND          1242-      1246: ivnvf_uzt
      „Tā 1941. gada novembrī sāku strādāt par skolotāju
      sava Gaiķu pagasta skolā. Strādāju 2 gadus. Tad aizgāju
      leģionā - iesauca.
      Par šo laiku sīkāk. Skolā bija sešas klases, strādāja
      seši skolotāji. Es mācīju dziedāšanu, matemātiku, vēsturi,
      ģeogrāfiju, vingrošanu, rokdarbus. Vadīju skolas kori,
      vietējo pagasta kori, pagasta sporta pulciņu, spēlēju teātri,
      izveidoju vīru dubultkvartetu. Dzīvoju skolā.”
```

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp profesionālo identitāti un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

```
ident_prof          AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_prof          |ivnvf_atz          |
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
957-      965: ident_prof          AND          957-      965: ivnvf_atz
      „Oskars Friedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad
      Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti
      jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija
      daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš
      darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi iemācīja,
      ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te, Liepājas institūtā,
      strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti labu metodiku. Pazīstama metode
      ir arī Ilga Jēkabsone. Arī Jēkaba Mediņa iespaidā.”
2117-      2118: ident_prof          AND          2121-      2123: ivnvf_atz
      Par korjiem runājot, Jaunjelgavā jau biju par
      virsdiriģentu piecdesmitajā gadā, jo skaitījos pieredzējis.”
      Nemītīgais prasīgums pret sevi kārtējo reizi pavīd
      Kreičberga kunga atziņā: „Ši mana nemierīgā dzīve neļāva man ar visu
      sirdi nodoties studijām, un 1954. gadā beidzu konservatoriju ar
      daudz trūkumiem mūzikas, kora diriģenta sagatavotībā”.
2611-      2640: ident_prof          AND          2611-      2640: ivnvf_atz
      Tad, kad biju jau 20 gadus vecs, tautas mūzikas
      pamatos, kora dziedāšanā radās panākumi, bet trūka zināšanas
      mūzikas pamatu daudzveidībā. Biju īsts, aktīvs pašdarbnieks.
      Tad no 1940. gada līdz 1946. gadam bija kara notikumi; pats
      kādu laiku pakaroju, „atpūtos” gūstekņu nometnēs un tad tiku
      brīvībā! Un atkal mājās: šoreiz Saldū jau koncentrējos tikai
      mūzikai (kora mūzikai). Bija panākumi, sāku studēt, bija
      jāpelna iztika. Nevarēju pietuvoties dziļākai kora būtības
      izpratnei, jo vajadzēja un arī pats sāku par daudz strādāt
      maizes darbu. Tāpēc pieskaitu sevi cilvēku grupai, kuri visu
      laiku sevi uzsūc mākslas nianse un, aizejot pensijā, tiešām
      esmu kļuvis daudz bagātāks mākslā, cilvēku dvēseles kustībās,
      skaņu un tekstu krāsainākai izpratnei un daudz ko vēl!
      Varu droši teikt, ka tagad 90 gadu vecumā varu kora
      mūzikā izteikt daudz lielākas estētikas izpratnes bagātības,
      kādas, piemēram, man vajadzēja izteikt manā 50 gadu jubilejā.
      Svinībās piedalījās „Dziedonis”, „Brocēni”, „Atbalss” un
      jaundibinātais „Kamerkoris” pie Mūzikas vidusskolas. Arī tad
      es daudz ko vairāk zināju par kora dziesmas iedarbības
      izpratni nekā beidzot konservatoriju.
      Tagad, izskaidrojot vokālās mākslas pamatbūtību:
      dziedāt tā, lai klausoties priekšnesumu, klausītājs it kā
      sevi redzētu tādu kā viziju, ko izsaka teksts, melodija,
      harmonija un izpildītājs. Tās daudzās dziesmas, kuras esmu
      diriģējis savā ilgajā mūžā, tagad skanētu ar daudzreiz
      lielāku estētisko intensitāti. Secinājums: ja ģimenē,
      sabiedrībā, mācību iestādē ir morāli bagāti un filozofiski
      skaidri cilvēki, tad jāatrod veids, kā jaunu cilvēku
      iespaidot, bet viņš pēc iespējas ātrāk apgūtu savas mākslas būtību.
```

3 confirmation(s)

Mijsakarības starp profesionālo identitāti un izvēli

Preconstructed linkage structure:

```
ident_prof          AND ivnvf_izv
Distance 3
|ident_prof          |ivnvf_izv          |
```

```

-----
☐-> File: krcb_gd.rtf-----
957-      965: ident_prof          AND          957-      965: ivnvf_izv
      „Oskars Friedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad
      Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti
      jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija
      daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš
      darīja, to darīja ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi
      iemācīja, ne velti viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te,
      Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti
      labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsons. Arī
      Jēkaba Mediņa iespaidā.”
1283-      1285: ident_prof          AND          1286-      1290: ivnvf_izv
      kamerkoros. Paskatoties 1943. gada Dziesmu svētku repertuāru,
      varu tikai pats nobrīnīties, kā es spēju šīs dziesmas iemācīt
      un vadīt. Jēlgavā mums nebija nodarbības diriģēšanā. Jēkabs
      Mediņš vadīja institūta kori un teica: „Skatieties, kā es to
      daru, un mājās ar iekšējo dzirdi izdiriģējiet sevī šīs
      dziesmas!” Un, ja es to spēju, gan vācu laikā, gan vēlāk -
      pēc kara Saldus vidusskolā, tad laikam kaut kādas diriģenta
      spējas ir manī bijušas.”
2611-      2640: ident_prof          AND          2641-      2650: ivnvf_izv
      Tad, kad biju jau 20 gadus vecs, tautas mūzikas
      pamatos, kora dziedāšanā radās panākumi, bet trūka zināšanas
      mūzikas pamatu daudzveidībā. Biju īsts, aktīvs pašdarbnieks.
      Tad no 1940. gada līdz 1946. gadam bija kara notikumi; pats
      kādu laiku pakaroju, „atpūtos” gūstekņu nometnēs un tad tiku
      brīvībā! Un atkal mājās: šoreiz Saldū jau koncentrējos tikai
      mūzikai (kora mūzikai). Bija panākumi, sāku studēt, bija
      jāpelna iztika. Nevarēju pietuvoties dziļākai kora būtības
      izpratnei, jo vajadzēja un arī pats sāku par daudz strādāt
      maizes darbu. Tāpēc pieskaitu sevī cilvēku grupai, kuri visu
      laiku sevī uzsūc mākslas nianšes un, aizejot pensijā, tiešām
      esmu kļuvis daudz bagātāks mākslā, cilvēku dvēseles kustībās,
      skaņu un tekstu krāsainākai izpratnei un daudz ko vēl!
      Varu droši teikt, ka tagad 90 gadu vecumā varu kora
      mūzikā izteikt daudz lielākas estētikas izpratnes bagātības,
      kādas, piemēram, man vajadzēja izteikt manā 50 gadu jubilejā.
      Svinībās piedalījās „Dziedonis”, „Brocēni”, „Atbalss” un
      jaundibinātais „Kamerkoris” pie Mūzikas vidusskolas. Arī tad
      es daudz ko vairāk zināju par kora dziesmas iedarbības
      izpratni nekā beidzot konservatoriju.
      Tagad, izskaidrojot vokālās mākslas pamatbūtību:
      dziedāt tā, lai klausoties priekšnesumu, klausītājs it kā
      sevi redzētu tādu kā viziju, ko izsaka teksts, melodija,
      harmonija un izpildītājs. Tās daudzās dziesmas, kuras esmu
      diriģējis savā ilgajā mūžā, tagad skanētu ar daudreiz
      lielāku estētisko intensitāti. Secinājums: ja ģimenē,
      sabiedrībā, mācību iestādē ir morāli bagāti un filozofiski
      skaidri cilvēki, tad jāatrod veids, kā jaunu cilvēku
      iespaidot, bet viņš pēc iespējas ātrāk apgūtu savas mākslas
      būtību.
      Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem
      jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un
      instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam
      savādāka dzīves ainava, savādāku pārlicība - kas ir mans
      „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir
      tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu
      garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām
      par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu
      simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir
      palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

```

3 confirmation(s)

Mijsakarības starp profesionālo identitāti un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_prof          AND ivnvf_jb
Distance 3
```

```

ident_prof          |ivnvf_jb          |
=====
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
1030-      1043: ident_prof          AND          1030-      1043: ivnvf_jb
      „Tā kā esmu kora diriģents, tad izteikšos par mūziku.
      Jēkabs Mediņš bija labs pedagogs, bet viņš visai maz
      radija apstākļus audzēkņu individuālo spēju attīstībā. Pirmos
      4 gadus bija nodarbības mūzikā: solfedžo, harmonija, klavieru
      spēle, koris. Šajos četrosursos bijām ap 160 audzēkņu.
      Visas muzikālās nodarbības vadīja tikai J. Mediņš. Vēlākos
      gados bija arī viena klavierskolotāja.
      Institūtā noteikti vajadzēja būt vismaz pūtēju orķestrim,
      spējīgākiem audzēkņiem mācīt diriģēšanas tehniku, veidot metodisko
      darbu kora vadīšanā. Mēs it kā visi bijām muzikāli apdāvināti
      (pirmais eksāmens - muzikālās dzirdes pārbaude), bet, izejot darbā,
      ļoti maz bija to, kuri kaut cik profesionāli darbotos skolas,
      pagastu un pilsetu muzikālajā dzīvē.”
1283-      1285: ident_prof          AND          1283-      1285: ivnvf_jb
      kamerkoros. Paskatoties 1943. gada Dziesmu svētku repertuāru,
      varu tikai pats nobrīnīties, kā es spēju šīs dziesmas iemācīt
      un vadīt. Jelgavā mums nebija nodarbības diriģēšanā. Jēkabs
2117-      2118: ident_prof          AND          2117-      2118: ivnvf_jb
      Par korjiem runājot, Jaunjelgavā jau biju par
      virsdiriģentu piecdesmitajā gadā, jo skaitlījos pieredzējis.”
2611-      2640: ident_prof          AND          2641-      2650: ivnvf_jb
      Tad, kad biju jau 20 gadus vecs, tautas mūzikas
      pamatos, kora dziedāšanā radās panākumi, bet trūka zināšanas
      mūzikas pamatu daudzveidībā. Biju īsts, aktīvs pašdarbnieks.
      Tad no 1940. gada līdz 1946. gadam bija kara notikumi; pats
      kādu laiku pakaroju, „atpūtos” gūstekņu nometnēs un tad tiku
      brīvībā! Un atkal mājās: šoreiz Saldū jau koncentrējos tikai
      mūzikai (kora mūzikai). Bija panākumi, sāku studēt, bija
      jāpelna iztika. Nevarēju pietuvoties dziļākai kora būtības
      izpratnei, jo vajadzēja un arī pats sāku par daudz strādāt
      maizes darbu. Tāpēc pieskaitu sevi cilvēku grupai, kuri visu
      laiku sevī uzsūc mākslas nianšes un, aizejot pensijā, tiešām
      esmu kļuvis daudz bagātāks mākslā, cilvēku dvēseles kustībās,
      skaņu un tekstu krāsainākai izpratnei un daudz ko vēl!
      Varu droši teikt, ka tagad 90 gadu vecumā varu kora
      mūzikā izteikt daudz lielākas estētikas izpratnes bagātības,
      kādas, piemēram, man vajadzēja izteikt manā 50 gadu jubilejā.
      Svinībās piedalījās „Dziedonis”, „Brocēni”, „Atbalss” un
      jaundibinātais „Kamerkoris” pie Mūzikas vidusskolas. Arī tad
      es daudz ko vairāk zināju par kora dziesmas iedarbības
      izpratni nekā beidzot konservatoriju.
      Tagad, izskaidrojot vokālās mākslas pamatbūtību: dziedāt tā,
      lai klausoties priekšnesumu, klausītājs it kā sevī redzētu tādu
      kā vīziju, ko izsaka teksts, melodija, harmonija un izpildītājs.
      Tās daudzās dziesmas, kuras esmu diriģējis savā ilgajā mūžā,
      tagad skanētu ar daudzreiz lielāku estētisko intensitāti.
      Secinājums: ja ģimenē, sabiedrībā, mācību iestādē ir morāli
      bagāti un filozofiski skaidri cilvēki, tad jāatrod veids,
      kā jaunu cilvēku iespaidot, bet viņš pēc iespējas
      ātrāk apgūtu savas mākslas būtību.
      Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem.
      Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika
      skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava,
      savādāku pārliecība - kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika,
      teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības,
      kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs
      no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū!
      Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas,
      mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?
4 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS      : Data in kreicbergs.nam

```

Mijsakarības starp profesionālo identitāti un līdzdalību

Preconstructed linkage structure:

```

ident_prof          AND ivnvf_ldzd
Distance 3
|ident_prof          |ivnvf_ldzd          |
=====

```

```

☐--> File: krcb_dl_str_int_audz.rtf-----
158-      177: ident_prof          AND          158-      177: ivnvf_ldzd
      „ Paldies par to, ka jūs bijāt tik jauks tad, kad mēs vēl
      bijām tik jaunas! Mēs ar viņu bijām kopā, kad bijām ļoti
      jaunas - no piecpadsmit līdz divdesmit. Es gribu pateikt vēl
      vienu lietu, ka skolotājs Kreicbergs bija augstas

```

profesionalitātes. Tādu nav mazums, bet viņam kopā ar to vēl bija izteikta cilvēcība. Viņš bija drosmīgs ļoti. Redziet, kas notika. Mūsu klasē nomira divi puikas - viens četrdesmit devītā gada ziemā, viens piecdesmitā gada ziemā. Skolotājs Kreicbergs atrada laiku mācīt mums dziedāt, lai mēs varētu tos puikas izvadīt. Tas vēl nebija viss. Mēs mācījāmies to, ko drikstēja dziedāt, un mēs mācījāmies arī „Tur, augšā, aiz zvaigznēm”. Jūs iedomājaties, kā viņš riskēja tanī laikā! Ka mēs kapos dziedājām „Augšā, aiz zvaigznēm”! Nu, mīlie... es domāju, ka tikai tāpēc, ka viņš bija tik ļoti vajadzīgs apriņķi, ka diezin vai kāds viņu par to spīdzināja. Mūsu klases audzinātāja, piemēram, tajās bērēs nemaz nepiedalījās. Viņai tas laikam bija tik nesvarīgi. Bet viņš taču bija. Un mēs braucām uz Utēniem toreiz valējās mašīnās. Citu jau nebija satiksmes līdzekļu. Ziemā. Šoferis, mājās braucot, bija piedzēries. Un viens no mūsu puikām stāvēja ārpusē pie

336- 361: ident_prof AND 336- 361: ivnvf_ldzd

tikai tad, kad vajadzēja sadziedāties. Es atceros, ka tolaik Dziesmu svētkiem bija milzīgi nopietna gatavošanās. Mūsu sīvākās pretinieces jau tolaik bija slavenais Cepīša vadītais sieviešu koris „Dzintars”. Tolaik jau mēs Latvijā bijām tikai divi Tautas sieviešu kori - mēs un „Dzintars”. Un tad bija tās mūžīgās cīņas. Nu, protams, ka mēs vienmēr bijām otrās. Un es domāju, ka Kreicbergs to ļoti pārdzīvoja. Kreicbergam bija arī savas mīlākās dziesmas, varēja just, ka tās viņam no sirds nāca. Un viena no tādām neapšaubāmi bija dziesma „Ieviņa”, Jāņa Ozoliņa mūzika. Tā bija veltīta kara beigām. Otrā pasaules kara beigām, kā vīri nāk mājās no kara. Un tā viņam bija tāda dziesma, ka, man šķiet, diriģējot viņam pat bija asaras acīs. Es nezinu, vai viņam bija kādas personiskas atmiņas, bet asaras bija acīs. Un es atceros, ka mēs toreiz kādos Dziesmu svētkos arī šo dziesmu kā obligāto lielajā aulā „dziesmu karā” dziedājām. Nu, tad varēja just, ka no Kreicberga emocionālais lādiņš kaut kā neapšaubāmi nāca uz mums, un mēs bijām pilnīgi līdz asarām. Tā bija tāda ļoti, ļoti emocionāla dziesma. Man liekas, būtībā viņš bija ļoti emocionāls cilvēks, bet, man arī šķiet, ka viņš to savu emocionalitāti īpaši neizpauž. (...)

Es nebiju tajā specialitātē, kur ar mūziku saistība. Viņš jau bija arī pasniedzējs studentiem, bet man personīgi ar viņu ārpus mēģinājumiem nebija tāda saskare, jo es mācījos filologos, pavisam citā fakultātē. Bet man viņš ir prātā kā pedagogs un prasīgs diriģents.

447- 451: ident_prof AND 447- 451: ivnvf_ldzd

Braucot uz Dziesmu svētkiem, bija arī vaļas brīži. Pa brīvo laiku mēs dziedājām. Un, cik es atceros, Kreicbergs jau arī bija mūžīgi tanī dziedātāju pulkā. Viņš bija mūsu vidū. Nekad viņš sevi neizcēla kā kaut ko nozīmīgāku. Viņš bija viens no.”

540- 600: ident_prof AND 540- 600: ivnvf_ldzd

„Mūsu dienās jau 25-gadīgiem, profesionāliem kora diriģentiem ir mācītas visas tās nepieciešamības, kas jādara, izejot kora priekšā. Man vajadzēja 60 gadus, lai ap 2000. gadu skaidri zinātu un daļēji veiktu visu labam koru skanīgumam, izteiksmībai, izjūtai un pārdzīvojumam utt. Šobrīd - kā vajadzētu tehniski, dvēseliski, līdzdzīvojoši, izjusti iestudēt dziesmu, to no nošu raksta ar dziedātāju starpniecību nodot klausītājiem un no klausītājiem saņemt saprotošu atdevi darītājam - man ir visai skaidri un izprotami. Diriģents ir režisors, kuram ļoti, ļoti jāprot koncentrēties dziesmas materiālā. Katrai dziesmai ir sava doma, sava iekšējā izjūta un darbība. Koncertā, kurā ir visai daudz dziesmu, šī diriģenta pašatdeve ir mainīga, viņa iedarbībai uz dziedātāju arī jābūt mainīgai. Arī pašam dziedātājam-starpniekam jābūt jūtu bagātam, vokāli spējīgam mainīt sevi un radīt paliekošus tēlus. Kā bieži saka, dziedot tu ataino doto saturu, klausītājs it kā redz un sajūt gan dabas ainavu, gan domu saturu, gan skaņas un vārdu vienreizību. Ja diriģents ir viss iekš dziesmas, tad klausītājs (arī tam jābūt garīgi sagatavotam) to uztver, kas pārņem viņu dziesmu izpildījumu laikā. Šos jautājumus mēs it kā mācību stundās izrunājam, iztēlojamies, bet bieži vien nevaram atklāties izpildījuma laikā. Bieži diriģentam nav laika to visu izkārtot, un tad nu „rullējam” uz priekšu ar teicienu: „Jūs to jau zināt!”, un tikai uz priekšu. Arī diriģents nav pārcilvēks, un kur nu vēl parastais dziedātājs. Bet tomēr, ja gatavošanās darbā ir nopietni strādāts, tad tas var izdoties.

Parunāsim par kādu dziesmu. Man personīgi ļoti patik J.Ozoliņa „Ieviņa”. Kaut arī dzīvē dziesmu iestudējumos esmu daudz „grēkojis”, „Ieviņa” ir kaut kas no manas dzīves, manu līdzcilvēku atmiņām, izjūtām.

Kā mācību stundā ir noteikts, dziedātāju noskaņot jaunās dziesmas saturā, muzikālā bagātībā, izpratnē. Jānod nedaudz ziņa par dzejnieku, komponistu un teksta saturu. Tad lielais izklāsts. Kara ainas. Dzīvība un nāve. Sākas ar sāpju kļiedzienu, kas lido kā dzērves pār zemi un cilvēkiem. Iestājas pēc kaujas klusums: „Kru, krū”! Tad šajā mākoņu gaišajā ainavā parādās dzīvība, nāk mājās tie, kuri palikuši dzīvi un kuri kā balti mākoņi, viņu dvēseles atgriežas dzimtajā pusē. Ir vēl dzērves, kas nes ziņu - bieži ļoti drūmu. Šeit vajadzētu mazliet plašāku libretu un iznāktu iespaidīga filma - par ļaunumu, gaidīšanu, par vizbuļiem zilgiem, kas vēl gaida un gaida. Šī ir vēl traģiskāka aina nekā par Pēri Gintu. Šie vizbuļi vēl ilgi būs ceļmalā un meitenes sirdī. Un ik pavasari, skan dzērvju „kru, krū”.

Manuprāt, „Ieviņas” liktenis nav tikai kara laika skumjas, bet tā ir gandrīz katra cilvēka sirdī, jo ciešanas, sāpes, dzīves nedienas mums ir uz katra soļa. Tās ir jāpārdzīvo, jāizjūt un jādomā - kā no tā varētu izvairīties. Man kā diriģentam, kurš, būdams karavīrs, leģionārs, ir visu to redzējis, vairāk vai mazāk sapratis un izjutis, tas viss parādās atmiņās, šo dziesmu skandējot. Ne par velti 1970. gadā mūsu dziedājumu „dziesmu karā” publika ļoti atzinīgi uzņēma.

Diriģenti un koru dziedātāji dod paliekamas vērtības tautas kultūras un izglītības jomā. Ja cilvēku domāšanas un izjūtu pasaulē dominē cilvēciskās patiesības, tad tautas garīgais un arī materiālais līmenis būs paliekošs.”

4 confirmation(s)

```
☐--> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----
      797-          799: ident_prof          AND          797-          799: ivnvf_ldzd
      nesakrīt. Kas vēl? Par viņu runājot, viņš jau ir tikai savā
      darbā bijis - savi kori. Viņam pirmais dzīvē ir viņa darbs.
      Otrais ir darbs un trešais ir darbs. Un kaut kur tur ģimene
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp raksturu un izvēli

Preconstructed linkage structure:

```
ident_rakst          AND ivnvf_izv
Distance 3
|ident_rakst          |ivnvf_izv          |
=====
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
      2574-        2576: ident_rakst          AND          2574-        2576: ivnvf_izv
      Kā cilvēks visu mūžu esmu bijis pietiekami atturīgs,
      prasīgs, atdevies dziesmai un tanī pašā laikā dažreiz
      maziejutīgs saskarsmē ar cilvēkiem”.
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp reliģisko identitāti un izvēli

Preconstructed linkage structure:

```
ident_relig          AND ivnvf_izv
Distance 3
|ident_relig          |ivnvf_izv          |
=====
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
      1293-        1300: ident_relig          AND          1293-        1300: ivnvf_izv
      „Baznīcas kori bija vācu laikā. Trīsdesmito gadu
      sākumā, kad es gāju uz draudzes namu, tur mācītāja kundze
      vienkārši nodarbojās ar maziem bērniem, bet četrdesmito gadu
      sākumā, kad bija cits mācītājs, jau nodibinājās ista jauniešu
      pulciņš un koris, uzvedumus taisīja. Es 1941. gadā sāku
      strādāt turpat Gaiķos un vadīju laicīgo kori. Baznīcas kori
      vadīja kāda mana institūta beidzēja. Tā ka mēs Gaiķos vienā
      pagastā bijām divi kori, bet tagad nav neviena.”
```

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp studenta identitāti un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

```
ident_stud          AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_stud          |ivnvf_atz          |
=====
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
944-          953: ident_stud          AND          944-          953: ivnvf_atz
„Manuprāt, tai laikā, beidzot Jelgavas Skolotāju
institūtu, neradās īsti spēcīgi koru diriģenti. Teiksim, es
savā kursā biju gandrīz labākais. Kāpēc Jēkabs Mediņš, kas
bija ļoti labs mūziķis, nepamācīja mūs arī, kā vajag diriģēt,
kā vajag strādāt ar kori? Bet viņš tik mācīja mums
solfēdžiju, harmoniju, klavieres.
Neradās arī lieli gleznotāji. Zīmēšanas skolotājs bija
gleznotājs Kārlis Baltgailis, un atkal - viņš tikai parāda
kaut ko, un viss. Bet viņiem jau nebija laika. Paši viņi bija
lieli meistari, un viņiem nebija laika.”
1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS      : Data in kreicbergs.nam
```

Mijsakarības starp uzvedību un drošību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_uzv          AND ivnvf_dros
Distance 3
|ident_uzv          |ivnvf_dros          |
=====
```

```
☐--> File: krcb_dz_str_int_gm.rtf-----
2089-        2094: ident_uzv          AND          2089-        2094: ivnvf_dros
„Ja runā tieši par vectētiņu, tad tas ir tāds spēks!
Vismaz cik esmu dzirdējis par viņa jaunības gadiem, tad
brīžiem ir tā, ka neērti paliek, ja ir tāda sajūta, ka pats
esi noguris, ka nevari kaut ko izdarīt(...) Tas arī tagad ir
redzams - tāds spēks ir iekšā! Tā pilnvērtīgā dzīvē griba un
iešana, un darišana.”
1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS      : Data in kreicbergs.nam
```

Mijsakarības starp uzvedību un uzticēšanos

Preconstructed linkage structure:

```
ident_uzv          AND ivnvf_uzt
Distance 3
|ident_uzv          |ivnvf_uzt          |
=====
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
1242-        1246: ident_uzv          AND          1242-        1246: ivnvf_uzt
Par šo laiku sīkāk. Skolā bija sešas klases, strādāja
seši skolotāji. Es mācīju dziedāšanu, matemātiku, vēsturi,
ģeogrāfiju, vingrošanu, rokdarbus. Vādīju skolas kori,
vietējo pagasta kori, pagasta sporta pulciņu, spēlēju teātri,
izveidoju vīru dubultkvartetu. Dzīvoju skolā.”
1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS      : Data in kreicbergs.nam
```

Mijsakarības starp vērtībām un atzīšanu

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert         AND ivnvf_atz
Distance 3
|ident_vert         |ivnvf_atz          |
=====
```

```
☐--> File: krcb_gd.rtf-----
591-          599: ident_vert         AND          602-          605: ivnvf_atz
„Trīsdesmit pirmajā gadā uz Gaiķu skolu atnāca Jūlijs
Ampermanis, jo tai reizē vajadzēja dziedāšanas, rokdarbu,
matemātikas un fizikultūras skolotāju. Iepriekšējais skolotājs
aizgāja pensijā. Izsludināja konkursu, un kādi četri pieci
pieteicās. Tikai viens bija vīrietis, nesen Rīgas institūtu
beidzis - Jūlijs Ampermanis. Viņš prata labi dziedāt,
vingrošanu - tā pa vidam, vēsturi labi un matemātiku sevišķi
labi. Negribot man šie priekšmeti ir palikuši labākie,
miļākie.”
Atmiņās pavīd izteikumi, kas liecina, ka ideoloģiska
ievirze skolojoties netika uztverta kā speciāla mācība:
„Speciāla ideoloģiska apmācība nenotika. Mēs visi sevī
```

nesām savas ģimenes, savas tautas izjūtu. Nekādas pasūtītas nacionālas nodarbības vai sarunas nebija. Bijām „liela ģimene”, un bija liela kopības izjūta.”

957- 965: ident_vert AND 957- 965: ivnvf_atz
 „Oskars Friedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš darija, to darija ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi iemācīja, ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te, Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī Jēkaba Mediņa iespaidā.”

2 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vērtībām un izvēli

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert AND ivnvf_izv
Distance 3
|ident_vert |ivnvf_izv |
```

□-> File: krcb_gd.rtf-----

591- 599: ident_vert AND 591- 599: ivnvf_izv
 „Trīsdesmit pirmajā gadā uz Gaiķu skolu atnāca Jūlijs Ampermanis, jo tai reizē vajadzēja dziedāšanas, rokdarbu, matemātikas un fizikultūras skolotāju. Iepriekšējais skolotājs aizgāja pensijā. Izsludināja konkursu, un kādi četri pieci pieteicās. Tikai viens bija vīrietis, nesen Rīgas institūtu beidzis - Jūlijs Ampermanis. Viņš prata labi dziedāt, vingrošanu - tā pa vidam, vēsturi labi un matemātiku sevišķi labi. Negribot man šie priekšmeti ir palikuši labākie, mīļākie.”

892- 899: ident_vert AND 892- 899: ivnvf_izv
 Es tagad šausminos, kad skolā saka, ka tiesības ir pirmajā vietā. Jebkurā skolā, kur es biju, skolniekam bija pienākumi. Tajā pašā laikā mēs zinājām, ka skolotāja pienākums ir mūs mācīt. Man liekas, ka pienākums un tēvzemes apziņa ir ļoti svarīgi. Nevar būt cilvēks bez tēvzemes. Tās kultūra, idejas jāpārņem ikvienam. Ja kāds grib savu tēvu zemi atstāt un meklēt jaunu, tad viņam ir jāpieņem šis jaunās zemes īpašības.”

957- 965: ident_vert AND 957- 965: ivnvf_izv
 „Oskars Friedītis, labs matemātiķis. Ideālists. Tad Kārlis Baltgailis, gleznotājs. Jēkabs Mediņš noteikti jāpiemin. Viņš nevarēja veltīt mums visus spēkus, viņam bija daudz citu darbu... konservatorija bija jāvada, bet to, ko viņš darija, to darija ļoti labi. Metodiku viņš ļoti labi iemācīja, ne veltī viņa audzēknis Alfrēds Eidiņš, kas arī te, Liepājas institūtā, strādāja, viņa iespaidā uzrakstīja ļoti labu metodiku. Pazīstama metodiķe ir arī Ilga Jēkabsone. Arī Jēkaba Mediņa iespaidā.”

1286- 1290: ident_vert AND 1286- 1300: ivnvf_izv
 Mediņš vadīja institūta kori un teica: „Skatieties, kā es to daru, un mājās ar iekšējo dzirdi izdiriģējiet sevī šīs dziesmas!” Un, ja es to spēju, gan vācu laikā, gan vēlāk - pēc kara Saldus vidusskolā, tad laikam kaut kādas diriģenta spējas ir manī bijušas.”
 Par pagasta rosīgo kultūras dzīvi liecina arī cits sarunas fragments:
 „Baznīcas kori bija vācu laikā. Trīsdesmito gadu sākumā, kad es gāju uz draudzes namu, tur mācītāja kundze vienkārši nodarbojās ar maziem bērniem, bet četrdesmito gadu sākumā, kad bija cits mācītājs, jau nodibinājās īsts jauniešu pulciņš un koris, uzvedumus taisīja. Es 1941. gadā sāku strādāt turpat Gaiķos un vadīju laicīgo kori. Baznīcas kori vadīja kāda mana institūta beidzēja. Tā ka mēs Gaiķos vienā pagastā bijām divi kori, bet tagad nav neviena.”

1415- 1417: ident_vert AND 1415- 1417: ivnvf_izv
 Kad 45. gada vasarā gulēju gūstekņu nometnē svešā zemē, tik ļoti, ļoti gribēju būt mājās! Darīt jebko - ka tikai prom no patreizējās nelaiemes.”

2149- 2155: ident_vert AND 2149- 2155: ivnvf_izv
 Visslabākais tad bija Bašs. Ļoti labs mūziķis. Un tas mani riktīgi sāka mācīt. Jo es biju tāds izdarīgs pašdarbnieks. Zin', vairāk mētāties ar rokām un tā tikai. Un viņš teica: "Nu tad iesim tā, Kreicberg, vajadzētu klasiski pamācīties!"
 Liek mani pie sienas, kā es arī liku vēlāk diriģēt, lai žesti

būtu, attālums, viss tas. Un es jau biju iedomājies: „Nu ko tad, es jau te biju virsdiriģents, kori man bija!”

2568- 2573: ident_vert AND 2568- 576: ivnvf_izv
 „Kā diriģents es neesmu teicamnieks, bet ar saviem pozitīviem uzskatiem varu būt noderīgs mūsu dzīves daudzveidībā: man ir pietiekami daudz īsrakstu par citiem cilvēkiem, par mūzikas dzīves vērojumiem, ir jābūt manām kritikām par mūzikas dzīvi Liepājā, var apvienot kritiku par manis vadīto koru darbību, mani kā pedagogu, organizatoru.
 Kā cilvēks visu mūžu esmu bijis pietiekami atturīgs, prasīgs, atdevies dziesmai un tanī pašā laikā dažreiz maziejutīgs saskarsmē ar cilvēkiem”.

2641- 2650: ident_vert AND 2641- 2650: ivnvf_izv
 Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedzība - kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

8 confirmation(s)
 LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vērtībām un jābūtību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert          AND ivnvf_jb
Distance 3
|ident_vert        |ivnvf_jb      |
```

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
 2641- 2650: ident_vert AND 2641- 2660: ivnvf_jb
 Visu dzīvi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedzība - kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdīja citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.
 Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai.

2651- 2660: ident_vert AND 2651- 2660: ivnvf_jb
 Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.
 Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai.

2 confirmation(s)
 LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vērtībām un līdzdalību

Preconstructed linkage structure:

```
ident_vert          AND ivnvf_ldzd
Distance 3
|ident_vert        |ivnvf_ldzd      |
```

☐-> File: krcb_gd.rtf-----
 2641- 2650: ident_vert AND 2651- 2660: ivnvf_ldzd

Visu dziivi tomēr esmu veltījis arī filozofiskiem jautājumiem. Un vecumdienās, kad kora un vokālā, un instrumentālā mūzika skan manī, manās izjūtās tā vada pavisam savādāka dzīves ainava, savādāku pārliedzība - kas ir mans „Ego”? Latviešiem kora mūzika, teātris, pūtēju orķestris ir tās garīgās pamatvērtības, kas ierāva mūs pasaules tautu garīgumā. 150 gadu laikā mēs no nabadzīgas tautiņas kļuvām par cienīgu vienību pasaules tautu vidū! Bet tomēr šajos gadu simtos, kad mūs jauca un mīdija citas tautas, mūsos ir palikušas bailes no sevis - ko teiks pārējie?

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.

Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai.

2651- 2660: ident_vert AND 2651- 2660: ivnvf_ldzd

Tagad ir 2011. gada marts. Bezjēdzība, antikulturālisms, naidīgums un līdzīgas negatīvas darbības noved Latviju un tās pavalstniekus cilvēku masās, ko gribas saukt par cilvēciņiem, garīgi klonētiem, par homunkuliem, kuri radušies ķīmijas kabinetos, kuriem ir ļoti maza cilvēciskuma, morāles un taisnīguma filozofija.

Uzskatu, ka cilvēka tiešā biogrāfija ir jāizmanto savu ideju un domu izteiksmei. Bet lielākā māksla, spēks ir domu koncentrēšana, lai kādu parādību, patiesību var izmantot cilvēku garīguma izpaušanai.

2 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vietas identitāti un atzišanu

Preconstructed linkage structure:

ident_viet AND ivnvf_atz

Distance 3

|ident_viet |ivnvf_atz |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

2171- 2174: ident_viet AND 2171- 2174: ivnvf_atz

„Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme, un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši, ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vietas identitāti un izvēli

Preconstructed linkage structure:

ident_viet AND ivnvf_izv

Distance 3

|ident_viet |ivnvf_izv |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

2171- 2174: ident_viet AND 2171- 2174: ivnvf_izv

„Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme, un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši, ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man

1 confirmation(s)

LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

Mijsakarības starp vietas identitāti un jādūtību

Preconstructed linkage structure:

ident_viet AND ivnvf_jb

Distance 3

|ident_viet |ivnvf_jb |

☐-> File: krcb_gd.rtf-----

2171- 2174: ident_viet AND 2175- 2176: ivnvf_jb

„Es dalu šos trīs jēdzienus - darba vieta, dzīves vieta un tēvzeme. Tā ka Saldus man ir dzimšanas vieta un tēvu zeme,

un te man ir darba vieta. Te man ir tik daudz darba devuši,
ka es nesūdzos. Un dzīves vieta arī nebūtu slikta, ja man
nebūtu krāsns jākurina. Bet labi vien ir. Ir ar ko
nodarboties.”

1 confirmation(s)
LINKAGE ANALYSIS : Data in kreicbergs.nam

---

12. pielikums

Kendella (*Kendall's tau-b*) korelācijas (*correlation*) analīzes starp pedagoga profesionālo identitāti un līdzdalību rezultāti programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē

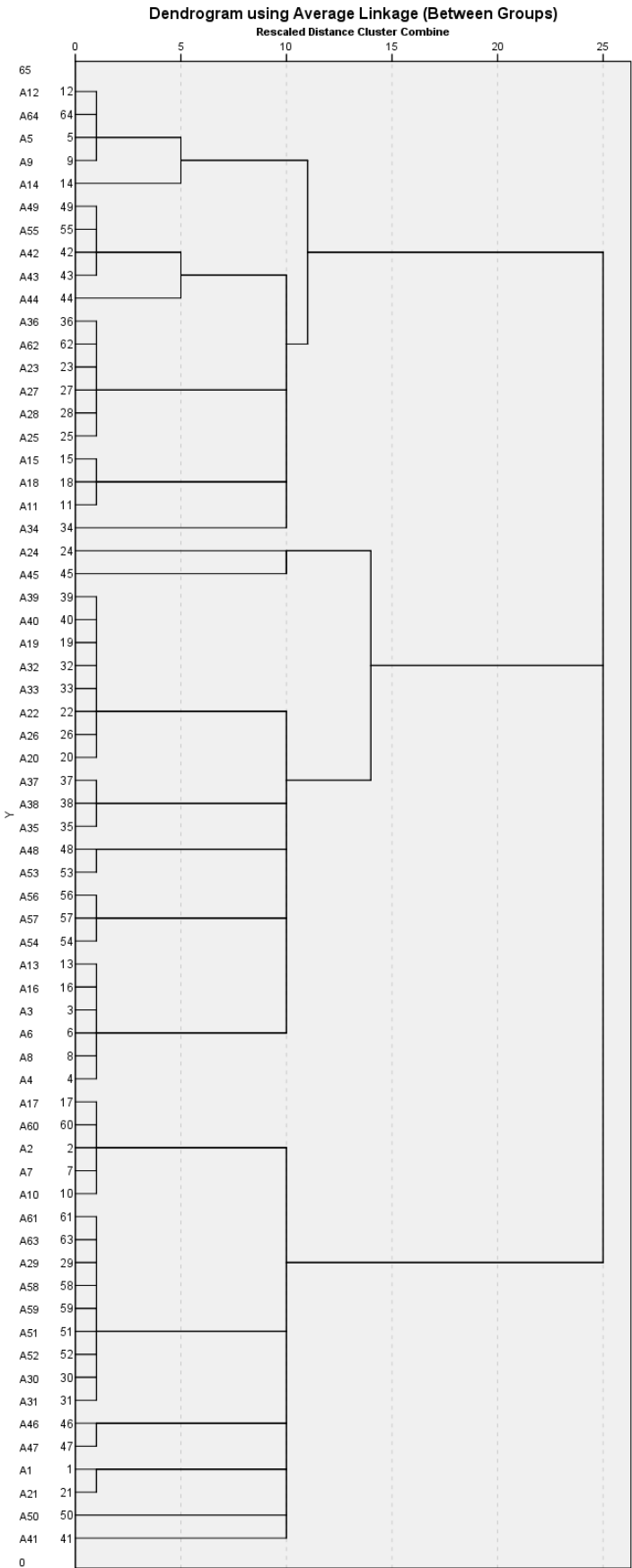
		ident_prof	ivnvf_ldzd
Kendall's tau_b	Correlation Coefficient	1,000	,495**
	ident_prof Sig. (2-tailed)	.	,000
	N	64	64
	Correlation Coefficient	,495**	1,000
	ivnvf_ldzd Sig. (2-tailed)	,000	.
	N	64	64

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

13. pielikums

Klāsteranalīzes rezultāti programmas kvantitatīvo datu apstrādei SPSS vidē

Average Linkage (Between Groups)

Report

Average Linkage (Between Groups)		pers_asp	soc_asp	kult_vest_asp	mikro_kont
1	Mean	2,00	1,00	2,00	2,00
	N	20	20	20	20
	Std. Deviation	,000	,000	,000	,000
2	Mean	1,00	2,00	2,00	1,00
	N	23	23	23	23
	Std. Deviation	,000	,000	,000	,000
3	Mean	1,95	2,00	1,05	2,00
	N	21	21	21	21
	Std. Deviation	,218	,000	,218	,000
Total	Mean	1,62	1,69	1,69	1,64
	N	64	64	64	64
	Std. Deviation	,488	,467	,467	,484

Report

Average Linkage (Between Groups)		mezo_kont	makro_kont	ivnvf_izv	ivnvf_ldzd	ivnvf_atz
1	Mean	1,00	2,00	1,90	1,90	1,55
	N	20	20	20	20	20
	Std. Deviation	,000	,000	,308	,308	,510
2	Mean	2,00	2,00	1,25	1,96	1,87
	N	23	23	23	23	23
	Std. Deviation	,000	,000	,487	,209	,344
3	Mean	2,00	1,10	1,86	1,21	1,11
	N	21	21	21	21	21
	Std. Deviation	,000	,301	,359	,463	,463
Total	Mean	1,69	1,70	1,80	1,86	1,72
	N	64	64	64	64	64

Std. Deviation	,467	,460	,406	,350	,453
----------------	------	------	------	------	------

Report

Average Linkage (Between Groups)		ivnvf_jb	ivnvf_uzt	ivnvf_dros
1	Mean	1,75	1,25	1,35
	N	20	20	20
	Std. Deviation	,444	,224	,224
2	Mean	1,24	1,87	1,91
	N	23	23	23
	Std. Deviation	,449	,344	,288
3	Mean	1,76	1,95	2,00
	N	21	21	21
	Std. Deviation	,436	,218	,000
Total	Mean	1,75	1,92	1,95
	N	64	64	64
	Std. Deviation	,436	,270	,213

14. pielikums

Identitātes veidošanās un nostiprināšanās nosacījumu likumsakarības (*implicants*) programmas kvalitatīvo datu apstrādei AQUAD vidē

```
Boolean minimization- file: 24_impl_1.att
Criterion: Condition 11 / TRUE
Abbreviation for analysis of implicants
A = ivnvf_atz
B = ivnvf_dros
C = ivnvf_izv
D = ivnvf_jb
E = ivnvf_ldzd
F = ivnvf_uzt
G = makro_kont
H = mezo_kont
I = mikro_kont
J = kult_vest_asp
K = pers_asp
L = soc_asp
```

```
Implicant/s
abCDefghIjkl
CASES:
1 Implicant/s
---> 1. implicant: abCDefghIjkl- cases:
    5
```

```
Implicant abCDefghIjkl: 1 cases
```

```
|||===== Frequency of codes
```

```
Boolean minimization- file: 24_impl_1.att
Criterion: Condition 12 / TRUE
Abbreviation for analysis of implicants
A = ivnvf_atz
B = ivnvf_dros
C = ivnvf_izv
D = ivnvf_jb
E = ivnvf_ldzd
F = ivnvf_uzt
G = makro_kont
H = mezo_kont
I = mikro_kont
J = kult_vest_asp
K = pers_asp
L = soc_asp
```

```
Implicant/s
aBcdeFgHijkl
CASES:
1 Implicant/s
---> 1. implicant: aBcdeFgHijkl- cases:
    5
```

```
Implicant aBcdeFgHijkl: 1 cases
```

```
|||===== Frequency of codes
```

```
Boolean minimization- file: 24_impl_1.att
Criterion: Condition 10 / TRUE
Abbreviation for analysis of implicants
A = ivnvf_atz
B = ivnvf_dros
C = ivnvf_izv
D = ivnvf_jb
E = ivnvf_ldzd
F = ivnvf_uzt
G = makro_kont
H = mezo_kont
I = mikro_kont
J = kult_vest_asp
K = pers_asp
L = soc_asp
```

Implicant/s

AbcdEfGhijkl

CASES:

1 Implicant/s

---> 1. implicant: AbcdEfGhijkl- cases:

5

Implicant AbcdEfGhijkl: 1 cases

|||===== Frequency of codes